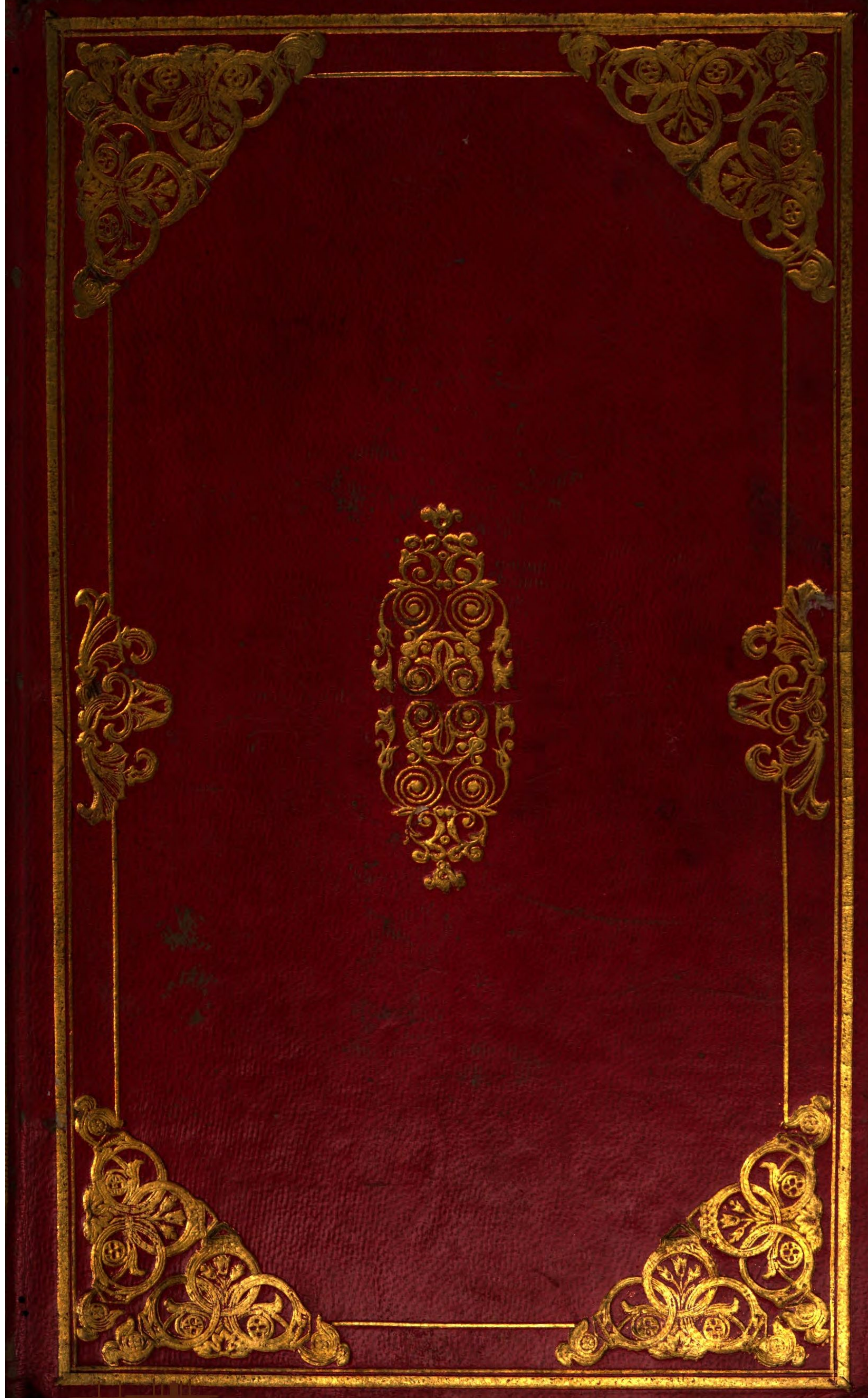

J. tom. f.

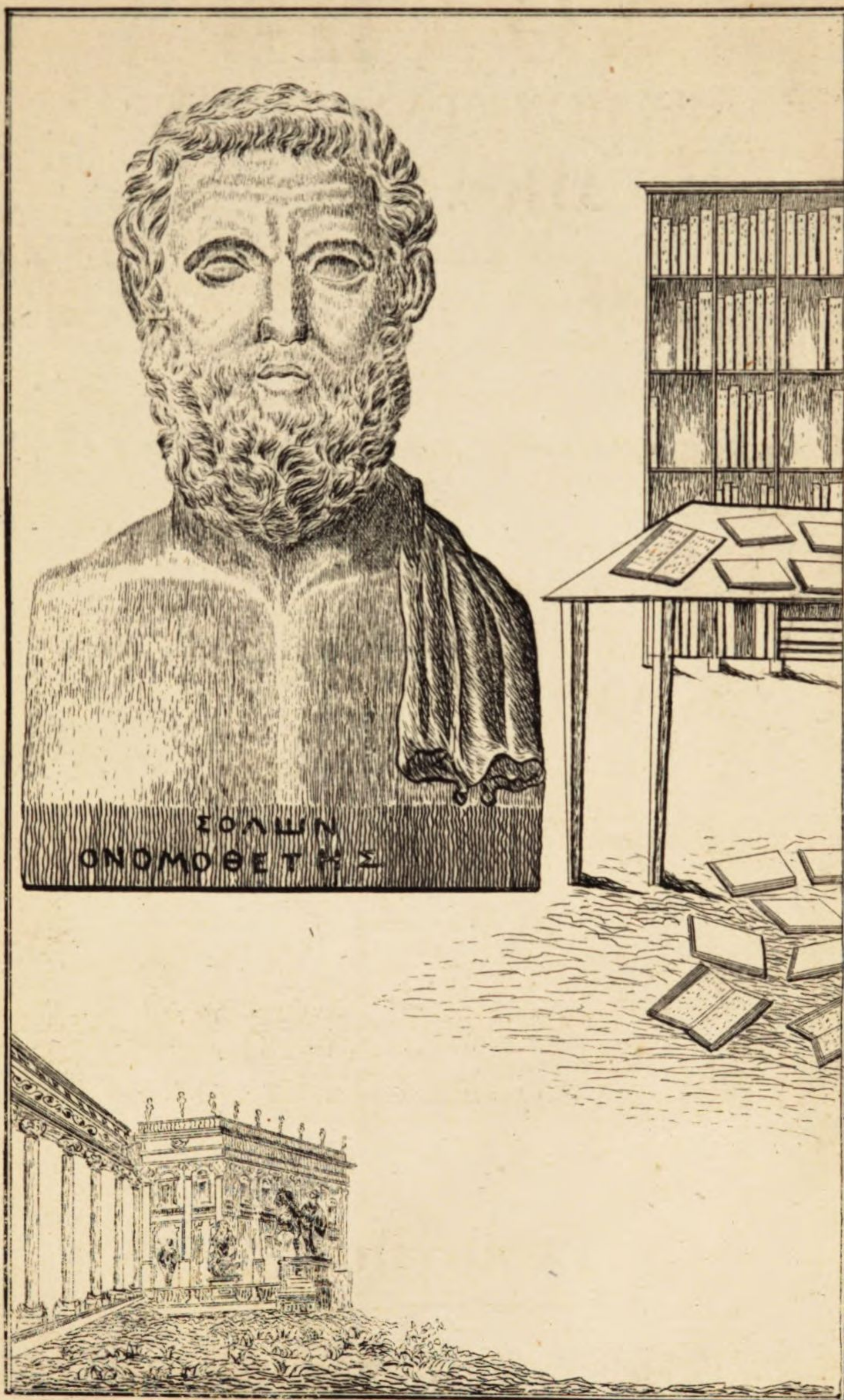
Pappadukas

136^{cn}
—

Ο
ΣΟΛΩΝ,

ΑΡΧΑΙΟΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ

ΔΙΚΑΙΟΝ.

Η ΡΩΜΗ

Ο
ΣΟΛΩΝ
ΑΡΧΑΙΟΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ
ΔΙΚΑΙΟΝ.

*Περιέχον τὸς σωζομένους Νόμους τῶν Ἀθηναίων
καὶ τὸς Ναυτικούς τῶν τε Ροδίων καὶ Αὐτοκρατόρων
τῆς Κωνσταντινουπόλεως.*

Μεταφρασθὲν καὶ ἐκδοθὲν
ΥΠΟ
ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΠΑΠΠΑΔΟΥΚΑ

ΕΝ ΕΡΜΟΥΠΟΛΕΙ,

ΕΚ ΤΗΣ ΤΥΠΟΓΡ. Γ. ΜΕΛΙΣΤΑΓΟΥΣ ΜΑΚΕΔΟΝΟΣ.
(ΟΔΟΣ ΑΓΟΡΑΣ.)

1844.

0

ΣΟΛΩΝ

ΑΡΧΑΙΟΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ

ΔΙΚΑΙΟΝ.

Ἡ βιβλίον τοῦτο ἀναγράφεται ἐν τῇ πόλει τῆς Ἀθηνῶν
καὶ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῆς πόλεως καὶ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῆς πόλεως.

Μεταφράσας καὶ ἐκδόσας

ΕΝ ΕΡΜΟΥΠΟΛΕΙ.

ΕΝ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ ΤΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ ΤΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ

(ΟΥΔΕ ΑΙΟΡΑΣ)

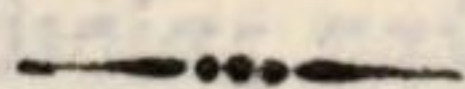
1844

Πρὸς τοὺς ἀδελφούς μου Γεώργιον,

Δημήτριον καὶ Κωνσταντῖνον

Παππαδοῦκα.

Ἀδελφοί!

Ἡ πατρικὴ προστασία τὴν ὅποιαν ρηπιόθεν πρὸς ἐμὲ ἐδείξατε, ἡ τιμιότης διὰ τῆς ὁποίας μέχρι σήμερον μετέρχεσθε τὸ ἐμπορικόν σας ἐπάγγελμα, καὶ ἡ περὶ τούτων ἀπάντων ὑπόληψις, τὴν ὅποιαν ἀπὸ τὸ κοινὸν ἀπολαμβάνετε εἶναι τόσα πλεονεκτήματα, τὰ ὅποια μὲ ὑποχρεοῦν γὰρ σὰς ἀφιερῶσω τὴν ἔκδοσιν τοῦ βιβλίου μου τούτου.

Δέχθητε λοιπὸν, Ἀδελφοί, τὴν μικρὰν προσφορὰν ταύτην ὡς τεκμήριον τῆς πρὸς ὑμᾶς ἀδελφικῆς μου ἀγάπης.

Ὁ Ἀδελφός σας

Ν. ΠΑΠΠΑΔΟΥΚΑΣ.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ.

Ἀφ' ὅλα τὰ μνημεῖα τῆς Ἑλληνικῆς ἀρχαιότητος, τῶν ὁποίων ἡ ἀπώλεια ἐπροξένησε λύπην εἰς τὰς ψυχὰς τῶν εὐαισθητῶν πεπαιδευμένων, δικαίως δύναται νὰ συγκαταριθμῇ τις καὶ τὴν Νομοθεσίαν τοῦ Σόλωνος, ἢ τῶν Ἀθηναίων ἣτις εὐλόγως πρέπει νὰ κατέχη τὸν πρῶτον τόπον.

Τὰ τεμάχια τῆς Νομοθεσίας ταύτης, τὰ ὁποῖα σήμερον ἐκδίδω εἰς φῶς χάρις ὀφειλομένη εἰς τὸν σοφώτατον Σαμουήλ Πετῖτον, ὅστις τὰ ἐσύναξε, τὰ διετήρησε, καὶ τὰ ἐδημοσίευσεν πρὸ 210 περίπου ἐτῶν, δὲν νομίζομεν ἱκανὰ ν' ἀναπληρώσωσι τὴν ἔλλειψιν τοῦ κενοῦ τούτου, ἀλλὰ δυνάμενα μόνον νὰ κινήσωσι τὴν προσοχὴν τῶν πεπαιδευμένων καὶ τὴν περιέργειαν τοῦ κοῖνου.

Ἡ ἐποχὴ καθ' ἣν ἀναφαίνεται τὸ σύγγραμμα τοῦτο, ἐποχὴ προόδου καὶ εὐδαίμονος μέλλοντος διὰ τὸ Ἔθνος μας, εἶναι ἡ μόνη ἣτις μὲ ἐνεθάρρυνεν εἰς τὴν δημοσίευσίν του.

Γνωρίζων δ' ἐκ πείρας πόσον ἡ σπουδὴ τῶν Νόμων ἐν γένει θεωρεῖται ἀπὸ τὰ πεφωτισμένα ἔθνη ὡς μία ἀπὸ τὰς οὐσιωδῶς συντεινούσας εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος· καὶ ὅτι διὰ τῆς σπουδῆς ταύτης ὁ ἄνθρωπος διδάσκεται τὰ ἥθη, τὰ ἔθιμα καὶ τὸν χαρακτῆρα ἐκάστου λαοῦ, τὰ παραβάλλει πρὸς ἄλληλα, τελειοποιεῖ τὰ ἰδικά του, τελειοποιεῖ τὴν Νομοθεσίαν του, καὶ οὕτω προάγεται εἰς τὸν πολιτισμὸν, μόνον πλεονέκτημα, τὸ ὁποῖον χαίρουν οἱ καλῶς κυβερνώμενοι λαοί, δὲν ἐδίστασα νὰ συνεισφέρω καὶ ἐγὼ εἰς τὸ κοινὸν τὸν περὶ τούτου φόρον μου.

Τὸ νομοθετεῖν ἐθεωρεῖτο παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἔθνεσιν ὡς

δημιούργημα θεῖον (α) ὑπεράνω παντός ἀνθρωπίνου νοός καὶ τοιαύτας τιμὰς ἀπέδιδον εἰς τοὺς αὐτουργούς του, ὅπερ ἀπαντῶμεν συμφώνως καὶ εἰς τὸν Δημοσθένην (β).

«Τοῦτο ἐστὶ νόμος, ὃ πάντας ἀνθρώπους προσήκει πείθεσθαι διὰ πολλὰ, καὶ μάλιστα ὅτι πᾶς ἐστὶ νόμος, εὖρημα μὲν καὶ δῶρον θεοῦ, δόγμα δὲ ἀνθρώπων φρονίμων, ἐπαγόρθωμα δὲ τῶν ἐκουσίων καὶ ἀκουσίων ἀμαρτημάτων, πόλεως δὲ συνθήκη κοινή, καθ' ἣν ἅπασι προσήκει ζῆν τοῖς ἐν τῇ πόλει.»

Τὸ πλεῖστον μέρος τῶν κατοίκων τῆς πεφωτισμένης Εὐρώπης γινώσκει κάλλιστα τοὺς Νόμους τῆς πατρίδος του, καὶ ὑποτίθεται μάλιστα ὅτι τοὺς γνωρίζουν ὅλοι, ὑπάρχοντος τοῦ ἀκολουθοῦ ἀξιώματος «Nul n' est censé ignorer la loi». Καὶ τρώντι ποίαν ἡδονὴν μεγαλητέραν δύναται νὰ αἰσθανθῇ τις ἀπὸ τὸ νὰ ἔχη καθ' ἐκάστην ἐνώπιόν του τοὺς κανόνες τῶν πράξεών του, μετὰ τῶν ὁποίων νὰ συμμορφῶται καὶ ὁδηγῆται εἰς αὐτάς; Οἱ Ἕλληνες πρῶτοι ἀπὸ τὰ ἄλλα ἔθνη εἶναι ἐκεῖνοι, οἵτινες ἐκανόνισαν τὰς πράξεις των, ἤγουν ἔθεσαν Νόμους εἰς τὴν πατρίδα των. Εἶναι ἀληθές ὅτι πρὸ αὐτῶν ὑπῆρξαν ἄλλοι ἄλλων ἐθνῶν νομοθέται ἀρχαιότεροι, ἀπὸ τοὺς ὁποίους καὶ οἱ Ἕλληνες ἐδανείσθησαν πολλά. Ἀλλὰ μεταξὺ αὐτῶν δὲν ὑπῆρχεν οὐδὲν τέλειον, οὐδὲν τακτικόν.

Μόνοι οἱ Ἕλληνες, καὶ κυρίως οἱ Ἀθηναῖοι (*) πρῶτοι

(α) Jurisprudentia est divinarum atque humanarum rerum notitia justitiae atque injusti scientia.

(β) Κατ' Ἀριστογείτονος.

(*) Ἡ Δήμητρα, λέγουν, ἐδίδαξε πρώτη τὴν ὠφέλειαν τῶν Νόμων εἰς τοὺς Ἀθηναίους, ὅθεν ἐπωνομάσθη καὶ Θεσμοφόρος, καὶ πρὸς τιμὴν καὶ μνήμην αὐτῆς ἐσύστησαν τὴν ἐορτὴν ὀνομαζομένην Θεσμοφορία.

Ὅποτε ὁ Θησεὺς παραίτησε τὴν ὑπερτάτην ἀρχὴν, ἐνόμισεν ἀναγκαῖον νὰ διατηρήσῃ εἰς ἑαυτὸν τὴν ἐπαγούρησιν καθ' ὅσον ἀπέδλεπε τὴν διατήρησιν τῶν Νόμων. Πρῶτος Νομοθέτης ὅστις τὸν διεδέχθη ὑπῆρξεν ὁ Δράκων τοῦ ὁποίου οἱ Νόμοι ὠνομάζοντο Θεσμοί, (ἐκ τοῦ ῥήματος τίθημι) οἵτινες ὑπῆρξαν πρὸ πάντων περαιδότεροι, διὰ τὴν

ἀφ' ὅλους τοὺς ἄλλους Ἑλληνικοὺς λαοὺς, διωργάνισαν καὶ ἐτελειοποίησαν τοὺς κανόνας τῶν πράξεών των, καθ' ὅσον

ὑπερβολικὴν των αὐστηρότητα, τιμωροῦντες μὲ τὴν ποινὴν τοῦ θανάτου τὸ παραμικρότερον πλημμέλημα. Ὅλοι οἱ Νόμοι τοῦ παρεκτός τινῶν ὀνομαζομένων Φονικῶν Νόμων κατηργήθησαν ἀπὸ τὸν Σόλωνα, ὅστις ἀντικατέστησε ἄλλους ὠφελίμους καὶ ἀξιολόγους ὑπὸ τὸ ὄνομα Νόμοι.

Ἡ Βουλὴ ὠρκίσθη τὴν διατήρησιν καὶ ἐκτέλεσιν αὐτῶν. ἕκαστος Θεσμοθέτης ὑπεχρεώθη, ὅσας ἤθελε παραδιδάσκειν τινὰ ἐξ αὐτῶν, νὰ ἀφιερῶνται εἰς τὸν ἐν Δελφοῖς Ἀπόλλωνα χρυσοῦν ἀνδριάντα ἰσομεγέθη μὲ τὸ ἀνάστημά του. καὶ ὁ λαὸς δὲ ὑπεχρεώθη ἐκ μέρους του νὰ τοὺς διατηρήσῃ ἑκατὸν ἔτη. Ὅτε δὲ ὁ Πεισίστρατος ἤρπασε τὴν ὑπερτάτην ἀρχὴν, οἱ Νόμοι τοῦ Σόλωνος δὲν διετηροῦντο ὁλοσχερῶς, ἀλλ' ἐτροποποιουντο κατὰ τὸ συμφέρον καὶ τὴν φαντασίαν τοῦ τυράννου. Διωχθείσης δὲ τῆς οἰκογενείας τοῦ Πεισιστράτου, ὁ Κλεισθένης ἐβούλησεν ἐκ νέου τοὺς Νόμους τοῦ Σόλωνος εἰς τοὺς ὁποίους ἐπρόσθεσε καὶ πολλοὺς ἄλλους. Οἱ τελευταῖοι οὗτοι ἐξηκολούθουν νὰ ᾔναι εἰς ἐνέργειαν μέχρι τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου, καθ' ἣν ἐποχὴν τὸ εἶδος τῆς Πολιτείας ἠλλαξε πρῶτον ἀπὸ τοὺς τετρακοσίους καὶ ἔπειτα ἀπὸ τοὺς τριάκοντα τυράννους. Μετὰ τὴν κατάργησιν τῶν τελευταίων, ὁ Εὐκλείδης ἐβούλησεν ἐκ νέου τοὺς ἀρχαίους Νόμους, καὶ ὁ Διοκλῆς, ὁ Ἀριστοφάνης καὶ μετ' αὐτοὺς Δημήτριος ὁ Φαληρεὺς ἐπρόσθεσαν πολλοὺς ἄλλους νέους, καὶ οὗτοι μετὰ τοῦ Θέλητος καὶ Αἰσχύλου ὑπῆρξαν οἱ πρῶτοι Νομοθέται τῶν Ἀθηνῶν.

Ὁ Σόλων καὶ κατὰ μίμησιν τούτου ὅλοι οἱ Ἀθηναῖοι Νομοθέται συνέταττον τοὺς Νόμους των ἐγγράφους. Νόμος ῥητὸς ἀπηγόρευε μάλιστα εἰς τὰς ἀρχὰς νὰ μεταχειρίζωνται νόμους ἀγράφους. Οἱ πίνακες ἐπὶ τῶν ὁποίων ἦσαν γεγραμμένοι οἱ νόμοι τοῦ Σόλωνος ὠνομάζοντο Ἀξόνες. Τινὲς Συγγραφεῖς τοὺς συγχέουν μὲ τοὺς Κύρβεις, ἄλλο εἶδος Πινάκων τριγώνων. ἄλλοι ἐκ τοῦ ἐναντίου διίσχυρίζονται, ὅτι οἱ Κύρβεις δὲν ἐμπεριείχον εἰμὴ τοὺς θρησκευτικοὺς Νόμους, ἐνῶ οἱ Ἀξόνες ἐμπεριείχον ὅλους τοὺς λοιπούς. Τινὲς πάλιν λέγουν ὅτι οἱ Κύρβεις ἦσαν ἀπὸ λίθον καὶ ἐννοοῦσαν μὲ αὐτὴν τὴν ὀνομασίαν ἕκαστον πίνακα ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἔγραφον τοὺς Νόμους καὶ τὰ δημόσια ψηφίσματα, καὶ ὅτι ἡ λέξις Κύρβεις παρήγετο ἀπὸ τὸ κεκορυφῶσθαι εἰς ὕψος, διότι ἔκειντο εἰς τόπον ὑψηλόν. Ὁ Ἀριθμὸς τῶν Ἀξόνων εἶναι ἄγνωστος. κατ' ἀρχὰς τοὺς ἐφύλαττον εἰς τὴν ἀκρόπολιν, ἀλλὰ μετὰ ταῦτα τοὺς μετέφερον εἰς τὸ Πρυτανεῖον διὰ νὰ δύναται ἕκαστος νὰ προστρέχῃ ἐν εὐκολίᾳ εἰς τὰς ἀνάγκας του. Ἐντοσοῦτῳ τινὲς Συγγραφεῖς βεβαίουν ὅτι δὲν ἐξέθετον εἰς τὸ Πρυτανεῖον, εἰμὴ τὰ Ἀντίγραφα. τὰ δὲ πρωτότυπα γραμμένα ἀπὸ τὴν χεῖρα τοῦ Σόλωνος ἐφυλάττοντο εἰς τὴν Ἀκρόπολιν,

τοῦτο μαρτυρεῖται καὶ ἀπὸ τὸν Αἰλιανὸν (γ) « δίκας τε δοῦναι καὶ λαβεῖν εὖρον πρῶτοι ». Μετ' αὐτοὺς οἱ Ῥωμαῖοι ἔθνος νεώτερον συγκείμενον κατ' ἀρχὰς κυρίως ἀπὸ Νομάδας, ἐξ ὧν οἱ περισσότεροι ἦσαν Ἕλληνες, καὶ αἰχμαλώτους διαφόρων ἐθνῶν, θελήσαντες νὰ κανονίσωσι τὰς πράξεις των, καὶ νὰ πολιτευθῶσιν ἔστειλαν πρεσβείαν εἰς τὰς Ἀθήνας συγκειμένην ἀπὸ τὸν Σπ. Ποστούμιον, Α. Μάλλιον, καὶ Π. Σουλπίσιον Καμαρίνον, οἵτινες μεταβάντες εἰς Ἀθήνας, ἐσύλλεξαν τοὺς νόμους τοῦ Σόλωνος, καὶ τὰ ἔθιμα αὐτῆς τῆς πόλεως, καθὼς καὶ τῶν ἄλλων δημοκρατιῶν τῆς Ἑλλάδος, τοὺς ὁποίους μετέφερον ἔπειτα εἰς τὴν Ῥώμην, ἐπὶ τῆς βάσεως τῶν ὁποίων ἐθέσπισαν τὸ Ῥωμαϊκὸν Δίκαιον, τὸ ὁποῖον ἔκαμε καὶ κάμνει σήμερον τόσον κρότον εἰς τὴν Εὐρώπην. Τοῦτο δὲ μαρτυρεῖται καὶ ἀπὸ αὐτὸ τὸ ἴδιον Ῥωμαϊκὸν Δίκαιον, ὅπερ ἀπαντῶμεν εἰς τὰς εἰσηγήσεις τοῦ Ἰουστινιανοῦ (βιβλ. Γ'. Τίτλ. β'.) « Nam origo ejus ab institutis duarum civitacum Athenarum stilicet et Lacedemoniorum, fluxisse videtur ».

καὶ ἐκ τούτου τὸ ὄνομα, τὸ ὁποῖον τοὺς ἔδωσαν οἱ Ἀθηναῖοι, χαρακτηρίζοντες αὐτοὺς μὲ τὸ, τ ο ὕ ς κ ά τ ω θ ε ν καὶ ἄ ν ω θ ε ν Ν ό μ ο υ ς. διότι τὸ Πρυτανεῖον, ὅπου οἱ μὲν ἔκειντο, εὕρισκετο εἰς τὸ κάτω μέρος τῆς πόλεως, καὶ ἡ Ἀκρόπολις, ὅπου εὕρισκοντο τὰ πρωτότυπα, εἰς τὸ ὑψηλὸν μέρος. ὑπέθεσαν τινὲς προσέτι ὅτι ἡ ἔκφρασις, ὁ κ ά τ ω θ ε ν Ν ό μ ο ς ἐφάνερονε μόνον τὸ κάτωθεν μέρος τοῦ Πίνακος· ἀλλὰ φαίνεται ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν Πινάκων ὑπερέβαινε πολὺ τὸν ἀριθμὸν τῶν Νόμων.

Ὑπηρεῖται ἰδιαίτεροι ὀνομαζόμενοι Γραμματεῖς ἦσαν ἐπιφορτισμένοι τὴν ἐπαγρύπνησιν καὶ ἀκριδῇ φύλαξιν τῶν Πινάκων. ὤφειλον νὰ προσέχουν μήπως ἐξαλείψῃ τις ψήφισμα ἀπὸ τὸν πίνακα ἢ τὸ παραμορφώσῃ ἀφαιρῶν φράσιν τινὰ καὶ ἀντικαθιστῶν ἄλλην. Οἱ ὑπηρεῖται οὗτοι ἐκλέγοντο ἀπὸ τὴν Βουλὴν, καὶ διὰ νὰ ἀποκαταστήσουν τὴν ὑπηρεσίαν ταύτην ἐντιμοτέραν ἐπρόσθεσαν καὶ τινα σημεῖα διακρίσεως εἰς αὐτὴν.

Μετὰ τὴν κατάργησιν δὲ τῶν τριάκοντα τυράννων, διὰ νὰ μὴ δύναται τις νὰ προφασίζεται ἄγνοιαν τῶν ἐπιβαλλομένων εἰς αὐτὸν καθηκόντων, οἱ Νόμοι ἐγχαράττοντο ἐπὶ τῶν τοίχων τῆς Βασιλικῆς Στοᾶς, οὕτως ἐκτεθειμένοι καθ' ἐκάστην εἰς τὰ βλέμματα τοῦ Κοινοῦ.

(γ) Ποικιλ. ἱστορ. βιβλ. Γ'.

Καὶ ὅμως εἶναι ἀπορίας ἄξιον πῶς ἐτόλμησαν τινὲς ν' ἀρνηθῶσι τὴν ἀλήθειαν ταύτην ὑποστηρίζοντες ὅτι οἱ Ῥωμαῖοι θεσπίσαντες τοὺς νόμους των δὲν ἔλαβον ἀνάγκην νὰ συμβουλευθῶσιν οὐδεμίαν ἄλλην νομοθεσίαν προϋπάρχουσαν, οὔτε νὰ βασισθῶσιν ἐπ' αὐτῆς, πράγμα ὅλως διόλου παράδοξον καὶ ἐναντίον τοῦ ὀρθοῦ λόγου.

Ἐὰν ἀφήσωμεν κατὰ μέρος τὴν μαρτυρίαν τῶν εἰσηγήσεων τοῦ Τίτου Λιβίου, τοῦ Πλινίου, ἱστορικῶν Ῥωμαίων καὶ ἄλλων ἱστοριογράφων Ἑλλήνων, οἵτινες διηγοῦνται τὴν ἀποστολὴν τῆς πρεσβείας εἰς τὴν Ἑλλάδα διὰ νὰ συλλέξωσι τοὺς ἐλληνικοὺς νόμους, πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ πιστεύσῃ τις ὅτι ἔθνος νέον, ὡς τὸ Ῥωμαϊκόν, θέλον νὰ συστήσῃ νομοθεσίαν ἐν ἑαυτῷ, νὰ μὴ λάβῃ ἀνάγκην νὰ δανεισθῇ, ἢ νὰ συμβουλευθῇ τὰς νομοθεσίας τῶν γειτόνων τοῦ Ἑλλήνων, οἵτινες ἦσαν τὸ πλεόν πεφωτισμένον καὶ πολιτισμένον ἔθνος τῆς ἐποχῆς ἐκείνης;

Ἡ ἱστορία ὅχι μόνον ταῦτα μᾶς βεβαιοῖ, ἀλλ' ἀναφέρει προσέτι καὶ τινὰ πεπαιδευμένον Ἕλληνα Ἐφέσιον, ὀνομαζόμενον Ἑρμίδωρον, ὅστις διατρίβων κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν εἰς Ῥώμην, τοὺς ἐχρησίμευσεν ὡς διερμηνευτῆς τῶν Νόμων τούτων. Ἐπειτα ἐὰν ρίψῃ τις ἐν βλέμμα εἰς τὴν νομοθεσίαν τῶν Ἀθηναίων καὶ παραβάλλῃ αὐτὴν μετὰ τὴν τῶν Ῥωμαίων καὶ ἄλλων νεωτέρων ἐθνῶν, δὲν θέλει δυνηθῇ νὰ παραγνωρίσῃ τὴν μητέρα αὐτῶν, δὲν θέλει δυνηθῇ νὰ μὴν ἀναγνωρίσῃ τὸ πρωτότυπον εἰς τὰς Ἑλληνικὰς Νομοθεσίας, τῶν ὁποίων μιμηταὶ καὶ ὁπαδοὶ ὑπῆρξαν οἱ Νομοθέται τῶν μεταγενεστέρων ἐθνῶν.

Διὰ νὰ κινήσω δὲ τὴν περιέργειαν τοῦ ἀναγνώστου ὡς πρὸς τὸ ἀντικείμενον τοῦτο ἐσημείωσα ἐκ τοῦ προχείρου κάτωθεν διαφόρων ἄρθρων, τὴν ὁμοιότητα ἣτις ὑπάρχει μεταξὺ αὐτῶν καὶ τῶν νεωτέρων Νομοθεσιῶν. Μετεχειρίσθην δὲ ὕψος σαφές καὶ ἀπλοῦν, διὰ νὰ γίνῃ καταλη-

πτὸν τὸ βιβλίον εἰς τοὺς ἀπλουστέρους. Ἐσυμβουλευθὴν διαφόρους ἄλλας μεταφράσεις καὶ συγγραφεῖς, διὰ ν' ἀναπληρώσω πολλάς ἐλλείψεις, αἱ ὁποῖαι ἐπήγαζον ἀπὸ τὸν κερματισμὸν, τὸν ὁποῖον ἔλαβον οἱ Νόμοι οὗτοι.

Τὸ ἔργον μου δὲν εἶναι ἐντελές, ἀλλ' οὐδὲ νομίζω ποσῶς ὅτι ἐπέτυχα ὁλοσχερῶς τοῦ σκοποῦ μου. Ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ κοινὸν εἶναι συνειθισμένον νὰ συγκαταβαίνει συνεχῶς εἰς τὰς ἐλλείψεις ἐκείνων, οἵτινες σκοπὸν ἄλλον δὲν προτίθενται εἰμὴ νὰ τὸ ὠφελήσωσιν εἰλικρινῶς, δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι θέλω τύχει καὶ ἐγὼ τῆς συγγνώμης ταύτης. Ἐλπίζω μόνον τοῦτο ὅτι ἄλλοι ἱκανώτεροί μου συμπολίται θέλουν τελειοποιήσῃ τὸ ἔργον περισσότερον, ἀναδεικνύοντες εἰς τὸ κοινὸν πρὸς τιμὴν τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους ἐν ἄθροισμα ἐντελέστερον τοῦ Ἀρχαίου Ἑλληνικοῦ Δικαίου. Ἐπρόσθεσα τὸ κείμενον τῶν ναυτικῶν νόμων] τῶν Ῥοδίων καθὼς καὶ τὸ τοῦ ναυτικοῦ δικαίου, τὸ ὁποῖον ἦτον εἰς ἐνέργειαν ἐπὶ αὐτοκρατόρων τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἡρανίσθην ταῦτα ἀπὸ τὰ βιβλία τῶν Βασιλικῶν καὶ τὸ ἀνεπλήρωσα ἀπὸ τὴν Συλλογὴν τῶν Ναυτικῶν Νόμων τοῦ Κυρίου Παρδεσίου (Pardessus) ἀπαραλλάκτως ὡς τὰ εὑρήκα εἰς τὴν πηγὴν ταύτην. Δὲν μετέφρασα τὰ κείμενα ταῦτα, πρῶτον διότι τὸ βιβλίον ἤθελε γίνῃ πολὺ ὀγκῶδες, καὶ δεύτερον διότι μοῦ ἔλειπεν ὁ ὕλικός καιρός. Ἐλπίζω ὅμως εἰς ἄλλην περίστασιν νὰ στείλω πρὸς τοὺς Συνδρομητάς μου σύντομον μετάφρασιν [καὶ τῶν νόμων αὐτῶν.

Ἐγραψα ἐν Ἑρμουπόλει, κατὰ τὸν Μάϊον τοῦ 1844.

Ὁ ἐκδότης καὶ μεταφραστὴς
Ν. ΠΑΠΠΑΔΟΥΚΑΣ.

ΠΙΝΑΞ

ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ.

	Σελ.
ΚΕΦΑΛ: Α'. Περὶ Συντάξεως Νόμων.	1
ΚΕΦΑΛ: Β'. Περὶ Ψηφισμάτων τῆς Βουλῆς καὶ τοῦ Δήμου.	14
ΚΕΦΑΛ: Γ'. Περὶ πολιτῶν αὐτοχθόνων καὶ δημοποιήτων.	16
ΚΕΦΑΛ: Δ'. Περὶ τέκνων νομίμων, νόθων, θετῶν, καὶ πατρικῆς ἐξουσίας.	25
ΚΕΦΑΛ: Ε'. Περὶ Μετοίκων.	38
ΚΕΦΑΛ: ΣΤ'. Περὶ δούλων καὶ ἀπελευθέρων.	42

ΒΙΒΛΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

ΚΕΦΑΛ: Α'. Περὶ τῆς Βουλῆς τῶν Πεντακοσίων.	48
ΚΕΦΑΛ: Β'. Περὶ Ἀρχῶν.	59
ΚΕΦΑΛ: Γ'. Περὶ Ῥητόρων.	84
ΚΕΦΑΛ: Δ'. Περὶ Δημοσίων ὑπηρεσιῶν.	88
ΚΕΦΑΛ: Ε'. Περὶ ἀπαλλαγῆς τῶν ὑπηρεσιῶν.	98
ΚΕΦΑΛ: ΣΤ'. Περὶ ἀμοιβῶν ἀποδιδομένων παρὰ τῆς πολιτείας.	99
ΚΕΦΑΛ: Ζ'. Περὶ Διδασκαλείων καὶ Γυμνασίων.	106
ΚΕΦΑΛ: Η'. Περὶ Φιλοσόφων.	108

ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ.

ΚΕΦΑΛ: Α'. Περὶ Δικαστῶν καὶ Δικαστηρίων.	110
ΚΕΦΑΛ: Β'. Περὶ Ἐγγράφου τῆς Κλήσεως.	116
ΚΕΦΑΛ: Γ'. Περὶ Ἀνακρίσεως τῶν Θεσμοθετῶν.	119
ΚΕΦΑΛ: Δ'. Περὶ Δικαστικῶν Ἀποφάσεων.	124
ΚΕΦΑΛ: Ε'. Περὶ Συμφωνιῶν καὶ Παραγραφῆς.	129

ΚΕΦΑΛ: Γ'. Περὶ Διαιτητῶν.	133
ΚΕΦΑΛ: Ζ'. Περὶ Ὁρκωμοσίας.	136
ΚΕΦΑΛ: Η'. Περὶ Μαρτύρων.	137
ΚΕΦΑΛ: Θ'. Περὶ Δεδικασμένου καὶ ἐγκαταστά- σεως εἰς ἀκέραιον.	145
ΚΕΦΑΛ: Ι'. Περὶ Ποινῶν.	146
ΚΕΦΑΛ: ΙΑ'. Περὶ ἀγοραστῶν τῶν δημοσίων εἰσο- δημάτων, τοῦ δημοσίου Ταμείου καὶ τῶν θεωρικῶν χρημάτων.	161

ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ.

ΚΕΦΑΛ: Α'. Περὶ ὀρίων τῶν ἰδιοκτησιῶν.	168
ΚΕΦΑΛ: Β'. Περὶ γαιῶν καὶ ζώων.	173
ΚΕΦΑΛ: Γ'. Περὶ πωλήσεως καὶ ἀγορᾶς καὶ διεκδικήσεως ἀκινήτων.	176
ΚΕΦΑΛ: Δ'. Περὶ τοκιστῶν	178
ΚΕΦΑΛ: Ε'. Περὶ Εἰσαγωγῆς καὶ ἐξαγωγῆς ἐμπορευμάτων.	184
ΚΕΦΑΛ: ΣΤ'. Περὶ ἐπιτηδευμάτων.	190
ΚΕΦΑΛ: Ζ'. Περὶ ἐταιριῶν καὶ ὑποσχέσεων.	193

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΕΜΠΤΟΝ.

ΚΕΦΑΛ: Α'. Περὶ Γάμου.	197
ΚΕΦΑΛ: Β'. Περὶ Προικός.	208
ΚΕΦΑΛ: Γ'. Περὶ Διαζεύξεως.	213
ΚΕΦΑΛ: Δ'. Περὶ Μοιχείας.	215
ΚΕΦΑΛ: Ε'. Περὶ Προαγωγείας.	221
ΚΕΦΑΛ: ΣΤ'. Περὶ Διαθηκῶν καὶ κληρονομιῶν.	227
ΚΕΦΑΛ: Ζ'. Περὶ Κηδεμόνων.	237
ΚΕΦΑΛ: Η'. Περὶ Ταφῆς καὶ μνημείων.	240

ΒΙΒΛΙΟΝ ΕΚΤΟΝ.

ΚΕΦΑΛ: Α'. Περὶ Φόνου.	247
------------------------	-----

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ.

3

ΚΕΦΑΛ: Β'. Περὶ Κατηγόρου.	Σελ. 262
ΚΕΦΑΛ: Γ'. Περὶ Βλάβης.	263
ΚΕΦΑΛ: Δ'. Περὶ Ἀρπαγῆς καὶ Κλοπῆς.	264
ΚΕΦΑΛ: Ε'. Περὶ Ὑβρεως.	270
ΚΕΦΑΛ: ΣΤ'. Περὶ Διαχειρίσεως ξένης περιουσίας.	273
ΚΕΦΑΛ: Ζ'. Περὶ Ἀχαρίστων.	274
ΚΕΦΑΛ: Η'. Περὶ Ὑπογραφῆς.	274
ΚΕΦΑΛ: Θ'. Περὶ Καταμηνύσεως.	275
ΚΕΦΑΛ: Ι'. Περὶ Συμποσίων.	275
ΚΕΦΑΛ: ΙΑ'. Περὶ Μεταλλικῶν ἀγωγῶν.	278
ΚΕΦΑΛ: ΙΒ'. Περὶ τῆς Εἰσαγγελίας.	279

ΒΙΒΛΙΟΝ ΕΒΔΟΜΟΝ.

ΚΕΦΑΛ: Α'. Περὶ Στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας.	281
ΚΕΦΑΛ: Β'. Περὶ Στρατιωτ. Ποινῶν καὶ Βραβείων.	286
ΚΕΦΑΛ: Γ'. Περὶ Ἐξαιρέσεων τῆς Στρατ. ὑπηρεσίας.	285
ΚΕΦΑΛ: Δ'. Νόμοι Διάφοροι.	290

ΒΙΒΛΙΟΝ ΟΓΔΟΟΝ.

ΚΕΦΑΛ. Α'. Περὶ θείας λατρείας, ἑορτῶν καὶ ἀγώνων.	298
ΚΕΦΑΛ. Β'. Περὶ ἱερῶν ὑπηρετῶν.	318

Νόμος Ῥοδίων Ναυτικός.	327
Κεφάλαια τοῦ Ναυτικοῦ Νόμου.	328
Ναυτικός Νόμος.	329
Κεφάλαια νόμου Ῥοδίων ναυτικοῦ κατ' ἐκλογὴν.	330
Νόμος Ῥοδίων ναυτικός κατ' ἐκλογὴν.	333
Περὶ Ῥοδίου Νόμου	345

ΝΑΥΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΙΟΝ ΕΠΙ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΩΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ.

Περὶ Νόμων ναυτικῶν.	349
Περὶ Πλοίου ἐκδικουμένου.	354
Περὶ δανεισμάτων διαποντίων.	357
Περὶ Τόκου.	359

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΠΙΝΑΚΟΣ.

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄. Περὶ Καταγόμενων.	262
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ΄. Περὶ Βλαβερῶν.	263
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ΄. Περὶ Ἀποκατὰ καὶ Ἀποκατὰ.	264
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄. Περὶ Ὑποκατὰ.	270
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ΄. Περὶ Ἀποκατὰ καὶ Ἀποκατὰ.	273
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ΄. Περὶ Ἀποκατὰ.	274
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η΄. Περὶ Ὑποκατὰ.	274
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ΄. Περὶ Καταγόμενων.	275
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι΄. Περὶ Συναγόμενων.	275
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ΄. Περὶ Μεταλλοποιῶν.	278
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ΄. Περὶ τῶν ἑκκαταγόμενων.	279

ΒΙΒΛΙΟΝ ΒΙΒΛΙΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄. Περὶ Συναγόμενων.	281
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄. Περὶ Συναγόμενων καὶ Βλαβερῶν.	286
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ΄. Περὶ Συναγόμενων καὶ Βλαβερῶν.	285
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ΄. Περὶ Συναγόμενων.	290

ΒΙΒΛΙΟΝ ΟΥΔΩΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄. Περὶ τῶν κατὰ τὴν φύσιν.	298
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄. Περὶ τῶν κατὰ τὴν φύσιν.	318
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ΄. Περὶ τῶν κατὰ τὴν φύσιν.	327
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ΄. Περὶ τῶν κατὰ τὴν φύσιν.	328
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄. Περὶ τῶν κατὰ τὴν φύσιν.	329
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ΄. Περὶ τῶν κατὰ τὴν φύσιν.	330
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ΄. Περὶ τῶν κατὰ τὴν φύσιν.	333
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η΄. Περὶ τῶν κατὰ τὴν φύσιν.	345

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄. Περὶ τῶν κατὰ τὴν φύσιν.	349
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄. Περὶ τῶν κατὰ τὴν φύσιν.	354
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ΄. Περὶ τῶν κατὰ τὴν φύσιν.	354
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ΄. Περὶ τῶν κατὰ τὴν φύσιν.	359

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΠΙΝΑΚΟΣ

Ο
Σ Ο Λ Ω Ν
ΑΡΧΑΙΟΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ
ΔΙΚΑΙΟΝ.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

Περὶ Συντάξεως Νόμων.

Ἀρθ. 1. Ἐπὶ δὲ τῆς πρώτης Πρυτανείας, τῇ ἐνδεκάτῃ Ἑκατομβαιῶνος, ἐν τῷ δήμῳ, ἐπειδὴν εὐξήται ὁ κήρυξ, ἐπιχειροτονίαν ποιεῖν τῶν νόμων· πρῶτον μὲν περὶ τῶν Βουλευτικῶν, δεύτερον δὲ περὶ τῶν κοινῶν, εἴτα οἱ κεῖνται τοῖς ἐννέα Ἀρχουσιν, εἴτα τῶν ἄλλων ἀρχῶν. Ἡ δ' ἐπιχειροτονία ἔστω ἢ προτέρα ὅτῳ δοκοῦσιν ἄρχειν οἱ Νόμοι οἱ βουλευτικοί, ἢ δ' ὕστερα ὅτῳ μὴ δοκοῦσιν, εἴτα τῶν κοινῶν κατὰ ταῦτά. Τὴν δ' ἐπιχειροτονίαν εἶναι τῶν Νόμων κατὰ τοὺς Νόμους τοὺς κειμένους. Ἐὰν δέ τινες

Ἀρθ. 1. Τῇ ἐνδεκάτῃ ἡμέρᾳ τοῦ μηνὸς Ἑκατομβαιῶνος (1) ἐπὶ τῆς πρώτης Πρυτανείας, (2) εἰς τὴν πρώτην συνέλευσιν τοῦ λαοῦ, μετὰ τὴν ἐκφώνησιν τῶν εὐχῶν τοῦ Κήρυκος, θέλουν ἐνασχολεῖσθαι εἰς τὴν σύνταξιν τῶν Νόμων, καὶ πρῶτον θέλουν συζητεῖν περὶ τῶν τῆς βουλῆς, δεύτερον περὶ τῶν τοῦ λαοῦ, τρίτον περὶ τῶν τῶν ἐννέα Ἀρχόντων, καὶ τέταρτον περὶ τῶν τῶν ἄλλων ἀρχῶν. Θέλουν δ' ἀκροάζεσθαι πρῶτον τοὺς προτείνοντας ὅτι οἱ ὑπάρχοντες βουλευτικοὶ Νόμοι εἶναι ἀρκετοί, καὶ δεύτερον τοὺς προτείνον-

τῶν Νόμων τῶν κειμένων ἀποχειροτονηθῶσι, τοὺς Πρυτάνεις ἐφ' ὧν ἂν ἡ ἐπιχειροτονία γένηται ποιεῖν περὶ τῶν ἀποχειροτονηθέντων τὴν τελευταίαν τῶν τριῶν ἐκκλησιῶν. Τοὺς δὲ προέδρους οἳ ἂν τύχωσι προεδρεύοντες ἐν ταύτῃ τῇ ἐκκλησίᾳ χρηματίσειν ἐπ' ἀναγκῆς πρῶτον μετὰ τὰ ἱερὰ περὶ τῶν Νομοθετῶν, καθ' ὅ, τι καθεδοῦνται, καὶ περὶ τοῦ ἀργυρίου ὁπόθεν τοῖς Νομοθέταις ἔσται· τοὺς δὲ Νομοθέτας εἶναι ἐκ τῶν ὁμωμοκότων τὸν Ἡλιαστικὸν ὄρκον. Ἐὰν δ' οἱ Πρυτάνεις μὴ ποιῶσι κατὰ τὰ γεγραμμένα τὴν ἐκκλησίαν, ἢ οἱ Πρόεδροι μὴ χρηματίσωσι κατὰ τὰ γεγραμμένα, ὀφείλουν τῶν μὲν Πρυτανέων ἕκαστον χιλίας δραχμὰς ἱερὰς τῇ Ἀθηνᾷ. Τῶν δὲ προέδρων ἕκαστος ὀφειλέτω τετταράκοντα δραχμὰς τῇ Ἀθηνᾷ, καὶ ἔνδειξις αὐτῶν ἔστω πρὸς τοὺς θεσμοθέτας, καθάπερ ἐάν τις ἄρχη ὀφείλων τῷ δημοσίῳ. Οἱ δὲ θεσμοθέται τοὺς ἐνδειχθέντας εἰσαγόντων εἰς τὸ δεσμωτήριον κατὰ τὸν Νόμον, ἢ μὴ

τας τὸ ἐναντίον· τὸ αὐτὸ γίνεται καὶ περὶ τῶν ἄλλων νόμων. Ἡ δὲ παραδοχὴ τῶν νέων νόμων θέλει γίνεσθαι συμμόρφως μὲ τοὺς ἐν ἐνεργείᾳ· ἀλλ' ἐὰν ἀκυρωθῶσι τινὲς ἐκ τῶν ἐν ἐνεργείᾳ νόμων, οἱ Πρυτάνεις (3) οἵτινες θέλουν εἶσθαι τότε εἰς ἐνέργειαν θέλουν προσδιορίζει διὰ τὴν ἐξέτασιν τῶν ἀκυρωθέντων νόμων τὴν τελευταίαν τῶν τριῶν συνελεύσεων. Οἱ Πρόεδροι (4) ἐκείνης τῆς συνελεύσεως ὀφείλουν εὐθὺς μετὰ τὰς θυσίας νὰ ἀναφερθοῦν περὶ τῶν Νομοθετῶν (5) διὰ νὰ μάθουν πότε καὶ περὶ τίνος ἀντικειμένου μέλλουν νὰ συνεδριάσουν καὶ πόθεν θέλουν πληρωθῇ. Οἱ Νομοθέται θέλουν λαμβάνεσθαι ἀπὸ τοὺς ὀρκισθέντας τὸν Ἡλιαστικὸν ὄρκον. Οἱ Πρυτάνεις οἵτινες δὲν ἤθελον συγκαλέσει τὴν συνέλευσιν κατὰ τὸν Νόμον, καὶ οἱ Πρόεδροι, οἵτινες δὲν ἤθελον ἀναφερθῇ συμμόρφως μὲ αὐτὸν, θέλουν πληρόναι πρόστιμον, οἱ μὲν πρῶτοι χιλίας δραχμὰς, οἱ δὲ δεύτεροι τεσσαράκοντα πρὸς ὄφελος τῆς Ἀθηνᾶς, καὶ

ἀνιόντων εἰς Ἄρειον Πάγον ὡς καταλύοντες τὴν ἐπανόρθωσιν τῶν Νόμων. Πρὸ δὲ τῆς ἐκκλησίας ὁ βουλόμενος Ἀθηναίων νομοθετεῖν ἐκτιθέτω πρόσθεν τῶν Ἐπωνύμων γράψας τοὺς Νόμους οὓς ἂν τιθῇ, ὅπως ἂν πρὸς τὸ πλῆθος τῶν ἐκτεθέντων Νόμων ψηφισηται ὁ δῆμος περὶ τοῦ χρόνου τοῖς Νομοθέταις. Ὁ δὲ τιθεὶς τὸν καινὸν νόμον ἀναγράφας εἰς λεύκωμα ἐκτιθέτω πρόσθεν τῶν ἐπωνύμων ὁσημέραι, ἕως ἂν ἐκκλησία γένηται. Αἰρεῖσθαι δὲ καὶ τοὺς συναπολογησομένους τῷ δήμῳ τοῖς νόμοις οἱ ἂν ἐν τοῖς Νομοθέταις λύωνται πέντε ἄνδρας ἐξ Ἀθηναίων ἀπάντων τῇ ἐνδεκάτῃ τοῦ Ἑκατομβαιῶνος μηνός.

θέλουν φέρεσθαι ἐνώπιον τῶν θεσμοθετῶν (6) καθὼς φέρονται οἱ ἀναδεχόμενοι ἀρχὴν τινὰ, χρεῖσται ὄντες τοῦ δημοσίου. Οἱ δὲ θεσμοθέται θέλουν φυλακίζει τοὺς καταμηνυθέντας κατὰ τὸν Νόμον ὑπὸ ποινὴν νὰ μὴ γίνουν μέλη τοῦ Ἀρείου Πάγου, καθ' ὅσον ἀντιούμενοι εἰς τὴν ἐπανόρθωσιν τῶν Νόμων. Ὅστις τῶν Ἀθηναίων θελήσῃ νὰ προτείνῃ παραδοχὴν νόμων χρεωστεῖ νὰ καταγράψῃ καὶ ἐκθέτῃ αὐτοὺς ἐπὶ τῶν ἀνδριάντων τῶν δέκα Ἐπωνύμων (7) Ἡρώων, μεχρι τῆς ἐνάρξεως τῆς συνελεύσεως, ὅπως ὁ λαὸς ἀποφασίσῃ κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐκτεθειμένων νόμων περὶ τοῦ καιροῦ τὸν ὁποῖον θέλει παραχωρήσει εἰς τοὺς Νομοθέτας. Τῇ ἐνδεκάτῃ τοῦ μηνός Ἑκατομβαιῶνος, ὁ λαὸς θέλει ἐκλέξει πέντε ἄνδρας ἐκ τῶν πολιτῶν, διὰ νὰ λάβουν τὴν ὑπεράσπισιν τῶν Νόμων, τοὺς ὁποίους ζητοῦν νὰ καταργήσουν.

(1) Ὁ μὲν Ἑκατομβαιῶν ἀντιστοιχοῦσε μὲ τὰ τέλη τοῦ ἰδικοῦ μας Ἰουλίου καὶ ἀρχὰς Αὐγούστου.

(2) Πρυτανεῖα ὠνομάζετο τὸ διάστημα τῶν τριάκοντα πέντε

ἡ τριάκοντα ἔξ ἡμερῶν, κατὰ τὸ ὅποιον ἐκάστη τῶν δέκα φυλῶν ἐπρυτάνευεν, ἡγουν ἐδιοικοῦσε κατὰ διαδοχὴν. Ὑπῆρχον δὲ κατ' ἔτος δέκα Πρυτανεῖαι, ἐκ τῶν ὁποίων αἱ μὲν πρῶται τέσσαρες ἐσύγκειντο ἀπὸ τριάκοντα ἔξ ἡμέρας· αἱ δὲ λοιπαὶ ἔξ ἀπὸ τριάκοντα πέντε. Τὸ ὅλον τοῦ Ἀττικοῦ Ἐνιαυτοῦ ἐσύγκειτο ἀπὸ 354 ἡμέρας, ἐξ ὧν αἱ τέσσαρες ὠνομάζοντο ἀναρχοὶ ἡμέραι, διότι δὲν ὑπῆρχε καμμία ἀρχὴ ἐν ἐνεργείᾳ κατ' αὐτὴν τὴν ἐποχὴν, ἐπειδὴ ἐκαταγίνοντο νὰ ἐκλέγουν νέας ἀρχάς, καὶ διὰ νὰ κάμουν ἐπαισθητὴν τὴν ἔλλειψιν τῶν ἀρχῶν. (*)

(*) Πρυτανεῖαι δ' ὁ τῶν ἡμερῶν ἀριθμὸς, δέκα ἐγίνοντο κατ' ἐνιαυτὸν, ὅτι καὶ δέκα αἱ φυλαί· ἐνιαυτὸν δὲ οἱ Ἀθηναῖοι τὸν Σεληνιακὸν ἡγουν. Ἐπέβαλλε δὲ ἐκάστη φυλὴ τῶν δέκα τριάκοντα πέντε ἡμέρας, καὶ ἐπερίττευον ἐκ τοῦ Σεληνιακοῦ ἐνιαυτοῦ ἡμέραι τέσσαρες, ἃς ἐπεμέριζον ταῖς πρῶταις λαχούσαις τέσσαρσι φυλαῖς· καὶ τῶν μὲν τεσσάρων πρῶτων ἐκάστη εἶχε Πρυτανεῖαν ἀπαρτιζομένην εἰς τριάκοντα ἔξ ἡμέρας· αἱ δὲ λοιπαὶ ἔξ ἀνὰ τριάκοντα πέντε. (Σουΐδας)

(*) Ἐχει ὁ ἐνιαυτὸς κατὰ τὸν Σεληνιακὸν δρόμον τριακοσίας πεντήκοντα τέσσαρας ἡμέρας. Καὶ τὰς μὲν τέσσαρας ἡμέρας ἐκάλουν οἱ Ἀθηναῖοι ἀρχαιρεσίας, ἐν αἷς ἀναρχὸς ἡ Ἀττικὴ ἦν· ἐν ταύταις προεβάλλοντο τοὺς Ἀρχοντας. (Οὐλπ. εἰς Ἀνδροτίων.)

(3) Πρυτάνεις ὠνομάζοντο τὸ δέκατον μέρος τῆς βουλῆς τῶν Πεντακοσίων, πεντήκοντα ἄνδρες ἐξ ἐκάστης φυλῆς, οἵτινες ἐνεργοῦσαν ὅλα τὰ παρὰ τῆς βουλῆς διαταττόμενα, καὶ ἐπρυτάνευον κατὰ διαδοχὴν ἐκάστη φυλὴ κατὰ κλῆρον· ἦτο δὲ τὸ Ἐκτελεστικὸν σῶμα τῆς βουλῆς. (*)

(*) Πρυτάνεις τὸ δέκατον μέρος τῆς βουλῆς τῶν Πεντακοσίων. Πεντήκοντα ἄνδρες ἀπὸ μιᾶς φυλῆς, οἱ διοικοῦντες ἅπαντα τὰ ὑπὸ τῆς βουλῆς ταττόμενα, Πρυτάνεις ἐκαλοῦντο· ἐπρυτάνευον δ' ἐκ διαδοχῆς ἀλλήλαις αἱ δέκα φυλαὶ κλήρῳ λαχοῦσαι κατ' ἐνιαυτὸν » (Γραμματικοί).

(4) Πρόεδροι ὠνομάζοντο διὰ τὰς ὑψηλὰς ἑδρας ἐπὶ τῶν ὁποίων ἐκάθηντο ἐντὸς τῆς συνελεύσεως, καὶ ἦσαν ἐννέα τὸν ἀριθμὸν, ἀνὰ εἷς ἀπὸ ἐκάστην τῶν ἐννέα φυλῶν. Καθήκοντα

αὐτῶν ἦσαν νὰ ἐκθέτουν εἰς τὸν λαὸν τὰ ἀντικείμενα περὶ τῶν ὁποίων ἐπρόκειτο νὰ συσχεφθῇ.

(5) Ὁ ἀριθμὸς τῶν Νομοθετῶν ἀνέβη μέχρι τῶν χιλίων. Καθήκοντα αὐτῶν ἦσαν νὰ ἐξετάζουν καὶ ζητοῦν τὴν ἀκύρωσιν τῶν παλαιῶν νόμων, ἀλλ' ὅχι νὰ προτείνουν νέους. (*)

(*) Νομοθέται δὲ ἦσαν χίλιοι, οἷς ἐξῆν λύσαι παλαιὸν νόμον, ἀλλ' οὐ θῆναι νέον· τοὺς γὰρ νέους ἐδοκίμαζεν ἡ βουλὴ, καὶ ὁ δῆμος, καὶ τὰ δικαστήρια (Πολυδεύκης βιβλ. Η').

(6) Θεσμοθέται ἦσαν οἱ ἐξ τῶν ἐννέα Ἀρχόντων. Περὶ αὐτῶν θέλομεν ὁμιλήσει εἰς τὸ οἰκεῖον μέρος.

(7) Ἐπώνυμοι Ἦρωες ὠνομάζοντο, διότι ἔδοσαν τὰ ὀνόματά των εἰς τὰς δέκα φυλάς, τὰ ἀγάλματα τῶν ὁποίων ἦσαν στημένα εἰς τὴν ἀγοράν. (*)

(*) Ἀνδριάντες ἦσαν τῶν Ἠρώων ὧν αἱ φυλαὶ ἐπώνυμοι ἦσαν παρ' οἷς ὁ βουλόμενος νομοθετεῖν προετίθει, ἵνα πάντες Ἀθηναῖοι ἴδοιεν, πότερον ἀρέσκει, ἢ οὐ· ἐν ἐπισήμῳ δὲ τόπῳ εἰστήκεισαν (Δημοσθ. πρὸς Λεπτίνην).

= Αἱ Συνελεύσεις ἐσυγκροτοῦντο ἀπὸ πολίτας Ἀθηναίους· οἱ δοῦλοι, οἱ ξένοι, αἱ γυναῖκες καὶ τὰ παιδία δὲν ἦσαν δεκτά. Διέκρινον δύο εἶδη συνελεύσεων· τὴν μίαν ὠνόμαζον Κυρίαν, διότι κατεγίνετο κυρίως εἰς τὸ νὰ ἐπικυρόνῃ ψηφίσματα πολιτικῶν ὑποθέσεων· τὴν δὲ ἄλλην Σύγκλητον, ἀπὸ τὸ ῥῆμα συγκαλεῖν, διότι ἐσυγκροτεῖτο διὰ προσκλήσεως εἰς κατεπειγούσας περιστάσεις πολέμου, ἐνῷ εἰς τὴν πρώτην συνηθροίζετο ὁ λαὸς αὐθορμήτως.

Ἄρθ. 2. Ἐδοξε τῷ δήμῳ. Τισάμενος εἶπε. Πολιτεύεσθαι Ἀθηναίοις κατὰ τὰ πάτρια. Νόμοις δὲ χρῆσθαι τοῖς Σόλωνος καὶ μέτροις καὶ σταθμοῖς· χρῆσθαι δὲ καὶ τοῖς Δράκοντος θεσμοῖς, οἷς περ ἐχρώμεθα ἐν τῷ πρόσθεν χρό-	Ἄρθ. 2. Ὁ λαὸς ἐψηφίσασατο καὶ ὁ Τισάμενος (1) ἔγραψε ταῦτα. Οἱ Ἀθηναῖοι θέλουν κυβερνᾶσθαι κατὰ τὴν ἀρχαίαν νομοθεσίαν. Οἱ νόμοι τοῦ Σόλωνος, τὰ μέτρα καὶ σταθμὰ θέλουν εἶσθαι εἰς ἐνέργειαν, καθὼς καὶ ὅσοι ἐκ τῶν
--	--

νω. Ὑποσων δ' ἂν προσδέοι
οἱ δὲ ἡρημένοι Νομοθέται ὑπὸ
τῆς Βουλῆς ἀναγραφόντων ἐν
σανίσι, καὶ ἐκτιθέντων πρὸς
τοὺς Ἐπωνύμους, σκοπεῖν τῷ
βουλομένῳ, καὶ παραδιδόντων
ταῖς ἀρχαῖς ἐν τῷ δε τῷ μηνί,
τοὺς δὲ παραδιδομένους νόμους
δοκιμασάτω πρότερον ἢ Βου-
λῇ καὶ οἱ Νομοθέται οἱ πεν-
τακόσιοι, οὓς οἱ δημόται εἴ-
λοντο, ἐπειδὴ ὁμωμόκασιν·
ἐξεῖναι δὲ καὶ ἰδιώτῃ τῷ
βουλομένῳ, εἰσιόντι εἰς τὴν
βουλὴν, βουλεύειν ὅ,τι ἀνάγα-
θὸν ἔχη περὶ τῶν νόμων. Ἐ-
πειδὰν δὲ τεθῶσιν οἱ νόμοι,
ἐπιμελείσθω ἡ βουλὴ ἡ ἐξ
Ἀρείου Πάγου τῶν νόμων,
ὅπως ἂν αἱ ἀρχαὶ τοῖς κειμέ-
νοις νόμοις χρῶνται, τοὺς δὲ
κυρουμένους τῶν Νόμων ἀνα-
γράφειν εἰς τὸν τοῖχον, ἵνα
περ πρότερον ἀνεγράφησαν,
σκοπεῖν τῷ βουλομένῳ.

νόμων τοῦ Δράκοντος ἦσαν
ἐν χρήσει πρότερον. Ἐὰν νό-
μοι τινες νέοι κριθοῦν ἀναγ-
καῖοι, οἱ ἐκλεχθέντες παρὰ
τῆς βουλῆς Νομοθέται θέλουν
τοὺς καταγράφει εἰς πίνακας
καὶ τοὺς ἐκθέτει ἐπὶ τῶν
ἀνδριάντων τῶν Ἐπωνύμων
Ἡρώων, διὰ νὰ λάβῃ ἕκα-
στος πολίτης γνῶσιν αὐτῶν,
καὶ θέλουν τοὺς παραδίδει
ἐντὸς τοῦ αὐτοῦ μηνὸς εἰς
χεῖρας τῶν ἀρχῶν ἀφοῦ προη-
γουμένως ἐγκριθῶσι παρὰ τῆς
βουλῆς, καὶ παρὰ τῶν πεντα-
κοσίων ὀρκισθέντων Νομοθε-
τῶν, ἐκλεχθέντων παρὰ τοῦ
λαοῦ. Ἐκαστος πολίτης εἶναι
δεκτὸς νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν
Βουλὴν καὶ νὰ ἐκθέσῃ τὴν
γνώμην του δι' ὅ,τι καλὸν
στοχάζεται περὶ αὐτῶν τῶν
νόμων. Ἀφοῦ δὲ δημοσιευθῶ-
σιν, ἡ βουλὴ τοῦ Ἀρείου Πά-
γου θέλει ἐπαγρυπνεῖ διὰ νὰ
μεταχειρίζωνται αὐτοὺς κα-
λῶς αἱ ἀρχαὶ· θέλουν τοὺς
καταγράφει ἐπὶ τοῦ τοίχου
ὅπου ἦσαν πρότερον προσω-
ρινῶς ἐκτεθειμένοι διὰ νὰ
δύναται ἕκαστος τῶν πολιτῶν
νὰ λάβῃ γνῶσιν αὐτῶν.

(1) Τισάμενος ἦτον ὁ γραμματεὺς ὅστις ἀνέγνωσε τὸν νόμον μετὰ τὴν σύνταξιν τοῦ εἰς τὸ ἀκροατήριον.

= Τὸ ψήφισμα τοῦτο συνετάχθη καὶ ἐδημοσιεύθη μετὰ τὴν δίωξιν τῶν τριάκοντα τυράννων, καθ' ἣν ἐποχὴν οἱ Ἀθηναῖοι ἀνέλαβον πάλιν τὴν αὐτονομίαν των, ἐπιστρέψαντες ἀπὸ τὸν Πειραιᾶ. (*)

(*) Τὸν γραμματέα ἐν ταῖς ἐκκλησίαις ἀναγινώσκειν τὸν Νόμον, ἵνα ἕκαστος ὑμῶν ἀκούσας πολλάκις, καὶ κατὰ σχολὴν σκεψάμενος, ᾧ ἂν ᾖ καὶ δίκαια καὶ συμφέροντα ταῦτα νομοθετῇ. Ἀνεγινώσκετο δὲ ἐν τῷ δήμῳ ὁ νόμος ἵνα πάντες ἀκούσωσι καὶ ὁ βουλόμενος ἀντέλεγε (Δημοσθένης). (*)

(*) Ἐπειδὴ ἐπανήλθετε ἐκ Πειραιέως, ἔδοξε μὴ μνησικακεῖν ἀλλήλοις τῶν γεγεννημένων· ἐπειδὴ δὲ βουλήν τε ἀπεκληρώσατε, Νομοθέτας τε εἴλεσθε, εὕρισκον τῶν νόμων τῶν τε Σόλωνος καὶ τοῦ Δράκοντος πολλοὺς ὄντας, οἷς πολλοὶ τῶν πολιτῶν ἔνοχοι ἦσαν, τῶν πρότερον ἔνεκα γενομένων, ἐκκλησίαν ποιήσαντες ἐβουλευσασθε περὶ αὐτῶν, καὶ ἐψηφίσασθε δοκιμάσαντες πάντας τοὺς νόμους, εἴτ' ἀναγράψαι ἐν τῇ στοᾷ τούτους τῶν νόμων οἱ ἂν δοκιμασθῶσι (Ἀνδοκίδης).

Ἄρθ. 3. Ἐάν τις μὴ ἐπιτήδειον θῇ νόμον, τὰς γραφὰς εἶναι κατ' αὐτοῦ.

Ἄρθ. 3. Ὅστις θέσῃ νόμον τινὰ ἐναντίον τοῦ κοινοῦ συμφέροντος, θέλει καθυποβάλλεσθαι εἰς δίκην.

= Ὁ μέλλων νὰ προτείνῃ νόμον τινὰ νέον ὥφειλε νὰ προσέξῃ μήπως ὁ νόμος οὗτος ἦτον ἐναντίος εἰς τὰ κοινὰ συμφέροντα· ἄλλως ἐτιμωρεῖτο διὰ τῆς ἀγωγῆς ὀνομαζομένης Γραφῇ, ἣτις ἐφηρμόζετο προσέτι καὶ εἰς τοὺς κατηγορουμένους διὰ φόνον, τραύματα ἐκ προμελέτης, πυρκαϊᾶν, φαρμάκευσιν κ. τ. λ. (*)

(*) Ὑπωμοσία δ' ἔστιν ὅταν τις ἢ ψήφισμα ἢ νόμον γράφοντα γράψῃται ὡς ἀνεπιτήδειον· τοῦτο γὰρ ὑπομόσασθαι λέγουσι· καὶ οὐκ ἦν μετὰ τὴν ὑπωμοσίαν τὸ γράφειν, πρὶν κριθῆναι, κύριον (Πολυδεύκης βιβλ. Η΄.)

Ἄρθ. 4. Τὸν γράψαντα νόμον μετὰ ἐνιαυτὸν μὴ εἶναι ὑπεύθυνον τιμωρία, ὅμως δὲ ἐξεῖναι ποιεῖσθαι τὰς κατηγορίας.

Ἄρθ. 4. Ὁ θέσας νόμον ἐναντίον τοῦ κοινοῦ συμφέροντος μετὰ παρέλευσιν ἐνὸς ἔτους δύναται νὰ εἰσαχθῇ εἰς δίκην, ἀλλ' οὐδεμία ποινὴ δύναται νὰ τοῦ ἐπιβληθῇ.

== Ἐν ἔτος ἐδίδετο προθεσμία, ἀφ' ἧς ἡμέρας ἔγινε δεκτὸς ὁ νόμος, εἰς τὸν θέλοντα νὰ ἐγκαλέσῃ τινὰ εἰς δίκην ὡς θέσαντα νόμον ἐναντίον τοῦ κοινοῦ συμφέροντος. Μετὰ παρέλευσιν τῆς προθεσμίας ταύτης ἡδύνατο μὲν νὰ ἐγκαλεσθῇ, ἀλλ' οὐδεμία ποινὴ ἐπεβάλλετο εἰς αὐτόν. (*)

(*) Τοῦ νόμου οὖν οὕτως ἔχοντος, ἐγράψατο μὲν πρότερον Βάθιππος Λεπτίνην, ὃς ἀπέθανε πρὶν εἰσελθεῖν τὴν γραφὴν· κατὰ διετρίβη χρόνος καὶ γέγονε Λεπτίνης ἀνεύθυνος· νόμος γὰρ ἦν, τὸν γράψαντα νόμον, ἢ ψήφισμα, μετὰ ἐνιαυτὸν μὴ εἶναι ὑπεύθυνον, ὅμως ἐπειδὴ καὶ οὕτω κατὰ τὸν νόμον ἐξῆν ποιεῖσθαι τὰς κατηγορίας, καὶ οἱ γράψαντες ἔξω κινδύνων ὣσι (Λεπτίνης).

Ἄρθ. 5. Τῶν δὲ νόμων τῶν κειμένων μὴ ἐξεῖναι λύσαι μηδένα, εἰ μὴ ἐν Νομοθέταις· τότε δὲ ἐξεῖναι τῷ βουλομένῳ τῶν Ἀθηναίων λύειν, ἕτερόν τι τιθέντι ἀνθ' ὅτου ἂν λύῃ· διαχειροτονίαν δὲ ποιεῖν τοὺς προέδρους περὶ τούτων τῶν νόμων πρῶτον μὲν περὶ τοῦ κειμένου, εἰ δοκεῖ ἐπιτήδειον εἶναι τῷ δήμῳ τῶν Ἀθηναίων, ἢ οὐ· ἔπειτα περὶ τοῦ τιθεμένου. Ὁπότερον δ' ἂν χειροτονήσωσιν οἱ Νομοθέται

Ἄρθ. 5. Δὲν ἐπιτρέπεται εἰς οὐδένα νὰ ζητῇ κατάργησιν νόμου παραδεδεγμένου, παρὰ ἐνώπιον τῶν Νομοθετῶν· καὶ τοῦτο ὅταν ἡθέλε προτείνει ἄλλον ὠφέλιμον διὰ νὰ τὸν ἀντικαταστήσῃ. Οἱ πρόεδροι θέλουν καθυποβάλλει εἰς τὴν σκέψιν τοῦ λαοῦ τὸ περὶ νόμου ζήτημα, ὅστις θέλει ἐξετάζει εἰ μὴ ὁ πρῶτος ἢ ὁ νέος προτεινόμενος νόμος ἦναι ὠφέλιμος εἰς τὴν πολιτείαν· θέλει δὲ ἐπικυροῦσθαι ἐκεῖνος,

τοῦτον κύριον εἶναι· ἐναντίον δὲ νόμον μὴ ἐξεῖναι τιθέναι τῶν νόμων τῶν κειμένων μηδενί· ἐὰν δέ τις λύσας τινὰ τῶν νόμων τῶν κειμένων, ἕτερον ἀντιτιθῇ μὴ ἐπιτήδειον τῷ Ἀθηναίων δήμῳ, ἢ ἐναντίον τῶν κειμένων τῷ, τὰς γραφαὶς εἶναι κατ' αὐτοῦ κατὰ τὸν νόμον, ὅς κεῖται, ἐὰν τις μὴ ἐπιτήδειον θῇ νόμον.	τὸν ὅποιον οἱ Νομοθέται ἤθελον ἐγκρίνει. Δὲν εἶναι συγχωρημένον νὰ θέσῃ τις νόμον νέον, ἐναντίον ἄλλου τινὸς ὑπάρχοντος· ἀλλ' οὔτε ὁ νέος τεθεὶς νὰ ᾔῃ ἐναντίος τοῦ κοινοῦ συμφέροντος, διότι τότε σύρει κατ' αὐτοῦ τὴν ποινὴν τοῦ θέτοντος ἐπιβλάβῃ νόμον.
---	--

— Διὰ ν' ἀποφύγουν τὰς ἀντιφάσεις καὶ συγχύσεις τῶν νόμων, δὲν ἐπέτρεπον εἰς οὐδένα νὰ προτείνῃ νόμον νέον, πρὶν πρότερον ζητήσῃ τὴν κατάργησιν τοῦ ἄλλου τοῦ ὑπάρχοντος. (*)

(*) Ὁ Σόλων τοὺς νόμους καλῶς κελεύει τιθέναι, λύοντα τοὺς ἐναντίους· ἵν' εἷς ᾦ περὶ τῶν ὄντων ἐκάστου νόμος, καὶ μὴ τοὺς ἰδιώτας αὐτὸ τοῦτο ταραττή, καὶ ποιῇ, καὶ τῶν ἅπαντας εἰδότων τοὺς νόμους ἔλαττον ἔχειν· ἀλλὰ πᾶσιν ᾦ τὰ αὐτὰ ἀναγνῶναι, καὶ μαθεῖν ἀπλᾶ καὶ σαφεῖ τὰ δίκαια (Δημοσθέν.)

Ἄρθ. 6. Τὸν λέγοντα τινὰ νόμον καὶ μὴ ἀντεισφέροντα κολάζεσθαι.

Ἄρθ. 6. Ὅστις ἐπὶ προφάσει ὅτι θέλει προτείνει νέον νόμον γίνῃ αἵτιος νὰ καταργηθῇ ἄλλος παλαιός, τιμωρεῖται.

— Ὅστις ἐπροφασίζετο ὅτι ἤθελε προτείνει νέον τινὰ νόμον καὶ μὴ δυνάμενος νὰ τὸν προτείνῃ ἐγίνετο αἵτιος νὰ καταργηθῇ ὁ παλαιὸς νόμος ἐτιμωρεῖτο. (*)

(*) Ὁ δὲ φησὶ καὶ μὴ θέλωμεν, οὐ δυνησόμεθα. Εἰσῆκται γὰρ ἤδη διὰ τοῦ Γραμματέως· ἄλλως τε καὶ νόμος ᾦν, τὸν λέγοντα τινὰ νόμον καὶ μὴ ἀντεισφέροντα, κολάζεσθαι (Οὐλπιανός).

Ἄρθ. 7. Τοὺς θεσμοθέτας καθ' ἑκάστον ἐνιαυτὸν διορ-

Ἄρθ. 7. Οἱ θεσμοθέται θέλουν συνέρχεσθαι κατ' ἔτος,

θοῦν ἐν τῷ δημοσίῳ τοὺς νό-
μους, ἀκριβῶς ἐξετάσαντας
καὶ σκεψαμένους, εἴ τις ἀνα-
γεγράφται νόμος ἐναντίος
ἐτέρῳ νόμῳ, ἢ ἄκυρος ἐν τοῖς
κυρίοις, ἢ εἴπου εἰσὶ νόμοι
πλείους ἑνὸς ἀναγεγραμμένοι
περὶ ἐκάστης πράξεως· καὶ
τι τοιοῦτον εὐρίσκωσιν, ἀνα-
γεγραφότας ἐν σανίσιν ἐκτι-
θέναι πρόσθεν τῶν Ἐπωνύ-
μων. Τοὺς δὲ Πρυτάνεις ποι-
εῖν ἐκκλησίαν ἐπιγράψαντας
Νομοθέτας· τὸν δ' Ἐπιστά-
την τῶν προέδρων διαχειρο-
τονίαν διδόναι τῷ δήμῳ, καὶ
τοὺς μὲν ἀναιρεῖν τῶν νόμων,
τοὺς δὲ καταλείπειν.

καὶ θέλουν ἐξετάζει μετὰ
προσοχῆς καὶ ἀκριβείας τοὺς
ἐν τῷ δημοσίῳ πίνακι νόμους.
α.) Ἐὰν ἐτέθησαν νόμοι τινὲς
ἀντιφάσκοντες πρὸς ἀλλήλους.
β.) Ἐὰν ὅλοι ᾖναι ἐπικυρω-
μένοι. γ.) Ἐὰν εὐρίσκωνται
πολλοὶ περὶ τοῦ αὐτοῦ ἀντι-
κειμένου. Ὅσους δὲ εὕρωσι
τοιούτους θέλουν τοὺς κατα-
γράφει εἰς πίνακα καὶ τοὺς
ἐκθέτει ἐπὶ τῶν ἀνδριάντων
τῶν Ἐπωνύμων Ἡρώων. Οἱ
Πρυτάνεις θέλουν συγκαλεῖ
συνέλευσιν προσδιορίζοντες
τοὺς Νομοθέτας· ὁ δὲ Ἐπιστά-
της (1) ἐκ τῶν προέδρων θέ-
λει καθυποβάλλει εἰς ψηφοφο-
ρίαν τὴν ἐπικύρωσιν ἢ τὴν
κατάργησιν τῶν νόμων τού-
των.

(1) Ὁ Ἐπιστάτης, πρόεδρος τῆς συνελεύσεως ἐκλέγετο διὰ
ψήφου ἐκ τῶν προέδρων, καθήκοντα τοῦ ὁποίου ᾗσαν νὰ δώσῃ
εἰς τὸν λαὸν τὸ σημεῖον διὰ νὰ φανερώσῃ τὴν ψήφον του.

== Οἱ θεσμοθέται, οἱ ἔξ τελευταῖοι τῶν ἐννέα Ἀρχόντων, συνήρ-
χοντο κατ' ἔτος καὶ ἐξέταζον ἐὰν ὑπῆρχεν ἀταξία τις εἰς τοὺς
νόμους. (*)

(*) Εἰ γὰρ τοῦτο ἐστὶν ἀληθές, ὃ τοιοῦτον ἔθος παραδέδυκεν
ὑμῖν εἰς τὴν πολιτείαν, ὥστε ἄκυρους νόμους ἐν τοῖς κυρίοις
ἀναγεγράφθαι, καὶ περὶ μιᾶς πράξεως ὑπεναντίους ἀλλήλοις,
τί ἂν ἔτι ταύτην εἴποι τις εἶναι τὴν πολιτείαν, ἐν ᾗ ταῦτά
προστάττουσιν οἱ νόμοι ποιεῖν καὶ μὴ ποιεῖν; ἀλλ' οὐκ ἔχει

ταῦτα οὕτως· μηθ' ὑμεῖς ποτὲ εἰς τοσαύτην ἀταξίαν τῶν νόμων προβαίητε, οὔτε ἡμέληται περὶ τῶν τοιούτων τῷ Νομοθέτῃ τῷ τὴν δημοκρατίαν καταστήσαντι, ἀλλὰ διαρρήδην προστέτακται τοῖς θεσμοθέταις καθ' ἕκαστον ἐνιαυτὸν διορθοῦν ἐν τῷ δημοσίῳ τοὺς Νόμους (Αἰσχίνης ἐν τῷ κατὰ Κτησιφῶντος).

Ἄρθ. 8. Μηδὲ ἐπ' ἀνδρὶ νόμον ἐξεῖναι θεῖναι ἐὰν μὴ τὸν αὐτὸν ἐπὶ πᾶσιν Ἀθηναίοις, ἐὰν μὴ ἑξακισχιλίοις δόξῃ κρύβδην ψηφίζομένοις.

Ἄρθ. 8. Ὁ νόμος χρεωστεῖνὰ προβλέπη ἀντικείμενα γενικῆς ὠφελείας, ἀλλ' ὅσάκις οὗτος δὲν ἀφορᾷ παρὰ τὰ ἰδιωτικὰ συμφέροντα, πρέπει νὰ ὑποστηρίζεται διὰ μυστικῆς ψηφηφορίας ἐξ χιλιάδων τοῦλάχιστον πολιτῶν.

= Καθὼς ἡ πολιτεία ἦτο κοινὴ εἰς ὅλους, οὕτω καὶ ὁ νόμος ἔπρεπε νὰ ἀποβλέπῃ ὅλους τοὺς πολίτας· ἀλλ' ὅσάκις οὗτος ἀπέβλεπεν ἰδιωτικὰ συμφέροντα ὠνομάζετο τότε ψήφισμα τοῦ δήμου, καὶ ἀρκοῦσεν ἡ παρουσία ἐξ χιλιάδων μόνον πολιτῶν ψηφηφορούντων μυστικῶς. (*)

(*) Εἰ μὲν γὰρ ὑπὲρ τούτων οὓς τὰ προσήκοντα φήσει πεποιηκέναι, θεῖναι τὸν λόγον ὁμολογεῖς, κατ' ἐκεῖνο σὲ προσῆκον ἀλίσκεσθαι φανερῶς, ὅτι μὴ τιθέναι νόμον, ἐὰν μὴ τὸν αὐτὸν ἐπὶ πᾶσι τοῖς πολίταις, ἀντικρὺς οἱ κύριοι νόμοι λέγουσι, καθ' οὓς οὗτοι δικάσειν ὁμωμόκασιν (Δημοσθένης).

Ἄρθ. 9. Ἀγράφῳ δὲ νόμῳ τὰς ἀρχὰς μὴ χρῆσθαι μηδὲ περὶ ἐνός.

Ἄρθ. 9. Αἱ ἀρχαὶ δὲν δύνανται ν' ἀποφασίζουσιν περὶ οὐδενὸς πράγματος ἐπιστηριζόμεναι εἰς νόμους ἀγράφους. (1)

(1) Σ. τοῦ Μ. Δὲν δύναται ν' ἀπαντήσῃ τις ἀτέλειαν νομοθεσίας μεγαλητέραν, παρ' ἐκείνην κατὰ τὴν ὁποίαν οἱ δικασταὶ εἶναι ὑπόχρεοι νὰ δικάζουν συμμορφούμενοι μὲ χιλίων τόπων ἔθιμα, ἡγουν μὲ χιλίας νομοθεσίας· οὕστημα τὸ ὁποῖον ἐπικρατεῖ κατὰ δυστυχίαν σήμερον εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ἐλπίζομεν ὁμῶς αἱ Βουλαι μας νὰ μᾶς ἀπαλλάξουν καὶ ἀπὸ αὐτὸ τὸ δυστύχημα θεσπίζοντες τὸν τακτικὸν πολιτικὸν νόμον μας.

= *Αγραφοι νόμοι ἦσαν τὰ ἔθιμα, τὰ ὁποῖα εἶχον καταργηθῇ ἅμα ἐφάνησαν οἱ γραπτοὶ νόμοι. (*)

(*) Ἡλίκην δ' ἰσχὺν ἔχει τὸ σύνηθες, οἱ νόμοι δηλοῦσιν, ἐν οἷς τὰ μυθώδη καὶ παιδαριώδη μεῖζον ἰσχύει τοῦ γινώσκειν περὶ αὐτῶν διὰ τὸ ἔθος (Ἀριστοτέλης Μεταφ. Βιβλ. β'.)

Ἄρθ. 10. Ἐὰν τις οὐκ ὄντα νόμον παράσχηται θάνατος ζημία ἔστω.

Ἄρθ. 10. Ὅστις ἐπικαλεσθῇ ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου νόμον μὴ ὑπάρχοντα, τιμωρεῖται μὲ θάνατον.

= Τὰ δικαστήρια ὤφειλον νὰ δικάζουν κατὰ τοὺς ἐν ἐνεργείᾳ γραπτοὺς νόμους. Ὅστις λοιπὸν ἀπατοῦσε τοὺς δικαστὰς ἀναφέρων ἀνυπάρχτους νόμους ἐτιμωρεῖτο μὲ θάνατον. (*)

(*) Καὶ θάνατον μὲν ὠρικένοι ζημίαν, ἐὰν τις οὐκ ὄντα νόμον παράσχηται (Δημοσθ. κατ' Ἀριστογείτωνος.)

Ἄρθ. 11. Τοῖς δὲ νόμοις χρῆσθαι ἐπ' Εὐκλείδου Ἄρχοντος.

Ἄρθ. 11. Οἱ νόμοι ἔχουν τὴν ἰσχὺν των ἀφ' ἧς ἡμέρας ὁ Εὐκλείδης ὠνομάσθη Ἄρχων.

= Ὁ νόμος οὗτος ἦτο συνέπεια γενικῆς ἀμνηστίας δοθείσης μετὰ τὴν κατάλυσιν τῶν τριάκοντα τυράννων. (*)

(*) Ἐδοκιμάσθησαν οὖν οἱ νόμοι, ὧς ἄνδρες, κατὰ τὸ ψήφισμα τουτί, τοὺς δὲ κυρωθέντας ἀνέγραψαν εἰς τὴν Στοάν. Ἐπεὶ δ' ἀνεγράφησαν, ἐθέμεθα νόμον ὧς ἅπαντες χρῆσθε, μηδὲ περὶ ἐνὸς ἄραγε ἐστὶ τοῦτο, ὅτι περιεΐλειπτο περὶ οὗ οἷον τε ἢ ἀρχὴν εἰσάγειν, ἢ ὑμῶν πρᾶξαι τινί, ἀλλ' ἢ κατὰ τοὺς ἄνω γεγραμμένους νόμους. Ἐπειδὴ τοίνυν ἐωρῶμεν ὅτι πολλοῖς τῶν πολιτῶν εἶεν συμφοραὶ, τοῖς μὲν κατὰ νόμους, τοῖς δὲ κατὰ ψηφίσματα τὰ πρότερον γεγόμενα, τουτουσί τοὺς νόμους ἐθέμεθα, αὐτῶν ἕνεκα τῶν νυνὶ ποιουμένων, ἵνα τούτων μηδὲν γίγνηται, μηδὲ ἐξ ἧς συκοφαντεῖν μηδενί, καὶ μοι ἀνάγνωθι τοὺς νόμους (Ἀνδοκίδης ἐν τῷ περὶ μυστηρίων).

Ἄρθ. 12. Διοκλῆς εἶπε, τοὺς πρὸ Εὐκλείδου τεθέντας ἐν δημοκρατίᾳ, καὶ ὅσοι ἐπ' Εὐκλείδου ἐτέθησαν καὶ εἰσὶν ἀναγεγραμμένοι κυρίους εἶναι· τοὺς δὲ μετ' Εὐκλείδην τεθέντας καὶ τὸ λοιπὸν τιθεμένους κυρίους εἶναι ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἧς ἕκαστος ἐτέθη, πλὴν εἴ τῳ προσγέγραπται χρόνος, ὄντινα δεῖ ἀρχεῖν· ἐπιγράψαι δὲ τοῖς μὲν νῦν κειμένοις τὸν γραμματέα τῆς βουλῆς τριάκοντα ἡμερῶν· τὸ δὲ λοιπὸν ὅς ἂν τυγχάνῃ γραμματεύων προσγραφέτω παραχρῆμα τὸν νόμον κύριον εἶναι ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἧς ἐτέθη.

Ἄρθ. 12. Ὁ Διοκλῆς εἶπεν, ὅτι οἱ ἐπὶ τῆς δημοκρατίας πρὸ τοῦ Εὐκλείδου ὑπάρχοντες ἐν ἰσχύϊ νόμοι, καὶ ὅσοι ἐτέθησαν ἐπὶ Εὐκλείδου, καὶ εἶναι καταχωρημένοι εἰς τὸν πῖνακα τῶν νόμων ἐπικυροῦνται, οἱ δὲ τεθέντες μετὰ τὸν Εὐκλείδην καὶ ὅσοι θέλουν τεθῇ ἀκολούθως, ἐμβαίνουν εἰς ἐνέργειαν ἀφ' ἧς ἡμέρας ἕκαστος ἐδημοσιεύθη, ἐξαιρουμένων ἐκείνων περὶ τῶν ὁποίων ἐπροσδιορίσθη καιρὸς, κατὰ τὸν ὁποῖον θέλουν ἐμβῇ εἰς ἐνέργειαν. Ὁ γραμματεὺς θέλει ἐπιθέσει ἐπὶ κεφαλῆς τῶν ἤδη παραδεχθέντων νόμων, ὅτι ἐμβαίνουν εἰς ἐνέργειαν ἐντὸς τριάκοντα ἡμερῶν. Ἀκολούθως ὅστις τύχῃ ἐν ἐνεργείᾳ γραμματεὺς θέλει ἐπιθέτει ἐπὶ κεφαλῆς ἑκάστου νόμου ὅτι ἐμβαίνει εἰς ἐνέργειαν ἀφ' ἧς ἡμέρας ἐτέθη.

— Ὁ νόμος οὗτος ἐδημοσιεύθη μετὰ τὴν κατάλυσιν τῶν τριάκοντα τυράννων, προτίθεται δὲ νὰ κανονίσῃ τὴν ἐποχὴν κατὰ τὴν ὁποίαν οἱ νόμοι ἐμβαίνουν εἰς ἐνέργειαν, χωρὶς νὰ παραδέχεται ποσῶς ἠπισθενεργὸν δύναμιν. (*)

(*) Πολλοῖς τῶν νόμων προσεγέγραπτο· τὸν δὲ νόμον εἶναι κύριον τὸν δὲ ἀπὸ τοῦ μετὰ τὸν νῦν Ἄρχοντα (Δημοσθένης Τιμοκράτης).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

ΠΕΡΙ ΨΗΦΙΣΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ.

Ἄρθρ. 13. Ἐπέτεια τὰ τῆς Βουλῆς εἶναι ψηφίσματα.	Ἄρθ. 13. Τὰ ψηφίσματα τῆς Βουλῆς θέλουν ἔχειν ἰσχὺν νόμων δι' ἓν ὁλόκληρον ἔτος.
---	---

= Δύο εἰδῶν ψηφίσματα ὑπῆρχον, τῆς Βουλῆς καὶ τοῦ Δήμου. Ὅταν πολίτης τις ἢ αὐτὰ τὰ ἴδια μέλη τῆς Βουλῆς ἤθελον νὰ κάμουν πρότασιν τινὰ ἀποβλέπουσαν τὴν κοινὴν ὠφέλειαν, ἐκοινοποιοῦσαν ταύτην εἰς τοὺς Πρυτάνεις, οἵτινες ἐσυγκάλοῦσαν τὴν Βουλὴν· αὕτη δὲ προεξέταζε καὶ ἐζητοῦσε τὴν πρότασιν, καὶ ἂν τὴν παρεδέχετο, τότε ἡ ἀπόφασις τῆς Βουλῆς ὠνομάζετο *Ψήφισμα* ἢ *Προβούλευμα*, καὶ εἶχεν ἰσχὺν νόμου δι' ἓν ὁλόκληρον ἔτος, ἡγουν μέχρι τῆς νέας ἐκλογῆς τῶν μελῶν τῆς Βουλῆς. Ἀλλ' ὅταν οἱ Πρυτάνεις ἐνέγραφον τὸ ψήφισμα τοῦτο ἐπὶ πίνακος, καὶ τὸ ἐξέθετον ἐπὶ τῶν ἀνδριάντων τῶν Ἐπωνύμων Ἡρώων, ἕως νὰ συνέλθῃ ὁ λαὸς εἰς συνέλευσιν καὶ νὰ τὸ παραδεχθῇ, ὠνομάζετο *Πρόγραμμα*, παραδεχόμενον δὲ παρὰ τοῦ λαοῦ ἢ ἐπικυρούμενον ὠνομάζετο *Νόμος*. Μόλον ὅτι τὸ ψήφισμα ἢ προβούλευμα τῆς Βουλῆς διὰ νὰ λάβῃ χαρακτῆρα καὶ δύναμιν νόμου ἀπαιτεῖτο ἡ συγκατάθεσις τοῦ λαοῦ, ἐνίοτε ὅμως καὶ ὁ λαὸς μόνος ἐξέδιδε ψηφίσματα, τὰ ὁποῖα διέφερον ἀπὸ τὸν νόμον, καθότι ὁ μὲν νόμος ἀπέβλεπε γενικὰ συμφέροντα, καὶ προέβλεπεν αἰωνιότητα· τὸ δὲ ψήφισμα ἐκδίδετο καὶ ἀπέβλεπεν ἰδιωτικὴν τινὰ ὠφέλειαν, καὶ ἐφηρμόζετο εἰς ἓνα τόπον ἢ δι' ἓνα καιρὸν προσδιωρισμένον, ἢ δι' ἓν ἄτομον. (*)

(*) Ὁ νόμος δ' ἐπέτεια κελεύει τὰ τῆς Βουλῆς εἶναι ψηφίσματα· ἰστέον δ' ὅτι τῶν προσταττομένων καὶ κυρουμένων ὑπὸ τῆς Βουλῆς ψηφισμάτων, τὰ μὲν ἄχρι αὐτῆς ἴστατο τῆς Βουλῆς· τὰ δὲ καὶ εἰς τὸν δῆμον ἐπέμπετο· ὅσα μὲν οὖν ἴδια τῆς βουλῆς ψηφίσματα ἦν, ταῦτ' ἦν ἐπέτεια, καὶ συναγηρεῖτο τῇ Βουλῇ μετὰ ἐνιαυτὸν παυομένη, ὅσα δὲ ἀπὸ τῆς Βουλῆς ἔδει

πρὸς τὸν Δῆμον πεμφθῆναι καὶ τὸ κῦρος παρ' αὐτοῦ λαβεῖν, ταῦτ' οὐκ ἦν ἐπέτεια (Οὐλπικνός).

Ἄρθ. 14. Ἀπροβούλευτον ψήφισμα μὴ εἰσιέναι ἐν τῷ Δῆμῳ.

Ἄρθ. 14. Οὐδὲν ψήφισμα δύναται νὰ παρουσιασθῇ ἐνώπιον τῆς συνελεύσεως τοῦ λαοῦ, ἄνευ προηγουμένης ἐξετάσεως τῆς Βουλῆς.

= Πρὶν παρουσιασθῇ ἐνώπιον τοῦ λαοῦ ὁποῖον δήποτε ψήφισμα, ὕστερον ἀφοῦ ἐκθέτετο ἀπὸ τοὺς Πρυτάνεις ἐπὶ τῶν ἀγαλμάτων τῶν Ἐπωνύμων Ἡρώων, ἡ Βουλὴ τῶν Πεντακοσίων ἐπελαμβάνετο τοῦ ψηφίσματος, καὶ προεξέταζεν αὐτὸ ὠρίμως ἐὰν ἦτον ἐπωφελὲς ἢ ἐπιβλαβὲς ὡς πρὸς τὸν λαόν· διότι οὗτος καὶ διὰ τὴν πληθὺν ἐξ ἧς ἐσύγκειτο, καὶ διὰ τὴν ἀμάθειάν του ἠδύνατο νὰ ἀπατηθῇ συζητῶν νόμον ἐκ τοῦ προχείρου. (*)

(*) Ἐπειδὴ γὰρ πολὺς ἦν ὁ δῆμος, καὶ πολλάκις παρεκρούετο μὴ νοῶν εἰ ἔχει ἐμφαλεύουσαν κακουργίαν, πρῶτον παρεπέμπετο εἰς τὴν Βουλὴν τῶν Πεντακοσίων, καὶ αὕτη ἠρεῦνα εἰ ἔχει βλάβην τινὰ ἢ κακουργίαν, καὶ οὕτως εἰσήγετο εἰς τὸν δῆμον (Οὐλπικνός).

Ἄρθ. 15. Μὴ καθελεῖν τὸ πινάκιον ἐν ᾧ τὸ ψήφισμα γεγραμμένον ἐτύγχανε.

Ἄρθ. 15. Δὲν δύνανται νὰ μεταθέσουν τοὺς πίνακας ἐπὶ τῶν ὁποίων εἶναι γεγραμμένα τὰ ψηφίσματα.

= Ὁ Νόμος οὗτος ἐξεδόθη ἐπὶ Περικλέους, ὁπότεν πρέσβεις τινὲς ἐκ Λακεδαιμόνος ἦλθον νὰ μεσιτεύσουν περὶ τινος ψηφίσματος ἐκδοθέντος κατὰ Μεγαρέων, περὶ τοῦ ὁποίου ὁ Περικλῆς ἠναντιόνητο, καὶ ἐφοβεῖτο συγχρόνως καὶ τὴν ταραχὴν τοῦ λαοῦ. (*)

(*) Λέγουσι δὲ πρέσβεις Ἀθήναζε περὶ τούτων ἐκ Λακεδαιμόνος ἀφικμένους, καὶ τοῦ Περικλέους νόμον τινὰ προβαλλομένου, κωλύοντα καθελεῖν τὸ πινάκιον, ἐν ᾧ τὸ ψήφισμα γεγραμμένον ἐτύγχανε (Πλούταρχος βίος Περικλέους).

"Αρθ. 16. Πήφισμα δὲ μη-
δὲν μήτε Βουλῆς μήτε δήμου
μήτε νόμου κυριώτερον εἶναι.

"Αρθ. 16. Οὐδὲν ψήφισμα
δύναται νὰ ὑπερισχύῃ ἑναν-
τίον τῆς ἀποφάσεως τῶν νό-
μων, τῆς Βουλῆς, καὶ τοῦ
δήμου.

= Πᾶς νεώτερος νόμος ἢ ψήφισμα ἀκύρονε τὰ προλαβόντα.
"Οθεν ὅταν ἡ Βουλὴ ἀπεφάσιζέ τι, δὲν ἠδύνατο πλέον τις νὰ
ἐπικαλεσθῇ προϋπάρχον ψήφισμα. (*)

(*) Αἱ μεταγενέστεραι διατάξεις ἰσχυρότεραι τῶν πρὸ αὐτῶν
εἰσὶ (Μοδεστῖνος)

"Αρθ. 17. Μηδὲνα ψευδῇ
γράφειν ἐν τοῖς δημοσίοις ψη-
φίσμασι.

"Αρθ. 17. Δὲν δύναται νὰ
γράφῃ τις μηδὲν ψευδὲς εἰς
τὰ δημόσια ψηφίσματα.

= Κατ' ἔτος ἐγίνετο εἰς τὸ Μητροῦρον ἐξέτασις τῶν νόμων μή-
πως ὑπάρχει τι ψευδὲς ἢ ἀσαφὲς εἰς τὰ ψηφίσματα διὰ νὰ
ἐπιδιορθωθῇ. (*)

(*) Ὁ δὲ τρίτος νόμος εἰς τὴν ὅλην ὁρᾷ τοῦ βίου καὶ τῆς
πολιτείας ἐξέτασιν· κελεύει γὰρ μηδέποτε ψευδῇ γράμματα
εἰς τὸ Μητροῦρον εἰσάγειν, ἐνθα ἐστὶν ὅλα τὰ δημόσια γράμμα-
τα (Αἴσχ. κατὰ Δημοσθ.)

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

ΠΕΡΙ ΠΟΛΙΤΩΝ ΑΥΤΟΧΘΟΝΩΝ ΚΑΙ ΔΗΜΟΠΟΙΗΤΩΝ.

"Αρθ. 18. Τοῖς πολίταις
τὰ ἴσα εἶναι.

"Αρθ. 18. Ὅλοι οἱ πολῖ-
ται εἶναι ἴσοι ἐνώπιον τῶν νό-
μων. (1)

(1) Σ. τοῦ Μ. Σύμφωναν μὲ τὰς νεωτέρας νομοθεσίας τῶν εὐνομου-
μένων ἐθνῶν.

= Πρὶν τοῦ Θησεῦς οἱ κάτοικοι τῆς Ἀττικῆς ἦσαν μερισμένοι
εἰς διαφόρους πόλεις καὶ ἀρχάς, ἀλλ' οὗτος τὰς ἔνωσε καὶ ἀπε-
κατέστησε μίαν καὶ μόνην πόλιν ἔχουσαν τὰς αὐτὰς ἀρχάς.

τὰ αὐτὰ δικαιώματα, καὶ ἰσοτιμίαν τῶν πολιτῶν ἐνώπιον τῶν νόμων. (*)

(*) Κατὰ πόλεις ὥκειτο Πρυτανεῖά τε ἔχουσα καὶ ἄρχοντας (Θουκυδίδης). (*)

(*) Τά τε ἄλλα διεκόσμησε τὴν χώραν, καὶ καταλύσας τῶν τε ἄλλων πόλεων τά τε βουλευτήρια καὶ τὰ Πρυτανεῖα, καὶ τὰς ἀρχάς, ἐς τὴν νῦν πόλιν οὔσαν ἐν βουλευτήριον ἀποδείξας καὶ Πρυτανεῖον, ξυνώκισε πάντας (Θουκυδίδης).

"Αρθ. 19. Τοὺς Εὐπατρί-
δας γινώσκειν τὰ θεῖα καὶ
παρέχειν ἄρχοντας, καὶ νό-
μων διδασκάλους εἶναι, καὶ
ᾧσίων καὶ ἱερῶν ἐξηγητάς.

"Αρθ. 19. Οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ
ἄρχοντες θέλουν ἐκλέγεσθαι
ἀπὸ τὴν τάξιν τῶν Εὐπατρι-
δων, (1) οἵτινες ἐπιφορτίζον-
ται τὴν διερμηνεύσιν τῶν
πολιτικῶν καὶ θρησκευτικῶν
νόμων.

(1) Εὐπατρίδαι ὠνομάζοντο οἱ εὐγενεῖς τῶν Ἀθηναίων οἱ καταγόμενοι ἀπὸ λαμπρᾶς ἢ βασιλικᾶς οἰκογενείας. (*)

(*) Ὁ Θησεὺς εἶχε διαιρέσει εἰς τρεῖς τάξεις τοὺς πολίτας τῆς Ἀττικῆς, εἰς Εὐπατρίδας, Γεωμόρους καὶ Δημιουργούς. Γεωμόροι ἦσαν οἱ γεωργοὶ, καὶ Δημιουργοὶ οἱ τεχνῖται. Μόνοι λοιπὸν ἐξ αὐτῶν οἱ Εὐπατρίδαι εἶχον τὸ δικαίωμα τοῦ ἐκλέγεσθαι Ἀρχοντας, Ἱερεῖς, καὶ Διερμηνευταὶ τῶν νόμων.

(*) Εὐπατρίδαι ἐκαλοῦντο οἱ αὐτὸ τὸ ἄστυ οἰκοῦντες καὶ μετέχοντες βασιλικοῦ γένους, τὴν τῶν ἱερῶν ἐπιμέλειαν ποιούμενοι (Πλούταρχος). (*)

(*) Οὐ μὲν ἄτακτον οὐδὲ μεμιγμένην περιεῖδεν ὑπὸ πλήθους ἐπιχυθέντος ἀκρίτου γενομένην τὴν δημοκρατίαν, ἀλλὰ πρῶτος ἀποκρίνας χωρὶς Εὐπατρίδας καὶ Γεωμόρους καὶ Δημιουργούς, Εὐπατρίδαις μὲν γινώσκειν τὰ θεῖα, καὶ παρέχειν Ἀρχοντας ἀποδοὺς, καὶ νόμων διδασκάλους εἶναι, καὶ ᾧσίων καὶ ἱερῶν ἐξηγητάς. Τοῖς δὲ ἄλλοις πολίταις ὥσπερ εἰς ἴσον κατέστησε, δόξῃ μὲν Εὐπατριδῶν, χρεΐα δὲ Γεωμόρων, πλήθει δὲ τῶν Δημιουργῶν ὑπερέχειν δοκούντων (Πλούταρχος).

Ἄρθ. 20. Πᾶσι τὰ ἴσα
εἶναι.

Ἄρθ. 20. Ὅλοι εἶναι ἴσοι
μεταξύ των.

= Νόμος καὶ οὗτος τοῦ Θησέως, ὅστις θέλων νὰ αὐξήσῃ τὸν ἀριθμὸν τῶν κατοίκων, καὶ νὰ παύσῃ τὴν διαστολὴν τῶν αὐτοχθόνων ξένων καὶ πολιτογραφημένων, ὠνόμασεν ὅλους ἴσους, καὶ παρεχώρησε τὴν ἀσκησιν τῶν πολιτικῶν δικαιωμάτων εἰς ὅλους ἐν γένει τοὺς ἐκεῖθεν ἐρχομένους ἐπὶ σκοπῷ νὰ κατοικήσωσι. (*)

(*) Ἔτι δὲ μᾶλλον αὐξῆσαι τὴν πόλιν βουλόμενος, ἐκάλει πάντας ἐπὶ τοῖς ἴσοις· καὶ « τὸ δεῦρ' ἴτε πάντες λεῶ » κήρυγμα Θησέως γενέσθαι φασὶ, πανδημίαν τινὰ καθιστάντος (Πλούτ. βίος Θησέως).

Ἄρθ. 21. Τοὺς ἐξ ἄλλο-
δαπῆς Ἀθήνησι κατοικεῖν
ἐθέλοντας, εἰς πολίτας ἐνταῦ-
θα χρόνον ὀλίγον διατρίψαν-
τας ἐγγράφεσθαι.

Ἄρθ. 21. Ὅσοι ἐκ τῶν
ξένων ἔλθωσιν ἐπὶ σκοπῷ νὰ
κατοικήσωσιν εἰς τὰς Ἀθή-
νας, δύνανται νὰ πολιτογρα-
φῶνται ὀλίγον ἔπειτα μετὰ
τὴν ἀφιξίν των.

= Οἱ Ἀθηναῖοι ἔπειτα παραδεχθέντες τὰς ἀρχὰς τοῦ Θη-
σέως γνωρίσαντες τὴν ὠφέλειαν αὐτῶν, παρεχωροῦσαν μὲ εὐ-
κολίαν τὸ δικαίωμα τοῦ πολίτου εἰς τοὺς ξένους ἐκείνους, οἵ-
τινες ἤρχοντο εἰς τὰς Ἀθήνας ἐπὶ σκοπῷ νὰ κατοικήσωσι, καὶ
ἐνέπαιζον ὅσους ἐξ αὐτῶν δὲν ὠφελοῦντο ἀπὸ τὸν νόμον
τοῦτον. (*)

(*) Οἱ Ἀθηναῖοι τὸ παλαιὸν εὐθύς μετεδίδοσαν πολιτείας·
ὕστερον δὲ οὐκέτι (Θουκυδίδης βιβλ. Α'.) (*)

(*) Ὁ δὲ Ἀρχέδημος ὡς ξένος παρ' αὐτοῦ κωμωδεῖται.
Νόμος γὰρ ἦν τοὺς ἐξ ἄλλοδαπῆς Ἀθήνησι κατοικεῖν ἐθέλον-
τας, εἰς πολίτας ἐνταῦθα χρόνον ὀλίγον διατρίψαντας ἐγγρά-
φεσθαι, ὅπερ Ἀρχέδημος οὐκ ἐποίησε. Δέον οὖν εἰπεῖν, ὅτι
οὐκ ἐπολιτογραφήθη, ὥστε τοὺς πολίτας ὥπερ συγγενεῖς ἔχειν,
οὐκ ἔφυσεν εἶπε· λέγει οὖν ὅτι χρονίσας ἐν ταῖς Ἀθήναις, οὐκ
ἐδυνήθη ἀναγραφῆναι εἰς τοὺς πολίτας (Σχολ. Ἀριστοφάνους).

Ἀρθ. 22. Μὴ γενέσθαι πολίτας, πλὴν τοὺς φεύγοντας ἀφ' αὐτῶν, ἢ πανεστίους Ἀθήναζε μετοικιζομένους ἐπὶ τέχνῃ.

Ἀρθ. 22. Δὲν δύνανται νὰ λάβουν τὸ δικαίωμα τοῦ πολίτου, εἰμὴ οἱ καταδικασμένοι εἰς ἀφίγαν ἀπὸ τὴν πατρίδα των καὶ οἱ μετοικήσαντες μεθ' ὅλης τῆς οἰκογενείας των εἰς τὰς Ἀθήνας ἐπὶ σκοπῷ νὰ μετέλθωσι τέχνην τινα.

= Ὁ νόμος οὗτος ἦτο τοῦ Σόλωνος διὰ τοῦ ὁποίου περιέστειλε τὸ δικαίωμα τῆς ἀσκήσεως τῶν πολιτικῶν δικαιωμάτων ὡς πρὸς τοὺς ξένους, παρατηρήσας τὸν ἀριθμὸν τῶν κατοίκων ὑψημένον, καὶ τὰς Ἀθήνας προσδευούσας, καὶ διὰ τοῦ ὁποίου οἱ Ἀθηναῖοι ἀποκατεστάθησαν πολὺ ζηλότυποι τῆς αὐτοχθονίας των, καὶ δὲν παρεχωροῦσαν τὸ δικαίωμα τοῦ πολίτου, εἰμὴ εἰς τοὺς ξένους ἐκείνους, περὶ τῶν ὁποίων ἦσαν βέβαιοι ὅτι ἔμελλαν νὰ μείνωσι διὰ παντὸς πανέστιοι εἰς τὰς Ἀθήνας μετ' ἐρχόμενοι τέχνην τινα, καὶ τοὺς ὁποίους ὠνόμαζαν δημοποιήτους. (*)

(*) Παρέχει δ' ἀπορίαν καὶ ὁ τῶν Δημοποιήτων νόμος, ὅτι γενέσθαι πολίταις οὐ δίδωσι πλὴν τοῖς φεύγουσιν ἀφίγαν τὴν αὐτῶν, ἢ πανεστίοις Ἀθήναζε μετοικιζομένοις ἐπὶ τέχνῃ. Τοῦτο δὲ ποιῆσαι φασὶν αὐτὸν, οὐχ οὕτως ἀπελαύνοντα τοὺς ἄλλους, ὡς κατακαλούμενον τούτους Ἀθήναζε ἐπὶ βεβαίῳ τῷ μεθέξειν τῆς πολιτείας, καὶ ἅμα πιστοὺς νομίζοντα τοὺς μὲν ἀποβεβληκότας τὴν αὐτῶν διὰ τὴν ἀνάγκην, τοὺς δὲ ἀπολελοιπότας διὰ τὴν γνώμην (Πλούταρχος).

Ἀρθ. 23. Τοὺς θῆτας μὴ ἄρχειν οὐδεμίαν ἀρχήν.

Ἀρθ. 23. Οἱ θῆτες δὲν δύνανται νὰ λάβουν οὐδεμίαν ἀρχήν.

= Δεύτερος τοῦ Θησεῦς ὁ Σόλων διήρесе τοὺς πολίτας εἰς τέσσαρας τάξεις, καὶ τοὺς μὲν πρώτους ὠνόμασε Πεντακο-

σιομεδίμνους τοὺς ἔχοντας ἐτήσιον εἰσόδημα πεντακόσια μέτρα τροφίμων, καὶ πληρόνοντας φόρον ἐτήσιον ἓν τάλαντον· τοὺς δὲ δευτέρους Ἴππεῖς, τοὺς δυναμένους νὰ τρέφωσιν ἵππον, καὶ ἔχοντας ἐτήσιον εἰσόδημα τριακόσια μέτρα τροφίμων, καὶ πληρόνοντας φόρον ἥμισυ τάλαντον· τοὺς δὲ τρίτους Ζευγίτας, τοὺς ἔχοντας ἐτήσιον εἰσόδημα διακόσια μέτρα τροφίμων, καὶ πληρόνοντας φόρον ἐτήσιον δέκα μνᾶς· τοὺς δὲ τετάρτους Θῆτας, οἵτινες δὲν εἶχον οὐδὲν εἰσόδημα, οὔτε ἐπλήροναν φόρον τινα. Τούτους δὲ ἐστέρησε τοῦ δικαιώματος τοῦ ἐκλέγεσθαι εἰς οὐδεμίαν ἀρχήν· οἱ δὲ Πεντακοσιομέδιμνοι εἶχον τὰ πρωτεῖα. (*)

(*) Τιμήματα δ' ἦν τέτταρα Πεντακοσιομεδίμνων, Ἴππέων, Ζευγιτῶν, Θητικῶν· οἱ μὲν ἐκ τοῦ πεντακοσιομεδίμνου μέτρου ὑγρὰ καὶ ξηρὰ ποιεῖν κληθέντες, ἀνήλiskon δ' ἐς τὸ δημόσιον τάλαντον· οἱ δὲ τὴν ἱππάδα τελοῦντες ἐκ μὲν τοῦ δύνασθαι τρέφειν ἵππους κεκληῖσθαι δοκοῦσιν· ἐποιοῦν δὲ μέτρα τριακόσια, ἀνήλiskon δ' ἡμιτάλαντον· οἱ δὲ τὸ ζυγήσιον τελοῦντες ἀπὸ διακοσίων μέτρων κατελέγοντο· ἀνήλiskon δὲ μνᾶς δέκα· οἱ δὲ τὸ Θητικὸν οὐδεμίαν ἀρχὴν ἤρχον οὐδὲ ἀνήλiskon οὐδέν. (Πολυδεύκης βιβλ. Η'.)

Ἄρθρ. 24. Τοὺς Θῆτας συνεκκλησιάζειν καὶ δικάζειν.	Ἄρθ. 24. Οἱ Θῆτες δύ- νανται νὰ ψηφηφορῶσι εἰς τὰς συνελεύσεις καὶ νὰ διορίζων- ται καὶ δικασταί. (1)
---	--

(*) Σ. τοῦ Μ. Τοῦτο ἀντέβαινε εἰς τὴν πολιτικὴν ἀρχὴν τοῦ ὅτι «Πολίτης ἀπλῶς οὐδενὶ τῶν ἄλλων ὀρίζεται μᾶλλον ἢ τῷ μετέχειν κρίσεως καὶ ἀρχῆς (Πολιτικά Ἀριστοτέλους).

= Οἱ Θῆτες, ὡς εἶδομεν ἀνωτέρω, καίτοι πολῖτις δὲν εἶχον τὸ δικαίωμα τοῦ ἐκλέγεσθαι, ἀλλὰ μόνον τὸ τοῦ ἐκλέγειν καὶ νὰ διορίζωνται καὶ δικασταί οἵτινες ἐλάβανον μισθόν. (*)

(*) Οἱ δὲ λοιποὶ πάντες ἐκαλοῦντο Θῆτες, οἷς οὐδεμίαν ἀρχὴν ἔδωκεν ἄρχειν, ἀλλὰ τὸ συνεκκλησιάζειν καὶ δικάζειν μόνον μετεῖχον τῆς πολιτείας (Πλούταρχος).

"Αρθ. 25. Μὴ ἐξεῖναι ποι-
ήσασθαι Ἀθηναῖον, ὃν ἂν μὴ
δι' ἀνδραγαθίαν εἰς τὸν δῆμον
τῶν Ἀθηναίων ἄξιον ᾗ γενέ-
σθαι πολίτην. Ἐπεὶ ἐπειδὴν
πείσθῃ ὁ δῆμος, καὶ δῶ τὴν
δωρεάν, μὴ κυρίαν γενέσθαι
τὴν ποίησιν, εἰ μὴ τῇ ψήφῳ
εἰς τὴν ἐπιούσαν ἐκκλησίαν
ὑπερεξακισχίλιοι Ἀθηναῖοι
ψηφίσωνται κρύβδην ψηφίζο-
μενοι. Τοὺς δὲ Πρυτάνεις τι-
θέναι τοὺς καδίσκους καὶ τὴν
ψῆφον διδόναι τῷ δήμῳ προσ-
ιόντι, πρὶν τοὺς ξένους εἰσιέ-
ναι, καὶ τὰ γέρρα ἀναιρεῖν.
Ὅσους δ' ἂν ὁ δῆμος ποιήσῃται
ὁ Ἀθηναίων πολίτας, μὴ ἐξ-
εῖναι αὐτοῖς τῶν ἐννέα ἀρ-
χόντων γενέσθαι, μηδὲ ἱερω-
σύνης μηδεμιᾶς μετασχεῖν.
τοῖς δ' ἐκ τούτων ἐξεῖναι, εἰ μὴ
ᾧσιν ἐκ γυναικὸς ἀστῆς καὶ
ἐγγυητῆς κατὰ τὸν νόμον.

"Αρθ. 25. Δὲν συγχωρεῖ-
ται εἰς οὐδένα νὰ πολιτογρα-
φήσῃ ἄλλον τινὰ ξένον, εἰ μὴ
τὸν ὅστις ἤθελε φανῇ ἄξιος
νὰ γίνῃ πολίτης Ἀθηναῖος
διὰ τῶν ἀνδραγαθιῶν τὰς
ὁποίας ἤθελε πράξει ὑπὲρ τῆς
πολιτείας. Καὶ ὁπόταν ὁ λαὸς
ἤθελε πείσθῃ καὶ παραχωρήσῃ
ταύτην τὴν χάριν, δὲν δύνα-
ται νὰ ἔχῃ κῦρος παρὰ εἰς τὴν
ἀκόλουθον συνέλευσιν, ὁπόταν
ὑπὲρ τὰς ἑξ χιλιάδας πολῖται
ἤθελον δώσῃ τὴν ψῆφόν των
μυστικῶς. Οἱ Πρυτάνεις θέ-
λουν τοποθετήσῃ τὰς κάλπας,
καὶ θέλουν διανείμῃ εἰς τὸν
λαὸν τὰς ψήφους πρὶν φανοῦν
οἱ ξένοι καὶ πρὶν στήσουν τὰς
σκηνάς των οἱ Ἐμποροὶ εἰς
τὴν ἀγοράν. Ὅσοι δὲ πολιτο-
γραφηθῶσιν οὕτω, δὲν δύναν-
ται νὰ ὀνομασθῶσιν ἄρχοντες
οὔτε ἱερεῖς. Τὰ εὐεργετήματα
ταῦτα θέλουν παραχωρεῖσθαι
μόνον εἰς τὰ τέκνα των, ὅταν
γεννηθῶσιν ἀπὸ πολίτιδος (ἀ-
σὴν) ὑπανδρευθεῖσαν νομίμως.

= Δεύτερον αἷτιον πολιτογραφήσεως ἢ δημοποιήσεως (ὅρα
"Αρθ. 22.) ἦτον ὅταν τις ἐπρόσφερεν ὑπηρεσίας σημαντικὰς εἰς
τὴν πολιτείαν, ἀλλὰ μ' ὅλα ταῦτα δὲν ἠδύνατο νὰ διορισθῇ
ἄρχων ἢ ἱερεὺς ὁ ἴδιος, ἀλλὰ τὰ τέκνα του. (*)

(*) "Οσους ἂν ὁ δῆμος ποιήσῃται ὁ Ἀθηναίων πολίτας, ὁ νόμος ἀπαγορεύει διαρρήδην μὴ ἐξεῖναι αὐτοῖς τῶν ἐννέα ἀρχόντων γενέσθαι, μηδὲ ἱερωσύνης μηδεμιᾶς μετασχεῖν τοῖς δὲ ἐκ τούτων μετέδωκέν ἤδη ὁ δῆμος ἀπάντων καὶ προσέθηκεν, ἐὰν ᾧσιν ἐκ γυναικὸς ἀστῆς καὶ ἐγγυητῆς κατὰ τὸν νόμον (Δημοσθένης).

"Αρθ. 26. Ἐξεῖναι τῷ βουλομένῳ Ἀθηναίων παρανόμων γραφὴν κατὰ τοῦ δημοποιήτου γράφειν, ὡς οὐκ ἄξιός ἐστι τῆς δωρεᾶς, ἀλλὰ παρὰ τοὺς νόμους Ἀθηναῖος γέγονε.

"Αρθ. 26. Εἶναι συγχωρημένον εἰς ἕκαστον πολίτην Ἀθηναῖον νὰ ἐνάγῃ τὸν πολιτογραφηθέντα ἐνώπιον τῶν ἀρμοδίων δικαστηρίων, δυνάμενος νὰ ἀποδείξῃ ὅτι οὗτος δὲν ἦτον ἄξιός τῆς χάριτος ταύτης, καὶ ὅτι ἡ πολιτογράφησις ἐγείνεν ἐναντίον τῶν νόμων.

= "Όταν πολίτης τις ἠδύνατο ν' ἀποδείξῃ ὅτι κακῶς ἀπεδίδοτο ἀνδραγαθία τις ἢ ὑπηρεσία εἰς ἄτομόν τι, ἡ πολιτογράφησις ἀκυροῦτο. (*)

(*) Ἐπειτα μετὰ ταῦτα παρανόμων γραφὴν ὁ νόμος ἐποίησε κατ' αὐτοῦ (τοῦ δημοποιήτου) τῷ βουλομένῳ Ἀθηναίων, καὶ ἔστιν εἰσελθόντας εἰς τὸ Δικαστήριον ἐξελέγξαι, ὡς οὐκ ἄξιός ἐστι τῆς δωρεᾶς, ἀλλὰ παρὰ τοὺς νόμους Ἀθηναῖος γέγονε. Καὶ ἤδη τισὶ τοῦ δήμου δόντος τὴν δωρεάν λόγῳ ἐξαπατηθέντος ὑπὸ τῶν αἰτούντων, παρανόμων γραφῆς γενομένης καὶ εἰσελθούσης εἰς τὸ Δικαστήριον, ἐξελεγχθῆναι συνέβη τὸν εἰληφότα τὴν δωρεάν, μὴ ἄξιον εἶναι αὐτῆς, καὶ ἀφείλετο τὸ δικαστήριον. (Δημοσθ. κατὰ Νεαίρας.)

"Αρθ. 27. Γενέσθαι ζήτησιν πάντων τῶν ἐγγεγραμμένων τοῖς ληξιαρχικοῖς γραμματείοις εἴτε γνήσιοι πολῖται

"Αρθ. 27. Θέλουν ἐξετάζει ἐὰν οἱ καταγεγραμμένοι εἰς τὰ ληξιαρχικά βιβλία εἶναι ἢ ὄχι γνήσιοι πολῖται. Τὰ

εἰσὶν, εἴτε μὴ. Τοὺς δὲ μὴ γε-
γονότας ἐξ ἀστοῦ καὶ ἐξ ἀ-
στῆς, ἐξαλείφεσθαι· διαψηφί-
ζεσθαι δὲ περὶ πάντων τοὺς
δημότας, καὶ τοὺς μὲν ἀπο-
ψηφισθέντας καὶ ἐμμείναντας
τῇ ψήφῳ τῶν δημοτῶν, ἐξα-
ληλεῖσθαι καὶ εἶναι μετοίκους·
τοὺς δὲ βουλομένους ἔφεσιν
εἰς δικαστὰς δεδόσθαι, καὶ
μὲν ἀλῶσι καὶ παρὰ τῷ δικα-
στηρίῳ, πεπράσθαι. Ἐὰν δὲ
ἀποφύγῳσιν, εἶναι πολίτας.

ὀνόματα ἐκείνων, οἵτινες δὲν
εἶναι γεννημένοι ἀπὸ πατέρα
καὶ μητέρα πολίτας, θέλουν
σβύνεσθαι παρευθύς. Πᾶσα
φυλὴ θέλει ἐξετάζει τοὺς πο-
λίτας τοῦ τμήματός της· οἱ
δὲ ἐξελεγχθέντες καὶ εὐχαρι-
στηθέντες εἰς τὴν κρίσιν τῶν
δημοτῶν των, χωρὶς νὰ κά-
μουν ἔφεσιν εἰς ἀνώτερον δι-
καστήριον, θέλουν κατατάτ-
τεσθαι εἰς τὴν τάξιν τῶν
μετοίκων· ἐὰν ὅμως κάμουν
ἔφεσιν καὶ νικηθῶσι, θέλουν
πωλεῖσθαι ὡς δοῦλοι· εἰς τὸ
ἐναντίον μένουν πάλιν εἰς τὴν
τάξιν τῶν πολιτῶν.

= Ἐκαστος πολίτης ὤφειλε νὰ ᾔῃ γεγραμμένος εἰς τὸ
ληξιαρχικὸν βιβλίον τοῦ τμήματός του. Εἰς προσδιωρισμένας
ἐποχὰς ἐγίνετο ἔρευνα, μήπως τινὲς κατετάχθησαν παρανόμως
εἰς τὴν τάξιν τῶν πολιτῶν, καὶ οἱ τοιοῦτοι ἀπεβάλλοντο καὶ
κατετάττοντο εἰς τὴν τάξιν τῶν μετοίκων. Ἐὰν ὅμως ἐπέμε-
νον θέλοντες ν' ἀπατήσουν τὰς ἀρχὰς ὅτι ᾔῃσαν πολῖται, ἐπω-
λοῦντο ὡς δοῦλοι. (*)

(*) Εἴ τις ξένος ἐδόξεν εἶναι καὶ οὐ πολίτης, τοῦτον ἐν ταῖς
διαψηφίσεσι τῶν δήμων ἀπεψηφίζοντο οἱ δημόται, καὶ ἐλέγετο
ἀπεψηφισμένος· εἴτα εἰσήγετο εἰς τὸ Δικαστήριον, καὶ ἐκρίνε-
το ξενίας, καὶ εἰ μὲν ἐάλω ἐπιπράσκετο ὡς ξένος, εἰ δὲ ἐκρά-
τει, ἀνελαμβάνετο εἰς τὴν πολιτείαν (Σουῖδας).

Ἄρθ. 28. Τὸν φύσει δοῦ-
λον γενόμενον μὴ μετέχειν τῆς
πολιτείας.

Ἄρθ. 28. Οἱ γεννημένοι
δοῦλοι δὲν δύνανται νὰ ἀπο-
λαύωσι τὰ δικαιώματα τοῦ
πολίτου.

= Τριῶν εἰδῶν δοῦλοι ὑπῆρχον εἰς τὰς Ἀθήνας α.) οἱ κατὰ φύσιν, δηλαδή οἱ γεννημένοι ἀπὸ ἄλλου δοῦλου· β.) οἱ ἀργυρώνητοι, καὶ γ.) οἱ συλληφθέντες αἰχμάλωτοι ἐν καιρῷ πολέμου. Ὁ πρῶτος ὠνομάζετο Οἰκότριψ, ὁ δεύτερος Οἰκέτης, ὁ τρίτος Αἰχμάλωτος. Οἱ δύο τελευταῖοι ἠδύναντο νὰ ἐξαγοράσωσι τὴν ἐλευθερίαν των, ἀλλ' ὁ πρῶτος οὐχί. (*)

(*) Οἱ μὲν γὰρ δούλους λαμβάνουσιν ἢ χρησαμένου τινὸς, ἢ κληρονομήσαντος, ἢ πριαμένου· τινὲς δὲ ἐξ ἀρχῆς τοὺς παρὰ σφίσι γεννηθέντας, οὓς οἰκογενεῖς καλοῦσι. Τρίτος δὲ κτήσεως τρόπος, ὅταν ἐν πολέμῳ λαβὼν αἰχμάλωτον, ἢ καὶ ληϊσάμενος κατὰ τοῦτον τὸν τρόπον ἔχη καταδουλωσάμενος (Δίων).

Ἄρθ. 29. Ἐξεῖναι Ἀθηναίων τῷ βουλομένῳ λαβόντι τὰ αὐτοῦ, ἀπιέναι ὅπῃ ἂν βούληται.

Ἄρθ. 29. Ἐπιτρέπεται εἰς ὅποιον τῶν πολιτῶν θελήσῃ νὰ λαμβάνῃ τὰ πράγματά του καὶ τὴν οἰκογένειάν του, καὶ νὰ ἀναχωρῇ ὅπου καὶ ἂν θέλῃ (1).

(1) Σ. τοῦ Μ. Ἡ σημερινὴ νομοθεσία μας ἀπαγορεύει τὴν μετανάστευσιν.

= Ὅστις τῶν πολιτῶν δὲν εὐχαριστεῖτο ἀπὸ τὸ πολίτευμα τῆς πατρίδος του, ἀπὸ τοὺς νόμους, ἢ ἀπὸ τινος ἄλλης αἰτίας, ἦτον ἐλεύθερος νὰ λαμβάνῃ τὰ πράγματά του καὶ νὰ μετοικῇ ὅπου ἤθελε. (*)

(*) Ὅμως προαγορεύομεν τῷ ἐξουσίαν πεποιηκέναι Ἀθηναίων βουλομένῳ, ἐπειδὴν δοκιμάσῃ καὶ ἴδῃ τὰ ἐν τῇ πόλει πράγματα, καὶ ἡμᾶς τοὺς Νόμους, ᾧ ἂν μὴ ἀρέσκωμεν ἡμεῖς, ἐξεῖναι λαβόντα τὰ αὐτοῦ, ἀπιέναι ὅπῃ ἂν βούληται, καὶ οὐδεὶς ἡμῶν τῶν Νόμων ἐμποδὼν ἐστίν, οὐδ' ἀπαγορεύει, εἴαν τε τις βούληται ὑμῶν εἰς ἀποικίαν ἰέναι (εἰμὴ ἀρέσκοιμεν ἡμεῖς καὶ ἡ πόλις), εἴαν τε μετοικεῖν ἄλλοσέ πῃ ἐλθὼν, ἰέναι ἐκεῖσε ὅπῃ ἂν βούληται ἔχων τὰ αὐτοῦ (Πλάτ. περὶ νόμων).

"Αρθ. 30. Κοινήν εἶναι τὴν πολιτείαν, καὶ τοὺς "Αρχοντας ἐξ 'Αθηναίων πάντων αἰρεῖσθαι. "Αρθ. 30. "Ολοι οἱ πολῖται ἄνευ διαστολῆς εἶναι ἐκλέξιμοι εἰς ὅλας τὰς "Αρχάς. (1)

(1) Σ. τοῦ Μ. Σύμφωνον μὲ τὰς νεωτέρας νομοθεσίας τῶν εὐνομουμένων ἐθνῶν ὡς πρὸς τὰς "Αρχάς, ἐξαιρουμένων τῶν νομοθετικῶν σωμάτων εἰς τὰ ὁποῖα διὰ τὴν γίνῃ τις μέλος ἀπαιτοῦνται ὅροι τινές.

= Μετὰ τὸν Σόλωνα, ἐπὶ τοῦ Περσικοῦ πολέμου, δημαγωγοί τινες ἐρεθίσαντες τὸν λαὸν κατώρθωσαν νὰ ἀρνηθῇ οὗτος τὴν ὑπὲρ πατρίδος ὑπηρεσίαν του, ἐὰν τὸ δικαίωμα τοῦ πολίτου καὶ αἱ ἀρχαὶ δὲν ἐγίνοντο κοιναὶ εἰς ὅλους ἐν γένει. "Ο "Αριστείδης φοβηθεὶς τὸν κίνδυνον καὶ τὰς συνεπείας τῶν ταραχῶν ἐξέδωκε τὸν νόμον τοῦτον. (*)

(*) "Επεὶ δ' ἀναχωρήσαντας εἰς τὸ ἄστυ τοὺς "Αθηναίους, ὁ "Αριστείδης ζητοῦντας ἐώρα ἀπολαβεῖν τὴν δημοκρατίαν, ἅμα μὲν ἄξιον ἡγούμενος διὰ τὴν ἀνδραγαθίαν ἐπιμελείας τὸν δῆμον, ἅμα δ' οὐκέτι ῥάδιον, ἰσχύοντα τοῖς ὅπλοις, καὶ μέγα φρονοῦντα ταῖς νίκαις, ἐκβιασθῆναι, γράφει ψήφισμα. Κοινήν εἶναι τὴν πολιτείαν, καὶ τοὺς "Αρχοντας ἐξ "Αθηναίων πάντων αἰρεῖσθαι (Πλούταρχος "Αριστείδης).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

ΠΕΡΙ ΤΕΚΝΩΝ ΝΟΜΙΜΩΝ, ΝΟΘΩΝ, ΘΕΤΩΝ,

ΚΑΙ ΠΑΤΡΙΚΗΣ ΕΞΟΥΣΙΑΣ.

"Αρθ. 31. Μόνους "Αθηναίους εἶναι τοὺς ἐκ δυοῖν "Αθηναίων γεγονότας. "Αρθ. 31. "Αθηναῖοι εἶναι οἱ γεννημένοι ἀπὸ πατέρα καὶ μητέρα πολίτας "Αθηναίους. (1)

(1) Σ. τοῦ Μ. Κατὰ τὰς νεωτέρας νομοθεσίας ὁ γεννημένος ἀπὸ πατέρα ξένον καὶ μητέρα πολίτιδα δύναται νὰ ζητήσῃ ἂν θέλῃ τὰ πολιτικὰ δικαιώματα τοῦ ἐθνους παρὰ τῷ ὁποίῳ ἐγεννήθη.

= Ὁ Νόμος οὗτος ἐδημοσιεύθη ἐπὶ Περικλέους, ὅστις ἰδὼν τὸν ἀριθμὸν τῶν πολιτῶν ηὐξημένον καὶ τὸν ἑαυτὸν τοῦ περιχυκλωμένον ἀπὸ πλῆθος τέκνων, τὰ ὅποια ἤλπιζεν ὅτι ἔμελλαν νὰ δικαιωνίσωσι τὴν οἰκογένειάν του ἐδημοσίευσεν τὸν νόμον τοῦτον, ὅστις ἐνηργήθη μὲ τόσῃν αὐστηρότητά, καὶ ὀπισθενεργὸν δύναμιν, ὥστε τέσσαρες χιλιάδες περίπου πολῖται γεννημένοι ἀπὸ πατέρα ἢ μητέρα μὴ Ἀθηναίους, ἐπωλήθησαν εἰς τὴν ἀγορὰν ὡς δοῦλοι. Ἀλλ' ἔπειτα παρατηρήσας τὸν ἀριθμὸν τῶν πολιτῶν ἐλαττωθέντα, στερηθεῖς καὶ τῶν τέκνων τοῦ αὐτοῦ πρώτος τὸν παρέβη. (*)

(*) Ἀκμάζων ὁ Περικλῆς ἐν τῇ πολιτείᾳ πρὸ πάνυ πολλῶν χρόνων, καὶ παῖδας ἔχων, ὥσπερ εἴρηται, γνησίους, νόμον ἔγραψε, μόνους Ἀθηναίους εἶναι τοὺς ἐκ δυοῖν Ἀθηναίοις γεγονότας (Πλούταρχος Περικλῆς).

Ἄρθ. 32. Νόθον εἶναι τὸν μὴ ἐξ ἀστῆς γεγονότα.

Ἄρθ. 32. Νόθος ὀνομάζεται ὁ γεννηθεὶς ἀπὸ μητέρα μὴ πολίτιδα. (1)

(1) Σ. τοῦ Μ. Κατὰ τὰς νεωτέρας νομοθεσίας νόθος ὀνομάζεται ὁ γεννημένος ἄνευ νομίμου γάμου.

= Ὁ Νόμος οὗτος ἐδημοσιεύθη ἀπὸ τὸν Ἀριστοφῶντα τὸν ῥήτορα ἐπὶ ἄρχοντος Εὐκλείδου, διὰ τοῦ ὁποίου ἐδιορθόνετο τὸ λάθος τοῦ Περικλέους, καὶ ἀρκοῦσε νὰ ᾔναι ἢ μήτηρ μόνον πολῖτις διὰ νὰ ὀνομασθῶσι καὶ τὰ τέκνα πολῖται· ἄλλως ἐθεωροῦντο νόθα. (*)

(*) Ἀριστοφῶν δὲ ὁ ῥήτωρ τὸν νόμον εἰσήνεγκεν ἐπ' Εὐκλείδου ἄρχοντος· ὅς ἂν μὴ ἐξ ἀστῆς γένηται, νόθον εἶναι. (Καρύστιος).

Ἄρθ. 33. Μηδὲ νόθῳ, μηδὲ νόθῃ, ἀγχιστεῖαν εἶναι μηθ' ἱερῶν μηθ' ὁσίων, ἀπ' Εὐκλείδου ἄρχοντος.

Ἄρθ. 33. Μεταξὺ νόθων ἀρρένων ἢ θηλέων δὲν ὑπάρχει συγγένεια, ἀλλ' οὔτε δύνανται νὰ κληρονομήσωσι δημόσια ἢ ἱερὰ πράγματα ἀφ' ἧς ἡμέρας ἤρξεν ὁ Εὐκλείδης.

= Ὁ Νόμος οὗτος τοῦ Σόλωνος δὲν ἀνεγνώριζε τοὺς νόθους ὡς συγγενεῖς, ἀλλ' οὔτε εἶχον τὸ δικαίωμα τοῦ κληρονομεῖν. (*)

(*) Ἐρῶ δὲ δὴ καὶ τὸν Σόλωνός σοι νόμον. Νόθος δὲ μὴ εἶναι ἀγχιστεῖαν (Ἀριστοφ. Ὀρνιθ.)

Ἀρθ. 34. Ὅταν τις ὢν ἄπαις κύριος τῶν ἑαυτοῦ ποιήσῃται υἱὸν, τοῦτον κύριον εἶναι.

Ἀρθ. 34. Οἱ στερημένοι τέκνων πατέρες κύριοι ὄντες τῶν ἀγαθῶν των δύνανται νὰ υἱοθετήσουν τινὰ καὶ νὰ τὸν ἀποκαταστήσουν κληρονόμον των. (1)

(1) Σ. τοῦ Μ. Σύμφωναν μὲ τὰς νεωτέρας νομοθεσίας.

= Ἐδίδετο δικαίωμα εἰς τὸν ἄπαιδα νὰ υἱοθετήσῃ τινὰ καὶ νὰ τὸν ἀποκαταστήσῃ κληρονόμον διὰ τῆς διαθήκης του, διὰ νὰ μὴν ἐρημωθῇ ὁ οἶκός του ὅλως διόλου. (*)

(*) Ὅπως μὴ ἐξερημώσωσι τοὺς σφετέρους αὐτῶν οἴκους ἀλλ' ἔσται τις καὶ ὁ ἐναγιῶν καὶ πάντα τὰ νομιζόμενα αὐτοῖς ποιήσων· διὸ καὶ ἄπαιδες τελευτήσωσιν, ἀλλ' οὖν ποιησάμενοι καταλείπουσι (Ἰσαῖος). (*)

(*) Οἶμαι τοίνυν πάντας ὑμᾶς εἰδέναι, ὦ ἄνδρες, ὅτι κατὰ διαθήκας, αἱ εἰσαγωγαὶ τῶν εἰσποιήτων γίνονται, διδόντων τε αὐτῶν καὶ υἱεῖς ποιούντων· ἄλλως δὲ οὐκ ἔξεστιν (Ἰσαῖος ἐν τῷ πρὸς Ξεναίνετον).

Ἀρθ. 35. Τὸν ζῶντα ποιεῖσθαι παῖδα.

Ἀρθ. 35. Δὲν δύνανται νὰ υἱοθετήσουν εἰμὴ ζῶντας. (2)

(2) Σ. τοῦ Μ. Σύμφωναν μὲ τὰς νεωτέρας νομοθεσίας.

= Ὁ σκοπὸς διὰ τὸν ὁποῖον τοὺς ἐσυγχωρεῖτο νὰ υἱοθετήσουν ἦτο διὰ νὰ ἀπολαύσουν παῖδας οἱ μὴ ἔχοντες· δὲν ἠδύναντο ὅθεν νὰ υἱοθετήσουν παῖδας μὴ ὑπάρχοντας. (*)

(*) Οὐ γὰρ ζῶντα, φησὶν, ὁ Λεωκράτης ἐποίησατο παῖδα τὸν Λεωχάρητα, καθάπερ οἱ νόμοι κελεύουσιν, ἀλλ' ἐπὶ τὴν ἐκεί-

νου τελευταίην ἐπ' ἀποστερήσει τῆς οὐσίας παρὰ τοὺς νόμους ἢ εἰσποίησις γίνεται (Δημοσθ. πρὸς Λεωχάρην.)

Ἄρθ. 36. Τῷ ποιηθέντι οὐκ ἐξεῖναι ἐπανιέναι, ἐὰν μὴ υἱὸν καταλίπη γνήσιον.	Ἄρθ. 36. Ὁ υἱοθετηθεὶς δὲν δύναται νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν φυσικὴν τοῦ οἰκογένειαν, παρ' ὅταν ἀφήσῃ υἱὸν νόμιμον εἰς τὸν υἱοθετήσαντα αὐτόν.
---	--

= Κατὰ τὴν νομοθεσίαν τοῦ Σόλωνος ὁ υἱοθετηθεὶς ἠδύνατο νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν φυσικὴν τοῦ οἰκογένειαν, ὅταν ἀφίγνεν υἱὸν νόμιμον εἰς τὸν υἱοθετήσαντα αὐτόν, διὰ τοῦ ὁποίου ἐκπληροῦτο ὁ σκοπὸς τῆς υἱοθεσίας του. (*)

(*) Ὅτι οἱ ποιητοὶ παῖδες ἐπανελθεῖν εἰς τὸν πατρῷον οἶκον οὐκ ἦσαν κύριοι, εἰμὴ παῖδας γνησίους καταλίποιν ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ ποιησαμένου. Σόλων ἐν εἰκοστῇ πρώτῃ τῶν νόμων (Ἰσαῖος περὶ Φιλοκτήμονος).

Ἄρθ. 37. Τοὺς γονέας θέσθαι τοῦνομα ἐξ ἀρχῆς, καὶ πάλιν ἐξαλεῖψαι, ἐὰν βούλωνται.	Ἄρθ. 37. Οἱ γονεῖς δίδουν τὸ ὄνομα εἰς τὰ τέκνα των, δύνανται δὲ πάλιν νὰ τὸ ἀλλάξουν ἐὰν θέλουν. (1)
--	--

(1) Σ. τοῦ Μ. Κατὰ τὰς νεωτέρας νομοθεσίας δὲν δύναται νὰ ἀλλάξῃ τις τὸ οἰκογενειακὸν τοῦ ὀνόμα ἀνευ ἀδείας τῆς Κυβερνήσεως.

= Οἱ Ἀθηναῖοι ἐσυνείθιζον δέκα ἡμέρας ὕστερον μετὰ τὸν τοκετὸν νὰ συνάζουν τοὺς συγγενεῖς καὶ φίλους των, καὶ νὰ δίδουν τὸ ὄνομα εἰς τὸ τέκνον των. Ἐσυνείθιζον προσέτι νὰ δίδουν εἰς αὐτὰ τὰ ὀνόματα τῶν συγγενῶν των διὰ νὰ διαιωνίζουσαν τὴν μνήμην των. (*)

(*) Εἰ μὲν τοίνυν οὗτος ἔχει δεῖξαι νόμον, ὃς ποιεῖ κυρίους εἶναι τοὺς παῖδας τοῦ ἑαυτῶν ὀνόματος, ἃ λέγει νῦν οὗτος, ὀρθῶς ἂν ψηφίζοισθε. Εἰ δ' ὁ μὲν νόμος, ὃν πάντες ἐπίστασθε ὁμοίως ἐμοὶ, τοὺς γονέας ποιεῖ κυρίους οὐ μόνον θέσθαι τοῦνομα ἐξ ἀρχῆς, ἀλλὰ καὶ πάλιν ἐξαλεῖψαι, ἐὰν βούλωνται. Ἐπεδειξα δ' ἐγὼ τὸν πατέρα ὃς κύριος ἦν ἐκ τοῦ νόμου, τούτῳ

μέν Βοιωτόν, ἐμοὶ δὲ Μαντίθειον θέμενον (Δημοσθένης πρὸς Βοιωτόν).

Ἄρθ. 38. Ἐάν τέ τινα φύσει γεγονότα εἰσαγάγῃ τις, εἴαν τε ποιητὸν ἐπιτιθέναι πίστιν κατὰ τῶν ἱερῶν, ἢ μὴν ἐξ ἀστῆς εἰσάγειν καὶ γεγονότα ὀρθῶς, καὶ τὸν ὑπάρχοντα φύσει, καὶ τὸν ποιητόν.

Ἄρθ. 38. Ὅταν οἱ πατέρες καταγράφουν τὰ τέκνα των, τόσον τὰ νόμιμα καθῶς καὶ τὰ θετὰ εἰς τὰ ληξιαρχικὰ βιβλία, θέλουν συγχρόνως ὀρκίζεσθαι περὶ τῆς ταυτότητός των. (1)

(1) Σ. τοῦ Μ. Σύμφωναν μὲ τὰς νεωτέρας νομοθεσίας κατὰ τὰς δόξας ὁ πατήρ ὀφείλει νὰ καταγράφῃ τὸ νεογέννητον τέκνον του εἰς τὰ ληξιαρχικὰ βιβλία τοῦ δήμου του.

= Ἐκαστος πατήρ ἦτον ὑπόχρεως νὰ φέρῃ τὰ τέκνα του, ὅτε ἔφθανον εἰς τὴν τῶν Ἐφήβων ἡλικίαν, ἐνώπιον τῶν Φρατόρων, καὶ νὰ τὰ καταγράφῃ εἰς τὰ ληξιαρχικὰ βιβλία τοῦ δήμου του. Τὰ βιβλία ταῦτα ὠνομάζοντο κοινὸν Γραμματεῖον· ὠρκίζοντο δὲ συγχρόνως ὅτι ἦσαν νόμιμα ἢ υἱοθετημένα.

= Φράτορες ὠνομάζοντο τὰ μέλη τοῦ δήμου ἢ τῆς φρατρίας ἅπερ εἶχον τὸ δικαίωμα (δικάζοντα ὡς δικασταὶ) ν' ἀπορρίψουν τὴν καταγραφὴν, εἴαν ἀμφίβαλλον περὶ τῆς νομιμότητος ἢ υἱοθετήσεως τοῦ τέκνου. (*)

(*) Καὶ τὸν παῖδα ἤδη μέγαν ὄντα εἰσάγει εἰς Κήρυκας, φάσκων εἶναι υἱὸν αὐτοῦ. Ἀντεῖπε μὲν Καλλίδης μὴ εἰσδέξασθαι, ἐψηφίσαντο δὲ οἱ Κήρυκες κατὰ τὸν νόμον, ὅς ἐστιν αὐτὸν τὸν πατέρα ὁμόσαντα εἰσάγειν, ἢ μὴν υἱὸν οὕτως ἑαυτοῦ εἰσάγειν· λαβόμενος τοῦ βωμοῦ, ὥμοσεν, ἢ μὴν τὸν παῖδα, ἑαυτοῦ εἶναι γνήσιον, ἐκ Χρυσιάδος γεγονότα (Ἰσαῖος ἐν τῷ ὑπὲρ τοῦ Ἀπολλοδώρου κλήρου).

Ἄρθ. 39. Τὸ ἱερεῖον μὴ μεῖον εἰσάγειν ὠρισμένου σταθμοῦ· αἶγα μὲν πεντήκοντα

Ἄρθ. 39. Ἐν καιρῷ τῆς καταγραφῆς τῶν τέκνων θέλουν προσφέρει θυσίας εἰς τοὺς

μνῶν, δύο δὲ πρόβατα τετ- | θεοὺς βάρους ὠρισμένου· μίαν
 τaráκοντα καὶ ὀκτὼ μνῶν. | αἶγα πεντήκοντα μνῶν· δύο
 πρόβατα τεσσαράκοντα ὀκτὼ
 μνῶν. (1)

Σ. Μ. (1) Ἡ μνα ἐζύγιζε $1 \frac{2}{3}$ Ῥωμαϊκῆς λίτρας.

= Ἡ ἡμέρα καθ' ἣν ἐγίνετο ἡ καταγραφὴ τῶν παίδων ἐ-
 θεωρεῖτο ὡς ἑορτὴ ὀνομαζομένη Ἀπατούρια· κατ' ἄλλους δὲ ἡ
 καταγραφὴ ἐγίνετο κατὰ τὴν ἑορτὴν τὴν κυρίως ὀνομαζομένην
 Ἀπατούρια (ὄρα Ἀρθ. 70.) Εἰς αὐτὴν ἐπρόσφεραν θυσίας διὰ
 μὲν τὰ ἄρρενα τέκνα ζῶα ἀρσενικά, διὰ δὲ τὰ θήλεα, θηλυκά. (*)

(*) Εἰς τοὺς Φράτορας τοὺς τε κούρους εἰσῆγον, καὶ εἰς ἡλικί-
 αν προελθόντων ἐν τῇ καλουμένῃ Κουρεώτιδι ἡμέρᾳ, ὑπὲρ μὲν
 τῶν ἀρρένων, τὸ Κουρεῖον ἔθουον, ὑπὲρ δὲ τῶν θηλειῶν τὴν
 Γαμηλίαν (Πολυδεύκης Βιβλ. Η'.)

Ἀρθρον 40.

Ἀρθρον 40.

Ο ΤΩΝ ΕΦΗΒΩΝ ΟΡΚΟΣ

Ο ΤΩΝ ΕΦΗΒΩΝ ΟΡΚΟΣ.

Οὐ καταισχυνῶ τὰ ὄπλα
 τὰ ἱερὰ, οὐδ' ἐγκαταλείψω
 τὸν πρωτοστάτην, ὅτω ἂν
 στοιχήσω. Ἀμυνῶ δὲ καὶ ὑ-
 πὲρ ἱερῶν, καὶ ὑπὲρ ὁσίων,
 καὶ μόνος καὶ μετὰ πολλῶν·
 καὶ τὴν πατρίδα οὐκ ἐλάττω
 παραδώσω, πλείω δὲ καὶ ἀ-
 ρεῖω. Πλεύσω κατὰ γῆς, καὶ
 καταρόσω ὁπόσῃν ἂν παρα-
 δέξωμαι· καὶ εὐηκοήσω τῶν
 αἰὲ κρινόντων ἐμφρόνως, καὶ
 τοῖς θεσμοῖς τοῖς ἰδρυμένοις
 πείσομαι, καὶ οὓς τινὰς ἂν ἄλ-
 λους τὸ πλῆθος ἰδρύσῃται ὁ-
 μοφρόνως· καὶ ἂν τις ἀναιρῇ

Δέν θέλω καταισχύνει τὰ
 ἱερὰ ὄπλα, τὰ ὁποῖα ἡ πα-
 τρίς μὲ ἐνεπιστεύθη· δέν θέ-
 λω ἐγκαταλείψει τὸν ἀρχη-
 γὸν (πρωτοστάτην) (1) ὅστις
 θέλει μοὶ δοθῇ. Θέλω ὑπερμα-
 χήσει εἴτε μόνος, εἴτε μετὰ
 τῶν ἄλλων, ὑπὲρ τῶν ἱερῶν
 καὶ δημοσίων πραγμάτων·
 δέν θέλω ἀφήσει ποτὲ τὴν
 πατρίδα μου εἰς κατὰστασιν
 χειροτέραν, ἀλλ' εἰς καλητέ-
 ραν καὶ ἐνδοξοτέραν. Θέλω
 ὑπάγει διὰ ξηρᾶς, εἴτε διὰ
 θαλάσσης εἰς τὴν ἀποικίαν,
 ἥτις ἤθελε μοῦ προσδιορισθῇ

τοὺς θεσμοὺς, ἢ μὴ πείθῃται, οὐκ ἐπιτρέψω· ἀμυνῶ δὲ καὶ μόνος καὶ μετὰ πάντων, καὶ ἱερὰ τὰ πάτρια τιμήσω· ἱστορες θεοὶ, Ἄγραυλοι, Ἐνυάλιος, Ἄρης, Ζεὺς, Θηλῶ, Ἡγεμόνη.

Ὑπερμαχεῖν ἄχρι θανάτου τῆς θρεψάμενης.

Ὅροις χρήσασθαι τῆς Ἀττικῆς, πυροῖς, κριθαῖς, ἀμπέλοις, ἐλαίαις.

νὰ καλλιεργῶ τὸ μερίδιον τῆς γῆς, τὸ ὁποῖον ἤθελον μοῦ χορηγήσει· θέλω ὑπακούει φρονίμως εἰς τοὺς διανομέας τῆς δικαιοσύνης· θέλω ὑποτάσσεσθαι εἰς τοὺς καθιδρυθέντας νόμους, καὶ εἰς ὅσους ὁ λαὸς ἤθελε συστήσει ὁμοφρόνως. Δὲν θέλω δὲ ἐπιτρέψει εἰς τινὰ νὰ παραβῇ ἢ καταργήσῃ τινὰ ἐξ αὐτῶν· θέλω ὑπερμαχεῖ ὑπὲρ αὐτῶν καὶ μόνος καὶ μετὰ τῶν ἄλλων· θέλω σέβεσθαι τὰς παραδεχθείσας θρησκευτικὰς τελετάς. Θέλω πολεμήσει μέχρι θανάτου ὑπὲρ τῆς γῆς ἥτις μ' ἀνέθρεψε. Θέλω ὑπερασπίσει τὰ σύνορα τῆς Ἀττικῆς. Θέλω ὑπερασπίσει τὴν πρόοδον τῶν προϊόντων της, τὰ ὅποια προξενοῦν τὴν εὐτυχίαν της, τοὺς σίτους, τὰς κριθὰς, τὰς ἀμπέλους καὶ τὰς ἐλαίας. Καὶ ἐπικαλοῦμαι δι' ὅλα ταῦτα τὴν μαρτυρίαν τῶν ἐπὶ τῆς γεωργίας καὶ τοῦ πολέμου θεῶν.

(1) Πρωτοστάτης ὁ ἀρχηγός, καὶ Πρωτοστάται ὠνομάζοντο οἱ στρατιῶται τῆς πρώτης γραμμῆς τῆς δεξιᾶς πτέρυγος.

= Οἱ νέοι φθάνοντες εἰς τὸ εἰκοστὸν ἔτος τῆς ἡλικίας των ἐγράφοντο εἰς τὰ Ληξιαρχικὰ βιβλία τῆς τάξεως τῶν Ἐφήβων, καὶ ὠμνυον τὸν ἀνωτέρω ὅρκον. (*)

(*) Καὶ εἰς μὲν τοὺς Ἐφήβους εἰσῆσαν ὀκτωκαίδεκα ἔτη γενόμενοι, δύο δὲ εἰς Περιπόλους ἡριθμοῦντο· εἰκοστῷ δὲ ἀνεγράφοντο τῷ Ληξιαρχικῷ γραμματείῳ, καὶ ὤμνουν ἐν Ἀγραύλου (Πολυδεύκης Βιβλ. Η΄.)

Ἄρθ. 41. Τοὺς γονέας κυ-
ρίους εἶναι ἀποκηρύξαι.

Ἄρθ. 41. Οἱ γονεῖς εἶναι
κύριοι ν' ἀποκηρύξουν τὰ τέ-
κνα των.

= Οἱ γονεῖς ἠδύναντο ν' ἀποκηρύξουν τὰ τέκνα των, ἡγουν νὰ δημοσιεύσουν διὰ τοῦ κήρυκος ὅτι εἰς τὸ ἐξῆς δὲν τὰ ἀνεγνώριζον ὡς τοιαῦτα, ὅταν ὑπέκυπτον εἰς σφάλματα τὰ ὅποια προσέτριβον κηλίδα εἰς τὸ ὄνομα τῆς οἰκογενείας των. Ἀλλὰ δὲν ἠδύναντο νὰ κάμωσι τοῦτο ἀπλῶς καὶ ὡς ἔτυχεν, ἀλλ' ἡ ὑπόθεσις ἔπρεπε νὰ δικασθῇ καὶ ἀποφασισθῇ παρὰ τῶν ἀρμοδίων δικαστηρίων, καὶ τότε ἡ ἀποκήρυξις εἶχε τὴν ἰσχύν της. (*)

(*) Ἐξεῖναι σφίσιν, ἐὰν βούλωνται τὸν υἱὸν ὑπὸ κήρυκος ἐναντίον ἀπάντων ἀπειπεῖν υἱὸν κατὰ νόμον μηκέτι εἶναι. (Πλάτων περὶ Νόμων.) (*)

(*) Οὐ γὰρ ἅπασιν, ὧ πάτερ, ὁ νομοθέτης οὐδὲ πάντας υἱέας οὐδὲ ὁσάκις ἂν ἐθέλωσιν ἀποκηρύττειν συγκεχώρηκεν, οὐδ' ἐπὶ πάσαις αἰτίαις, καὶ διὰ τοῦτο οὐκ ἐλευθέραν ἔφη γίνεσθαι οὐδ' ἄκριτον τὴν τιμωρίαν, ἀλλ' εἰς δικαστήριον ἐκάλεσε καὶ δοκιμαστὰς ἐκάθισε, τοὺς μήτε πρὸς ὀργὴν, μήτε διαβολὴν τὸ δίκαιον κρινοῦντας (Λουκιανός.)

Ἄρθ. 42. Μὴ ἐξεῖναι θυ-
γατέρας πωλεῖν, μήτ' ἀδελ-
φάς, πλὴν ἂν λάβῃ παρθένον
ἀνδρὶ συγγεγεννημένην.

Ἄρθ. 42. Δὲν δύναται νὰ
πωλῇ τις τὰς θυγατέρας του,
οὔτε τὰς ἀδελφάς του, ἐκτὸς
ἐὰν συλλάβῃ τινὰ ἐξ αὐτῶν
παρθένον οὔσαν συνευρισκο-
μένην μὲ ἄνδρα.

= Ἡ πατρικὴ ἐξουσία ἐκτείνετο εἰς τὰς Ἀθήνας, μέχρι τοῦ νὰ πωλῇ ὁ πατὴρ τὰ τέκνα του· ἀλλ' ὁ Σόλων ἀπηγόρευσε τοῦτο, καὶ τότε μόνον ἐσυγχωροῦσεν εἰς τὸν πατέρα ἢ τὸν

ἀδελφὸν (κηδεμόνα ὄντα τῆς ἀδελφῆς του) νὰ πωλοῦν τὰς θυγατέρας των ἢ τὰς ἀδελφάς των, ὅταν τὰς ἐσυλλάμβανον ἐπ' αὐτοφώρῳ ἀτιμαζομένας. (*)

(*) Πολλοὶ δὲ καὶ παῖδας ἰδίους ἠναγκάζοντο πωλεῖν· οὐδεὶς γὰρ νόμος ἐκώλυε (Πλούταρχ. εἰς Σόλωνα). (*)

(*) Ἔτι δὲ, οὔτε θυγατέρας πωλεῖν, οὔτ' ἀδελφάς δίδωσι, πλὴν ἂν μὴ λάβῃ παρθένον ἀνδρὶ συγγεγεννημένην (Πλούτ. εἰς Σόλωνα).

Ἄρθ. 43. Τοὺς παῖδας διδάσκεσθαι πρῶτον νεῖν τε καὶ γράμματα, καὶ τοὺς μὲν ὑποδεέστερον πράττοντας, ἔπειτα περὶ τὰς γεωργίας, καὶ τὰς ἐμπορίας, καὶ τὴν τέχνην· τοὺς δὲ βίον ἱκανὸν κεκτημένους περὶ τε μουσικὴν, καὶ ἵππικὴν καὶ τὰ γυμνάσια, καὶ τὰ κυνηγέσια καὶ τὴν φιλοσοφίαν διατρίβειν.	Ἄρθ. 43. Οἱ γονεῖς ὀφείλουν νὰ διδάσκουν πρῶτον εἰς τὰ τέκνα των τὸ κολύμβημα καὶ τὰ γράμματα· ἔπειτα οἱ μὲν ἄποροι θέλουν τὰ διδάσκει τὴν γεωργίαν, τὰς τέχνας καὶ τὸ ἐμπόριον· οἱ δὲ εὐποροι τὴν μουσικὴν, τὴν ἵππικὴν, τὴν γυμναστικὴν, τὴν κυνηγετικὴν καὶ τὴν φιλοσοφίαν.
---	---

= Περὶ ὅλων τῶν πολιτῶν ἐφρόντιζαν εἰς τὰς Ἀθήνας· ἕκαστος κατὰ τὴν θέσιν, τὴν ὁποίαν κατεῖχεν εἰς τὴν κοινωνίαν, καὶ κατὰ τὴν χρηματικὴν του κατάστασιν, ὥφειλε νὰ ἀνατρέφῃ τὰ τέκνα του· οἱ μὲν πτωχοὶ ἐχρεώσθουν νὰ διδάσκουν εἰς αὐτὰ τέχνην τινὰ, ἢ τὸ ἐμπόριον· οἱ δὲ πλούσιοι, τὰς ὥραιας τέχνας, τὴν φιλοσοφίαν καὶ τὰ γυμνάσια. Τὸ κολυμβᾶν ἐχρησίμευεν εἰς αὐτοὺς διὰ τὴν Ναυτικὴν, τὰ δὲ γράμματα διὰ τὸ κυβερνᾶν. (*)

(*) Ἀπάντων μὲν οὖν ἐφρόντιζον τῶν πολιτῶν, μάλιστα δὲ τῶν νεωτέρων· ὥς δὲ πρὸς τὴν οὐσίαν ἤρμοττεν, οὕτως ἕκαστοι προσέταττον διατριβάς· τοὺς μὲν γὰρ ὑποδεέστερον πράττοντας, ἐπὶ τὰς γεωργίας καὶ τὰς ἐμπορίας ἔτρεπον, εἰδότες, τὰς μὲν ἀπορίας διὰ τὰς ἀργίας γιγνομένας, τὰς δὲ κακ-

ουργίας διὰ τὰς ἀπορίας· τοὺς δὲ βίον ἱκανὸν κεκτημένους, πρὸς τε ἱππικὴν καὶ τὰ γυμνάσια, καὶ τὰ κυνηγέσια, καὶ τὴν φιλοσοφίαν ἠνάγκασαν διατρίβειν (Ἰσοκράτης Ἀρειοπαγαιτικῶ).

Ἄρθ. 44. Ὁ τοὺς γονέας τύπτων ἢ μὴ τρέφων ἢ μὴ παρέχων οἴκησιν, καὶ τὰ ἐπιτήδεια ἄτιμος ἔστω.

Ἄρθ. 44. Ὅστις τύπτει τοὺς γονεῖς του, ἢ δὲν τοὺς τρέφει ἢ δὲν τοὺς χορηγεῖ κατοικίαν καὶ τὰ ἀναγκαῖα, τιμωρεῖται μὲ τὴν ποινὴν τῆς ἀτιμίας.

= Γονεῖς ἐννοεῖ ἐνταῦθα ὅλους τοὺς ἀνιόντας, τοὺς ὁποῖους οἱ παῖδες ὤφειλον νὰ γηροκομοῦν καλῶς· ἄλλως ἐκηρύττοντο ἄτιμοι καὶ ἀπεκλείοντο ἀφ' ὅλας τὰς δημοσίους ὑπηρεσίας καὶ πανηγύρεις. (*)

(*) Ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ περὶ τῆς κακώσεως νόμου δῆλόν ἐστιν. Εἰ γὰρ ἔζη μὲν ὁ πάππος, οὐδεὶς δὲ ἦν τῶν ἐπιτηδείων, οὐκ ἂν οὗτος ὑπόδικος ἦν τῆς κακώσεως, ἀλλ' ἡμεῖς. Κελεύει γὰρ τρέφειν τοὺς γονέας· γονεῖς δ' εἰσὶ μήτηρ καὶ πατὴρ, πάππος καὶ τήθη· καὶ τούτων μήτηρ καὶ πατὴρ, ἐὰν ἔτι ζῶσιν· ἐκεῖνοι γὰρ ἀρχὴ τοῦ γένους εἰσὶ, καὶ τὰ ἐκείνων παραδίδονται τοῖς ἐκγόνοις· διόπερ ἀνάγκη τρέφειν αὐτοὺς ἐστὶ, καὶ μὴδὲν καταλίπωσι (Ἰσαῖος Κύφωνος κλήρου).

Ἄρθ. 45. Ἐὰν δέ τις ἀπαχθῇ τῶν γονέων κακώσεως ἡλωκῶς, εἰσιὼν ὅπη μὴ χρή, δησάντων αὐτὸν οἱ ἑνδεκα, καὶ εἰσαγόντων αὐτὸν εἰς τὴν Ἡλιαίαν· κατηγορεῖτω δὲ ὁ βουλόμενος οἷς ἔξεστιν. Ἐὰν δὲ ἄλλῳ, τιμάτω ἢ Ἡλιαία, ὅ,τι χρή παθεῖν αὐτὸν ἢ ἀποτίσαι· ἐὰν δὲ ἀργυρίου τιμηθῇ,

Ἄρθ. 45. Ὅστις καταδικασθῇ ὡς κακομεταχειρισθεὶς τοὺς γονεῖς του, καὶ συλληφθῇ εἰσερχόμενος εἰς μέρος ἀπηγορευμένον ἀπὸ τοῦ νόμου, θέλει φέρεσθαι ἐνώπιον τῶν ἑνδεκα (1) οἵτινες θέλουν τὸν παρουσιάσει ἐνώπιον τῶν Ἡλιαστῶν (2) διὰ νὰ τὸν κατηγορῇ ὅποιος τῶν πολιτῶν

δεδέσθω τέως ἕως ἂν ἐκτίσῃ. θέλει· καὶ ἂν ἡ κατηγορία ἀποδειχθῇ ἀληθής, θέλει καταδικάζεσθαι εἰς σωματικὴν ἢ χρηματικὴν ποινὴν· ἀλλ' ἐὰν ἡ ποινὴ ᾖ χρηματικὴ, θέλει φυλακίζεσθαι ἕως οὗ τὴν πληρώσῃ.

(1) Ἐνδεκα ὠνομάζοντο ἀπὸ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν πολιτῶν ἐκ τῶν ὁποίων ἐσύγκειντο ἐκλελεγμένων ἀνὰ εἷς ἀπὸ τὰς δέκα φυλάς· εἰς τοὺς ὁποίους προσετίθετο καὶ εἷς Γραμματεὺς· αὐτοὶ ἦσαν ἐπιφορτισμένοι τὴν ἐπιτήρησιν τῶν φυλακῶν, καὶ ὠδηγοῦσαν τοὺς καταδίκους εἰς τὸν τόπον τῆς ἐκτελέσεως. Εἰς τοὺς καταδικαζομένους εἰς τὴν ποινὴν τῆς ἀτιμίας ἦτον ἀπηγορευμένον νὰ εἰσέρχωνται εἰς μέρη τινὰ δημόσια. Ὁ εἰσερχόμενος λοιπὸν παρὰ νόμῳ καταδικάζετο εἰς σωματικὴν ἢ χρηματικὴν ποινὴν, κατὰ τὴν νομοθεσίαν τοῦ Σόλωνος. (*)

(*) Τὰς γὰρ ὑπαρχούσας ἐκ τῶν νῦν κυρίων νόμων τιμωρίας καταλύει· λεγόντων γὰρ τῶν νόμων, οὓς ἔθηκε Σόλων, οὐδὲν ὅμοιος ὢν τούτῳ νομοθέτης, ἐὰν τις ἀλοὺς τῆς κακώσεως τῶν γονέων, εἰς τὴν ἀγορὰν ἐμβάλλῃ, δεδέσθαι (Δημοσθένους κατὰ Τιμοκράτους).

(2) Περὶ Ἡλιαστῶν θέλομεν ὁμιλήσει εἰς τὸ οἰκεῖον μέρος.

Ἄρθ. 46. Υἱὼ τρέφειν τὸν πατέρα μὴ διδάζαμενον τέχνην ἐπάναγκες μὴ εἶναι.	Ἄρθ. 46. Ὁ υἱὸς δὲν εἶναι ὑπόχρεως νὰ γηροκομῇ τοὺς γονεῖς τοῦ ἐκείνου, οἵτινες δὲν τὸν ἐδίδασαν τέχνην τινά.
--	--

= Ὁ Σόλων εἶναι ἄξιος ἐπαίνου ἀπαλλάξας τὸν υἱὸν ἀπὸ τῆς ὑποχρέωσιν νὰ γηροκομῇ τοὺς γονεῖς τοῦ ἐκείνου, οἵτινες δὲν ἐφρόντισαν νὰ τὸν διδάξωσι τέχνην τινά. (*)

(*) Ἐπαινέσαι δ' ἂν τις καὶ τὸν Ἀθήνησι νομοθέτην, ὃς τὸν μὴ διδάξαντα τέχνην, ἐκώλυε πρὸς τοῦ παιδὸς τρέφεσθαι, τέ-

χνης ἀπάσης κατ' ἐκεῖνον μάλιστα τὸν χρόνον ἀσκουμένης (Γαληνός).

Ἄρθ. 47. Μηδὲ τοῖς ἐξ ἑταίρας γενομένοις ἐπάναγκες εἶναι τοὺς πατέρας τρέφειν.	Ἄρθ. 47. Ὁ ἀπὸ παλλα- κίδα γεννώμενος παῖς ἀπαλ- λάττεται τῆς ὑποχρεώσεως τοῦ γηροκομεῖν τὸν πατέρα του.
---	---

= Ὁ Σόλων διὰ τὴν δώσῃ ἰσχὺν εἰς τὰ νόμιμα συνοικέσια ἀπήλλαξε τῆς ὑποχρεώσεως τὸν ἐκ παλλακίδος γεννώμενον παῖδα ἀπὸ τὸ νὰ γηροκομῇ τὸν πατέρα του, ἀλλ' ὅχι καὶ τὴν μητέρα του. (*)

(*) Τὸν υἱὸν, ὁ ῥήτωρ, ἀφεῖσθαι, φησὶ, τῆς ἀνάγκης τοῦ νόμου μητέρα τρέφειν ἑταίραν· ἄπαγε τοῦ νόμου! τοῖς γὰρ οὕτω γεγονόσιν ἀποδέδεικται μὲν ἡ μήτηρ, ὁ δὲ λοιπὸς τῶν γονέων ἀμφισβητήσιμος. Ὅσον οὖν ἀμφοτέροις παρὰ τῶν εὖ γεγονότων ὀφείλεται, τοῦτο πᾶν ἦκειν ἔδει παρὰ τῶν ἀπατόρων εἰς τὰς μητέρας (Συνέσιος).

Ἄρθ. 48. Ὑπὲρ τοῦ πα- τρὸς τὸν υἱὸν πίστιν δοῦναι, ἐάν τις τεθνεῶτι ἐπικαλῶν δικάζεται τῷ κληρονόμῳ.	Ἄρθ. 48. Ἐάν τις κατ- ηγορήσῃ τὴν νομιμότητα τῆς περιουσίας ἐνὸς ἀποθανόν- τος πολίτου, ὁ υἱὸς χρεωστεῖ ν' ἀποδείξῃ τὴν τιμιότητα τοῦ πατρός.
---	--

= Ἐάν ἀποθανὼν τις πολίτης κατηγορεῖτο ὅτι ἡ περιουσία του ἐπήγαγεν ἀπὸ ἀδικήματα, ὁ υἱὸς ὥφειλε δι' ὅρκου νὰ ὑποστηρίξῃ τὴν τιμιότητα τοῦ πατρός του ἀποδεικνύων τὸ ἐναντίον. (*)

(*) Ὅτι δὲ ἐγὼ ὑπὲρ τοῦ πατρὸς ἠθέλησα αὐτῷ πίστιν δοῦναι, ἣν περ ὁ νόμος κελεύει, ἐάν τις τεθνεῶτι ἐπικαλῶν δικάζεται τῷ κληρονόμῳ (Δημοσθ. πρὸς Κάλλιππον).

Ἄρθ. 49. Τοὺς γονεῖς τι- μᾶν· ἐάν τις γονέας μὴ θερα-	Ἄρθ. 49. Ὅστις δὲν ἀπο- δίδει τὰς ἀπαιτουμένας τι-
--	---

πεύη, τούτῳ δίκην τε ἐπιτι-
θέναι καὶ οὐκ ἔαν ἄρχειν τοῦ-
τον.

μάς εἰς τοὺς γονεῖς του εἰσ-
άγεται εἰς δίκην καὶ ἀποκλείε-
ται ἀπὸ πᾶσαν δημόσιον ὑπη-
ρεσίαν.

= Τὰ τέχνα ὥφειλον νὰ σέβωνται καὶ νὰ τιμοῦν τοὺς γο-
νεῖς των, καὶ ζῶντας καὶ τεθνηκότας· ὅστις ἐφωρᾷτο παραβά-
της τοῦ νόμου τούτου, εἰσήγετο εἰς δίκην, καὶ ἀπεκλείετο ἀπὸ
πᾶσαν δημόσιον ὑπηρεσίαν. (*)

(*) Οὐκ οἶσθα ὅτι καὶ ἡ πόλις ἄλλης μὲν ἀχαριστίας οὐδε-
μιᾶς ἐπιμελεῖται, οὐδὲ δικάζει, ἀλλὰ περιορᾷ τοὺς εὖ πεπον-
θότας χάριν οὐκ ἀποδιδόντας· ἐὰν δέ τις γονέας μὴ θεραπεύῃ,
τούτῳ δίκην τε ἐπιτίθῃσι, καὶ ἀποδοκιμάζουσα οὐκ ἔαν ἄρχειν
τοῦτον, ὥς οὔτε ἂν τὰ ἱερὰ εὐσεβῶς θυόμενα ὑπὲρ τῆς πόλεως,
τούτου θύοντος, οὔτε ἄλλο καλῶς καὶ δικαίως οὐδὲν ἂν τούτου
πράξαντος (Ξενοφῶντος Ἀπομνημονεύματα).

Ἄρθ. 50. Υἱὼ τὸν πατέ-
ρα ὑπὸ νόσων ἢ γήρως διατι-
θέμενον αἰσχυρῶς, ἐξεῖναι πα-
ρανοίας γράφεσθαι· παρανοί-
ας δὲ ἐλόντι τὸν πατέρα
ἐξεῖναι καὶ δῆσαι.

Ἄρθ. 50. Ὁ υἱὸς δύναται
νὰ ζητήσῃ τὴν ἀπαγόρευσιν
καὶ φύλαξιν τοῦ πατρός του
διατιθεμένου κακῶς ἀπὸ γῆ-
ρας, ἀσθένειαν, ἢ παραφρο-
σύνην. (1)

(1) Σ. τοῦ Μ. Σύμφωναν μὲ τὰς νεωτέρας νομοθεσίας κατὰ τὰς ὁποί-
ας οἱ συγγενεῖς δύνανται νὰ ζητήσωσι τὴν ἀπαγόρευσιν τῶν συγγενῶν
των πασχόντων κακῶς ἀπὸ νόσον ἢ φρενοληψίαν.

= Ὁ υἱὸς ὥφειλε νὰ ζητήσῃ τὴν φύλαξιν τοῦ πατρός του
πάσχοντος ἀπὸ πολυχρόνιον ἀσθένειαν ἢ παραφροσύνην προερ-
χομένην ὑπὸ γήρατος ἢ ὑπ' ἄλλης τινος αἰτίας.

Ὁ Σοφοκλῆς κατηγορούμενος ὑπὸ τοῦ υἱοῦ του ἐνώπιον
τῶν Φρατόρων ὡς παράφρων, διὰ ν' ἀποδείξῃ τὸ ἐναντίον ἐπαρου-
σίασε τὴν τραγωδίαν τοῦ Οἰδίποδος, τὴν ὁποίαν εἶχε δημοσι-
εύσει πρό τινων ἡμερῶν. (*)

(*) Υἱεῖς τ' αὖ σφίσι πατέρας ὑπὸ νόσων ἢ γήρως διατιθέ-

μένους αἰσχροῦς ἐξεῖναι παρανοίας γράφεσθαι (Πλάτων περὶ Νόμων Βιβλ. ΙΑ΄.) (*)

(*) Εἰσῆγαγε δέ ποτε Σοφοκλῆς ἐν δράματι τὸν Ἰοφῶντα αὐτῷ φθονοῦντα, καὶ πρὸς τοὺς Φράτορας ἐγκαλοῦντα τῷ πατρὶ, ὡς ὑπὸ γήρως παραφρονοῦντι· οἱ δὲ τῷ Ἰοφῶντι ἐπετίμησαν. Σάτυρος δέ φησιν αὐτὸν εἰπεῖν, εἰ μὲν εἰμὶ, Σοφοκλῆς οὐ παραφρονῶ· εἰ δὲ παραφρονῶ, Σοφοκλῆς οὐκ εἰμὶ, καὶ τότε Οἰδίποδα ἀναγνῶναι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

ΠΕΡΙ ΜΕΤΟΙΚΩΝ.

Ἄρθ. 51. Τῶν μετοίκων ἕκαστον ἓνα τῶν ἀστῶν νέμειν προστάτην· καὶ δι' αὐτοῦ τό,τε μετοίκιον τίθεσθαι κατ' ἔτος, καὶ τὰ ἄλλα διοικεῖσθαι.

Ἄρθ. 51. Ἐκαστος τῶν μετοίκων ὀφείλει νὰ ἐκλέγῃ ἐκ τῶν πολιτῶν ἓνα προστάτην, ὅστις θέλει πληρόνει δι' αὐτὸν τὸν ἐτήσιον φόρον καὶ διευθύνει τὰς ὑποθέσεις του.

= Μέτοικοι ὠνομάζοντο οἱ ἐρχόμενοι ἀπὸ ἄλλην πόλιν μετὰ τῶν οἰκογενειῶν των ἐπὶ σκοπῷ νὰ διαμείνωσιν εἰς τὰς Ἀθήνας, καὶ οἱ ὅποιοι ἀπετέλουν ἰδιαιτέραν τάξιν τῶν κατοίκων τῶν Ἀθηνῶν ἔχουσιν περισσότερα δικαιώματα ἀπὸ τοὺς ξένους καὶ ὀλιγώτερα ἀπὸ τοὺς πολίτας. Ὑπῆρχον ὅμως καὶ τινες ὠνομαζόμενοι Ἰσοτελεῖς, ἦγουν ὅμοιοι μὲ τοὺς πολίτας, οἱ ὅποιοι ἐλάμβανον τὸ προνόμιον τοῦτο διὰ ψηφίσματος ἰδιαιτέρου ἦγουν διὰ πολιτογραφήσεως. Ὀλίγον ὕστερον μετὰ τὴν ἀφίξίν των οἱ μέτοικοι εἰς τὰς Ἀθήνας ὤφειλον νὰ ἐκλέξουν καὶ παρουσιάσουν ἓνα ἐγγυητὴν Ἀθηναῖον, τὸν ὅποιον ὠνόμαζαν Προστάτην ὅστις ἐπλήρυνε δι' αὐτοὺς πρὸς τὸ δημόσιον τὸν ἐτήσιον φόρον ὠνομαζόμενον Μετοίκιον, συνιστάμενον εἰς δραχμὰς δώδεκα διὰ τοὺς ἄνδρας, ἕξ διὰ τὰς γυναῖκας, καὶ τρεῖς ὀβολοὺς διὰ τὸν γραμματέα. Τοὺς μετοί-

κους τοὺς ἐπεριποιοῦντο εἰς τὰς Ἀθήνας, διότι τοὺς μετεχειρίζοντο εἰς τὸ ναυτικὸν καὶ εἰς τὰς τέχνας· ἀλλ' ὥς πρὸς τὸ ποινικὸν μέρος ἐτιμωροῦντο αὐστηρότερα ἀπὸ τοὺς πολίτας· διότι ἐὰν μέτοικος ἐφόνευσε πολίτην καταδικάζετο εἰς θάνατον· ἐὰν δὲ πολίτης μέτοικον μόνον εἰς φυγὴν (ἐξορίαν). Ὁ ἀριθμὸς τῶν πολιτῶν ἀνέβη εἰς τὰς Ἀθήνας μέχρι τῶν εἴκοσι μιᾶς χιλιάδων, τῶν δὲ μετοίκων μέχρι τῶν δέκα. (*)

(*) Μέτοικος ὁ μετοικήσας εἰς ἑτέραν πόλιν ἐκ τῆς ἑαυτοῦ, καὶ τοῦ μὲν ξένου πλεόν τι ἔχων, τοῦ δὲ πολίτου ἔλαττον (Πλούταρχος). (*)

(*) Ἡρεῖτο γὰρ ἕκαστος τῶν μετοίκων ὃν ἤθελε τῶν πολιτῶν τινα Προστάτην, τὸν ἐπιμελησόμενον καὶ τῶν ἰδίων καὶ τῶν δημοσίων ὑπὲρ αὐτοῦ, ὥσπερ ἐγγυητὴν ὄντα (Ἐτυμολογικόν). (*)

(*) Ὅτι ὁ μὲν ἀνὴρ δώδεκα δραχμὰς ἐτέλει μετοίκιον, ἡ δὲ γυνὴ ἕξ, καὶ ὅτι τοῦ υἱοῦ τελοῦντος, ἡ μήτηρ οὐκ ἐτέλει· μὴ τελοῦντος δ' ἐκείνου, αὐτὴ τελεῖ (Ἰσαῖος ἐν τῷ κατ' Ἐλπαγόρου καὶ Δημοφάνους) (*)

(*) Ἐὰν μέτοικόν τις ἀποκτείνῃ φυγῆς μόνον καταδικάζεται· ἐὰν μέτοικός τις ἀστὸν, θάνατος ἢ ζημία (Ξενοφῶν Πολ. Ἀθην.) (*)

(*) Παρακαταθήκας δὲ ἔδωκε τοῖς Πατρικίοις τοῖς δῆμο-
τικοῖς, ἐπιτρέψας ἑκάστῳ τῶν ἐκ τοῦ πλήθους ὃν αὐτὸς ἐβού-
λετο νέμειν προστάτην· ἔθος Ἑλληνικὸν καὶ ἀρχαῖον, ᾧ Θετ-
ταλοὶ τε μέχρι πολλοῦ χρώμενοι διετέλεσαν, καὶ Ἀθηναῖοι
κατ' ἀρχὰς ἐπὶ τὰ κρείττω λαβόντες. Ἐκεῖνοι μὲν γὰρ ὑπερ-
οπτικῶς ἐχρῶντο τοῖς πελάταις, ἔργα τ' ἐπιτάττοντες οὐ προσ-
ήκοντα ἐλευθέροις, καὶ ὁπότε μὴ πράξειάν τι τῶν κελευομέ-
νων, πληγὰς ἐντείνοντες, καὶ τ' ἄλλα ὥσπερ ἀργυρωνήτοις χρώ-
μενοι. Ἐκάλουν δ' Ἀθηναῖοι μὲν Θῆτας τοὺς πελάτας, ἐπὶ
λατρείας, Θετταλοὶ δὲ Πενέστας, ὀνειδίζοντες αὐτοῖς εὐθύς
ἐν τῇ κλήσει τὴν τύχην (Διονυσ. Ἀλικαρνασ.)

"Αρθ. 52. Ἀπροστασίου
δίκη.

"Αρθ. 52. Οἱ μὴ ἐκπλη-
ρώσαντες τὰς ἀνωτέρω δια-
τυπώσεις εἰσάγονται εἰς δί-
κην.

= "Οστις τῶν μετοίκων δὲν ἔκαμνεν ἐκλογὴν Προστάτου
τινὸς, ὀλίγον ὕστερον μετὰ τὴν ἀφίξίν του, ἢ δὲν ἐπλήρυνε τὸν
φόρον (Μετοίκιον), εἰσήγετο εἰς δίκην, καὶ ὁ καταδικαζόμενος
ἐπωλεῖτο ὡς δοῦλος. (*)

(*) "Οταν οὖν τις δοκῶν εἶναι Μέτοικος, Προστάτην μὴ ἔ-
χη, ἢ μὴ δῶ τὸ μετοίκιον, ὁ βουλόμενος δίκην εἰσάγει πρὸς
αὐτὸν, ἥτις λέγεται Ἀπροστασίου.

Οἱ μὲν τοι μὴ τιθέντες τὸ μετοίκιον Μέτοικοι, ἀπήγοντο
πρὸς τοὺς Πωλητὰς καὶ εἰ ἐάλωσαν ἐπιπράσκοντο (Γραμ-
ματικοί).

"Αρθ. 53. Μὴ ἐξεῖναι δια-
μαρτυρεῖν τοῖς ξένοις ἐπὶ ταῖς
γραφαῖς ταῖς τοῦ Ἀπροστα-
σίου.

"Αρθ. 53. Οἱ ξένοι δὲν
εἶναι δεκτοὶ νὰ μαρτυρήσουν
εἰς τὴν δίκην τὴν ὀνομα-
ζομένην Ἀπροστασίου δίκη.

= Δὲν ἐσυγχωρεῖτο εἰς τοὺς ξένους νὰ μαρτυρήσουν διὰ
τοὺς κατηγορουμένους ὅτι δὲν ἐκπλήρωσαν τὰς ἀπαιτουμένας
διατυπώσεις τῶν Μετοίκων.

"Αρθ. 54. Τούς τε ξενίας
γραφθέντας ἐν τῷ οἰκήματι
πρὸ τῆς κρίσεως μένειν, καὶ
μὴ ἐξεῖναι ἐγγυητὰς κατα-
στῆσαι· καὶ μὲν ἀλῶσι καὶ
παρὰ τῷ δικαστηρίῳ, πε-
πράσθαι.

"Αρθ. 54. Οἱ κατηγορού-
μενοι ὡς ξένοι θέλουν μένει
ὑπὸ φύλαξιν μέχρις οὗ δικα-
σθῶσι, καὶ δὲν δύνανται νὰ
ἐξέλθωσιν οὔτε ἐὰν ᾔθελαν
δώσει ἐγγύησιν· καταδικαζό-
μενοι δὲ θέλουν πωλεῖσθαι ὡς
δοῦλοι.

= "Οταν μέτοικός τις ἐσφετερίζετο τὸ δικαίωμα τοῦ πο-
λίτου ἀπατῶν τὰς ἀρχάς, ἐκατηγορεῖτο διὰ τῆς ἀγωγῆς τῆς
ὀνομαζομένης ξενία, καὶ ἐφυλακίζετο παραχρῆμα χωρὶς νὰ τὸν

συγχωρῆται νὰ δώσῃ ἐγγύησιν· καταδικαζόμενος δὲ ἐπωλεῖτο ὡς δοῦλος (*).

(*) Ὅταν τις δοκῶν εἶναι μέτοικος, ἀστὸς εἶναι φάσκη παραγεγραμμένος εἰς τὴν πολιτείαν (Γραμματικοί). (*)

(*) Ἀλλ' ἄγετ' αὐτοὺς ὑπὸ τοὺς νόμους· οὐδὲ γὰρ οἵτε ξενίας ἀλίσκόμενοι ἀγανακτοῦσιν ἐν τῷ οἰκήματι τούτῳ ὄντες, ἕως ἂν τῶν ψευδομαρτυριῶν ἀγωνίσωνται· ἀλλὰ μένουσι, καὶ οὐκ οἶονται δεῖν ἐγγυητὰς καταστήσαντες περιῖέναι· ἔδοξε γὰρ τῇ πόλει ἀπιστεῖν αὐτοῖς, καὶ οὐκ ᾔετο δεῖν διακρουσθῆναι τῆς τιμωρίας δι' ἐγγυητῶν καταστάσεως· ἀλλ' ἐνταῦθα μένειν αὐτοὺς, οὗ καὶ ἄλλοι πολλοὶ τῶν πολιτῶν (Δημοσθ. κατὰ Τιμοκράτους.)

Ἄρθ. 55. Τοὺς ἀποφυγόντας ξενίας ἐξεῖναι τῷ βουλομένῳ πάλιν γράψασθαι δωροξενίας.

Ἄρθ. 55. Ὅσοι κατηγορούμενοι ὡς ξένοι ἀθωωθῶσι δύνανται πάλιν νὰ εἰσαχθῶσιν εἰς δίκην διὰ τῆς ἀγωγῆς τῆς ὀνομαζομένης δωροξενία.

(*) Ὅταν ἡδύνατο τις ν' ἀποδείξῃ ὅτι ὁ κατηγορηθεὶς ἐπὶ ξενίᾳ ἠθώθη, διότι διέφθειρε τοὺς δικαστὰς μὲ δῶρα, εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ τὸν ἐνάξῃ ἐκ δευτέρου διὰ τῆς ἀγωγῆς τῆς ὀνομαζομένης Δωροξενία. (*)

(*) Εἰσὶ δὲ καὶ γραφαὶ πρὸς αὐτοὺς, ὧν παράστασις τίθεται, ξενίας, καὶ δωροξενίας, ἂν τις δῶρα δοὺς ἀποφύγῃ τὴν συκοφαντίαν (Ἀριστοτ. Ἀθην. Πολιτ.) (*)

(*) Ἐπεὶ καὶ ὁ τῆς δωροξενίας νόμος ἀρμόττων ἐστὶ τῷ νῦν ἀγῶνι πραχθῆναι· εἰ γὰρ καὶ τοὺς ἀποφυγόντας ξενίας εἴρηκεν ἐξεῖναι τῷ βουλομένῳ πάλιν γράψασθαι, ἐὰν μὴ δοκῶσι δικαίως τὸ πρῶτον ἀποπεφευγέναι, πῶς οὐ φανερόν ἐστὶ κατ' Ἀρισταγόρου τὸ δίκαιον; (Ὑπερίδης κατ' Ἀρισταγόρου.)

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ'.

ΠΕΡΙ ΔΟΥΛΩΝ ΚΑΙ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΝ.

Ἄρθ. 56. Ἄν τις τύπτῃ τὸν ἀλλότριον δοῦλον, γραφὰς εἶναι αἰκίας κατὰ τοῦ τυπτοντος.	Ἄρθ. 56. Ὁ κτυπῶν δοῦλον ἄλλου πολίτου θέλει ἐν-άγεσθαι κατὰ τοὺς περὶ αἰκιῶν νόμους.
--	--

= Εἰς τὰς Ἀθήνας ἀφ' ὅλα τὰ ἄλλα μέρη τοῦ ἀρχαίου κόσμου μετεχειρίζοντο εὐνοϊκώτερα τοὺς δούλους των. Ὅστις ἤθελε προσβάλλει δοῦλον τινὰ ἄλλου πολίτου ἐτιμωρεῖτο μὲ τὰς αὐτὰς σχεδὸν ποινὰς, μὲ τὰς ὁποίας ἐτιμωρεῖτο ἐκεῖνος, ὅστις ἤθελε προσβάλλει τὸν πολίτην τὸν ἴδιον.

Ἐξετάσεως γενομένης ἐπὶ Δημητρίου τοῦ Φαληρέως εὐρέθησαν εἰς τὰς Ἀθήνας τετρακόσiai χιλιάδες δοῦλοι, δέκα χιλιάδες μέτοικοι, καὶ εἴκοσι μία χιλιάδες πολῖται (*)

(*) Τῇ δεκάτῃ πρὸς ταῖς ἑκατὸν Ὀλυμπιάδι, Ἀθηναῖοι ἐξετασμὸν γενέσθαι ὑπὸ Δημητρίου τοῦ Φαληρέως τῶν κατοικούντων τὴν Ἀττικὴν, καὶ εὐρέθησαν Ἀθηναῖοι μὲν δισμυρίου, πρὸς τοῖς χιλίοις, μετοίκους δὲ μυρίου, οἰκετῶν δὲ μυριάδας τετταράκοντα (Ἀθηναῖος βιβλ. Ζ'.) (*)

(*) Τῶν δούλων αὖ καὶ τῶν μετοίκων, πλείστη ἐστὶν Ἀθηναῖοι ἀκολασία, καὶ οὔτε πατάξαι ἔξεστιν αὐτόθι, οὔτε ὑπεκστήσεταί σοι ὁ δοῦλος (Ξενοφῶν Ἀθην. Πολιτ.) (*)

(*) Ἀθηναῖοι δὲ καὶ τῆς τῶν δούλων προνοοῦντες τύχης, ἐνομοθέτησαν καὶ ὑπὲρ δούλων γραφὰς ὕβρεως εἶναι. Ὑπερίδης γοῦν ὁ ῥήτωρ ἐν τῷ κατὰ Μαντιθέου αἰκίας, φησὶν, ἔθεσαν, οὐ μόνον ὑπὲρ τῶν ἐλευθέρων, ἀλλὰ καὶ ἐάν τις εἰς σῶμα δούλου ὕβριση, γραφὰς εἶναι κατὰ τοῦ ὕβρισαντος. (Ἀθηναῖος βιβλ. ΣΤ'.)

"Αρθ. 57. Μηδενὶ ἐξεῖναι
Ἀθηναίων, μηδὲ τῶν οἰκούν-
των Ἀθήνησιν, ἐλεύθερον σῶ-
μα πρίασθαι ἐπὶ δουλείᾳ ἐκ
τῶν ἀλίσκομένων, ἄνευ τῆς
τοῦ προτέρου δεσπότου γνώ-
μης.

"Αρθ. 57. Οὐδεὶς πολίτης
οὔτε μέτοικος τῶν Ἀθηναίων
δύναται νὰ πωλήσῃ ὡς δοῦ-
λον ἐκείνον, ὅστις εἶχεν ἀπο-
λεύσει ἄλλοτε τὴν ἐλευθερίαν
του, χωρὶς νὰ λάβῃ τὴν συγ-
κατάθεσιν τοῦ πρώτου κυρίου
του.

= Ἀπελευθερούμενός τις ἅπαξ δὲν ἠδύνατο πλέον νὰ πω-
ληθῇ ὡς δοῦλος, εἰμὴ ὅταν ἤθελε λείψῃ ἀπὸ τὰ εἰς τὸν κύρι-
όν του καθήκοντα· οὐδὲ ἐὰν ἤθελε συλληφθῇ αἰχμάλωτος εἰς
πόλεμον, καὶ ἐξαγορασθῇ ἀπὸ τινος ἄλλον, ἐρχόμενος εἰς τὰς
Ἀθήνας ἦτον ἐλεύθερος ἀφοῦ ἐπλήρουνε τὰ λύτρα.

"Αρθ. 58. Ἐξεῖναι τῷ
βουλομένῳ ἀφαιρεῖσθαι εἰς
ἐλευθερίαν, καὶ κατεγγυῆσαι
τὸν ἀγόμενον εἰς δουλείαν
πρὸς τῷ Πολεμάρχῳ.

"Αρθ. 58. Ἐκαστος πο-
λίτης δύναται νὰ ἀπαλλάξῃ
τῆς δουλείας τὸν ἐναγόμενον
ἀπελεύθερον, γινόμενος ἐγγυ-
ητὴς πρὸς τὸν Πολέμαρ-
χον. (1)

= Τὸ ἄρθρον τοῦτο συνέχεται μὲ τὸ ἀνωτέρω.

(1) Πολέμαρχος ὠνομάζετο ὁ τρίτος τῶν Ἐννέα Ἀρχόντων,
καθήκοντα τοῦ ὁποίου ἦσαν ἐκτὸς τῶν ἄλλων ὅσα ἀπέβλεπον
τοὺς ξένους καὶ τοὺς μετοίκους. (*)

(*) Πυθόμενος δ' ὁ Φρυγίων ἐπιδημοῦσαν αὐτὴν, καὶ οὔσαν
παρὰ τούτῳ, παραλαβὼν νεανίσκους μεθ' ἑαυτοῦ, καὶ ἐλθὼν ἐπὶ
τὴν οἰκίαν τοῦ Στεφάνου ἤγεν αὐτήν· ἀφαιρουμένου δὲ τοῦ
Στεφάνου κατὰ τὸν νόμον εἰς ἐλευθερίαν, κατεγγύησεν αὐτήν
πρὸς τῷ Πολεμάρχῳ. (Δημοσθ. ἐν τῷ κατὰ Νεαίρας).

"Αρθ. 59. Ἐάν τις μὴ
δόξῃ δικαίως εἰς ἐλευθερίαν
ἀφέλεσθαί τινα, τὸ ἥμισυ τοῦ

"Αρθ. 59. Ὁ ἀπαιτῶν
ἀδίκως δοῦλόν τινα ὡς ἐλεύ-
θερον χρεωστεῖ νὰ πληρόνῃ

τιμήματος ὀφείλειν τῷ δη- | τὸ ἥμισυ τῆς ἀξίας του ὡς
μοσίῳ. | πρόστιμον πρὸς τὸ δημόσιον.

= Ὅταν τις ἀπαιτοῦσε ν' ἀποδείξῃ ἐλεύθερον ἓνα προφα-
νῶς ἀπεδεδειγμένον δοῦλον, κχτεδικάζετο νὰ πληρώσῃ τὸ ἡ-
μισυ τῆς ἀξίας τοῦ δούλου πρὸς τὸ δημόσιον, ὡς πρόστιμον
διὰ τὴν ἀτιμίαν, τὴν ὁποίαν ἔκαμεν εἰς τὴν ἐλευθερίαν. (*)

(*) Καί μοι λέγε τὸν νόμον ὃς κελεύει, τὸ ἥμισυ τοῦ τιμή-
ματος ὀφείλειν τῷ δημοσίῳ ὃς ἂν δόξῃ μὴ δικαίως εἰς ἐλευθε-
ρίαν ἀφέλεσθαι (Δημοσθ. εἰς Θεόκριτον).

Ἄρθ. 60. Τοῖς δούλοις ἐ- | Ἄρθ. 60. Οἱ δοῦλοι δύ-
ξεῖναι πρᾶσιν αἰτεῖσθαι καὶ | νανται νὰ ζητήσωσι νὰ πω-
δεσπότην μεταβάλλειν ἐπει- | ληθῶσιν εἰς ἄλλον κύριον
κέστερον. | φιλανθρωπότερον.

= Ὅταν οἱ δοῦλοι ἐτυραννοῦντο ἀνηλεῶς ἀπὸ τοὺς κυρί-
ους των, κατέφευγον εἰς τὸν ναὸν τοῦ Θεσεῶς ὅστις ἦτο τὸ
ἄσυλον αὐτῶν· ἐκεῖ δικαζόμενοι μετὰ τοῦ κυρίου των τὸν ὑπ-
εχρέοναν νὰ τοὺς πωλήσῃ εἰς ἄλλον κύριον συγκαταβατικώ-
τερον. (*)

(*) Θεσεῖον, τέμενος ἐς τὸν Θεσεῖ, ὃ τοῖς οἰκέταις ἄσυλον
ἦν· ἐλέγοντο δὲ δίκαι ἐνταῦθα (Γραμματικοί).

Ἄρθ. 61. Τοῖς δούλοις ἐξ- | Ἄρθ. 61. Οἱ δοῦλοι δύ-
εῖναι ἑαυτοὺς ἐλευθερῶσαι | νανται νὰ ἐξαγοράσωσι τὴν
ἀργύριον καταβάλλοντας τῷ | ἐλευθερίαν των πληρόντες
δεσπότη. (1) | πρὸς τὸν κύριόν των ποσότητα
τινὰ χρημάτων.

(1) Ὅρα Ἄρθ. 28, περὶ διαφορᾶς δούλων.

= Οἱ δοῦλοι ἠδύναντο νὰ κερδήσωσι χρήματα δουλεύον-
τες εἰς τὸ ναυτικὸν ἢ ἄλλως πως, ἀπὸ τὰ ὁποῖα τοὺς ἐσυγχω-
ρεῖτο νὰ ἐξαγοράσωσι τὴν ἐλευθερίαν των πληρόντες ποσό-
τητα τινὰ χρημάτων, τὴν ὁποίαν ἤθελον συμφωνήσῃ μὲ τὸν
κύριόν των. (*)

(*) Ἐμαυτὸν οὐκ ἂν σοι δοκῶ ἐλευθερῶσαι; εἵγε ἀργύριόν
ποθεν καταβάλοις τῷ δεσπότη (Δίων Χρυσόστομος). (*)

(*) "Οπου γὰρ ναυτικὴ δύναμις ἐστὶν ἀπὸ χρημάτων, ἀνάγκη τοῖς ἀνδραπόδοις δουλεύειν, ἵνα λαμβάνων μὲν πράττη τὰς ἀποφοράς, καὶ ἐλευθέρους ἀφίεναι (Ξενοφῶν).

"Αρθ. 62. Μὴ οἰκέτην ἀπελευθεροῦν ἐν τῷ θεάτρῳ, ἢ ἄτιμον εἶναι τὸν κήρυκα.

"Αρθ. 62. Δέν δύνανται νὰ κηρύξουν τὴν ἐλευθερίαν δούλου τινος ἐντὸς τοῦ θεάτρου· ὁ κήρυξ ὅστις ἤθελε τὴν διασαλπίζει τιμωρεῖται μὲ τὴν ποινὴν τῆς ἀτιμίας.

= Οἱ δοῦλοι ἡδύναντο ν' ἀπολαύσουν τὴν ἐλευθερίαν των διὰ χρημάτων ἢ διὰ σημαντικῶν ὑπηρεσιῶν, τὰς ὁποίας ἡδύναντο νὰ πράξωσιν ὑπὲρ τῆς πολιτείας, ἀλλὰ δὲν ἦτο συγχωρημένον νὰ κηρυχθῇ αὕτη ἐντὸς τοῦ θεάτρου. Οἱ Ἀθηναῖοι ἐφοβοῦντο μήπως εὕρισκόμενων ἐκεῖ πολλῶν ξένων, ἤθελε χάσει ἐνώπιόν των τὴν ἀξίαν τοῦ ὁ βαθμὸς τοῦ πολίτου παραχωρούμενος εἰς τοὺς δούλους.

"Αρθ. 63. Τοὺς ἀπελευθερωθέντας μὴ ἀφίστασθαί τι ἀπὸ τῶν ἀπελευθερωσάντων, μήτε ἕτερον ἐπιγράφεσθαι προστάτην, καὶ ἃ κελεύουσιν οἱ νόμοι ποιεῖν.

"Αρθ. 63. Οἱ ἀπελεύθεροι δέν δύνανται νὰ στερήσουν τοὺς προστάτας των τῶν ὑπηρεσιῶν των, οὔτε νὰ ἐκλέξουν ἄλλον προστάτην, οὔτε νὰ λείψουν ἀπὸ κανέν καθῆκον ἀφ' ὅσα ὁ νόμος τοὺς ἐπιβάλλει.

= Ἀπελεύθεροι ὠνομάζοντο οἱ ἐλευθερωθέντες δοῦλοι παρὰ τοῦ κυρίου των ἢ ἄλλου τινός, τὸν ὁποῖον ὠνόμαζαν ἔπειτα Προστάτην. Οὗτοι ἐχρεώσθουν ὑπηρεσίας τινὰς πρὸς αὐτὸν, τὰς ὁποίας δὲν ἡδύναντο ν' ἀρνηθῶσι χωρὶς νὰ τιμωρηθῶσι παρὰ τοῦ νόμου· ἐνίοτε δὲ ἐκινδύνευον νὰ χάσωσι καὶ τὴν ἐλευθερίαν των. Καθ' ἣν στιγμὴν ἐλευθεροῦντο, ὥφειλον νὰ πληρώσωσι πρὸς τὸ δημόσιον τὸ μετοίκιον (διότι κατετάττοντο εἰς τὴν τάξιν τῶν μετοίκων) συνιστάμενον εἰς δραχμὰς δώδεκα καὶ τρεῖς ὀβολοὺς διὰ τὸν Γραμματέα. Ὅσοι δὲ ἐλευθε-

ροῦντο χωρὶς νὰ ὑπάρχη ὁ κύριός των διὰ νὰ τὸν ὀνομάσουν Ἐπίτροπον ἢ Προστάτην ὥφειλον νὰ ἐκλέξουν ἓνα. (*)

(*) Ὅτι δὲ καὶ οἱ δοῦλοι ἀφεθέντες ὑπὸ τῶν δεσποτῶν ἐτέλουν τὸ μετοίκιον, ἄλλοι τε τῶν Κωμικῶν δεδηλώκασι, καὶ Ἀριστοφάνης. Μένανδρος δ' ἐν Ἀνατιθεμένῃ, καὶ ἐν Διδύμοις, πρὸς ταῖς δώδεκα δραχμαῖς, καὶ τριώβολον φησὶ τούτους τελεῖν, ἴσως τῷ τελώνῃ (Ἀρποκρατίων). (*)

(*) Ὡς περ οὖν τῶν Κηρύκων προλαμβάνουσι τὰ παιδία, τὸ «τὶνα αἰρεῖσθαι Ἐπίτροπον, ὁ ἀπελευθερούμενος; Κλέωνα (Ἀριστοτ. Ῥητορ.)

Ἄρθ. 64. Ἀποστασίῳ γραφὰς εἶναι κατὰ τῶν ἀπελευθερωθέντων τοῖς ἀπελευθερώσασιν ἐὰν ἀφιστῶνταί τι ἀπ' αὐτῶν, ἢ ἕτερον ἐπιγράφονται Προστάτην, καὶ ἃ κελεύουσιν οἱ νόμοι μὴ ποιῶσι καὶ τοὺς μὲν ἀλόντας δούλους εἶναι τοὺς δὲ νικήσαντας τελέως ἤδη ἐλευθέρους.

Ἄρθ. 64. Οἱ προστάται δύνανται νὰ ἐνάξουν τοὺς ἀπελευθερωθέντας διὰ τῆς ἀγωγῆς, τῆς ὀνομαζομένης Ἀποστασίῳ δίκῃ διὰ τὴν μὴ ἐκπλήρῳσιν τῶν χρεῶν των, ἢ διότι ἐκλέξαν Προστάτην ἄλλον, ἢ διότι δὲν ἐνέργησαν τὰ παρὰ τοῦ νόμου διαταττόμενα, καὶ καταδικαζόμενοι θέλουν ἐμβαίνει πάλιν εἰς τὴν πρώτην των κατὰστασιν τῆς δουλείας· ἀθωούμενοι δὲ θέλουν γίνεσθαι τελείως ἐλεύθεροι.

= Ἀποστασίῳ δίκῃ ὀνομάζετο ἡ διδομένη ἀγωγὴ εἰς τὸν Προστάτην ἢ Ἐπίτροπον κατὰ τοῦ ἀπελευθέρου, ἐὰν ἤρνεϊτο οὗτός τι ἀπὸ τὰ παρὰ τοῦ νόμου διαταττόμενα. (*)

(*) Ἀποστασίῳ, δίκῃ τις ἐστὶ κατὰ τῶν ἀπελευθερωθέντων διδομένη τοῖς ἀπελευθερώσασιν, ἐὰν ἀφιστῶνταί τι ἀπ' αὐτῶν, ἢ ἕτερον ἐπιγράφονται Προστάτην, καὶ ἃ κελεύουσιν οἱ νόμοι μὴ ποιῶσι, καὶ τοὺς μὲν ἀλόντας δεῖ δούλους εἶναι τοὺς δὲ νικήσαντας τελέως ἤδη ἐλευθέρους (Γραμματικοί).

Ἄρθ. 65. Ἐξεῖναι ἐπὶ ταῖς γραφαῖς ταῖς τοῦ Ἀποστασίου διαμαρτυρεῖν τῷ βουλομένῳ ὁμοίως τῶν ξένων καὶ τῶν ἐπιχωρίων.

Ἄρθ. 65. Οἱ πολῖται, καθὼς καὶ οἱ ξένοι, εἶναι δεκτοὶ νὰ μαρτυρήσωσιν εἰς τὰς περὶ Ἀποστασίου ἀγωγάς.

= Εἰς τὰς περὶ Ἀποστασίου δίκας ἦτο δεκτὴ ἡ μαρτυρία τῶν ξένων, ἀλλ' ὅχι καὶ εἰς τὰς περὶ Ἀπροστασίου (Ἄρθ. 53.) (*)

(*) Οἱ νόμοι κελεύουσι διαμαρτυρεῖν ἐπὶ ταῖς γραφαῖς ταῖς τοῦ Ἀποστασίου τὸν βουλόμενον, ὁμοίως τῶν ξένων καὶ τῶν ἐπιχωρίων, μήποτ' ἐν μὲν ταῖς τοῦ Ἀποστασίου δίκαις οὐ κεκώλυνται διαμαρτυρεῖν οἱ ξένοι, ἐν δὲ ταῖς τοῦ Ἀπροστασίου κεκώλυνται (Ὑπερ. ἐν τῷ κατὰ Ἀρισταγόρου).

Ἄρθ. 66. Τοῦ λυσαμένου ἐκ τῶν πολεμίων εἶναι τὸν λυθέντα, ἐὰν μὴ ἀποδιδῷ λύτρα.

Ἄρθ. 66. Ὁ παρὰ τῶν ἐχθρῶν συλληφθεὶς καὶ πωληθεὶς, ἀνήκει εἰς ἐκεῖνον ὅστις τὸν ἡγόρασεν, ἕως οὗ πληρώσῃ τὰ λύτρα. (1)

(*) Ἀπελθὼν γὰρ εἰς τὴν πρώτην πρεσβείαν εὔρεν ἐν Μακεδονίᾳ τινὰς τῶν Ἀθηναίων αἰχμαλώτους, καὶ ὑπέσχετο φέρειν ἐκ τῶν ἰδίων χρημάτων καὶ ρύσασθαι αὐτοὺς, οὐκ ἡδύνατο δὲ τοῦτο ποιῆσαι, εἰ μὴ ἐν προσχήματι πρεσβευτοῦ (Δημοσθ. περὶ παραπρεσβείας).

Ἄρθ. 67. Μὴ ἐξεῖναι ἀργὸν τρέφειν οἰκέτην.

Ἄρθ. 67. Δὲν συγχωρεῖται εἰς οὐδένα κύριον νὰ τρέφῃ ἀργὸν δοῦλον.

= Οἱ Ἀθηναῖοι ἐνησχόλουν τοὺς δούλους των εἰς διαφόρους τέχνας· ἄλλους μὲν ἔκαμναν αὐλοποιούς, ἄλλους δὲ μαχαιοποιούς κ. τ. λ. Δὲν ἦτον ὅθεν συγχωρημένον νὰ τρέφῃ τις ἀργὸν δοῦλον. (*)

(*) Οὐκ ἐξῆν παρὰ τοῖς Ἀθηναίοις ἀργὸν τρέφειν οἰκέτην· διόπερ οἱ μὲν αὐλοποιούς, οἱ δὲ μαχαιοποιούς εἶχον τοὺς δούλους (Οὐλπιανὸς κατὰ Μειδίου).

ΒΙΒΛΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ ΤΩΝ ΠΕΝΤΑΚΟΣΙΩΝ.

"Αρθ. 68. Δὺς οὐκ ἐξεῖναι
γενέσθαι τὸν αὐτὸν Ἐπιστά-
την.

"Αρθ. 68. Δὲν συγχωρεῖ-
ται εἰς τὸ αὐτὸ ἄτομον νὰ
ἐκπληρώσῃ δις τὰ χρέη τοῦ
Ἐπιστάτου.

= Μεταξὺ ὅλων τῶν ἄλλων ἀρχῶν τῶν Ἀθηνῶν, ἡ ἀρχὴ
τοῦ Ἐπιστάτου ἦτον ἡ ὑψηλοτέρα. Ἡ ἀρχὴ αὕτη ὁμοίαζε
κατὰ πολλὰ μὲ τὸν λεγόμενον (κατὰ τὰ νεώτερα δημοκρατικὰ
πολιτεύματα) Πρόεδρον τοῦ Ἐκτελεστικοῦ, ἐκλεγόμενον διὰ
κλήρου μεταξὺ τῶν πεντήκοντα Πρυτάνεων· ἦρχε δὲ μόνον μίαν
ἡμέραν διότι ἐφοβοῦντο οἱ Ἀθηναῖοι μήπως ἐνδεδυμένος τὴν
ἀνωτάτην ἀρχὴν ἀποκατασταθῇ τύραννος. Αὐτὸς ἐκράτει τὰς
κλεῖς τῆς Ἀκροπόλεως, τὸ δημόσιον ταμεῖον καὶ τὴν δημόσι-
ον σφραγίδα· προέδρευε προσέτι μεταξὺ τῶν ἄλλων προέδρων
τῆς συνελεύσεως τῆς Βουλῆς· ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ συγχέω-
μεν αὐτὸν τὸν Ἐπιστάτην μὲ τὸν τῆς συνελεύσεως τοῦ
λαοῦ. (*)

(*) Ἐκαστος δὲ Ἀρχων ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ ἐκαλεῖτο Ἐπιστάτης·
διὰ τί δὲ μίαν μόνην ἦρχεν; ἐπειδὴ αὐτὸς τὰς κλεῖς τῆς
Ἀκροπόλεως ἐπιστεύετο, καὶ πάντα τὰ χρήματα τῆς πόλεως·
ἵν' οὖν μὴ ἐρασθῇ τυραννίδος, διὰ τοῦτο μίαν ἡμέραν ἐποιοῦν
αὐτὸν ἄρξαι (Οὐλπιανός).

Ο ΒΟΥΛΕΥΤΙΚΟΣ ΟΡΚΟΣ. Ο ΒΟΥΛΕΥΤΙΚΟΣ ΟΡΚΟΣ(1)

"Αρθ. 69. Τὰ βέλτιστα
βουλεύσειν τῷ δήμῳ τῶν Ἀ-
θηναίων.

"Αρθ. 69. Δὲν θέλω συμ-
βουλεύσει εἰμὴ τὰ συμφέροντα
τοῦ δήμου τῶν Ἀθηναίων
κατὰ τοὺς νόμους μὲ τοὺς νόμους.

Οὐδὲ δῆσω Ἀθηναίων οὐδ-
ένα ὃς ἂν ἐγγυητὰς τρεῖς
καθιστῇ τὸ αὐτὸ τέλος τε-
λοῦντας, πλὴν ἐάν τις ἐπὶ
προδοσίᾳ τῆς πόλεως, ἢ ἐπὶ
καταλύσει τοῦ δήμου συνιῶν
ἀλῶ, ἢ τέλος πριάμενος, ἢ
ἐγγυησάμενος, ἢ ἐκλέγων μὴ
καταβάλλῃ.

Καθεδεῖσθαι ἐν τῷ γράμ-
ματι ᾧ ἂν λάχωσι.

Καὶ οὐ δέξομαι ἐνδειξιν οὐ-
δὲ ἀπαγωγὴν ἐνεκα τῶν πρό-
τερον γεγεννημένων πλὴν τῶν
φευγόντων.

Δὲν θέλω φυλακίσει οὐδένᾳ
πολίτην ὅταν ᾗθελε προσφέ-
ρει τρεῖς ἐγγυητὰς ἀξιοχρέους,
ἐκτὸς ἐὰν κατηγορῇται ἐπὶ
προδοσίᾳ τῆς πόλεως τῶν
Ἀθηναίων, ἢ ὅτι συνώμοσε
κατὰ τῆς πολιτείας, ἢ ὅταν
ἀγοραστῆς ἢ ἐγγυητῆς ἢ συν-
άκτης τῶν δημοσίων φόρων
δὲν πληρώσῃ ὅπερ χρεωστεῖ.

Θέλω κάθεσθαι εἰς τὴν
θέσιν ἣτις ᾗθελε μοῦ προσδιο-
ρισθῇ διὰ κλήρου.

Δὲν θέλω ἐπιτρέψῃ τὴν
ἐξορίαν οὐδενὸς πολίτου διὰ
πράγματα παρελθόντα. (2)

(1) Ὁ ὄρκος οὗτος ἐδίδετο παρὰ τῶν Βουλευτῶν πρὶν ἀνα-
λάβουν τὰ χρέη των.

(2) Ἡ τελευταία αὕτη περίοδος προσετέθη μετὰ τὴν κατά-
λυσιν τῶν τριάκοντα τυράννων.

= Ὁ Σόλων ὡς σοφὸς νομοθέτης θέλων νὰ προφυλάξῃ τὸν
λαὸν ἀπὸ τὰς θλιβερὰς συνεπειὰς εἰς τὰς ὁποίας ἠδύνατο νὰ
τὸν ρίψῃ ἡ εὐγλωττία τινῶν φιλοδόξων, ἐὰν ἐξηρτᾶτο ἀπὸ
αὐτοὺς ἡ πρότασις τῶν νόμων, ἐσύστησε τὴν Βουλὴν τῶν
Πεντακοσίων, ἣτις περὶ πολλοῦ ποιούμενη τὰ συμφέροντα τοῦ
λαοῦ προεξέταζε καὶ ἐσυζήτει ἀρχήτερα τὰς ὑποθέσεις, αἵτι-
νες ἔμελλον νὰ καθυποβληθῶσιν ἐνώπιόν της.

Ἡ Βουλὴ τῶν Πεντακοσίων εἰς τὰς ἀρχὰς τῆς συστάσεώς
της ἀπὸ τὸν Σόλωνα ἐσύγκειτο ἀπὸ τετρακόσια μέλη ἐκλεγό-
μενα διὰ κλήρου ἀπὸ ἑκατὸν ἐξ ἑκάστης τῶν τεσσάρων φυλῶν,
ἀπὸ ἀνδρῶν, οἵτινες εἶχον φθάσει τὸ τριακοστὸν ἔτος τῆς ἡλι-

κίας των, καὶ ἔχοντας τὰ προσόντα τοῦ ἐκλεξίμου. Ὀγδοήκοντα ἔξ ἔτη μετὰ τὴν σύστασιν τῆς νομοθεσίας τοῦ Σόλωνος, ὁ Κλεισθένης ηὔξησε τὸν ἀριθμὸν τῶν φυλῶν εἰς δέκα, χορηγουσῶν ἀνὰ πεντήκοντα ἄνδρας ἐκάστης. Ἡ Βουλὴ τότε ηὔξθη ἀπὸ ἑτέρω ἑκατὸν μέλη, ἔξ οὗ τὸ ὄνομα ἡ Βουλὴ τῶν Πεντακοσίων. Ἐκτὸς τῶν τακτικῶν μελῶν, ἐκάστη φυλὴ ἐκλεγεν ἀκόμῃ ἴσον ἀριθμὸν ἀναπληρωτικὸν, τοὺς ὁποίους ὠνόμαζαν Ἐπιλαχόντας, καὶ συνεδρίαζον ἐν ἐλλείψει τῶν τακτικῶν μελῶν. Μετὰ τὴν ἐκλογὴν τῶν Βουλευτῶν ἐνησχολοῦντο εἰς τὴν ἐκλογὴν τῶν Πρυτάνεων, ἣτις ἐγίνετο ἀπὸ τὰς δέκα φυλάς μεταξὺ τῶν Βουλευτῶν. Ἡ φυλὴ ἣτις ἐξήρχετο πρώτη ἀπὸ τὴν κάλπην συγχρόνως μὲ τὴν λευκὴν ψῆφον ἐπρυτάνευε πρώτη, αἱ δὲ λοιπαὶ κατὰ διαδοχὴν τοῦ κλήρου. Διηρέθησαν δὲ τοιοῦτοτρόπως εἰς δέκα μερίδας, πρυτανευούσης ἡ διοικούσης ἐκάστης μερίδος ἰδιαιτέρως μίαν ἡμέραν, διότι ἦτο δύσκολον νὰ κυβερνῶσιν ὅλαι ὁμοῦ.

Κατ' ἔτος ἐγίνετο νέα ἐκλογὴ τῶν μελῶν. ἡδύναντο δὲ ν' ἀποκλείσουν ἐκείνους τῶν ὁποίων ἡ διαγωγὴ ἦτον ἀξιόμημος. Ὡς δὲ πρὸς τοὺς ἀφωσιωμένους εἰς τὰ κοινὰ συμφέροντα ὁ λαὸς τοὺς ἐβράβευεν ἀποδίδων εἰς αὐτοὺς τὸν στέφανον, τὸν ὁποῖον οἱ Ἀθηναῖοι ἐφιλοτιμοῦντο ποῖος πρῶτος νὰ λάβῃ. Ἐκαστον μέλος ἐλάμβανε μισθὸν μίαν δραχμὴν τὴν ἡμέραν, ἔξ οὗ ἡ φράσις «δραχμὴν τῆς ἡμέρας λαχεῖν.»

Ὑπῆρχον δὲ εἰς τὰς Ἀθήνας δύο Βουλαί· ἡ μία τοῦ Ἀρείου Πάγου, ἣτις ἦτο παντοτεινὴ καὶ κατεγίνετο κυρίως εἰς τὰ δικαστικά· ἡ δὲ ἄλλη Βουλὴ τῶν Πεντακοσίων, ἣτις κατεγίνετο κυρίως εἰς τὰ πολιτικά καὶ ἦτον ἐνιαύσιος. (*)

(*) Δευτέραν προσκατένειμε Σόλων Βουλὴν ἀπὸ φυλῆς ἐκάστης, τεττάρων οὐσῶν, ἑκατὸν ἄνδρας ἐπιλεξάμενος (Πλούταρχος εἰς Σόλωνα). (*)

(*) Εἰς δέκα μερίδας κατὰ τὰς φυλάς ἀνὰ πεντήκοντα· τούτους γὰρ ἐκάστη φυλὴ προεβάλλετο. (Οὐλπιανὸς εἰς Ἀνδροτίωνα). (*)

(*) Δύο ἦσαν ἐν Ἀθήναις Βουλαί· ἡ μὲν διηνεκῆς, ἡ ἐν Ἀρείῳ Πάγῳ, ἑτέρα δὲ ἡ τὰ πολιτικὰ πράττουσα· αὕτη δὲ κατ' ἐνιαυτὸν ἡμείβετο, ἐκ πεντακοσίων ἀνδρῶν τῶν τὴν βουλευτικὴν ἡλικίαν ἀγόντων συνισταμένη (Λιβάνιος). (*)

(*) Ἐνταῦθα εἰσέρχεται Βουλευτῆς εἰς τὸ Βουλευτήριον Δημοσθένης, οὔτε λαχὼν, οὔτε ἐπιλαχὼν· ἐκληροῦντο οἱ βουλευεῖν ἐφιέμενοι, ἔπειτα ἐκάστῳ τῶν λαχόντων ἕτερος ἐπελάγχανε, ἵν' ἐὰν ὁ πρῶτος λαχὼν ἀποδοκιμασθῇ ἢ τελευτήσῃ, ἀντ' ἐκείνου γένηται Βουλευτῆς ὁ ἐπιλαχὼν αὐτῷ· ὑποφαίνεται δὲ ταῦτα ἐν τῷ Πλάτωνος Ὑπερβόλῳ (Γραμματικοί). (*)

(*) Ἦρχον οὖν οἱ Πεντακόσιοι τὰς τριακοσίας πεντήκοντα ἡμέρας· ἀλλ' ἐπειδὴ πολλοὶ ἦσαν καὶ δυσχερῶς ἦνυον τὰ πράγματα, διεῖλον ἑαυτοὺς εἰς δέκα μερίδας, κατὰ τὰς φυλάς, ἀνὰ πεντήκοντα· τούτους γὰρ ἐκάστη φυλὴ προεβάλλετο· ὥς ἐ συνέβαινε τοὺς πεντήκοντα ἄρχειν τῶν ἄλλων ἀνὰ τριάκοντα πέντε ἡμέρας· αὗται γὰρ αἱ τριάκοντα πέντε ἡμέραι εἰσὶ τὸ δωδέκατον μέρος τοῦ ἐνιαυτοῦ· δεκάκις γὰρ τριάκοντα τριακόσια, πεντάκις δέκα, πεντήκοντα. (Οὐλπιανὸς εἰς Ἀνδροτίωνα). (*)

(*) Ἀλλ' ἐπειδὴ πάλιν οἱ πεντήκοντα πολλοὶ ἦσαν εἰς τὸ ἄρχειν ἅμα, οἱ δέκα, κατὰ κλήρον μιᾶς ἡμέρας τῶν ἐπτὰ· ὁμοίως δὲ ἕκαστος τῶν ἄλλων ἀπὸ κλήρου ἦρχε τὴν ἑαυτοῦ ἡμέραν, ἄχρις οὗ πληρωθῶσιν αἱ ἐπτὰ ἡμέραι· καὶ συνέβαινε τοῖς ἄρχουσι τρεῖς μὴ ἄρχειν. Ἐκαστος δὲ ἄρχων ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ, ἐκαλεῖτο Ἐπιστάτης. Διατὶ δὲ μίαν μόνην ἦρχεν; Ἐπειδὴ αὐτὸς τὰς κλεῖς τῆς Ἀκροπόλεως ἐπιστεύετο, καὶ πάντα τὰ χρήματα τῆς πόλεως. Ἴν' οὖν μὴ ἐρασθῇ τυραννίδος, διὰ τοῦτο μίαν ἡμέραν ἐποιοῦν αὐτὸν ἄρξαι. Ἰστέον δ' ὅτι οἱ μὲν πεντήκοντα Πρυτάνεις ἐκαλοῦντο· οἱ δὲ δέκα, Πρόεδροι· ὁ δὲ εἷς Ἐπιστάτης (Οὐλπιανὸς εἰς Ἀνδροτίωνα).

Ἐπρυτάνευον ἐκ διαδοχῆς ἀλλήλαις αἱ δέκα φυλαὶ κλήρῳ λαχοῦσαι κατ' ἐνιαυτὸν (Ἀθήναιος).

"Αρθ. 70. Φῶκος εἶπεν,
ὅπως ἂν ἡ Βουλὴ ἄγῃ τὰ
Ἀπατούρια μετὰ τῶν ἄλλων
Ἀθηναίων κατὰ τὰ πάτρια,
ἐψηφίσθαι τῇ Βουλῇ ἀφείσθαι
τοὺς Βουλευτὰς τὰς ἡμέρας,
ἅς περ καὶ αἱ ἄλλαι Βουλαι
διαφίενται, ἀπὸ τῆς ἡμέρας
ἧς οἱ Προτένθαι ἄγουσι πέντε
ἡμέρας.

"Αρθ. 70. Ὁ Φῶκος (1)
εἶπεν. Ἡ Βουλὴ τῶν Πεντα-
κοσίων θέλει πανηγυρίζει τὴν
ἐορτὴν τῶν Ἀπατουρίων (2)
ὁμοῦ μὲ τοὺς ἄλλους πολίτας
κατὰ τὰ πάτρια ἔθιμα, καὶ
ἐπ' αὐτῷ τούτῳ οἱ Βουλευταὶ
θέλουν διακόπτει τὰς ἐργα-
σίας των, καθὼς καὶ αἱ ἄλλαι
ἀρχαὶ διὰ πέντε ἡμέρας ἀφ'
ἧς οἱ Προτένθαι (3) θέλουν
ἀρχίσει τὴν ἐορτὴν.

(1) Φῶκος ἦτον ὁ γραμματεὺς.

(2) Ἡ λέξις Ἀπατούρια σημαίνει ἀπάτη, στρατήγημα διὰ
τοῦ ὁποίου ὁ Μέλανθος βασιλεὺς τῶν Ἀθηνῶν ἐκέρδησε μίαν
μάχην κατὰ τοῦ Ξανθίου βασιλέως τῆς Βοιωτίας, πρὸς μνήμην
τῆς ὁποίας ἐθεσπίσθη ἡ ἐορτὴ αὕτη τελουμένη κατ' ἔτος.

(3) Προτένθαι ἦτον ἐν σύστημα ἀνθρώπων, οἵτινες ἦσαν
ἐπιφορτισμένοι νὰ προετοιμάζουν καὶ παρευρίσκωνται εἰς τὰς
πανηγύρεις τῶν ἐορτῶν. (*)

(*) Ἀπατούρια, ἐορτὴ Ἀθήνησιν ἐπὶ τέσσαρας ἡμέρας· ὧν
ἡ πρώτη Δορπία καλεῖται· ἡ δευτέρα, Ἀνάρρῳσις· ἡ τρίτη
Κουρεῶτις· ἡ τετάρτη Ἐπίβδα (Ἡσύχιος). (*)

(*) Εὐρίσκω δὲ καὶ ψήφισμα ἐπὶ Κηφισοδώρου Ἀρχοντος
Ἀθήνησι γερόμενον, ἐν ᾧ ὥσπερ τι σύστημα οἱ Προτένθαι εἰσὶ,
καθάπερ καὶ οἱ Παράσιτοι ὀνομαζόμενοι, ἔχον οὕτως « Φῶκος
εἶπεν. (Ἀθήναιος).

"Αρθ. 71. Τὸν κήρυκα εὐ-
ξασθαι μετ' εὐφημίας πολλῆς,
καὶ οὕτως τὸ βουλευέσθαι πε-
ρὶ τῶν πραγμάτων παραδι-
δόναι.

"Αρθ. 71. Ὁ Κήρυξ εὐ-
χόμενος θέλει ἐπικαλεσθῇ τὴν
βοήθειαν τῶν θεῶν καὶ θέλει
προσκαλέσει τοὺς πολίτας νὰ
γνωμοδοτήσωσι.

= Πρὶν τῆς ἐνάρξεως τῶν συζητήσεων ἐγίνοντο μερικαὶ θυσίαι, καὶ ὁ κήρυξ ἐκφωνοῦσε τὰς παρὰ τοῦ νόμου διωρισμένας εὐχὰς, καὶ μετὰ ταῦτα ἤρχιζαν τὰς συζητήσεις. (*)

(*) Ἐπειδὴν τὸ καθάρσιον περιενεχθῇ, καὶ ὁ κήρυξ τὰς πατρίους εὐξῆται, τότε δὴ κελεύει δημηγορεῖν (Αἴσχ. κατὰ Τιμάρχου.)

Ἄρθ. 72. Τὸν Κήρυκα τοῖς θεοῖς εὐχεσθαι, εἴ τις δῶρα λαμβάνων, μετὰ ταῦτα λέγει καὶ γινώσκει περὶ τῶν πραγμάτων, ἐξώλη ποιεῖν αὐτὸν καὶ γένος καὶ οἰκίαν.	Ἄρθ. 72. Ὁ Κήρυξ μετὰ τὰς εὐχὰς θέλει ἀποπέμψει εἰς τὴν ὀργὴν τῶν θεῶν τὸ ἄτομον, τὴν οἰκογένειαν καὶ τὴν γενεάν ἐκείνου, ὅστις φθαρεῖς ἀπὸ δῶρα ἤθελεν ὀμιλήσει ἢ ψηφηφορήσει ἐναντίον τῶν συμφερόντων τῆς πολιτείας. (1)
--	---

(1) Σ. τοῦ Μ. Τοῦτο συνέτεινε πολὺ εἰς τὸ νὰ κάμῃ προσεκτικούς τοὺς συγκροτοῦντας τὴν συνέλευσιν καὶ σκεπτομένους περὶ τῶν δημοσίων συμφερόντων.

(*) Πρῶτον μὲν καθεκάστην δημοσίαν ἀράς ποιούμενοι κατὰ τῶν πονηρῶν· εἴ τις δῶρα λαμβάνων, μετὰ ταῦτα λέγει καὶ γινώσκει περὶ τῶν πραγμάτων, ἐξώλη τοῦτον εἶναι (Δείναρχος κατ' Ἀριστογείτονος).

Ἄρθ. 73. Πρῶτον μὲν τὸν πρεσβύτατον τῶν Ἀθηναίων σωφρόνως ἐπὶ τὸ βῆμα παρελθόντα τὰ βέλτιστα τῇ πόλει συμβουλεύειν· δεύτερον δ' ἤδη καὶ τῶν ἄλλων πολιτῶν τὸν βουλόμενον καθ' ἡλικίαν.	Ἄρθ. 73. Ὁ πρεσβύτερος μεταξὺ τῶν Ἀθηναίων θέλει προσκληθῇ πρότερον νὰ γνωμοδοτήσῃ περὶ τῶν συμφερόντων τῆς πολιτείας· ἔπειτα οἱ θέλοντες ἄλλοι πολῖται κατὰ βαθμὸν τῆς ἡλικίας.
---	---

= Οἱ γεροντότεροι μεταξὺ τῶν πολιτῶν εἶχον τὰ πρωτεῖα καὶ ἐπροσκαλοῦντο διὰ κηρύγματος νὰ γνωμοδοτήσωσι πρῶ-

τοι· ἔπειτα οἱ λοιποὶ κατὰ τὴν ἡλικίαν των ἐπροσκαλοῦντο διὰ δευτέρου κηρύγματος. (*)

(*) Ἐβουλόμην μὲν οὖν, ὧ Ἀθηναῖοι, καὶ τὴν βουλὴν τοὺς Πεντακοσίους, καὶ τὰς ἐκκλησίας ὑπὸ τῶν ἐφεσθηκότων ὀρθῶς διοικεῖσθαι, καὶ τοὺς νόμους, οὓς ἐνομοθέτησεν ὁ Σόλων περὶ τῆς τῶν ῥητόρων εὐκοσμίας, ἰσχύειν· ἵνα ἐξῇ πρῶτον μὲν τῷ πρεσβυτάτῳ τῶν πολιτῶν, ὥσπερ οἱ νόμοι κελεύουσι, σωφρόνως ἐπὶ τὸ βῆμα παρελθόντι, ἄνευ θορύβου καὶ ταραχῆς ἐξ ἐμπειρίας, τὰ βέλτιστα τῇ πόλει συμβουλεύειν· δεύτερον δ' ἡδὴ καὶ τῶν ἄλλων πολιτῶν τὸν βουλόμενον καθ' ἡλικίαν, χωρὶς καὶ ἐν μέρει περὶ ἐκάστου γνώμην ἀποφαίνεσθαι (Αἰσχ. κατὰ Κτησιφῶντος).

ΚΗΡΥΓΜΑ Α'.

Τίς ἀγορεύειν βούλεται τῶν ὑπὲρ πεντήκοντα ἔτη γεγονότων;	Ὅσοι τῶν πολιτῶν ἔχουν ὑπεράνω τῶν πεντήκοντα ἐτῶν ἡλικίαν καὶ θέλουν ἄς λάβουν τὸν λόγον.
--	---

ΚΗΡΥΓΜΑ Β'.

Λέγειν τῶν ἄλλων Ἀθηναίων τὸν βουλόμενον οἷς ἔξεστι.	Οἱ Ἀθηναῖοι εἰς τοὺς ὁποίους ὁ νόμος δίδει τὸ δικαίωμα, ἔχουν τὴν ἄδειαν νὰ παρουσιασθῶσι.
---	---

= Μετὰ τὴν ἀξιόλογον ταύτην ἐκφώνησιν οἱ ῥήτορες ἤρχιζαν τὰς ὀμιλίας των. (*)

(*) Ἡρώτα μὲν ὁ κήρυξ. Τίς ἀγορεύειν βούλεται; καλούσης δὲ τῆς κοινῆς τῆς πατρίδος φωνῆς τὸν ἐροῦντα ὑπὲρ σωτηρίας· ἦν γὰρ ὁ κήρυξ κατὰ τοὺς νόμους φωνὴν ἀφίησι, ταύτην κοινὴν τῆς πατρίδος δίκαιον εἶναι ἡγεῖσθαι (Δημοσθ. περὶ Στεφάνου).

Ἀρθ. 74. Καθ' ἐκάστην ἐκκλησίαν ἀποκληροῦν φυλὴν ἐπὶ τὸ βῆμα, ἥτις προεδρεύ-	Ἀρθ. 74. Εἰς πᾶσαν συνέλευσιν θέλουν ἐκλέγειν διὰ κλήρου μίαν φυλὴν, ἥτις θέ-
---	--

σει, καὶ καθῆσθαι τοὺς φυλέ- | λει προεδρεύει αὐτὴ καὶ ἐπ-
τας βοηθοῦντας τοῖς νόμοις | αγρυπνεῖ εἰς τὴν ἐκτέλεσιν
καὶ τῇ δημοκρατίᾳ. | τῶν νόμων.

= Οἱ πολῖται ἦσαν διηρημένοι κατ' ἀρχὰς εἰς τέσσαρας,
ἔπειτα εἰς δέκα φυλάς. Ἐκάστη φυλὴ ἔπεμπε πεντήκοντα
ἄνδρας διὰ νὰ τὴν ἀντιπροσωπεύουν εἰς τὴν βουλὴν τῶν Πεν-
τακοσίων· οἱ βουλευταὶ οὗτοι διηροῦντο πάλιν εἰς δέκα μερί-
δας κατὰ τὰς δέκα φυλάς, καὶ ἑκάστη μερίς ἢ φυλὴ προέδρευεν
εἰς ἑκάστην συνέλευσιν. (*)

(*) Ὑμεῖς δὲ τί προσέθεσθε καινὸν νόμον, μετὰ τὸ καλὸν
παγκράτιον, ὃ οὗτος ἐπαγκρατίασεν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ· ὑπεραι-
σχυνθέντες γὰρ ἐπὶ τῷ πράγματι, καθ' ἑκάστην ἐκκλησίαν, νό-
μον ἐθήκατε καινὸν, ἀποκληροῦν φυλὴν ἐπὶ τὸ βῆμα, ἣτις
προεδρεύσει· Καὶ τί προσέταξεν ὁ τιθεὶς τὸν νόμον; καθῆσθαι
κελεύει τοὺς φυλέτας, βοηθοῦντας τοῖς νόμοις καὶ τῇ δημο-
κρατίᾳ. (Αἴσχ. κατὰ Τιμάρχου).

Ἄρθ. 75. Τοὺς Πρυτάνεις
μὴ ἀναψηφίσαι.

Ἄρθ. 75. Οἱ Πρυτάνεις
δὲν δύνανται νὰ καθυποβάλ-
λουν εἰς ψηφηφορίαν ἀντικεί-
μενον περὶ τοῦ ὁποίου εἶχεν
ἤδη ἀποφασισθῇ.

= Οἱ Πρυτάνεις ἦσαν ἐπιφορτισμένοι νὰ συγκαλοῦν τὴν
Βουλὴν περὶ παντὸς ἀντικειμένου, περὶ τοῦ ὁποίου ἦτο τῆς
ἀρμοδιότητός της· ἀλλὰ δὲν ἠδύναντο νὰ τὴν συγκαλέσωσιν
οὔτε νὰ βάλουν εἰς ψηφηφορίαν ἀντικείμενον περὶ τοῦ ὁποίου
ἄλλοτε εἶχεν ἀποφασισθῇ. (*)

(*) Οἱ Πρυτάνεις συνάγουσι τὴν Βουλὴν καὶ τὸν δῆμον· ἢ
τὴν Βουλὴν, ὅσημέραι, πλὴν ἐάν τις ἀφέσιμος ᾖ, τὸν δὲ δῆμον
συνάγουσι τετράκις ἑκάστης πρυτανείας (Ἀριστοτέλης ἐν τῇ
τῶν Ἀθηναίων πολιτείᾳ). (*)

(*) Καὶ σὺ, ὦ Πρύτανι, ταῦτα (εἶπερ ἡγῇ σοι προσήκειν
κῆδεσθαί τε τῆς πόλεως, καὶ βούλει γενέσθαι πολίτης ἀγαθοῦ)

ἐπιψήφισε καὶ γνώμας προτίθει αὖθις Ἀθηναίοις, νομίσας, εἰ ὀρρωδεῖς τὸ ἀναψηφίσαι, τὸ μὲν λύειν τοὺς νόμους, μὴ μετὰ τοσῶνδε ἂν μαρτύρων αἰτίαν σχεῖν (Θουκυδίδης Δημηγ. Νικίου).

Ἄρθ. 76. Οὐκ ἐξεῖναι τῇ βουλῇ δῆσαι Ἀθηναίων οὐδένα ὅς ἂν ἐγγυητὰς τρεῖς καθιστῇ τὸ αὐτὸ τέλος τελοῦντας, πλὴν ἐάν τις ἐπὶ προδοσίᾳ τῆς πόλεως, ἢ ἐπὶ καταλύσει τοῦ δήμου συνίων ἀλῶ, ἢ τέλος πριάμενος, ἢ ἐγγυησάμενος ἢ ἐκλέγων μὴ καταβάλῃ.

Ἄρθ. 76. Ἡ Βουλὴ τῶν Πεντακοσίων δὲν δύναται νὰ διατάξῃ τὴν φυλάκισιν οὐδενὸς πολίτου δώσαντος τρεῖς ἐγγυητὰς ἀξιοχρέους, ἐκτὸς ἐὰν κατηγορῇται ἐπὶ προδοσίᾳ τῆς πόλεως, ἢ ἐπὶ συνωμοσίᾳ, πρὸς καταστροφὴν τῆς πολιτείας, ἢ ἀγοραστῆς ὦν, ἢ ἐγγυητῆς, ἢ συνάκτης τῶν δημοσίων φόρων δὲν πληρώσῃ τὸ πρὸς τὸ δημόσιον χρέος του.

= Ἐκ τοῦ νόμου τούτου ἐλάβανον οἱ βουλευταὶ ἀφορμὴν καὶ ὥμνουν τὸν Βουλευτικὸν ὄρκον· ἀλλ' ὁ μὲν ὄρκος διαφέρει ἀπὸ τὸν νόμον, διότι δὲν εἶναι παρὰ φωνὴ ἀνθρώπου τινὸς λέγοντος· ὁ δὲ νόμος διατάττει ἢ ἀπαγορεύει γενικῶς. (*)

(*) Οὐκ ἔστι δὲ νόμος ἀλλ' ὄρκος τῶν Βουλευτῶν· ὁ γὰρ νόμος, φησὶ, παραγγέλματα ἔχει καθολικά, οἷον τόδε μὲν ποιεῖν, τόδε δὲ μὴ ποιεῖν· τὸ δὲ, οὐ δῆσω Ἀθηναίων οὐδένα, οὐκ ἔστιν ὥσπερ φωνὴ νόμου, ἀλλ' ἀνθρώπου τινὸς ταῦτα λέγοντος (Οὐλπιανὸς). (*)

(*) Ἀλλ' ἐφ' οἷς κεῖται ὁ νόμος, οὗτος διδάξω ὑμᾶς, οὗτος γὰρ, ὧ ἄνδρες δικασταί, οὐκ ἐπὶ τοῖς κεκριμένοις καὶ ἡγωνισμένοις κεῖται, ἀλλ' ἐπὶ τοῖς ἀκρίτοις, ἵνα μὴ διὰ τὸ δεδῆσθαι χεῖρον ἀναγκάζονται ἀγωνίζεσθαι, ἢ καὶ παντάπασιν ἀπαράσκευοι εἶεν (Δημοσθένης κατὰ Τιμοκράτους.)

"Αρθρ. 77. Τὴν βουλὴν κυρίαν εἶναι ζημιοῦν πεντακοσίαις.	"Αρθ. 77. Ἡ Βουλὴ δύναται νὰ ἐπιβάλη ποινήν προτίμου μέχρι πεντακοσίων δραχμῶν.
---	--

= Εἰς ἀντικείμενα τὰ ὅποια νόμος γραπτὸς δὲν ἐπρόβλεπεν, ἡ Βουλὴ τῶν Πεντακοσίων δὲν ἠδύνατο νὰ ἐπιβάλη ποινήν περισσοτέραν τῶν πεντακοσίων δραχμῶν. (*)

(*) Καὶ ἐπειδὴ ἐν τῷ διαχειροτονεῖν ἦν ἡ Βουλὴ, πότερα δικαστηρίῳ παραδοίῃ, ἡ ζημιώσκει ταῖς πεντακοσίαις, ὅσων ἦν κυρία κατὰ τὸν νόμον (Δημοσθ. κατὰ Εὐέργου καὶ Μνησιβούλου).

"Αρθ. 78. Τὴν Βουλὴν τῶν Πεντακοσίων ποιεῖσθαι τριήρεις καινάς.	"Αρθ. 78. Εἰς τὴν Βουλὴν τῶν Πεντακοσίων ἀνατίθεται ἡ φροντίς τῆς κατασκευῆς τῶν νέων πολεμικῶν πλοίων.
--	--

= Ἡ Βουλὴ ἦτον ἐπιφορτισμένη τὴν φροντίδα τῆς κατασκευῆς τῶν πολεμικῶν πλοίων, ἥτις ἐγένετο κατ' ἀρχὰς δι' ἐξόδων τοῦ δημοσίου ταμείου· ἀλλ' ἐπειτα ἐπεφόρτιζον τὴν κατασκευὴν αὐτῶν εἰς τοὺς πλουσιωτέρους πολίτας. (*)

(*) Ἔθος ἦν τὴν βουλὴν τῶν Πεντακοσίων λαμβάνουσιν χρήματα ἀπὸ τοῦ δήμου, καινάς τριήρεις ποιεῖν (Οὐλπιανός).

"Αρθ. 79. Τὴν Βουλὴν τὴν ποιήσασαν τὰς τριήρεις, αἰτεῖν τὴν δωρεάν· τὴν μὴ ποιήσασαν τὰς τριήρεις, μὴ αἰτεῖν δωρεάν.	"Αρθ. 79. Ἡ Βουλὴ τῶν Πεντακοσίων ἥτις δὲν ἐφρόντισε περὶ κατασκευῆς πολεμικῶν πλοίων δὲν ἔχει δικαίωμα ν' ἀπαιτῇ στέφανον.
---	--

= Μόνον ἡ Βουλὴ ἐκείνη ἥτις κατεσκεύασε πολεμικά πλοῖα εἶχε δικαίωμα ν' ἀπαιτήσῃ τὸν στέφανον ἀπὸ τὸν λαόν· εἰ δὲ τοῦναντίον οὐχί. (*)

(*) Νόμος δ' ἦν ἐπιτάττων τῇ Βουλῇ ταύτῃ ποιεῖσθαι τριήρεις καινάς. Ἐὰν δὲ μὴ ποιήσῃται, κωλύειν αὐτὴν αἰτεῖν παρὰ τοῦ δήμου δωρεάν· δεύτερον δὲ ὑπεναντίον ἐκείνῳ τῷ

νόμῳ, τῷ κελεύοντι, μὴ ποιησαμένην τὴν Βουλὴν τὰς τριήρεις, μὴ αἰτεῖν δωρεάν. (Λιβάνιος). (*)

(*) Αὕτη οὖν ἡ Βουλὴ, περὶ ἧς ὁ λόγος, λαβοῦσα τὰ χρήματα ἐκ τοῦ δήμου, τὰς τριήρεις οὐκ ἐποίησεν. Ἐδόκει δὲ εἰς τὰ ἄλλα πάντα καλῶς βεβουλευκέναι. Ὁ γοῦν Ἀνδροτίων ὁ ῥήτωρ, προστάτης ὢν ταύτης τῆς Βουλῆς, ἔγραψε ψήφισμα στεφανωθῆναι τὴν Βουλὴν· τούτου ἐπελάβοντο τοῦ ψηφίσματος, ὡς παρανόμως γραφέντος, Εὐκτῆμων καὶ Διόδωρος κατὰ τέσσαρας νόμους· ὢν πρῶτος ἐστὶν ἀπροβούλευτον ψήφισμα μὴ εἰσιέναι ἐν τῷ δήμῳ. Ἐδεῖ οὖν αὐτὸν πρῶτον εἰσεinéχαι τὸ ψήφισμα εἰς τὴν Βουλὴν· οὐκ εἰσήνεγκε δὲ, ἐπειδὴ νεωστὶ ἄρξασα ἦν ἡ Βουλὴ, καὶ ἐφοβεῖτο, μὴ διαφωνηθῇ. Ἐκαστος γὰρ τὸν πρὸ αὐτοῦ θέλει δεῖξαι κακῶς ἄρξαντα (Οὐλπιανός).

Ἄρθ. 80. Τὴν Βουλὴν τοὺς Πεντακοσίους ὑπεύθυνον εἶναι.	Ἄρθ. 80. Ἡ Βουλὴ εἶναι ὑπόχρεως νὰ δίδῃ λόγον τῶν πράξεών της.
---	---

= Ἡ διάρκεια τῶν χρεῶν τῆς Βουλῆς ἦτον ἐνιαύσιος· πρὶν τῆς λήξεως λοιπὸν τῆς προθεσμίας ὤφειλε νὰ δώσῃ λογαριασμόν. (*)

(*) Πάλιν τὴν Βουλὴν τοὺς Πεντακοσίους ὑπεύθυνον πεποίηκεν ὁ Νομοθέτης (Αἰσχίνης κατὰ Κτησιφῶντος).

Ἄρθ. 81. Ἐὰν ἀξίως ἡ Βουλὴ δοκῇ βουλευῆσαι δωρεᾶς, διδόναι τὸν δῆμον τὴν δωρεάν αὐτῇ.	Ἄρθ. 81. Τὰ μέλη τῆς Βουλῆς τὰ ὅποια φανοῦν ἀξία τῆς ἐκλογῆς τοῦ λαοῦ θέλουν στεφανοῦσθαι παρ' αὐτοῦ.
--	--

= Ἐὰν ὁ λαὸς εὐχαριστεῖτο ἀπὸ τὴν διοίκησιν τῆς Βουλῆς, πρὸ πάντων δὲ διὰ τὴν κατασκευὴν τῶν νέων πλοίων, ἀπέδιδεν εἰς ἕκαστον τῶν μελῶν της τὸν στέφανον. (*)

(*) Νόμος δὲ ἦν, τὴν Βουλὴν τὴν δόξασαν τῷ δήμῳ καλῶς βεβουλευκέναι, στεφανοῦσθαι. Παραφέρει γὰρ καὶ αὐτὸς ἕτερον νόμον λέγοντα, τὴν Βουλὴν ἐὰν δόξῃ καλῶς βεβουλευκέναι, ἐν τῷ δήμῳ στεφανοῦσθαι (Δημοσθένης εἰς Ἀνδροτίωνα.)

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

ΠΕΡΙ ΑΡΧΩΝ.

Ἄρθ. 82. Τοὺς εὐπόρους
τὰς ἀρχὰς ἀπάσας ἄρχειν.

Ἄρθ. 82. Οἱ πλουσιώτε-
ροι μεταξὺ τῶν πολιτῶν θέ-
λουν ἐκλέγεσθαι εἰς τὰς ἀρχὰς
τῆς πολιτείας.

= Τριῶν εἰδῶν ἀρχαῖ ὑπῆρχον εἰς τὰς Ἀθήνας· αἱ κληρωταί,
αἱ χειροτονηταί, καὶ αἱ αἵρεταί. Κληρωταὶ ἦσαν αἱ ἐκλεγόμεναι
διὰ ψηφηφορίας· χειροτονηταὶ ὅσας ὁ λαὸς ὠνόμαζε μὲ τὸ ση-
μεῖον τῆς χειρὸς του, καὶ αἵρεταὶ αἱ δικαστικαὶ ἀρχαί, αἵτινες
ἐκλέγοντο ἐπίτηδες. Οἱ πλουσιώτεροι λοιπὸν μεταξὺ τῶν πο-
λιτῶν ἐκλέγοντο εἰς ὅλα ταῦτα τὰ εἶδη τῶν ἀρχῶν.

Ὁ Σόλων, καθὸ νομοθέτης φρόνιμος, θέλων νὰ συμβιβάσῃ
τὰς παλαιὰς νομοθεσίας, τὰς διαιρέσεις, καὶ τὰς περιστάσεις,
αἱ ὁποῖαι τὸν ἠνάγκασαν νὰ δώσῃ τὴν νομοθεσίαν του, δὲν
ἠδύνατο εἰμὴ νὰ συγκεράσῃ τὴν ὀλιγαρχίαν, τὴν ἀριστοκρα-
τίαν καὶ τὴν δημοκρατίαν, εἰς τὸ πολίτευμα τὸ ὁποῖον ἔδωσεν
εἰς τοὺς Ἀθηναίους· τὴν μὲν ὀλιγαρχίαν ἀπαντᾷ τις εἰς τὸν
διοργανισμὸν τῆς Βουλῆς τοῦ Ἀρείου Πάγου, κατὰ τὸν ὁποῖον
μόνον τὰ μέλη τῶν ἐννέα ἀρχόντων εἶχον τὸ δικαίωμα τοῦ νὰ
κατατάττωνται· τὴν δὲ ἀριστοκρατίαν εἰς τὰς ἐκλεξίμους ἀρ-
χὰς, εἰς τὰς ὁποίας μόνον οἱ πλούσιοι εἶχον τὸ δικαίωμα νὰ
ἐκλεχθῶσι· τὴν δὲ δημοκρατίαν εἰς τὰ δικαστικά, εἰς τὰ ὁ-
ποῖα ὅλοι οἱ πολῖται ἦσαν δεκτοί. (*)

(*) Ἔστι γὰρ, ὧ Ἀθηναῖοι, τῶν περὶ τὰς ἀρχὰς εἶδη τρία·
ᾧ ἐν μὲν καὶ πᾶσι φανερώτατον, οἱ κληρωτοὶ καὶ οἱ χειροτο-
νητοὶ Ἀρχοντες· δεύτερον δὲ, ὅσοι τι διαχειρίζουσι τῶν τῆς
πόλεως ὑπὲρ τριάκοντα ἡμέρας, καὶ οἱ τῶν δημοσίων ἔργων
ἐπιστάται· τρίτον δ' ἐν τῷ νόμῳ γέγραπται, καὶ εἴ τινες ἄλ-
λοι αἵρετοὶ ἡγεμονίας δικαστηρίων λαμβάνουσι (Αἰσχ. κατὰ
Κτησιφῶντος). (*)

(*) Σόλωνα δ' ἔνιοι μὲν οἴονται νομοθέτην γενέσθαι σπουδαῖον· ὀλιγαρχίαν τε γὰρ καταλῦσαι, λίαν ἄκρατον οὔσαν, καὶ δουλεύοντα τὸν δῆμον παῦσαι, καὶ δημοκρατίαν καταστῆσαι τὴν πάτριον, μίξαντα καλῶς τὴν πολιτείαν. Εἶναι γὰρ τὴν μὲν ἐν Ἀρείῳ Πάγῳ Βουλὴν Ὀλιγαρχικὴν· τὸ δὲ τὰς ἀρχὰς αἵρε- τὰς Ἀριστοκρατικὴν· τὰ δὲ δικαστήρια Δημοκρατικόν. (*)

(*) Ἐοικε δὲ Σόλων ἐκεῖνα μὲν ὑπάρχοντα πρότερον οὐ καταλῦσαι, τὴν τε Βουλὴν καὶ τὴν τῶν ἀρχῶν αἵρεσιν, τὸν δὲ δῆμον καταστῆσαι, τὰ δικαστήρια ποιήσας ἐκ πάντων· διὸ καὶ μέμφονταί τινες αὐτῷ· λῦσαι γὰρ θάτερον κύριον ποιή- σαντα τὸ δικαστήριον πάντων, κληρωτὸν ὄν. (Ἀριστοτέλους Πολιτ. Βιβλ. Β'.)

Ἄρθ. 83. Κυάμοις τὰς ἀρχὰς αἵρεῖσθαι.	Ἄρθ. 83. Τὰ μέλη τῶν ἀρχῶν θέλουν ἐκλέγεσθαι διὰ τῆς ψήφου τῶν κυάμων (κουκκίων). (1)
--	--

(1) Σ. τοῦ Μ. Σημεῖον τῆς ἀπλότητος τῶν ἡθῶν των.

= Κατ' ἀρχὰς οἱ Ἀθηναῖοι μετεχειρίζοντο ὡς ψήφους, λευ- κὰ καὶ μέλανα κουκκία διὰ τὴν ἐκλογὴν τῶν μελῶν τῆς Βου- λῆς καὶ τῶν λοιπῶν ἀρχῶν. ἐξ οὗ τὸ ὄνομα βουλευταὶ ἀπὸ κυάμων. Οὔτινος λοιπὸν τὸ ὄνομα ἐξήρχετο συγχρόνως ἀπὸ τὴν κάλπην μὲ τὴν λευκὴν ψῆφον ἐδιωρίζετο μέλος τῆς ἀρ- χῆς ἐκείνης· ἀλλὰ μετὰ ταῦτα ἥλλαξαν τὸ εἶδος τῶν ψήφων των, ὡς θέλομεν ἰδεῖ ἀκολούθως. (*)

(*) Διεκλήρουν τὰς ἀρχὰς κυάμῳ, καὶ ὁ τὸν λευκὸν λαβὼν ἐλάγχανεν (Ἡσύχιος).

Ἄρθ. 84. Ἐπὶ τῷ δυοῖν πινακίοιν τὸν ἕνα κληροῦσθαι, θάνατος ζημία.	Ἄρθ. 84. Ὁ γράφων εἰς δύο ψηφοδέλτια τὸ ὄνομά του ἐπὶ σκοπῷ νὰ ἐπιτύχη τὸ ἐν καὶ νὰ ἐκλεχθῇ μέλος τῆς Βουλῆς, ἢ ἄλλης τινὸς ἀρχῆς, τιμωρεῖται μὲ θάνατον.
---	--

= Πρὶν τοῦ μηνὸς Ἑκατομβαιῶνος (ὄρα Ἄρθ. 1.) ὁ ἀρχηγὸς ἐκάστης φυλῆς ἐπαρουσίαζε τὰ ὀνόματα τῶν ὑποψηφίων τῆς φυλῆς, τοῦ ἔχοντα τὰ προσόντα τοῦ ἐκλεξίμου διὰ τὰ ἀπαιτούμενα μέλη τῆς Βουλῆς ἢ ἄλλης τινὸς ἀρχῆς. Τὰ ὀνόματα ταῦτα ἐγράφοντο ἐπάνω εἰς πινακίδια (ψηφοδέλτια) ἀπὸ χαλκόν, καὶ ἐρρίπτοντο εἰς τὴν ἐπὶ τούτῳ προσδιωρισμένην κάλπην. Μία ἄλλη κάλπη περιεῖχε κουκκία μέλανα καὶ ἑκατὸν μόνον λευκά. Ἐκεῖνο δὲ τὸ ὄνομα τὸ ὁποῖον ἐξήρχετο συγχρόνως μὲ τὴν λευκὴν ψῆφον ἢ κουκκίον ἐδιορίζετο μέλος τῆς Βουλῆς ἢ ἄλλης ὁποιασδήποτε ἀρχῆς, διότι αὐτὸς ἦτον ὁ συνήθης τρόπος διὰ τὴν ἐκλογὴν τῶν κληρωτῶν ἀρχῶν. Ὅστις λοιπὸν ἐνέγραφεν εἰς δύο πινάκια τὸ ὄνομά του διὰ νὰ ἐπιτύχῃ ἀρχὴν τινὰ ἐτιμωρεῖτο μὲ θάνατον. (*)

(*) Ἄτερός ἡμῶν πείσας τὸν ἕτερον ἐὰν λάχῃ, παραδοῦναι αὐτῷ τὴν ἀρχὴν, οὕτω κληροῦται; τὸ δυοῖν πινακίον τὸν ἕνα κληροῦσθαι, τί ἄλλο ἐστίν; εἴτ' ἐφ' ᾧ θάνατον ζημίαν ὁ νόμος λέγει, τοῦθ' ἡμῖν ἀδεῶς ἐξέσται πράττειν; πάνυ γε (Δημοσθ. πρὸς Βοιωτόν). (*)

(*) Πινάκια τὰ καθιέμενα ἀντὶ κλήρων ὑπὸ τῶν κληρονόμων· ἔοικε δ' εἶναι ταῦτα χαλκᾶ, ὥς ὑποσημαίνει Δημοσθένης ἐν τῷ περὶ τοῦ ὀνόματος (Ἄρποκρατίων).

Ἄρθ. 85. Τὸν δῆμον		Ἄρθ. 85. Ὁ λαὸς θέλει
Ἀρχόντων καταστάσεως κύ-		ἐκλέγει τὰς ἀρχάς.
ριον εἶναι.		

= Τὸ δικαίωμα τοῦ ἐκλέγειν ἢ ψηφιοφορεῖν τὸ εἶχον ὅλαι αἰτιάζεις κατὰ τὴν νομοθεσίαν τοῦ Σόλωνος, ἡγουν ὅλος ὁ λαός. εἰς αὐτὸν λοιπὸν ἐναπέκειτο ἡ ἐκλογὴ τῶν κληρωτῶν καὶ χειροτονητῶν ἀρχῶν. (*)

(*) Ἐπειδὴν δ' ἀφέλῃ τις τοὺς ὑπὸ τοῦ δήμου κεχειροτονημένους καὶ τοὺς κληρωτοὺς Ἀρχοντας, καταλείπεται, οὓς αἱ φυλαὶ καὶ αἱ τριττύες, καὶ οἱ δῆμοι ἐξ αὐτῶν αἰροῦνται τὰ δημόσια χρήματα διαχειρίζειν, τούτους αἵρετοὺς Ἀρχοντας εἶναι· τοῦτο δὲ γίνεται, ὅταν ἐπιταχθῇ τι ταῖς φυλαῖς, ἢ τά-

φρους ἐξεργάζεσθαι, ἢ τριήρεις ναυπηγεῖσθαι (Αἰσχ. κατὰ Κτησιφῶντος.)

Ἄρθ. 86. Δὺς μὴ ἄρχειν τὴν αὐτὴν ἀρχὴν τὸν αὐτὸν ἐν τῷ αὐτῷ ἐνιαυτῷ, μηδὲ δύο ἀρχὰς ἄρξαι τὸν αὐτὸν ἐν τῷ αὐτῷ ἐνιαυτῷ.

Ἄρθ. 86. Δὲν συγχωρεῖται εἰς οὐδένα νὰ λάβῃ τὴν αὐτὴν ἀρχὴν δις κατὰ τὸν αὐτὸν ἐνιαυτὸν, οὔτε δύο ἀρχὰς ὁ αὐτὸς κατὰ τὸν αὐτὸν ἐνιαυτόν.

= Δὲν ἡδύνατό τις νὰ λάβῃ τὴν αὐτὴν ἀρχὴν δις· διότι οἱ θέλοντες νὰ τὸν κατηγορήσωσι ἐπὶ καταχρῆσει βλέποντες αὐτὸν κατέχοντα τὴν αὐτὴν ἀρχὴν ἠναγκάζοντο νὰ σιωπῶσιν. Ἄλλ' οὔτε νὰ λάβῃ δύο ἀρχὰς τὸ αὐτὸ ἄτομον, διότι ὁ ἐνεργῶν τὰ χρέη μιᾶς μόνης ἀρχῆς ὄχι μόνον τὰ ἐκπληροῖ ἀκριβέστερα καὶ ἐντελέστερα, ἀλλ' εἶναι δημοτικώτερον καὶ πολιτικώτερον νὰ κατέχωσι μᾶλλον πολλοὶ τὰς ἀρχὰς παρὰ ὀλίγοι. (*)

(*) Ἵνα μὴ οἱ βουλόμενοι κατηγορεῖν αὐτοῦ ἄρχοντας προσδοκῶντες αὐτὸν ἄρχειν τὴν αὐτὴν ἀρχὴν, ἠναγκάζοντο σιωπᾶν (Οὐλπιανὸς). (*)

(*) Φαῦλον δ' ἂν δόξειεν εἶναι καὶ τὸ πλείους ἀρχὰς τὸν αὐτὸν ἄρχειν, ὅπερ εὐδοκιμεῖ παρὰ τοῖς Καρχηδονίοις· ἐν γὰρ ὑφ' ἐνὸς ἔργον ἄριστ' ἀποτελεῖται· καὶ πολιτικώτερον, πλείονας μετέχειν τῶν ἀρχῶν, καὶ δημοτικώτερον. (Ἀριστοτέλης Πολιτ. Βιβλ. Β'.)

Ἄρθ. 87. Τὰς χειροτονητὰς ἀρχὰς ἀπάσας καὶ τοὺς Ἐπιστάτας τῶν δημοσίων ἔργων, καὶ πάντας ὅσοι διαχειρίζουσί τι τῶν τῆς πόλεως πλέον ἢ τριάκονθ' ἡμέρας, καὶ ὅσοι λαμβάνουσιν ἡγεμονίας δικαστηρίων ἄρχειν δοκιμασθέντας ἐν τῷ δικαστη-

Ἄρθ. 87. Ἀπασαι αἱ χειροτονηταὶ ἀρχαί, οἱ ἐπιστάται τῶν δημοσίων ἔργων καὶ ὅλοι ὅσοι κυβερνοῦν τὰ κοινὰ τῆς πόλεως περισσότερον τῶν τριάκοντα ἡμερῶν, ἢ συνεδριάζουν εἰς τὰ δικαστήρια, δὲν δύνανται ν' ἀναλάβουν τὰ χρέη των πρὶν κα-

ρίω καὶ λόγον καὶ εὐθύνας | θυποβληθῶσιν εἰς τὰς παρὰ
ἐγγράφειν πρὸς τὸν γραμμα- | τοῦ νόμου ἀπαιτούμενας ἐξε-
τέα καὶ τοὺς λογιστάς, καθά- | τάσεις· εἰς τὸ τέλος δὲ τῆς
περ καὶ τὰς ἄλλας ἀρχάς. | προθεσμίας ὧφειλον νὰ δίδουν
λόγον τῶν πράξεών των ἐνώ-
πιον τοῦ γραμματέως καὶ
τῶν λογιστῶν. (1)

= Ὅσοι ἀνεδέχοντο διαχειρίσιν ἀρχῆς τινὸς χειροτονητῆς, κληρωτῆς, ἢ αἵρετῆς, ὧφειλον πρότερον νὰ καθυποβληθῶσιν εἰς τὰς ἀκολούθους ἐξετάσεις ἀ.) Ἐὰν καλομεταχειρίζωνται τοὺς γονεῖς των. β.) Ἐὰν ἐξεστράτευσαν ὑπὲρ τῆς πατρίδος. γ.) Ἐὰν διατηροῦν τὰ πάτρια ἔθιμα. δ.) Ἐὰν ἐπλήρουν τοὺς φόρους. Καὶ ἂν εὕρισκοντο τινὲς στερημένοι τῶν χαρακτῆρων τούτων τοὺς ἀντικατέστηνον ἀμέσως ἀπὸ τοὺς ἐπιλαχόντας ἡγουν τοὺς ἀναπληρωτικούς, τοὺς ὁποίους ἐσυνείθιζον νὰ ἐκλέγουν πάντοτε διὰ πᾶσαν ἀρχὴν ὁμοῦ μὲ τὰ τακτικὰ μέλη. Ἀπασαι αἱ ἀρχαὶ ἦσαν ὑπεύθυνοι· εἰς τὸ τέλος τῆς προθεσμίας ἐχρεώσθουν νὰ δώσουν λόγον τῶν πράξεών των ἐνώπιον τῶν λογιστῶν. (*)

(*) Λογισταὶ ὠνομάζοντο μία ἀρχὴ ἐπίτηδες συστημένη καὶ συγκειμένη ἀπὸ δέκα ἄνδρας, καθήκοντα τῆς ὁποίας ἦσαν νὰ ἐξετάζουν τοὺς λογαριασμοὺς τῶν ἄλλων ἀρχῶν. Τοὺς ὠνόμαζαν (1) δὲ ἀδιαφόρως λογιστάς, εὐθύνους, ἐξεταστάς καὶ συνηγόρους· καὶ ἂν εὕρισκον τινὰς ὑπευθύνους ἐχρεώσθουν ἐντὸς τριάκοντα ἡμερῶν νὰ τοὺς εἰσάξουν εἰς δίχην, πρὶν τῆς ὁποίας προηγεῖτο τὸ κήρυγμα. « Τίς βούλεται κατηγορεῖν. » (*)

(1) Σ. τοῦ Μ. Ἡ ἀρχὴ αὕτη ὠμοίαζε μὲ τὸ παρ' ἡμῖν λεγόμενον Ἐλεγκτικὸν Συνέδριον. (*)

(*) Δοκιμασία δὲ τοῖς ἄρχουσιν ἐπηγγέλλετο, καὶ τοῖς Κληρωτοῖς, καὶ τοῖς Αἵρετοῖς, εἴτ' ἐπιτήδειοι εἰσὶν ἄρχειν, εἴτε καὶ μὴ (Πολυδεύκης Βιβλ. Η'.) (*)

(*) Ἀνακρίνοντες τοὺς τῶν κοινῶν τι μέλλοντας διοικεῖν,

τις ἔσται τὸν ἴδιον τρόπον, εἰ γονέας εὖ ποιεῖ, εἰ τὰς στρατεί-
ας ὑπὲρ τῆς πόλεως ἐστράτευται, εἰ ἱερὰ πατρῶα ἔστιν, εἰ τὰ
τέλη τελεῖ (Δείναρχος κατ' Ἀριστογείτονος). (*)

(*) Ἐπεὶ δ' ἔνιαι τῶν ἀρχῶν, εἰ καὶ μὴ πᾶσαι, διαχειρί-
ζουσι πολλὰ τῶν κοινῶν, ἀναγκασίον ἑτέραν εἶναι τὴν ληψομέ-
νην λογισμὸν, καὶ προσευθυνοῦσαν τὴν μηδὲν διαχειρίζουσαν
ἕτερον, καλοῦσι δὲ τούτους οἱ μὲν εὐθύνοους, οἱ δὲ λογιστάς, οἱ
δὲ ἐξεταστάς, οἱ δὲ συνηγόρους. (Ἀριστοτ. Πολτ. Βλ. 5'.) (*).

(*) Ἔδει τοὺς τὰ κοινὰ διοικοῦντας, εὐθύνας διδόναι τῶν
πεπραγμένων· ἔθος δὲ ἐν ἡμέραις ῥηταῖς εἰς τινα τόπον συλ-
λέγεσθαι, ἵνα τοῖς βουλομένοις κατηγορεῖν αὐτῶν, ἐτοίμως ὑπα-
κούσωσι καὶ ἀποκρίνωνται (Οὐλπιανὸς κατὰ Μειδίου) (*).

(*) Λογισταὶ ἄρχοντες εἰσὶ κληρωτοὶ δέκα οἱ τὰς εὐθύνας
τῶν διωκημένων ἐκλογίζονται ἐν ἡμέραις τριάκοντα, ὅταν τὰς
ἀρχὰς ἀποθῶνται οἱ ἄρχοντες (Ἀρποκρατίων).

Ἄρθ. 88. Ἐγγράφειν ὅτι ἔλαβον τοῦτο τῶν τῆς πόλε- ως, τοῦτο ἀνήλωσα, ἢ ὅτι ἔ- λαβον οὐδὲν τῶν τῆς πόλεως, οὔτ' ἀνήλωσα.	Ἄρθ. 88. Ὁ τρόπος τῆς ἀποδόσεως τῶν λογαριασμῶν εἶναι οὗτος· τόσα ἔλαβον ἀπὸ τὸ κοινὸν τῆς πόλεως, τόσα ἐξώδευσα· ἢ οὐδὲν ἔλαβον ἀπὸ τὸ κοινὸν, οὐδὲ ἐξώδευσα.
--	---

= Ἄπασαι αἱ ἀρχαὶ ὤφειλον νὰ δίδουν λόγον τῶν πράξεών
των δι' ὅποιανδήποτε περίστασιν, εἴτε διεχειρίσθησαν, εἴτε μὴ,
δημόσια χρήματα (*).

(*) Ἀλλ' ἔστι τις ἄνθρωπος, ὃς οὔτε εἴληφεν οὐδὲν τῶν
δημοσίων, οὔτ' ἀνήλωκε, προσῆλθε δὲ πρὸς τι τῶν κοινῶν, καὶ
τοῦτον ἀποφέρειν κελεύει λόγον πρὸς τοὺς Λογιστάς. Καὶ πῶς
ὅγε μηδὲν λαβὼν μηδὲ ἀναλώσας ἀποίσει λόγον τῇ πόλει; αὐ-
τὸς ὑποβάλλει καὶ διδάσκει ὁ νόμος, ἃ χρὴ γράφειν· κελεύει
γὰρ αὐτὸ τοῦτο ἐγγράφειν, ὅτι ἔλαβον οὐδὲν τῶν τῆς πόλεως
οὔτ' ἀνήλωσα, ἀνεύθυνον δὲ καὶ ἀναζήτητον καὶ ἀνεξέταστον
οὐδὲν ἐστὶ τῶν ἐν τῇ πόλει (Αἰσχίνης κατὰ Κτησιφῶντος).

"Αρθ. 89. Τὸν ὑπεύθυνον
τὴν οὐσίαν μὴ καθιεροῦν, μη-
δὲ ἀνάθημα ἀναθῆναι, μηδὲ
ἐκποίητον γενέσθαι, μηδὲ
διαθέσθαι τὰ ἑαυτοῦ.

"Αρθ. 89. Ὅστις δὲν πα-
ρέδωκε λογαριασμὸν δὲν δύνα-
ται νὰ διαθέσῃ τὴν περιουσί-
αν του, οὔτε νὰ ἀφιερώσῃ εἰς
τοὺς θεοὺς, οὔτε νὰ υἱοθετήσῃ
τινὰ, οὔτε νὰ κάμῃ διαθή-
κην.

= Ὅστις δὲν παρέδιδε τὸν λογαριασμὸν τῆς εἰς αὐτὸν
ἐμπιστευθείσης ἀρχῆς ἐθεωρεῖτο παρὰ τοῦ νόμου ὡς ἀπηγο-
ρευμένος, καὶ δὲν ἠδύνατο νὰ διαθέσῃ τὴν περιουσίαν του,
διότι ἦτον ὡς ὑποθηκευμένη παρὰ τοῦ δημοσίου, καὶ τοῦτο
διὰ ν' ἀναγκασθῇ νὰ δώσῃ λόγον τῆς διαχειρίσεως τῶν δημο-
σίων χρημάτων. (*)

(*) Ἐνὶ δὲ λόγῳ ἐνεχυράζει τὰς οὐσίας ὁ Νομοθέτης τὰς
τῶν ὑπευθύνων, ἕως ἂν λόγον ἀποδώσῃ τῇ πόλει (Αἰσχίνης
κατὰ Κτησιφῶντος).

"Αρθ. 90. Ἀρχὴν ὑπεύ-
θυνον μὴ ἀποδημεῖν.

"Αρθ. 90. Δὲν συγχω-
ρεῖται εἰς οὐδένα ν' ἀναχωρή-
σῃ ὑπόλογος ὢν δι' ἀρχὴν τινα.

= Ἐμπόδιζον τὴν ἀναχώρησιν φοβούμενοι μὴν ἤθελον
λάβει συνάμα καὶ τὰ δημόσια χρήματα, τὰ ὅποια ἐχρεώ-
στουν. (*)

(*) Καὶ οὕτως ἰσχυρῶς ἀπιστεῖ τοῖς ὑπευθύνοις, ὥστε εὐ-
θέως ἀρχόμενος τῶν νόμων λέγει, Ἀρχὴν ὑπεύθυνον (φησὶ)
μὴ ἀποδημεῖν. Ὡς Ἡράκλεις (ὑπολάβοι γὰρ ἂν τις) ὅτι ἤρξα,
μὴ ἀποδημήσω; ἵνα γε μὴ παραλαβὼν χρήματα τῆς πόλεως,
ἢ πράξας ὀρασμῶ χρήσῃται (Αἰσχίνης κατὰ Κτησιφῶντος).

"Αρθ. 91. Τὸν αὐτὸν μὴ
ἄρχειν ὑπεύθυνον ὄντα ἐτέ-
ρας ἀρχῆς.

"Αρθ. 91. Δὲν δύναται
τις νὰ λάβῃ ἄλλην ἀρχὴν
ὑπόλογος ὢν διὰ τὴν πρώτην.

= Πρὶν παραδώσῃ τις τοὺς λογαριασμοὺς τῆς πρώτης ἀρχῆς δὲν ἠδύνατο νὰ λάβῃ ἄλλην. (*)

(*) Νόμος ἦν τὸν αὐτὸν μὴ ἄρχειν, μὴ δόντα εὐθύνας τῆς πρώτης ἀρχῆς (Οὐλπιανός).

Ἄρθ. 92. Ἀρχὴν ὑπεύθυνον μὴ στεφανοῦν.

Ἄρθ. 93. Δὲν δύναται τις νὰ λάβῃ στέφανον ὑπόλογος ὢν δι' ἀρχὴν τινα.

= Δὲν ἠδύνατο νὰ λάβῃ στέφανον ὁ ὑπόλογος ἀρχῆς τινος, διότι ἐὰν ἤθελεν εἰσαχθῇ εἰς δίκην, οἱ δικασταὶ δὲν ἠδύναντο νὰ καταδικάσωσιν ὡς καταχραστὴν ἓνα ἄνθρωπον, ὅστις πρὸ ὀλίγου εἶχε βραβευθῇ ἀπὸ τὸν λαὸν διὰ τὰς ἀρετὰς καὶ τὴν δικαιοσύνην του. (*)

(*) Πολλοὶ γὰρ πάνυ τῶν ὑπευθύνων ἐπ' αὐτοφώρῳ κλέπται τῶν δημοσίων χρημάτων ὄντες ἐξελεγχόμενοι διεφύγγανον ἐκ τῶν δικαστηρίων· εἰκότως· ἡσχύνοντο γὰρ (οἶμαι) οἱ δικασταί, εἰ φανήσεται ὁ αὐτὸς ἀνὴρ ἐν τῇ αὐτῇ πόλει (τυχὸν δὲ καὶ ἐν τῷ αὐτῷ ἐνιαυτῷ) πρώην μὲν ποτε ἀναγορευόμενος ἐν τοῖς ἀγῶσιν, ὅτι στεφανοῦται ἀρετῆς ἕνεκα καὶ δικαιοσύνης ὑπὸ τοῦ δήμου χρυσῷ στεφάνῳ· ὁ δὲ αὐτὸς μικρὸν ἐπισχὼν ἔξεισιν ἐκ τοῦ δικαστηρίου κλοπῆς ἕνεκα τὰς εὐθύνας ὠφληκώς· ὥστε ἠναγκάζοντο τὴν ψῆφον φέρειν οἱ δικασταὶ οὐ περὶ τοῦ παρόντος ἀδικήματος, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς αἰσχύνης τοῦ δήμου· κατιδὼν δέ τις ταῦτα νομοθέτης, τίθησι νόμον καὶ μάλα καλῶς ἔχοντα, τὸν διαρρήδην ἀπαγορεύοντα, τοὺς ὑπευθύνους μὴ στεφανοῦν (Αἰσχίνης κατὰ Κτησιφῶντος).

Ἄρθ. 93. Ἐάν τις ὀφείλων ἀρχὴ τῷ δημοσίῳ θάνατον ζημίαν εἶναι.

Ἄρθ. 93. Ὅστις χρεώστης ὢν τοῦ δημοσίου ἀναδεχθῇ ἀρχὴν τινὰ τιμωρεῖται μὲ θάνατον. (1)

(1) Σ. τοῦ Μ. Ὁ Νόμος οὗτος ἦτο πολὺ αὐστηρὸς· ἀλλ' ἠθελεν εἶσθαι εὐχῆς ἄξιον ἐὰν εἰς τὴν πατρίδα μας σήμερον ἀπέκλειον τοὺς ὀφειλέτας τοῦ δημοσίου τοῦλάχιστον ἀπὸ τοῦ ν' ἀναδέχωνται δημόσιον ὑπηρεσίαν, ἕως οὗ πληρώσωσι τὸ χρέος των, καὶ διὰ τοῦ μέσου τούτου

ἤθελον ἀπαλλάξει τὸ δημόσιον ἀπὸ ἀπείρους καταχρήσεις αἱ ὁποῖαι συμβαίνουσιν.

(*) Ἐάν δὲ ἄλῳ, ἔνοχος ἔστω τῷ νόμῳ, ὃς κεῖται, ἐάν τις ὀφείλων ἀρχὴ τῷ δημοσίῳ, θάνατον λέγει· τοῦτο ἴγάρ ἐστ' ἐπ' ἐκείνῳ τὸ ἐπιτίμιον (Δημοσθ. εἰς Λεπτίνην).

Ἄρθ. 94. Εἴ τις ἐπιχειροίη τυραννεῖν, θάνατον ζημίαν εἶναι.

Ἄρθ. 94. Ὅστις ἐπιχειρήσῃ ν' ἀποκατασταθῇ τύραννος τῆς πόλεως τιμωρεῖται μὲ θάνατον.

= Οἱ Ἀθηναῖοι μετὰ τὴν κατάργησιν τῆς βασιλείας εἰς τὴν πατρίδα των δὲν ἀνεγνώριζον ἄλλον βασιλέα ἐνώπιόν των παρὰ τὸν θεὸν Δία. Ὅστις λοιπὸν ἐπεχειρεῖ νὰ βασιλεύσῃ ἢ νὰ τυραννήσῃ, (τὸ ὁποῖον δι' αὐτοὺς ἦτο συνώνυμον) ἐτιμωρεῖτο μὲ τὴν ποινὴν τοῦ θανάτου, διότι δὲν ὑπῆρχε ποινὴ μεγαλητέρα. Ὁ Σόλων ὁμῶς ἤθελε νὰ δικάζεται πρὶν φονευθῇ. (*)

(*) Τοῖς Ἀθηναίοις πυθοχρήστως ἐγένετο καταλῦσαι μὲν τὰς βασιλείας, προστήσασθαι δὲ Δία βασιλέα (Σχ. Ἄρις.)

Τὸ δὲ μισοτύραννον ἐν τῷ Ποπλικόλῳ σφοδρότερον. Εἰ γάρ τις ἐπιχειροίη τυραννεῖν, ὁ μὲν Σόλων ἀλόντι τὴν δίκην ἐπιτίθησιν, ὁ δὲ καὶ πρὸ τῆς κρίσεως ἀνελεῖν δίδωσι (Πλούταρχος Παραβ. Σολ. καὶ Ποπλικ.)

Ἄρθ. 95. Ὅς ἂν ἄρξῃ ἐν τῇ πόλει τῆς δημοκρατίας καταλυθείσης νηποινὶ τεθνάναι, καὶ τὸν ἀποκτείναντα ὅσιον εἶναι, καὶ τὰ χρήματα ἔχειν τοῦ ἀποθανόντος.

Ἄρθ. 95. Ὅστις ἀναδεχθῇ ἀρχὴν τινὰ καταστρεφόμενης τῆς δημοκρατίας εἶναι ἐκτὸς τῆς ὑπερασπίσεως τῶν νόμων· ὁ φονεὺς του δὲν καταδιώκεται, ἀλλὰ θεωρεῖται ἱερός, καὶ λαμβάνει δι' ἀμοιβὴν τὰ πράγματα τοῦ φονευθέντος.

= Ὁ λαμβάνων ἀρχὴν τινὰ ἐπὶ τυραννίας ἐθεωρεῖτο ὡς συνεργὸς καὶ ὑποστηρικτὴς αὐτῆς· διὰ τοῦτο ἐτιμωρεῖτο μὲ θάνατον, καὶ ὁ φονεὺς του ἐθεωρεῖτο ὡς ἱερός. (*)

(*) Ὁ δὲ νόμος τι κελεύει, ὃς ἐν τῇ στήλῃ ἔμπροσθεν ἐστὶ τοῦ Βουλευτηρίου. Ὅς ἂν ἄρξῃ ἐν τῇ πόλει τῆς δημοκρατίας καταλυθείσης νηποινὶ τεθνάναι, καὶ τὸν ἀποκτείναντα ὅσιον εἶναι, καὶ τὰ χρήματα ἔχειν τοῦ ἀποθανόντος. Ἀλλ' ὅτι οὖν, ὦ Ἐπιχάρης, ἢ νῦν, ὁ ἀποκτείνας σε καθαρὸς τὰς χεῖρας ἔσται, κατὰ γε τὸν Σόλωνος νόμον (Ἀνδοκίδης ἐν τῷ περὶ Μυστηρίων).

ΨΗΦΙΣΜΑ.

Ἄρθ. 96. Ἐδοξε τῇ Βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ, Αἰαντὶς ἐπρυτάνευε, Κλεογένης ἐγραμμάτευε, Βοηθὸς ἐπεστάτει, τάδε Δημόφαντος συνέγραψεν. Ἀρχεὶ χρόνος τοῦδε τοῦ ψηφίσματος ἡ Βουλὴ οἱ Πεντακόσιοι λαχόντες τῷ κυάμῳ, ὅτε Κλεογένης πρῶτον ἐγραμμάτευεν· ἐάν τις δημοκρατίαν καταλύῃ τὴν Ἀθηήνῃσιν, ἢ ἀρχὴν τινὰ ἀρχῇ καταλελυμένης τῆς δημοκρατίας, πολέμιος ἔστω Ἀθηναίων καὶ νηποινὶ τεθνάτω, καὶ τὰ χρήματα αὐτοῦ δημόσια ἔστω καὶ τῆς θεοῦ τὸ ἐπιδέκατον· ὁ δὲ ἀποκτείνας τὸν ταῦτα ποιήσαντα καὶ ὁ συμβουλεύσας ὅσιος ἔστω καὶ εὐαγῆς· ὁμόσαι δ' Ἀθηναίους ἅπαντας καθ' ἱερῶν τελείων κατὰ φυλὰς καὶ κατὰ δήμους ἀπο-

ΨΗΦΙΣΜΑ.

Ἄρθ. 96. Ἡ Βουλὴ ἐθεσπίσατο καὶ ὁ λαὸς ἐπεκύρωσε ταῦτα. Ὅποτε ἡ Αἰαντὶς (1) ἐπρυτάνευεν, ὁ Κλεογένης ἐγραμμάτευε, καὶ ὁ Βοηθὸς ἦτον Ἐπιστάτης, ὁ Δημόφαντος συνέταξε τοῦτο τὸ ψήφισμα, τὸ ὁποῖον χρονολογεῖται ἀπὸ τὴν ἡμέραν καθ' ἣν ἔγεινεν ἡ ἐκλογὴ τῆς Βουλῆς τῶν Πεντακοσίων. Ἐάν τις καταστρέψῃ τὴν πολιτείαν τῶν Ἀθηναίων ἢ ἀναδεχθῇ ἀρχὴν τινὰ μετὰ τὴν καταστροφὴν τῆς εἶναι ἐχθρὸς τῶν Ἀθηναίων, καὶ θανατόνεται ἀτιμωρητί· τὰ κτήματα αὐτοῦ δημεύονται, καὶ ἀφιερώνεται τὸ δέκατον μέρος εἰς τὴν Ἀθηναίων· ὁ φονεύσας αὐτὸν ἢ ὁ συμβουλεύσας ἄλλον νὰ τὸν φονεύσῃ εἶναι ἱερὸς καὶ καθαρός, καὶ λαμβάνει τὰ κτήμα-

κτείνειν τὸν ταῦτα ποιή-
σαντα.

τα τοῦ φονευθέντος. Ἄπαντες
οἱ Ἀθηναῖοι ὀρκίζονται ἕκα-
στος εἰς τὴν φυλὴν ἢ τὸν δῆ-
μόν του, καὶ ὑποχρεόνονται
να τὸν φονεύουν.

(1) Αἰαντὶς μία τῶν δέκα φυλῶν τῆς Ἀττικῆς ὀνομασθεῖσα
οὕτως ἀπὸ τοῦ Αἰάντος υἱοῦ τοῦ Τελαμῶνος.

ΟΡΚΟΣ.

Ἄρθ. 97. Κτενῶ τῇ ἐ-
μαυτοῦ χειρὶ, ἂν δυνατὸς ᾖ,
ὃς ἂν καταλύσῃ τὴν δημο-
κρατίαν τὴν Ἀθήνησι. Καὶ
ἐάν τις ἄρξῃ τὴν ἀρχὴν, κα-
ταλελυμένης τῆς δημοκρατίας
τὸ λοιπὸν, καὶ ἐάν τις τυ-
ραννεῖν ἐπάναστῇ ἢ τὸν τύ-
ραννον συγκαταστήσῃ. Καὶ
ἐάν τις ἄλλος ἀποκτείνῃ,
ὅσιον αὐτὸν νομιῶ εἶναι καὶ
πρὸς θεῶν καὶ δαιμόνων, ὡς
πολέμιον κτείναντα τῶν Ἀ-
θηναίων καὶ τὰ κτήματα τοῦ
ἀποθανόντος πάντα ἀποδό-
μενος ἀποδώσω τὰ ἡμίσεα τῶ
ἀποκτείναντι καὶ λόγῳ καὶ
ψήφῳ καὶ οὐκ ἀποστερήσω
οὐδέν. Ἐὰν δέ τις κτείνων
τινὰ τούτων ἀποθάνῃ ἢ ἐπι-
χειρῶν, εὖ ποιήσω αὐτόν τε
καὶ τοὺς παῖδας τοὺς ἐκείνου,
καθάπερ Ἀρμόδιον τε καὶ

ΟΡΚΟΣ.

Ἄρθ. 97. Θέλω φονεύσει
διὰ τῆς χειρός μου ἐὰν δυνη-
θῶ, τὸν καταστροφέα τῆς
δημοκρατίας τῶν Ἀθηνῶν,
καὶ τὸν ἀναδεχθέντα ἀρχὴν
τινὰ κατεστραμμένης οὔσης
αὐτῆς, καὶ τὸν ἐπιχειροῦντα
να τυραννήσῃ ἢ να ὑποστη-
ρίξῃ τὸν τύραννον. Θέλω νο-
μίζειν ἱερὸν τὸν φονέα αὐτοῦ ἢ
τὸν βοηθὸν τοῦ φονέως, καθὼς
εἶναι τοιοῦτος καὶ ἐνώπιον
τῶν θεῶν, καθὼς φονεύσαντα
ἐχθρὸν τῶν Ἀθηναίων. Θέλω
δώσει τὸ ἥμισυ τῶν κτημά-
των τοῦ φονευθέντος εἰς τὸν
φονεύσαντα, ἐὰν τοῦτο ἔγεινε
διὰ συμβουλῆς μου ἢ συνδρο-
μῆς μου χωρὶς να τὸν στερή-
σω οὐδέν. Ἐὰν φονεύων τις
ἢ ἐπιχειρῶν να φονεύσῃ τινὰ
τούτων φονευθῇ, θέλω λάβει
πρόνοιαν περὶ αὐτοῦ καὶ τῶν

Ἀριστογείτονα, καὶ τοὺς ἀ- τέκνων του, καὶ θέλω ἀποδί-
πογόνους αὐτῶν. Ὅποσοι δὲ δει τὰς ἀνηκούσας τιμὰς κα-
ῶρκοι ὁμώμονται Ἀθήνησιν ἢ θῶς ἐκεῖναι αἱ ὁποῖαι ἀποδί-
ἐν τῷ στρατοπέδῳ, ἢ ἄλλοθί δονται εἰς τὸν Ἀρμόδιον καὶ
που ἐναντίοι τῷ δήμῳ τῶν Ἀριστογείτονα καὶ τοὺς ἀπο-
Ἀθηναίων λύω καὶ ἀφίημι. γόνους των. Ὅσοι δὲ ῥοκοι
δοθῶσιν εἰς τὰς Ἀθήνας ἢ εἰς
τὸ στρατόπεδον ἐναντίον τῶν
συμφερόντων τοῦ λαοῦ, τοὺς
θεωρῶ ὥς μηδέν.

= Τὸ ψήφισμα τοῦτο καὶ ὁ ῥοκος ἔγειναν μετὰ τὴν κατὰ-
λυσιν τῶν τριάκοντα τυράννων. (*)

(*) Μετὰ τοὺς τριάκοντα οἱ πατέρες ὑμῶν ἐψηφίσαντο καὶ
ῥωσαν, ἐάν τις τυραννίδι ἐπιθῇται, ἢ τὴν πόλιν προδιδῶ, ἢ
τὸν δῆμον καταλύῃ, τὸν αἰσθανόμενον καθαρὸν εἶναι ἀπο-
κτείναντα. Καὶ κρεῖττον ἔδοξεν αὐτοῖς τοὺς τὴν αἰτίαν ἔχον-
τας τεθνάναι μᾶλλον, ἢ πειραθέντας, μετὰ ἀληθείας αὐτοὺς
δουλεύειν. Ἀρχὴν γὰρ ὦντο δεῖν οὕτω ζῆν τοὺς πολίτας,
ὥστε μηδ' εἰς ὑποψίαν ἐλθεῖν μηδένα τούτων τῶν ἀδικημά-
των. Ταῦτα, ὧ ἄνδρες, ἔγραψαν εἰς τὴν στήλην, καὶ ταύτην
ἔστησαν εἰς τὸ Βουλευτήριον ὑπόμνημα τοῖς καθ' ἐκάστην
ἡμέραν συνιοῦσι, καὶ βουλευομένοις ὑπὲρ τῆς πατρίδος, ὡς δεῖ
πρὸς τοιοῦτους ἔχειν· καὶ διὰ τοῦτο ἂν τις αἰσθησιν λάβῃ μέλ-
λοντας αὐτοὺς τούτων τι ποιεῖν, ἀποκτείνειν συνώμωσαν. Εἰ-
κότως τῶν μὲν γὰρ ἄλλων ἀδικημάτων ὑστέρας δεῖ τετάχθαι
τὰς τιμωρίας· προδοσίας δὲ καὶ δήμου καταλύσεως, προτέρας.
Εἰ γὰρ προήσεσθε τοῦτον τὸν καιρὸν, ἐν ᾧ μέλλουσιν ἐκεῖναι
κατὰ τῆς πατρίδος φαῦλόν τι πράττειν, οὐκ ἔστιν ὑμῖν μετὰ
ταῦτα δίκην παρ' αὐτῶν ἀδικούντων λαβεῖν· κρεῖττους γὰρ ἤδη
γίνονται τῆς παρὰ τῶν ἀδικουμένων τιμωρίας (Λυκοῦργος κατὰ
Λεωκράτους).

Ἄρθ. 98. Τὰς ἐκ τοῦ δήμου χειροτονίας ἐν τῇ Βουλῇ μὴ ἐξόμνυσθαι.

Ἄρθ. 98. Ὁ ἐπιφορτισθεὶς ἀρχὴν χειροτονητὴν παρὰ τοῦ λαοῦ, δὲν δύναται νὰ παραιτηθῇ ταύτης ἐνώπιον τῆς Βουλῆς.

= Ὅταν ὁ λαὸς ἐδιόριζε τινὰ εἰς ἀρχὴν χειροτονητὴν δὲν ἠδύνατο οὗτος ὀρκιζόμενος ἐνώπιον τῆς Βουλῆς ὁ ἴδιος ἢ δι' ἀντιπροσώπου τοῦ ὅτι εἶναι ἀσθενὴς ἢ ἀδύνατος νὰ παραιτηθῇ ταύτης. (*)

(*) Ἐξωμοσία δὲ ὅταν τις ἢ πρεσβευτὴς αἰρεθῇ ἢ ἐπὶ ἄλλην τινὰ δημοσίαν ὑπηρεσίαν, ἀρρώστεϊν, ἢ ἀδυνατεῖν φάσκων ἐξόμνυται αὐτὸς ἢ δι' ἐτέρου (Πολυδεύκης βιβλ. Η').

Ἄρθ. 99. Ἐάν τις ἀρχὴν ἐν συνεδρίῳ λοιδορῇ ζημιῶσθαι.

Ἄρθ. 99. Ὅστις ἐξυβρίσῃ ἀρχὴν τινὰ καθ' ἣν στιγμὴν ἐνεργεῖ τὰ τῆς ὑπηρεσίας τῆς καθήκοντα, τιμωρεῖται. (1)

(1) Σ. τοῦ Μ. Σύμφωναν μὲ τὰς νεωτέρας νομοθεσίας.

(*) Οἱ δὲ μετὰ Κτησικλέους τοῦ ἄρχοντος, ἀπαγγείλαντος τινὸς, ὡς ἐγὼ λοιδοροῖμι, τοῦ νόμου ἀπαγορεύοντος ἂν τις ἀρχὴν ἐν συνεδρίῳ λοιδορῇ παρὰ τὸν νόμον, ζημιῶσαι ἠξίωσαν ἐπιβαλόντες τὸ ἀργύριον (Λυσίας ἐν τῷ ὑπὲρ τοῦ στρατιώτου).

ΑΝΑΚΡΙΣΙΣ ΤΩΝ ΕΝΝΕΑ ΑΡΧΟΝΤΩΝ.

Ἄρθ. 100. Εἰ Ἀθηναῖοι εἰσὶν ἐκατέρωθεν, καὶ τῶν δήμων πόθεν· καὶ εἰ Ἀπόλλων ἐστὶν αὐτοῖς πατὴρ, καὶ Ζεὺς Ἐρκεῖος.

ὦ ἄνθρωπε, τίς ἦν σοι πατήρ; Ἐμοὶ ὁ δεῖνα. Οἱ κεῖοι τινὲς εἶναι μαρτυροῦσιν

ΠΕΡΙ ΕΞΕΤΑΣΕΩΣ ΤΩΝ ΕΝΝΕΑ ΑΡΧΟΝΤΩΝ.

Ἄρθ. 100. Οἱ ἐννέα Ἀρχοντες ἐξεταζόμενοι ὥφειλον ν' ἀποκρίνωνται εἰς τὰς ἀκολούθους ἐρωτήσεις.

α.) Ἐὰν ἦναι γεννημένοι ἀπὸ πατέρα καὶ μητέρα πολίτας Ἀθηναίους καὶ ἀπὸ

αὐτῷ; Πάνυ γε· πρῶτον μὲν
γε οἱ δεῖνα, ἀνεψιοί· εἴτα οἱ
δεῖνα ἀνεψιαδοῦς. Εἴτα οἱ
δεῖνα, οἷς ἡρία ταῦτα· εἴτα
Φράτορες, εἴτα Ἀπόλλωνος
πατρώου καὶ Διὸς Ἑρκείου
γέννηται· εἴτα οἱ Δημόται
πολλάκις αὐτὸν δεδοκιμά-
σθαι καὶ ἀρχὰς ἄρξαι, καὶ
αὐτοῦ διεψηφισμένοι φαίνον-
ται.

ὦ ἄνθρωπε, τίς ἦν σοι μή-
τηρ; ἐμοὶ ἢ δεῖνα.

Οἰκεῖοι τινὲς εἶναι μαρτυ-
ροῦσιν αὐτῇ; πάνυ γε, πρῶ-
τον μὲν γε οἱ δεῖνα ἀνεψιοί·
εἴτα οἱ δεῖνα ἀνεψιαδοῦς, εἴτα
οἱ Φράτορες τῶν οἰκείων αὐ-
τῆς καὶ Δημόται.

Εἰ τοὺς γονέας εὖ ποιοῦσι.

Εἰ ἐστρατεύοντο ὑπὲρ τῆς
πατρίδος.

Εἰ τὸ τίμημα ἐστὶν αὐτοῖς.

Εἰ ἀφελεῖς.

(1) Πατῶος καὶ Ἑρκείος ἐπίθετα τῶν θεῶν Ἀπόλλωνος
καὶ Διός.

ΟΡΚΟΣ ΤΩΝ ΕΝΝΕΑ ΑΡΧΟΝΤΩΝ.

Ἀρθ. 101. Συμφυλάξειν
τοὺς νόμους, ἢ χρυσοῦν ἀνδρι-
άντα ἀποτίσαι ἰσομέτρητον.

ποῖον δῆμον. Ἐὰν κατάγων-
ται ἀπὸ τὸν πατῶον Ἀπόλ-
λωνα ἢ τὸν Ἑρκεῖον Δία. (1)

Τίς εἶναι ὁ πατήρ σου;
ποίους μάρτυρας φέρεις; εἶναι
οὔτοι συγγενεῖς ἐκ πατρός σου;
εἶναι τῆς αὐτῆς Φρατρίας;
κατάγονται ἀπὸ τὸν πατῶον
Ἀπόλλωνα ἢ τὸν Ἑρκεῖον
Δία; εἶναι τέλος δημόται τοῦ
αὐτοῦ δήμου, ἐκεῖνοι οἵτινες
σᾶς ὠνόμασαν Ἀρχοντας καὶ
ἔρχονται νὰ σᾶς τιμήσουν με-
τὰς ψήφους των.

Τίς εἶναι ἡ Μήτηρ σας;

Τίνες οἱ μάρτυρές σας; εἶ-
ναι οὔτοι τῆς αὐτῆς Φρατρίας
καὶ τοῦ αὐτοῦ δήμου;

Τιμᾶτε τοὺς γονεῖς σας;

Ἐπολεμήσατε ὑπὲρ τῆς
πατρίδος σας;

Πληρόνετε τοὺς προσδιω-

ρισμένους φόρους;

Ἐχετε ἐλάττωμά τι φυσικόν;

ΟΡΚΟΣ ΤΩΝ ΕΝΝΕΑ ΑΡΧΟΝΤΩΝ.

Ἀρθ. 101. Θέλω διατηρεῖ
ἀκριβῶς τοὺς νόμους ἐπὶ ποι-
νῇ νὰ ἐγείρω ἀνδριάντα χρυ-
σοῦν βάρους ἴσου μετὰ τὸ ἄτο-
μόν μου.

= Μία ἀπὸ τὰς πρώτας ἀρχὰς τῶν Ἀθηναίων ἦτον αὕτη ἡ τῶν ἐννέα Ἀρχόντων ἐκλεγομένη διὰ κλήρου. Πρὶν ἀναλάβουν τὰ καθήκοντά των ὤφειλον νὰ καθυποβληθῶσιν εἰς δύο ἐξετάσεις, ἐκ τῶν ὁποίων ἡ μία ὠνομάζετο Ἀνάκρισις καὶ ἐγίνετο ἐνώπιον τῆς Βουλῆς, ἡ δὲ ἄλλη Δοκιμασία ἐνώπιον τῶν Ἡλιαστῶν.

Ἡ Βουλὴ ὤφειλε νὰ πληροφορηθῇ πρῶτον. Ἐὰν οἱ πρόγονοί των πρὸ τριῶν γενεῶν ἀπελάβανον τὰ δικαιώματα τοῦ πολίτου· δεύτερον εἰς ποίαν φυλὴν ἀνῆκον, τρίτον ἐὰν κατήγοντο ἀπὸ τὸν Πατρῶον Ἀπόλλωνα ἢ τὸν Ἑρκεῖον Δία· τέταρτον ἐὰν ἐκπληροῦσαν τὰ συγγενικά των καθήκοντα· πέμπτον, ἐὰν ἐξεστράτευσαν ὑπὲρ τῆς πατρίδος των· ἕκτον, ἐὰν ἐπλήρουν τοὺς προσδιωρισμένους φόρους· καὶ ἑβδομον, ἐὰν εἶχον φυσικόν τι ἐλάττωμα.

Οἱ ἐννέα Ἀρχοντες ἐκτὸς τῶν πολιτικῶν ἐνασχολήσεών των εἶχον προσέτι καὶ πρωτόδικον δικαστικὴν δικαιοδοσίαν. Πρὶν ἀναδεχθῶσι τὰ καθήκοντά των ὀρκίζοντο ὅτι θέλουν διατηρεῖ τοὺς νόμους, θέλουν ἀπονέμει δικαιοσύνην, δὲν θέλουν δεχθῇ δῶρα· εἰς τὸ ἐναντίον ν' ἀφιερώνουν ἀνδριάντα χρυσοῦν ἴσου βάρους μὲ τὸν ἑαυτὸν των.

Συνεδριάζοντες καὶ οἱ ἐννέα ὁμοῦ εἶχον τὴν αὐτὴν δύναμιν καὶ τὴν αὐτὴν ἀρμοδιότητα· ἀλλ' ἕκαστος ἰδιαιτέρως εἶχεν ἰδιαίτερον δικαστήριον, καὶ ἐδίκαζε περὶ τινων ὑποθέσεων προσδιωρισμένων. Ὁ πρῶτος μεταξὺ αὐτῶν ὠνομάζετο κυρίως Ἀρχων καὶ Ἐπώνυμος, διότι ἔδιδε τὸ ὄνομά του εἰς τὸ ἔτος ἐκεῖνο. Τῆς ἰδιαιτέρας ἀρμοδιότητός του ἦτον ἐκτὸς τῶν ἄλλων νὰ δικάζη περὶ πολιτικῶν καὶ θρησκευτικῶν ὑποθέσεων. Ὁ δεύτερος ὠνομάζετο Βασιλεύς· τὸ δικαστήριόν του ἔκειτο εἰς τὴν Βασιλικὴν Στοάν. Ἐκτὸς τῶν ἄλλων καθηκόντων τῆς ἀρμοδιότητός του, ἦτο καὶ τὸ νὰ εἰσάγη ἐνώπιον τοῦ Ἀρείου Πάγου τὰς περὶ φόνου κατηγορίας, ὅστις ἐψηφηφοροῦσε συγχρόνως καθήμενος ἀσκεπὴς διαρκούσης τῆς συνεδριάσεως. Ὁ

τρίτος ὠνομάζετο *Πολέμαρχος*, ὅστις ἐκτὸς τῶν ἄλλων καθη-
κόντων τῆς ἀρμοδιότητός του, ἦτον ἐπιφορτισμένος τὰς δια-
φορὰς, καὶ πᾶν ὅ,τι ἀπέβλεπε τοὺς ξένους καὶ τοὺς μετοίκους·
ἡ ἀρμοδιότης του ἐπ' αὐτῶν ἦτον ὁμοία μὲ τὴν τοῦ πρώτου
Ἄρχοντος ἐπὶ τῶν πολιτῶν. Οἱ λοιποὶ ἔξ ὠνομάζοντο *Θεσμο-
θέται*, οἵτινες ἐκτὸς τῶν ἄλλων καθηκόντων τῆς ἀρμοδιότητός
των, ἦσαν ἐπιφορτισμένοι τὴν ἀνחקριτικὴν δικαιοδοσίαν περὶ
ὅλων τῶν ἐγκληματικῶν καὶ πολιτικῶν ὑποθέσεων. Ἐκαστος
τῶν τριῶν πρώτων ἐκ τῶν ἐννέα Ἀρχόντων ἐλάμβανε δύο Παρ-
έδρους πεπαιδευμένους τῆς ἐκλογῆς του ὡς βοηθοὺς. Τὰ δια-
חקριτικὰ παράσημά των ἦσαν στέφανος ἀπὸ μύρτον. Ὁ ὑβρίζων
αὐτοὺς ἐτιμωρεῖτο μὲ πρόστιμον ἢ μὲ στέρησιν τῶν πολιτι-
κῶν δικαιωμάτων του. Δι' ἀμοιβὴν δὲ τῆς ὑπηρεσίας των ἀπ-
ηλλάττοντο ἀπὸ τὸ νὰ συνεισφέρουν εἰς τὴν κατασκευὴν τῶν
πλοίων, καὶ ἐγίνοντο καὶ μέλη τοῦ Ἀρείου Πάγου. (*)

(*) Ἀρχόντων Ἀθήνησιν ὀνόματα, οἱ ἐννέα Ἄρχοντες· εἰσὶ
δὲ καὶ ὁ τοῦ ἐνιαυτοῦ Ἐπώνυμος ἄρχων, Βασιλεὺς, Πολέμαρ-
χος, καὶ θεσμοθέται ἔξ. Ἐκ τούτων γὰρ οἱ ἐννέα ἄρχοντες
συμπληροῦνται. Ἐκαλεῖτο δὲ τις Θεσμοθετῶν ἀνάχρισις, εἰ
Ἀθηναῖοι εἰσὶν ἐκατέρωθεν ἐκ τριγωνίας, καὶ τῶν δήμων πό-
θεν· καὶ εἰ Ἀπόλλων ἐστὶν αὐτοῖς Πατρῶος, καὶ Ζεὺς Ἐρκεῖος,
καὶ εἰ τοὺς γονέας εὖ ποιοῦσι· καὶ εἰ ἐστρατεύοντο ὑπὲρ τῆς
πατρίδος, καὶ εἰ τὸ τίμημα ἐστὶν αὐτοῖς· ἐπηρώτα δ' ἡ Βουλὴ.
(Πολυδεύκης).

(*) Ὡμνυον δ' οἱ Θεσμοθέται πρὸς τῇ Βασιλείῳ Στοᾷ, ἢ ἐπὶ
τοῦ λίθου, ἐφ' ᾧ τε συμφυλάξειν τοὺς νόμους, ἢ χρυσοῦν ἀν-
δριάντα ἀποτίσαι· εἴτα ἐντεῦθεν εἰς ἀκρόπολιν ἀνελθόντες
ὥμνυον ταῦτα (Πολυδεύκ. βιβλ. Η').

Ἄρθ. 102. Τῷ Ἀρχοντι, ἂν μεθύων ληφθῇ, θάνατος ἔστω ἢ ζημία.	Ἄρθ. 102. Ἐὰν ὁ Ἀρ- χων συλληφθῇ ἐν καταστάσει μέθης, τιμωρεῖται μὲ θάνα- τον.
---	---

= Ἡ λέξις Ἀρχων ἐννοεῖ ἐνταῦθα τὸν πρῶτον μεταξὺ τῶν

ἐννέα Ἀρχόντων, ὅστις ὠνομάζετο κυρίως οὕτω· παρατηρούμενος δὲ εἰς κατάστασιν μέθης ἐτιμωρεῖτο μὲ θάνατον. (*)

(*) Πρὸς Ἀρχοντα τὸν Ἐπώνυμον λαγχάνονται δίκαι παρ-
οινίας (Διογ. Λαέρτιος εἰς Σόλωνα).

Ἀρθ. 103. Ἐὰν Θεσμο-
θέτην ἢ Ἀρχοντα ἐστεφανω-
μένον, ἢ τινὰ τούτων, οἷς ἂν
ἢ πόλις τινὰ ἄδειαν, ἢ στε-
φανηφορίαν, ἢ τινὰ τιμὴν δῶ,
ὑβρίσῃ τις ἢ πατάξῃ ἢ κακῶς
εἴπῃ ἄτιμος ἔστω καθάπαξ.

Ἀρθ. 103. Ὅστις προσ-
βάλλῃ δι' ἔργου ἢ λόγου Θε-
σμοθέτην ἢ ἄλλον τινὰ Ἀρ-
χοντα ἐστεφανωμένον, ἢ ὅποι-
ονδήποτε ἄλλον πολίτην τι-
μηθέντα ἀπὸ τὴν πόλιν μὲ
στέφανον, ἢ μὲ ἄλλην τινὰ
τιμὴν, τιμωρεῖται μὲ τὴν
ποινὴν τῆς ἀτιμίας.

= Ἡ προσβολή, ἣτις ἐγίνετο εἰς θεσμοθέτην τινὰ ἢ εἰς
ἄλλην ἀρχὴν φέρουσαν τὰ παράσημά της ἢ εἰς πολίτην τινὰ
βραβευθέντα παρὰ τῆς πολιτείας, ἐθεωρεῖτο ὡς γενομένη ἐ-
ναντίον αὐτῆς τῆς ἰδίας πολιτείας, ἣτις τοὺς ἐδιόρισεν εἰς
τὴν δημόσιον ταύτην θέσιν, ἢ ἐβράβευσε τὸν πολίτην αὐτόν·
ὁ προσβάλλων αὐτοὺς ἐτιμωρεῖτο μὲ τὴν ποινὴν τῆς ἀτι-
μίας. (*)

(*) Ὅτι τοὺς νόμους ἤδη ὁ τοῦτο ποιῶν προσυβρίζει, καὶ
τὸν ὑμέτερον κοινὸν στέφανον, καὶ τὸ τῆς πόλεως ὄνομα· ὁ
γὰρ Θεσμοθέτης, οὐδενὸς ἀνθρώπων ἔστ' ὄνομα, ἀλλὰ τῆς πό-
λεως (Δημοσθ. κατὰ Μειδίου).

Ἀρθ. 104. Τὴν τοῦ βα-
σιλέως γυναῖκα ἀστὴν εἶναι,
καὶ παρθένον γάμεῖν.

Ἀρθ. 104. Ὁ βασιλεὺς
δὲν δύναται νὰ νυμφευθῇ εἰμὴ
παρθένον ἀστὴν (Ἀθηναίαν).

= Βασιλεὺς ὁ δεύτερος τῶν ἐννέα ἀρχόντων δὲν ἠδύνατο
νὰ νυμφευθῇ εἰμὴ πολίτιδα παρθένον Ἀθηναίαν, ἣτις ἐλάμβανε
τὸν τίτλον βασίλισσα καὶ ἐνησχολοῦντο ἰδίως ἀμφότεροι εἰς
τὰ τῆς θρησκείας. (*)

(*) Ἐπειδὴ δὲ Θησεὺς συνώκισεν αὐτοὺς καὶ δημοκρατίαν

ἐποίησε καὶ ἡ πόλις πολυάνθρωπος ἐγένετο, τὸν μὲν βασιλέα οὐδὲν ἦττον ὁ δῆμος ἡρεῖτο ἐκ προκρίτων κατ' ἀνδραγαθίαν χειροτονῶν· τὴν δὲ γυναῖκα αὐτοῦ νόμον ἔθετο ἀστὴν εἶναι καὶ μὴ ἐπιμεμιγμένην ἐτέρῳ ἀνδρὶ, ἀλλὰ παρθένον γαμεῖν, ἵνα κατὰ τὰ πάτρια θύηται τὰ ἄρρητα ἱερὰ ὑπὲρ τῆς πόλεως, καὶ τὰ νομιζόμενα γίγνηται τοῖς θεοῖς εὐσεβῶς, καὶ μηδὲν καταλύηται μηδὲ καινοτομῇται· καὶ τοῦτον τὸν νόμον γράψαντες ἐν στήλῃ λιθίνῃ, ἔστησαν ἐν τῷ ἱερῷ τοῦ Διονύσου παρὰ τὸν βωμὸν ἐν λίμναις (Δημοθ. κατὰ Νεαίρας).

Ἄρθ. 105. Τὴν ἐν Ἀρείῳ Πάγῳ βουλὴν εἶναι ἐκ τῶν κατ' ἐνιαυτὸν ἀρχόντων.

Ἄρθ. 105. Ἡ Βουλὴ τοῦ Ἀρείου Πάγου θέλει συγκροτεῖσθαι ἀπὸ τούς κατ' ἔτος διοριζομένους ἐννέα ἀρχοντας.

= Ἡ βουλὴ τοῦ Ἀρείου Πάγου ἦτον τὸ ἀνώτατον δικαστήριον τῶν Ἀθηνῶν, καὶ ἡ μεγίστη καὶ ἐντιμοτάτη διὰ τὰ εἶπω οὕτως, ἀρχή. Τὸ ὄνομά της παράγεται ἀπὸ τὴν θέσιν εἰς τὴν ὁποίαν ἐσυγκροτεῖτο τὸ δικαστήριον, ὀνομαζομένην Πάγος καὶ ἀφιερωμένην εἰς τὸν θεὸν Ἄρην. Ἡ ἐποχὴ τῆς συστάσεώς της εἶναι ἄγνωστος, καθὼς καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν μελῶν ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἐσύγκειτο ἀπεριόριστος, ὅπερ ἀποτελεῖ δευτέραν διαφορὰν μεταξὺ αὐτῆς καὶ τῆς βουλῆς τῶν Πεντακοσίων, τῆς ὁποίας ὁ ἀριθμὸς τῶν μελῶν ἦτο προσδιωρισμένος, καὶ δὲν ἠδύνατο οὔτε νὰ αὐξηθῇ οὔτε νὰ ἐλαττωθῇ. Τινὲς ἀποδίδουν τὴν σύστασιν τῆς βουλῆς τοῦ Ἀρείου Πάγου εἰς τὸν Σόλωνα· τὸ ἀληθὲς ὅμως εἶναι, ὅτι αὐτὸς τὴν διωργάνισεν, ἐτελειοποίησε, καὶ τῆς ἔδωκε τὴν κυριαρχίαν ἐφ' ὅλων τῶν ἄλλων ἀρχῶν· ἀλλ' ὅπως καὶ ἂν ἦναι, διὰ τὰ δύναται τις νὰ γίνῃ μέλος τῆς βουλῆς ταύτης, ἀπαιτεῖτο ἐκτὸς τῶν ἄλλων χαρακτηριστικῶν νὰ ὑπῆρξεν εἰς τῶν ἐννέα Ἀρχόντων, καὶ νὰ ἦναι αὐστηροτάτων ἡθῶν καὶ ἀμωμήτου διαγωγῆς. Ἡ θέσις αὕτη ἐδίδετο διὰ βίου· ἀλλ' ἠδύνατο ν' ἀποβληθῇ μέλος τι δι' ἀκολασίαν, τὴν ὁποίαν ἠθέλε πράξει. Αἱ ἀποφάσεις της ἐπαρουσίαζον τοιοῦτον χαρακτῆρα δικαιοσύνης καὶ ἀμεροληψίας, ὥστε

πώποτε οὐδέν τῶν δύο μερῶν ἐπαραπονήθη· ὁ ἀθῶος παρουσιάζετο ἐνώπιόν της ἡσυχος καὶ ἀφοβος· ὁ ἔνοχος μετὰ τὴν καταδίκην του ἀπεσύρετο χωρὶς νὰ προφέρῃ οὐδένα γογγυσμόν. Ἀφ' ὅλα τὰ μέρη τῆς Ἑλλάδος ἤρχοντο εἰς τὸ δικαστήριον τοῦτο νὰ ζητήσουν δικαιοσύνην. Ὁ Σόλων μεταρρυθμίσας αὐτὴν, τὴν ἐπεφόρτισε τὴν ἀρμοδιότητα τοῦ δικάζειν τὰ ἐκ προμελέτης πραττόμενα ἐγκλήματα ἢ πλημμελήματα παντὸς εἴδους. Κατέβαινε ἐνίοτε καὶ εἰς τὰς συνελεύσεις τοῦ λαοῦ, καὶ διὰ τῶν φώτων της ἔκαμνε ὥστε νὰ μεταρρυθμίζωνται αἱ ἀποφάσεις αἱ κινηθεῖσαι ἀπὸ ἀπλὴν εὐγλωττίαν ῥητόρων διεφθαρμένων. Κατ' ἀρχὰς συνεδρίαζε τρεῖς τοῦ μηνὸς ἐν ὑπαίθρῳ· ἀλλὰ μετὰ ταῦτα ἐγένετο τοῦτο καθ' ἡμέραν· αἱ δίκαι ἐσυζητοῦντο τὴν νύκτα διὰ νὰ ἀποφεύγουν τὴν ἐπιρροὴν τῆς συμπαθείας, ἥτις ἠδύνατο νὰ ἐγερθῇ εἰς τὰς ψυχὰς τῶν δικαστῶν ὑπὲρ τοῦ κατηγορουμένου, καὶ διὰ νὰ μὴ γνωρίσῃ οὗτος τὸν ἀριθμὸν τῶν δικαζόντων. Οἱ κατηγορούμενοι κατ' ἀρχὰς ὑπερασπίζοντο μόνοι των καὶ ὠμιλοῦσαν δις πρὸς ὑπεράσπισίν των· ἀλλὰ μετὰ ταῦτα τοὺς ἐσυγχωρεῖτο νὰ ἐκλέγουν ἑνα ἀντιλήπτορα ἢ συνήγορον διὰ νὰ τοὺς ὑπερασπίζεται· καὶ τοιοῦτοι ἦσαν παρὰ τῇ βουλῇ τοῦ Ἀρείου Πάγου διωρισμένοι δέκα. Πρὶν ἀρχίσῃ τις ἐξ αὐτῶν νὰ ἀγορεύσῃ ἐπροσκαλεῖτο παρὰ τῆς βουλῆς νὰ μὴ κάμῃ χρῆσιν οὐδενὸς προοιμίου, παρεκβάσεως ἢ ἐπιλόγου, συνειθισμένα εἰς τοὺς ἄλλους ῥήτορας· ν' ἀπέχῃ ἀπὸ πᾶν σχῆμα παθητικὸν εὐγλωττίαν, ἢ ὕφος τετορνευμένον, κατὰλληλα νὰ ἐρεθίσουν τὴν φαντασίαν. Τὰ μέλη τοῦ Ἀρείου Πάγου δὲν ἐσυγχωροῦντο νὰ φέρουν καὶ ἐν εἶδος παρασῆμων· ἐλάμβανον δὲ ἀντιμισθίαν των τρεῖς ὀβολοὺς δι' ἐκάστην δίκην τὴν ὁποίαν ἐδίκαζον. Οἱ Ἀρειοπαγίται ἦσαν τόσοι σκυθρωποὶ, ὥστε καὶ αὐτὸς ὁ γέλως τοὺς ἦτον ἀπηγορευμένος. (*)

(*) Οἱ μὲν οὖν πλεῖστοι τὴν ἐξ Ἀρείου Πάγου Βουλὴν (ὥσπερ εἴρηται) Σόλωνα συστήσασθαι φασί, καὶ μαρτυρεῖν αὐτοῖς μάλιστα δοκεῖ τὸ μηδαμοῦ τὸν Δράκοντα λέγειν μὴδ' ὀνομάζειν Ἀρειοπαγίτας, ἀλλὰ τοῖς Ἐφέταις αἰεὶ διαλέγεσθαι περὶ τῶν φογικῶν (Πλουτ. εἰς Σόλ.)

(*) Ταῦτα δὴ πάλιν ὡς πρὸ τῆς Σόλωνος ἀρχῆς καὶ νομοθεσίας τὴν ἐξ Ἀρείου Πάγου βουλὴν οὖσαν ἐνδείκνυται· τίνες γὰρ ἦσαν οἱ πρὸ Σόλωνος ἐν Ἀρείῳ Πάγῳ καταδικασθέντες, εἰ πρῶτος Σόλων ἔδωκε τῇ ἐξ Ἀρείου Πάγου βουλῇ τὸ κρίνειν; (Πλουτ. εἰς Σόλωνα).

(*) Οἱ δὲ ἐννέα Ἄρχοντες οἱ καθ' ἑκάστον ἐνιαυτὸν, μετὰ τὸ δοῦναι τὰς εὐθύνας αἰεὶ τοῖς Ἀρειοπαγίταις προσετίθεντο. (Πολυδεύκης βιβλ. Η΄.)

(*) Δευτέρα διαφορὰ, ὅτι ἡ μὲν τῶν Πεντακοσίων Βουλὴ ἀριθμῷ ὑποπίπτει ὠρισμένῳ· ἡ δ' ἐν Ἀρείῳ Πάγῳ, ἀορίστῳ· ὡς γὰρ τινες τῶν ῥητόρων λέγουσι, κατ' ἔτος οἱ ἐννέα ἄρχοντες αὐτῇ προσετίθεντο· ὡς δὲ τινες οἱ ἐξ μόνον Θεσμοθέται· οἱ δὲ ἐννέα ἄρχοντες ἐνιαυτὸν μόνον ἦρχον πρὸ τῆς ἀρχῆς κρινόμενοι περὶ τοῦ προλαβόντος παντὸς βίου καὶ εἰ μὲν εὐρέθησαν ἐν πᾶσι δίκαιοι, ἦρχον τὸν ἐνιαυτόν· εἴτα πάλιν μετὰ τὸν ἐνιαυτὸν ἐκρίνοντο, εἰ καλῶς ἐν αὐτῷ ἦρξαν· καὶ εἰ δικαίως ὤφθησαν ἄρξαντες προσετίθεντο τῇ βουλῇ τῶν Ἀρειοπαγιτῶν· καὶ διὰ τοῦτο οὐχ ὑπέπιπτον ἀριθμῷ· εἰ δὲ μὴ ἐξεβάλλοντο (Λιβάνιος εἰς Ἀνδροτίωνα).

Ἄρθ. 106. Τὴν ἐν Ἀρείῳ Πάγῳ Βουλὴν εἶναι ἐπίσκοπον πάντων, καὶ φύλακα τῶν νόμων.	Ἄρθ. 106. Ἡ Βουλὴ τοῦ Ἀρείου Πάγου εἶναι γενικὸς ἐπιτηρητὴς πάντων καὶ φύλαξ τῶν νόμων.
---	--

= Ἡ Βουλὴ τοῦ Ἀρείου Πάγου ἦτο κυρίως δικαστήριον Ἐγκληματικόν· ἀλλ' ἐν περιπτώσει ἀνάγκης ἐπέμβαινε καὶ εἰς τὰ πολιτικὰ διὰ τῆς φρονήσεως καὶ ἀρετῆς τῶν μελῶν της, καὶ καθὸ ὑπερτάτη ἀρχὴ ἐπετήρει πᾶν ὅ,τι ἀπέβλεπε τὰ συμφέροντα τῆς πολιτείας. (*)

(*) Ἀρειος Πάγος· ἐδίκαζε δὲ καὶ τὰ φονικά, καὶ τᾶλλα πολιτικὰ διώκει σεμνῶς (Σουΐδας).

(*) Ἡ δ' ἐν Ἀρείῳ Πάγῳ βουλὴ, τὰ φονικά μόνον διώκει. Εἰ δέ τις εἶποι ὅτι καὶ αὕτη δημόσια διώκει, λέγομεν ὅτι ἡνίκα μεγίστη ἀνάγκη ἐγίγνετο, τότε περὶ δημοσίων συνήγετο. (Λιβάνιος).

"Αρθ. 107. Μηδένα ποι- "Αρθ. 107. Δέν συγχω-
εἶν κωμωδίας Ἀρειοπαγίτην. | ρεῖται εἰς οὐδένα Ἀρειοπα-
γίτην νὰ κωμωδοποιῇ.

= Ἡ κωμωδοποιία δέν ἦτον ἐν ὑπολήψει εἰς τὰς Ἀθήνας·
πολὺ περισσότερον ἦτον ἀπηγορευμένη εἰς τὰ μέλη τοῦ Ἀρείου
Πάγου, τῶν ὁποίων τὰ ἦθη ἔπρεπε νὰ ἦναι αὐστηρὰ καὶ
σοβαρά. (*)

(*) Τῶν δὲ δραματοποιῶν, τὴν μὲν κωμωδοποιίαν οὕτως
ἄσεμνον ἡγοῦντο καὶ φορτικόν, ὥστε νόμος ἦν, Μηδένα ποιεῖν
κωμωδίας Ἀρειοπαγίτην (Πλούταρχ. περὶ τῆς Ἀθηναίων δόξης).

"Αρθ. 108. Τὴν Βουλὴν | "Αρθ. 108. Ἡ Βουλὴ τοῦ
τὴν ἐν Ἀρείῳ Πάγῳ ἐγγρά- | Ἀρείου Πάγου ὀφείλει νὰ δίδῃ
φειν πρὸς τοὺς λογιστὰς λό- | λόγον τῶν πράξεών της ἐνώ-
γον καὶ εὐθύνας διδόναι. | πιον τῶν λογιστῶν. (1)

(1) Λογισταὶ (ὄρα Ἀρθ. 87).

= Ἀπασαι αἱ ἀρχαὶ τῶν Ἀθηνῶν ὤφειλον νὰ δίδουν λόγον
τῶν πράξεών των, καθ' ὅσον ἀπέβλεπε τὴν διαχείρησιν τῶν
δημοσίων χρημάτων, ἐνώπιον τῶν λογιστῶν. Ἡ βουλὴ λοιπὸν
τοῦ Ἀρείου Πάγου, καθὼς ἀρχὴ, δέν ἐξηρεῖτο ἀπὸ τὸν νόμον
τοῦτον. (*)

(*) Πρῶτον μὲν γὰρ τὴν βουλὴν τὴν ἐν Ἀρείῳ Πάγῳ ἐγ-
γράφειν πρὸς τοὺς λογιστὰς ὁ νόμος κελεύει λόγον, καὶ εὐθύ-
νας διδόναι, καὶ τῶν ἐκεῖ σκυθρωπῶν καὶ τῶν μεγίστων κύριον
ἄγειν ὑπὸ τὴν ὑμετέραν ψῆφον (Αἴσχ. κατὰ Κτησιφ.)

"Αρθ. 109. Τὸν Στρατη- | "Αρθ. 109. Δέν συγχωρεῖ-
γὸν παιδοποιεῖσθαι κατὰ τοὺς | ται νὰ ὀνομασθῇ τις στρα-
νόμους, καὶ γῆν ἐντὸς ὅρων | τηγός, ἐὰν δέν ἔχῃ τέκνα νό-
κεκτῆσθαι. | μιμα καὶ ἰδιοκτησίαν εἰς
τὰς Ἀθήνας.

= Τὰ τέκνα καὶ τὰ κτήματα ἦσαν τὰ ἀπαραιτήτως ἀπαι-
τούμενα ἐχέγγυα, τὰ ὁποῖα ἐχρεώσται νὰ ἔχῃ τις διὰ νὰ λάβῃ
τὴν τιμὴν γὰ ὀνομασθῇ στρατηγός εἰς τὰς Ἀθήνας. (*)

(*) Καὶ τοὺς μὲν νόμους προλέγειν τῷ στρατηγῷ, τὴν παρὰ τοῦ δήμου πίστιν ἀξιοῦντι λαμβάνειν, παιδοποιεῖσθαι κατὰ τοὺς νόμους, γῆν ἐντὸς ὅρων κεκτῆσθαι· πάσας τὰς δικαίας πίστεις παρακαταθέμενον, οὕτως ἀξιοῦν προεστάναι τοῦ δήμου (Δεῖναρχος κατὰ Δημοσθ.)

ΟΡΚΟΣ ΤΩΝ ΣΤΡΑΤΗΓΩΝ. ΟΡΚΟΣ ΤΩΝ ΣΤΡΑΤΗΓΩΝ.

Ἄρθ. 110. Δὶς ἀνὰ πᾶν ἔτος εἰς τὴν Μεγαρικὴν ἐμβάλλειν. Ἄρθ. 110. Θέλω εἰσβάλλει δις τοῦ ἐνιαυτοῦ εἰς τὴν Μεγαρικὴν χώραν.

= Ἐπειδὴ ὁ κήρυξ τῶν Ἀθηναίων Ἀνθεμόκριτος ἐφονεύθη ὑπὸ τῶν Μεγαρέων, ἠγέρθη τόσον μῖσος κατ' αὐτῶν, ὥστε εἰς τὸν διδόμενον παρὰ τῶν στρατηγῶν ὅρκον προσετέθη καὶ τὸ νὰ εἰσβάλλωσι δις τοῦ ἐνιαυτοῦ εἰς τὰ Μέγαρα φονεύοντες τοὺς κατοίκους καὶ λεηλατοῦντες τὴν χώραν. (*)

(*) Ἐπεὶ δὲ ὁ πεμφθεὶς κήρυξ Ἀνθεμόκριτος αἰτία τῶν Μεγαρέων ἀποθανεῖν ἔδοξε, γράφει ψήφισμα κατ' αὐτῶν Χαρίνος, ἄσπονδον μὲν εἶναι καὶ ἀκήρυκτον ἔχθραν, ὅς δ' ἂν ἐπιβῇ τῆς Ἀττικῆς Μεγαρέων θανάτῳ ζημιουῖσθαι· τοὺς δὲ Στρατηγοὺς, ὅταν ὁμνύωσι τὸν πατρικὸν ὅρκον, ἐπομνύειν ὅτι καὶ δις ἀνὰ πᾶν ἔτος εἰς τὴν Μεγαρικὴν ἐμβαλοῦσι (Πλουτ., Περικλῆς).

Ἄρθ. 111. Τοὺς Στρατηγούς δεινὰ ποιοῦντας καὶ κατὰγοντας τὰ πλοῖα τῶν συμμάχων εἰσαγγέλλειν. Ἄρθ. 111. Ὅστις τῶν στρατηγῶν προξενήσῃ βλάβην τινὰ εἰς τὸν στόλον τῶν συμμάχων εἰσάγεται εἰς δίκην.

= Δὲν ἡδύνατό τις νὰ βλάβῃ ἄλλον ἀτιμωρητί.

(*) Εἰ γὰρ δεινὰ ποιεῖ Διοπεΐθης στρατηγός, καὶ κατὰγει τὰ πλοῖα, μικρὸν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μικρὸν πινάκιον, ταῦτα πάντα κωλύσαι δύναιτ' ἂν· καὶ λέγουσιν οἱ νόμοι, ταῦτα τοὺς ἀδικοῦντας εἰσαγγέλλειν (Δημοσθ. περὶ τῶν ἐν Χερρόν. πραγμ.)

Ἄρθ. 112. Μὴ ἐξεῖναι χειροτονηθέντα ὑπὸ τοῦ δήμου πλέον ἢ ἅπαξ συνδικῆσαι. Ἄρθ. 112. Δὲν δύναται νὰ διορισθῇ τις παρὰ τοῦ λαοῦ δις σύνδικος.

= Σύνδικοι ὠνομάζετο ἀρχή τις διορισθεῖσα μετὰ τὴν κατάλυσιν τῶν τριάκοντα τυράννων διὰ τὴν συνάξιν πληροφορίας περὶ τῶν ἀπαιτήσεων ἐκείνων, τῶν ὁποίων τὰ κτήματα εἶχον δημευθῆ. Δὲν ἐσυγχωρεῖτο ὅθεν νὰ ἐκλεχθῶσι δις οἱ αὐτοὶ πρὸς ἀποφυγὴν τῶν καταχρήσεων. (*)

(*) Οὗτος ὁ νόμος ἐκέλευε μὴ δεύτερον συνδικεῖν, καὶ γὰρ ἅπαξ τοῦτο ποιήσας κωλύεται, ἵνα μὴ διὰ τὸ κέρδος ψεύδεσθαι ἐπιχειρῶσι (Οὐλπιανός).

Οἱ μετὰ τὰ ἐκ Πειραιῶς ἐγὼ ἀκούω, Σύνδικοι ἦσαν, πρὸς οὓς τὰ δημευόμενα ἀπεφέρετο καὶ Λυκοῦργος ἐν τῷ κατὰ Δεξίππου, εἰ γνήσιος, καὶ που ἐτέρωθι ἀνδρεῖος ἐστὶν οὗτος πρὸς τοῖς Θεσμοθέταις, γραφὰς γραφόμενος, πρὸς τοῖς συνδικοῖς ἀπογραφὰς ἀπογράφων· μή ποτ' οὖν ἀρχὴ τις ἦν καθισταμένη μετὰ τὴν ἐκ Πειραιῶς κάθοδον οἱ Σύνδικοι (Ἰσαῖος κατὰ Ἐλπαγόρου καὶ Δημοφάνους.)

Ἄρθ. 113. Ἄν τις ἀστυνομήσῃ δις.

Ἄρθ. 113. Δὲν συγχωρεῖται νὰ διορισθῇ τις δις ἀστυνομός.

= Ἀστυνόμοι ἐδιορίζοντο πέντε εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ πέντε εἰς τὸν Πειραιᾶ· τὰ κυριώτερα τῶν καθηκόντων αὐτῶν ἦσαν νὰ φροντίζουν περὶ καθαριότητος καὶ διατηρήσεως τῶν ὁδῶν. (*)

(*) Δέκα φησὶν εἶναι τοὺς Ἀστυνόμους· πέντε μὲν ἐν Πειραιεῖ, πέντε δ' ἐν ἄστει· τούτοις δὲ φησὶ μέλειν, περί τε τῶν αὐλητριδῶν, καὶ ψαλτριῶν, καὶ τῶν κοπρολόγων, καὶ τῶν τοιούτων (Ἀριστοτέλης Ἀθην. Πολιτ.)

Ἄρθ. 114. Γνώμη τοῦ δήμου χειροτονεῖσθαι τὸν ταμίαν.

Ἄρθ. 114. Οἱ Ταμίαι ἐκλέγονται ἀπὸ τὸν λαόν.

= Ταμίαι ἦσαν ἀρχὴ εἰς τὰς Ἀθήνας ἐκλεγομένη ὑπὸ τοῦ λαοῦ ἀπὸ τὴν τάξιν τῶν Πεντακοσιομεδίμνων. Ἦσαν δὲ τὸν ἀριθμὸν δέκα· καθήκοντα αὐτῶν ἦσαν νὰ συνάξουν τὰ πρόστιμα τὰ ἀνήκοντα εἰς τοὺς θεοὺς, καθὼς καὶ ὅλα τὰ δη-

μόσια χρήματα· προσέτι δὲ καὶ τοὺς δικαστικοὺς μισθοὺς ὀνομαζομένους τριώβολα. (*)

(*) Ἀρχή τις ἦν παρ' Ἀθηναίοις οἱ Ταμίαι δέκα τὸν ἀριθμόν· παραλαμβάνουσι δὲ οὗτοι τό τε ἄγαλμα τῆς Ἀθηνᾶς, καὶ τὰς νίκας, καὶ τὸν ἄλλον κόσμον, καὶ τὰ χρήματα ἐναντίον τῆς Βουλῆς (Ἀριστοτέλης Ἀθην. Πολιτ.)

Ἄρθ. 115. Μὴ πλείω πέντε ἐτῶν διέπειν τὸν χειροτονηθέντα ἐπὶ τὰ δημόσια χρήματα.

Ἄρθ. 115. Δὲν συγχωρεῖται νὰ ἐκλεχθῇ τις ταμίας διὰ καιρὸν περισσότερον ἀπὸ πέντε ἔτη.

= Τριῶν εἰδῶν Ταμίαι ὑπῆρχον εἰς τὰς Ἀθήνας. Ταμίαι τῶν θεῶν, περὶ τῶν ὁποίων ἀνεφέραμεν ἀνωτέρω, ταμίαι τῶν στρατιωτικῶν, οἵτινες ἐπλήρουν τοὺς μισθοὺς τῶν στρατιωτῶν, καὶ ταμίαι τῶν θεωρικῶν, τοὺς ὁποίους ἐννοεῖ ἐνταῦθα. Οἱ τελευταῖοι οὗτοι ἐπειδὴ ἐκράτουν ποσότητα σημαντικὴν χρημάτων εἰς χεῖράς των, δὲν ἐπέτρεπον εἰς αὐτοὺς νὰ μείνουν περισσότερον ἀπὸ πέντε ἔτη εἰς τὴν θέσιν ταύτην. (*)

(*) Ταμίας γὰρ ἐγένετο ἐπὶ τρεῖς πενταετηρίδας ταλάντων μυρίων τετρακισχιλίων, ἢ ὥς τινες, μυρίων ὀκτακισχιλίων ἑξακοσίων πεντήκοντα· καὶ ὁ τὰς τιμὰς αὐτῷ ψηφίζομενος Στρατοκλῆς ὁ Ῥήτωρ τὸ μὲν πρῶτον αἵρεθεὶς αὐτός· ἔπειτα τῶν φίλων ἐπιγραφάμενος τινὰ, αὐτὸς ἐποιεῖτο τὴν διοίκησιν διὰ τὸ φθάσαι νόμον εἰσενεγκεῖν, μὴ πλείω πέντε ἐτῶν διέπειν τὸν χειροτονηθέντα ἐπὶ τὰ δημόσια χρήματα. (Πλούτ. ἐν βίῳ Λυκούργου).

Ἄρθ. 116. Ἐάν τις, οὔτε Βουλῆς οὔτε δήμου χειροτονήσαντος αὐτὸν, ὥχετο πρεσβεύων, θάνατος ἢ ζημία ἔστω.

Ἄρθ. 116. Ὅστις χωρὶς νὰ ἐκλεχθῇ πρέσβυς ἀπὸ τὴν Βουλὴν ἢ ἀπὸ τὸν λαόν, ἀναδεχθῇ χρέη τοιούτου τιμωρεῖται μὲ θάνατον.

= Πρέσβεις ὀνομάζοντο οἱ ἀπεσταλμένοι παρὰ τῆς βουλῆς ἢ τοῦ λαοῦ διὰ νὰ διαπραγματευθῶσι περὶ τινος ὑποθέσεως μὲ ἔθνος ξένον. Ὅταν ἐστέλλοντο μὲ ἀπόλυτον πληρεξουσιό-

τητα ὠνομάζοντο πρέσβεις Αὐτοκράτορες, καὶ δὲν ἔδιδον οὐδ-
 ένα λόγον τῶν πράξεών των μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν των· ἀλλ'
 ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐστέλλοντο ὑπὸ ὄρους, καὶ ἐμισθοδοτοῦντο
 ἀπὸ τὸ δημόσιον ταμεῖον πρὸς δύο δραχμὰς τὴν ἡμέραν δι'
 ὅλον τὸ διάστημα τῆς ὑπηρεσίας των. Εἰς τοὺς ἐκπληρώσαν-
 τας μὲ ζῆλον τὰ τῆς ὑπηρεσίας των καθήκοντα, ἐδίδετο γεῦ-
 μα εἰς τὸ Πρυτανεῖον μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν των πρὸς τιμὴν
 αὐτῶν· ἀλλ' οὐδεὶς ἠδύνατο νὰ γίνῃ αὐτόκλητος πρέσβυς. (*)

(*) Τηνικαῦτα ὁ δεινὸς καὶ σοφὸς οὕτω καὶ εὐφρωνος, οὔτε
 βουλῆς, οὔτε δήμου χειροτονήσαντος αὐτὸν, ὥχετο πρεσβεύων
 ὡς Φίλιππον, οὔθ' ὅτι τῶν τοιούτων ὁ νόμος θάνατον τὴν ζη-
 μίαν εἶναι κελεύει, ὑπολογισάμενος. (Δημοσθένης περὶ παρα-
 πρεσβείας). (*)

(*) Ἰστέον δὲ ὅτι μετὰ τὴν πρεσβείαν ἕκαστος τῶν πρέ-
 σβευων εὐθύνας ἐδίδου· καὶ ἡ μὲν πρώτη πρεσβεία παρέσχεν
 εὐθύνας οὕτω καλῶς, ὥστε τὸν Δημοσθένη γράψαι καλέσαι
 αὐτοὺς ἐπ' ἄριστον· ἔθος γὰρ ἦν τοὺς καλῶς πρεσβευσάμενους
 εἰς δημόσιον ἄριστον καλεῖσθαι (Δημοσθ. περὶ παραπρεσβείας.)

"Αρθ. 117. Ὑπογραμμα- τεῦσαι οὐκ ἔξεστι δις τὸν αὐ- τὸν τῇ ἀρχῇ τῇ αὐτῇ.	"Αρθ. 117. Δὲν συγχω- ρεῖται νὰ γραμματεύσῃ τις δις ὑπὸ τὴν αὐτὴν ἀρχήν.
---	---

= Οἱ γραμματεῖς δὲν ἦσαν ἀρχὴ, ἀλλ' ἀπλῆ ὑπηρεσία,
 τὴν ὁποίαν μάλιστα οἱ Ἀθηναῖοι δὲν εἶχον εἰς ὑπόληψιν· ἀλλ'
 ἐμεταχειρίζοντο ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τοὺς δούλους των, ἀφοῦ
 τοὺς ἐδίδασκον τὰ γράμματα. Ἐξ αὐτῶν ἐκλέγοντο τρεῖς, οἵ-
 τινες ἦσαν οἱ μᾶλλον ἐν ὑπολήψει· ὁ μὲν εἰς ἐκληροῦτο παρὰ
 τῆς βουλῆς δι' ἐκάστην Πρυτανείαν, καθήκοντα τοῦ ὁποίου
 ἦσαν νὰ φυλάττῃ τὰ γράμματα καὶ τὰ ψηφίσματα· ὁ δὲ ἄλλος
 ἐχειροτονεῖτο παρὰ τῆς ἰδίης διὰ νὰ φυλάττῃ τοὺς νόμους· ὁ δὲ
 τρίτος ἐκλέγετο ἀπὸ τὴν βουλὴν καὶ τὸν λαὸν, καθήκον τοῦ ὁ-
 ποίου ἦτο, νὰ ἀναγινώσκῃ ἐπὶ παρουσίᾳ ὅλων τοὺς νόμους
 καὶ τὰ ψηφίσματα. Ἐκάστη ἀρχὴ εἶχε καὶ τὸν Γραμματέα
 τῆς, ἀλλὰ δὲν ἠδύνατο νὰ γίνῃ τις Γραμματεὺς δις εἰς τὴν
 αὐτὴν ἀρχήν. (*)

(*) Κληρωτοὶ ἦσαν οἱ Γραμματεῖς τὸν ἀριθμὸν τρεῖς, γρά-
φοντες τὰ δημόσια· οὐδενὸς δὲ ἦσαν οἱ Γραμματεῖς κύριοι,
ἀλλ' ἢ τοῦ γράφειν ἢ ἀναγνῶναι (Σουΐδας).

(*) Γραμματεὺς ὁ κατὰ Πρυτανείαν κληρωθεὶς ὑπὸ τῆς
Βουλῆς ἐπὶ τῷ γράμματι φυλάττειν καὶ ψηφίσματα· καὶ ἑτε-
ρος ἐπὶ τοὺς νόμους ὑπὸ τῆς βουλῆς χειροτονούμενος· ὁ δὲ
ὑπὸ τοῦ δημοσίου αἰρεθεὶς γραμματεὺς, ἀναγινώσκει τῷ τε
δήμῳ καὶ τῇ βουλῇ (Πολυδεύκης βιβλ. Η').

(*) Δούλους εἶχον δημοσίους οἱ Ἀθηναῖοι ἀπὸ αἰχμαλώτων
ποιήσαντες, καὶ ἐδίδασκον τούτους γράμματα (Οὐλπιανός).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

ΠΕΡΙ ΡΗΤΟΡΩΝ.

Ἄρθ. 118. Μὴ εἰσελθεῖν
τινὰ εἰπεῖν μήπω τριάκοντα
ἔτη γεγονότα.

Ἄρθ. 118. Δὲν συγχω-
ρεῖται νὰ ἀγορεύσῃ τις δημο-
σίως, ἐὰν δὲν ἔχῃ συμπληρω-
μένον τὸ τριακοστὸν ἔτος τῆς
ἡλικίας του.

= Οἱ Ῥήτορες ὀνομαζόμενοι καὶ Συνήγοροι ἦσαν μία ἀπὸ
τὰς πλέον εὐϋπολήπτους κληρωτὰς ἀρχὰς τῶν Ἀθηνῶν· κατ'
ἄλλους δὲ ἦτον ἀρχὴ χειροτονητή· ἦσαν δὲ τοιοῦτοι δέκα
τὸν ἀριθμὸν, καὶ ἐμισθοδοτοῦντο ἀπὸ τὸ δημόσιον ταμεῖον μίαν
δραχμὴν δι' ἐκάστην δημόσιον ὑπόθεσιν περὶ τῆς ὁποίας ἡγό-
ρευον· ἀλλὰ δὲν ἠδύνατο νὰ ἐκλεχθῇ τις τοιοῦτος, ἐὰν δὲν εἶ-
χε συμπληρωμένον τὸ τριακοστὸν ἔτος τῆς ἡλικίας του, καὶ
ἐὰν δὲν καθυπεβάλλετο προηγουμένως εἰς τὰς παρὰ τοῦ νόμου
ἀπαιτουμένας ἐξετάσεις. (*)

(*) Ἐλάμβανον γὰρ οἱ Ῥήτορες δραχμὴν, ὅτε συνηγόρουν
ὑπὲρ τῆς πόλεως, ἢ ὑπὲρ ἄλλου τινός· ἐκ τούτου δὲ φαίνεται
ὅτι μισθοφόρος ἦν ἡ ἀρχή. Κληρωτοὺς δὲ γενομένους δέκα
συνηγόρους φησί· (Ἀριστοτέλης).

ΔΟΚΙΜΑΣΙΑ ΡΗΤΟΡΩΝ.

Ἄρθ. 119. Ἄν τις λέγῃ ἐν τῷ δήμῳ, τὸν πατέρα τύπτων, ἢ τὴν μητέρα, ἢ μὴ τρέφων, ἢ μὴ παρέχων οἴκησιν.

Εἰ τὰς στρατείας μὴ ἐστρατευμένος, ὅσαι ἐν αὐτῷ προσταχθῶσιν ἢ τὴν ἀσπίδα ἀποβεβληκώς.

Εἰ πεπορνευμένος ἢ ἐταίρηκώς.

Εἰ τὰ πατρῷα κατεδηδωκώς ἢ ὣν ἂν κληρονόμος γένηται.

Ἐὰν δέ τις παρὰ ταῦτα λέγῃ, δοκιμασίαν μὲν ἐπαγγειλάτω Ἀθηναίων ὁ βουλόμενος οἷς ἔξεστι· τοὺς δὲ δικαστὰς περὶ τούτων ἐν τῷ δικαστηρίῳ διαγινώσκειν.

ΔΟΚΙΜΑΣΙΑ ΡΗΤΟΡΩΝ.

Ἄρθ. 119. Ἐκείνον ὅστις ὁμιλεῖ ἐνώπιον τοῦ λαοῦ κακομεταχειριζόμενος τοὺς γονεῖς τοῦ ἢ μὴ τρέφων ἢ μὴ ὑποστηρίζων αὐτοὺς εἰς τὸ γῆράς των.

Ὅστις προσκαλούμενος νὰ ἐκστρατεύσῃ εἰς πόλεμον δὲν εἰσακούῃ, ἢ ῥίψῃ τὴν ἀσπίδα του.

Ὅστις ἀσελγαίνει ἢ παραδίδει ἑαυτὸν δι' ἀσέλγειαν ἄλλου.

Ὅστις καταναλίσκει τὴν πατρικὴν τοῦ κληρονομίαν καὶ μολαταῦτα ὁμιλεῖ δημοσίως δύναται ὁ θέλων νὰ τὸν καταμηνύσῃ διὰ νὰ καθυποβληθῇ ὑπὸ ἀνάκρισιν· οἱ δὲ ἀρμόδιοι δικασταὶ θέλουν τὸν δικάζει.

= Οἱ ῥήτορες ὤφειλον νὰ ᾔναι αὐστηροτάτων ἡθῶν· ὅσις ἐξ αὐτῶν μετὰ τὰς τακτικὰς ἐξετάσεις τοῦ κατεμηνύετο ὡς διεφθαρμένος εἰσήγετο εἰς δίκην καὶ ἐτιμωρεῖτο. (*)

(*) Τούτους οὖν ἐξείργει τοῦ βήματος, τούτοις ἀπαγορεύει μὴ δημηγορεῖν. Ἐὰν δέ τις παρὰ ταῦτα μὴ μόνον λέγῃ, ἀλλὰ καὶ συκοφαντῇ καὶ ἀσελγαίνῃ, καὶ μηκέτι τοιοῦτον ἄνθρωπον δύνηται φέρειν ἡ πόλις, Δοκιμασίαν μὲν, φησὶν, ἐπαγγειλάτω Ἀθηναίων ὁ βουλόμενος οἷς ἔξεστιν· ὑμεῖς δ' ἤδη κελεύει περὶ τούτων ἐν τῷ δικαστηρίῳ διαγινώσκειν· καὶ νῦν ἐγὼ κατὰ τοῦτον τὸν νόμον ἤκω πρὸς ὑμεῖς. (Αἰσχίνης).

"Αρθ. 120. Τὸν Ῥήτορα παιδοποιεῖσθαι κατὰ τοὺς νόμους καὶ γῆν ἐντὸς ὅρων κεκτῆσθαι.	"Αρθ. 120. Ὁ Ῥήτωρ ὀφείλει νὰ ἔχη τέκνα νόμιμα καὶ ἰδιοκτησίαν εἰς τὴν Ἀττικὴν.
--	--

= Διὰ νὰ δυνηθῇ νὰ ὀνομασθῇ τις Ῥήτωρ ὤφειλε νὰ ἔχη τέκνα νόμιμα καὶ ἰδιοκτησίαν εἰς τὰς Ἀθήνας μόνον ἐχέγγυα τοῦ ἀνθρωπίνου βίου. (*)

(*) Καὶ τοὺς μὲν νόμους προλέγειν τῷ Ῥήτορι, τὴν παρὰ τοῦ δήμου πίστιν ἀξιοῦντι λαμβάνειν, παιδοποιεῖσθαι κατὰ τοὺς νόμους, γῆν ἐντὸς ὅρων κεκτῆσθαι, πάσας τὰς δικαίας πίστεις παρακαταθέμενον, οὕτως ἀξιοῦν προεστάναι τοῦ δήμου. Σὲ δὲ τὴν πατρώαν γῆν πεπραχέναι, τοὺς δὲ οὐ γεγεννημένους υἱεῖς σαυτῷ προσποιεῖσθαι παρὰ τοὺς νόμους, τῶν ἐν ταῖς κρίσεσιν ἔνεκα γινομένων ὅρκων.

"Αρθ. 121. Τῶν ῥητόρων εἴαν τις λέγῃ ἐν Βουλῇ ἢ ἐν Δήμῳ περὶ τῶν εἰσφερομένων, ἢ μὴ, χωρὶς περὶ ἐκάστου ἢ δις περὶ τοῦ αὐτοῦ ὁ αὐτὸς τοῖς αὐτοῖς ὅτι ἢ λαιδορεῖται, ἢ κακῶς ἀγορεύει τινὰ, ἢ ὑποκρούει ἢ χρηματιζόντων μεταξὺ ἀνηκέστως λέγῃ περὶ τῶν μὴ ἐπὶ τοῦ θέματος, ἢ παρακελεύηται ἢ ἔλκῃ τὸν Ἐπιστάτην ἀφειμένης τῆς ἐκκλησίας ἢ τῆς βουλῆς, κυριευέτωσαν οἱ Πρόεδροι μέχρι πεντήκοντα δραχμῶν, εἴθ' ἕκαστον ἀδίκημα ἐπιγράφειν τοῖς Πράκτορσιν· εἴαν δὲ πλέονος ἄξιός ᾤζημίαις, ἐπιβάλ-	"Αρθ. 121. Ὅστις τῶν ῥητόρων ὁμιλεῖ ἐνώπιον τῆς Βουλῆς ἢ τοῦ λαοῦ περὶ ἄλλου ἀντικειμένου ἐκτὸς ἐκείνου περὶ τοῦ ὁποίου πρόκειται, ἢ ὁμιλῶν ἐπαναλαμβάνει τὰ αὐτὰ ἐπὶ τῶν αὐτῶν ἐνώπιον τῶν αὐτῶν ἀκροατῶν, ἢ ὑβρίζει ἢ κακολογεῖ τινὰ, ἢ ζητεῖ νὰ διακόψῃ τὸν ἐναντίον του, ἢ ἐνῶ συζητῇ σπουδαίαν ὑπόθεσιν ἐπιβαρύνει τοὺς ἀκροατὰς μὲ ὁμιλίαις ξέναις τοῦ θέματος, ἢ ἐνῶ ἢ συνέλευσις τῆς βουλῆς ἢ τοῦ λαοῦ μέλλῃ νὰ διάλυθῇ, αὐτὸς παρακαλεῖ τὸν Ἐπιστάτην νὰ μείνῃ, ἢ τὸν σύρει μὲ βίαν, ὁ Πρόε-
---	--

λοντες μέχρι πεντήκοντα δραχμῶν εἰσφερέτωσαν εἰς τὴν βουλὴν, ἢ εἰς τὴν πρώτην ἐκκλησίαν ἐν τῷ βουλευτηρίῳ· ὅταν δὲ διεξίωσι κλήσεις, κρίνεται· καὶ ἐὰν καταγνωσθῇ αὐτοῦ, κρύβδην ψηφίζόντων τῶν βουλευτῶν, ἐγγράψατωσαν οἱ Πρόεδροι τοῖς Πράκτορσι τῶν παρανόμων.

δρος διὰ πᾶν τοιοῦτον σφάλμα δύναται νὰ τοῦ ἐπιβάλλῃ πρόστιμον πεντήκοντα δραχμῶν, καὶ νὰ σημειοῖ τὸ ὄνομά του εἰς τὰ βιβλία τῶν Πρακτόρων (1). Ἐὰν δὲ ἦναι ἄξιος ποινῆς μεγαλητέρας, θέλουν τὸν ἐγκαλεῖ ἐνώπιον τῆς βουλῆς κατὰ τὴν προσεχῇ συνεδρίασιν, τὸν κατηγορεῖ καὶ τὸν δικάζει ψηφηφοροῦντες μυστικῶς. Ἐὰν δὲ ᾔθελε καταδικασθῇ, οἱ Πρόεδροι θέλουν σημειόνει τὸ ὄνομά του εἰς τὸ βιβλίον τῶν Πρακτόρων ὡς παραβάτου τῶν νόμων.

(1) Πράκτορες ὠνομάζοντο οἱ συνάκται τῶν δημοσίων φόρων, προστίμων κ. τ. λ.

= Οἱ Ῥήτορες ὤφειλον νὰ φυλάττουν εἰς τὸ ἀκροατήριον πᾶσαν εὐκοσμίαν καὶ ἀξιοπρέπειαν, νὰ μὴν ὑβρίζουν τινὰ ἢ νὰ κάμουν συνεχεῖς περιττὰς ἐπαναλήψεις, οὔτε νὰ ὁμιλοῦν περὶ ἄλλων ὑποθέσεων ἐκτὸς ἐκείνων περὶ τῶν ὁποίων ἐπρόκειτο. (*)

(*) Ἀναγνώσκεται οὖν ὑμῖν τοὺς νόμους τοὺς περὶ τῆς εὐκοσμίας κειμένους τῶν Ῥητόρων. Νόμοι τῶν Ῥητόρων. Ἐάν τις λέγῃ ἐν Βουλῇ ἢ ἐν δήμῳ (Αἴσχ. κατὰ Τιμάρχου).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

ΠΕΡΙ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ.

Ἄρθ. 122. Ἐνιαυτὸν διαλιπόντα ἕκαστον λειτουρ- γεῖν.	Ἄρθ. 122. Αἱ δημόσιαι λειτουργίαι δίδονται δι' ἕν- ἔτος.
---	---

= Λειτουργίας ὠνόμαζον οἱ Ἀθηναῖοι ὑπηρεσίας τινάς, τὰς ὁποίας ἐπεφόρτιζον τοὺς πολίτας, ἄλλας μὲν ἐν καιρῷ εἰρήνης καθὼς ἦσαν ἡ χορηγία, ἡ ἐστίασις καὶ ἡ γυμνασιαρχία· ἄλλας δὲ ἐν καιρῷ πολέμου, καθὼς ἦσαν ἡ εἰσφορὰ καὶ ἡ τριηραρχία· ἅπασαι λοιπὸν αὗται αἱ ὑπηρεσίαι ἐδίδοντο δι' ἕν-
ἔτος. (*)

(*) Ἐκ τῶν νῦν ὑπαρχόντων νόμων καὶ πάλαι κυρίων, οὓς οὐδ' αὐτὸς οὗτος ἀντεῖποι ἂν μὴ οὐχὶ καλῶς ἔχειν, ἑνιαυτὸν διαλιπὼν ἕκαστος λειτουργεῖ. (Δημοσθ. πρὸς Λεπτίνην).

(*) Τὸν δὲ μεταξὺ χρόνον ἐτριηράρχουν ἑπτὰ, ἔτι ἢ καὶ ἑξ-
τάλαντα ἀνήλωσα· πρὸς εἰρήνην, πρὸς πόλεμον, Χορηγία, Ἐ-
στίασις, καὶ Γυμνασιαρχία, Εἰσφορὰ καὶ Τριηραρχία. (Οὐλπ.
εἰς Λεπτίνην.)

Ἄρθ. 123. Ἐν ἐκκλησίᾳ τὸν ἄρχοντα ἐπικληροῦν τοῖς χοροῖς τοὺς Αὐλητάς.	Ἄρθ. 123. Ὁ ἄρχων θέ- λει ἐκλέγει ἐπὶ συνελεύσεως τοὺς Αὐλητάς διὰ τοὺς χορούς.
---	--

= Ἀρχοντα ἐννοεῖ τὸν πρῶτον μεταξὺ τῶν ἐννέα ἀρχόντων τοῦ ὁποίου καθῆκον ἦτον ἓνα μῆνα πρὶν τῆς ἐορτῆς νὰ προ-
σκαλῇ τοὺς χορηγοὺς ἐκάστης φυλῆς καὶ νὰ ἐκλέγῃ τοὺς αὐ-
λητάς. (*)

(*) Παρούσης δὲ τῆς ἐκκλησίας, ἐν ᾗ τὸν Ἀρχοντα ἐπικλη-
ροῦν ὁ νόμος τοῖς χοροῖς τοὺς Αὐλητάς κελεύει, παρελθὼν ὑ-
πεσχόμεν ἐγὼ χορηγήσειν ἐθελοντάς, ἢ κληρουμένων πρῶτος
αἰρεῖσθαι τὸν αὐλητὴν ἔλαχον. (Δημ. κατὰ Μειδ.) (*)

(*) Ἔθος δ' ἦν πρὸ μηνὸς τῆς ἐορτῆς τὸν ἄρχοντα συνά-

γειν τοὺς χορηγοὺς ἐκάστης φυλῆς εἰς τὸ λαχεῖν περὶ τῶν αὐλητῶν.

Ἄρθ. 124. Μὴ χορεύειν ξένον ἢ χιλίας ἀποτίνειν τὸν χορηγόν. Ἄρθ. 124. Ἐὰν ξένος τις λάβῃ μέρος εἰς τοὺς χοροὺς, ὁ χορηγὸς (1) τιμωρεῖται μὲ πρόστιμον χιλίων δραχμῶν.

(1) Χορηγὸς ὠνομάζετο εἶδος ὑπηρεσίας ἐκλεγομένης ἐξ ἐκάστης φυλῆς, καθήκοντα τῆς ὁποίας ἦσαν νὰ προμηθεύῃ τὰ ἀναγκαῖα τῶν Ὑποκριτῶν, Ψαλτῶν, Χορευτῶν καὶ Μουσικῶν, διὰ τὰς δημοσίους ἐορτὰς καὶ πανηγύρεις. Ἦτον ἀπηγορευμένον εἰς τοὺς ξένους νὰ λαμβάνουν μέρος εἰς τοὺς δημοσίους χοροὺς ἐξαιρουμένου τοῦ ἐν Πειραιεῖ συγκροτουμένου, ὀνομαζομένου Ληναίῳ χορῷ εἰς τὸν ὁποῖον ἐλάμβανον μέρος οἱ ξένοι καθὼς καὶ οἱ μέτοικοι. (*)

(*) Καθίστασαν δὲ τοὺς χοροὺς αἱ φυλαὶ, χορηγὸς δὲ ἦν ἐκάστης φυλῆς ὁ τὰ ἀναλώματα παρέχων τὰ περὶ τὸν χορὸν (Λιβάνιος).

(*) Νόμου γὰρ ὄντος Ἀθήνησι τότε, μὴ χορεύειν ξένον, ἢ χιλίας ἀποτίνειν τὸν χορηγόν, ἅπαντας εἰσαγαγὼν ξένους τοὺς χορεύοντας ἑκατὸν ὄντας, ἅμα καὶ τὴν ζημίαν ἀνὰ χιλίας ὑπὲρ ἑκάστου, εἰσήνεγκεν εἰς τὸ θέατρον, (Πλουτ. Φωκίων).

(*) Οὐκ ἐξῆν δὲ ξένον χορεύειν ἐν τῷ Ἀστυκῷ χορῷ, ἐν δὲ τῷ Ληναίῳ ἐξῆν, ἐπεὶ καὶ Μέτοικοι ἐχορήγουν. (Σχολ. εἰς Ἀριστοφ. Πλοῦτον).

Ἄρθ. 125. Ξένον οὐκέτι εἰσελθόντα εἰς τὸ θέατρον ἐγκαλεῖσθαι ἐνώπιον τοῦ ἄρχοντος πρὶν λάβῃ μέρος εἰς τὸν χορόν. Ἄρθ. 125. Ὁ ξένος θέλει ἐγκαλεῖσθαι ἐνώπιον τοῦ ἄρχοντος πρὶν λάβῃ μέρος εἰς τὸν χορόν.

= Ἡδύναντο νὰ ἐγκαλέσωσι τὸν ξένον ἐνώπιον τοῦ Ἄρχοντος διὰ νὰ τὸν ἐμποδίσωσι πρὶν λάβῃ μέρος εἰς τὸν χορόν· ἀλλ' ἀφοῦ ἅπαξ ἐλάμβανε, δὲν ἠδύναντο πλέον νὰ τὸν ἐμποδίσωσι, διὰ νὰ μὴν ἠθέλον προξενήσῃ ταραχὴν εἰς τὴν πανήγυριν. (*)

(*) Λέγει οὖν τὸν ἕτερον νόμον τὸν κελεύοντα, ξένον μὴ ἀγωνίζεσθαι· κακούργως δὲ εἶπεν· οὐ γὰρ ἀπείρητο πανταχῇ· ἀλλὰ εἰσελθόντα ἅπαξ εἰς τὸ θέατρον οὐκ ἔτι ἐχρῆν προσκαλέσασθαι. ἔξω δ' ἐξῆν. (Οὐλπιανός).

(*) Κελεύοντος δὲ τοῦ νόμου τῶν χορευτῶν ἐξάγειν ὃν ἂν τις βούληται ξένον ἀγωνιζόμενον, οὐκ ἐξὸν ἐπιχειρήσαντα κωλύειν. (Ἀνδοκιδ. κατὰ Ἀλκιδιδάδην).

Ἄρθ. 126. Ἄν τις χορηγὸς ἀγωνιζόμενον τὸν ξένον καλέσῃ μὲν πρὸς τὸν ἄρχοντα, πεντήκοντα δραχμάς· ἐὰν δὲ καθέζεσθαι κελεύσῃ χιλίας ἀποτίνειν.

Ἄρθ. 126. Ὁ χορηγὸς ὅστις ἤθελε προσκαλέσει τὸν ξένον ἐνώπιον τοῦ ἄρχοντος ἀφοῦ ἤδη ἐλάβανε μέρος εἰς τὸν χορὸν θέλει πληρόνει πρόστιμον πεντήκοντα δραχμάς· ἐὰν δὲ τὸν διατάξῃ νὰ ἀποσυρθῇ ὡς ξένον θέλει πληρόνει πρόστιμον χιλίων δραχμῶν.

= Καθῆκον τοῦ χορηγοῦ ἦτο νὰ προλάβῃ νὰ ἐμποδίσῃ τὸν ξένον ἀπὸ τοῦ νὰ λάβῃ μέρος εἰς τὸν χορὸν· ἀλλ' ἀφοῦ ἅπαξ ἐλάβανε καὶ τὸν ἐγκαλοῦσεν ἐνώπιον τοῦ ἄρχοντος ἢ τὸν διέταττε νὰ ἀναχωρήσῃ ὡς ξένον, κατεδικάζετο εἰς πρόστιμον, διότι δὲν ἦτο συγχωρημένον κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν τῆς πανηγύρεως νὰ ἐπηρεάσῃ ἢ νὰ ὑβρίσῃ τις τινὰ τῶν χορευτῶν, ἀλλὰ μετὰ ταῦτα ἠδύνατο νὰ τὸν ἐγκαλέσῃ. (*)

(*) Καὶ ἕτερος νόμος, ἂν τις Χορηγὸς ἀγωνιζόμενον τὸν ξένον καλέσῃ πρὸς ἄρχοντα, ἐπὶ τῷ δοκιμάσαντα εἰ ξένος ἐστίν, ἐκβαλεῖν, διδόναι πεντήκοντα δραχμάς· ἐὰν δὲ κελεύσῃ αὐτὸν ἀπελθόντα εἰς τὸ πλῆθος καθέζεσθαι ὡς ξένον, χιλίας διδόναι. (Οὐλπιανός).

(*) Ἐβούλετο γὰρ ὁ δῆμος μηδένα γίνεσθαι θόρυβον κατὰ τὴν ἐορτήν· διὰ τοῦτο γὰρ καὶ παρανόμως τις ἠγωνίζετο, οὐ συνεχώρουν αὐτὸν ἐξάγεσθαι, ἀλλὰ τότε μὲν ἀγωνίζεσθαι μετὰ ταῦτα δὲ κρίνεσθαι προσέταττον. (Οὐλπιανός)

"Αρθ. 127. Ἐξεῖναι τοὺς ἀτίμους ἀγωνιζομένους ἐπιλαμβάνεσθαι τῆς χειρὸς, καὶ ἐξάγειν ἐκ τῆς θυμέλης.

"Αρθ. 127. Εἶναι συγχωρημένον ν' ἀποβάλλουν ἀπὸ τοὺς χοροὺς τοὺς καταδικασθέντας εἰς τὴν ποινὴν τῆς ἀτιμίας.

= Μόνον τοὺς καταδικασθέντας εἰς τὴν ποινὴν τῆς ἀτιμίας ἐσυγχωρεῖτο νὰ τοὺς λαμβάνουν ἀπὸ τὴν χεῖρα καὶ νὰ τοὺς ἐκβάλλουν ἀπὸ τὸ θέατρον, (*)

(*) Ἐκέλευε γὰρ νόμος, τοὺς ξένους προσκαλεῖν πρὸς τὸν ἄρχοντα· τοὺς δὲ ἀτίμους ἐπιλαμβάνεσθαι τῆς χειρὸς, καὶ ἐξάγειν ἐκ τῆς θυμέλης. (Οὐλπικανός).

"Αρθ. 128. Τοὺς τριηράρχους καλεῖσθαι ἐπὶ τὴν τριήρη σὺν ἐκκαίδεκα ἐκ τῶν ἐν τοῖς λόχοις συντελειῶν ἀπὸ εἴκοσι καὶ πέντε ἐτῶν εἰς τετταράκοντα ἐπὶ ἴσον τῇ χορηγίᾳ χρωμένους.

"Αρθ. 128. Μεταξὺ ὅλων τῶν συμμοριῶν θέλουν ἐκλέξει δεκαεξὶ τριηράρχους, οἵτινες θέλουν συνεισφέρει ἐξίσου διὰ τὴν κατασκευὴν ἐνὸς πολεμικοῦ πλοίου, καὶ θέλουν μείνει ἐπιφορτισμένοι αὐτὴν τὴν ὑπηρεσίαν ἀπὸ τὴν ἡλικίαν τῶν εἴκοσι πέντε ἐτῶν μέχρι τῶν τεσσαράκοντα.

= Οἱ Ἀθηναῖοι παρατηροῦντες τὸ ναυτικὸν τῶν ἐλαττούμενων καὶ φθειρόμενων, καὶ τὰ χρηματικά τινος μέσα ἐξηντλημένα, ἐπεφόρτισαν τὴν κατασκευὴν τῶν πολεμικῶν πλοίων εἰς τοὺς πλουσιωτέρους ἀπὸ τοὺς πολίτας, τοὺς ὁποίους ἐκλεγον ἀπὸ τὰς δέκα φυλάς. Ἐκάστη φυλὴ ὥφειλε νὰ προβάλῃ ἑκατὸν εἴκοσιν ἄτομα, τὰ πλουσιώτερα ἀπὸ τὰ μέλη της διὰ νὰ ὑπηρετήσουν κατὰ τοῦτο τὴν πολιτείαν ὑπὲρ αὐτῆς. Τὰ ἑκατὸν εἴκοσι ταῦτα ἄτομα διαιροῦντο ἔπειτα εἰς δύο μερίδας ἀνὰ ἐξήκοντα· ἡγουν εἰς πλουσίους καὶ ἥττον πλουσίους. Τὰ μὲν πλούσια ἐξήκοντα συνεισέφερον ἐν καιρῷ ἀνάγκης καὶ διὰ λογαριασμὸν τῶν ἥττον πλουσίων, καὶ τὰ ἐσύναζον ἔπειτα ἀπὸ

αὐτούς. Τὸ σύστημα δὲ τῶν ἐξήκοντα ὠνομάζετο συμμορία· τὸ ὅλον δὲ ἐκ τῶν δέκα φυλῶν ἐσύγκειτο ἀπὸ συμμορίας δέκα· τὸ ὅλον ἄτομα χίλια διακόσια. Αἱ συμμορίαι αὗται ὑποδιαίρουντο πάλιν εἰς ἄλλας καὶ καταντοῦσαν εἰς δύο συγκειμένας ἐκ τριακοσίων ἀνδρῶν τῶν πλουσιωτέρων, καὶ εἰς δύο ἄλλας τοῦ αὐτοῦ ἀριθμοῦ ἐκ τῶν ἥττον πλουσίων, αἵτινες ὑπέκειντο εἰς τὰς δύο πρώτας· ἐκάστη δὲ τῶν τεσσάρων τούτων συμμοριῶν εἶχεν ἰδιαίτερον στρατηγὸν καὶ ῥήτορα, καὶ ἦσαν ἐπιφορτισμένοι τὴν κατασκευὴν καὶ ἐφόπλισιν τῶν πολεμικῶν πλοίων, ὀνομαζόμενοι Τριήραρχοι. (*)

(*) Δέκα οὐσῶν φυλῶν παρ' Ἀθηναίοις, καὶ εἰς δέκα ὥσπερ μεμερισμένης τῆς πόλεως, ἀνάγκην εἶχεν ὥσπερ ἐκάστη φυλὴ ἀπὸ πάσης προβάλλεσθαι τοὺς πλουσιωτέρους αὐτῆς, ἑκατὸν εἴκοσιν ἄνδρας τοὺς λειτουργοῦντας ὑπὲρ αὐτῆς τῇ πόλει· εἴτα οἱ ἑκατὸν εἴκοσιν οὗτοι ἐμερίζοντο ἑαυτοὺς εἰς δύο μερίδας, ἵνα ἐξήκοντα αὐτῶν ἄνδρες ἔσονται οἱ πάνυ πλούσιοι· οἱ δὲ ἄλλοι ἐξήκοντα ἥττον πλούσιοι· ἐποιοῦν δὲ τοῦτο, ἵνα μὴ ἐὰν ἐξαίφνης πόλεμος αὐτοὺς ἐπεῖξῃ, καὶ τύχῃ πρὸς τὸ παρὸν μὴ ἔχειν χρήματα τοὺς ἥττον πλουσίους· εἰσέφερον γὰρ οἱ πλουσιώτεροι ὑπὲρ αὐτῶν καὶ προετέλουν, καὶ ἐδέχοντο ταῦτα ὕστερον κατὰ σχολήν· ἐλέγετο δὲ τὸ σύστημα αὐτῶν τῶν ἐξήκοντα, *Συμμορία*. Δέκα οὖν οὐσῶν φυλῶν καὶ ἐκάστης προβαλλομένης ἀνὰ ἑκατὸν εἴκοσι, συνέβη τοὺς πάντας εἶναι λειτουργοὺς χιλίους διακοσίους. Ἐμερίζον οὖν αὐτοὺς ἀπὸ ἑξακοσίων ἀνδρῶν ὅ ἐστιν ἀπὸ δέκα συμμοριῶν· πάλιν δὲ ἐκατέραν τῶν δύο μερίδων τούτων ἔτεμνον εἰς δύο, ὅ ἐστιν εἰς τριακοσίους μὲν ἄνδρας, κατὰ πέντε δὲ συμμορίας. Οὗτοι δὲ ἦσαν οἱ τριακόσιοι οἱ πάνυ πλούσιοι οἱ πρῶτοι, οἵτινες προεσέφερον τῶν ἄλλων τε καὶ εἶχον αὐτοὺς ὑπακούοντας εἰς πάντα, ὥστε συμβαίνειν εἰς δύο μερίδας εἶναι τοὺς πάντας· εἶγε οἱ τῶν ἐκατέρωθεν ἦσαν ὥσπερ ἠνωμένοι τοῖς ἐκατέρωθεν τριακοσίοις, τοῖς πλουσιωτέροις· εἶχε δ' ἐκάστη μερίς τῶν τεσσάρων, καὶ ἴδιον Στρατηγὸν, καὶ ἴδιον Ῥήτορα· ὅμως δὲ πάλιν τῶν δευτέρων καὶ οἱ Ῥήτορες καὶ οἱ Στρατηγοὶ ὑπεῖκον ταῖς προτέραις. (Οὐλπιαν.)

"Αρθ. 129. Τοὺς τριηράρχους αἰρεῖσθαι ἐπὶ τὴν τριήρη ἀπὸ τῆς οὐσίας κατὰ τίμησιν ἀπὸ ταλάντων δέκα. Ἐὰν δὲ πλειόνων ἢ οὐσία ἀποτετιμῆ- μένη ἢ χρημάτων κατὰ τὸν ἀναλογισμὸν, ἕως τριῶν πλοίων καὶ ὑπηρετικοῦ ἢ λειτουρ- γία ἔστω. Κατὰ τὴν αὐτὴν δὲ ἀναλογίαν ἔστω καὶ οἷς ἐλάττων οὐσία ἐστὶ τῶν δέκα ταλάντων εἰς συντέλειαν συν- αγομένοις εἰς τὰ δέκα τά- λαντα.

"Αρθ. 129. Οἱ τριήραρ- χοι θέλουν ἐκλέγεσθαι ἀπ' ἐκείνους, τῶν ὁποίων ἡ περι- ουσία ἐκτιμήθη διὰ δέκα τά- λαντα. Ἐὰν ἡ περιουσία τοῦ ἐκλεχθέντος ᾖναι μεγαλητέρα, θέλει κατασκευάζει ἀριθμὸν ἀνάλογον πλοίων, τοῦλάχισον μέχρι τριῶν πολεμικῶν, καὶ ἑνὸς φορτηγοῦ. Οἱ ἔχοντες περιουσίαν ὀλιγωτέραν τῶν δέκα ταλάντων θέλουν ἐνόνε- σθαι πολλοὶ διὰ νὰ κάμουν τὸν αὐτὸν ἀριθμὸν πλοίων κατ' ἀναλογίαν τῶν δέκα ταλάντων.

= Διὰ νὰ συνεισφέρῃ τις εἰς τὴν κατασκευὴν τῶν πλοίων ἔπρεπε νὰ ἔχῃ δέκα ταλάντων περιουσίαν, ἀλλ' ἡδύναντο νὰ ἐνωθῶσι πολλῶν περιουσίαι ἐκ τῶν καταγεγραμμένων παρὰ τῶν δέκα φυλῶν, διὰ νὰ ἀποτελέσουν τὴν ποσότητα τῶν δέκα ταλάντων. (*)

(*) Ἐκ δὲ τοῦ ἐμοῦ νόμου, τὸ γιγνόμενον κατὰ τὴν οὐσίαν ἕκαστον τιθέναι· καὶ δυοῖν ἐφάνη Τριήραρχος, ὁ τῆς μιᾶς ἕκτος καὶ δέκατος ὢν πρότερον συντελής. Φέρε δὲ παρὰ τοῦτον τὸν ἐκ τοῦ ἐμοῦ νόμου κατάλογον. Τοὺς Τριηράρχους αἰρεῖσθαι κτλ. (Δημοσθ. περὶ Στεφάνου).

"Αρθ. 130. Τοὺς Τριηράρ- χους τοὺς ἐκπλέοντας, καὶ τοὺς Ἐπιμελητὰς (1) τοὺς ἐν ταῖς Συμμορίαις, τοὺς ὁ- φείλοντας παραλαβεῖν τὰ σκεύη, καθ' ὧν αἱ Συμμορίαι

"Αρθ. 130. Οἱ Τριήραρ- χοι οἵτινες μέλλουν νὰ ἐκ- πλεύσουν, καὶ οἱ Ἐπιμεληταὶ (1) τῶν συμμοριῶν θέλουν παραλαμβάνει τὰ σκεύη διὰ τὴν ἐφόπλισιν τῶν πλοίων

συνετάχθησαν, καὶ εἰσπράτ- ἀπὸ τοὺς ὀφείλοντας αὐτὰ
τειν. κατὰ τὸ ποσὸν εἰς τὸ ὅποιον
ἐκάστη συμμορία συνετάχθη,
καὶ θέλουν εἰσπράττει τὰ
χρήματα.

(1) Ἐπιμεληταὶ ὠνομάζοντο ἐκεῖνοι, οἵτινες ἦσαν διωρι-
σμένοι παρὰ τῶν δέκα φυλῶν διὰ νὰ συνάζουν καὶ παραδίδουν
εἰς τοὺς Τριηράρχους τὰ σκεύη διὰ τὴν ἐφόπλισιν τῶν πλοί-
ων εἰς τὰ ὅποια κατετάχθη ἐκάστη συμμορία νὰ συνεισφέρῃ. (*)

(*) Τούτου τοίνυν τοῦ ψηφίσματος γεγενήμένου, ἡ μὲν
ἀρχὴ ἐπεκλήρωσε, καὶ παρέδωκε τοὺς ὀφείλοντας τὰ σκεύη τῇ
πόλει· οἱ δὲ τῶν νεωρίων Ἐπιμεληταί, τοῖς Τριηράρχοις τοῖς
ἐκπλέουσι τότε, καὶ τοῖς Ἐπιμεληταῖς τοῖς ἐν ταῖς συμμο-
ρίαις. (Δημοσθένης).

Ἄρθ. 131. Τὸν ὀφείλοντα τὰ σκεύη τῇ πόλει, ἢ ἀποδι- δόναι τὰ σκεύη· εἰ δὲ μὴ, ἐ- νέχυρα λήψεσθαι.	Ἄρθ. 131. Οἱ ὀφειλέται τοῦ ὀπλισμοῦ ἐνὸς πλοίου ὀ- φείλουν νὰ τὸν παραδίδουν, ἢ νὰ δίδουν ἐγγύησιν.
--	--

= Ἐκ τῶν προρρήθεισῶν Συμμοριῶν ἄλλαι μὲν ἐδιορίζον-
το νὰ συνεισφέρουν εἰς τὴν κατασκευὴν τοῦ πλοίου, ἄλλαι δὲ
εἰς τὴν ἐφόπλισιν αὐτοῦ. Οἱ χρεωστοῦντες ὅθεν τὸν ὀπλισμὸν
ὤφειλον νὰ τὸν παραδίδουν ἢ νὰ δίδουν ἐνέχυρον. (*)

(*) Καὶ ἡξίουσαν πάλιν τὸν Θεόφημον ἢ ἀποδιδόναι τὰ σκεύη,
εἰ δὲ μὴ, ἐνέχυρα ἔφην λήψεσθαι κατὰ τε τοὺς νόμους καὶ τὰ
ψηφίσματα. (Δημοσθένης)

Ἄρθ. 132. Τοὺς διαδό- χους ἀπιέναι ἐπὶ τὰς ναῦς, ὅταν κατασταθῶσι.	Ἄρθ. 132. Οἱ ὀνομασθέν- τες διάδοχοι τριηραρχιῶν χρεωστοῦν νὰ ἀπέρχωνται εἰς τὰ πλοῖα, τὰ ὅποια τοὺς ἐπροσδιόρισαν.
---	--

= Ἐπειδὴ ἀπὸ τοὺς ἐν ἐνεργείᾳ Τριηράρχους ἠδύνατο
κατὰ περίστασιν νὰ ἀσθενήσῃ τις ἢ νὰ ἀποθάνῃ, διὰ τοῦτο

ἦτον ἀνάγκη νὰ στείλουν ἄλλον διὰ νὰ τὸν ἀντικαταστήσουν, καὶ ὁ διάδοχος τούτου ὤφειλε νὰ ἀπέλθῃ εἰς τὸν προσδιορισμόν του. (*)

(*) Εὖ δ' ἴστε, ὅτι οὐ περὶ τῶν ἰδίων μᾶλλον τιμωρήσεσθε Πολυκλέα, ἢ ὑπὲρ ὑμῶν αὐτῶν, οὐδὲ περὶ τῶν παρεληλυθότων Τριηράρχων ἐπιμέλειαν ποιήσεσθε μόνον, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν μελλόντων πρόνοιαν, ὥστε μήτε τοὺς λειτουργοῦντας ἀθυμεῖν, μήτε τοὺς διαδόχους καταφρονεῖν τῶν νόμων· ἀλλ' ἀπιέναι ἐπὶ τὰς ναῦς, ὅταν κατασταθῶσι. (Δημοσθένης).

Ἄρθ. 133. Ἐάν τις μὴ διαδέξῃται τὴν ναῦν ἐν τῷ χρόνῳ τῷ εἰρημένῳ, ἐπιτίμια εἶναι.	Ἄρθ. 133. Ὅστις δὲν ἀπέλθῃ διὰ νὰ διαδεχθῇ τὴν διοίκησιν τοῦ πλοίου κατὰ τὸν προσδιορισθέντα καιρὸν, τιμωρεῖται.
--	---

= Ὁ διορισθεὶς διάδοχος ἐχρεώσται νὰ ἀπέλθῃ ὅσον τάχιστα κατὰ τὸν προσημειωθέντα καιρὸν διὰ νὰ μὴ μείνουν τὰ πλοῖα ἄνευ διοικήσεως. (*)

(*) Βούλομαι δ' ὑμῖν καὶ τὸν νόμον ἀναγνωσθῆναι τὸν περὶ τῶν διαδόχων, ἵνα εἰδῆτε, ἡλίκων τῶν ἐπιτιμίων ὄντων, ἐάν τις μὴ διαδέξῃται τὴν ναῦν ἐν τῷ χρόνῳ τῷ εἰρημένῳ, κατεφρόνησεν οὐκ ἐμοῦ μόνον, ἀλλὰ καὶ ὑμῶν, καὶ τῶν νόμων. (Δημοσθένης).

Ἄρθ. 134. Τοὺς Τριηράρχους ὑπευθύνους εἶναι.	Ἄρθ. 134. Οἱ Τριήραρχοι ὀφείλουν νὰ δίδουν λόγον τῶν πράξεών των.
---	--

(*) Πάλιν τοὺς Τριηράρχους ὑπευθύνους εἶναι κελεύει ὁ νόμος, οὐ τὰ κοινὰ διαχειρίσαντας, οὐδὲ ἀπὸ τῶν ὑμετέρων προσόδων πολλὰ μὲν ὑφαιρουμένους, βραχέα δὲ κατατιθέντας, ἐπιδιδόναι δὲ φάσκοντας, ἀποδιδόντας δὲ ὑμῖν τὰ ὑμέτερα ἀλλ' ὁμολογουμένως τὰς πατρώας οὐσίας εἰς τὴν πρὸς ὑμᾶς ἀνηλωκότας φιλοτιμίαν. (Αἴσχ. κατὰ Κτησιφ.)

Ἄρθ. 135. Καθ' ἕκαστον ἔτος ποιεῖν τὰς ἀντιδόσεις.

Τὸν εἰς λειτουργίαν τινὰ χειροτονούμενον ὑπεξελθεῖν ἐκ τοῦ συντάγματος, εἴτινα ἑαυτοῦ πλουσιώτερον σχολάζοντα ἐπεδείκνυε. Καὶ εἰ μὲν ὁ προβληθεὶς ὡμολόγει πλουσιώτερος εἶναι, εἰς τοὺς τριακοσίους ἀντικαθίστατο· εἰ δὲ ἤρνεϊτο, τὴν οὐσίαν ἀντεδίδουσαν.

Παρασημαίνειν τὰ οἰκήματα τοῦ προβληθέντος.

Τοὺς ἀντιδόντας ἀλλήλοις, ὅταν ὁμόσαντες ἀποφαίνωσι τὴν οὐσίαν προσομνύειν καὶ τὸν δε τὸν ὄρκον. Ἀποφαίνω τὴν οὐσίαν τὴν ἑμαυτοῦ ὀρθῶς καὶ δικαίως, πλήν τῶν ἐν τοῖς ἔργοις τοῖς ἀργυρείοις ὅσα οἱ νόμοι ἀτελῇ πεποιήκασι.

Τριῶν ἡμερῶν, ἀφ' ἧς ἀν ὁμόσῃ, διδόναι τὴν ἀπόφασιν.

Ἄρθ. 135. Αἱ ἀντικατάστέςεις εἰς τὴν ὑπηρεσίαν γίνονται κατ' ἔτος.

Ὁ ἐκλεχθεὶς διὰ τὴν ὑπηρεσίαν τῶν τριακοσίων δύναται ν' ἀπαλλαχθῇ ταύτης, ἐὰν προβάλῃ πλουσιώτερον τινὰ ἄλλον διὰ νὰ τὸν ἀντικαταστήσῃ. Καὶ ἐὰν ὁ προβληθεὶς ὁμολογῇ ὅτι εἶναι πλουσιώτερος κατατάττεται εἰς τὴν τάξιν τῶν τριακοσίων· ἐκ τοῦ ἐναντίου, ἀλλάσσει τὴν περιουσίαν του μὲ τὴν τοῦ προτείναντος αὐτὸν ὡς πλούσιον.

Ἡ περιουσία ἐκείνου πρὸς τὸν ὁποῖον προτείνουν τὴν ἀλλαγὴν σφραγίζεται.

Οἱ δύο συναγωνισταὶ θέλουν ὀρκίζεσθαι ὅτι θέλουν ὁμολογήσει δικαίως καὶ ἀληθῶς τὸ ποσὸν τῆς περιουσίας των ἐξαιρουμένης ἐκείνης τὴν ὁποίαν μεταχειρίζονται εἰς τὴν ἀργυρωρυχίαν (mine d' argent) τὴν ὁποίαν ὁ νόμος ἀπαλλάττει ἀπὸ πάντα φόρον.

Ἡ δήλωσις τῆς περιουσίας των χρεωστεῖ νὰ γίνῃ ἐντὸς τριῶν ἡμερῶν ἀφ' ἧς δοθῇ ὁ ὄρκος.

= Ἡ Συμμορία τῶν τριακοσίων, ἣτις ἦτον ἐπιφορτισμένη τὰς δημοσίους ὑπηρεσίας ἄλλασσε κατ' ἔτος καὶ ἀντικατεσταίνοντο ἄλλοι οἵτινες εἰς τὸ διάστημα τοῦτο ἐπλούτουν.

Ὁ προτεινόμενος εἰς ὑπηρεσίαν τινὰ καθὸ πλούσιος ἠδύνατο νὰ προτείνῃ ἄλλον πλουσιώτερον διὰ νὰ τὸν ἀντικαταστήσῃ· καὶ ἂν ὁ προσταθεὶς ἤρνεϊτο ὅτι ἦτο πλουσιώτερος, τοῦ ἐπρότεινον τὴν ἀλλαγὴν τῶν καταστάσεών των, καὶ ἡ περιουσία των ἐσφραγίζετο ἀμέσως.

Ἀφοῦ δὲ οἱ δύο συναγωνισταὶ ὀρκίζοντο ὅτι ἤθελον φανερώσει τὸ ἀληθὲς ποσὸν τῆς καταστάσεώς των, ἤρχιζεν ἡ καταγραφὴ τῶν πραγμάτων ἐκάστου. (*)

(*) Ἦν σύνταγμα παρὰ τοῖς Ἀθηναίοις τριακοσίων ἀνδρῶν κατὰ τὸν πλοῦτον ἐξελεγμένων, οἷς ἀνέκειντο τῶν λειτουργιῶν αἱ μείζονες· νόμος δὲ ἐδίδου τῷ πεπονηκότι τούτων ὑπεξελθεῖν ἐκ τοῦ συντάγματος, εἴ τινα ἑαυτοῦ πλουσιώτερον σχολάζοντα ἐπεδείκνυε· καὶ εἰ μὲν ὁ προβληθεὶς ὁμολόγει πλουσιώτερος εἶναι, εἰς τοὺς τριακοσίους ἀντικαθίστατο· εἰ δὲ ἤρνεϊτο, τὴν οὐσίαν ἀντεδίδοσαν. (Δημοθ. πρὸς Φαίνιππον).

(*) Τοὺς εἰς λειτουργίαν τινα χειροτονουμένους, καὶ μὴ βουλομένους λειτουργεῖν, ἐπὶ προφάσει πενίας, ἀντεδίδοσαν ἕτεροι τὰς ἑαυτῶν οὐσίας, λέγοντες, εἰ λάβωσι τὰς ἐκείνων λειτουργεῖν· ἐξ ὧν ἠναγκάζοντο ἢ διδόναι τὰς οὐσίας οἱ προσταττόμενοι, ἢ λειτουργεῖν· τὸ οὖν ἀντιδιδόναι τινὰς τὰς ἑαυτῶν οὐσίας, καὶ λαμβάνειν τὰς ἐτέρων τῶν προσταττομένων λειτουργεῖν, ἐλέγετο ἀντίδοσις. (Σουΐδας).

Ἀρθ. 136. Τῶν ἐν τοῖς ἔργοις μηδὲν ἀποφαίνειν.

Ἀρθ. 136. Ἡ περιουσία ἣτις εἶναι ἐνασχολημένη εἰς τὰ μεταλλουργεῖα δὲν καταγράφεται.

= Ἐδίδον ἀτέλειαν εἰς τὴν περιουσίαν τὴν ἐπασχολημένην εἰς τὰ μεταλλουργεῖα διὰ νὰ ἐμψυχόνωσι τὴν ἐργασίαν ταύτην.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

ΠΕΡΙ ΑΠΑΛΛΑΓΗΣ ΤΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ.

Ἄρθ. 137. Μὴ δύο λει-
τουργίας λειτουργεῖν.

Ἄρθ. 137. Οὐδεὶς εἶναι
ὑπόχρεως νὰ ἐκτελῇ δύο ὑπη-
ρεσίας διὰ μιᾶς.

= Ὅστις ἐκπληροῦσε μίαν ἐκ τῶν πέντε προαναφερθεῖσων
ὑπηρεσιῶν (ἴδε ἄρθ. 122.) δὲν ἦτον ὑπόχρεως νὰ δεχθῇ βάρος
ἄλλης. (*)

(*) Καὶ τούτων ἐγὼ οὐδεμίαν πρόφασιν ποιησάμενος, οὔτε
ὅτι τριηραρχῶ, καὶ οὐκ ἂν δυναίμην δύο λειτουργίας λειτουρ-
γεῖν, οὐδὲ οἱ νόμοι ἐῷσιν, ἔθηκα τὰς προεισφορὰς πρῶτος.
(Δημοσθένης. ἐν τῷ πρὸς Πολυκλέα).

Ἄρθ. 138. Ἀτελῇ δὲ
μηδένα εἶναι τριηραρχίας,
πλὴν τῶν ἐννέα ἀρχόντων.

Ἄρθ. 138. Οὐδεὶς ἀπαλ-
λάττεται τῆς ὑπηρεσίας τῆς
τριηραρχίας ἐκτὸς τῶν ἐννέα
ἀρχόντων.

= Οἱ Ἀθηναῖοι ἐσυνείθιζαν νὰ ἀπαλλάττουν τοὺς σημαντι-
κῶς ὑπηρετήσαντας τὴν πολιτείαν ἀπὸ τινὰ δημόσια βάρη,
ἀλλ' ὅχι ἀπὸ ὅλα, ἀλλ' ἀπὸ ὑπηρεσίας τινὰς προσδιωρισμένας.
Οἱ ἐννέα ἄρχοντες κατετάττοντο εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν εὐεργε-
τῶν τῆς πόλεως, καὶ ἀπηλλάττοντο ἀπὸ τὴν ὑπηρεσίαν τῆς
τριηραρχίας. (*)

(*) Ἔθος δὲ ἦν παρ' Ἀθηναίοις τοὺς εὐεργέτας τῆς πόλεως
λαμβάνειν ἀτέλειαν, ἀλλ' οὐ πασῶν τῶν λειτουργιῶν· οὐδέποτε
γὰρ ἐλάμβανον, οὔτε τῶν τριηραρχιῶν, οὔτε τῶν εἰσφορῶν τοῦ
πολέμου ἀτέλειαν. (Οὐλπιανός).

(*) Πάντες γὰρ ἐν ταῖς τριηραρχίαις συνετέλουν πλὴν τῶν
ἐννέα Ἀρχόντων. (Οὐλπιανός).

Ἄρθ. 139. Τῶν εἰς τὸν πόλεμον πασῶν εἰσφορῶν μὴ δέναι εἶναι ἀτελεῖ. Ἄρθ. 139. Οὐδεὶς ἀπαλλάττεται ἀπὸ τὰς ἀναγκαίας διὰ τὸν πόλεμον συνεισφοράς.

= Εἰσφορὰ ἦτον μία ἀπὸ τὰς δημοσίους ὑπηρεσίας ἐν καιρῷ πολέμου (ἴδε ἄρθ. 122.) ἀπὸ τὴν ὁποίαν οὐδεὶς ἀπηλλάττετο ἐξαιρουμένων τῶν ἐμπόρων, τοὺς ὁποίους ἐθεωροῦσαν ὅτι ὠφέλουν ἄλλως πως τὴν πόλιν. (*)

(*) Τῶν γὰρ εἰς τὸν πόλεμον καὶ τὴν σωτηρίαν τῆς πόλεως πασῶν εἰσφορῶν καὶ τριηραρχιῶν, ὀρθῶς καὶ δικαίως, οὐδεὶς ἔστ' ἀτελεῖς ἐκ τῶν παλαιῶν νόμων. (Δημοσθένης πρὸς Λεπτίνην.)

(*) Τινὲς τῶν πολιτῶν ἡνίκα χρημάτων ἦν εἰσφορὰ πρὸς τὴν πόλιν, τὴν ἐμπορίαν προεφασίζοντο, τὴν εἰσφορὰν βουλόμενοι φυγεῖν· ἀζήμιοι γὰρ οὗτοι διεφυλάττοντο, ὥς τὴν πόλιν ὠφελοῦντες πλεῖστα, διὰ τῆς αὐτῶν ἐμπορίας· διὸ καὶ ὁ συκοφάντης λέγει, ὅτι ὅταν γένηται τις καιρὸς πολέμου καὶ εἰσφορᾶς, ἔμπορον ἑμαυτὸν ἀποκαλῶ. (Εὐφρόνιος παρὰ τῷ σχολιαστῇ Ἀριστοφάνους).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ'.

ΠΕΡΙ ΑΜΟΙΒΩΝ ΑΠΟΔΙΔΟΜΕΝΩΝ ΠΑΡΑ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ.

Ἄρθ. 140. Τὸν αὐτὸν μὴ παρασιτεῖν πολλάκις· ἐὰν δὲ ᾧ καθήκη μὴ βούληται, κολλάζεσθαι. Ἄρθ. 140. Δὲν συγχωρεῖται εἰς οὐδέναν νὰ γευματίζη πολλάκις εἰς τὸ Πρυτανεῖον (1) ἀλλ' ὁ προσκληθεὶς καὶ μὴ θελήσας νὰ παρευρεθῇ τιμωρεῖται.

(1) Τὸ Πρυτανεῖον εἶχε διαφόρους ἀρμοδιότητας· μεταξὺ τῶν ἄλλων ἦτο καὶ τόπος προσδιωρισμένος διὰ τὰ πρὸς τιμὴν διδόμενα παρὰ τῆς πολιτείας γεύματα.

= Παρασιτεῖν σημαίνει τὸ τρέφεσθαι παρ' ἄλλου καὶ Παρασίτια τὰ διδόμενα γεύματα εἰς τὸ Πρυτανεῖον δι' ἐξόδων τοῦ κοινοῦ εἰς ὑποκείμενα διακεκριμένα διὰ τὰς ὑπηρεσίας των, πρὸ πάντων εἰς τὰς πρεσβείας, τὰ ὅποια μετὰ τὴν ἐπιστροφήν των ἐπροσκαλοῦντο εἰς γεῦμα εἰς τὸ Πρυτανεῖον πρὸς τιμὴν των, μόνον μίαν φορὰν· καὶ ὁ προσκαλούμενος καὶ μὴ παρευρισκόμενος ἐτιμωρεῖτο· διότι ἡ ἄρνησις ἐθεωρεῖτο ὡς καταφρόνησις πρὸς τοὺς προσκαλέσαντας αὐτόν.

(*) Ἰδιον δὲ τοῦ Σόλωνος καὶ τὸ περὶ τῆς ἐν δημοσίῳ σιτήσεως, ὃ περ αὐτὸς παρασιτεῖν κέκληκε· τὸν γὰρ αὐτόν οὐκ ἐᾷ σιτεῖσθαι πολλάκις· ἐὰν δὲ ᾧ καθήκη μὴ βούληται, κολάζει. (Πλουτάρχ. Σόλων).

(*) Ἐπὶ δὲ ταύτην Πρυτανεῖον, καὶ ἐστία τῆς πόλεως, παρ' ἧς ἐσιτοῦντο οἱ τε κατὰ δημοσίαν πρεσβείαν ἦκοντες, καὶ οἱ διὰ πρᾶξιν τινα σιτήσεως ἀξιωθέντες, καὶ εἴ τις ἐκ τιμῆς αἰεσίσιτος ἦν. (Πολυδεύκης).

Ἄρθ. 141. Τοῖς παρασιτουμένοις μάζαν παρέχειν, ἄρτον δὲ ταῖς ἐορταῖς προσπαρατιθέναι.

Ἄρθ. 141. Πρὸς τοὺς γευματίζοντας εἰς τὸ Πρυτανεῖον θέλουν προσφέρει συνήθως μάζαν, κατὰ δὲ τὰς ἐορτάς ἄρτον.

= Ἐκτὸς τῶν πρὸς τιμὴν προσκαλουμένων νὰ γευματίσουν εἰς τὸ Πρυτανεῖον ὑπῆρχον καὶ τινες οἱ ὅποιοι εἴτε διὰ τὰς προσωπικὰς ὑπηρεσίας των, εἴτε διὰ τὰς τῶν προπατόρων των πρὸς τὴν πολιτείαν ἐτρέφοντο διὰ βίου εἰς αὐτό. Εἰς τούτους δὲ ἔδιδαν συνήθως κρίθινον ἄρτον ὀνομαζόμενον μάζα, κατὰ δὲ τὰς ἐορτάς ἄρτον ἀπὸ σῖτον. Εἰς τὴν μάζαν δὲ ταύτην ἐπρόσθετον ἐνίοτε καὶ μέλι, ἔλαιον κτλ. (*)

(*) Σόλων δὲ τοῖς ἐν Πρυτανείῳ σιτουμένοις μάζαν παρέχειν κελεύει· ἄρτον δὲ ταῖς ἐορταῖς προσπαρατιθέναι, μιμούμενος τὸν Ὅμηρον· καὶ γὰρ ἐκεῖνος τοὺς ἀριστεῖς συνάγων πρὸς τὸν Ἀγαμέμνονα, « φύρετο δ' ἄλφιστα » φησὶν· (Ἀθήν.)

"Αρθ. 142. Ἐὰν μὲν τινα ὁ δῆμος ὁ Ἀθηναίων στεφανοῖ, ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τὸν στέφανον ἀναγορεύεσθαι· ἐὰν δὲ ἡ βουλή, ἐν τῷ βουλευτηρίῳ· ἀλλαχόθι δὲ μὴ ἐξεῖναι.

"Αρθ. 142. Ὅταν ὁ λαὸς τῶν Ἀθηναίων στεφανώσῃ τινα, χρεωστεῖ νὰ παραδίδῃ πρὸς αὐτὸν τὸν στέφανον ἐν τὸς τῆς συνελεύσεως· ὅταν δὲ ἡ βουλή, ἐντὸς τοῦ βουλευτηρίου· ἀλλαχοῦ δὲ δὲν ἐπιτρέπεται.

= Ὁ στέφανος παρὰ τοῖς Ἀθηναίοις ἦτον ἀνταμοιβὴ ὑπὲρ ῥεσιῶν ἀτόμου τινὸς πρὸς τὴν πατρίδα. Στέφανοι δι' ἀμοιβὴν ἀπενέμοντο παρὰ τοῦ λαοῦ, παρὰ τῆς βουλῆς, παρὰ τῶν φυλετῶν, παρὰ τῶν δημοτῶν καὶ παρὰ τῶν ξένων δι' ἀδείας τοῦ λαοῦ· δὲν ἐπετρέπετο δὲ νὰ στεφανωθῇ τις ἀλλαχοῦ εἰμὴ ἐνώπιον ἐκείνου παρὰ τοῦ ὁποίου ἐστεφανοῦτο.

Ἡ Στεφανηφορία ἐθεωρεῖτο ὡς βαθμὸς τις μεταξὺ τῶν πολιτῶν, καὶ οἱ φέροντες αὐτὸν κατεῖχον θέσιν τινα ἰδιαιτέραν εἰς τὰς τελετὰς καὶ παρατάξεις. Καθ' ἣν στιγμὴν ἀπενέμετο ὁ στέφανος ἐκφωνεῖτο καὶ λογίδριον πανηγυρικὸν πρὸς ἔπαινον ἐκείνου πρὸς τὸν ὁποῖον ἀπεδίδετο. (*)

(*) Οὐ γὰρ ὤετο δεῖν ὁ νομοθέτης τὸν Ῥήτορα σεμνύνεσθαι πρὸς τοὺς ἔξωθεν, ἀλλ' ἀγαπᾶν ἐν αὐτῇ τῇ πόλει τιμώμενον ὑπὸ τοῦ δήμου, καὶ μὴ ἐργολαβεῖν ἐν τοῖς κηρύγμασιν· ἀκούετε, ὦ Ἀθηναῖοι, ὅτι ὁ μὲν νομοθέτης κελεύει ΕΝ ΤΩ, ΔΗΜΩ, ΕΝ ΠΝΥΚΙ ΤΗ, ΕΚΚΛΗΣΙΑ, ἀνακηρύττειν τὸν ὑπὸ τοῦ δήμου στεφανούμενον· ΑΛΛΟΘΙ ΔΕ ΜΗΔΑΜΟΥ. (Αἰσχίν. κατὰ Κτησιφῶντος.)

"Αρθ. 143. Μὴ ὑπὸ τῶν φυλετῶν ἢ δημοτῶν ἀναγορεύεσθαι στεφανούμενον ἐν τῷ θεάτρῳ· ἢ ἄτιμον εἶναι τὸν κήρυκα.

"Αρθ. 143. Δὲν συγχωρεῖται εἰς τοὺς φυλέτας (1) καὶ δημότας (2) νὰ στεφανώσουν τινα ἐντὸς τοῦ θεάτρου· ἄλλως ὁ κήρυξ τιμωρεῖται μὲ τὴν ποινὴν τῆς ἀτιμίας.

(1) Φυλέται ὠνομάζοντο τὰ μέλη ἐκάστης φυλῆς, ἢ τῶν δέκα φυλῶν, εἰς τὰς ὁποίας ἐδαιροῦντο οἱ πολῖται.

(2) Δημόται ὠνομάζοντο τὰ μέλη ἐκάστου δήμου.

= Οἱ δῆμοι ἦσαν ὑποδιαίρεσις τῶν δέκα φυλῶν. Εἰς ὅλην τὴν Ἀττικὴν ὑπῆρχον ἑκατὸν ἐξήκοντα τέσσαρες δῆμοι· δὲν ἐδύναντο λοιπὸν οὗτοι νὰ στεφανώσουν τινὰ εἰς τὸ θέατρον, ἀλλ' ἕκαστος εἰς τὰ ἴδιά του· ἐπειδὴ ἐφοβοῦντο οἱ Ἀθηναῖοι μήπως οἱ πολῖται συνάζοντες στεφάνους καὶ κηρύγματα εἰς τὸ θέατρον ἐνώπιον ὅλων τῶν Ἑλλήνων ἀποκτήσουν ψευδῇ φιλοτιμίαν. (*)

(*) Γινομένων τῶν ἐν ἄστει Τραγωδῶν, ἀνεκκήρυττόν τινες οὐ πείσαντες τὸν δῆμον, οἱ μὲν, ὅτι στεφανοῦνται ὑπὸ τῶν φυλετῶν, ἕτεροι δὲ ὑπὸ τῶν δημοτῶν· συνιδὼν δὴ τις ταῦτα νομοθέτης, τίθησι νόμον περὶ τῶν στεφανουμένων ὑπὸ τῶν φυλετῶν καὶ δημοτῶν, καὶ διαρρήδην ἀπαγορεύει, μὴ ὑπὸ τῶν δημοτῶν ἢ φυλετῶν ἀναγορεύεσθαι στεφανούμενον ἐν τῷ θεάτρῳ, ἢ ἄτιμον εἶναι τὸν κήρυκα. Ὅταν οὖν ἀποδείξῃ τοῖς μὲν ὑπὸ τῆς βουλῆς στεφανουμένοις, εἰς τὸ βουλευτήριον ἀναρρήθῃναι· τοῖς δὲ ὑπὸ τοῦ δήμου στεφανουμένοις, εἰς τὴν ἐκκλησίαν· τοῖς δὲ ὑπὸ τῶν δημοτῶν στεφανουμένοις καὶ φυλετῶν ἀπείπη μὴ κηρύττεσθαι τοῖς τραγωδοῖς, ἵνα μηδεὶς ἐρανίζων στεφάνους καὶ κηρύγματα ψευδῇ φιλοτιμίαν κτᾶται. (Αἰσχιν. κατὰ Κτησιφῶντος).

(*) Ὅσους στεφανοῦσί τινες τῶν δήμων τὰς ἀναγορεύσεις τῶν στεφάνων ποιῆσθαι ἐν αὐτοῖς ἐκάστους τοῖς ἰδίῳις δήμοις. (Δημοσθένης περὶ Στεφάνου).

Ἄρθ. 144. Μηδὲ ὑπὸ ἄλλου μηδενὸς ἀνακηρύττεσθαι στεφανούμενον, ἀπούσης βουλῆς, καὶ δήμου, καὶ φυλετῶν καὶ δημοτῶν.

Ἄρθ. 144. Δὲν συγχωρεῖται εἰς οὐδένα νὰ στεφανώσῃ τινὰ ἄνευ τῆς συγκατάθεσεως τῆς βουλῆς, ἢ τοῦ λαοῦ, ἢ τῶν φυλετῶν, ἢ τῶν δημοτῶν.

= Μόνοι αὐτοὶ ἡδύναντο αὐθορμήτως νὰ προσφέρωσι τὸν στέφανον· οἱ δὲ ἄλλοι ὤφειλον νὰ λάβουν ἄδειαν. (*)

(*) Προσαπείπη δὲ ἐν τῷ νόμῳ, μηδὲ ὑπὸ ἄλλου μηδενὸς ἀνακηρύττεσθαι, ἀπούσης βουλῆς, καὶ δήμου, καὶ φυλετῶν καὶ δημοτῶν (Αἰσχίν. κατὰ Κτησιφῶντος).

Ἔρθ. 145. Μὴ κηρύττεσθαι τὸν ἀλλότριον στέφανον ἐν τῷ θεάτρῳ, ἐὰν μὴ ψηφίσηται ὁ δῆμος· αὐτὸν δὲ τὸν στέφανον ἱερὸν εἶναι τῆς Ἀθηνᾶς.

Ἔρθ. 145. Οἱ παρὰ τῶν ξένων ἀποδιδόμενοι στέφανοι δὲν συγχωρεῖται νὰ κηρυχθῶσιν ἐντὸς τοῦ θεάτρου, ἄνευ τῆς συγκαταθέσεως τοῦ λαοῦ· οἱ στέφανοι δὲ οὗτοι ἀφιεροῦνται εἰς τὴν Ἀθηνᾶν.

Σ. τοῦ Σ. Σύμφωνον μὲ τὰς νεωτέρας νομοθεσίας κατὰ τὰς ὁποίας δὲν συγχωρεῖται εἰς οὐδένα νὰ φέρῃ παράσημον ξένης δυνάμεως ἄνευ ἀδείας τῆς Κυβερνήσεώς του.

= Μόνον οἱ παρὰ τῶν ξένων ἀπονεμόμενοι στέφανοι ἡδύναντο νὰ κηρυχθῶσιν εἰς τὸ θέατρον· ἀφοῦ πρότερον ὁ λαὸς διὰ ψηφίσματος ἐφάνερονε τὴν συγκατάθεσίν του εἰς τοὺς πρέσβεις οἵτινες ἐστέλλοντο ἐπὶ τούτῳ. Ὁ πολίτης πρὸς τὸν ὁποῖον ἐπροσφέρετο δὲν ἡδύνατο ἄνευ ταύτης νὰ τὸν δεχθῇ. Ὅσους στεφάνους ἐλάμβανέ τις ἀπὸ τὴν πατρίδα του ἡδύνατο νὰ τοὺς φυλάττῃ εἰς τὴν οἰκίαν του· τοὺς δὲ ἀπὸ τοὺς ξένους ἀφιέρονεν εἰς τὴν Ἀθηνᾶν. (*)

(*) Καὶ διὰ τοῦτο προσέθηκεν ὁ νομοθέτης, μὴ κηρύττεσθαι τὸν ἀλλότριον στέφανον ἐν τῷ θεάτρῳ, ἐὰν μὴ ψηφίσηται ὁ δῆμος· ἢ ἡ πόλις βουλομένη τινὰ τῶν ὑμετέρων στεφανοῦν, πρέσβεις πέμψασα, δεηθῇ τοῦ δήμου· ἵνα κηρυττόμενος μεῖζω χάριν εἰδῇ τοῦ στεφάνου ὑμῖν, ἢ τοῖς στεφανοῦσιν, ὅτι κηρύξαι ἐπετρέψατε. Ἐπειδὴν τοίνυν ἐξαπατῶντες ὑμεῖς λέγωσιν, ὡς προσγέγραπται ἐν τῷ νόμῳ ἐξεῖναι στεφανοῦν (ἐν τῷ θεάτρῳ) ἐὰν ψηφίσηται ὁ δῆμος, ἀπομνημονεύετε αὐτοῖς ὑποβαλεῖν, νὰ εἴγε σέ τις ἄλλη πόλις στεφανοῖ. (Αἰσχίν. κατὰ Κτησιφῶντος).

Ἔρθ. 146. Τὸν στεφανούμενον ξενικῶς στεφάνῳ τὸν

Ἔρθ. 146. Δὲν συγχωρεῖται εἰς οὐδένα νὰ λάβῃ

λόγον ποιῆσθαι εἰς βίον ἀξιο- | στέφανον ξένον πρὶν ἀποδείξῃ
 χρεων καὶ τρόπον σώφρονα. | καλήν καὶ σώφρονα διαγωγὴν.

= Διὰ τὴν συγχωρήσῃ ὁ λαὸς εἰς τινὰ πολίτην τὴν λάβῃ
 στέφανον ξένον ἐχρεώσται οὗτος ν' ἀποδείξῃ πρότερον εἰς αὐ-
 τὸν τὴν καλήν καὶ σώφρονα διαγωγὴν του (*).

(*) Ὅταν οὖν λάβῃτε ῥήτορα ξενικῶν στεφάνων καὶ κη-
 ρυγμάτων ἐν τοῖς Ἑλλησιν ἐπιθυμοῦντα, ἐπανάγειν αὐτὸν
 κελεύετε, καὶ τὸν λόγον, τὰς βεβαιώσεις τῶν κηρυγμάτων,
 ὥσπερ ὁ νόμος κελεύει, ποιῆσθαι, εἰς βίον ἀξιοχρεων, καὶ
 τρόπον σώφρονα. (Αἰσχίν. κατὰ Κτησιφῶντος).

Ἄρθ. 147. Ὅπως ἂν |
 πλουσιώτατοι | λειτουργῶσι
 μηδένα ἀτελεῖν εἶναι, πλὴν τῶν
 ἀφ' Ἀρμοδίου καὶ Ἀριστο-
 γείτονος καὶ τῶν ἐννέα Ἀρ-
 χόντων, μηδὲ τὸ λοιπὸν ἐξεῖ-
 ναι τῷ δήμῳ αἰτηθέντι διδόν-
 ναι. Εἰ δέ τις ἄλλῳ αἰτῶν,
 ἄτιμον αὐτὸν εἶναι καὶ γένος
 καὶ οἰκίαν καὶ ὑποκεῖσθαι
 γραφαῖς καὶ ἐνδείξεσιν· εἰ δέ
 καὶ ἐν τούτοις ἄλλῳ, ἔνοχον
 αὐτὸν εἶναι τοῖς αὐτοῖς οἷσπερ
 οἱ δικάζοντες ὅταν ὀφείλοντες
 τῷ δημοσίῳ δικάζωσι.

Ἄρθ. 147. Ἡ ἀτέλεια
 καταργεῖται· οὐδεὶς πλούσιος
 δύναται ν' ἀπαλλαχθῇ ἀπὸ
 τὰς δημοσίους ὑπηρεσίας ἐκτὸς
 τῶν ἀπογόνων τοῦ Ἀρμοδίου
 καὶ Ἀριστογείτονος καὶ τῶν
 ἐννέα ἀρχόντων. Ὁ λαὸς δὲν
 θέλει ἐπιτρέψῃ τοῦτο εἰς οὐ-
 δένα· ὁ καταμηνυθεὶς ὅτι ἀ-
 παίτησε τοῦτο τιμωρεῖται μὲ
 τὴν ποινὴν τῆς ἀτιμίας, αὐ-
 τὸς, ἢ οἰκογένειά του καὶ ὅλη
 του ἢ γενεά· καὶ ἐγκαλεῖται
 διὰ τῶν ἀγωγῶν, γραφῆς, καὶ
 ἐνδείξεως, καὶ ἂν ἀποδειχθῇ
 ἔνοχος τιμωρεῖται μὲ τὰς
 αὐτὰς ποινὰς μὲ τὰς ὁποίας
 τιμωροῦνται οἱ καταδικαζό-
 μενοι ὡς χρεῶσται τοῦ δημο-
 σίου.

Σ. Μ. Κατὰ τὰς νεωτέρας νομοθεσίας ἡ ἀτέλεια εἶναι ἀπηγο-
 ρευμένη.

= Ὁ νόμος οὗτος εἶχε προβληθῇ ἀπό τινος Λεπτίνην, κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος τῆς ἑκατοστῆς ἑκτῆς Ὀλυμπιάδος διὰ τοῦ ὁποίου κατηργεῖτο ἡ ἀτέλεια, ἣτις ἦτο παραχωρημένη εἰς διάφορα ἄτομα· ἀλλ' ἔπειτα δι' αἰτήσεως τοῦ Δημοσθένους ἀκυρώθη· ὁ δὲ Λεπτίνης ἀποθανὼν δὲν ἐτιμωρήθη. (*)

(*) Λεπτίνης τις εἰσήνεγκε νόμον, ὥς χρῆν τὰς ἀτελείας ἀφέλεσθαι τοὺς ἔχοντας παρὰ τοῦ δήμου· δίχα τῶν ἀφ' Ἀρμοδίου καὶ Ἀριστογείτονος τὸ λοιπὸν ἐξεῖναι διδόναι μηδενὶ τὴν δωρεάν ταύτην· τί οὖν ἔσθ' ὅπως; παρεδέξαντο τὸν νόμον; οὐμενοῦν, ἀλλ' ἐάλω γραφῆς. (Δίων Χρυσόστομος). (*)

(*) Τοῦ νόμου οὖν οὕτως ἔχοντος, ἐγράψατο μὲν τὸ πρότερον Βάθιππος Λεπτίνην, ὃς ἀπέθανε πρὶν εἰσελθεῖν τὴν γραφήν· κατὰ διετρίβη χρόνος καὶ γέγονε Λεπτίνης ἀνεύθυνος. Νόμος γὰρ ἦν τὸν γράψαντα νόμον, ἢ ψήφισμα μετ' ἐνιαυτὸν, μὴ εἶναι ὑπεύθυνον· ὅμως ἐπειδὴ καὶ οὕτω κατὰ τὸν νόμον ἐξῆν ποιεῖσθαι τὰς κατηγορίας, καὶ οἱ γράψαντες ἔξω κινδύνων ὦσι, μετὰ τὸν ἐνιαυτὸν ἐπέστη κατήγορος Ἀφεψίων υἱὸς Βαθίππου, ὃς συνηγόρει Φορμίων ὁ Ῥήτωρ, καὶ Κτήσιππος ὁ υἱὸς Χαβρίου, ὃς συνηγόρει Δημοσθένης. (Δημοσθ. εἰς Λεπτίνην).

Ἄρθ. 148. Τὰς δωρεὰς αἷς ὁ δῆμος ἔδωκε κυρίας εἶναι· τοὺς δὲ ἄρχοντας, κρίνεσθαι, ἵνα εἰ μὲν ἄξιοι, ἔχωσιν, εἰ δὲ ἀναξίως ἔχειν δοκεῖεν, ἐλεγχθέντες ἀφαιρεθῶσι.

Ἄρθ. 148. Αἱ παρὰ τοῦ δήμου ἀποδιδόμεναι ἀμοιβαὶ ἔχουν τὸ κῦρὸς των μέχρις οὗ οἱ λαβόντες αὐτὰς εἶναι τῷ ὄντι ἄξιοι τούτων· ἐὰν δὲ ἐκ τοῦ ἐναντίου δικασθέντες ἀποδειχθῶσιν ἀνάξιοι, ἀκυροῦνται.

= Ἐκαστος πολίτης εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ ἐγκαλέσῃ τινὰ ὡς ἀναξίως λαβόντα παρὰ τοῦ δήμου ἀμοιβήν ἢ ἄλλην τινὰ τιμὴν· καὶ ἐὰν δικασθέντες ἀπεδεικνύοντο τῷ ὄντι ἀνάξιοι, ἢ ἀνταμοιβῇ ἀκυροῦτο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'.

ΠΕΡΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΕΙΩΝ ΚΑΙ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ.

Ἄρθ. 149. Οἱ δὲ τῶν παίδων διδάσκαλοι ἀνοιγέτωσαν μὲν τὰ διδασκαλεῖα μὴ πρότερον ἡλίου ἀνιόντος, κλειέτωσαν δὲ πρὸ ἡλίου δύνοντος· καὶ μὴ ἐξέστω τοῖς ὑπὲρ τὴν τῶν παίδων ἡλικίαν οὓσιν εἰσιέναι τῶν παίδων ἔνδον ὄντων, ἐὰν μὴ υἱὸς διδασκάλου, ἢ ἀδελφοῦ, ἢ θυγατρὸς ἀνὴρ. Ἐὰν δέ τις παρὰ ταῦτ' εἰσῇ, θανάτῳ ζημιούσθω. Καὶ οἱ Γυμνασιάρχαι τοῖς Ἑρμαίοις μὴ ἐάτωσαν συγκατιέναι μηδένα τῶν ἐν ἡλικίᾳ τρόπῳ μηδενί. Ἐὰν δὲ ἐπιτρέπη, καὶ μὴ ἐξείργῃ τοῦ Γυμνασίου, ἔνοχος ἔστω ὁ Γυμνασιάρχης τῷ τῆς ἐλευθέρων φθορᾷ νόμῳ. Οἱ δὲ χορηγοὶ οἱ καθιστάμενοι ὑπὸ τοῦ δήμου ἔστωσαν τὴν ἡλικίαν ὑπὲρ τετταράκοντα ἔτη.

Ἄρθ. 149. Οἱ διδάσκαλοι τῶν παίδων ὀφείλουν ν' ἀνοίγουν τὰ διδασκαλεῖά των πρὶν τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου, καὶ νὰ τὰ κλείουν πρὶν τῆς δύσεως αὐτοῦ· νὰ μὴν συγχωροῦν νὰ εἰσέρχωνται εἰς αὐτὰ, καθ' ἣν ὥραν εὐρίσκονται οἱ παῖδες, ἄνθρωποι ἔχοντες ἡλικίαν ὑπεράνω τῆς παιδικῆς· ἐξαιρουμένου τοῦ υἱοῦ, τοῦ ἀνεψιοῦ, ἢ τοῦ γαμβροῦ τοῦ διδασκάλου. Ἐὰν δὲ ἐκτὸς τούτων εἰσέλθῃ τις, τιμωρεῖται μὲ θάνατον.

Οἱ Γυμνασιάρχαι (1) δὲν θέλουν συγχωρεῖ εἰς τοὺς παῖδας νὰ εἰσέρχωνται εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ Ἑρμοῦ· ἂν ἐπιτρέψουν εἰς τινὰ νὰ εἰσέλθῃ ἢ ἀφοῦ τὸν ἴδωσιν εἰσερχόμενον, δὲν ἤθελον τὸν ἐμποδίσει, ὁ Γυμνασιάρχης ἔνοχοποιεῖται καὶ τιμωρεῖται κατὰ τὸν περὶ διαφθορᾶς τῶν ἐλευθέρων παίδων νόμον. Οἱ δὲ παρὰ τοῦ δήμου διοριζόμενοι Χορηγοὶ χρεωστοῦν νὰ ᾔναι ὑπεράνω τῆς ἡλικίας τῶν τεσσαράκοντα ἐτῶν.

= Οἱ Ἀθηναῖοι περὶ πολλοῦ ποιούμενοι τὴν ἀνατροφὴν τῶν τέκνων τῶν δὲν ἐσυγχωροῦσαν νὰ συναναστρέφονται οἱ παῖδές των μὲ νέους μεγαλητέρους τῆς ἡλικίας των, φοβούμενοι τὴν διαφθοράν· ἀλλ' οὔτε νὰ πηγαίνουν εἰς τὰ διδασκαλεῖα πρὶν τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου, οὔτε νὰ ἐπιστρέφουν μετὰ τὴν δύσιν αὐτοῦ, ὑποπτευόμενοι τὴν ἐρημίαν καὶ τὸ σκότος.

Γυμνασιαρχία ὠνομάζετο εἶδος δημοσίου ὑπηρεσίας διοριζομένης ἐν καιρῷ εἰρήνης ("Ἰδ. ἀρθ. 122.)

(1) Γυμνασιάρχαι ὠνομάζοντο οἱ ἐπιφορτισμένοι νὰ προμηθεύουν τὸ ἀναγκαῖον ἔλαιον καὶ λοιπὰ χρήσιμα εἰς τὰς παλαίστρας. Οὗτοι ὤφειλον νὰ ἀποκλείουν τοὺς παῖδας ἀπὸ τὰ Ἑρμαῖα.

Ἑρμαῖα ὠνομάζοντο ἡ ἐορτὴ ἡ πανηγυριζομένη πρὸς τιμὴν τοῦ Ἑρμοῦ ἀπὸ τοὺς νέους τῶν Γυμνασίων, κατὰ τὴν ὁποίαν ἔπινον, ἐμέθυσον κτλ. οἱ παῖδες δὲν ἦσαν δεκτοὶ εἰς τὴν αἴθουσαν καθ' ἣν ἐπανηγυρίζετο ἡ Ἑορτὴ αὕτη εἰμὴ μόνον ὁ Γυμνασιάρχης. (*)

(*) Καὶ διαρρήδην ἀποδείκνυσι πρῶτον μὲν ἦν ὥραν προσήκει ἰέναι τὸν παῖδα τὸν ἐλεύθερον εἰς τὸ διδασκαλεῖον, ἔπειτα μετὰ πόσων παίδων εἰσιέναι, καὶ πηνίκα ἀπιέναι· καὶ τοὺς διδασκάλους τὰ διδασκαλεῖα, καὶ τοὺς παιδοτρίβας τὰς παλαίστρας, ἀνοίγειν μὲν ἀπαγορεύει μὴ πρότερον πρὶν ἂν ὁ ἥλιος ἀνίσχη, κλείειν δὲ προστάττει πρὸ ἡλίου δεδυκότος, τὰς ἐρημίας, καὶ τὸ σκότος ἐν πλείστη ὑποψία ποιούμενος. (Αἰσχίν· κατὰ Τιμάρχου).

(*) "Εν τε Γυμνασίοις, ὅταν ἦ τὰ καλούμενα Ἑρμαῖα, πίνετε, μεθύετε, συνουσίας περαίνετε, ἐκ τῶν ἐναντίων περαίνεσθε. (Διογένης.)

"Αρθ. 150. Δοῦλον μὴ γυμνάζεσθαι, μηδὲ ξηραλοιφεῖν ἐν ταῖς παλαίστραις.

"Αρθ. 150. Δὲν συγχωρεῖται εἰς τοὺς δούλους νὰ γυμνάζωνται εἰς τὰς παλαίστρας, οὐδὲ νὰ ἀρωματίζωνται.

= Οἱ ἀγῶνες καὶ τὸ δικαίωμα τοῦ ἀγωνίζεσθαι ἐθεωρεῖτο ὡς πλεονέκτημα τοῦ ἐλευθέρου ἀνδρός. Εἰς τοὺς δούλους ὅθεν ἦτον ἀπηγορευμένον νὰ λαμβάνουν μέρος εἰς τοὺς ἀγῶνας, καὶ νὰ ἀρωματίζονται.

(*) Οἱ πατέρες ἡμῶν ὅθ' ὑπὲρ τῶν ἐπιτηδευμάτων, καὶ τῶν ἐκ φύσεως ἀναγκαίων κακῶν καὶ ἀγαθῶν ἐνομοθέτουν ἅ τοῖς ἐλευθέροις ἡγοῦντο εἶναι πρακτέα, ταῦτα τοῖς δούλοις ἀπεῖπον μὴ ποιεῖν. Δουλον φησὶν ὁ νόμος μὴ γυμνάζεσθαι μηδὲ ξηραλοφεῖν ἐν ταῖς παλαίστραις. (Αἰσχ. κατὰ Τιμάρχου).

(*) Καὶ οὐκ ἔτι προσέγραψε, τὸν δὲ ἐλεύθερον ἀλείφεσθαι καὶ γυμνάζεσθαι. Ὅποτε γὰρ οἱ νομοθέται τὸ καλὸν τὸ ἐκ τῶν Γυμνασίων κατιδόντες, ἀπεῖπον τοῖς δούλοις μὴ μετέχειν, τῷ αὐτῷ νόμῳ ἡγοῦντο ὅτι ἐκείνους ἐκώλυον, τοὺς ἐλευθέρους προτρέπειν ἐπὶ τὰ Γυμνάσια. (Αἰσχίνης).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η'.

ΠΕΡΙ ΦΙΛΟΣΟΦΩΝ.

Ἄρθ. 151. Λόγων τέχνην μὴ διδάσκειν.

Ἄρθ. 151. Δὲν συγχωρεῖται εἰς οὐδένα νὰ διδάσκη φιλοσοφίαν.

= Ὁ νόμος οὗτος, καθὼς καὶ ὁ κατωτέρω, ἐτέθησαν εἰς τὴν ἐποχὴν τῶν τριάκοντα τυράννων, ἐπειδὴ ἤθελον οὗτοι ν' ἀποδιώξωσι τὰ φῶτα, τὰ ὅποια ἐθεωροῦσαν πρόσκομμα τῆς εὐημερίας των. Πρῶτος ὁ Κριτίας μετὰ αὐτῶν ὅστις ἐμίσει τὸν Σωκράτην μόνον ὅτι μαθητὴς του εἰσῆξε τὸν νόμον τοῦτον· ἀλλ' ἔπειτα μετὰ τὴν κατάλυσίν των οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς ἀκύρωσαν, καὶ κατεδίκασαν τοὺς προτείναντας αὐτούς. (*)

(*) Ἐξ ὧν δὴ καὶ ἐμίσει τὸν Σωκράτην ὁ Κριτίας· ὥστε καὶ ὅτε τῶν τριάκοντα ὧν νομοθέτης μετὰ Χαρικλέους ἐγένετο, ἀπεμνημόνευσεν αὐτῷ καὶ ἐν τοῖς νόμοις ἔγραψε, λόγων τέχνην μὴ διδάσκειν· ἐπηρεάζων ἐκείνῳ καὶ οὐκ ἔχων ὅπῃ ἐπιλάβοιτο,

ἀλλὰ τὸ κοινῇ τοῖς φιλοσόφοις ὑπὸ τῶν πολλῶν ἐπιτιμώμενον ἐπιφέρων αὐτῷ, καὶ διαβάλλων πρὸς τοὺς πολλοὺς (Ξενοφῶν. Ἀπομνημον.)

Ἄρθ. 152. Μηδένα φιλοσόφων σχολῆς ἀφηγεῖσθαι, ἂν μὴ τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ δόξη· εἰ δὲ μὴ, θάνατον εἶναι τὴν ζημίαν.

Ἄρθ. 152. Δὲν συγχωρεῖται εἰς οὐδένα τῶν φιλοσόφων νὰ διατηρήσῃ σχολεῖον ἄνευ τῆς συγκαταθέσεως τῆς βουλῆς καὶ τοῦ δήμου· ὁ παραβάτης τοῦ νόμου τούτου τιμωρεῖται μὲ τὴν ποινὴν τοῦ θανάτου.

= Μετὰ τὴν δημοσίευσιν τῶν νόμων τούτων, ὅλοι οἱ φιλόσοφοι ἀνεχώρησαν ἀπὸ τὰς Ἀθήνας, καὶ γενικὴ θλίψις κατέλαβε τοὺς Ἀθηναίους· ἀλλὰ μετὰ τὴν κατάλυσιν τῶν τριάκοντα τυράννων ἐπανῆλθον, καὶ οἱ προτείναντες αὐτοὺς κατεδικάσθησαν εἰς πρόστιμον. (*)

(*) Τοιοῦτος ὢν Θεόφραστος, ὅμως ἀπεδήμησε πρὸς ὀλίγον καὶ οὗτος, καὶ πάντες οἱ λοιποὶ φιλόσοφοι, Σοφοκλέους τοῦ Ἀμφικλείδου νόμον εἰσενεγκόντος, μηδένα τῶν φιλοσόφων σχολῆς ἀφηγεῖσθαι, ἂν μὴ τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ δόξη· εἰ δὲ μὴ, θάνατον εἶναι τὴν ζημίαν· ἀλλ' αὖθις ἐπανῆλθον εἰς νέωτα, Φίλωνος τὸν Σοφοκλέα γραψαμένου παρὰ νόμων· ὅτε καὶ τὸν νόμον μὲν ἄκυρον ἐποίησαν Ἀθηναῖοι, τὸν δὲ Σοφοκλέα πέντε ταλάντοις ἐζημίωσαν, κάθοδόν τε τοῖς φιλοσόφοις ἐψηφίσαντο. (Διογένης. Λαέρτιος).

ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

ΠΕΡΙ ΔΙΚΑΣΤΩΝ ΚΑΙ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΩΝ.

Ἄρθ. 153. Περὶ ἐκείνων
ἅσα αἱ ἀρχαὶ κρίνουσιν, εἰς τὸ
δικαστήριον ἐφέσεις εἶναι τοῖς
βουλομένοις.

Ἄρθ. 153. Τῶν ἀποφά-
σεων τῶν ἀρχῶν δύνανται νὰ
κάμουν ἐφесιν εἰς τὰ ἀρμόδια
δικαστήρια.

Σ. τοῦ Μ. Σύμφωνον μὲ τὰς νεωτέρας Νομοθεσίας.

= Πρὶν τῆς νομοθεσίας τοῦ Σόλωνος οἱ ἐννέα Ἄρχοντες
εἶχον ἀρμοδιότητα δικαστικὴν καὶ ἐδίκαζον περὶ ὅλων τῶν ἰδι-
ωτικῶν ὑποθέσεων ἀνεκκλήτως. Ἀλλὰ μετὰ τὴν σύστασιν τῶν
δικαστηρίων ὁ Σόλων εἰς μὲν τοὺς ἐννέα Ἄρχοντας δὲν ἄφησεν
εἰμὴ τὴν ἀρμοδιότητα τοῦ ἀνακρίνειν ἢ τοῦ προεξετάζειν
τὰς ὑποθέσεις ἐὰν ᾖναι εἰσαγώγιμοι ἢ ὅχι· εἰς δὲ τὰ τακτικὰ
δικαστήρια ἀφίέρωσε τὴν διεξαγωγὴν ἐκάστης δίκης. Ὁ θεω-
ρῶν λοιπὸν τὸν ἑαυτὸν τοῦ ἡδίκημένον ἀπὸ ὁποιανδήποτε
τινὰ ἀρχῆν, ἢ ἀπὸ κατώτερόν τι δικαστήριον, ἡδύνατο νὰ κά-
μῃ ἐφесιν εἰς τὰ ἀρμόδια δικαστήρια.

(*) Κύριοί τε ᾗσαν οἱ ἐννέα ἄρχοντες, ὥστε τὰς δίκας αὐ-
τοτελεῖς ποιεῖσθαι· ὕστερον δὲ Σόλωνος αὐτοῖς νομοθετήσαντος,
οὐδὲν ἕτερον αὐτοῖς ἐτελεῖτο, ἢ μόνον ἀνακρίνειν τοὺς ἀντιδί-
κους. (Σουΐδας).

(*) Διὸ καὶ μέμφονται τινὲς αὐτῷ· λύσαι γὰρ θάτερον κύ-
ριον ποιήσαντα τὸ δικαστήριον πάντων, κληρωτὸν ὄν (Ἀρι-
στοτέλης.)

(*) Δήμῳ μὲν γὰρ ἔδωκε τόσον κράτος ὅσον ἐπαρκεῖ,

Τιμῆς οὔτ' ἀφελὼν, οὔτ' ἐπορεξάμενος·

Οἱ δ' εἶχον δύναμιν, καὶ χρήμασιν ᾗσαν ἀγῆτοί,

Καὶ τοῖς ἐφρασάμην μηδὲν ἀεικὲς ἔχειν.

Ἔστην δ' ἀμφιβαλὼν κρατερόν σάκος ἀμφοτέροισι,

Νικᾶν δ' οὐκ εἶας οὐδετέροις ἀδίκως. (Σόλων).

"Αρθ. 154. Ἐξεῖναι ἐν τῷ δικαστηρίῳ καταδέχεσθαι τοὺς ἐκφυλλοφορηθέντας. | "Αρθ. 154, Οἱ ἐκφυλλοφορηθέντες (1) δύνανται νὰ ἐκλέγωνται δικασταί.

(1) Ἐκφυλλοφορηθέντες ὠνομάζοντο τὰ μέλη τῆς βουλῆς ἐκεῖνα, τῶν ὁποίων ἡ διαγωγὴ δὲν ἤρεσκεν εἰς τοὺς συναδελφούς των, καὶ διὰ γενικῆς ἀποφάσεώς των γενομένης διὰ ψηφοφορίας τοὺς ἀπέβαλλον ἀπὸ τὸ σῶμα τῆς βουλῆς καὶ τοὺς ἀντικατέσταινον ἀπὸ τοὺς ἀναπληρωτικούς (ἀντιλαχόντας)· οἱ τοιοῦτοι λοιπὸν ἠδύναντο νὰ ἐκλέγωνται δικασταί.

"Αρθ. 155. Πάντας Ἀθηναίους λαχεῖν εἰς τὰ δικαστήρια. | "Αρθ. 155. Ὅλοι οἱ Ἀθηναῖοι εἶναι ἐκλέξιμοι ὡς δικασταὶ εἰς τὰ δικαστήρια.

= Οἱ δικασταὶ ἐκλέγοντο μεταξὺ τῶν πολιτῶν ἄνευ διαστολῆς βαθμοῦ καὶ περιουσίας· ἀρκοῦσε νὰ ἔχη τις ἡλικίαν τριάκοντα ἐτῶν καὶ ἐχέγγυα καλῆς διαγωγῆς. Ἐκτὸς τοῦ Ἀρείου Πάγου ὑπῆρχον ἕτερα δέκα δικαστήρια εἰς τὰς Ἀθήνας, ἐκ τῶν ὁποίων τέσσαρα ἐδίκαζον περὶ ἐγκληματικῶν καὶ ἕξ περὶ πολιτικῶν ὑποθέσεων. Ἐκαστον τῶν δέκα τούτων δικαστηρίων εἶχεν ἐπὶ τῆς θύρας του γραμμένον ἐν ἀλφαριθμητικῶν στοιχείῳ μὲ χρῶμα διαφορετικὸν καὶ ὠνομάζετο τὸ δικαστήριον Α. Β. Γ. μέχρι τοῦ Κ. Οἱ ἐκλεγόμενοι δικασταὶ ἐνεχείριζον εἰς τοὺς Θεσμοθέτας γραμμάτιον περιέχον τὸ ὄνομά των, τὸ ἐπώνυμον καὶ τὸν δῆμον εἰς τὸν ὁποῖον ἀνῆκον. Οἱ Θεσμοθέται τοὺς ἀπέπεμπον παραδίδοντες εἰς αὐτοὺς ἄλλο γραμμάτιον φέρον τὸ ἀλφαριθμητικὸν στοιχεῖον τοῦ δικαστηρίου, εἰς τὸ ὁποῖον εἶχον διορισθῆ διὰ τοῦ κλήρου· τὸ στοιχεῖον τοῦτο ἐδείκνυον οἱ Δικασταὶ εἰς τὸν Κλητῆρα τοῦ δικαστηρίου, ὁ δὲ κλητὴρ ἔδιδεν εἰς αὐτοὺς τὸ γραμμάτιον εἰς τὸ ὁποῖον ἦτο γεγραμμένον τὸ ὄνομά των ὡς δικαστῶν καθὼς καὶ τοῦ δικαστηρίου· συγχρόνως τοὺς ἔδιδε καὶ τὴν ῥάβδον (σημεῖον διακριτικὸν τῶν δικαστῶν), ἐπὶ τῆς ὁποίας ἦτο γεγραμμένον τὸ ὄνομα τοῦ δικαστηρίου, καὶ οὕτω ἐγίνοντο δεκτοὶ νὰ συνεδριά-

σωσιν. Οἱ λαμβάνοντες μέρος εἰς τὰ Δικαστήρια ἄνευ τούτων τῶν διατυπώσεων κατεδικάζοντο εἰς πρόστιμον.

Ἀφοῦ ἐτελείονεν ἡ ὑπόθεσις περὶ τῆς ὁποίας ἐπροσκλήθησαν νὰ δικάσωσι, παρέδιδον τὴν ῥάβδον εἰς τοὺς Πρυτάνεις καὶ ἐλάμβανον τὸν δικαστικὸν μισθὸν συνιστάμενον εἰς ἓνα καὶ ἐνίοτε εἰς τρεῖς ὀβολοὺς δι' ἐκάστην ὑπόθεσιν. Ὁ μισθὸς οὗτος μόνον ὅτι εὐτελὲς ἐσχημάτιζεν ἐτήσιον ἔξοδον τῆς πολιτείας ἑκατὸν πεντήκοντα ταλάντων· διότι ὁ ἀριθμὸς τῶν δικαστῶν ἀνέβαιnen ἐνίοτε μέχρι τῶν ἑξ χιλιάδων. (*)

(*) Ἐδίκαζον δὲ οἱ ὑπὲρ τριάκοντα ἔτη ἐκ τῶν ἐπιτιμίων, ἐπιτίμων, καὶ μὴ ὀφειλόντων τῷ δημοσίῳ. (Πολυδ. βιβλ. Η΄.)

(*) Ἐν ταῖς Ἀθήναις πολλὰ ἦν δικαστήρια, καὶ ἐν τισὶ μὲν ἐδίκαζον περὶ φονικῶν πραγμάτων, ἐν τισὶ δὲ, περὶ δημοτικῶν· καὶ ἑκαστον δὲ τι τούτων εἶχεν ἐν τι τῶν στοιχείων εἰδικόν, οἷον, ἦν τι τῶν δικαστηρίων λεγόμενον Ἄλφα, ὁμοίως ἄλλο λεγόμενον Βῆτα, ἄλλο Γάμμα· καὶ ἐξῆς τὸ Δ, καὶ τὸ Ε, καὶ ἕως τοῦ Κ. Δέκα γὰρ ἦν τὰ δικαστήρια ἐν Ἀθήναις· καὶ πρὸ θυρῶν δ' ἐκάστου δικαστηρίου, ἐγγράπτο πυρρῶ βάμματι τὸ στοιχεῖον, ᾧ τινι τὸ δικαστήριον ὠνομάζετο· ἤρχετο δὲ ἑκαστος εἰς τὸ πινάκιον ἔχων ἐπιγεγραμμένον ὄνομα αὐτοῦ καὶ πατρόθεν καὶ τοῦ δήμου, καὶ κλήρους ἔβαλλον· καὶ ὅστις ἂν κλῆρον ἐκλήρουτο ἔχοντα τὸ Α, ἀπήρχετο εἰς τὸ Α δικαστήριον· ὁμοίως δ' εἰς τὸ Β. καὶ τὰ ἐφεξῆς. Ἀπήρχετο δὲ, καὶ πρῶτον μὲν ἐδείκνυε τῷ κήρυκι τοῦ δικαστηρίου τὸν κλῆρον τοῦ στοιχείου· ὁ δὲ κήρυξ λοιπὸν ἐδίδου αὐτῷ τὸ πινάκιον, ἐν ᾧ ἐγγεγραμμένον ἦν τὸ ὄνομα αὐτοῦ καὶ τοῦ δικαστηρίου, ἐδίδου καὶ τὴν ῥάβδον ἅμα καὶ τῷ πινακιδίῳ, καὶ ἐν αὐτῇ δὲ τῇ ῥάβδῳ ἦν τὸ ὄνομα τοῦ δικαστηρίου ἐγγεγραμμένον, εἴτα οὕτως ἐδίκαζεν· εἰ δέ τις δικαστὴς εἰσῆει μὴ κληρωθεὶς εἰς τὸ δικαστηριον, διαφορεως ἐζημιούτο. (Σχολ. Ἀριστοφ. Πλούτον).

ΟΡΚΟΣ ΗΛΙΑΣΤΩΝ.

ΟΡΚΟΣ ΗΛΙΑΣΤΩΝ (1).

Ἀρθ. 156. Ψηφίζομαι

Ἀρθ. 156. Θέλω ἀποφα-

κατὰ τοὺς νόμους καὶ τὰ ψη-
φίσματα τοῦ δήμου τῶν Ἀθη-
ναίων καὶ τῆς Βουλῆς τῶν
Πεντακοσίων. Καὶ Τύραννον
οὐ ψηφιοῦμαι εἶναι, οὐδὲ ὀλι-
γαρχίαν, οὐδ' εἴαν τις κατα-
λύῃ τὸν δῆμον τῶν Ἀθηναί-
ων, ἢ λέγῃ ἢ ἐπιψηφίζῃ παρὰ
ταῦτα οὐ πείσομαι οὐδὲ τῶν
χρεῶν τῶν ἰδίων ἀποκοπᾶς,
οὐδὲ γῆς ἀναδασμὸν τῆς Ἀ-
θηναίων, οὐδ' οἰκιῶν, οὐδὲ
τοὺς φεύγοντας κατὰξω. οὐδ'
ὢν θάνατος κατέγνωσται,
οὐδὲ τοὺς μένοντας ἐξελῶ παρὰ
τοὺς νόμους τοὺς κειμένους
καὶ τὰ ψηφίσματα τοῦ δήμου
τῶν Ἀθηναίων καὶ τῆς Βου-
λῆς οὔτ' αὐτὸς ἐγὼ, οὔτ' ἄλ-
λον οὐδένα ἐάσω, οὐδὲ ἀρχὴν
καταστήσω, ὥστε ἄρχειν ὑ-
πεύθυνον ὄντα ἐτέρας ἀρχῆς
καὶ τῶν ἐννέα ἀρχόντων καὶ
τοῦ ἱερομνήμονος καὶ ὅσοι
μετὰ τῶν ἐννέα ἀρχόντων
κυαμεύονται ταύτῃ τῇ ἡμέ-
ρᾳ, καὶ κήρυκος, καὶ πρε-
σβείας, καὶ συνέδρων, οὐδὲ
δὶς τὴν αὐτὴν ἀρχὴν τὸν αὐ-
τὸν ἄνδρα, οὐδὲ δύο ἀρχὰς
ἄρξαι τὸν αὐτὸν ἐν τῷ αὐτῷ

σίξει κατὰ τοὺς νόμους καὶ
τὰ ψηφίσματα τοῦ λαοῦ τῶν
Ἀθηναίων καὶ τῆς Βουλῆς
τῶν Πεντακοσίων. Δὲν θέλω
παραδεχθῆ διατῆς ψήφου
μου οὔτε τὴν Τυραννίαν,
οὔτε τὴν Ὀλιγαρχίαν, εἴαν
τις ζητήσῃ νὰ καταστρέψῃ
τὴν πολιτείαν τῶν Ἀθηναίων
μεταχειριζόμενος λόγους, ἢ
τὴν δύναμιν τῆς θέσεώς του,
δὲν θέλω καταπεισθῆ. Δὲν θέ-
λω παραδεχθῆ οὔτε ἀπόσβε-
σιν τῶν χρεῶν, οὔτε μερισμὸν
τῶν κτημάτων (communauté
des biens). Δὲν θέλω ἀνακα-
λέσει τοὺς ἐξορίστους, οὐδὲ
τὴν ἀπόφασιν τῶν καταδι-
κασθέντων εἰς θάνατον· δὲν
θέλω διώξει τινὰ ἀπὸ τοὺς
εὕρισκομένους εἰς τὴν πόλιν
ἐναντίον τῶν ὑπαρχόντων νό-
μων καὶ ψηφισμάτων τῆς
Βουλῆς καὶ τοῦ λαοῦ, οὔτε
ἐγὼ, οὔτε ἄλλον τινα θέλω
συγχωρήσει νὰ καταστήσῃ
εἰς ἀρχὴν ἄνθρωπον ὑπόλογον
μιας ἄλλης ἀρχῆς· οὔτε εἴαν
ἦναί τις τῶν ἐννέα ἀρχόντων ἢ
ἱερομνήμων(2), ἢ τινὸς ἄλλης
κατωτέρας ἀρχῆς ἐκλεχθεί-

ἐνιαυτῷ, οὐδὲ δῶρα δέξομαι
τῆς ἡλιάσεως ἔνεκα, οὔτ' αὐ-
τὸς ἐγὼ, οὔτ' ἄλλος ἐμοῖ,
οὔτ' ἄλλοι εἰδότος ἐμοῦ, οὔτε
τέχνη, οὔτε μηχανῇ μηδεμιᾶ·
καὶ γέγονα οὐκ ἔλαττον ἢ
τριάκοντα ἔτη. Καὶ ἀκροά-
σομαι τοῦ τε κατηγοροῦ καὶ
τοῦ ἀπολογουμένου ὁμοίως
ἀμφοῖν, καὶ διαψηφιοῦμαι
περὶ αὐτοῦ οὗ ἂν ᾦ ἡ δίκη.
Ἐπόμνυμι Δία, Ποσειδῶνα,
Δήμητρα· ἐπαρῶμαι ἐξώλειαν
ἐμαυτῷ καὶ οἰκίᾳ τῇ ἐμαυ-
τοῦ, εἴ τι τούτων παραβαίνοι-
μι· εὐορκοῦντι δὲ καλὰ πολλὰ
κἀγαθὰ εἶναι.

σης τὴν αὐτὴν ἡμέραν μετὰ
τὴν τῶν ἐννέα ἀρχόντων, οὔ-
τε κήρυκα, οὔτε πρέσβυν, οὔ-
τε σύνεδρον. Δὲν θέλω παρα-
δεχθῇ νὰ καθεῖξη ὁ αὐτὸς ἄν-
θρωπος τὸν αὐτὸν χρόνον δις
τὴν αὐτὴν ἀρχὴν, οὔτε δύο
ἀρχὰς ὁ αὐτὸς ἄνθρωπος τὸν
αὐτὸν χρόνον· δὲν θέλω δεχθῇ
δῶρα ἔνεκα τῆς δικαστικῆς
θέσεώς μου οὔτε ἐγὼ ὁ ἴδιος,
οὔτε διὰ μέσου ἄλλου τινός,
οὐδὲ ἄλλος τις ἐν γνώσει
μου ἐκ πλαγίου ἢ διὰ τι-
νος τρόπου ὅποιουδήποτε·
δὲν εἶμαι νεώτερος τῶν τριά-
κοντα ἐτῶν. Θέλω ἀκροάζε-
σθαι ἐξίσου τὸν κατήγορον
καὶ τὸν ἀπολογούμενον, καὶ
θέλω ἀποφασίζει περὶ τοῦ αὐ-
τοῦ ἀντικειμένου, περὶ τοῦ
ὁποίου πρόκειται. Ὀρκίζομαι
ἐνώπιον τοῦ Διὸς, τοῦ Ποσει-
δῶνος, καὶ τῆς Δήμητρος νὰ
ἀπολεσθῶ ἐγὼ καὶ ἡ γενεά
μου, εἴαν παραβῶ τι ἐξ αὐτῶν·
εἴαν δὲ τὰ διατηρήσω νὰ μοῦ
ᾦναι βοήθοι εἰς πᾶν εἶδος εὐ-
δαιμονίας.

(1) Ἡλιασταὶ ὠνομάζοντο οἱ δικασταὶ τῆς Ἡλιαίας, ἥτις
ἦτο τὸ περιφημότερον ὄλων τῶν πολιτικῶν δικαστηρίων. Τὰ
ὄνομά της παράγεται κατὰ τὴν γνώμην τῶν περισσοτέρων

ἀπὸ τὸν ἥλιον· διότι ἐσυγκροτεῖτο ἐν ὑπαίθρῳ ἐκτεθειμένων τῶν δικαστῶν εἰς τὰς ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου. Συνήθως τὸ δικαστήριον τοῦτο ἐσύγκειτο ἀπὸ πεντήκοντα μέλη· ἀλλ' ἐνίοτε ὁ ἀριθμὸς ἤϋξανε κατὰ τὴν σημαντικότητα τῆς ὑποθέσεως καὶ ἀνέβαινε εἰς ἑκατὸν, πεντακοσίους, χιλίους, ἐνίοτε καὶ εἰς ἑξ̄ χιλιάδας μέλη. Οἱ Ἡλιασταὶ ἐδίκαζον περὶ τῶν οὐσιωδестέρων ὑποθέσεων· ἀλλὰ πρὶν ἀναλάβωσι τὰ καθήκοντά των ὤφειλον νὰ ὁμόσωσι τὸν ἀνωτέρω ὄρκον.

(2) Ἱερομνήμονες ἦσαν τάγμα ἱερέων εἰς τὰς Ἀθήνας.

(*) Καὶ πεντακόσιοι καὶ χίλιοι ὄντες, τὴν ἀπάσης τῆς πόλεως σωτηρίαν ἐν ταῖς χερσὶν ἔχετε. (Δείναρχος κατὰ Δημοσθένους.)

(*) Οὐδὲ νομοθετήσω περὶ τῶν ἰδιωτικῶν χρημάτων, ὥστε μὴ ἀπολαμβάνειν τοὺς ἰδιώτας τὰ χρέη ἅπερ ἐδάνεισαν· τοῦτο γὰρ τυραννίδος ἐστίν.

Ἀναδασμὸν, ἀναμερισμὸν· τοῦτο γὰρ εἶωθε γίνεσθαι ἐν ταῖς ἀτακτούσαις δημοκρατίαις· οἱ γὰρ πένητες πολλάκις καθ' ἑαυτοὺς γινόμενοι στασιάζουσι πρὸς πλουσίους, λέγοντες, ὡς οὐ δίκαιόν ἐστι τούτους μὲν ἔχειν γῆν πολλήν, αὐτοὺς δὲ μὴ, ἀλλὰ δίκαιον εἶναι καὶ αὐτοῖς ἐξίσου μερίσασθαι τὴν γῆν κατ' οἰκίας. (Οὐλπιανός).

Ἀρθ. 157. Καὶ οὐ μνησικακήσω οὐδὲ ἄλλῳ πείσομαι, ψηφιοῦμαι δὲ κατὰ τοὺς κειμένους νόμους.

Ἀρθ. 157. Δὲν θέλω μνησικακήσει ἐναντίον τινός, ἀλλ' οὐδὲ θέλω πεισθῇ ὑπ' ἄλλου, ἀλλὰ θέλω ἀποφασίζει πάντοτε κατὰ τοὺς ἐν ἐνεργείᾳ νόμους.

Σ. τοῦ Μ. Σύμφωνον μὲ τὰς νεωτέρας νομοθεσίας, κατὰ τὰς ὁποίας οἱ Δικασταὶ ὀρκίζονται πρὶν ἀναλάβουν τὰ καθήκοντα τῆς ὑπηρεσίας των.

Ἀρθ. 158. Τοῦ τε κατηγόρου καὶ τοῦ ἀπολογουμένου ὁμοίως ἀμφοῖν ἀκροᾶσθαι.

Ἀρθ. 158. Θέλω ἀκροᾶζεσθαι ἐξίσου τὸν κατήγορον καὶ τὸν ἀπολογούμενον.

= Παρεκτός τοῦ ὅρκου, τὸν ὁποῖον ὤμνουν οἱ Ἑλιασταί, ὑπῆρχον καὶ οἱ δύο ἀνωτέρω νόμοι, οἵτινες ἐχρησίμευον ὡς ὅρκος διὰ παντός εἶδους καὶ βαθμοῦ δικαστήριον. (*)

(*) Ἀλλὰ τοὺς νόμους καὶ τὸν ὅρκον, ἐν ᾧ πρὸς ἅπασιν τοῖς ἄλλοις δικαίοις καὶ τοῦτο γέγραπται, τὸ ὁμοίως ἀμφοῖν ἀκροᾶσθαι. Τοῦτο δ' ἐστίν, οὐ μόνον τὸ μὴ προκατεγνωκέναι μηδὲν οὐδὲ τὸ τὴν εὐνοίαν ἴσην ἀμφοτέροις ἀποδοῦναι, ἀλλὰ καὶ τὸ τῇ τάξει, καὶ τῇ ἀπολογίᾳ, ὡς βεβούληται καὶ προήρηται τῶν ἀγωνιζομένων ἕκαστος, οὕτως ἔᾶσαι χρήσασθαι. (Δημοσθένης περὶ Στεφάνου.)

Μήτε δίκην δικάσης πρὶν ἂν ἀμφοῖν μῦθον ἀκούσης. (Φωκυλίδης.)

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

ΠΕΡΙ ΕΓΓΡΑΦΟΥ ΤΗΣ ΚΛΗΣΕΩΣ.

Ἄρθ. 159. Τὸν τῆς προσκλήσεως κλητῆρα ἐπιγράφασθαι.

Ἄρθ. 159. Τὸ ὄνομα τοῦ κλητῆρος (1) θέλει σημειόνησθαι εἰς τὸ ἔγγραφον τῆς προσκλήσεως.

Σ. τοῦ Μ. Σύμφωναν μὲ τὰς νεωτέρας νομοθεσίας.

(1) Κλητὴρ ἐλέγετο ὁ προσκαλὼν εἰς τὸ δικαστήριον τοὺς ἐναγομένους ἢ διαδίκους ἐν γένει. Ἐσήμαινε δὲ ἡ λέξις κατὰ τινὰς περιστάσεις καὶ τοὺς μάρτυρας.

= Ἡ κλῆσις εἰς τὸ Δικαστήριον ἐγένετο ἢ διὰ τῶν τάκτικῶν κλητῆρων τοῦ Δικαστηρίου, τῶν ὁποίων τὸ ὄνομα ἔπρεπε νὰ τεθῇ εἰς τὸ ἔγγραφον τῆς κλήσεως, ἢ διὰ τοῦ ἰδίου ἐνάγοντος ἐνώπιον δύο μαρτύρων, οἵτινες τότε ἐλάμβαναν τὸ ὄνομα τοῦ κλητῆρος. Ὁ τρόπος κατὰ τὸν ὁποῖον ἐφέροντο εἰς τὰς περιστάσεις ταύτας ἦτον ὁ ἀκόλουθος. Ὁ ἐνάγων ἔδιδε τὸ ὄνομα τοῦ ἐναγομένου καὶ περίληψιν τῆς ὑποθέσεως εἰς τὸν Ἀρχοντα ἐκεῖνον, ὅστις ἔμελλε νὰ προανακρίνη καὶ εἰσάξη εἰς

τὸ ἀρμόδιον δικαστήριον τὴν ὑπόθεσιν. Ὁ ἄρχων ἐξέταζεν εἴαν ἡ ὑπόθεσις αὕτη ᾗτο τῆς ἀρμοδιότητός του, καὶ εἴαν ᾗτον εἰσαγώγιμος εἰς δίκην· ἡ ἐξέτασις αὕτη ὠνομάζετο ἀνάκρισις, καὶ τὴν ἀρμοδιότητα ταύτην τοῦ ἀνακρίνειν τὴν ἄφησεν ὁ Σόλων εἰς τοὺς ἐννέα Ἀρχοντας. Ἀφοῦ ὁ ἐνάγων ἐλάβανε τὴν ἄδειαν τοῦ ἀρχοντος, ἐκλήτευε τὸν ἀντίδικόν του διὰ τῶν ἀκολούθων ἐκφράσεων. « Προσκαλοῦμαι τὸν δεῖνα τοῦδε ἀδικήματος πρὸς τὴν ἀρχὴν τήνδε, εἰς τὴν ἡμέραν τήνδε, κλητῆρα ἔχων τὸν δεῖνα. Κατηγορῶ τὸν δεῖνα τοῦδε, καὶ προσκαλοῦμαι τοῦτον διὰ τοῦ δεῖνος εἰς τὴν ἀρχὴν τήνδε. »

Ἡ πρὸς γυναῖκα κλησις ὤφειλε νὰ γίνῃ πρὸς τὸν σύζυγόν της, διὰ τῶν ἀκολούθων λέξεων « τὴν δεῖνα καὶ τὸν Κύριον. »

Ἡ οἰκία τοῦ πολίτου ἐθεωρεῖτο ὡς ἄσυλον· ἕκαστος ἠδύνατο μὲν νὰ προσκληθῇ ἐξ αὐτῆς ἀλλ' ὅχι καὶ νὰ συρθῇ μεβίαν. (*)

(*) Ἐκλήτευσεν· εἰς κρίσιν προσεκαλέσατο ὡς κλητῆρ· οὕτω γὰρ ἐκαλοῦντο οἱ τοὺς κρινομένους εἰς κρίσιν προσκαλούμενοι. (Οὐλπιανός).

(*) Κλητῆρες· οἱ ἄνδρες, δι' ὧν εἰς τὰς δίκας προσκαλοῦνται οἱ διαδικαζόμενοι τισίν· ἔδει γὰρ παρεῖναι τινὰς ὥσπερ μάρτυρας τῆς προσκλήσεως. (Ἀρποκρατίων).

(*) Κλητῆρ λέγεται ὁ καλῶν εἰς τὸ δικαστήριον πάντας· σημαίνει δὲ ἡ λέξις καὶ τὸν μάρτυρα. (Σουΐδας).

(*) Οὐδεὶς ἐκ τοῦ ἰδίου οἴκου καλεῖται εἰς δίκην· ἐκάστῳ γὰρ ὁ ἴδιος οἶκος ἀσφαλὲς ἐστὶ καταφύγιον· καὶ ὁ καλῶν αὐτὸν, βίαν ἐπιφέρει· εἰ δὲ πρὸς ἑαυτὸν δίδωσιν εἴσοδον, ἡ θεωρεῖται ἐκ τῆς ἀγορᾶς, καλεῖται, εἰ καὶ τὰ μάλιστα ἔσθ' ὅτε τις ἀπὸ τοῦ οἴκου καλεῖται· ὁμῶς οὐδεὶς ἀπὸ τοῦ οἴκου ἔλκεται. (Βασιλικὰ βιβλ. Ζ'. Τιτλ. Η').

Ἀρθ. 160. Τοὺς ἐμπρό- Ἀρθ. 160. Οἱ μὴ ἐμφα-
θεσμον δίκην ἔχοντας, εἴτα | νιζόμενοι διάδικοι εἰς τὴν
μὴ ἀπαντῶντας εἰς τὴν κυ- | προσδιωρισμένην ἡμέραν τῆς

ρίαν, ἐρήμην ἀλίσκεσθαι· τὸ δίκης καταδικάζονται ἐρήμην
δὲ τίμημα εἶναι χιλίας δρα- καὶ εἰς πρόστιμον χιλίων
χμᾶς. δραχμῶν.

Σ. Μ. Σύμφωνον μὲ τὰς νεωτέρας νομοθεσίας παρεκτὸς τοῦ προστίμου.

= Εἰς τὴν κλήσιν ἔδιδον ἐνίστε προθεσμίαν τινὰ εἰς τὸν
ἐναγόμενον νὰ παρουσιασθῇ, καὶ μετὰ τὴν παρουσίασιν ὁ δημό-
σιος κήρυξ ἀνεγίνωσκε ὅλα τὰ ἔγγραφα τῆς ὑποθέσεως καὶ τὰς
ιδιαιτέρας λεπτομερείας, τὰς ὁποίας ἐπαρουσίαζεν ὁ ἐγκαλῶν.
Οἱ δὲ δικασταὶ ἐλάμβανον σημειώσεις. Ἐὰν ὁ κατηγορούμενος
ἢ ὁ ἐναγόμενος δὲν παρουσιάζετο ἐν καιρῷ κατεδικάζετο ἐρή-
μην ὅπερ ὠνομάζετο ἐξ ἐρήμης καταδικασθῆναι ἢ ἐρήμην ὀ-
φλισκάνειν, καὶ εἰς πρόστιμον χιλίων δραχμῶν. (*)

(*) *Eĩlor ἐρήμην*· ὄνομα δίκης· οὐ γὰρ ἀπῆντα· οὐκοῦν
κατὰ τῶν μὴ ἐθελόντων ὑπακούειν, ἀλλὰ φυγοδικούντων λέ-
γεται· ἐκέλευε γὰρ ὁ νόμος τοὺς ἐμπρόθεσμον δίκην ἔχοντας,
εἴτα μὴ ἀπαντῶντας εἰς τὴν κυρίαν ἐρήμην ἀλίσκεσθαι· ἣν
δὲ κατὰ τῶν τοιούτων ἐκ τῶν νόμων ὠρισμένον τὸ τίμημα,
χίλια δραχμαί. (Οὐλπιανός)

Ἄρθ. 161. Τὴν μὴ οὔσαν
ἀντιλαχεῖν ἐξεῖναι.

Ἄρθ. 161. Δύναται τις
νὰ ἐπαναλάβῃ τὴν κατ' ἐρή-
μην ἀποφασισθεῖσαν ὑπόθεσιν.

Σ. τοῦ Μ. Σύμφωνον μὲ τὰς νεωτέρας νομοθεσίας.

Ὅταν ὁ καταδικασθεὶς παρουσιάζετο δικαιολογῶν τὴν μὴ
ἐμφάνισίν του ἐντὸς δέκα ἡμερῶν ἢ δύο μηνῶν, ἂν ᾗτον ἀπὼν,
μετὰ τὴν δημοσίευσιν τῆς ἀποφάσεως, ἡ ἀπόφασις ἀκυροῦτο
καὶ ἐγίνετο δίκη μὴ οὔσα· ἡ δὲ ὑπόθεσις ἤρχιζεν ἐκ νέου κατ'
αἵτησιν τοῦ καταδικασθέντος· ἡδύνατο δὲ τις νὰ ζητήσῃ τὴν
ἐπανάληψιν τῆς διαδικασίας, ὅχι μόνον ὅταν κατεδικάζετο
κατ' ἐρήμην, ἀλλὰ καὶ ὅταν ἐνόμιζεν ἑαυτὸν ἀδικημένον παρὰ
τῆς ἀποφάσεως. (*)

(*) Ἔθος ᾗν, τοὺς καταδικασθέντας ἐρήμην, εἰ νομίζοιεν
ἀδικεῖσθαι, ἀντιλαχεῖν πρὸς τοὺς ἄρχοντας, οἷον αἰτιάσασθαι
τὴν κρίσιν, καὶ φάσκειν, ὡς αὐτοὶ θέλουσι κρίνεσθαι, οἱ δὲ

τοῦτο ποιοῦντες, καὶ ὤμνυσαν, ἥ μὴ νέπεξιέναι ταῖς ἀληθείαις. (Οὐλπιανός).

(*) Ἡ δὲ μὴ οὔσα δίκη, οὕτως ὠνομάζετο, ὅποτε τις παρὰ Διαιτηταῖς παραγραφάμενος, καὶ ὑπομοσάμενος νόσον, ἢ ἀποδημίαν, εἰς τὴν κυρίαν ὀφθεῖς, ἢ μὴ ἀπαντήσας, ἐρήμην ὀφλη, ἐξῆν ἐντὸς δέκα ἡμερῶν τὴν μὴ οὔσαν ἀντιγράφειν· καὶ ἢ ἐρήμη ἐλύετο, ὡς ἐξ ἀρχῆς ἐλθεῖν ἐπὶ Διαιτητὴν· εἰ δὲ μὴ ἔλοι τὴν μὴ οὔσαν, ὁμόςας μὴ ἐκὼν ἐκλιπεῖν τὴν δίκαιαν, κύρια τὰ διαιτηθέντα ἐγίγνετο· ὅθεν ἐγγυητὰς καθίστησιν τοῦ ὀφλήματος. (Πολυδεύκης).

(*) Ἀντιλαχεῖν δὲ δίκην ἐξῆν, ὅποτε τις μὴ παρὼν ἐν Δικαστηρίῳ κατακηρυχθεὶς καὶ μὴ ὑπακούων, ἐρήμην ὀφλη· ἀντιλαχεῖν δὲ, ἐντὸς δύο μηνῶν ὑπῆρχεν· εἰ δὲ μὴ τοῦτο σχοίη, τὸ ἐγγεγραμμένον ὤφλε, καὶ ἄτιμος ἦν. (Πολυδεύκης).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

ΠΕΡΙ ΑΝΑΚΡΙΣΕΩΣ ΤΩΝ ΘΕΣΜΟΘΕΤΩΝ. (1)

Ἄρθ. 162. Τοὺς Ἀρχον- τας ἀνακρίνειν τοῖς συντεί- νουσιν εἰς τὸν ἀγῶνα, καὶ τοὺς συντείνοντας εἰς τὸν ἀγῶνα ἀποκρίνειν.	Ἄρθ. 162. Οἱ Ἀρχοντες θέλουν προεξετάζει τοὺς δια- δίκους· οἱ δὲ διάδικοι θέλουν ἀποκρίνεσθαι.
--	---

Σ. τοῦ Μ. Σύμφωνον μὲ τὰς νεωτέρας νομοθεσίας ὡς πρὸς τὰς ἀνακριτικὰς ἀρχάς.

(1) Θεσμοθέται οἱ ἑξ̄ τελευταῖοι τῶν ἐννέα Ἀρχόντων. Ἴδε ἄρθρον. 100.

= Κατὰ τὴν νομοθεσίαν τοῦ Σόλωνος αἱ ὑποθέσεις πρὶν εἰσαχ-
θοῦν εἰς δίκην εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια ἐφέροντο ἐνώπιον
τῶν Ἀρχόντων, οἵτινες ἦσαν ἐπιφορτισμένοι νὰ προανακρίνουν
ἢ προεξετάζουν ἐκάστην τούτων, καὶ ἂν τὴν ἔβλεπον ἀξίαν νὰ

παρουσιασθῇ ἐνώπιον δημοσίου συνεδριάσεως, νὰ τὴν εἰσάγουν ἐνώπιον τῶν τακτικῶν δικαστηρίων· ἄλλως νὰ τὴν ἀπορρίπτουν.

(*) Ἀνάκρισις, ἐξέτασις ὑφ' ἐκάστης ἀρχῆς γινομένη πρὸ τῶν δικῶν περὶ τῶν συντεινόντων εἰς τὸν ἀγῶνα· ἐξετάζουσι δὲ, καὶ εἰ ὅλως εἰσάγειν χρή. (Γραμματικοί.)

(*) Ἔτι τοίνυν καὶ τοὺς ἀντιδίκους ἐπιδείξω ἔργῳ ὑμῖν ταῦτα μεμαρτυρηκότας. Ὅτε γὰρ αἱ ἀνακρίσεις ἦσαν πρὸς τῷ Ἀρχοντι, καὶ οὗτοι παρακατέβαλον, ὥς ὑπὲρ γνησίων τῶν δι' Εὐκτήμονος ὄντων, ἐρωτώμενος ὑφ' ὑμῶν, τίς εἴη αὐτῶν μήτηρ, καὶ ὅτου θυγάτηρ, οὐκ εἶχον ἀποδείξαι, διαμαρτυρομένων ἡμῶν, καὶ τοῦ Ἀρχοντος κελεύοντος ἀποκρίνασθαι κατὰ τὸν νόμον. (Ἰσαῖος περὶ Φιλοκτήμονος κλήρου).

Ἀρθ. 163. Τὸν μέλλοντα κατηγορεῖν, ὁμνυσθαι ὑπὲρ τοῦ ἐπεξελθεῖν, εἰ πάντα ἔτοιμα ἔχει τὰ πρὸς τὸν ἀγῶνα ἢ ὑπόμνυσθαι.

Ἀρθ. 163. Ὁ ἐνάγων ἢ κατήγορος ὀρκίζεται ὅτι θέλει ἐξακολουθήσει τὴν δίκην, ἐὰν αἱ πρὸς αὐτὴν ἀπαιτούμεναι ἀποδείξεις εἶναι ἔτοιμαι· εἰς τὸ ἐναντίον ζητεῖ προθεσμίαν ὀρκιζόμενος ὅτι δὲν προῆλθεν ἀπὸ αὐτὸν ἡ αἰτία.

Σ. τοῦ Μ. Σύμφωναν μὲ τὰς νεωτέρας νομοθεσίας καθ' ὅσον ἀποβλέπει τὸ δικαίωμα, τὸ ὅποῖον ἔχουν οἱ διάδικοι νὰ ζητῶσι τὴν ἀναβολὴν τῆς δίκης.

Ἀρθ. 164. Τοὺς Ἀρχοντας καλεῖν εἰς τὸ δικαστήριον τοὺς συντείνοντας εἰς τὸν ἀγῶνα καὶ εἰσάγειν εἰς τὸ δικαστήριον.

Ἀρθ. 164. Οἱ ἄρχοντες προσκαλοῦν τοὺς ἀντιδίκους εἰς τὸ δικαστήριον καὶ εἰσάγουν τὴν ὑπόθεσιν εἰς αὐτό.

= Παρεκτὸς τῆς προανακρίσεως οἱ Ἀρχοντες ἦσαν ἐπιφορτισμένοι νὰ εἰσάγουν τὰς δίκας εἰς τὰ δικαστήρια μετὰ τὴν

ἀποπεράτωσιν αὐτῆς. Ἄλλ' ὅταν καὶ τὰ δύο μέρη ᾗσαν πα-
ρόντα, οἱ Ἄρχοντες ἡρώτων τὸν ἐγκαλοῦντα εἰάν ἔφερεν ὅλας
τὰς ἀπαιτούμενας ἀποδείξεις, καὶ τοῦτο ὠνομάζετο *Δευτέρα*
Ἀνάκρισις. Ὁ ἐγκαλῶν ὤφειλε νὰ ἀποκριθῇ ὑπὸ ποινὴν ἀτι-
μίας, καὶ ἐν περιστάσει καθ' ἣν δὲν τὰς εἶχεν ὅλας ἐτοίμους,
ἐζήτηει ἀναβολὴν, καὶ ἐλάμβανε προθεσμίαν διὰ νὰ τὰς παρου-
σιάσῃ. Ἡ προθεσμία αὕτη τοῦ παρεχωρεῖτο δι' ἐνὸς ἐγγράφου
τοῦ Ἄρχοντος ὀνομαζομένου *Υπωμοσία*. Τὰ αὐτὰ δικαιώματα
ἔχαιρε καὶ ὁ κατηγορούμενος· ἔχαιρε προσέτι οὗτος καὶ τὸ
δικαίωμα τῆς παραγραφῆς ἢ διαμαρτυρίας, δηλαδὴ ν' ἀπο-
δείξῃ διὰ μαρτύρων ὅτι ἡ ὑπόθεσις δὲν ἦτο δίκη εἰσαγώγιμος,
δὲν ἦτο σύμμορφος μὲ τὸν νόμον· διότι παρῆλθον πέντε ἔτη
ἀφ' ὅτου ἡ πράξις εἶχε γίνεαι, ἢ ὅτι εἶχε καταδικασθῇ ἢ ἀθωω-
θῇ ἄλλοτε διὰ τὴν αὐτὴν πράξιν, ἢ διότι δὲν ἦτο τῆς ἀρμο-
διότητος τούτου τοῦ δικαστηρίου. Δι' ὅλα ταῦτα τ' ἀφορῶντα
τὴν παραγραφὴν ὁ κατηγορούμενος ὤφειλε νὰ φέρῃ ἀποδείξεις
βεβαίας. Ὅλαι αὗται αἱ ἐνστάσεις ὠνομάζοντο *Διαμαρτυρία*.
Ἐὰν ὁ κατηγορούμενος δὲν εἶχε κἀμμίαν ἐνστασιν νὰ προτεί-
νῃ, καὶ συγκατένευε νὰ δικασθῇ, ἡ δίκη ὠνομάζετο *Εὐθυδι-*
κία, καὶ τὰ δύο μέρη ὠρχίζοντο ἐπίσης τὸν ὄρκον τὸν ὀνομαζόμε-
νον *Διωμοσία*, ὁ μὲν κατήγορος ἢ ἐγκαλῶν ὅτι θέλει κατηγο-
ρήσει ἀληθῶς, ὁ δὲ κατηγορούμενος ὅτι θέλει ἀπολογηθῇ
ἀληθῶς. Ὁ ὄρκος τῶν διαδίκων, καθὼς καὶ τῶν μαρτύρων,
ἐγράφετο ἐπὶ πίνακος, καὶ ὁμοῦ μὲ τὰ λοιπὰ ἐγγραφα τῆς ὑπο-
θέσεως ἐβάλλετο εἰς κάλπην τινὰ ὀνομαζομένην *Ἐχῖνος*. Ὁ
Ἄρχων τότε προώδευεν εἰς τὴν κλήρωσιν τῶν δικαστῶν,
(πρὸς τοὺς ὁποίους παρεδίδετο ἔπειτα ὁ Ἐχῖνος), καὶ εἰς τὸν
προσδιορισμὸν τῆς ἡμέρας, καθ' ἣν ἐμελλον νὰ συνεδριάσωσιν
εἰς τὸ δικαστήριον, ὀνομαζομένης Κυρία ἡμέρα, κατὰ τὴν ὁ-
ποίαν ὁ κήρυξ ἐπροσκαλοῦσε τὸν λαὸν νὰ ἐξέλθῃ ἀπὸ τὸν κύ-
κλον τῶν δικαστικῶν ἐδρῶν διὰ τοῦ κηρύγματος *Μετάστητε*
ἔξω· σχοινίον τι ἐχρησίμευεν ὡς περίφραγμα καὶ ἐχώριζε τοὺς
δικαστὰς ἀπὸ τὸν λαόν· φύλακες δὲ διωρισμένοι ἀπὸ τοὺς Ἄρ-
χοντας ὀνομαζόμενοι *Κιγκλίδες* ἐφύλαττον τὸν κύκλον. Πρὶν

τῆς ἐνάρξεως τῆς συνεδριάσεως ὁ Κήρυξ ἐπροσκάλει τοὺς δικαστάς νὰ εἰσέλθωσι διὰ τοῦ « *Εἴ τις θύραισιν Ἑλιαστής εἰσίστω.* » Ἀρξαμένης τῆς συνεδριάσεως οὐδεὶς πλέον ἠδύνατο νὰ ὁμιλήσῃ ἢ νὰ δώσῃ γνώμην, ἀλλ' ἡ ὑπόθεσις ὠνομάζετο *Δίκη Εἰσαγωγίμος*, καὶ ὁ Ἄρχων ὅστις τὴν εἰσῆξεν *Εἰσαγωγεὺς*, καὶ καθυπεβάλλετο τότε ὑπ' ὄψιν τῶν δικαστῶν.

(*) Ἐδει τὸν μέλλοντα κατηγορεῖν, εἰ πάντα ἔτοιμα ἔχει τὰ πρὸς τὸν ἀγῶνα ἐρωτᾶσθαι. Εἰ δὲ συνέφησεν ἐκεῖνος, ὄρκον ἀπητεῖτο λοιπὸν ὑπὲρ τοῦ ἐπεξελθεῖν. Εἰ μὲν οὖν ὁμόσας εἰσήγετο· εἰ δὲ ἤτησε τινὰ χρόνον ὑπὲρ τοῦ ἐπισκέψασθαι, ἔμενεν ἡ γραφή· ἐκαλεῖτο δὲ τὸ τοιοῦτον ὑπωμοσία (Οὐλπιανός).

(*) Ἀνωμοσία, γράμματα τινὰ γράψαντες ἀποφέρουσι πρὸς τὴν ἀρχὴν, οἳ τε κατηγοροῦντες καὶ οἳ κατηγορούμενοι, περὶ ὧν ἂν ἡ δίκη· καλεῖται δὲ οὕτως ἐπειδὴ ἀντῶμνυον οἱ διώκοντες καὶ οἱ φεύγοντες, οἱ μὲν Ἀληθῇ κατηγορήσειν· οἱ δὲ, Ἀληθῇ ἀπολογήσεσθαι. (Γραμματικοί.)

(*) Ἐπειδὴ δὲ ἐκάλει ὁ Ἄρχων εἰς τὸ δικαστήριον ἅπαντας τοὺς ἀμφισβητοῦντας κατὰ τὸν νόμον, καὶ ἀνακρίνας εἰσήγετο εἰς τὸ δικαστήριον (Δημοσθ. κατὰ Ὀλυμπιοδώρου).

Ἄρθ. 165. Τοὺς δικαστάς ἀποκληροῦν εἰς τὸ δικάζεσθαι.		Ἄρθ. 165. Οἱ μέλλοντες νὰ δικάσωσι δικασταὶ θέλουν ἐκλέγεσθαι διὰ κλήρου.
--	--	--

Σ. τοῦ Μ. Σύμφωναν μὲ τὰς νεωτέρας νομοθεσίας καθ' ὅσον ἀποβλέπει τὸ σύστημα τοῦ δικαστηρίου τῶν Ἑνόρκων.

= Οἱ διωρισμένοι δικασταὶ ἐσυνάζοντο καθ' ἡμέραν εἰς τὴν ἀγορὰν, καὶ διὰ κλήρου ἐκλέγετο ἀπὸ τοὺς Ἀρχοντας ὁ ἀπαιτούμενος ἀριθμὸς νὰ δικάσῃ τὴν ἡμέραν ἐκείνην. (*)

(*) Ἀλλ' ὑμεῖς αὐτοὶ πάντων ἄρτι κληρουμένων Ἀθηναίων, καὶ πάντων εὖ οἶδ' ὅτι βουλομένων εἰς τουτὶ λαχεῖν τὸ δικαστήριον, μόνοι δικάζεσθ' ἡμῖν· διὰ τί; ὅτι ἐλάχετε, εἴτα ἀπεκληρώθητε· ταῦτα γὰρ οἱ νόμοι λέγουσιν. (Δημοσθέν· κατὰ Ἀριστογείτονος).

Ἄρθ. 166. Τοὺς δικαστάς μὴ δικάζειν δις ἐν τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ.

Ἄρθ. 166. Δὲν ἐπιτρέπεται εἰς τοὺς δικαστάς νᾶ δικάσωσι δις τὴν αὐτὴν ἡμέραν.

= Θέλοντες οἱ Ἀθηναῖοι νᾶ ἐμποδίσωσι τοὺς πολίτας ἀπὸ τὸ νᾶ κάμνωσιν ἔργον των τὸ δικάζειν μισθούμενοι ἀνὰ τρεῖς ὀβολοὺς δι' ἐκάστην ὑπόθεσιν, καὶ ἐπειδὴ προσέτι δὲν ἡδύνατό τις νᾶ μισθωθῇ ἐκ δύο μερῶν, ἀπηγόρευον νᾶ δικάζη τὸ αὐτὸ ἄτομον δις τὴν αὐτὴν ἡμέραν. (*)

(*) Ὑμεῖς μὲν γε τὰ ἐπὶ τῷ πλήθει νενομοθετημένα δεινὰ εἰάν τις ἢ διχόθεν μισθοφορῇ, ἢ ἄλλο τι ποιῇ, ὧν οἱ νόμοι ἀπαγορεύουσι. (Δημοσθ. κατὰ Τιμοκράτους).

(*) Εἰς ἰ. μῆνας λογίζεται τὸν ἐνιαυτὸν, ὥς τῶν β'. εἰς ἑορτάς προχωρούντων· ἐκάστῳ γὰρ τριώβολον τοῦ μηνὸς, ἰ.ε. τοῦ μηνὸς τάλαντα ἐποίει. (Σχολιαστ. Ἀριστοφάνους).

(*) Ἀπὸ τούτων νῦν μισθὸν κατὰθες τοῖσι δικασταῖς τοῦ ἐνιαυτοῦ,

Ἐξ χιλιάσι, κοῦπω πλείους ἐν τῇ χώρᾳ κατένασθε.

(Ἀριστοφάνης).

(*) Οἱ δὲ δικασταὶ ὑπὸ τῶν δημαγωγῶν ἐτρέφοντο, τριώβολον λαμβάνοντες μισθὸν δικαστικὸν μετὰ τὸ κρίναι. (Σχολ. εἰς Ἀριστοφάνη).

(*) Γίγνεται ὑμῖν ἑκατὸν δῆπου καὶ πεντήκοντα τάλαντα.

(Ἀριστοφάνης).

Ἄρθ. 167. Δικάσω περὶ ὧν ἂν ἡ δίωξις ᾖ, καὶ περὶ ὧν μὲν νόμοι εἰσὶ κατὰ τοὺς νόμους ψηφιοῦμαι, περὶ ὧν δὲ μὴ εἰσὶ, γνώμῃ τῇ δικαιοτάτῃ.

Ἄρθ. 167. Θέλω δικάσει περὶ τῆς προκειμένης ὑποθέσεως καὶ θέλω ἀποφασίσαι κατὰ τοὺς ἐν ἐνεργείᾳ νόμους, εἰάν οὗτοι προεῖδον τὴν περίστασιν ταύτην· εἰς τὸ ἐναντίον, θέλω ἀποφασίσαι συμμόρφως μὲ τὰς ἀρχὰς τῆς δικαιοσύνης.

= Τὸν ὄρκον τοῦτον ὥμνουν οἱ δικασταὶ ἰδιαιτέρως δι' ἐκάστην ὑπόθεσιν, τὴν ὁποίαν ἔμελλον νὰ δικάσωσι. (*)

(*) Διὰ τί αὐτοὺς καλεῖ ἄνωμότους; καθὸ εἰσιόντες οἱ δικασταὶ περὶ ἐκείνου τοῦ πράγματος ὥμνυσαν, περὶ οὗ ἡ κρίσις ἦν, οὐ μὲν τοι περὶ τῶν ἤδη κριθέντων. (Δημοσθένης κατὰ Τιμοκράτους.)

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

ΠΕΡΙ ΔΙΚΑΣΤΙΚΩΝ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ.

Ἄρθ. 168. Τοὺς κρίνον-
τας γράφειν τὰ κεφάλαια
ἕκαστον.

Ἄρθ. 168. Οἱ δικασταὶ
ὀφείλουν νὰ σημειόνουν εἰς τὴν
ἀπόφασίν των τὰ κεφάλαια
τῆς κατηγορίας.

Σ. τοῦ Μ. Σύμφωναν μὲ τὰς νεωτέρας νομοθεσίας.

= Οἱ δικασταὶ ἐχρεώσθουν νὰ σημειόνουν τὰ κεφάλαια τῆς κατηγορίας εἰς τὴν ἀπόφασίν των διὰ νὰ φανερόνουν ὅτι ἐδίκασαν περὶ τῆς ὁποίας ἐπρόκειτο ὑποθέσεως ἢ κατηγορίας. (*)

(*) Δικάσειν γὰρ ὁμωμόκατε ὑμεῖς, οὐ περὶ ὧν ἂν ὁ φεύγων ἀξιοῖ, ἀλλ' ὑπὲρ αὐτῶν, ὧν ἂν ἡ δίωξις ᾖ. (Δημοσθ. κατὰ Στεφάνου ψευδομαρτυριῶν).

(*) Ὅτι οὗς ἡ πόλις νομίζει θεοὺς, Σωκράτης οὐ νομίζει· ὅτι ἕτερον καὶνὰ δαιμόνια εἰσφέρει, ὅτι τοὺς νέους διαφθείρει. (Πλάτωνος ἀπόλογ. Σωκράτους).

Ἄρθ. 169. Διαγράφειν
τὸν Ἀρχοντα τὴν τοῦ ἀμφι-
σθητοῦντος, καὶ τῆς δίκης ἑ-
νεκα ἀπόντων, ἀμφισβήτησιν.

Ἄρθ. 169. Ὁ Ἀρχων θέ-
λει διαγράφει (σβύει) ἀπὸ τὸ
πινάκιον τὴν ὑπόθεσιν τοῦ
διαδίκου, ὅστις δὲν ἤθελε
παρουσιασθῆ.

Σ. τοῦ Μ. Σύμφωνον μὲ τὰς νεωτέρας νομοθεσίας.

= Ὅταν ἡ ὑπόθεσις εἰσῆγέτο εἰς τὸ δικαστήριον ἀπὸ τι-
να τῶν Ἀρχόντων, καὶ ὁ ἐνάγων δὲν παρουσιάζετο νὰ δικασθῇ
ἀπὸ φόβον μήπως τὴν χάσῃ ἢ διότι ἔμελλε ν' ἀναχωρήσῃ, ἢ
δι' ἄλλην τινὰ αἰτίαν ἀδικαιολόγητον, ἡ ὑπόθεσις τοῦ διεγρά-
φετο καὶ ὁ ἀντίδικος ἐνίκη. (*)

(*) Ἐπειδὴ καὶ ἡ σὴ διεγράφη ἀμφισβήτησις, δόξαντος
σοῦ ἔνεκα τῆς δίκης ἀπεῖναι, καὶ οὗ δημοσία. (Δημοσθ. κατὰ
Ὀλυμπιοδώρου).

(*) Ὑπωμοσία, τὸ ὑπερτίθεσθαι δίκην προφάσει χρώμενον
ἀποδημίας, ἢ νόσω, ἢ τινι τῶν παραπλησίων μεθ' ὅρκου, οὕτως
ἐλέγετο, καὶ τὸ ποιεῖν τοῦτο ὑπόμνυσθαι. (Γραμματικοί).

Ἄρθ. 170. Ἀπολογη-
τέον.

Ἄρθ. 170. Ἐπιτρέπεται
εἰς τοὺς διαδίκους νὰ ὑπερα-
σπίζωνται μόνοι των.

Σ. τοῦ Μ. Σύμφωνον μὲ τὰς νεωτέρας νομοθεσίας.

= Οἱ διάδικοι ἠδύναντο, ἐὰν ἤθελον νὰ ὑπερασπίζων-
ται μόνοι των· εἰς τὸ ἐναντίον δὲ, διώριζαν συνηγόρους. (*)

(*) Δέομαι οὖν ὑμῶν, ὧ ἄνδρες δικασταὶ, ἅπερ ἡγοῦμαι
προσῆκειν δεηθῆναι, νέον τε ὄντα, καὶ ἀπειρίας ἔχοντα τοῦ λέ-
γειν, συνηγόρόν μοι κελεῦσαι καλέσαι τῷ ἀγῶνι τούτῳ Ἀπολ-
λόδωρον. (Δημοσθένης κατὰ Νεαίρας).

Ἄρθ. 171. Τὸν Κήρυκα
κηρύττειν. Τῶν ψήφων ἡ
τετρυπημένη ὅτῳ δο-
κεῖ ἀδικῆσαι ὁ δεῖνα, ἢ δὲ
πλήρης ὅτῳ μή.

Ἄρθ. 171. Ὁ Κήρυξ θέ-
λει ἐκφωνεῖ τὰς ψήφους, καὶ
ἐὰν τὸ πλεῖστον μέρος αὐτῶν
ᾗναι τρυπημένον, ὁ κατηγο-
ρούμενος εἶναι ἐνοχος· ἐὰν δὲ
ἀτρύπητον ἀθῶος.

= Μετὰ τὸ τέλος τῆς συζητήσεως ὁ κήρυξ περιφερόμενος
μὲ δύο κάδους εἰς τὰς χεῖρας ἐσύναζε τὰς ψήφους τῶν δικα-
στῶν φωνάζων· «Ὁ μὴ ἐψηγηφορηκῶς ἐγερθεὶς βαλλέτω.»
Αἱ ψῆφοι κατ' ἀρχὰς ἐσύγκειντο ἀπὸ κοχλίας τῆς θαλάσσης

λευκοὺς καὶ μέλανας· τούτους διεδέχθησαν ἔπειτα σφόνδυλοι ἀπὸ χαλκὸν τρυπημένοι καὶ ἀτρύπητοι· τὸ μὲν πλεῖστον μέρος τῶν τρυπημένων ἐφάνερονε τὴν καταδίκην τοῦ κατηγορουμένου· τὸ δὲ ἀτρύπητον τὴν ἀθώωσιν. Τὴν χρῆσιν τούτου τοῦ εἶδους τῶν ψήφων διεδέχθησαν ἔπειτα οἱ κύαμοι (κουκκία) ἐξ οὗ καὶ οἱ δικασταὶ οἱ ζῶντες ἀπὸ τὸν δικαστικὸν μισθὸν ὠνομάζοντο *Κυαμοτροῶγες*.

(*) Ἐνθα ἐν ταῖς δίκαις εἰς ταῦτὸ συναγόμενοι οἱ δικασταί, τοῦ κήρυκος τὴν κληρωτίδα, ἥτοι τὸν κάδον περιφέροντος ἔβαλλον τὰς ψήφους· ἐνιοὶ δὲ ὑπὸ φιληδίας κατεῖχον αὐτάς· τοῦτο οὖν λέγει ὁ κήρυξ, ὁ μὴ ἐψηφηφορηκῶς ἐγερθεὶς βαλλέτω (Σχόλια εἰς Ἀριστοφάνη).

(*) Ψήφους δὲ εἶχον χαλκᾶς δύο, τετρυπημένην, καὶ ἀτρύπητον· καὶ κάδον, ᾧ κημὸς ἐπέκειτο, δι' οὗ καθίετο ἡ ψῆφος· αὐτὴς δὲ δύο ἀμφορεῖς, ὁ μὲν χαλκοῦς, ὁ δὲ ξύλινος, ὁ μὲν κύριος, ὁ δὲ ἄκυρος· τῷ δὲ χαλκῷ ἐπὶ τὴν ἐπίθεμα, μιᾶς ψήφου χώραν ἔχον· οὗ ὕστερον μυστικῶς διχάζοντες ἦσαν ἐκ τῶν ὑπωπτευκότων τὸ δὲ δικαστήριον περιεσχοινίζετο, τοῦ μὲν Βασιλέως προσαγγείλαντος, τῶν δὲ Θεσμοθετῶν πληρούντων τὸ δικαστήριον· τὸ δὲ περισχοίνισμα ἀπὸ πεντήκοντα ποδῶν ἐγίνετο· καὶ ὑπέρεται ἐφειστήκεισαν, ὅπως μηδεὶς ἀνυπόπτεutos προσῇ (Πολυδεύκης Βιβλ. Η΄.)

Ἄρθ. 172. Τὸν φεύγοντα
νικᾶν ἴσαις ψήφοις.

Ἄρθ. 172. Ἰσοψηφίας
οὔσης, ὁ κατηγορούμενος ἀπο-
λύεται.

Σ. τοῦ Μ. Σύμφωνον μὲ τὰς νεωτέρας νομοθεσίας καθ' ὅσον ἀπο-
βλέπει τὸ δικαστήριον τῶν ἐνόρκων.

= Ἡ ἰσοψηφία ἀθωώνει τὸν κατηγορούμενον. (*)

(*) Αἱ ψῆφοι δηλονότι αἱ λευκαὶ καὶ αἱ μέλαιναί· ὑπερβο-
λικῶς δὲ εἶπεν. Ὅταν γὰρ ἴσαι γένωνται αἱ ψῆφοι, ἀπολύεται
ὁ κατηγορούμενος· πρὸς τὸ ἔθος δὲ ὅτι φεύγων ἀπολύεται ἴσων
τῶν ψήφων ἐνεχθεισῶν (Σχόλια εἰς Ἀριστοφάνη).

"Αρθ. 173. Τους καδί-
σκους τιθέναι κατὰ τὸν ἀριθ-
μὸν τῶν ἀμφισβητούντων.

"Αρθ. 174. Ὁ ἀριθμὸς
τῶν καδίσκων (1) πρέπει νὰ
ᾖ ἴσος μὲ τὸν ἀριθμὸν τῶν
διαδίκων.

(1) Κάδος καὶ καδίσκος ὠνομάζετο ἡ κάλπη, ἡ τὸ δοχεῖον
εἰς τὸ ὁποῖον ἔβαλλον τὰς ψήφους· οἱ καδίσκοι δὲ οὗτοι ἔπρε-
πε νὰ ᾖ ἴσοι μὲ τὸν ἀριθμὸν τῶν ὑποδίκων, διὰ νὰ μὴ γίνε-
ται σύγχυσις τῶν ψήφων καὶ οὕτω ψηφηφοροῦν εἰ δικασταὶ
ἄλλα ἀντ' ἄλλων.

(*) Καὶ τοῦτον τὸν τρόπον ἐπιβουλευσάντων καὶ συναγωνι-
ζομένων ἀλλήλοις ἐφ' ἡμᾶς, καὶ δίσκων τεττάρων τεθέντων
κατὰ τὸν νόμον, εἰκότως, οἶμαι, οἱ δικασταὶ ἐξηπατήθησαν,
καὶ ἐστασίασαν ἀλλήλοις· καὶ παρακρουσθέντες ὑπὸ τῆς παρα-
σκευῆς, ἐψηφίζοντο, ὅ,τι τύχοι ἕκαστος· καὶ αἱ ψῆφοι ὀλίγαις
πάνυ ἐγένοντο πλείους, ἢ τρισὶν, ἢ τέτταρσιν ἐν τῷ Θεοπόμ-
που καδίσκῳ, ἢ ἐν τῷ τῆς γυναικός. (Δημοσθ. πρὸς Μα-
κάρτατον).

"Αρθ. 174. Τους δικα-
στάς προτιμᾶν τὴν τιμωρίαν,
τὸν φεύγοντα ἀντιτιμῆσαι αὐ-
τῷ ὅτι τοῦδε εἰμὶ ἄξιος·
λοιπὸν παρὰ τῷ δικαστῇ
εἶναι τὴν κρίσιν τοῦ ἀνασχέ-
σθαι, ἢ οὐ.

"Αρθ. 174. Οἱ δικασταὶ
θέλουν προτείνει τὴν ποινὴν,
ὁ δὲ κηρυχθεὶς ἔνοχος θέλει
ἀπαντᾶ, ἐὰν αὕτη φαίνεται
βαρεῖα, ἢ ὅχι, καὶ οἱ δικασταὶ
θέλουν ἀποφασίζει.

Σ. τοῦ Μ. Σύμφωνον μὲ τὰς νεωτέρας νομοθεσίας καθ' ὅσον ἀποβλέ-
πει τὰς ποινικὰς ὑποθέσεις.

= Τ' ἀδικήματα διαιροῦντο εἰς δημόσια καὶ ἰδιωτικὰ
καθ' ὅσον ἀπέβλεπον τὴν πόλιν ὁλόκληρον ἢ ἓνα ἰδιώτην· καὶ
ἐπὶ μὲν τῶν ἰδιωτικῶν ἡ ποινὴ ὠρίζετο ἀπὸ τοὺς νόμους· ἐπὶ
δὲ τῶν δημοσίων ὁ κατήγορος ἐπρότεινε τὴν ποινὴν, καὶ τὸ
δικαστήριον ἀπεφάσιζε ἀφοῦ πρότερον ἠρώτα τὸν κηρυχθέντα
ἐνοχον, ἐὰν ᾖ εὐχαριστημένος ἀπὸ τὴν ποινὴν, τὴν ὁποίαν ὁ
κατήγορος ἐζήτησε νὰ τοῦ ἐπιβληθῇ· ὁ δὲ κηρυχθεὶς ἔνοχος ἔκα-

μνε τὰς παρκτηρήσεις του καὶ τὸ δικαστήριον ἔπειτα ἀπεφά-
σιζεν ὀρίζον τὴν ποινὴν.

(*) Καὶ τιμωμένων τῶν δικαστῶν, τί χρὴ παθεῖν τὸν Σω-
κράτην, ἢ ἀποτίσαι, πέντε καὶ εἴκοσιν ἔφη Σωκράτης δραχμὰς
ἀποτίσειν. Εὐβουλίδης μὲν γὰρ φησὶν ἑκατὸν ὁμολογῆσαι
θορυβησάντων δὲ τῶν δικαστῶν, ἔνεκα μὲν (εἶπε) τῶν ἐμοὶ
διαπεπραγμένων τιμῶμαι τὴν δίκην τῆς ἐν Πρυτανείῳ σιτή-
σεως καὶ οἱ θάνατον αὐτοῦ κατέγνωσαν. (Διογένης Λαέρ ἐν βίῳ
Σωκράτους).

(*) Ἐπὶ γὰρ τοῖς ἰδιωτικοῖς ἐκ τῶν νόμων ὥριστο τὸ τί-
μημα, ἐπὶ δὲ τοῖς δημοσίοις, ὁ κατήγορος ἐτιμᾶτο. (Οὐλπιαν.
εἰς τὸν κατὰ Μειδίου).

(*) Ὁ κατήγορος τίμημα ἐπιγράφεται, ὅποσου δοκεῖ ἄξιον
εἶναι τὸ ἀδίκημα, οἱ δὲ δικασταὶ ἐπικρίνουσιν. (Ἀρποκρατίων).

(*) Ἀλλ' ἐπειδὴ περὶ τοῦ τιμήματος λαμβάνονται ψῆφον
οἱ δικασταί, δεομένων ἡμῶν συγχωρῆσαι, οὐκ ἤθελεν· ἀλλὰ
πεντεκαίδεκα ταλάντων ἐτιμᾶτο· ἀλλὰ οἱ δικασταὶ ἐτίμησαν
ταλάντου. (Δημοσθ. κατὰ Νεαίρας).

"Αρθ. 175. Ὁ ἥλιος ἐπὶ τῶν ὀρῶν ἡ ἐσχάτη ὥρα ἔστω.	"Αρθ. 175. Τὸ τέλος τῆς ἡμέρας εἶναι ὅταν ὁ ἥλιος φθάσῃ εἰς τὰς κορυφὰς τῶν ὀρέων.
---	---

= Ἡ ἡμέρα ἤρχιζεν ἀπὸ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου, καὶ
ἐτελείονεν εἰς τὴν δύσιν αὐτοῦ· ἀλλὰ διὰ τὰς δικαστικὰς προ-
θεσμίας δύσις ἢ τέλος τῆς ἡμέρας ἐθεωρεῖτο ὅταν ὁ ἥλιος
ἐφθανεν εἰς τὰς κορυφὰς τῶν ὀρέων. (*)

(*) Καὶ τριῶν ἡμερῶν αὐτῷ δοθεισῶν, τῇ πρώτῃ ἔπιδε, καὶ
οὐ προσέμεινε τῆς τρίτης ἡμέρας τὴν ἐσχάτην ὥραν παρατη-
ρεῖν, ἢ ἐστὶν ἥλιος ἐπὶ τῶν ὀρῶν (Στοβαῖος).

(*) Τὸ δὲ λοιπὸν ἤδη τὸ προσάρκτιόν ἐστι πλευρὸν, ἀπὸ
τῆς Ὠροπείας ἐπὶ δύσιν παρατεῖνον μέχρι τῆς Μεγαρίδος, ἢ
Ἀττικῇ ὀρεινῇ, πολυώνυμός τις, διείργουσα τὴν Βοιωτίαν
ἀπὸ τῆς Ἀττικῆς (Στράβων).

Ἄρθ. 176. Ἐάν τις συν-
ιστῇται ἢ συνδεκάζῃ τὴν Ἡ-
λιαίαν, ἢ τῶν δικαστηρίων
τι τῶν Ἀθηνησιν, ἢ τὴν βου-
λὴν ἐπὶ δωροδοκίᾳ χρήματα
διδούς, ἢ δεχόμενος, ἢ ἐται-
ρίαν συνιστῇ ἐπὶ καταλύσει
τοῦ δήμου, ἢ συνήγορος ὢν
λαμβάνῃ τὰ χρήματα ἐπὶ
ταῖς δίκαις, ἢ ἰδίαις, ἢ δημο-
σίαις, τούτων εἶναι τὰς γρα-
φὰς πρὸς τοὺς Θεσμοθέτας.

Ἄρθ. 176. Ἐάν τις συν-
ομόσῃ ἐναντίον τινὸς τῶν
διαδίκων, εἰάν λάβῃ, δώσῃ ἢ
ὑποσχεθῇ νὰ δώσῃ χρήματα,
διὰ νὰ διαφθείρῃ τοὺς Ἡλια-
στάς ἢ τὰ λοιπὰ δικαστήρια
τῶν Ἀθηναίων ἢ τὴν βουλὴν·
εἰάν συστήσῃ ἐταιρίαν ἐπὶ
σκοπῷ νὰ καταργήσῃ τὴν
πολιτείαν· ἢ συνήγορος ὢν
δέχεται χρήματα διὰ νὰ τὰ
διανείμῃ εἰς τοὺς δικαστάς
εἴτε διὰ τὰς ἰδιωτικὰς, εἴτε
διὰ τὰς δημοσίους δίκας, κα-
ταμηνύεται εἰς τοὺς Θεσμο-
θέτας.

= Οἱ Θεσμοθέται ἦσαν ἐπιφορτισμένοι νὰ εἰσάγουν ἐνώπι-
ον τῆς βουλῆς τῶν Πεντακοσίων, ἢ τῆς συνελεύσεως τοῦ λαοῦ
τὰ πολιτικὰ ἐγκλήματα, τὰ ὅποια ἔθετον εἰς κίνδυνον τὴν
πολιτείαν. (*)

(*) Ἀριστοτέλης δ' ἐν Ἀθηναίων πολιτείᾳ Ἄνυτον φησὶ
καταδεῖξαι τὸ δεκάζειν τὰ δικαστήρια. (Ἀρποκρατίων.)

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

ΠΕΡΙ ΣΥΜΦΩΝΙΩΝ ΚΑΙ ΠΑΡΑΓΡΑΦΗΣ.

Ἄρθ. 177. Ὅσα ἂν τις
ἐκὼν ἕτερος ἐτέρῳ ὁμολογήσῃ
ἐναντίον μαρτύρων, ταῦτα
κύρια εἶναι.

Ἄρθ. 177. Αἱ ἐκούσiai
συμφωνίαι αἱ γινόμεναι ἐνώ-
πιον μαρτύρων ἔχουν τὸ κυ-
ρίως τῶν.

Σ. τοῦ Μ. Σύμφωνον με τὰς νεωτέρας νομοθεσίας.

= Ὅταν τις αὐθορμήτως καὶ ἐξ ἐλευθέρας θελήσεως ἐσυμφώνῃ περὶ τινος πράγματος ἐνώπιον μαρτύρων, μὴ ἀπηγορευμένου παρὰ τοῦ νόμου ἢ συμφωνία αὕτη εἶχε τὸ κῦρὸς της. (*)

(*) Ἦκει πρὸς ὑμᾶς παραβεβηκὼς νόμον κελεύοντα, κυρίους εἶναι τὰς πρὸς ἀλλήλους ὁμολογίας, ἅς ἐναντίον μαρτύρων ποιήσονται. (Δημοσθένης πρὸς Φαίνιππον).

Ἄρθ. 178. Μὴ συντίθεσθαι παρὰ τὸν νόμον.

Ἄρθ. 178. Πᾶσα συμφωνία ἐναντίον τῶν νόμων εἶναι ἄκυρος.

Σ. τοῦ Μ. Σύμφωνον μὲ τὰς νεωτέρας νομοθεσίας.

= Διὰ τὸ ἔχει τὸ κῦρὸς της ἢ συμφωνία ἔπρεπε τὸ ἦναι σύμμορφος μὲ τὸν νόμον καὶ τὰ χρηστὰ ἦθι. (*)

(*) Καὶ εἴπου ἐναντίος νόμος εὐδοκιμοῦντι, ἢ καὶ αὐτὸς αὐτῷ· οἷον ἐνίοτε, ὁ μὲν κελεύει κύρια εἶναι, ἅττ' ἂν συνθῶνται, ὁ δὲ, ἀπαγορεύει μὴ συντίθεσθαι παρὰ τὸν νόμον. (Ἀριστοτέλης.)

Ἄρθ. 179. Ὡς ἂν ἀφῇ καὶ ἀπαλλάξῃ τις μηκέτι τὰς δίκας εἶναι.

Ἄρθ. 179. Δὲν συγχωρεῖται τὸ εἰσάξῃ τις εἰς δίκην τὰς ὑποθέσεις ἐκείνας περὶ τῶν ὁποίων ἐσυμβιβάσθη.

Σ. τοῦ Μ. Σύμφωνον μὲ τὰς νεωτέρας νομοθεσίας.

= Ὁ συμβιβασμὸς ἦτο λόγος παραγραφῆς, τὸν ὁποῖον ἐδύνατο τὸ προτείνειν ὁ ἐναγόμενος πρὸς ἀπαλλαγὴν του. (ὄρα ἄρθρ. 164. Σχόλιον).

(*) Ὁ δὲ Νικόβουλος παραγράφεται τὸν ἀγῶνα, καθ' ἓνα μὲν ἐκεῖνον νόμον τὸν κελεύοντα, περὶ ὧν ἂν ἄφεςις καὶ ἀπαλλαγὴ γένηται περὶ τούτων μηκέτι ἐξεῖναι δικάζεσθαι. (Δημοσθένης πρὸς Πανταίνετον).

Ἄρθ. 180. Παραγράφεται πρὸς τὸν ἀντίδικον τὴν δίκην μὴ εἰσαγώγιμον εἶναι.

Ἄρθ. 180. Ὅταν ἡ ἀγωγή δὲν ᾖ δίκη εἰσαγώγιμος, παραγράφεται ὑπὲρ τοῦ ἀντιδίκου.

Σ. τοῦ Μ. Σύμφωνον μὲ τὰς νεωτέρας Νομοθεσίας.

= Ἡ ἀγωγὴ δὲν ἦτο δίκη εἰσαγώγιμος, ὅταν οἱ ἀντίδικοι εἶχον δικασθῇ ἄλλοτε περὶ τῆς αὐτῆς ὑποθέσεως, ἢ εἶχον συμβιβασθῇ μεταξύ των, ἢ εἶχε παρέλθει ὁ ὠρισμένος καιρὸς τῆς ἀγωγῆς τῶν πέντε ἐτῶν, ἢ ὅταν τὸ δικαστήριον δὲν ἦτον ἀρμόδιον, ἢ ἀγωγὴ παρεγράφετο ὑπὲρ τοῦ ἐναγομένου. (*)

(*) Παραγραφὴ δὲ ἦν ἡ αὐτὴ, ὅταν τις μὴ *Εἰσαγώγιμον* εἶναι λέγῃ τὴν δίκην ἢ ὡς κεκριμένος, ἢ ὡς ἀφειμένος, ἢ ὡς τῶν χρόνων ἐξηκόντων, ἐν οἷς ἔδει κρίνεσθαι· οἷον, « οὐκ εἰσαγγελίας, ἀλλὰ παρανόμων, οὐ δημοσία, ἀλλὰ ἰδία » ἢ ὡς παρὰ τούτοις κρίνεσθαι δεόν· οἷον, οὐκ ἐν Ἀρείῳ πάγῳ, ἀλλ' ἐπὶ Παλλαδίῳ (Πολυδεύκης).

Ἄρθ. 181. Παραγράφεται περὶ ὧν ἂν τις ἀφείς καὶ ἀπαλλάξας πάλιν δικάζονται.

Ἄρθ. 181. Ἡ παραγραφὴ δύναται νὰ προταθῇ περὶ ὅλων τῶν δικῶν περὶ τῶν ὁποίων ἐδόθη ἄφεις.

Σ. τοῦ Μ. Σύμφωνον μὲ τὰς νεωτέρας νομοθεσίας, ἀλλὰ πρὶν τὸ δημόσιον ἐπιληφθῇ τῆς ὑποθέσεως ὡς πρὸς τὰς ἐγκληματικάς.

= Ὅταν ὁ ἀδικηθεὶς ἐσυγχώρει τὸν ἀδικήσαντα, ἐγίνετο παραγραφὴ τοῦ ἀδικήματος. (*)

(*) Τὴν γὰρ δίκην, ἐν ἣ ταῦτα ἐμαρτυρήθη, παρεγράψατο Φορμίων πρὸς ἐμὲ μὴ εἰσαγώγιμον εἶναι, ὡς ἀφέντος ἐμοῦ τῶν ἐγκλημάτων αὐτόν. (Δημοσθένης κατὰ Στεφάνου ψευδομαρτυριῶν, α.).

Ἄρθ. 182. Τοῖς ἀδικουμένοις τὰ πέντε ἔτη εἶναι εἰσπράττεσθαι.

Ἄρθ. 182. Τὰ ἀδικήματα τιμωροῦνται ἐντὸς πέντε ἐτῶν ἀφ' ἧς ἡμέρας ἐπράχθησαν.

Σ. τοῦ Μ. Σύμφωνον καὶ μὲ τὰς νεωτέρας νομοθεσίας μὲ κάποιαν διαφορὰν ὡς πρὸς τὰ εἶδη τῶν ἀδικημάτων καὶ τὴν προθεσμίαν.

= Παρελθούσης τῆς προθεσμίας ταύτης τὰ ἰδιωτικὰ ἀδικήματα παρεγράφοντο, ἀλλ' οὐχὶ καὶ τὰ δημόσια. (*)

(*) Λάβε δέ μοι καὶ τὸν τῆς προθεσμίας νόμον· ὁ μὲν τοίνυν νόμος, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, σαφῶς οὕτως τὸν χρόνον ὥρισε.

Δοκεῖ γάρ μοι καὶ ὁ Σόλων οὐδενὸς ἄλλου ἔνεκα θεῖναι αὐτὸν, ἢ τοῦ μὴ συκοφαντεῖσθαι ὑμᾶς· τοῖς μὲν γὰρ ἀδικουμένοις ἱκανὰ τὰ πέντε ἔτη ἡγήσατο εἶναι εἰσπράξασθαι· κατὰ δὲ τῶν ψευδομένων, τὸν χρόνον ἐνόμισε σφφέστατον ἔλεγχον ἔσεσθαι. Καὶ ἅμα ἐπειδὴ ἀδύνατον ἔγνω ὄν, τοὺς τε συμβάλλοντας καὶ τοὺς μάρτυρας ἀεὶ ζῆν, τὸν νόμον ἀντὶ τούτων ἔθηκεν, ὅπως μάρτυς εἴη τοῦ δικαίου τοῖς εἰρημένοις. (Δημοσθένης ὑπὲρ Φορμίωνος).

(*) Οἷον, οὐκ εἰσαγγελίας, ἀλλὰ παρανόμων, οὐ δημοσίου, ἀλλὰ ἰδίου (Πολυδεύκης).

Ἄρθ. 183. Τὴν παραγραφὴν ἀντιλαγχάνειν περὶ ὧν οὐκ εἰσὶν εἰσαγωγεῖς.	Ἄρθ. 183. Δύνανται νὰ προτείνουν τὴν παραγραφὴν ἐπὶ λόγῳ ἀναρμοδιότητος τοῦ δικαστηρίου ἢ τοῦ ἄρχοντος.
---	--

Σ. τοῦ Μ. Σύμφωνον μὲ τὰς νεωτέρας νομοθεσίας, κατὰ τὰς ὁποίας δύναται τις νὰ κάμῃ ἐνστασιν ἀναρμοδιότητος τοῦ δικαστηρίου.

= Ἡ ἀναρμοδιότης τοῦ δικαστηρίου ἢ τοῦ Ἄρχοντος ἐκείνου ὅστις τὴν προανέκρινεν ἢ τὴν εἰσῆξεν εἰς τὸ δικαστήριον ἦτο λόγος παραγραφῆς. (*)

(+) Οἱ δὲ νόμοι καὶ τούτων διδόασιν τὰς παραγραφὰς ἀντιλαγχάνειν περὶ ὧν οὐκ εἰσὶν εἰσαγωγεῖς. (Δημοσθένης πρὸς Πανταίνετον).

(*) Πολλάκις γὰρ οἱ ἀντίδικοι παρεγράφοντο· οὐ πρὸς Διαιτητὴν με κρίνεσθαι δεῖ, ἀλλὰ πρὸς Ἄρχοντα ἢ Θεσμοθέτην. (Οὐλπιανός.)

Ἄρθ. 184. Ὑπὲρ μὲν τῶν μὴ γενομένων ὅλως συμβολαίων Ἀθήνησι, μηδ' εἰς τὸ Ἀθηναίων ἐμπόριον παραγράφεσθαι.	Ἄρθ. 184. Πᾶσα ἀγωγή ἀφορῶσα συμβόλαια, τὰ ὅποια ἔλαβον χώραν ἐκτὸς τῆς πόλεως τῶν Ἀθηνῶν, ἢ περὶ ἐμποριῶν, τῶν ὁποίων ἡ εἴσοδος εἶναι ἀπηγορευμένη εἰς τὰς Ἀθήνας, παραγράφεται.
--	--

Σ. τοῦ Μ. Σύμφωνον μὲ τὰς νεωτέρας νομοθεσίας.

= Όταν τις ἐκίνει ἀγωγὴν περὶ ἀντικειμένου, περὶ τοῦ ὁποίου νόμος ῥητὸς δὲν ἐπρόβλεπεν, ἀλλ' οὔτε ὑπῆρχεν ἀρχὴ προσδιωρισμένη νὰ τὴν δικάσῃ, ὁ ἀντίδικος ἠδύνατο νὰ προτείνῃ τὴν παραγραφὴν. (*)

(*) Καὶ τοῦτο ἐστὶ Παραγραφὴ, καὶ ἐπ' ἐκείνη τῇ δίκῃ, περὶ ἧς οὐδὲν ὥριστα παρὰ τοῖς νόμοις, οὐδὲ ἐνεστὶν αὐτὴν ὁ εἰσάξων ὥσπερ καὶ τὰς ἄλλας δίκας· τῶν γὰρ ἄλλων δικῶν προστέτακται ἐκάστῳ τῶν ἐν ταῖς ἀρχαῖς εἰσάγειν τινὰ· παραγράφεσθαι οὖν ἐφεῖται καὶ τοῖς τοιοῦτόν τι ἐγκαλουμένοις, περὶ οὗ οὐ νενομοθέτηται. (Σουΐδας).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ'.

ΠΕΡΙ ΔΙΑΙΤΗΤΩΝ.

Ἄρθ. 185. Ἐὰν δέ τινες περὶ συμβολαίων ἰδίων πρὸς ἀλλήλους ἀμφισβητῶσι, καὶ βούλωνται διαιτητὴν ἐλέσθαι ὄντινον, ἐξέστω αὐτοῖς αἰρεῖσθαι ὃν ἂν βούλωνται διαιτητὴν. Ἐπειδὰν βούλωνται, κατὰ κοινὸν μενέτωσαν ἐν τοῖς ὑπὸ τούτου διαγνωσθεῖσι, καὶ μηκέτι καταφερέτωσαν ἀπὸ τούτου ἐφ' ἕτερον δικαστήριον ταῦτά ἐγκλήματα, ἀλλ' ἔστω τὰ κριθέντα ὑπὸ τοῦ διαιτητοῦ κύρια.

Ἄρθ. 185. Οἱ φιλονεικοῦντες περὶ συμβολαίων λαβόντων χώραν μεταξύ των δύνανται νὰ ἐκλέξουν δι' αὐτὰ ὅποιον θέλουν διαιτητὴν διὰ νὰ τοὺς δικάσῃ· ἀλλ' εἶναι ὑπόχρεοι νὰ παραδεχθῶσι τὴν ἀπόφασίν του χωρὶς νὰ δύνανται νὰ κάμουν ἔφεσιν εἰς ἄλλο ἀνώτερον δικαστήριον, ἀλλ' αἱ ἀποφάσεις του ἔχουν τὸ κῦρος των.

= Δύο εἰδῶν διαιτηταὶ ὑπῆρχον εἰς τὰς Ἀθήνας· οἱ μὲν ὠνομάζοντο διαιτηταὶ κληρωτοί· οἱ δὲ διαιτηταὶ διαλλακτῆριοι· οἱ πρῶτοι ἦσαν εἶδος ἐνόρκων ἐκλεγομένων κατ' ἔτος

τεσσαράκοντα τέσσαρες τὸν ἀριθμὸν ἀπὸ ἐκάστην τῶν δέκα φυλῶν. Οὗτοι ὤφειλον νὰ ἔχουν ἡλικίαν τοῦλάχιστον ἐξήκοντα ἐτῶν, καὶ τιμίαν διαγωγὴν. Ἐδίκαζον τοὺς φυλέτας τῶν εἰς ὑποθέσεις μὴ ὑπερβαινούσας τὴν ἀξίαν τῶν δέκα δραχμῶν· ἀλλὰ τὸ μέρος ὅπερ ἐνόμιζεν ὅτι ἡδικήθη ἡδύνατο νὰ κάμῃ ἔφεςιν τῆς ἀποφάσεώς του εἰς ἄλλο ἀνώτερον δικαστήριον, καὶ οἱ δικαιτηταὶ ὤφειλον νὰ στείλουν τὰ ἔγγραφα τῆς δίκης εἰς τὸ δικαστήριον τοῦτο. Οἱ κληρωτοὶ δὲν ὑπεχρεόνοντο εἰς καὶνένα ὄρκον, ἀλλ' ἐντοσοῦτῳ ἡκολούθουν τὰς αὐτὰς διατυπώσεις, καθὼς καὶ τὰ λοιπὰ δικαστήρια· ἐλάμβανον δὲ ἀντιμισθίαν τῶν δικαστικὸν δικαίωμα μίαν δραχμὴν ἀπὸ τὸν ἐνάγοντα ὀνομαζόμενον *Παράστασις*, καὶ μίαν ἀπὸ τὸν ἐναγόμενον ὀνομαζόμενον *Ἀντωμοσία*. Ἄν ὁ εἷς τῶν διαδίκων δὲν παρουσιάζετο μέχρι τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου, ἔδιδον δίκαιον εἰς τὸν παρουσιασθέντα. Οἱ διαλλακτῆριοι ἦσαν διαιτηταὶ, τῶν ὁποίων ἡ ἐκλογὴ ἀνῆκεν εἰς τὰ μέρη. Αἱ ἀποφάσεις τῶν ἦσαν ἀνέκκλητοι· ἀλλὰ πρὶν τῆς συνεδριάσεώς των ὑπεχρεόνοντο νὰ ὀρκισθῶσι περὶ τῆς ἀμεροληψίας τὴν ὁποίαν ἤθελον ἔχει εἰς τὴν δικασθησομένην ὑπόθεσιν. Ἡ ἀπόφασις τῶν διαιτητῶν τούτων ὠνομάζετο *δίαιτα* καὶ ἡ σύστασις των *δίαιταν* ἐπιτρέψαι καὶ περὶ αὐτοῦ τοῦ εἴδους τῶν διαιτητῶν πρόκειται εἰς τὸ ἀνωτέρω καὶ κατωτέρω ἄρθρον. (*)

(*) *Διαιτηταὶ*, τοὺς ὑπὲρ πεντήκοντα ἔτη γεγονότας, καὶ καθαρὸς πάσης αἰτίας ὑπειλημμένους ἀπὸ τοῦ Ληξιαρχικοῦ γραμματείου κληρώσαντες, τὰ τῶν πολιτῶν διαιτᾶν ἐποιοῦν. (Σουΐδας).

(*) Οἱ δὲ τεσσαράκοντα περιϊόντες κατὰ δήμους, τὰ μέχρι δραχμῶν δέκα ἐδίκαζον· τὰ δὲ ὑπὲρ ταῦτα *Διαιτηταῖς* παρεδίδοσαν (Πολυδεύκης).

Ἄρθ. 186. Τὸν Διαιτητὴν τὴν ὁμόσαντα διαιτᾶν.

Ἄρθ. 186. Οἱ Διαιτηταὶ θέλουν ὀρκίζεσθαι πρὶν συνεδριάσουν.

= Οἱ Διαιτηταὶ ἢ διαλλακτῆριοι.

(*) Κατὰ τοὺς νόμους γὰρ ἐπέτρεψα, καὶ ἀπήνεγκα πρὸς τὴν ἀρχήν· οὐτε δὲ τὸν κατὰ τοὺς νόμους ἀπενηνεγμένον Διαιτητὴν ἐπείσειν ἀνώμοτον διαιτῆσαι, ἐμοῦ διαμαρτυραμένου κατὰ τοὺς νόμους ὁμόσαντα διαιτᾶν. (Δημοσθ. πρὸς Κάλλιππον.)

Ἄρθ. 187. Τὸν Διαιτητὴν μένειν ἄχρι τῆς ἐσπέρας· μὴ φανέντος δὲ τοῦ φεύγοντος, καταδικάζει τὴν καταδίκην.	Ἄρθ. 187. Οἱ Διαιτηταὶ θέλουν περιμένει μέχρι τῆς ἐσπέρας· μὴ παρουσιαζομένου δὲ τοῦ ἐναγομένου, θέλουν τὸν καταδικάζει ἐρήμην·
--	--

= Διαιτηταὶ οἱ κληρωτοί.

(*) Ὁ Διαιτητὴς οὐ καταδιήτῃται, ἀλλ' ἀπιὼν ὥχετο ἀποδιαιτήσας τούτου τὴν δίαιταν, ἐσπέρας ἤδη οὔσης. (Δημοσθένης πρὸς Τιμόθεον).

(*) Ἐλάμβανον δὲ οἱ Διαιτηταὶ δραχμὴν παρὰ τοῦ κρίνοντος τὴν καλουμένην παράστασιν, ἐγγράψαντος αὐτοῦ ἐν γραμματείῳ τὸ ἔγκλημα, καὶ τὸ τίμημα· ἐλάμβανον δὲ καὶ ἑτέραν ὑπὲρ τῆς ἀντωμοσίας. (Πολυδεύκης Βιβλ. Α').

Ἄρθ. 188. Ἀπὸ τῶν κληρωτῶν διαιτητῶν εἰς ἕτερον ἐφεῖναι δικαστήριον.	Ἄρθ. 188. Αἱ ἀποφάσεις τῶν κληρωτῶν διαιτητῶν ὑπὸν ἀγονταὶ εἰς ἑφεσιν.
---	---

= Μόνον αἱ ἀποφάσεις τῶν κληρωτῶν καὶ οὐχὶ τῶν διαλλακτηρίων Διαιτητῶν ἦσαν ἐφέσιμοι· ἀλλ' ἐάν τις τῶν πολιτῶν ἐνόμιζεν ἑαυτὸν ἀδικημένον ἀπὸ τοὺς διαλλακτηρίους, ἠδύνατο νὰ τοὺς ἐγκαλέσῃ πρὸς ἀποζημίωσιν. Εἰς τὸ τέλος τοῦ ἐνιαυτοῦ, ὅλοι οἱ Διαιτηταὶ ἔδιδον λόγον τῶν πράξεών των.

Ἡ διαφορὰ ἣτις ὑπῆρχε μεταξὺ δικαστῶν καὶ διαιτητῶν, ἦτον ὅτι οἱ μὲν πρῶτοι ἐδίκαζον κατὰ τοὺς νόμους· οἱ δὲ δευτεροὶ κατ' ἐπιείκειαν. (*)

(*) Ὅρῃτε γάρ που καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις δικαστηρίοις, ὥς ἀπὸ μὲν τῶν κλήρω λαχόντων δικαστῶν, ἦν τις ἀδικον οἷηταί γεγενῆσθαι τὴν κρίσιν, δίδωσιν ὁ νόμος εἰς ἕτερον ἐφεῖναι δι-

καστήριον· ἦν δέ τινες ἐχόντες αὐτοὶ συνθῶνται δικαστὰς, καὶ προελόμενοι ἐπιτρέψωσι διαιτᾶν, οὐκέτι. (Λουκιανός).

(*) Ἔδει τοὺς τὰ κοινὰ διοικοῦντας εὐθύνας διδόναι τῶν πεπραγμένων· ἔθος δὲ ἦν ἐν ἡμέραις ῥηταῖς εἰς τινα τόπον συλλέγεσθαι τοὺς Διαιτητὰς, ἵνα ὁ βουλόμενος κατηγορεῖν αὐτῶν, ὡς καὶ πρὸς χάριν, ἢ δι' ἔχθραν δικασάντων, ἢ διὰ κέρδος, ἐτοίμως ὑπακούσῃσι καὶ ἀποκρίνωνται. Ἐξιόντος δὲ τοῦ ἐνιαυτοῦ πρῶτον ἀπὸ τῶν διαιτητῶν ἤρχοντο· μικρότερα γὰρ ἦν τὰ ὑπ' αὐτῶν διοικούμενα· ἦσαν γὰρ οἱ Διαιτηταὶ τέσσαρες καὶ τετταράκοντα καθ' ἐκάστην φυλὴν· οὗτοι δὲ ἐν τῷ Σκιρρόφοριῳ τὰς εὐθύνας ἐδίδονσαν, ὅστις ἦν ἐνδέκατος μὴν παρ' Ἀθηναίοις. Μειδίας οὖν κακούργως ἐφύλαξε τὴν τελευταίαν ἡμέραν, τὴν τοῦ Σκιρρόφοριῶνος, ἦν τινες ἔνην καὶ νέαν, τινὲς δὲ νομηνίαν νομίζουσι· καὶ τότε ἦκε· καὶ διὰ τοῦτο ἔνιοι τῶν διαιτητῶν οὐκ ἀπήντων ἐπὶ τὰς εὐθύνας, νομίζοντες ἐκβεβηκέναι τὸν μῆνα· ἅπερ ἔπαθε καὶ ὁ Στράτων. (Οὐλπιανός).

(*) Ὁ γὰρ Διαιτητὴς τὸ ἐπεικὲς ὀρᾷ· ὁ δὲ δικαστὴς τὸν νόμον· καὶ τούτου ἔνεκα Διαιτητὴς εὐρέθη. (Ἀριστοτέλης).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'.

ΠΕΡΙ ΟΡΚΩΜΟΣΙΑΣ.

Ἀρθ. 189. Τρεῖς θεοὺς ὁμνύναι, Ἰκέσιον, Καθάρσιον, Ἐξακεστήριον.

Ἀρθ. 189. Ἡ ὀρκωμοσία πρέπει νὰ γίνεταί ἐν ὀνόματι τῶν τριῶν θεῶν· τοῦ Ἰκεσίου, τοῦ Καθαρσίου, καὶ τοῦ Ἐξακεστηρίου. (1)

(1) Ἰκέσιος, ἐπίθετον τοῦ Διὸς ὡς προστάτου τῶν ἱκετευόντων.

» Καθάρσιος, ἐπίθετον τοῦ Ἀπόλλωνος ὡς ἀποπέμποντος τὰ μιάσματα.

» Ἐξαχεστήριος, ἐπίθετον τοῦ Ἀσκληπιοῦ ὡς ἰαματικοῦ ἐκ τοῦ ἀκέω, θεραπεύω.

= Εἰς τὸ ὄνομα τῶν τριῶν τούτων θεῶν ἔπρεπε νὰ γίνε-
ται ἡ ὀρκωμοσία.

(*) Τρεῖς θεοὶ, παρὰ Σόλωνι, ἐν τοῖς Ἀξοσι ὀρκῶ τέτακται.
(Ἡσύχιος).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η'.

ΠΕΡΙ ΜΑΡΤΥΡΩΝ.

Ἀρθ. 190. Μὴ μαρτυρεῖν
τοὺς ἀτίμους.

Ἀρθ. 190. Αἱ μαρτυρίαι
τῶν καταδικασθέντων εἰς τὴν
ποινὴν τῆς ἀτιμίας δὲν εἶναι
δεκταί.

Σ. τοῦ Μ. Σύμφωνον μὲ τὰς νεωτέρας νομοθεσίας κατὰ τὰς ὁποίας
οἱ ἐπὶ κακουργήματι καταδικασθέντες ἐξαιροῦνται τῆς μαρτυρίας.

= Διὰ νὰ γίνῃ δεκτὴ ἡ μαρτυρία τινὸς ἀπαιτεῖτο νὰ ᾔναι
πολίτης καὶ διαγωγῆς τιμίας. Αἱ μαρτυρίαι τῶν καταδικα-
σθέντων εἰς τὴν ποινὴν τῆς ἀτιμίας καθὼς καὶ αἱ τῶν δούλων
δὲν ᾔσαν δεκταί.

Ἀλλ' ὁ κατηγορούμενος ἠδύνατο νὰ ζητήσῃ εἰς τινὰς περι-
στάσεις ὥστε οἱ δοῦλοι τοῦ κατηγοροῦ ἢ καταμηνυτοῦ νὰ
μαρτυρήσωσι περὶ τῆς ἀληθείας τοῦ πράγματος. Οἱ κύριοι
ἠδύναντο νὰ προτείνωσι τὴν μαρτυρίαν τῶν δούλων των, ἀλλ'
εἰς πράγματα μικρὰ καὶ ἀσήμαντα.

Ἡ μαρτυρία τῶν μετοίκων καὶ ἀπελευθέρων ᾔτο δεκτὴ,
παρεκτὸς τῆς εἰς τὴν περὶ ἀπροστασίου δίχην.

(*) Ἡρόμην αὐτὸν πρὸς τῷ Δικαιτητῇ, εἰ ἔτι δοῦλος εἶη ὁ
Αἰσχυρίων αὐτοῦ, καὶ ἡξίουεν αὐτὸν ἐν τῷ αὐτοῦ δέρματι τὸν
ἐλεγχον διδόναι· ἀποκριναμένου δέ μοι τούτου, ὅτι ἐλεύθερος
εἶη τῆς μὲν ἐξαιτήσεως ἐπέσχον· μαρτυρίαν δ' αὐτὸν ἡξίουεν
ἐμβαλέσθαι τοῦ Αἰσχυρίωνος ὡς ἐλευθέρου ὄντος· ὁ δὲ οὔτε μαρ-
τυρίαν παρέσχετο, οὐδ' ὡς δοῦλον τὸν Αἰσχυρίωνα παραδοὺς, ἐκ

τοῦ σώματος τὸν ἔλεγχον ἡξίου γενέσθαι. (Δημοσθένης πρὸς Τιμόθεον).

(*) Οἱ νόμοι κελεύουσι διαμαρτυρεῖν ἐπὶ ταῖς γραφαῖς ταῖς τοῦ ἀποστασίου τὸν βουλόμενον ὁμοίως τῶν ξένων καὶ τῶν ἐπιχωρίων· μήποτ' οὖν ἐν μὲν ταῖς τοῦ ἀποστασίου δίκαις κεκώλυνται διαμαρτυρεῖν οἱ ξένοι, ἐν δὲ ταῖς τοῦ ἀπροστασίου οὐ κεκώλυνται. (Ὑπερίδης κατὰ Ἀρισταγόρου).

Ἄρθ. 191. Μὴ μαρτυρεῖν αὐτὸν αὐτῷ, οὔτ' ἐπὶ ταῖς γραφαῖς, οὔτ' ἐπὶ ταῖς δίκαις, οὔτ' ἐν ταῖς εὐθύναις.	Ἄρθ. 191. Δὲν δύναται νὰ μαρτυρήσῃ τις περὶ ἑαυτοῦ, οὔτε εἰς τὰς δημοσίους, οὔτε εἰς τὰς ἰδιωτικὰς ὑποθέσεις, ἀλλ' οὔτε εἰς τὰς λογοδοσίας.
---	--

Σ. τοῦ Μ. Ἡ σημερινὴ ὁμῶς νομοθεσία μας παραδέχεται τὴν μαρτυρίαν τοῦ παθόντος εἰς τὰς ἐγκληματικὰς ὑποθέσεις.

= Δὲν ἡδύνατο νὰ μαρτυρήσῃ τις περὶ τοῦ ἰδίου ἑαυτοῦ του εἰς οὐδεμίαν περίστασιν.

Ἄρθ. 192. Τοῖν ἀντιδίκοιν ἐπάναγκες εἶναι ἀποκρίνασθαι ἀλλήλοις τὸ ἐρωτώμενον, μαρτυρεῖν δὲ μὴ.	Ἄρθ. 192. Οἱ ἀντίδικοι δύνανται νὰ ἐρωτῶνται μετὰξὺ των (1)· ἀλλ' αἱ ἀπαντήσεις των δὲν ἔχουν ἰσχὺν μαρτυρίας.
--	---

Σ. τοῦ Μ. Σύμφωναν μὲ τὰς νεωτέρας νομοθεσίας, μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι ἡ μαρτυρία κ. τ.λ. τοῦ ἀντιδίκου ἔχει ἰσχὺν ἐναντίον του εἰς τὰς πολιτικὰς δίκας.

(1) Καθὼς ὁ Σωκράτης ἐρωτοῦσε τὸν Μέλιτον.

= Ἡ μαρτυρία ἐκείνων οἵτινες εἶχον μέρος εἰς τὴν ὑπόθεσιν δὲν ἦτο δεκτὴ. (*)

(*) Ἀπόκριναι, ὡς ἀγαθὴ· καὶ γὰρ ὁ νόμος κελεύει ἀποκρίνεσθαι. (Πλάτων Ἀπολογ. Σωκράτους).

(*) Μάρτυρες μὲν εἰσὶν οὗτοι, οἷς μὴ μέτεστι τοῦ πράγματος, περὶ οὗ ἡ δίκη ἐστίν. (Δημοσθέν. πρὸς Βοίωτον).

"Αρθ. 193. Μὴ ἐπάναγκες εἶναι οἰκείου καταμαρτυρῆσαι ἂν τᾷ ληθῇ.

"Αρθ. 193. Οἱ συγγενεῖς δὲν ὑποχρεόγονται νὰ μαρτυρήσουν περὶ τοῦ συγγενοῦς των, μόνον ὅτι δύνανται νὰ γνωρίζουν τὴν ἀλήθειαν.

Σ. τοῦ Μ. Σύμφωνον μὲ τὰς νεωτέρας νομοθεσίας.

= Οἱ συγγενεῖς ἠδύναντο νὰ μαρτυρήσωσι περὶ τοῦ συγγενοῦς των, ἀλλὰ δὲν ἦσαν ὑπόχρεοι εἰς τοῦτο. (*)

(*) Οὐ μέντοι οὐδὲ τούτου γ' ἔφασαν καταμαρτυρῆσαι ἂν τᾷ ληθῇ· οἰκεῖον γὰρ αὐτοῖς εἶναι. (Δημοσθ. πρὸς Τιμόθεον).

"Αρθ. 194. Ἐστω δὲ καὶ ὑπόδικος τῶν ψευδομαρτυριῶν ὁ μαρτυρήσας αὐτοῦ τούτου, ὅτι μαρτυρεῖ παρὰ τὸν νόμον καὶ ὁ προβαλλόμενος κατὰ ταῦτά.

"Αρθ. 194. Ὁ ψευδομάρτυς, καθὼς καὶ ὁ διαφθείρας τὸν μάρτυρα τιμωροῦνται μὲ τὴν αὐτὴν ποινὴν τῆς ψευδομαρτυρίας.

Σ. τοῦ Μ. Σύμφωνον μὲ τὰς νεωτέρας νομοθεσίας.

= Οἱ αὐτουργοὶ καὶ οἱ συναίτιοι τιμωροῦνται μὲ τὴν αὐτὴν ποινὴν.

(*) Σκέψασθε τοίνυν τουτονὶ τὸν νόμον, ὃς κελεύει ὑποδίκους εἶναι τῶν ψευδομαρτυριῶν καὶ καθ' αὐτὸ τοῦτο, ὅτι μαρτυροῦσι παρὰ τὸν νόμον. (Δημοσθ. κατὰ Στεφάνου ψευδομαρτυριῶν).

"Αρθ. 195. Μαρτυρεῖν ἐν τῷ γραμματείῳ.

"Αρθ. 195. Αἱ μαρτυρίαι ἀπαιτεῖται νὰ δίδωνται ἐγγράφως.

= Αἱ μαρτυρίαι ἔπρεπε νὰ δίδωνται ἐγγράφως, διὰ νὰ μὴ δύναται ἔπειτα τις οὔτε νὰ ἀφαιρῇ, οὔτε νὰ προσθέτῃ ὅπως ἐμαρτύρησεν. (*)

(*) Οἱ δέ γε νόμοι, οὐ ταῦτα λέγουσιν, ἀλλ' ἃ ἂν εἰδῇ τις, καὶ οἷς ἂν παραγένηται πραττομένοις, ταῦτα μαρτυρεῖν κελεύουσιν ἐν γραμματείῳ γεγραμμένα, ἵνα μήτ' ἀφελεῖν ἐξῇ

μηδέν, μήτε προσθεῖναι τοῖς γεγραμμένοις. Ἀκοὴν δὲ οὐκ ἔωσι ζῶντος μαρτυρεῖν, ἀλλὰ τεθνεῶτος. Τῶν δὲ ἀδυνάτων καὶ ὑπερορίων, ἐκμαρτυρίαν γεγραμμένην ἐν τῷ γραμματείῳ· καὶ ἀπὸ τῆς αὐτῆς ἐπισκέψεως, τὴν τε μαρτυρίαν καὶ ἐκμαρτυρίαν ἀγωνίζεσθαι· ἅμα, ἵνα ἐὰν μὲν ἀναδέχεται ὁ μαρτυρήσας, ἐκεῖνος ὑπόδικος ᾗ τῶν ψευδομαρτυριῶν· ἐὰν δὲ μὴ ἀναδέχεται, οἱ ἐκμαρτυρήσαντες τὴν ἐκμαρτυρίαν. (Δημοσθένης κατὰ Στεφάνου ψευδομαρτυριῶν).

Ἄρθ. 196. Τοὺς μάρτυρας ὄρκον διομόσασθαι.

Ἄρθ. 196. Οἱ μάρτυρες ὀφείλουν νὰ ὀρκίζωνται πρὶν μαρτυρήσουν.

Σ. τοῦ Μ. Σύμφωνον μὲ τὰς νεωτέρας νομοθεσίας.

= Οἱ μάρτυρες ὀρκίζοντο ὅτι ἤθελον μαρτυρήσει ἀληθῶς πᾶν ὅ,τι εἶδον ἢ ἐγνώριζον περὶ τῆς ὑποθέσεως περὶ τῆς ὁποίας ἐπρόκειτο, καὶ οὐχὶ περὶ ἄλλης τινός.

(*) Τοῦτο δὲ, δέον σε διομόσασθαι ὄρκον τὸν μέγιστον καὶ ἰσχυρότατον, ἐξώλειαν αὐτῷ καὶ γένει καὶ οἰκίᾳ τῇ σῇ ἐπαρώμενον ἢ μὴν μὴ ἄλλα κατηγορήσειν ἐμοῦ, ἢ εἰς αὐτὸν τὸν φόνον, ὡς ἔκτεινα· ἐν ᾧ οὔτ' ἂν κακὰ πολλὰ εἰργασμένος ἦλίσκόμην ἄλλῳ ἢ αὐτῷ τῷ πράγματι, οὔτ' ἂν πολλὰ ἀγαθὰ εἰργασμένος, τούτοις ἂν ἐσωζόμην τοῖς ἀγαθοῖς, ἃ σὺ παρελθὼν, αὐτὸς σεαυτῷ τοὺς νόμους ἐξευρὼν, ἀνώμοτος μὲν αὐτὸς ἐμοῦ κατηγορεῖς, ἀνώμοτοι δὲ οἱ μάρτυρες καταμαρτυροῦσι· δέον αὐτοὺς τὸν αὐτὸν ὄρκον σοι διομοσαμένους, καὶ ἀπτομένους τῶν σφαγίων καταμαρτυρεῖν ἐμοῦ. (Ἀντιφῶν.)

Ἄρθ. 197. Ἄ ἂν εἰδῇ τις, καὶ οἷς ἂν παραγέννηται ππραττομένοις, ταῦτα μαρτυρεῖν ἐν γραμματείῳ γεγραμμένα.

Ἄρθ. 197. Οἱ αὐτόπται τῆς πράξεως μάρτυρες ὀφείλουν νὰ δίδουν τὴν μαρτυρίαν των ἐγγράφως.

Ἄρθ. 198. Ἀκοὴν εἶναι μαρτυρεῖν τεθνεῶτος· ἐκμαρτυρίαν δὲ ὑπερορίου καὶ ἀδυνατου.

Ἄρθ. 198. Δύναται νὰ μαρτυρήσῃ τις διὰ πράγματα, τὰ ὅποια ἤκουσεν ἀπὸ ἀποθανόντα τινά· νὰ ἐκμαρτυρήσῃ δὲ δι' ὅσα ἤκουσεν ἀπὸ τοὺς ἀσθενεῖς καὶ ἀναχωρήσαντας.

= Δύο εἶδη ἀποδείξεων διὰ μαρτύρων ὑπῆρχον εἰς τὰς Ἀθήνας· ἡ πρώτη ἐδίδετο ἀπὸ μάρτυρας αὐτόπτας, οἵτινες εἶδον τὴν πράξιν ἐκτελουμένην, ἡ ἤκουσαν ἀπὸ τεθνεῶτα τινὰ περὶ τῆς πράξεως, καὶ τοῦτο ὠνομάζετο μαρτυρία· ἡ δευτέρα, ἀπὸ μάρτυρας οἵτινες ἤκουσαν ἀπὸ ἀνθρώπους οἵτινες τὴν εἶδον ἐκτελουμένην, ἀλλ' ἀπὸ ἀσθένειαν ἢ διότι ἀνεχώρησαν μὲ σκοπὸν νὰ μὴν ἐπιστρέψωσι πλέον δὲν ἠδύναντο νὰ παρυσιασθῶσιν οἱ ἴδιοι, καὶ τοῦτο ὠνομάζετο ἐκμαρτυρία. Δὲν ἐδύνατο λοιπὸν νὰ μαρτυρήσῃ τις διὰ ζῶντας, ἀλλὰ νὰ ἐκμαρτυρήσῃ. Αἱ καταθέσεις τῶν μαρτύρων ἐκείνων, οἵτινες προσεκλήθησαν τακτικῶς νὰ παρευρεθῶσι τὴν ἡμέραν τῆς συζητήσεως ἦσαν ἀμετάτρεπτοι· ἀλλὰ τὰς διδομένας ἐνώπιον τῶν ἀνακριτῶν καὶ γραφομένας ἐπὶ πίνακος ἀπὸ κηρίου ὁ μάρτυς ἠδύνατο νὰ τὰς μεταβάλλῃ. (*)

(*) Ἀκοὴν δ' οὐκ ἐῷσιν οἱ νόμοι ζῶντος μαρτυρεῖν, ἀλλὰ τεθνεῶτος. Τῶν δὲ ἀδυνάτων καὶ ὑπερορίων ἐκμαρτυρίαν γεγραμμένην ἐν τῷ γραμματείῳ. Ἀκούσας δὲ Φορμίωνος, μεμαρτύρηκεν ἀκοὴν τὰ ψευδῆ τε καὶ παρὰ τὸν νόμον· καὶ ταῦθ' ὅτι ἀληθῆ λέγω, αὐτὸν ὑμῖν τὸν νόμον ἀναγνώσεται. (Δημοσθένης κατὰ Στεφάνου ψευδομαρτυριῶν).

(*) Μαρτυρία δὲ καλεῖται, ὅταν τις αὐτὸς ἰδὼν μαρτυρῇ· ἐκμαρτυρία δὲ, ὅταν τις παρὰ τοῦ ἰδόντος ἀκούσας λέγῃ. (Πολυδεύκης).

(*) Παρὰ δὲ τῶν ἀσθενούντων ἢ τῶν ἀποδημεῖν μελλόντων, ὅταν τις ἐκμαρτυρίαν ποιῇται, τοὺς ἐπεικεστάτους τῶν πολιτῶν καὶ τοὺς ἡμῖν γνωριμωτάτους ἐκχστος ἡμῶν παρακαλεῖ

μάλιστα· καὶ οὐδὲ μεθ' ἐνός, οὐδὲ μετὰ δυοῖν. ἀλλ' ὥς ἂν μετὰ πλείστων δυνώμεθα τὰς ἐκμαρτυρίας πάντες ποιούμεθα· ἵνα τῷ τε μαρτυρήσαντι μὴ ἐξείη ὕστερον ἐξάρνω γενέσθαι τὴν μαρτυρίαν, ὑμεῖς τε πολλοῖς καὶ καλοῖς καὶ ἀγαθοῖς ταῦτα μαρτυροῦσι πιστεύοιτε μᾶλλον. (Ἰσαῖος ὑπὲρ τοῦ Πύρρου κλήρου.)

Ἄρθ. 199. Τιθέναι τῷ τὴν μαρτυρίαν λιπόντι τὴν δραχμὴν τοῦ λειπομαρτυρίου.	Ἄρθ. 199. Ἡ ἀπουσία τοῦ μάρτυρος τιμωρεῖται μὲν πρόστιμον μιᾶς δραχμῆς, ποινὴν τοῦ λειπομαρτυρίου. (1)
---	---

Σ. τοῦ Μ. Τὸ λειπομαρτύριον ἐν γένει τιμωρεῖται αὐστηρῶς ἀπὸ τὰς νεωτέρας νομοθεσίας.

(1) Λειπομαρτύριον ὠνομάζετο, ὅταν προσκαλούμενός τις ὡς μάρτυς δὲν εὕρισκετο εἰς τὴν οἰκίαν του, οὔτε οἱ συγγενεῖς του ἐγνώριζαν ποῦ εἶναι· διὰ τὴν ἔλλειψιν ταύτην, κατεδικάζετο εἰς πρόστιμον μιᾶς δραχμῆς. Ἡ ποινὴ αὕτη ἐφηρμόζετο εἰς τοὺς ἐπὶ ἀνακρίσει ἐξετασθησομένους μάρτυρας μόνον ἀφοῦ πρότερον ὡμολόγησαν ὅτι ἔγειναν αὐτόπται τῆς πράξεως καὶ ὅχι εἰς τοὺς ἐπὶ ἀκροατηρίου προσκαλουμένους κατευθεῖαν διὰ τοὺς ὁποίους ἡ ποινὴ ἦτο μεγαλητέρα.

(*) Ἐπειδὴ δὲ ἡ δίκαια ἦν προσκληθεὶς ἀπὸ τῆς οἰκίας· οὐ γὰρ ἦν φανερός· ἔλιπε τὴν μαρτυρίαν πεισθεὶς ὑπὸ τουτουῖ, τιθέντος δέ μου αὐτῷ τὴν δραχμὴν τοῦ λειπομαρτυρίου κατὰ τὸν νόμον. (Δημοσθένης).

(*) Λειπομαρτυρίου δὲ, κατὰ τῶν ἰδόντων μὲν καὶ μαρτυρήσειν ὁμολογησάντων, ἐν δὲ τῷ καιρῷ τὴν μαρτυρίαν ἐκλιπόντων· τὸν δὲ οὐ βουλόμενον μαρτυρεῖν, ἐκλήτευον, ἀνάγκην τοῦ μαρτυρῆσαι προστιθέντες· ἔδει δὲ αὐτὸν ἢ μαρτυρεῖν ἢ ἐξομόσασθαι ὡς οὐκ εἰδείη ἢ μὴ παρείη, ἢ χιλίας ἀποτίνειν· κλητεύεσθαι μὲν οὖν ἐστὶ τὸ καλεῖσθαι εἰς μαρτυρίαν· ἐκκλητεύεσθαι δὲ, τὸ δίκην ὀφείλγειν, ἐπὶ τὸ τὰς χιλίας καταβαλεῖν. (Πολυδεύκης).

Ἄρθ. 200. Τὸν ἐκκλητευθέντα ἢ μαρτυρεῖν, ἢ ἐξο-	Ἄρθ. 200. Ὁ ἐκκλητευθεὶς ὡς μάρτυς ὀφείλει νὰ
--	--

μόσασθαι, ἢ χιλίας δραχμὰς μαρτυρήσῃ· ἢ νὰ ὀρκισθῇ ὅτι ἀποτίσαι τῷ δημοσίῳ. δὲν γνωρίζει τι· εἰς τὸ ἐναντίον τιμωρεῖται μὲ πρόστιμον χιλίων δραχμῶν.

Σ. τοῦ Μ. Κατὰ τὰς νεωτέρας νομοθεσίας ὁ προσκληθεὶς καὶ μὴ παρουσιασθεὶς μάρτυς ὑπόκειται εἰς τὰς ζημίας καὶ ἐξοδα τοῦ ἀντιδίκου καθὼς καὶ εἰς πρόστιμον καθ' ὅσον ἀποδέλπει τὰς ποινικὰς ὑποθέσεις.

= Δύο εἰδῶν κλήσεις μαρτύρων ὑπῆρχον εἰς τὰς Ἀθήνας· ἡ μία ὠνόμαζετο κλήτευσις, ἣτις ἐγίνετο τακτικῶς, καὶ ὁ κλητευθεὶς προεξετάζετο εἰς τὴν ἀνάκρισιν· ἀλλὰ μὴ παρουσιασθεὶς ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ κατεδικάζετο εἰς πρόστιμον μιᾶς δραχμῆς. Ἡ δὲ ἄλλη ὠνομάζετο ἐκκλητευσις καὶ ἐγίνετο εἰς ἐκείνους, οἵτινες ἐγνώριζον μὲν τὰ γεγονότα, ἀλλὰ δὲν ἤθελον νὰ μαρτυρήσωσι τὴν ἀλήθειαν, καὶ διὰ τοῦτο ἐκκλητεύοντο κατ' εὐθείαν εἰς τὸ ἀκροατήριον, καὶ παρουσιαζόμενοι ἐχρεώσθουν ἢ νὰ ὁμολογήσωσιν, ἢ νὰ ὀρκισθῶσιν ὅτι δὲν ἐγνώριζον τί· ἄλλως κατεδικάζοντο εἰς πρόστιμον χιλίων δραχμῶν· διότι ἡ μαρτυρία των ἠδύνατο νὰ ἔχῃ μεγίστην ἐπιρροὴν ὡς πρὸς τὴν ἀνακάλυψιν τῆς ἀληθείας. (*)

(*) Ἐπειδὴ ἐν δικαστηρίῳ ἐσμέν, γέγραφα μαρτυρίαν Μισγόλα. Ἐὰν δὲ προαιρῇται ἐκκλητευθῆναι μᾶλλον ἢ τὰ ληθῇ μαρτυρεῖν, ὑμεῖς τὸ ὅλον πρᾶγμα συνίδετε· εἰ γὰρ ὁ μὲν πράξας αἰσχυνεῖται, καὶ προαιρήσεται χιλίας δραχμὰς μᾶλλον ἀποτίσαι τῷ δημοσίῳ, ὥστε μὴ δεῖξαι τὸ πρόσωπον τὸ ἑαυτοῦ ὑμῖν· ἐὰν δ' ἄρα ὑπακούσῃ μὲν, τράπηται δὲ ἐπὶ τὸ ἀναιδέστατον, ἐπὶ τὸ ἐξόμνυσθαι τὰς ἀληθείας. (Αἰσχίν. κατὰ Τιμάρχου).

Ἄρθ. 201. Ἐξεῖναι τοῖς ἀντιδίκοις ἀν βούλωνται, δια- μαρτυρεῖν. Ἄρθ. 201. Οἱ ἀντίδικοι δύνανται νὰ κάμουν χρῆσιν τῆς διαμαρτυρίας.

Σ. τοῦ Μ. Σύμφωναν μὲ τὰς νεωτέρας νομοθεσίας καθ' ὅσον ἀποδέλπει τὴν διὰ μαρτύρων ἀπόδειξιν.

= Διαμαρτυρία ἐλέγετο ὅταν τις τῶν διαδίκων ἐπρότεινε ν' ἀποδείξῃ διὰ μαρτύρων ὅτι ἡ δίκη δὲν ἦτον εἰσαγωγίμος, ἢ

τὸ ἐναντίον. Ἡ πρότασις αὕτη δὲν ἦτον ὑποχρεωτικὴ ἐκμέρους τοῦ δικαστηρίου, ἀλλ' ἐκούσιος. Διαφέρει δὲ ἀπὸ τὴν παρχγραφὴν ἢ διαμαρτυρίαν καθότι ἡ μὲν διαμαρτυρία ἡδύνατο νὰ προταθῇ καὶ ἀπὸ τὰ δύο μέρη· ἡ δὲ παραγραφὴ δὲν ἡδύνατο παρὰ ἀπὸ μόνον τὸν ἐναγόμενον. (*)

(*) Τρόπος τις ἦν παρχγραφῆς ἢ διαμαρτυρίας· πρὸ γὰρ τοῦ εἰσαχθῆναι τὴν δίκην εἰς τὸ δικαστήριον, ἐξῆν τῷ βουλομένῳ διαμαρτυρῆσαι ὡς εἰσαγώγιμος ἐστὶν ἡ δίκη, ἢ οὐκ εἰσαγώγιμος· διαφέρει δὲ τῆς παραγραφῆς τῷ τὴν διαμαρτυρίαν γίνεσθαι οὐ μόνον ὑπὸ τῶν φευγόντων, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τῶν διωκόντων· καὶ πρότερόν γε τῷ διώκοντι ἦν προβάλλεσθαι τινὰ μαρτυροῦντα εἰσαγώγιμον εἶναι τὴν δίκην, καὶ περὶ τούτου πρότερον ἐγίνετο ἡ κρίσις πρὸς αὐτὸν τὸν διαμαρτυρήσαντα, οὐ πρὸς τὸν ἐξ ἀρχῆς δικαζόμενον. Εἰ δὲ μὴ προὔβάλλετο μάρτυρα ὁ διώκων, τότε ἐξῆν τῷ φεύγοντι προσαγαγεῖν τινὰ μαρτυροῦντα μὴ εἰσαγώγιμον εἶναι τὴν δίκην, καὶ πάλιν πρὸς τὸν διαμαρτυρήσαντα ὁ ἀγὼν ἐγίνετο. (Γραμματικοί).

Ἄρθ. 202. Ὁ μαρτυρήσας τὰ ψευδῆ ὑπόδικος ἔστω τῶν ψευδομαρτυριῶν· καὶ ὁ προβαλλόμενος τῶν κακοτεχνιῶν.

Ἄρθ. 202. Ὁ ψευδομάρτυς τιμωρεῖται κατὰ τὸν περὶ ψευδομαρτυριῶν νόμον· ὁ δὲ διαφθορεὺς τοῦ μάρτυρος κατὰ τὸν περὶ κακοτεχνιῶν (1) νόμον.

Σ. τοῦ Μ. Ἡ ψευδομαρτυρία τιμωρεῖται καθ' ὅλας τὰς νεωτέρας νομοθεσίας.

(1) Κακοτεχνιῶν ὄνομα δίκης, ἣν οἱ ἐλόντες τινὰ ψευδομαρτυριῶν κατὰ τοῦ παρασχομένου αὐτοῦ ἐδίδosan. (Πολυδεύκης). (*)

(*) Καλῶς μοι δοκοῦσιν οἱ νόμοι ἔχειν, ὧς ἄνδρες δικασταὶ, ὑπόλοιπον ἀγῶνα ἀποδιδόντες ταῖς δίκαις τῶν ψευδομαρτυριῶν· ἵνα, εἴτις μάρτυρας τὰ ψευδῆ μαρτυροῦντας παρασχόμενος, ἢ προκλήσεις μὴ γενομένας, ἢ μαρτυρίας παρὰ τὸν νόμον μαρτυρηθείσας, ἐξηπάτησε τοὺς δικαστάς, μηδὲν αὐτῷ πλεον

γένηται· ἀλλ' ἐπισκηψάμενος ταῖς μαρτυρίαις ὁ ἀδίκηθεις, καὶ εἰσελθὼν ὡς ὑμᾶς, καὶ ἐπιδείξας περὶ τοῦ πράγματος τοὺς μάρτυρας τὰ ψευδῆ μεμαρτυρηκότας, παρά τε τούτων δίκην λάβῃ, καὶ τὸν προβαλλόμενον ὑπόδικον ἔχη τῶν κακοτεχνιῶν. (Δημοσθ. κατὰ Εὐέργου καὶ Μνησιβούλου ψευδομαρτυριῶν.)

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'.

ΠΕΡΙ ΔΕΔΙΚΑΣΜΕΝΟΥ ΚΑΙ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΣ ΕΙΣ ΑΚΕΡΑΙΟΝ.

Ἄρθ. 203. Ὅσων δίκη πρότερον ἐγένετο ἢ εὐθύνη ἢ διαδικασία περὶ τοῦ ἐν δικαστηρίῳ, ἢ ἰδίᾳ ἢ δημοσίᾳ, ἢ τὸ δημόσιον ἀπέδοτο, μὴ εἰσάγειν περὶ τούτων εἰς τὸ δικαστήριον, μηδ' ἐπιψηφίζειν τῶν ἀρχόντων μηδένα, μηδὲ κατηγορεῖν ἐόντων, ἃ οὐκ εἴωσιν οἱ νόμοι.

Ἄρθ. 203. Δὲν συγχωρεῖται νὰ καθυποβληθῶσιν εἰς νέαν δίκην, ὑποθέσεις δημόσιαι ἢ ἰδιωτικαὶ δικασθεῖσαι καὶ ἀποφασισθεῖσαι προηγουμένως παρὰ τῶν δικαστηρίων· οὐδὲ νὰ ζητῶνται νέαι λογοδοσίαι, οὐδὲ οἱ ἄρχοντες δύνανται νὰ κληροδοτοῦν δικαστὰς, οὐδὲ νὰ συγχωροῦν νὰ ἐγκαλοῦν τινὰ περὶ ἐκείνων, ὅσα οἱ νόμοι ἀπαγορεύουσι νὰ ἐγκαλῶνται.

Σ. τοῦ Μ. Σύμφωνον μὲ τὰς νεωτέρας νομοθεσίας.

= Ὅταν ἅπαξ ἐδικάζετο μία ὑπόθεσις εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια ἢ ἐδιδέτις τοὺς λογαριασμοὺς, τοὺς ὁποίους ὤφειλε διὰ τὴν ἀρχὴν, τὴν ὁποίαν κατεῖχε, δὲν ἐδύναντο πλέον νὰ ἐπανέλθωσιν ἐπὶ τῶν αὐτῶν ἐκ νέου.

Τὰ δεδικασμένα ἐθεωροῦντο ὡς ἀλήθειαι μὴ χρήζουσαι συζητήσεως.

(*) Οἱ νόμοι δ' οὐκ ἔωσι δις πρὸς τὸν αὐτὸν ὑπὲρ τῶν αὐτῶν, οὔτε δίκας, οὔτε εὐθύνας, οὔτε διαδικασίαν, οὔτε ἄλλο τοιοῦτον οὐδὲν εἶναι. (Δημοσθ. πρὸς Λεπτίνην).

Ἄρθ. 204. Τὰς δίκας καὶ τὰς διαίτας ὅσαι ἐγένοντο ἐπὶ τοῖς νόμοις ἐν δημοκρατουμένη πόλει κυρίας εἶναι. Ὅποσα δ' ἐπὶ τῶν τριάκοντα ἐπράχθη ἢ δίκη ἐδικάσθη ἢ ἰδίᾳ ἢ δημοσίᾳ, ἄκυρα εἶναι.	Ἄρθ. 204. Ἀπασαι αἱ δικαστικαὶ ἢ διαιτητικαὶ ἀποφάσεις ἐκδοθεῖσαι ἐπὶ δημοκρατίας ἔχουν τὸ κῦρὸς τῶν. Ὅσαι δὲ ἐξεδόθησαν ἐπὶ τῶν τριάκοντα τυράννων εἶναι ἄκυροι.
--	--

= Τὴν ἐποχὴν τῶν τριάκοντα τυράννων τὴν ἐθεώρουν ὡς ἐποχὴν φρίκης καὶ ἀναρχίας, καὶ διὰ τοῦτο ἐκήρυξαν ἀκύρους ὅλας τὰς πράξεις αἱ ὁποῖαι ἔλαβον χώραν ἐπὶ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, καὶ ἐπεκύρωσαν τὰς ἐπὶ δημοκρατίας γεννηθείσας.

(*) Τὰς δὲ δίκας, ὧ ἄνδρες, καὶ τὰς διαίτας ἐποιήσατε κυρίας εἶναι, ὅποσαι ἐν δημοκρατουμένη πόλει ἐγένοντο, ὅπως μήτε χρεῶν ἀποκοπαὶ εἶεν, μήτε δίκαι ἀνάδικοι γίγνοιτο, ἀλλὰ τῶν ἰδίων συμβολαίων αἱ πράξεις εἶεν· τῶν δημοσίων ὅποσοις αἱ γραφαὶ εἰσὶν, ἢ φάσεις, ἢ ἐνδείξεις, ἢ ἀπαγωγαί, τούτων ἕνεκα τοῖς νόμοις ἐψηφίσασθε χρῆσθαι ἀπ' Εὐκλείδου Ἀρχοντος. (Ἀνδοκίδης περὶ Μυστηρίων).

(*) Ἀνάδικοι, οὕτως ἐλέγοντο οἱ τὰ δίκαια εἰς ἀκέραιον ἐγκαθιστάμενοι· ἥτοι διὰ πολιτικὴν αἰτίαν, ἢ τῶν μαρτύρων ἀλόντων ψευδοκατηγόρων. (Ἡσύχιος).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι'.

ΠΕΡΙ ΠΟΙΝΩΝ.

Ἄρθ. 205. Μηδὲν τίμημα ὑπάρχειν ἐπὶ κρίσει πλέον	Ἄρθ. 205. Δὲν ἐπιτρέπεται εἰς τὰ δικαστήρια να
---	---

ἢ ἔν, ὁπότερον ἂν τὸ δικαστήριον τιμήσῃ, παθεῖν, ἢ ἀποτιῆσαι, ἀμφοτέρω δὲ μὴ ἐξέστω. ἐπιβάλλουν περισσότερον ἀπὸ ἑνὸς εἵδους ποινὴν σωματικὴν ἢ χρηματικὴν, ἀμφοτέρω δὲ αἱ ποιναὶ αὗται δὲν δύνανται νὰ ἐπιβληθῶσι.

Σ. τοῦ Μ. Αἱ νεώτεραι ὁμῶς νομοθεσίαι ἐπιβάλλουν καὶ τὰ δύο ταῦτα εἶδη τῶν ποινῶν.

= Δὲν ἐσυγχωρεῖτο εἰς τοὺς δικαστὰς νὰ ἐπιβάλλωσι περισσότερον ἀπὸ ἑνὸς εἵδους ποινὴν σωματικὴν ἢ χρηματικὴν (πρόστιμον) μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι αἱ σωματικαὶ ποιναὶ ἦσαν ὀλίγον αὐστηραί.

(*) Ἴστε γὰρ δήπου τοῦθ' ὅτι τῶν τὰ δεινότατα ἡμᾶς ἀδικούντων ἐν ἑκάστῳ τίμημα ὑπάρχει διὰ τὸν νόμον, ὃς διαρρήδην λέγει, ὡς χρὴ μηδὲν τίμημα ὑπάρχειν ἐπὶ κρίσει πλέον, ἢ ἔν, ὁπότερον ἂν τὸ δικαστήριον τιμήσῃ, παθεῖν, ἢ ἀποτιῆσαι· ἀμφοτέρω δὲ μὴ ἐξέστω. (Δημοσθ. πρὸς Λεπτίνην).

Ἄρθ. 206. Τῶν ἀκουσίων ἀμαρτημάτων οὐκ εἰσάγειν ἐστὶν, ἀλλ' ἰδίᾳ λαβόντα διδάσκειν καὶ νουθετεῖν. Ἄρθ. 206. Δὲν ἐπιτρέπεται νὰ εἰσαχθῇ τις εἰς δίκην δι' ἀμαρτήματα ἀκούσια, ἀλλὰ προσκαλεῖται ἰδιαιτέρως, συμβουλεύεται καὶ διδάσκεται.

Σ. τοῦ Μ. Σύμφωνον μὲ τὰς νεωτέρας νομοθεσίας ἐν μέρει.

= Ἀκούσια ἀμαρτήματα ἐννοοῦσαν τὰ ἀδικήματα πραττόμενα παρὰ τοῦ μὴ ἔχοντος γνῶσιν τῶν πράξεών του, ἀλλὰ κινουμένου ἀπὸ φρενοληψίαν ἢ ἄλλην τινὰ ἀδυναμίαν.

Ἄρθ. 207. Ἐξοστρακίζεσθαι τοὺς ὑπερέχοντας τὰ δέκα ἔτη. Ἄρθ. 207. Οἱ δυνατώτεροι μεταξὺ τῶν πολιτῶν ἐξοστρακίζονται διὰ δέκα ἔτη.

= Ὁ ἐξοστρακισμὸς ἦτον εἶδος ποινῆς ἐπιβαλλομένης εἰς τοὺς δυνατοὺς ἐκείνους πολίτας, τῶν ὁποίων ἐφροῦντο ἢ ἐφθο-

νοῦσαν τὰς ἀρετὰς, τὴν δύναμιν, ἢ τὴν πολυφιλίαν. Τὸ τοιοῦτον εἶδος τῆς ποινῆς συνέτεινεν εἰς τὰς τότε δημοκρατίας διὰ νὰ διατηροῦν τὴν ἰσότητα μεταξὺ τῶν πολιτῶν, καὶ νὰ ἐμποδίζωσιν, εἰ δυνατόν, οὕτω τὴν τυραννίαν. Ἡ ποινὴ τοῦ ἐξοστρακισμοῦ διέφερεν ἀπὸ τὴν τῆς ἐξορίας· διότι διὰ μὲν τῆς τοῦ ἐξοστρακισμοῦ ὁ πολίτης κατεδικάζετο εἰς προσωρινὴν ἀπομάκρυνσιν ἀπὸ τὴν πατρίδα του, καὶ ἐπροσδιόριζον συγχρόνως εἰς αὐτὸν καὶ τὸν τόπον εἰς τὸν ὁποῖον ὤφειλε νὰ μείνῃ· τὰ δὲ κτήματά του ἔμενον εἰς τὴν κυριότητά του, καὶ τὰ παρελάμβανε μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν του· διὰ δὲ τῆς ἐξορίας κατεδικάζετο ὁ πολίτης εἰς ἀειφυγίαν ἀπὸ τὴν πατρίδα του, καὶ τὰ κτήματά του ἐδημεύοντο διὰ πάντα. Ὑπῆρχε καὶ ἐν εἶδος ποινῆς ἐξορίας ὀλιγοχρονίου δι' ἐν ἔτος· ἀλλὰ περὶ αὐτῆς δὲν πρόκειται ἤδη.

Ὁ τρόπος μὲ τὸν ὁποῖον ἐγίνετο ὁ ἐξοστρακισμὸς ἦτον ὁ ἀκόλουθος.

Ἡ ἀγορὰ περιεφράττετο ἀπὸ σανίδας εἰς τὰς ὁποίας ἄφιναν δέκα εἰσόδους διωρισμένας δι' ἐκάστην τῶν δέκα φυλῶν. Ὁ λαὸς, συγκεείμενος ἀπὸ ἀριθμὸν ὑπερβαίνοντα τὰς ἐξ χιλιάδας, συνήρχετο εἰς τὸ μέρος τοῦτο, καὶ ἐπὶ παρουσίᾳ τῶν Ἐννέα ἀρχόντων καὶ τῆς Βουλῆς ἔγραφε τὸ ὄνομα τοῦ ἐξοστρακισμομένου ἐπὶ ὀστράκου ἢ κεράμου ἢ ἄλλου τινὸς συντρίμματος ἀγγείου, (τὰ ὁποῖα εἶχον προσυναχθῇ διὰ ψηφίσματος τοῦ λαοῦ εἰς τὴν ἀγορὰν) καὶ τὰ ἔρριπτον εἰς μέρος προσδιωρισμένον, τὰ ὁποῖα ἀριθμοῦντες ἔπειτα οἱ Ἐννέα Ἀρχοντες, ἐὰν τὰ εὕρισκον ὑπερβαίνοντα τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐξ χιλιάδων, ἡ ποινὴ ἔπρεπε νὰ ἐφαρμοσθῇ, καὶ ὁ ἐξοστρακισθεὶς ὤφειλε μετὰ δέκα ἡμέρας νὰ ἀναχωρήσῃ. Ἐὰν δὲ τὰ εὕρισκον ὀλιγώτερα τῶν ἐξ χιλιάδων, ἡθώόνετο. Λέγουν ὅτι ὁ ἐφευρετὴς τῆς ποινῆς ταύτης ἦτον ὁ Κλεισθένης ὅστις καὶ πρῶτος ἐξωστρακίσθη· ὁ δὲ τελευταῖος εἰς τὸν ὁποῖον ἐπέβαλλον τὴν ποινὴν ταύτην, ἦτον ὁ Ὑπέρβολος. (*)

(*) Κόλασις γὰρ οὐκ ἦν ὁ ἐξοστρακισμὸς, ἀλλὰ παραμυθία φθόνου καὶ κουφισμὸς, ἡδομένου τῷ ταπεινοῦν τοὺς ὑπερέχοντες.

τας, καὶ τὴν δυσμένειαν εἰς ταύτην τὴν ἀτιμίαν ἀποπνέοντος.
(Πλουτάρχ. Θεμιστοκλῆς).

(*) Διὸ καὶ τίθενται τὸν ὀστρακισμόν αἱ δημοκρατούμεναι πόλεις, διὰ τὴν τοιαύτην αἰτίαν· αὗται γὰρ δὴ δοκοῦσι διώκειν τὴν ἰσότητα μάλιστα πάντων, ὥς τε τοὺς δοκοῦντας ὑπερέχειν δυνάμει διὰ τὸν πλοῦτον, ἢ πολυφιλίαν, ἢ τινὰ ἄλλην πολιτικὴν ἰσχὺν, ὀστράκιζον καὶ μεθίστασαν ἐκ τῆς πόλεως χρόνους ὠρισμένους· (Ἀριστοτέλης).

(*) Διαφέρει γὰρ φυγὴ ὀστρακισμοῦ· καθὼ τῶν μὲν φευγόντων αἱ οὐσίαι δημεύονται· τῶν δὲ ὀστρακισμῷ μεταστάντων οὐκέτι κύριος ὁ δῆμος· καὶ τοῖς μὲν, καὶ τόπος ἀπεδίδοτο καὶ χρόνος· τοῖς δὲ οὐδέτερον τούτων. (Σχολ. εἰς Ἀριστοφ. Σφῆκας).

(*) Ὁ δὲ τρόπος τοῦ ἐξοστρακισμοῦ τοιοῦτος· προεχειροτόνει ὁ δῆμος ὀστρακὸν εἰσφέρειν· καὶ ὅταν δόξη, ἐφράττετο σάνισιν ἢ ἀγορᾷ, καὶ κατελείποντο εἰσοδοὶ δέκα, δι' ὧν εἰσιόντες κατὰ φυλὰς ἐτίθεσαν ὀστρακὸν, ἐντιθέντες τὴν ἐπιγραφὴν· ἐπεσάτουν δὲ οἱ τε Ἑννέα Ἀρχοντες, καὶ ἡ βουλή· ἀριθμηθέντων δὲ, ὧν πλεῖστα γένοιτο, καὶ μὴ ἐλάττω ἑξακισχιλίων, τοῦτον ἔδει ἐν δέκα ἡμέραις μεταστῆναι τῆς πόλεως· εἰ δὲ μὴ γένοιτο ἑξακισχίλια, οὐ μεθίστατο. (Πλούταρχος εἰς Ἀριστ.)

(*) Κλεισθένης δὲ ὁ Ἀθηναῖος τὸ δεῖν ἐξοστρακίζεσθαι πρῶτος εἰσηγησάμενος, αὐτὸς ἔτυχε τῆς καταδίκης πρῶτος. (Αἰλιανὸς Βιβλ. Η').

(*) Καὶ τὸ πέρας, οὐδεὶς ἔτι τὸ παράπαν ἐξωστρακίσθη μετὰ Ὑπέρβολον, ἀλλ' ἔσχατος ἐκεῖνος. (Πλούταρχ. ἐν βίῳ Νικίου.)

Ἄρθ. 208. Μὴ ὑποδέχεσθαι φευγόντων οὐδένα, ἢ ἐν τοῖς αὐτοῖς ἐνέχεσθαι τὸν ὑποδεχόμενον τοὺς φεύγοντας.

Ἄρθ. 208. Οἱ ὑποδεχόμενοι τοὺς καταδικαζομένους εἰς τὴν ποινὴν τῆς ἐξορίας τιμωροῦνται μὲ τὴν αὐτὴν ποινὴν.

= Ὅστις ἔδιδεν ἄσυλον εἰς τοὺς ἐξορίστους κατεδικάζετο καὶ αὐτὸς εἰς τὴν αὐτὴν ποινὴν.

(*) Σὺ οὖν εἰάν σωφρονῇς, οὐδένα τῶν φευγόντων εἴσεις εἰς τὴν ναῦν ἀναβαίνειν· οὐ γὰρ ἔῴσιν οἱ νόμοι. (Δημοσθ. εἰς Καλλικλέα).

(*) Ἡ δὲ βουλὴ τῶν Πεντακοσίων ἀπηγόρευσε τοῖς Στρατηγοῖς μὴ δέχεσθαι τὸν ἄνδρα. (Πλούταρχ. ἐν βίῳ Κίμωνος.)

Ἄρθ. 209. Ἀποτίνειν | Ἄρθ. 209. Θέλει πληρό-
δεκάβοιον. | νει ἐν δεκάβοιον (1).

(1) Ἀπόσπασμα νόμου.

= Βοῦς· ἦτο νόμισμα τοῦ Δράκοντος· ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἦτον ἐγκεχαραγμένη ἡ κεφαλὴ τοῦ βοῦς, καὶ ἤξιζε δραχμὰς δύο· τὸ δὲ δεκάβοιον ἤξιζε δραχμὰς εἴκοσι· ἀλλὰ δὲν γνωρίζομεν εἰς ποίας περιστάσεις ἐγένετο ἡ πληρωμὴ αὕτη, διότι ὁ νόμος οὗτος εἶναι τεμάχιον ἀπλοῦν· καὶ ἡ Ἱστορία δὲν μᾶς ἐβοήθησε πρὸς διερμηνεύσιν τοῦ σκοποῦ τοῦ νομοθέτου.

(*) Καὶ μὴν καὶ τοῖς Δράκοντος νόμοις ἐστίν. Ἀποτίνειν δεκάβοιον. (Πολυδεύκης).

(*) Καὶ ἐν τῇ παρὰ Δηλίας θεωρίᾳ τὸν κήρυκα κηρύττειν φασὶν ὅποτε δωρεὰν τινὶ ἐδίδοτο, ὅτι δοθήσονται αὐτῷ τοσοῦτοι βόες, καὶ δίδοσθαι καθ' ἕκαστον βοῦν δύο δραχμὰς Ἀττικάς. (Πολυδεύκης).

(*) Ἐκοψε δὲ καὶ νόμισμα βοῦν ἐγχαράξας· ἀπ' ἐκείνου δὲ φασὶ τὸ ἐκατόμβοιον καὶ τὸ δεκάβοιον ὀνομασθῆναι. (Πλούταρχος).

Ἄρθ. 210. Μὴ πλείω εἶ- | Ἄρθ. 210. Δὲν συγχωρεῖ-
ναι τριταΐας τὴν κρίσιν. | ται νὰ διαρκῇ ἐκάστη δίκη
| πλεόν τῶν τριῶν ἡμερῶν.

= Ἡ πληθὺς τῶν Δικαστῶν συνέτεινεν ὥστε αἱ δίκαι ν' ἀποπερατόνωνται τάχιστα, διὰ τοῦτο ἀπηγόρευον εἰς τοὺς δικαστὰς νὰ παρεκτείνωσι τὰς δίκας πλεόν τῶν τριῶν ἡμερῶν ὅπερ εἶναι δύσκολον νὰ ἐφαρμοσθῇ σήμερον εἰς τὰς νεωτέρας νομοθεσίας, κατὰ τοὺς διοργανισμοὺς τῶν ὁποίων αἱ δίκαι δύνανται νὰ διαιωνισθῶσι· παρεκτὸς τῶν ἐγκληματικῶν

(*) Τριταΐα παρὰ Σόλωνι. Μὴ πλείω εἶναι τριταΐας τὴν κρίσιν. (Ἡσύχιος).

Ἄρθ. 211. Δεδέσθαι ἐν
τῇ ποδοκάκκῃ ἡμέρας δέκα
τὸν πόδα, ἐὰν μὴ προτιμήσῃ
ἢ Ἡλιαία.

Ἄρθ. 211. Ὁ καταδικα-
σθεὶς εἰς τὴν ποδοκάκκην (1)
θέλει δένεσθαι ἀπὸ τὸν πόδα
δέκα κατὰ συνέχειαν ἡμέρας,
ἐκτὸς ἐὰν τὸ δικαστήριον ὤ-
ρισεν ἄλλως πως.

(1) Ποδοκάκκη ἦτον εἶδος βασανιστηρίου ἀπὸ ξύλον ἐπὶ
τοῦ ὁποίου ἔδενον τοὺς πόδας, τὰς χεῖρας, καὶ τὸν τράχηλον
τοῦ καταδικασθέντος εἰς τὴν ποινὴν ταύτην.

= Ὁ καταδικασθεὶς ἀπλῶς εἰς τὴν ποδοκάκκην, χωρὶς τὸ
δικαστήριον νὰ ὀρίσῃ ἄλλως πως, ἐδένετο μόνον ἀπὸ τὸν ἓνα
πόδα διὰ δέκα κατὰ συνέχειαν ἡμέρας.

(*) Πεντεσυρίγγῳ ξύλῳ τῇ ποδοκάκκῃ πέντε γὰρ ὁπὰς ἔχει
δι' ὧν οἱ πόδες, καὶ αἱ χεῖρες, καὶ ὁ τράχηλος ἐμβάλλονται.
(Σουΐδας).

(*) Ποδοκάκκη ξύλον, εἰς ὃ ἐν εἰρκτῇ τοὺς πόδας ἐμβάλ-
λοντες συνέχουσιν ἐν εἰρκτῇ τε καὶ ποδοκάκκῃ στρεβλούμενοι
καὶ ταλαιπωρούμενοι ἔμενον. (Σουΐδας).

(*) Ἡ ποδοκάκκη αὕτη ἐστίν, ἧς Θεόμνηστε, ὁ νῦν καλεῖ
ἐν τῷ ξύλῳ δεδέσθαι· εἰ οὖν ὁ δεθεὶς ἐξελθὼν, ἐν ταῖς εὐθύναις
τῶν ἑνδεκα κατηγοροίη, ὅτι οὐκ ἐν τῇ ποδοκάκκῃ ἐδέδετο,
ἀλλ' ἐν τῷ ξύλῳ, οὐκ ἂν ἡλίθιον αὐτὸν νομίζοιεν; (Λυσίας
κατὰ Θεομνήστου).

Ἄρθ. 212. Τὸν βουλεύ-
σαντα ἐν τῷ αὐτῷ ἐνέχεσθαι
καὶ τὸν τῇ χειρὶ ἐργασάμενον.

Ἄρθ. 212. Ὁ συμβου-
λεύσας ἄλλον τινὰ πράξιν
παράνομον τιμωρεῖται μὲ τὴν
αὐτὴν ποινὴν τοῦ πράξαντος.

Σ. τοῦ Μ. Σύμφωνον μὲ τὰς νεωτέρας νομοθεσίας.

= Οἱ αὐτουργοὶ καὶ οἱ συναίτιοι ἐτιμωροῦντο μὲ τὴν αὐ-
τὴν ποινὴν. (*)

(*) Ὡσπερ ὁ Λαοδάμας κατηγορῶν Καλλιστράτου ἔφη, τὸν

βουλεύσαντα τοῦ πράξαντος μάλλον ἀδικεῖν· οὐ γὰρ ἦν πραχθῆ-
ναι μὴ βουλευσαμένου. (Ἀριστοτέλης Ῥητορ. Βιβλ. Α΄.)

Ἀρθ. 213. Τῶν κακούρ-
γων τοὺς ὁμολογοῦντας ἄνευ
κρίσεως κολάζειν.

Ἀρθ. 213. Οἱ ἐπ' αὐτο-
φώρῳ συλλαμβανόμενοι κα-
κούργοι τιμωροῦνται παρα-
χρῆμα ἄνευ κρίσεως.

= Πολλὰ περιστάσεις συνέτρεχον ὥστε ὁ ἀδικούμενος νὰ
μὴν ἔχῃ καιρὸν οὐδὲ τὰ μέσα πρόσφορα νὰ προστρέξῃ εἰς τὰς
ἀρχὰς καὶ νὰ ζητήσῃ τὴν τιμωρίαν ἀδικούντων τινῶν, καθὼς ἦσαν
οἱ ἐπ' αὐτοφώρῳ συλλαμβανόμενοι φονεῖς, κλέπται, μοιχοὶ κτλ.
διὰ τοῦτο ἐσυγχωρεῖτο νὰ τιμωροῦνται οὗτοι παραχρῆμα. (*)

(*) Τοὺς κακουργοῦντας ἐπ' αὐτοφώρῳ λαβεῖν· τοὺς ὁμολο-
γοῦντας δὲ, οὐ διὰ τῆς φωνῆς, ἀλλ' ἐξ αὐτῶν] τῶν πραγμά-
των. (Οὐλπιανός).

(*) Τίς γὰρ ἦ τῶν λωποδυτῶν, ἢ τῶν κλεπτῶν, ἢ τῶν μοι-
χῶν, ἢ τῶν ἄλλων ἀνδροφόνων, ἢ τῶν τὰ μέγιστα μὲν ἀδικούν-
των, λάθρα δὲ τοῦτο πραττόντων, δώσει δίκην; καὶ γὰρ ταύτων
οἱ μὲν ἐπ' αὐτοφώρῳ ἀλόντες, ἂν μὲν ὁμολογῶσι παραχρῆμα,
τῷ θανάτῳ ζημιοῦνται. (Αἰσχίν. κατὰ Τιμάρχου).

Ἀρθ. 214. Ἀπ' ἐκείνης
τῆς ἡμέρας ὀφείλειν ἀφ' ἧς ἂν
ὀφλῇ, εἴν τε ἐγγεγραμμένος
ἦ, εἴν τε μή.

Ἀρθ. 214. Ὁ καταδι-
κασθεὶς εἰς πληρωμὴν δημο-
σίου χρέους, θεωρεῖται χρεώ-
στης αὐτοῦ ἀφ' ἧς ἡμέρας
κατεδικάσθη, εἴτε εἶναι ἐγγε-
γραμμένος, εἴτε μή.

= Τῶν καταδικασθέντων εἰς πληρωμὴν προστίμου ἢ ἄλ-
λου τινὸς δημοσίου χρέους ἐνέγραφον τὰ ὀνόματα εἰς σανίδα
(πίνακά τινα), καθὼς καὶ τὸ ποσὸν ὅπερ ἐχρεώσθουν, καὶ ἐξέθε-
τον αὐτὴν εἰς τὴν ἀκρόπολιν. Οἱ καταδικασθέντες λοιπὸν εἰς
πληρωμὴν τοιοῦτου χρέους, διὰ νόμου ἢ διὰ ψηφίσματος ἐθεω-

ροῦντο χρεῶσται ἀφ' ἧς ἡμέρας κατεδικάσθησαν, καὶ ἄνευ τῆς διατυπώσεως τῆς ἐγγραφῆς, ἣτις ἐχρησίμευε μόνον διὰ νὰ γίνουιν γνωστὰ τὰ ὀνόματά των, καὶ νὰ μὴν ἔχουν ἀπαίτησιν δι' οὐδεμίαν ἀρχήν. κτλ. (*)

(*) Ὡσπερ ὑμεῖς ἀγνόησαντας τὸν νόμον, ὅς ὀφείλειν ἀπ' ἐκείνης κελεύει τῆς ἡμέρας, ἀφ' ἧς ἂν ὀφείλῃ, ἢ παραλάβῃ τὸν νόμον, ἢ τὸ ψήφισμα. (Δημοσθέν. κατὰ Θεοκρίνου).

(*) Τῶν ἐκ καταδίκης ὀφληκότων τῷ δημοσίῳ, γράφουσι τὰ ὀνόματα ἐν σανίσιν οἱ κατὰ καιρὸν περὶ τούτων διοικοῦντες, προστιθέντες ἀνὰ πόσον ἐστὶ τὸ ὄφλημα. (Σουΐδας).

(*) Εἰδότες καὶ ὀφείλοντα τῷ δημοσίῳ τοῦτον, καὶ γεγραμμένον ἐν Ἀκροπόλει. (Δημοσθένης κατὰ Ἀριστογείτονος).

Ἄρθ. 215. Μὴ ἐκτιθέν- τος δὲ τοῦ ὀφλήματος ἐπὶ τῆς ἐννάτης Πρυτανείας, διπλοῦν ἔσεσθαι τὸ ὄφλημα.	Ἄρθ. 215. Ὁ μὴ ἐξοφλή- σας τὸ χρέος τοῦ μέχρι τῆς ἐννάτης Πρυτανείας θέλει πληρόναι τὸ διπλοῦν.
--	--

= Ὡρισμένη προθεσμία διὰ τὴν πληρωμὴν τῶν δημοσίων χρεῶν ἦτον ἡ ἐννάτη Πρυτανεία· ὅστις λοιπὸν δὲν ἐπλήρυνε μέχρι τῆς ἐποχῆς ταύτης κατεδικάζετο νὰ πληρώσῃ τὸ διπλοῦν. (*)

(*) Οὐκ ἀποδόντος δὲ αὐτοῦ κατὰ τὴν ὠρισμένην προθεσμίαν, διπλοῦται τὰ ὀφλήματα κατὰ τὸν νόμον (Λιβάνιος εἰς τὸν Δημοσθένους κατὰ Ἀριστογείτονος).

(*) Οἱ τῷ δήμῳ χρήματα ὀφείλοντες ἐκ καταδίκης, καὶ μὴ ἀποδιδόντες μέχρι τῆς ἐννάτης Πρυτανείας, εἰς τὸ δεσμοτήριον ἀπεκλείοντο, μήτ' ἐγγυητὰς καταστῆσαι δυνάμενοι τοῦ ὀφλήματος. (Σουΐδας).

Ἄρθ. 216. Τὸν ὀφείλοντα τῷ δημοσίῳ μὴ πολιτεύεσθαι.	Ἄρθ. 216. Οἱ ὀφειλέται τοῦ δημοσίου δὲν δύνανται νὰ λάβουν μέρος εἰς τὰ πράγματα τῆς πολιτείας.
--	--

= Οἱ ὀφειλέται τοῦ δημοσίου ἐθεωροῦντο ὡς ξένοι ἢ ἀπη-

γορευμένοι μὴ δυνάμενοι οὔτε νὰ παρευρεθῶσιν εἰς τὰς συνελεύσεις, οὔτε νὰ δικάζωσιν, οὔτε νὰ ὁμιλῶσι δημοσίως.

(*) Ὑμεῖς μὲν γε τὰ ἐπὶ τῷ πλήθει νενομοθετημένα δεινὰ, εἴαν τις ἢ ὀφείλων τῷ δημοσίῳ ἐκκλησιάζῃ, ἢ δικάζῃ, ἢ ἄλλο τι ποιῇ, ὧν οἱ νόμοι ἀπαγορεύουσιν, οὐ κωλύετε. (Δημοσθένης κατὰ Ἀριστογείτονος).

(*) Ὅτι μὲν τοίνυν ὀφείλει τῷ δημοσίῳ Ἀριστογείτων οὐτοσί, καὶ οὐκ ἔστιν ἐπίτιμος, καὶ οἱ νόμοι διαρρήδην ἀπαγορεύουσιν ἐν τῷ δήμῳ μὴ ἐξεῖναι τοῖς τοιούτοις λέγειν. (Δημοσθ. κατὰ Ἀριστογείτονος β').

"Αρθ. 217. Τὸν ἐξελεγ-
χθέντα ὀφείλοντα τῷ δημοσίῳ
λέγειν ἐν τῷ δήμῳ, παραδί-
δοσθαι τοῖς ἑνδεκά.

"Αρθ. 217. Ὁ κατηγο-
ρηθεὶς ὅτι ὁμιλεῖ ἐνώπιον τοῦ
λαοῦ χρεώστης ὢν τοῦ δημο-
σίου, παραδίδεται εἰς τοὺς
ἑνδεκά. (1)

(1) Ἑνδεκά, ἰδὲ ἀρθρ. 45.

(*) Τοῦτο δὲ ὥφλων καὶ τοὺς νόμους ἀκριβῶς εἰδὼς, ὅτι κωλύουσιν αὐτὸν γράφεσθαι γραφάς, ἕως ἂν ἐκτίσῃ. (Δημοσθ. κατὰ Θεοκρίνου.)

"Αρθ. 218. Τὸν ὀφείλοντα
τῷ δημοσίῳ, μέχρις ἂν ἐκτί-
σῃ, ἄτιμον εἶναι.

"Αρθ. 218. Ὁ ὀφειλέτης
τοῦ δημοσίου θεωρεῖται ὡς
καταδικασμένος εἰς τὴν ποι-
νὴν τῆς ἀτιμίας, ἕως οὗ πλη-
ρώσῃ.

= Ἡ ποινὴ τῆς ἀτιμίας ἦτο τριῶν βαθμῶν διὰ τοῦ πρώτου ἔχανέ τις μόνον τινὰ ἀστυκὰ δικαιώματά του σχέσιν ἔχοντα μὲ τὸν βαθμὸν τοῦ πολίτου, διὰ δὲ τοῦ δευτέρου ἐδημεύοντο τὰ κτήματά του καὶ ἐστερεῖτο προσωρινῶς τὰ ἀστυκὰ του δικαιώματα. Ἐφηρμόζετο δὲ κυρίως εἰς τοὺς ὀφειλέτας τοῦ δημοσίου, τοὺς μὴ πληρώσαντας τὸ χρέος των. Διὰ δὲ τοῦ τρίτου ἔχανέ τις ὅλα τὰ πολιτικὰ καὶ θρησκευτικὰ δικαιώματά του, καὶ ἐπεκτείνετο ἡ ποινὴ αὕτη εἰς τὰ τέκνα του καὶ

εἰς ὅλην τὴν γενεάν του. Ἐφηρμόζετο δὲ κυρίως εἰς τοὺς ἐπιόρκους, τοὺς κλέπτας, καὶ εἰς ἄλλους παρομοίας φύσεως ἐγκληματίας.

Ἄρθ. 219. Εἴ τις ὀφείλων πρὸ τῆς ἐκτίσεως τελευτήσῃ, τοὺς παῖδας ἀποδιδόναι τὸ ὄφλημα· εἰ δὲ μή, καὶ αὐτοὺς ἀτίμους εἶναι, ἕως ἂν ἀποδῶσι.	Ἄρθ. 219. Ἐὰν ὀφειλέτης τις τοῦ δημοσίου τελευτήσῃ, τὰ τέκνα του ὀφείλουν νὰ πληρώσουν τὸ χρέος· ἄλλως θεωροῦνται ἀτίμα ἕως οὗ πληρώσωσι.
---	--

= Τὰ τέκνα ὄφειλον νὰ πληρώσουν τὸ πρὸς [τὸ δημόσιον τοῦ πατρός των] χρέος εἴτε ἐκληρονομοῦσαν περιουσίαν τινα, εἴτε μή.

(*) Περὶ μὲν τοίνυν νόμου, καθ' ὃν ὠφληκότος αὐτοῦ τοῦ πατρὸς τῷ δημοσίῳ χρήματα, καὶ οὐκ ἐκτετικότος, οὐκ ἔξεσι λέγειν, οὐδὲ γράφειν τούτῳ. Κληρονόμον γάρ σε καθίστησιν ὁ νόμος τῆς ἀτιμίας τοῦ πατρὸς· ὄντι δ' ἀτίμῳ σοι λέγειν οὐ προσῆκεν, οὐδὲ γράφειν. (Δημοσθ. κατὰ Ἀνδροτίωνος).

Ἄρθ. 220. Ἀπαλείφειν τοὺς ἐγγεγραμμένους ἀπὸ τοῦ ὀφλήματος καθ' ὅ,τι ἂν ἐκτίνη.	Ἄρθ. 220. Τὸ ὄνομα τοῦ ὀφειλέτου ἐξαλείφεται ἀπὸ τὰ βιβλία τῶν χρεῶν, μετὰ τὴν ἐξόφλησιν τοῦ χρέους.
--	---

= Μετὰ τὴν πληρωμὴν τοῦ χρέους ὁ ὀφειλέτης ἀντικατεσταίνετο πάλιν εἰς τὰ ἀστυκὰ δικαιώματά του, καὶ τὸ ὄνομά του ἐξηλείφετο ἀπὸ τὰ βιβλία τῶν χρεῶν καὶ ἀπὸ τὰς ἐν τῇ ἀκροπόλει σανίδας (πίνακας).

Τὰ ἐκ τῶν προστίμων χρέη ἐπληρόνοντο πρὸς τοὺς ἐπὶ τούτῳ ταμίας, οἵτινες εἶχον ἐξουσίαν νὰ ἐλαττόνουν ἐνίοτε τὴν ποινὴν τοῦ προστίμου ἢ καὶ νὰ τὴν ἐξαλείφουν ὅλοτελῶς, εἰ μὴ τὴν ἐβλεπον ὑπερβολικὴν. (*)

(*) Εἶχον δ' ἐξουσίαν Ταμίαι καὶ ζημίαν ἀφελεῖν, εἰ ἀδίκως ὑπὸ τῶν ἀρχόντων ἐπιβληθείη. (Πολυδεύκης Βιβλ. Η'.)

(*) Ἐξιούσης δὲ τῆς ἀρχῆς, γράψαντες τὴν ζημίαν εἰς λεύκωμα τοῖς Ταμίαις παρέδωσαν. Οἱ δὲ Ταμίαι οὐδὲν ὅμοιον τοῖς δε διανοηθέντες ἀνακαλεσάμενοι δὲ τοὺς παρόντας, καὶ τὴν γραφὴν, ἐσκοποῦντο τῆς αἰτίας τὴν πρόφασιν. Ἀκούσαντες δὲ τὸ γεγεννημένον, ἐννοοῦντες οἷα πεπονθὼς ἦν, τὸ μὲν πρῶτον ἐπειθον αὐτοὺς ἀφεῖναι, διδάσκοντες ὡς οὐκ ἐπιεικὲς εἶη, τῶν πολιτῶν τινὰς διὰ τὰς ἔχθρας ἀνχγράφεσθαι· ἀποροῦντες δὲ μεταπεῖσαι αὐτοὺς, τὸν παρ' ὑμῶν κίνδυνον ὑποστάντες ἄκυρον τὴν ζημίαν ἔκριναν. (Λυσίας ὑπὲρ τοῦ στρατιώτου).

Ἄρθ. 221. Τὰ τρία τῆς οὐσίας μέρη τῷ ἰδιώτῃ ἀπογράφαντι γίνεσθαι.

Ἄρθ. 221. Ὁ καταμηνυτῆς ὀφειλέτου τινὸς τοῦ δημοσίου λαμβάνει τὸ τρίτον μέρος τῶν δημευθέντων κτημάτων του.

= Ὅταν τις κατεμήνυε τινὰ ὡς κατακρατοῦντα πράγματα τοῦ δημοσίου, ἡ καταμήνυσις αὕτη ὠνομάζετο ἀπογραφὴ, καὶ ὁ καταμηνυόμενος ὤφειλε ν' ἀποδείξῃ διὰ πράξεώς τινος ὀνομαζομένης καὶ ταύτης ἀπογραφῆς, ὅτι τὰ κτήματά του ἦσαν ἰδιοκτησία του, καὶ ὅτι δὲν χρεωστεῖ μηδὲν πρὸς τὸ δημόσιον. (*)

(*) Ἀπογραφὴ, ὅταν τις λέγῃ τινὰ ἔχει τι τῶν τῆς πόλεως, ἀπογραφὴν ποιεῖται ὁ ἐναγόμενος, δηλῶν πόθεν ἔχει τὰ χρήματα, καὶ πόσα ταῦτα εἶη· μήποτε καὶ εἶδος τι δίκης ἐστὶν ἡ ἀπογραφὴ. Εἰ γὰρ ἡρνεῖτό τις μὴ ἔχειν, ἀπογραφεῖς ἐκρίνετο, ὡς οὐκ ὀρθῶς γεγεννημένης τῆς ἀπογραφῆς (Γραμματικοί).

Ἄρθ. 222. Ἐνδείξιν εἶναι κατὰ τοῦ ὀφείλοντος καὶ μὴ ἐγγεγραμμένου.

Ἄρθ. 222. Ὁ ὀφειλέτης τοῦ δημοσίου τοῦ ὁποίου τὸ ὄνομα δὲν εἶναι καταγεγραμμένον, καταδιώκεται διὰ τῆς ἐνδείξεως.

= Ὅστις γνωρίζων τὸν ἑαυτόν του ὡς ὀφειλέτην τοῦ δημοσίου δὲν ἐζήτει τὴν καταγραφὴν του εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν

ὀφειλετῶν, ἀλλ' ἡπάτα τὸ κοινὸν λαμβάνων μέρος εἰς τὰ πράγματα τῆς πολιτείας, κατεδιώκετο διὰ τῆς ἀγωγῆς ὀνομαζομένης "Ενδειξις, διὰ τῆς ὁποίας κατεδιώκοντο οἱ ἐνεργοῦντες δημόσιον ὑπηρεσίαν χωρὶς νὰ ἔχουν τὰ περὶ ταύτης ἀπαιτούμενα προσόντα. ("Ορα σχόλ. τοῦ ἄρθρ. 214.)

"Αρθ. 223. Τὸν οὐ δικαίως ἐγγεγραμμένον ἐξαλείφεισθαι· τὸν δ' οὐ δικαίως αὐτὸν ἐγγεγραφότα, ἀντιγράφεισθαι.	"Αρθ. 223. Τὸ ὄνομα τοῦ ἐγγραφέντος ἀδίκως ἐξαλείφεται, καὶ ἀντιγράφεται ἐκείνου ὅστις τὸν κατέγραψεν.
--	---

= "Οστις κατεμήνυε καὶ κατεγράφετο ἀδίκως τὸ ὄνομα τινὸς εἰς τοὺς πίνακας τῶν δημοσίων χρεῶν ὡς ὀφειλέτου τοῦ δημοσίου κατεδιώκετο ἐπὶ ψευδεγγραφῇ· τὸ ὄνομα τοῦ καταγραφθέντος ἀδίκως ἐξαλείφετο καὶ κατεγράφετο ἐκείνου ὅστις ἐγένετο αἴτιος νὰ καταγραφῇ. (*)

(*) Ψευδεγγραφή. ὄνομα δίκης ἐστίν, ἣν εἰσίσιν οἱ γεγραμμένοι ὀφείλουν τῷ δημοσίῳ, ὡς καταψευσαμένου αὐτῶν τοῦ ἐγγράψαντος ἐν τῇ σανίδι παρὰ τῇ θεῷ κειμένη, ὡς ἀδίκως ἐγγραφέντες ὀφείλουν τῷ δημοσίῳ. (Γραμματικοί).

"Αρθ. 224. Ἐάν τις τῶν ὀφειλόντων τῷ δημοσίῳ μὴ ἐκτίσας τὸ ὄφλημα τῇ πόλει ἐξαλειφθῇ, εἶναι κατ' αὐτοῦ τὰς γραφὰς πρὸς τοὺς θεσμοθέτας τοῦ ἀγραφίου.	"Αρθ. 224. Ἐάν τις τῶν ὀφειλετῶν τοῦ δημοσίου πρὶν πληρώσῃ τὸ χρέος τοῦ ἐξαλειψῇ τὸ ὄνομά του, ἐγκαλεῖται ἐνώπιον τῶν θεσμοθετῶν διὰ τῆς ἀγωγῆς περὶ ἀγραφίου.
---	---

= Ἀγραφίου δίκη ἐλέγετο ὅταν τις ἔσβυνε τὸ ὄνομά του ἀπὸ τὰς ἐν τῇ Ἀκροπόλει σανίδας, εἰς τὰς ὁποίας ἦτο καταγεγραμμένος ὡς χρεώστης τοῦ δημοσίου, καὶ δι' αὐτῆς ἐγκαλεῖτο ἐνώπιον τῶν θεσμοθετῶν.

(*) Ἀγραφίου δίκη· τῶν ἐκ καταδίκης ὠφληκότων τῷ δημοσίῳ, γράφουσι τὰ ὀνόματα ἐν σανίσιν οἱ κατὰ καιρὸν περὶ τούτων διοικοῦντες, προστιθέντες ἀνὰ πόσον ἐστὶ τὸ ὄφλημα· ὅταν δὲ ἀποδιδῷ ἕκαστος, ἐξαλείφεται τῆς σανίδος τὸ ἐπὶ·

γραμμα. Ἐὰν οὖν τις ἐπιγραφῇ μὲν ὠφληκέναι, δόξη δὲ μὴ ἀποδεδωκέναι, καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐξηλειμμένον ἢ ἐκ τῆς σανίδος, συγκεχώρηται τῷ βουλομένῳ τῶν ἀστῶν, εἰσάγειν κατ' αὐτοῦ δίκην ἀγραφίου. (Σουΐδας).

Ἄρθ. 225. Ὅσοι ἄτιμοι ἦσαν πρὶν ἢ Σόλωνα ἄρξαι, ἐπιτίμους εἶναι, πλὴν ὅσοι ἐξ Ἀρείου Πάγου ἢ ὅσοι ἐκ τῶν Ἐφετῶν, ἢ ἐκ Πρυτανείου καταδικασθέντες ὑπὸ τῶν βασιλέων ἐπὶ φόνῳ ἢ σφαγαῖς, ἢ ἐπὶ τυραννίδι ἔφυγον, ὅτε θεσμός ἐφάνη ὁδε.	Ἄρθ. 225. Οἱ καταδικασθέντες εἰς τὴν ποινὴν τῆς ἀτιμίας πρὶν τῆς ἀρχοντίας τοῦ Σόλωνος ἀντικαθίστανται ἤδη εἰς τὰ δικαιώματά των, ἐξαιρουμένων ἐκείνων ὅσοι κατεδικάσθησαν παρὰ τοῦ Ἀρείου Πάγου, τοῦ δικαστηρίου τῶν Ἐφετῶν (1), ἢ τοῦ Πρυτανείου (2), κατ' ἀναφορὰν (εἰσαγωγὴν) τῶν βασιλέων ἐπὶ φόνῳ ἢ κλοπῇ, ἢ ὡς ἐπιθυμοῦντες τὴν τυραννίαν, καὶ ἔφυγον πρὶν τῆς δημοσιεύσεως τοῦ νόμου τούτου.
--	---

= Διὰ τοῦ ἄρθρου τούτου ἐδόθη ἀμνηστία εἰς τοὺς καταδικασθέντας εἰς τὴν ποινὴν τῆς ἀτιμίας δι' ἐγκλήματα τινὰ πραχθέντα πρὶν τῆς νομοθεσίας τοῦ Σόλωνος, παρεκτὸς ἐκείνων, ὅσοι κατεδικάσθησαν ἀπὸ τὸν Ἀρειον Πάγον, ἀπὸ τὸ Ἐφετεῖον, ἢ ἀπὸ τὸ Πρυτανεῖον.

(1) Τὸ δικαστήριον τῶν Ἐφετῶν ὑπῆρχε πρὶν τῆς Νομοθεσίας τοῦ Σόλωνος· ἀλλ' οὗτος τὸ μετερρύθμισε καὶ περιώρισε τὴν ἀρμοδιότητά του εἰς τὸ νὰ δικάζῃ μόνον τὰ ἄνευ προμελέτης ἐγκλήματα. Ἡ ποινὴ τὴν ὁποίαν ἐπέβαλλεν ἦτον ἑξορία ἐνὸς ἔτους, ὅταν οἱ συγγενεῖς τοῦ φονευθέντος δὲν ᾔθελον νὰ ἰκανοποιηθῶσι μὲ χρήματα.

(2) Τὸ Πρυτανεῖον (τοῦτο διαφέρει ἀπὸ τοῦ κατάστημα τῶν

Πρυτάνεων) ἦτο δικάστηριον, δικάζον τοὺς φόνους τοὺς προ-
χθέντας διὰ τινος ἀντικειμένου ἀψύχου, καθὼς πέτρας,
ξύλου κ. τ. λ.

Τὰ ἀντικείμενα τὰ ὅποια διευθυνόμενα ἀπὸ χειρὰ ἄγνωστον
ἢ ἀπὸ συμβεβηκός τι ἐπροξενούσαν τὸν θάνατον τινὸς πολίτου
μετεφέροντο ἐκτὸς τῆς Ἀττικῆς ἀπὸ τοὺς φυλοβασιλεῖς.

Ἡ πρώτη ὑπόθεσις τὴν ὁποίαν ἐδίκασε τὸ δικάστηριον
τοῦτο (Πρυτανεῖον) ἀπὸ τὸν καιρὸν τῆς συστάσεώς του, ἣτις
χρονολογεῖται ἀπὸ τὴν ἐποχὴν τοῦ Ἐρεχθέως, ἦτον ἐνὸς πελέ-
κεως, διὰ τοῦ ὁποίου εἷς ἱερεὺς ἐφόνευσεν ἓνα βοῦν, καὶ τὸν ὁ-
ποῖον πέλεκυν ὠνόμασαν ἔπειτα βουφόνον.

(*) Τῶν ἀτιμουμένων, οἱ μὲν τὸ τρίτον μέρος τοῦ σώματος
ἠτιμοῦντο· οἱ δὲ τὰ δύο, οἱ δὲ ὁλόκληρον, καὶ οὗτοι οὐδενὸς
μετεῖχον τῶν κοινῶν. (Οὐλπιανὸς εἰς τὸν κατὰ Μειδίου τοῦ
Δημοσθένους).

(*) Ἄλλος δὲ, ὧν τὰ μὲν σώματα ἄτιμα ἦν, τὴν δ' οὐσίαν
ἔσχον καὶ ἐκέκτηντο· οὗτοι δ' ἂν ἦσαν ὅποιοι κλοπῆς ἢ δώρων
ὄφλοιεν· τούτους ἔδει, καὶ αὐτοὺς, καὶ τοὺς ἐκ τούτων ἀτίμους
εἶναι, καὶ ὅποιοι λίποιεν τὴν τάξιν, ἢ ἀστρατείας, ἢ δειλίας, ἢ
ναυμαχίας ὄφλοιεν, ἢ τὴν ἀσπίδα ἀποβάλοιεν, ἢ τρεῖς ψευδομαρ-
τυριῶν, ἢ τρεῖς ψευδοκλητίας ὄφλοιεν, ἢ τοὺς γονέας κακῶς
ποιοῖεν, οὗτοι πάντες ἄτιμοι ἦσαν τὰ σώματα. (Ἀνδοκίδης).

Ἄρθ. 226. Μηδὲ περὶ τῶν ἀτίμων, ὅπως χρή ἐπι- τίμους αὐτοὺς εἶναι, μηδὲ περὶ τῶν ὀφειλόντων τοῖς θεοῖς ἢ τῷ δημοσίῳ τῶν Ἀθηναίων περὶ ἀφέσεως τοῦ ὀφλήματος ἢ τάξεως, εἰ μὴ ψηφισαμέ- νων Ἀθηναίων τὴν ἄδειαν πρῶτον μὴ ἔλαττον ἐξακισχι- λίων, οἷς ἂν δόξῃ κρύβδην	Ἄρθ. 226. Δὲν εἶναι συγχωρημένον ν' ἀποκατα- στήσῃ τις τοὺς καταδικα- σθέντας εἰς τὴν ποινὴν τῆς ἀτιμίας, οὔτε νὰ δωρήσῃ πρὸς τοὺς ὀφειλέτας χρέος τοῦ δη- μοσίου ἢ τῶν θεῶν, οὔτε νὰ ἀλλάξῃ τὴν τάξιν τῆς πλη- ρωμῆς, εἰ μὴ δὲν λάβῃ περὶ τούτου τὴν ἄδειαν τοῦ λαοῦ
--	--

ψηφίζομένοις, τότε δ' ἐξεῖναι | ψηφίζομένου μυστικῶς, καὶ
 χρηματίζειν καθ' ὅ,τι ἂν τῇ | συγκειμένου ὑπὲρ τὰς ἑξ χι-
 βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ δοκῇ. | λιάδας· ἀλλὰ καὶ τότε χρεω-
 Ἐὰν δέ τις ἱκετεύῃ ἐν τῇ | στεῖ νὰ συμμορφωθῇ μὲ τοὺς
 Βουλῇ ἢ ἐν τῷ Δήμῳ περὶ ὧν | ὅρους τοὺς ὁποίους ἡ βουλή
 Δικαστήριον ἢ Βουλὴ ἢ ὁ Δῆ- | καὶ ὁ λαὸς ἤθελον ἐγκρίνει
 μος κατέγνω, ἐὰν μὲν αὐτὸς | καταλλήλους. Ἀλλ' ἐὰν τις
 ὄφλων ἱκετεύῃ πρὶν ἐκτῖσαι | ἱκετεύσῃ τὴν Βουλὴν ἢ τὸν
 ἐνδείξιν εἶναι κατ' αὐτοῦ, | λαὸν περὶ προστίμου, εἰς τὸ
 καθάπερ ἐὰν τις ὀφείλων τῷ | ὅποῖον ἤθελε καταδικασθῇ
 δημοσίῳ ἡλιάζεται. Ἐὰν δ' | ἀπὸ αὐτοῦ ἢ ἀπὸ τι δικα-
 ἄλλος ὑπὲρ τοῦ ὀφληκότος | στήριον, διὰ ν' ἀπαλλαχθῇ
 ἱκετεύῃ, πρὶν ἐκτῖσαι, δημο- | πρὶν τὸ πληρώσῃ, θέλει
 σία ἔστω αὐτοῦ ἢ οὐσία πᾶσα. | καταδιώκεσθαι διὰ τῆς ἐνδεί-
 Ἐὰν δέ τις τῶν Προέδρων δῶ | ξεως (1), καθὼς ὅταν τις ὀφει-
 τινὲ τὴν ἐπιχειροτονίαν ἢ αὐ- | λέτης ὧν τοῦ δημοσίου συνε-
 τῷ τῷ ὀφληκότῃ, ἢ ἄλλῳ | δριάζῃ εἰς τὰ δικαστήρια.
 ὑπὲρ ἐκείνου πρὶν ἐκτῖσαι, | Ἐὰν ἄλλος τις ἱκετεύσῃ ὑπὲρ
 ἄτιμος ἔστω.

αὐτοῦ, τὰ κτήματά του δη-
 μέονται. Ἐὰν τις τῶν Προέ-
 δρων δεχθῇ τὴν αἴτησιν τοῦ
 ὀφειλέτου ἢ ἄλλου τινὸς ὑπὲρ
 αὐτοῦ, πρὶν οὗτος πληρώσῃ,
 τιμωρεῖται μὲ τὴν ποινὴν τῆς
 ἀτιμίας.

(1) Ἐνδείξις· Ὅρα Σχολ. ἄρθρ. 222.

= Δὲν ἠδύνατο νὰ μεταβάλῃ τις οὐδεμίαν τάξιν πραγμά-
 των ἄνευ τῆς μεσολαβήσεως ἑνὸς νόμου ἢ ψηφίσματος, ἀλλ'
 οὔτε νὰ ζητήσῃ χάριν τινὰ πρὶν δώσῃ δείγματα ὑπακοῆς καὶ
 εὐπειθείας πληρόνων πρῶτον τὸ χρέος του.

Οἱ μέλλοντες νὰ ἱκετεύσουν τὴν Βουλὴν ἢ τὸν Λαὸν ἐκρα-
 τοῦσαν κλάδον ἐλαίας εἰς τὰς χεῖράς των.

(*) "Αλλος οὗτος νόμος, οὐκ ἔων περὶ τῶν ἀτίμων, οὐδὲ τῶν ὀφειλόντων λέγειν οὐδὲ χρηματίζειν περὶ ἀφέσεως τῶν ὀφλημάτων, ἢ τάξεως, ἐὰν μὴ τῆς ἀδείας δοθείσης, καὶ ταύτης μὴ ἔλαττον ἢ ἑξακισχιλίων ψηφισαμένων. (Δημοσθένης κατὰ Τιμοκράτους).

(*) Ὁ γὰρ τὸν νόμον τοῦτον, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, θεῖς, ἥδει τὴν φιланθρωπίαν καὶ τὴν πραότητα τὴν ὑμετέραν, καὶ διὰ ταύτην ἐώρα περὶ πολλῶν ὑμᾶς ἐκόντας ἤδη ποτὲ μεγάλα ζημιωθέντας. Βουλόμενος δὲ μηδεμίαν πρόφασιν τοῦ τὰ κοινὰ κακῶς ἔχειν ὑπολιπεῖν, τοὺς μετὰ τῶν νόμων κρίσει καὶ δικαστηρίῳ, μὴ δίκαια ποιεῖν ἐγνωσμένους, οὐκ ὥετο δεῖν τῆς εὐηθείας τῆς ὑμετέρας ἀπολαύειν, τὸ δεῖσθαι, καὶ μετὰ συμφορᾶς ἰκετεύειν, ἔχοντας ἀφορμὴν· ἀλλ' ὅλως ἀπεῖπε, μήτ' αὐτῷ, μήτ' ἄλλῳ μηδενὶ, μηθ' ἰκετεύειν, μήτε λέγειν ὑπὲρ τῶν τοιούτων, ἀλλὰ ποιεῖν τὰ δίκαια σιγῇ. (Δημοσθένης).

(*) Ἰκετηρία ἐστὶ κλάδος ἐλαίας ἐρίῳ πεπλεγμένος· οἱ γὰρ ἰκετεύοντες ἐλαίας κατεῖχον κλάδον. (Σχολιας. Ἀριστοφάνους εἰς Πλοῦτον.)

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ'.

ΠΕΡΙ ΑΓΟΡΑΣΤΩΝ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΩΝ, ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΤΑΜΕΙΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΘΕΩΡΙΚΩΝ ΧΡΗΜΑΤΩΝ.

"Αρθ. 227. Κυρίαν εἶναι τὴν Βουλὴν ὅς ἂν πριάμενος τέλος μὴ καταβάλλῃ δεῖν εἰς τὸ ξύλον.	"Αρθ. 227. Ἡ Βουλὴ δύναται νὰ φυλακίζῃ τοὺς ἀγοραστὰς τῶν δημοσίων τε- λῶν ὅταν δὲν πληρόνουν.
---	---

= Τὰ εἰσοδήματα τῶν Ἀθηνῶν ἐδαιρουῦντο εἰς τέσσαρα εἶδη· εἰς Τέλη, Φόρους, Εἰσφορὰς καὶ Τιμήματα.

Τέλη ὠνομάζοντο τὰ εἰσοδήματα τὰ προερχόμενα ἀπὸ γαίας, ἀργυρωρυχίας, δάση καὶ ἄλλας ἰδιοκτησίας ἀνηκούσας εἰς τὸ δημόσιον· προσέτι τὸ προσδιωρισμένον δόσιμον τῶν μετοίκων καὶ τῶν ἀπελευθέρων, καὶ τὰ συναζόμενα δικαιώματα παρὰ τινων βιομηχανιῶν καὶ ἐμποριῶν.

Φόροι ὠνομάζοντο τὰ κατ' ἔτος πληρονόμενα δοσίματα παρὰ τῶν ὑποτελῶν πόλεων.

Εἰσφοραὶ ὠνομάζοντο αἱ συνεισφοραὶ αἱ πληρονόμεναι παρὰ ὅλων τῶν κατοίκων τῶν Ἀθηνῶν εἰς κατεπειγούσας περιστάσεις πολέμου.

Τιμήματα ὠνομάζοντο τὰ παρὰ τῶν Δικαστηρίων ἢ τῆς Βουλῆς ἐπιβαλλόμενα πρόστιμα.

Τὰ τέλη ταῦτα ἐπωλοῦντο, καὶ οἱ ἀγορασταὶ ὠνομάζοντο Τελῶναι· ἐκεῖνοι δὲ οἵτινες δὲν ἐπλήρουν τὰ χρήματα τῆς ἀγορᾶς ἐν καιρῷ, ἐφυλακίζοντο παρὰ τῆς Βουλῆς ἄνευ δικαστικῆς ἀποφάσεως.

Ξύλον ἐννοεῖ τὴν ποδοκάκκην, βασανιστήριον εὕρισκόμενον εἰς τὴν φυλακὴν. (Ὅρα ἄρθρ. 211.) (*)

(*) Κιφῆσιος μὲν οὐτοσὶ πριάμενος ὦνῆν ἐκ τοῦ δημοσίου καὶ ἐκ ταύτης ἐπικαρπίας τῶν ἐν τῇ γῇ γεωργούντων ἐννευήκοντα μνᾶς ἐκλέξας, οὐ κατέβαλε τῇ πόλει, καὶ ἔφυγεν· εἰ γὰρ ἦλθεν, ἐδέδετ' ἐν τῷ ξύλῳ. (Ἀνδοκίδης περὶ Μυστηρίων).

(*) Ἐωθεν οὖν προσελθὼν ὁ μέτοικος εἰς ἀγορὰν, ἐπέθηκε τῇ ὦνῃ τάλαντον. Ἐπεὶ δ' οἱ τελῶναι συστρεφόμενοι καὶ ἀγανακτοῦντες ἐκέλευον ὀνομάζειν ἐγγυητὴν, ὥς οὐκ ἂν εὐρόντος, θορυβουμένου τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἀναχωροῦντος, ἐστὼς ὁ Ἀλκιβιάδης ἄπωθεν, πρὸς τοὺς Ἀρχοντας, ἐμὲ γράψατ', ἔφη· ἐμὸς φίλος ἐστίν, ἐγγυῶμαι. (Πλούταρχ. ἐν βίῳ Ἀλκιβιάδ.)

Ἄρθρ. 228. Τοὺς τὰ τέλη ὠνουμένους, εἰ μὴ καταβάλοιεν τὰ χρήματα ἕως τῆς ἐννάτης Πρυτανείας, τὰ διπλά καταβαλεῖν.	Ἄρθ. 228. Οἱ ἀγορασταὶ τῶν δημοσίων τελῶν οἵτινες δὲν πληρώσουν τὰ χρήματα μέχρι τῆς ἐννάτης Πρυτανείας, θέλουν πληρόνει τὸ διπλοῦν.
--	---

= Κατὰ τὴν νομοθεσίαν τῶν Ἀθηναίων ὅστις δὲν ἐπλήρο-
νεν ὅποιονδήποτε χρέος τοῦ πρὸς τὸ δημόσιον εἰς τὴν προσδι-
ωρισμένην προθεσμίαν, ὑπεχρεόνητο νὰ πληρώσῃ τὸ διπλοῦν.
(Ὅρα ἄρθρ. 215.) (*)

(*) Οὕτω γὰρ, ὧ ἄνδρες δικασταὶ, τοῖς μὲν τὰ τέλη ὠνου-
μένοις ἔγραψε τὰς τιμωρίας εἶναι εἰ μὴ καταβάλοιεν τὰ χρή-
ματα κατὰ τοὺς νόμους τοὺς προτέρους, ἐν οἷς καὶ ὁ δεσμός,
καὶ ἡ διπλασία γέγραπται ἀνθρώποις, οἱ διὰ τὸ ζημιοῦσθαι
ἐπὶ τῇ ὥνῃ, ἄκοντες ἔμελλον τὴν πόλιν ἀδικήσειν. (Δημοσθ.
κατὰ Τιμοκράτους).

Ἄρθ. 229. Τὴν οὐσίαν δημοσίαν εἶναι, ὅς ἂν ἐγγυη- σάμενός τι τῶν τῆς πόλεως, μὴ ἀποδῶ τὴν ἐγγύην.	Ἄρθ. 229. Τὰ κτήματα τοῦ μὴ δυναμένου νὰ δώσῃ ἐγγύησιν δημεύονται.
--	---

= Ὅστις δὲν ἠδύνατο νὰ ἀσφαλίσῃ τὸ δημόσιον δι' ἀξιο-
χρέου ἐγγυήσεως, ἐδήμευον τὰ πράγματά του.

Ἄρθ. 230. Ἐπεγγυᾶν δ' ἐπιорκήσαντα τὸν Ἀπόλλω, δεδιότα δὲ δίκης ἔνεκα δρα- σκάζειν.	Ἄρθ. 230. Ὅστις ὀρκι- σθῇ ψευδῶς εἰς τὸν Ἀπόλλω- να, καὶ φοβηθεὶς διὰ τοῦτο ἀναχωρήσῃ, τὰ ὑπὸ τελώνιον εὑρισκόμενα πράγματά του μένουν ἐνέχυρον.
--	---

= Ὅταν τις ἐρωτώμενος παρὰ τοῦ Τελώνου ὤμνυεν εἰς
τὸν Ἀπόλλωνα ὅτι ἔχει ἄλλας ἀντ' ἄλλων ἐμπορίας εἰς τοὺς
ἄσκους, ἢ τοὺς σάκκους του, καὶ ἀνακαλυφθεὶς καὶ φοβηθεὶς τὴν
δίκην ἀνεχώρει δρομαίως, αἱ ἐμπορίαι του αὐταὶ ἔμενον ἐνέ-
χυρον εἰς τὸν Τελώνην, ἕως οὗ ἤθελε δικασθῇ. (*)

(*) Λεύκων τις γεωργὸς μέλιτος ἄσκους εἰς φορμὸν ἐμβα-
λὼν, ἐκόμιζεν Ἀθήναζε· κριθὰς οὖν τοῖς φορμοῖς ἐμβαλὼν, ὡς
ὑπὲρ κριθῶν ὀλίγον εἰσπραχθησόμενος τέλος, τοῦ δὲ ὄνου πε-
σόντος, οἱ Τελῶναι βοηθῆσαι βουλόμενοι, ἔμαθον ὅτι μέλι ἐστὶ
καὶ ἀπηνέγκαντο αὐτὸ ὡς ἀτελώνητον. (Ζηνόβιος).

(*) Εἰ δὲ εἷς τῶν κληρονόμων τὸ κοινὸν κλεπτοτελωνήσῃ προῖγμα, τὰ μέρη τῶν λοιπῶν οὐκ ἀφαιροῦνται. (Βασιλικά).

Ἄρθ. 231. Τοὺς ἔχοντας τὰ τε ἱερὰ καὶ τὰ ὅσια χρήματα καταβάλλειν εἰς τὸ Βουλευτήριον· εἰ δὲ μὴ, τὴν Βουλὴν αὐτοὺς εἰσπράττειν τοῖς νόμοις χρωμένην τοῖς τελωνικοῖς.	Ἄρθ. 231. Οἱ κρατοῦντες δημόσια ἢ ἱερὰ χρήματα ὀφείλουν νὰ τὰ παραδίδουν εἰς τὴν Βουλὴν· ἐκ τοῦ ἐναντίου αὕτη δύναται νὰ τὰ εἰσπράττῃ μεταχειριζομένη τοὺς τελωνιακοὺς νόμους.
---	---

= Οἱ ἔχοντες εἰς χεῖράς των χρήματα δημόσια ὀφείλουν νὰ τὰ παραδίδουν εἰς τὴν βουλὴν· ἄλλως αὕτη εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ τοὺς φυλακίσῃ, καὶ ἂν δὲν ἐπλήρονον μέχρι τῆς ἐνάτης Πρυτανείας, νὰ τοὺς ὑποχρεώσῃ νὰ πληρόνουν τὸ διπλάσιον ἐφαρμόζουσα τοὺς τελωνιακοὺς νόμους. (*)

(*) Δεσμὸν καὶ διπλασίαν ἡπεῖλει ὁ τῶν τελωνικῶν νόμος. (Οὐλπιανός).

Ἄρθ. 232. Τὸν χρησάμενον δημοσίοις χρήμασιν ἐπ' ἐνιαυτὸν ὅλον, διπλάσια ταῦτα διδόναι· τὸν δὲ ὀφείλοντα ἐπὶ τοῦ δευτέρου ἐνιαυτοῦ δεδέσθαι, ἕως ἂν ἐκτίσῃ.	Ἄρθ. 232. Ὁ μεταχειρισθεὶς δημόσια χρήματα δι' ἐν ὁλόκληρον ἔτος θέλει ἀποδίδει τὸ διπλάσιον· ἐὰν δὲ τὰ κρατήσῃ καὶ τὸ δεύτερον ἔτος φυλακίζεται ἕως νὰ πληρώσῃ.
---	---

= Ἡ ποινὴ διὰ τοὺς μεταχειριζομένους δημόσια χρήματα πρὸς ἰδιαιτέραν των ὀφέλειαν διὰ μὲν τὸ πρῶτον ἔτος ἦτο χρηματικὴ (τὸ διπλοῦν), διὰ δὲ τὸ δεύτερον σωματικὴ (φυλάκισις).

Ἄρθ. 233. Τῶν ἄλλων ἕνεκα.	Ἄρθ. 233. Πρὸς χάριν τῶν ἄλλων.
-----------------------------------	--

= Τὸ τεμάχιον τοῦτο τοῦ νόμου δὲν δύναται νὰ τὸ νοήσῃ τις ἄλλως πῶς παρ' ὅτι ἔπρεπε νὰ εἰσπράττωνται τὰ χρήματα ταῦτα χρησιμεύοντα πρὸς περίθαλψιν τῶν πτωχῶν καὶ ἀδυνάτων. (*)

(*) Καὶ μηδεὶς ὑπολαμβάνετω με λέγειν, ὥς οὐκ ἐχρῆν εἰσπράττειν τοὺς ὀφείλοντας· χρῆν γάρ· ἀλλὰ πῶς; ὥς ὁ νόμος κελεύει, *Τῶν ἄλλων ἕνεκα*, τοῦτο γὰρ ἐστὶ δημοτικόν. (Δημοσθ. κατὰ Ἀνδροτίωνος καὶ Τιμοκράτους).

(*) Τῶν ἄλλων ἕνεκα· ἦτοι τῶν ἀδυνάτων, ἦτοι τῶν πενήτων καὶ ἀπόρων, ὅθεν ἐπάγει· τοῦτο γὰρ ἐστὶ δημοτικόν. (Οὐλπιανὸς εἰς τὸν κατ' Ἀνδροτίωνος τοῦ Δημοσθένους).

Ἄρθ. 234. Χίλια τάλαντα κατὰ τὸν ἐνιαυτὸν ἐξαίρετα εἶναι τῷ δήμῳ καὶ μὴ ἀναλοῦν· ἣν δέ τις εἶπῃ ἢ ἐπιψηφίσῃ κινεῖν τὰ χρήματα ταῦτα εἰς ἄλλοτι, ἣν μὴ οἱ πολέμιοι νηϊτῇ στρατῷ ἐπιπλέωσι τῇ πόλει, καὶ δέῃ ἀμύνασθαι, θάνατον ζημίαν εἶναι.

Ἄρθ. 234. Ὁ λαὸς θέλει φυλάττει χίλια τάλαντα κατ' ἔτος ἀνέπαφα· ἐὰν δέ τις εἴπῃ ἢ ἀποφασίσῃ νὰ ἐξοδευθῶσι τὰ χρήματα ταῦτα ἄλλως πῶς παρὰ πρὸς ὑπεράσπισιν τῆς πατρίδος, ἐναντίον πάσης ἐχθρικῆς εἰσβολῆς, τιμωρεῖται μὲ θάνατον.

= Μετὰ τὸν πόλεμον τῶν Αἰγινήτων καὶ Λακεδαιμονίων ὁ λαὸς τῶν Ἀθηναίων εἶχεν ἀρχίσει νὰ γεύεται τὰ ἐκ τῆς εἰρήνης ἀγαθὰ. Τοῦ δημοσίου ταμείου εὐπορήσαντος ἀνεβίβασαν εἰς τὴν ἀκρόπολιν χίλια τάλαντα, τὰ ὅποια ἐφύλαττον νὰ χρησιμεύσουν ἐν καιρῷ ἀνάγκης πρὸς ὑπεράσπισιν τῆς πατρίδος τῶν· ὅστις δὲ ἤθελε προτείνει νὰ μεταχειρισθῶσι τὰ χρήματα ταῦτα ἄλλως πῶς ἐτιμωρεῖτο μὲ θάνατον. (*)

(*) Μετὰ δὲ ταῦτα δι' Αἰγινήτας εἰς πόλεμον κατέστημεν· καὶ πολλὰ κακὰ παθόντες, πολλὰ δὲ ποιήσαντες, ἐπεθυμήσαμεν πάλιν τῆς εἰρήνης· καὶ ἡρέθησαν δέκα ἄνδρες ἐξ Ἀθηναίων ἀπάντων πρέσβεις εἰς Λακεδαίμονα περὶ εἰρήνης αὐτοκράτορες, ὧν ἦν Ἀνδοκίδης ὁ πάππος ὁ ἡμέτερος· οὗτοι ἡμῖν εἰρήνην ἐποιήσαντο πρὸς Λακεδαιμονίους ἔτη τριάκοντα. Αὕτη δὲ ἡ εἰρήνη τὸν δῆμον τῶν Ἀθηναίων ὑψηλὸν ἦρε, καὶ κατέστησεν ἰσχυρὸν οὕτως, ὥστε πρῶτον μὲν, ἐν τούτοις τοῖς ἔτεσιν εἰρή-

νην λαβόντες ἀνηνέγκαμεν χίλια τάλαντα εἰς τὴν ἀκρόπολιν, καὶ νόμῳ κατεκλείσαμεν ἐξαίρετα εἶναι τῷ δήμῳ. (Ἀνδοκίδης περὶ τῆς πρὸς Λακεδαιμον. εἰρήνης).

Ἄρθ. 235. Ὅποτεν πό-
λεμος ᾗ, τὰ περιόντα χρήμα-
τα τῆς διοικήσεως στρατιω-
τικὰ εἶναι.

Ἄρθ. 235. Ἐν περιστά-
σει πολέμου, τὰ εὕρισκόμενα
χρήματα τῆς διοικήσεως θέ-
λουν χρησιμεύσει διὰ τὰ ἔξο-
δα αὐτοῦ.

= Τὰ συναζόμενα χρήματα εἰς τὰ δημόσια ταμεῖα ἐλάμ-
βανον διαφόρους ὀνομασίας κατὰ τὴν χρῆσιν διὰ τὴν ὁποίαν τὰ
προσδιώριζον. Χρήματα τῆς διοικήσεως ὠνομάζοντο τὰ προσ-
διωρισμένα διὰ τὰ πολιτικὰ ἔξοδα· στρατιωτικὰ δὲ τὰ προσδιω-
ρισμένα διὰ τὰ ἔξοδα τοῦ πολέμου.

Μέλλοντες νὰ ἐκστρατεύσουν οἱ Ἀθηναῖοι εἰς τὴν Εὐβοίαν
καὶ Ὀλυνθον μετέβαλον διὰ προβουλεύματος τὰ χρήματα τῆς
διοικήσεως εἰς στρατιωτικά. (*)

(*) Καὶ μελλόντων στρατεύεσθαι ὑμῶν πανδημεὶ εἷς τε Εὐ-
βοίαν καὶ Ὀλυνθον, ἔγραψε ψήφισμα ἐν τῇ βουλῇ Ἀπολλόδω-
ρος βουλευόντων· καὶ ἐξήνεγκε προβούλευμα εἰς τὸν δῆμον,
λέγων, διαχειροτονῆσαι τὸν δῆμον, εἴτε δοκεῖ τὰ περιόντα
χρήματα τῆς διοικήσεως στρατιωτικὰ εἶναι, εἴτε θεωρικά, κε-
λευόντων μὲν τῶν νόμων, ὅποτεν πόλεμος ᾗ, τὰ περιόντα χρή-
ματα τῆς διοικήσεως στρατιωτικὰ εἶναι. (Δημοσθ. κατὰ Νεαίρας).

Ἄρθ. 236. Θανάτῳ ζη-
μιοῦσθαι, εἴ τις ἐπιχειροίη
μεταποιεῖν τὰ θεωρικά στρα-
τιωτικά.

Ἄρθ. 236. Μὲ θάνατον
τιμωρεῖται, ὅστις ἐπιχειρήσῃ
νὰ μεταβάλλῃ τὰ θεωρικά
χρήματα εἰς στρατιωτικά.

= Θεωρικά χρήματα ἐλέγοντο τὰ προσδιωρισμένα διὰ θρη-
σκευτικὰς τελετὰς, θεατρικὰς παραστάσεις, ἑορτὰς, ἀγῶνας,
δημοσίους πανηγύρεις κτλ.

Οἱ Ἀθηναῖοι ἐν καιρῷ εἰρήνης ᾗσαν ἀρκετὰ τρυφηλοὶ καὶ
φιλοθεάμονες· ἔσπευδον ποῖος πρῶτος νὰ καθέξῃ τόπον εἰς τὸ

θέατρον ἀγοράζοντες αὐτὸν ἀδρῶς. Ὁ δὲ λαὸς μὴ ἔχων νὰ πληρώσῃ ἐπαρᾶπονεῖτο καὶ ἐστασίαζεν· ὁ Περικλῆς λοιπὸν θέλων νὰ τὸν κολακεύσῃ ἔθεσε νόμον ὀρίζοντα ὥς τε ἕκαστος πολίτης νὰ λαμβάνῃ δύο ὀβολοὺς τὴν ἡμέραν ἀπὸ τὸ δημόσιον ταμεῖον, ἐκ τῶν ὁποίων νὰ πληρόνῃ τὸν θεατρικὸν τόπον. Ὅτε δὲ ἠθέλησαν ἔπειτα τινὲς τῶν Ἀθηναίων νὰ μεταβάλουν τὸν νόμον τοῦτον τοῦ Περικλέους, δημαγωγοὶ ἄλλοι ἐπρότειναν τὸν ἀνωτέρω ὅστις ἐτιμῶρει μὲ θάνατον τὸν προτείνοντα μεταβολὴν τῶν θεωρικῶν χρημάτων εἰς στρατιωτικά. Ἐπειτα ὁμως ὁ νόμος οὗτος μετεβλήθη πάλιν διὰ τῆς εὐγλωττίας τοῦ Δημοσθένους. (*)

(*) Ἐπειδὴ περ χρήματα ἔχοντες στρατιωτικά οἱ Ἀθηναῖοι, ἑναγχος αὐτὰ πεποιήκασιν θεωρικά, ὥστε λαμβάνειν ἐν τῷ θεωρεῖν ἕκαστον τῶν ἐν τῇ πόλει δύο ὀβολοὺς, ἵνα τὸν μὲν ἑνα κατάσχῃ εἰς ἰδίαν τροφήν, τὸν δ' ἄλλον παρέχειν ἔχωσι τῷ ἀρχιτέκτονι τοῦ θεάτρου. Ἰστέον δὲ ὅτι τὰ χρήματα ταῦτα τὰ δημόσια, θεωρικά ἐποίησεν ἐξ ἀρχῆς ὁ Περικλῆς δι' αἰτίαν τοιαύτην· ἐπειδὴ πολλῶν θεωμένων καὶ στασιαζόντων διὰ τὸν τόπον, καὶ ξένων, καὶ πολιτῶν, καὶ λοιπὸν τῶν πλουσίων ἀγοραζόντων τοὺς τόπους, βουλόμενος ἀρέσαι τῷ δήμῳ καὶ τοῖς πένησιν, ἵνα ἔχωσι καὶ αὐτοὶ πόθεν ὠνεῖσθαι τόπους, ἔγραψε τὰ προσοδευόμενα χρήματα τῇ πόλει γενέσθαι πᾶσι θεωρικά τοῖς πολίταις. (Οὐλπιανὸς εἰς τὸν ἀ. Ὀλυνθιακόν).

(*) Εἴτα ἐπιχειρήσαντος Ἀπολλοδώρου τινὸς, πάλιν αὐτὰ ποιῆσαι στρατιωτικά, βουλόμενος Εὐβουλος ὁ πολιτευόμενος, δημαγωγὸς ὢν, πλείονα εὐνοίαν ἐπισπάσασθαι τοῦ δήμου πρὸς ἑαυτὸν, ἔγραψε νόμον τὸν κελεύοντα, θανάτῳ ζημιοῦσθαι, εἴ τις ἐπιχειροίῃ μεταποιεῖν τὰ θεωρικά στρατιωτικά. (Οὐλπιανὸς εἰς τὸν ἀ. Ὀλυνθιακόν).

(*) Πάλιν δὲ τῶν Ὀλυνθίων πρέσβεις ἀποστειλάντων εἰς τὰς Ἀθήνας, καὶ δεομένων μὴ περιδεῖν αὐτοὺς καταπολεμηθέντας, ἀλλὰ πρὸς ταῖς ὑπαρχούσαις δυνάμεσι πέμψαι βοήθειαν μὴ ξενικὴν, ἀλλὰ αὐτῶν Ἀθηναίων, ἐπεμψεν αὐτοῖς ὁ δῆμος τριή-

ρεις μὲν ἑτέρας ἑπτακαίδεκα, τῶν δὲ πολιτῶν ὀπλίτας δισχι-
λίους, καὶ ἵππεῖς τριακοσίους ἐν ναυσὶν ἱππηγοῖς, στρατηγὸν
δὲ Χάρητα τοῦ στόλου παντός. (Φιλόχωρος, Βιβλ. 5').

(*) Ἀλλὰ καὶ νόμον ἔθεντο περὶ τῶν θεωρικῶν τούτων χρη-
μάτων, θάνατον ἀπειλοῦντα τῷ γράψαντι μετατεθῆναι ταῦτα
εἰς τὴν ἀρχαίαν τάξιν καὶ γενέσθαι στρατιωτικά. (Λιβάνιος εἰς
τὴν ὑπόθεσ. τοῦ ἀ. Ὀλυνθιακοῦ).

ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

ΠΕΡΙ ΟΡΙΩΝ ΤΩΝ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΩΝ.

Ἄρθ. 237. Ὅπου μὲν ἔστι δημόσιον φρέαρ ἐντὸς ἱππικοῦ, χρῆσθαι τούτῳ· ὅπου δὲ πλεῖον ἀπέχει, ζητεῖν ὕδωρ ἴδιον.	Ἄρθ. 237. Ὅπου ὑπάρ- χει φρέαρ (πηγάδι) δημόσιον δύναται τις νὰ κάμῃ χρῆσιν αὐτοῦ, ὅταν ἀπέχη ἀπ' αὐ- τὸν ἐν ἱππικὸν (1)· ἐκ τοῦ ἐναντίου, ὀφείλει νὰ σκάπτῃ φρέαρ ἴδιόν του.
---	--

(1) Τὸ ἱππικὸν ἦτο διάστημα τεσσάρων σταδίων.

= Εἰς τὰς Ἀθήνας δὲν ὑπῆρχον οὔτε ποταμοὶ ἀένναοι, οὔτε
λίμναι, οὔτε πηγαὶ ἐν ἀφθονίᾳ· διὰ τοῦτο μετεχειρίζοντο ὡς
ἐπὶ τὸ πλεῖστον κατασκευαστὰ φρέατα. (*)

(*) Ἐπεὶ δὲ πρὸς ὕδωρ, οὔτε ποταμοῖς ἐστὶν ἀεννάοις, οὔτε
λίμναις τισὶν, οὔτ' ἀφθόνοις πηγαῖς ἢ χώρα διαρκῆς, ἀλλ' οἱ
πλεῖστοι φρέασι ποιητοῖς ἐχρῶντο, νόμον ἔγραψεν, ὅπου μὲν
ἔστι δημόσιον φρέαρ ἐντὸς ἱππικοῦ, χρῆσθαι τούτῳ (τὸ δὲ
ἱππικὸν διάστημα τεσσάρων ἦν σταδίων) ὅπου δὲ πλεῖον ἀ-
πεῖχε, ζητεῖν ὕδωρ ἴδιον. (Πλούταρχ. εἰς Σόλωνα).

"Αρθ. 238. Ἐάν τις φρέ-
αρ παρ' ἄλλοτρίῳ χωρίῳ
ὀρύττη, ὀργυιὰν ἀπολιπεῖν.

"Αρθ. 238. Ὁ θέλων νὰ
σκάψῃ φρέαρ πλησίον γηπέδου
ἄλλου ὀφείλῃ νὰ τὸ ἀνοίξῃ
μίαν ὀργυιὰν μακράν.

= Ἐπειδὴ ἦτο πιθανὸν νὰ προὔπῃρχε πηγάδιον τοῦ γεί-
τονος εἰς τὸ μέρος τοῦτο, καὶ διὰ τοῦ νέου σκαψίματος ἠδύ-
νατο νὰ βλαφθῇ ὁ γείτων, διὰ τοῦτο ὁ μέλλων νὰ ἀνοίξῃ πηγά-
διον νέον ὥφειλε νὰ κάμῃ τοῦτο μίαν ὀργυιὰν μακράν.

(*) Εἰ μήπω φρέαρ προὔπάρχει τοῦ γείτονος, καὶ διὰ τοῦ
καινοῦ ἔργου βλάπτεται. (Ἀρμενόπ.)

(*) Ἐάν τις τάφρον ἢ βόθρον ὀρύττη, ὅσον τὸ βάθος αὐτοῦ
ἦ, τοσοῦτον ἀπολείπειν.

"Αρθ. 239. Ἐάν δὲ ὀρύ-
ξαντες ὀργυιῶν δέκα βάθος
παρ' ἑαυτοῖς μὴ εὕρωσιν ὕδωρ,
τότε λαμβάνειν παρὰ τοῦ
γείτονος, ἐξάχουν ὑδρίαν δις
ἐκάστης ἡμέρας πληροῦντας.

"Αρθ. 239. Ἐάν σκάψας
τις φρέαρ δέκα ὀργυιῶν βάθους
δὲν εὕρῃ ὕδωρ, δύναται νὰ
λαμβάνῃ παρὰ τοῦ γείτονος
ἐξάχουν (1) ἀγγεῖον ὕδατος
γεμίζων αὐτὸ δις τῆς ἡμέρας.

(1) Χόος μέτρον ὕδατος· ἐξάχουν· τὸ ἀπὸ ἑξ ἡμέρας συγκεί-
μενον.

(*) Ἐάν δὲ ὀρύξαντες ὀργυιῶν δέκα βάθος παρ' ἑαυτοῖς μὴ
εὕρωσι, τότε λαμβάνειν παρὰ τοῦ γείτονος, ἐξάχουν ὑδρίαν
δις ἐκάστης ἡμέρας πληροῦντας. (Πλούταρχος εἰς βίον Σόλ.)

"Αρθ. 240. Ἐάν τις τά-
φρον ἢ βόθρον παρ' ἄλλοτρίῳ
χωρίῳ ὀρύττη, ὅσον τὸ βάθος
αὐτοῦ ἦ, τοσοῦτον ἀπολείπειν.

"Αρθ. 240. Ὅστις σκάψῃ
τάφρον ἢ λάκκον πλησίον ἄλ-
λοτρίου γηπέδου, ὀφείλει νὰ
ἀφίνῃ τόσῃν ἀπόστασιν ὅσον
βάθος ἔχει ὁ λάκκος ἢ τά-
φος.

Σ. τοῦ Μ. Σύμφωνον μὲ τὰς νεωτέρας νομοθεσίας.

(*) Βόθρους δὲ καὶ τάφρους τὸν βουλόμενον ἐκέλευσεν ὀρύσ-

σειν ὅσον ἐμβάλλοι βάθος ἀφιστάμενον μῆκος τ' ἀλλοτρίου.
(Πλούταρχος εἰς βίον Σόλωνος).

Ἄρθ. 241. Ἐάν τις αἵ-
μασίαν παρ' ἀλλοτρίῳ χωρίῳ
ὀρύγῃ, τὸν ὅρον μὴ παραβαί-
νειν. Ἐάν δὲ τείχιον, πόδα
ἀπολείπειν· ἐάν δὲ οἶκημα,
δύο πόδας.

Ἄρθ. 241. Ὅστις κατα-
σκευάσῃ αἵμασίαν (φραγμὸν)
πλησίον ἀλλοτρίου γηπέδου
δὲν δύναται νὰ ὑπερβῇ τὴν
γραμμὴν τῶν ὁρῶν· ἐάν τοῖ-
χον, ὀφείλει νὰ ἀφίνη ἀπό-
στασιν ἐνὸς ποδὸς· ἐάν δὲ οἶ-
κίαν, δύο ποδῶν.

Σ. τοῦ Μ. Σύμφωνον μὲ τὰς νεωτέρας νομοθεσίας.

Ἄρθ. 242. Εἰ δέ τις ἐν
ἀγρῷ βούλοιτο κτίσαι, τόξου
βολὴν ἀπὸ τοῦ ἀγρογείτονος
ἀπεχέτω ὀργυιάν.

Ἄρθ. 242. Ὅστις οἰκο-
δομήσῃ οἰκίαν ἐντὸς ἀγροῦ,
ὀφείλει νὰ ἀπέχῃ ἀπὸ τὴν τοῦ
ἀγρογείτονος ἐν ῥίψιμον τόξου
ἥτοι μίαν ὀργυιάν.

Σ. τοῦ Μ. Σύμφωνον μὲ τὰς νεωτέρας νομοθεσίας.

Ἄρθ. 243. Μελισσῶν
σμήνη καθιστάμενον, ἀπέχειν
τῶν ὑφ' ἐτέρου πρότερον ἰδρυ-
μένων πόδας τριακοσίους.

Ἄρθ. 243. Ὁ ἔχων σμῆ-
νος μελισσῶν ὀφείλει νὰ τὸ
τοποθετῇ τριακοσίους πόδας
μακρὰν ἀπὸ τοῦ γείτονος
στημένον πρότερον.

(*) Καὶ μελισσῶν σμήνη καθιστάμενον ἐκέλευσεν, ἀπέχειν
τῶν ὑφ' ἐτέρου πρότερον ἰδρυμένων πόδας τριακοσίους. (Πλού-
ταρχος εἰς βίον Σόλωνος).

Ἄρθ. 244. Ἐλαίαν δὲ
καὶ συκῆν ἐννέα πόδας ἀπὸ
τοῦ ἀλλοτρίου φυτεύειν, τὰ δὲ
ἄλλα δένδρα πέντε πόδας.

Ἄρθ. 244. Ἡ ἐλαία καὶ
ἡ συκῆ πρέπει νὰ φυτεύεται
ἐννέα πόδας μακρὰν ἀπὸ τὸν
ἀγρὸν τοῦ γείτονος, τὰ δὲ
ἄλλα δένδρα πέντε πόδας
μόνον.

Σ. τοῦ Μ. Σύμφωνον μὲ τὰς νεωτέρας νομοθεσίας.

= Ἐπειδὴ αἱ ῥίζαι τῶν συκῶν καὶ ἐλαιῶν ἐκτείνονται περισσότερον παρὰ τὰς τῶν ἄλλων δένδρων, προσέτι δὲ τὰ δένδρα ταῦτα προξενοῦν καὶ ἀποφορὰν τινά, διὰ τοῦτο οἱ φυτεύοντες τοιαῦτα ὀφείλουσιν νὰ ἀπομακρύνωνται περισσότερον ἀπὸ τὸν ἀγρὸν τοῦ γείτονος παρ' ὅτι ὀφείλουσιν φυτεύοντες ἄλλο εἶδος δένδρων.

(*) Ὡρίσε δὲ καὶ φυτειῶν μέτρα μάλα ἐμπείρως· τοὺς μὲν ἄλλο τι φυτεύοντας ἐν ἀγρῷ πέντε πόδας ἀπέχειν τοῦ γείτονος κελεύσας, τοὺς δὲ συκῆν ἢ ἐλαίαν, ἐννέα· πορρότέρω γὰρ ἐξικνεῖται ταῦτα ταῖς ῥίζαις· καὶ οὐ πᾶσι γειτνιᾷ τοῖς φυτοῖς ἀσινῶς, ἀλλὰ καὶ τροφήν παραιρεῖται, καὶ βλάπτουσιν ἐνίοις ἀπορρόην ἀφιάσι. (Πλούταρχος εἰς βίον Σόλωνος.)

Ἄρθ. 245. Στοιχάδας.

Ἄρθ. 245. Τὴν αὐτὴν τάξιν πρέπει νὰ φυλάττουν καὶ ὡς πρὸς τὰς Στοιχάδας. (1)

(1) Στοιχάδες εἶδος ἐλαιῶν.

(*) Σόλων δὲ καὶ Στοιχάδας τινὰς ἐλαίας ἐκάλεσε, ταῖς Μορίαις ἀντιθεῖς, ἴσως τὰς κατὰ στοῖχον πεφυτευμένας. (Πολυδεύκης βιβλ. ε.)

Ἄρθ. 246. Ἐάν τις ἐλαίαν Ἀθήνησιν ἐξορύττῃ, ἐάν μὴ εἰς ἱερὸν Ἀθηναίων δημόσιον ἢ δημοτικὸν ᾗ, ἑαυτῷ χρῆσθαι μέχρι δυοῖν ἐλαίαιν τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκάστου, ἢ ἐπὶ ἀποθανόντα δέῃ χρήσασθαι ὀφείλῃ ἐκατὸν δραχμὰς τῷ δημοσίῳ τῆς ἐλαίας ἐκάστης· τὸ δὲ ἐπιδέκατον τούτου τῆς θεοῦ εἶναι· ὀφειλέτω δὲ καὶ ἰδιώτῃ τῷ ἐπεξιόντι ἐκατὸν

Ἄρθ. 246. Ὅστις ἐκρί-
ζῶσῃ δένδρον ἐλαίας ἀπὸ τὰς Ἀθήνας ἢ ἀπὸ τὸν ἰδιὸν τοῦ ἀγρὸν, ἐκτὸς ἐὰν χρησιμεύῃ εἰς κατασκευὴν δημοσίου ναοῦ, ἢ διὰ χρῆσιν ἰδιαιτέραν τοῦ ἰδιοκτήτου, καὶ τοῦτο δύο μόνον τὸν καθέκαστον χρόνον ἢ διὰ ἐνταφιασμὸν νεκροῦ τινος, θέλει πληρόνει ἐκατὸν δραχμὰς πρόστιμον εἰς τὸ δημόσιον ταμεῖον δι'

δραχμάς καθ' ἐκάστην ἐλαίαν, τὰς δὲ δίκας εἶναι περὶ τούτων πρὸς τοὺς Ἀρχοντας, ὧν ἕκαστοι δικασταὶ εἰσὶ. Πρυτανείαν δὲ τιθέτω ὁ διώκων τοῦ αὐτοῦ μέρους· ὅτου δ' ἂν καταγνωσθῇ, ἐγγραφόντων οἱ ἄρχοντες πρὸς οὓς ἂν ἡ δίκη τοῖς Πράκτορσιν ὅτω δημοσίῳ γίνεται τοῖς Ταμίαις τῆς θεοῦ· ἐὰν δὲ μὴ ἐγγράφωσιν, αὐτοὶ ὀφειλόντων.

ἕκαστον δένδρον ἐλαίας· τὸ δὲ δέκατον μέρος αὐτοῦ τοῦ προστίμου ἀφιεροῦται εἰς τὴν Ἀθηνᾶν· θέλει πληρόνει προσέτι ἑκατὸν δραχμάς δι' ἕκαστον δένδρον ἐλαίας εἰς τὸ ἄτομον ὅπερ τὸν κατηγορήσεν. Ἡ δίκη θέλει εἰσάγεσθαι ἐνώπιον τῶν ἀρχόντων οὓσα τῆς ἀρμοδιότητός των. Ὁ κατήγορος θέλει καταβάλλει μίαν Πρυτανείαν (1) ἐξ ἰδίων του. ἐὰν δὲ ὁ κατηγορούμενος καταδικασθῇ, οἱ δικάσαντες αὐτὸν θέλουν καταγράφει τὸ ὄνομά του διὰ τῶν Πρακτόρων (2) εἰς τοὺς ἐν ἀκροπόλει πίνακας καὶ εἰς τὰ βιβλία τῶν Ταμιῶν τῆς θεοῦ· εἰς ἔλλειψιν τῆς διατυπώσεως ταύτης, καταδικάζονται οἱ ἴδιοι εἰς τὴν πληρωμὴν τοῦ προστίμου.

(1) Πρυτανεία ὠνομάζετο ἡ καταβολή, τὴν ὁποίαν ὑπεχρεόνοντο οἱ διάδικοι νὰ καταθέσουν πρὶν τῆς συζητήσεως τῆς ὑποθέσεως· ἄλλως οἱ δικασταὶ ἤρνοῦντο τὴν δίκην. Ὅταν τὸ ποσὸν τῆς ὑποθέσεως ἦτον ἀπὸ ἑκατὸν μέχρι χιλίων δραχμῶν, ἡ Πρυτανεία ἦ ἡ καταβαλλομένη ποσότης ἦτο τρεῖς δραχμαί· ὅταν δὲ ἀνέβαινεν ἀπὸ χιλίας μέχρι τῶν δέκα χιλιάδων, ἦτο τριάκοντα δραχμαί. Ἡ καταβαλλομένη ποσότης διενέμετο μεταξὺ τῶν δικαστῶν μετὰ τὸ τέλος τῆς δίκης. Ἐκτὸς τῆς Πρυτανείας ἀπαραιτήτως ἀναγκαίας δι' ἐκάστην ὑπόθεσιν,

ὑπῆρχον καὶ ἄλλαι εἰδικαὶ καταβολαὶ διὰ τινας ὑποθέσεις· καθὼς ἦσαν ἡ Προκαταβολή, Παράστασις καὶ Ἐπιβολή.

(2) Πράκτορες ὠνομάζοντο οἱ Εἰσπράκτορες τῶν προστίμων.

= Ἦτον ἀπηγορευμένον νὰ ἐκριζόνη τις δένδρον ἐλαίας ἀπλῶς καὶ ὥς ἔτυχε εἰς ὅποιονδήποτε μέρος καὶ ἂν ἦτο.

(*) Ὁ δὲ νόμος ἀπαγορεύει μηδ' ἐκ τοῦ αὐτοῦ χωρίου τοῦ πατρῷου ἐλαίαν ἐξορύττειν. (Δημοσθ.)

(*) Τὰ μὲν Πρυτανεῖα ὠρισμένα, ὅτι ἔδει καταβαλεῖν πρὸ τῆς δίκης τὸν διώκοντα, καὶ τὸν διωκόμενον· εἰ δὲ μὴ, διέγραφον τὴν δίκην οἱ Εἰσαγωγεῖς· ὁ δὲ ἡττηθεὶς ἀπεδίδου τὸ παρ' ἀμφοτέρων δοθέν. Ἐλάμβανον δὲ αὐτὸ οἱ δικασταί. Οἱ μὲν καὶ ἀπὸ ἑκατὸν δραχμῶν ἄχρι χιλίων δικαζόμενοι, τρεῖς δραχμὰς κατετίθεντο· οἱ δὲ ἀπὸ χιλίων μέχρι μυρίων, τριάκοντα· οἱ δὲ οἷονται Πρυτανεῖα εἶναι τὸ ἐπιδέκατον τοῦ τιμήματος, κατατίθεσθαι δ' αὐτὸ τοὺς γραψαμένους ἐπὶ μισθοποδοσίᾳ τῶν δικαστῶν. (Πολυδεύκης).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

ΠΕΡΙ ΓΛΙΩΝ ΚΑΙ ΖΩΩΝ.

Ἄρθ. 247. Μὴ κτᾶσθαι | Ἄρθ. 247. Δὲν συγχω-
γῆν, ὅπόσῃν ἂν βούληταί τις. | ρεῖται εἰς οὐδένα νὰ ἀποκτή-
| σῃ ὅσα μέτρα γῆς θέλει.

= Θέλων ὁ Σόλων νὰ ἀποφύγῃ, ὅσον ἡδύνατο, τὴν ἀνισότητα τῶν καταστάσεων τῶν πολιτῶν, ἣτις δὲν συνέτεινε πολὺ εἰς τὴν διατήρησιν τῆς πολιτείας, ἀπηγόρευσε ν' ἀποκτᾶ τις ὅσῃν γῆν ἤθελε.

(*) Διότι μὲν οὖν ἔχει τινὰ δύναμιν εἰς τὴν πολιτικὴν κοινωνίαν ἡ τῆς οὐσίας ὁμαλότης, καὶ τῶν πάλαι τινὲς φαίνονται διεγνωκότες· οἷον καὶ Σόλων ἐνομοθέτησε, καὶ παρ' ἄλλοις ἐστὶ

νόμος, ὅς κωλύει κτᾶσθαι γῆν, ὁπότην ἂν βούληται τις.
(Ἀριστοτέλης. Πολιτ.)

Ἡ γὰρ τοιαύτης κτήσεως αὐτάρκεια, πρὸς ἀγαθὴν ζωὴν
οὐκ ἄπειρος ἐστίν, ὥσπερ Σόλων φησὶ ποιήσας,

Πλούτου δ' οὐδὲν τέρμα πεφασμένον ἀνδράσι κεῖται,

Κεῖται γὰρ, ὥσπερ καὶ ταῖς ἄλλαις τέχναις· οὐδὲν γὰρ
ὄργανον ἄπειρον οὐδεμιᾶς ἐστὶ τέχνης, οὔτε πλήθει, οὔτε με-
γέθει· ὁ δὲ πλοῦτος ὀργάνων πλήθός ἐστιν οἰκονομικῶν καὶ πο-
λιτικῶν. (Ἀριστοτέλης Πολιτ.)

Ἄρθ. 248. Ὁ τὰ πα-
τρῶα κατεδηδοκῶς, ἢ ὧν ἂν
κληρονόμος γένηται, ἄτιμος
ἔστω.

Ἄρθ. 248. Ὁ φθείρων
τὴν πατρικὴν ἢ ἄλλην τινὰ
κληρονομικὴν τοῦ περιουσίαν
τιμωρεῖται μὲ τὴν ποινὴν
τῆς ἀτιμίας.

Σ. τοῦ Μ. Τὸ τῆς πωλήσεως τῶν πατρικῶν κτημάτων ἀντικείμενον
θεωρούμενον ὡς καταισχύνη ἀπαντὰ τις καὶ εἰς πολλὰ μέρη τῆς σήμε-
ρον ἐλευθέρας Ἑλλάδος.

Κατὰ τὰς νεωτέρας νομοθεσίας δύναται νὰ διορισθῇ κηδεμῶν εἰς
τοὺς ἀσώτους.

= Εἰς τὰς Ἀθήνας ἐθεωρεῖτο καταισχύνη νὰ πωλήσῃ τις
τὰ πατρικὰ ἢ κληρονομικά του πράγματα, πολὺ περισσότερον
νὰ τὰ φθείρῃ. Ὁ τελευταῖος οὗτος ἐτιμωρεῖτο μὲ τὴν ποινὴν
τῆς ἀτιμίας.

(*) Ὁμοίως δὲ καὶ τὴν οὐσίαν πωλεῖν οἱ νόμοι κωλύουσιν,
ἀλλὰ τοὺς παλαιοὺς κλήρους διασώζειν. (Ἀριστοτέλ. Πολιτ.)

Ἄρθ. 249. Τῷ κομίσαντι
λύκον πέντε δραχμὰς δίδο-
σθαι· λυκίδα δὲ, μίαν.

Ἄρθ. 249. Ὅστις φέρει
λύκον, λαμβάνει πέντε δραχ-
μὰς δῶρον· λυκίδα δὲ δραχ-
μὴν μίαν.

= Θέλοντες οἱ Ἀθηναῖοι νὰ ἐμψυχώσουν τὴν ποιμενικὴν
προφυλάττοντες αὐτὴν ἀπὸ τὰς ἀρπαγὰς τῶν ἀγρίων ζώων,
προσδιώρισαν δῶρον εἰς τοὺς φονεύοντας λύκον ἢ λυκίδα, ἀπὸ
τοὺς ὁποίους φαίνεται ἦσαν πολλοὶ τότε εἰς τὴν Ἀττικὴν.

(*) Λύκον δὲ τῷ κομίσαντι, πέντε δραχμὰς ἔδωκε· Λυκίδα

δὲ, μίαν· ὧν φησὶν ὁ Φαληρεὺς Δημήτριος τὸ μὲν, βοὸς εἶναι, τὸ δὲ, προβάτου τιμήν. Ἀρχαῖον δὲ τοῖς Ἀθηναίοις τὸ πολεμεῖν τοῖς Λύκοις βελτίονα νέμειν ἢ γεωργεῖν χώραν ἔχουσι. (Πλούταρχ. εἰς βίον Σόλωνος.)

Ἀρθ. 250. Βοῦν ἀρότην μὴ θύειν.	Ἀρθ. 250. Δὲν συγχωρεῖται εἰς οὐδένα νὰ θυσιάσῃ βοῦν γεωργικόν.
--	--

= Ἦτον ἀπηγορευμένον νὰ θυσιάζωσι βοῦν προσδιωρισμένον διὰ ἄροτρον ἢ δι' ἄμαξαν. (*)

(*) Νόμος καὶ οὗτος Ἀττικὸς, βοῦν ἀρότην, καὶ ὑπὸ ζυγὸν πονήσαντα σὺν ἀρότρῳ, ἢ καὶ σὺν τῇ ἀμάξῃ, μηδὲν τοῦτον θύειν. (Αἴλιαν. Ποικίλ. ἱστορ.)

Ἀρθ. 251. Βοῦς μὴ καταθύεσθαι.	Ἀρθ. 251. Δὲν συγχωρεῖται νὰ σφάζωσι βόας.
---------------------------------------	---

= Νόμος νεώτερος. Ἐπειδὴ εἶχε γίνει ἔλλειψις βοῶν εἰς τὰς Ἀθήνας, θέλοντες νὰ τ' ἀφήσουν νὰ πληθύνουν, ἀπηγόρευσαν νὰ σφάζωσιν ἀπὸ αὐτούς. (*)

(*) Καὶ κατὰ χρόνον δέ τινα ἐκλιπόντων τῶν βοῶν, νομοθετηθῆναι διὰ τὴν σπάνιν ἀπέχεσθαι αὐτοὺς τῶν ζώων, συνάγειν βουλομένους καὶ πληθῦσαι τῷ μὴ καταθύεσθαι. (Φιλόχωρος, Βιβλ. Θ').

Ἀρθ. 252. Μὴ σφάττειν πρόβατον ἄπεκτον ἢ ἄτοκον.	Ἀρθ. 052. Δὲν συγχωρεῖται εἰς οὐδένα νὰ σφάξῃ πρόβατον μικρότερον τοῦ ἐνὸς ἔτους.
---	--

= Ἀπηγορεύθη καὶ ἡ σφαγὴ τῶν ἀρνίων διὰ τὴν σπανιότητα αὐτῶν τῶν ζώων. (*)

(*) Ἦν δὲ καὶ παλαιὸς νόμος τῆς ἐπιγονῆς ἕνεκα τῶν θρεμμάτων μὴ σφάττειν πρόβατον ἄπεκτον ἢ ἄτοκον (Ἀνδροτίων παρ' Ἀθηναίῳ, Βιβλ. Α').

(*) Ἐπεὶ τοι καὶ Ἀθήνησι νενόμιστο, ἡγουν νόμος ἦν, ἀπέκτου ἀρνὸς μηδένα γεύεσθαι· ἐπιλιπούσης ποτὲ φασὶ τῆς τῶν ζώων τούτων γενέσεως. (Εὐσταθ. Παρεκβολ. εἰς τὸ Ω τῆς Ἰλιάδος).

"Αρθ. 253. Ζῶα μὴ σίνε-
σθαι.

"Αρθ. 253. Δὲν συγχω-
ρεῖται εἰς οὐδένα νὰ βλάβη
τὰ ζῶα.

= Ὁ νόμος οὗτος ἦτο τοῦ Τριπτολέμου, παλαιοῦ νομοθέ-
του τῶν Ἀθηνῶν, ἐκ τῆς νομοθεσίας τοῦ ὁποίου δὲν σώζονται
παρὰ τρεῖς νόμοι μόνον. Ἦγουν ὅτι χρεωστεῖ ἕκαστος νὰ τιμᾷ
τοὺς γονεῖς του, νὰ θυσιάζῃ καρποὺς πρὸς τοὺς θεοὺς, καὶ νὰ
μὴ βλάβη τὰ ζῶα. (*)

(*) Τῶν τοίνυν Ἀθήνησι νομοθετῶν Τριπτόλεμον παλαιότα-
τον παρειλήφαμεν, περὶ οὗ Ἑρμιππος ἐν δευτέρῳ περὶ τῶν
νομοθετῶν γράφει ταῦτα. Φησὶ δὲ καὶ Τριπτόλεμον Ἀθηναίοις
νομοθετῆσαι, καὶ τῶν νόμων αὐτοῦ τρεῖς ἔτι Ξενοκράτης ὁ
φιλόσοφος λέγει διαμένειν Ἐλευσίνι, τοὺς δὲ γονεῖς τιμᾶν,
θεοὺς καρποῖς ἀγάλλειν, ζῶα μὴ σίνεσθαι. (Ἑρμιππος).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

ΠΕΡΙ ΠΩΛΗΣΕΩΣ ΚΑΙ ΑΓΟΡΑΣ ΚΑΙ ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΕΩΣ ΑΚΙΝΗΤΩΝ.

"Αρθ. 254. Τὸν ἀμφισβη-
τοῦντα χωρίου, δικάζεσθαι
τῷ ἔχοντι αὐτὸ, καρποῦ· εἰ
δὲ οἰκίας, ἐνοικίου.

"Αρθ. 254. Ὁ φιλονεικῶν
κατοχὴν ἀγροῦ τινὸς θέλει
ἐνάγει τὸν διακατέχοντα αὐ-
τὸν διὰ τῆς ἀγωγῆς ὀνομαζο-
μένης καρποῦ· ὁ δὲ οἰκίαν διὰ
τῆς ἀγωγῆς, ἐνοικίου δίκην.

Σ. τοῦ Μ. Τὸ περὶ ἀγωγῆς τοῦτο ἄρθρον εἶναι σύμφωνον μὲ τὰς
παρὰ τῆς Ῥωμαϊκῆς καὶ Γαλλικῆς νομοθεσίας ὀνομαζομένας Actions
possessoires et pétitoires (περὶ κατοχῆς καὶ κυριότητος.)

= Ὁ μέλλων νὰ διεκδικήσῃ τὴν κατοχὴν ἀγροῦ τινὸς ἢ
οἰκίας ὡς κακῶς διακατεχομένων παρὰ τινος ὥφειλε νὰ κινή-
σῃ πρότερον τὴν ἀγωγὴν ὀνομαζομένην χωρίου καρποῦ ἢ καρ-
ποῦ δίκην ἐπὶ ἀγροῦ· ἐὰν δὲ ἐπὶ οἰκίας, ἐνοικίου δίκην. Ἀφοῦ

δὲ ἐλάμβανεν ἀπόφασιν κατὰ τοῦ ἐναγομένου, ἐκίνει ἔπειτα δευ-
τέραν ἀγωγὴν ὀνομαζομένην οὐσίας δίκην, δι' ἧς ἐζητοῦσε τὴν
οἰκίαν ἢ τὸν ἀγρὸν ὡς ἰδιοκτησίαν τοῦ καὶ ἂν μετὰ τὴν δευ-
τέραν ἀγωγὴν καὶ ἀπόφασιν, ὁ καταδικαζόμενος δὲν παρέδιδε
τὰ κτήματα εἰς τὸν ἰδιοκτήτην, οὗτος ἐκίνει καὶ τρίτην ἀγω-
γὴν ὀνομαζομένην ἐξούλης δίκην (ἐξώσεως), καὶ αὕτη ἡ ἀγωγὴ
ἐφηρμόζετο εἰς ἕκαστον πρῶγμα ἀδίκως κατακρατούμενον. (*)

(*) Εἰ γάρ τι ἐγκαλεῖς τῷ δε τῷ μεираκίῳ, καὶ τῶν σῶν
τι ἔχει, δίκασαι αὐτῷ κατὰ τοὺς νόμους, εἰ μὲν χωρίου ἀμ-
φισβητεῖς, καρποῦ, εἰ δὲ οἰκίας, ἐνοικίου. (Οὐσίας κατὰ Δη-
μοσθένους ἐπιτροπῆς).

(*) Οἱ ἀμφισβητοῦντες, ὡς προσηκούσης αὐτοῖς, λαγχά-
νουσι τοῖς διακρατοῦσιν· εἴτα ἐλόντες, λαγχάνουσι περὶ ἐπι-
καρπίας. (Σουΐδας).

(*) Οὐσίας δίκη, οἱ δικαζόμενοι περὶ χωρίων ἢ οἰκιῶν, πρὸς
τοὺς ἔχοντας οὐσίας, ἐδικάζοντο τὴν δευτέραν δίκην· ἡ δὲ
προτέρα ἦν τῶν μὲν οἰκιῶν, ἐνοικίου, τῶν δὲ χωρίων, καρποῦ·
τρίτη ἐπὶ τούτων ἐξούλης· καὶ ἐξῆν τοῖς ἐλοῦσι κρατεῖν τῶν
κτημάτων, καὶ εἰ τὴν δίκην τὴν τοῦ καρποῦ, ἢ τοῦ ἐνοικίου,
καὶ εἰ τὴν δευτέραν ἠττηθεῖεν τὴν τῆς οὐσίας· εἰ δὲ καὶ ἐξού-
λης ἀλοῖεν, οὐκέτι ἐξῆν ἐπικρατεῖν, ἀλλ' ἐξίστασθαι ἔδει ἡδὴ
τῶν κτημάτων τοῖς καταδικασαμένοις. (Ἀρποκρατίων).

Ἄρθρ. 255. Ἀψευδεῖν κατὰ τὴν ἀγοράν.	Ἄρθ. 255. Οἱ ἔμποροι δὲν πρέπει νὰ ψεύδωνται εἰς τὴν ἀγοράν.
---	--

Σ. τοῦ Μ. Σύμφωνον ἐν μέρει μὲ τὴν σημερινὴν νομοθεσίαν μας.
Ὅρα Διάταγμα ἑκτῆς Ἀπριλίου 1835 περὶ ἀγορανομικῶν διατάξεων.

= Τὸ ψεῦδος ἦτον ἀπηγορευμένον μεταξὺ τῶν ἐμπορευομέ-
νων. Ἀγορανόμοι τινὲς περιεφέροντο ἐπίτηδες διὰ νὰ διατηροῦν
τὴν εὐκοσμίαν. Ὁ πωλητὴς δὲν ἠδύνατο π. χ. νὰ ζητῇ δέκα
δραχμὰς δι' ἓν ἀντικείμενον, καὶ ἔπειτα νὰ τὸ δίδῃ μόνον πέν-
τε, ἀλλ' οὔτε ὁ ἀγοραστὴς νὰ προσφέρῃ δραχμὰς πέντε καὶ

ἔπειτα νὰ δίδῃ δέκα, οὔτε νὰ προσφέρῃ πᾶρυσότερον παρ' ὅ,τε ὁ πωλητὴς ἐζητοῦσε. (*)

(*) Πολιτείαν γὰρ ἀψευδῇ μέχρι τῶν ὠνίων διώκοντες. (Οὐλπιανός).

(*) Δυσὶν τούτων ἐπιμελεῖσθαι δεῖν τοὺς Ἀγορανόμους, τῆς τε ἐν τῇ ἀγορᾷ εὐκοσμίας, καὶ τοῦ ἀψευδεῖν μὴ μόνον τοὺς πιπράσκοντας, ἀλλὰ καὶ τοὺς ὠνουμένους. (Θεόφραστος).

Ἄρθ. 256. Τοὺς ἰχθυο- πώλας μὴ ἀποδοῦναι τοὺς ἰχθύας ἐλάττονος ἥς εἶπον τιμῆς, ἢ εἰς τὸ δεσμωτήριον ἀπάγεσθαι.	Ἄρθ. 256. Οἱ ἰχθυοπῶ- λαι οἵτινες δώσουν τοὺς ἰχθύ- ας ὀλιγώτερον ἀφ' ὅσῃν προσ- διώρισαν τιμὴν, φυλακίζον- ται.
---	---

= Διὰ νὰ ἀναγκάζωνται οἱ ἰχθυοπῶλαι νὰ δίδουν εὐθὺνὰ τοὺς ἰχθύας των, καὶ νὰ μὴν ἐκπίπτουν ἔπειτα τὴν τιμὴν αὐτῶν διὰ τὴν κακὴν ποιότητά των διὰ ν' ἀπαλλαχθῶσιν ἀπὸ αὐτοῦς.

Ἄρθ. 257. Τοὺς ἰχθυο- πώλας μὴ ῥαίνειν τοὺς ἰχθύς σαπρούς.	Ἄρθ. 257. Δὲν συγχω- ρεῖται εἰς τοὺς ἰχθυοπώλας νὰ ῥαντίζουν μὲ ὕδωρ τοὺς σαπρούς ἰχθύας των.
---	--

= Διὰ νὰ μὴν ἀπατῶνται οἱ ἀγορασταὶ νομίζοντες αὐτοὺς προσφάτους. (*)

(*) Ἐπεὶ γὰρ αὐτοῖς οὐκ ἔτ' ἐστ' ἐξουσία ῥαίνειν, ἀπείρηται καὶ τοῦτο τῷ νόμῳ. (Ξέναρχος).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

ΠΕΡΙ ΤΟΚΙΣΤΩΝ.

Ἄρθ. 258. Τὸ ἀργύριον στάσιμον εἶναι ἐφ' ὅπόσον ἂν βούληται ὁ δανείζων.	Ἄρθ. 258. Ὁ δανείζων δὲν δύναται ν' ἀπαιτῇ παρὰ τὸν συμφωνηθέντα τόκον.
--	--

= Δέν ἐσυγχωρεῖτο εἰς οὐδένα νὰ ζητῇ περισσότερον τόκον παρ' ὅσον ἐσυμφώνησεν ἡδύνατο μ' ὅλον τοῦτο νὰ συμφωνήσῃ τις ὅσον τόκον ἤθελεν. (*)

(*) Καί μοι ἀνάγνωθι τούτους τοὺς νόμους τοῦ Σόλωνος τοὺς παλαιούς, *Τὸ ἀργύριον στάσιμον εἶναι*, ἐφ' ὅπόσον ἂν βούληται ὁ δανείζων τὸ στάσιμον. Τοῦτο ἐστίν, ὃ βέλτιστε, οὐ ζυγῷ ἰστάναι, ἀλλὰ τόκον πράττεσθαι ὅπόσον ἂν βούληται. (Λυσίας κατὰ Θεομνήστου).

"Αρθ. 259. Μὴ λαμβάνειν πολλοὺς τόκους.

"Αρθ. 259. Δέν συγχωρεῖται νὰ λαμβάνῃ τις ὑπερόγκους τόκους.

Σ. τοῦ Μ. Σύμφωνον μὲ τὰς νεωτέρας νομοθεσίας κατὰ τὰς ὁποίας δέν δύναται τις νὰ λάβῃ περισσότερον ἀπὸ τὸν παρὰ τῆς Κυβερνήσεως προσδιωρισμένον τόκον.

= Νόμος νεώτερος. Ὁ ἐλάχιστος ὅρος τοῦ τόκου εἰς τὰς Ἀθήνας ἦτο δέκα ἐπὶ τοῖς ἑκατὸν, καὶ ὁ μέγιστος τριάκοντα ἐξ ἐπὶ τοῖς ἑκατόν. Ὁ τόκος τῶν ναυτικοδανείων δέν ὑπερέβαινε τὸν τελευταῖον μέγιστον ὅρον.

Ὁ τρόπος τῆς ἐκφράσεως ἐκείνων, οἵτινες ἔμελλον νὰ ζητήσωσι δέκα π. χ. τοῖς ἑκατὸν ἦτον ὁ ἀκόλουθος. Ἐπὶ πέντε ὀβολοῖς· ὅταν δώδεκα τοῖς ἑκατὸν, ἐπὶ δραχμῇ· ὅταν δεκαεξ, ἐπὶ ὀκτὼ ὀβολοῖς· ὅταν δεκαοκτὼ, ἐπ' ἐννέα ὀβολοῖς· ὅταν εἰκοσιτέσσαρα ἢ τριάκοντα ἐξ ἐπὶ δυσὶ, τρισὶ δραχμαῖς. Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀναφερομένων ὀβολῶν καὶ ὁ τῆς δραχμῆς διπλασιαζόμενος ἐφάνεραν τὸ ποσόν, ὅπερ ὤφειλε νὰ πληρόνῃ τις κατὰ μῆνα εἰς τὰ ἑκατόν. Περιπλέον τῶν τριάκοντα ἐξ τοῖς ἑκατὸν δέν ἐσυγχωρεῖτο νὰ λαμβάνῃ τις τόκον.

"Αρθ. 260. Εἰς ἃ τις ἀπετίμησε, μὴ εἶναι δίκας, οὔτ' αὐτοῖς, οὔτε κληρονόμοις.

"Αρθ. 260. Ὁ θέσας εἰς ὑποθήκην τὰ κτήματά του δέν δύναται νὰ τ' ἀπαιτήσῃ οὔτε αὐτὸς, οὔτε οἱ κληρονόμοι του.

= Ὅστις ἐδανείζετο χρήματα ὑποθηκεύων τὰ κτήματά του δέν ἡδύνατο νὰ ἀπαιτήσῃ ταῦτα, ἂν δέν ἐπλήρουνε πρότε-

ρον τὸ χρέος του. Ὁ τρόπος μὲ τὸν ὁποῖον ὑπεθήκευέ τις τὰ κτήματά του ἦτον ὁ ἀκόλουθος· Ἐνώπιον τοῦ κτήματος ἤγειρον στήλην ἐπὶ τῆς ὁποίας ἐνέγραφον τὸ χρέος καὶ τὸ ὄνομα τοῦ ὀφειλέτου καὶ τοῦ δανειστοῦ. Ἡ στήλη αὕτη ὠνομάζετο ὄρος. Τοῦτο δ' ἐχρησίμευε διὰ νὰ μὴν ἀπατηθῇ ἕτερος καὶ δανείσῃ ἐπὶ τῷ αὐτῷ ὑποθηκευμένῳ κτήματι· ὅπερ ὁμοιάζει μὲ τὸ παρ' ἡμῖν λεγόμενον βιβλίον τῶν ὑποθηκῶν. (*)

(*) Ὅρους ἐφεστάναι χωρίων· λίθος δ' ἦν, ἡ στήλη τις δηλοῦσα ὡς ἔστιν ὑπόχρεων τὸ χωρίον· ἐπὶ δὲ τούτου ἔλεγον καὶ τὸ ἐστίχθαι τὸ χωρίον, ὡς τὸ ἐναντίον ἄσικτον. (Πολυδεύκης).

(*) Ἀσικτον, οὕτως ἐκάλουν οἱ Ἀττικοὶ τὸ ἐλεύθερον χωρίον καὶ μὴ ὑποκείμενον χρήστῃ· εἴρηται δὲ ὅτι τοῖς ὑποκειμένοις χρέεσι χωρίοις εἰώθασιν ἐγκαταπηγνύειν στήλην, ἣν ἐκάλουν ὄρον· ἐν ἣ ἐκεχάρχκετο τὸ χρέος καὶ ὁ χρήστης· ἵνα μὴ πλανηθεῖς ἕτερος ὡς ἐπὶ καθαρῷ, αὐτῷ δανείσῃ· τὸ δὲ ἐλεύθερον ἄσικτον ἐκάλουν. (Ἑτυμολογικόν).

Ἄρθ. 261. Τὰς ἐγγύας ἐπετείους εἶναι.		Ἄρθ. 261. Αἱ ἐγγυήσεις δίδονται δι' ἓν ἔτος.
--	--	---

= Ὅταν τις ἐδάνειζε χρήματα ἐπὶ ἐγγυήσει ἄλλου τινός, ὁ ἐγγυητὴς δὲν ἦτον ὑπόχρεως εἰμὴ δι' ἓν μόνον ἔτος. Μετὰ παρέλευσιν τῆς προθεσμίας ταύτης ὁ δανείσας ὤφειλε νὰ ζητήσῃ ἀνανέωσιν τῆς ἐγγυήσεως. (*)

(*) Λάβε δὴ μοι καὶ τὸν νόμον, ὃς κελεύει τὰς ἐγγύας ἐπετείους. Καὶ οὐκ ἰσχυρίζομαι τῷ νόμῳ, ὡς οὐδεῖμε δίκην δοῦναι, εἰ ἐνεγγυησάμην, ἀλλὰ μάρτυρά μοι φημι τὸν νόμον εἶναι τοῦ μὴ ἐγγυήσασθαι καὶ αὐτὸν τοῦτον· ἐδεδίκαστο γὰρ ἂν μοι τῆς ἐγγύης ἐν τῷ χρόνῳ, τῷ ἐν τῷ νόμῳ γεγραμμένῳ. (Δημοσθένης πρὸς Ἀπατούριον).

Ἄρθ. 262. Ἐπὶ τοῖς σώμασι μηδὲνα δανείζειν.		Ἄρθ. 262. Δὲν συγχωρεῖται εἰς οὐδέν· νὰ δανείσῃ χρήματα ἐπὶ ἐλευθέρου ἀν- θρωπίνου σώματος.
--	--	--

Σ. τοῦ Μ. Σύμφωνον μὲ τὰς νεωτέρας νομοθεσίας.

= Πρὶν τῆς νομοθεσίας τοῦ Σόλωνος ἦτο συνήθεια εἰς τὰς Ἀθήνας νὰ δανείζωνται χρήματα ἐπὶ τοῦ σώματός των, καὶ μὴ δυνάμενοι ἔπειτα νὰ τὰ πληρώσωσιν ἐπωλοῦντο παρὰ τῶν δανειστῶν ὡς δοῦλοι ἐχόντων τὸ δικαίωμα τοῦτο, καὶ οὕτω ἐλάμβανον τὰ χρήματά των οἱ δανεισταί. Ὁ δὲ Σόλων κατήργησε τὸν νόμον τοῦτον διὰ τῆς Σεισαχθείας ἥτοι ἀφέσεως τῶν χρεῶν ἀπαγορεύσας τὸ δάνειον ἐπὶ ἀνθρωπίνου σώματος. (*)

(*) Δοκεῖ δὲ καὶ τοῦτον τὸν νόμον ὁ Σόλων εἰς τὰς Ἀθήνας μετενεγκεῖν ὃν ὠνόμασε Σεισάχθειαν, ἀπολύσας τοὺς πολίτας ἅπαντας τῶν ἐπὶ τοῖς σώμασι πεπιστευμένων δανείων. (Διόδωρ. Σικελ. Α').

(*) Ἡγούμενος δεῖν εἶναι τὰ σώματα τῶν πόλεων, ἵνα τὰς καθηκούσας λειτουργίας ἔχωσιν αἱ πόλεις καὶ κατὰ πόλεμον καὶ κατ' εἰρήνην· ἄτοπον γὰρ στρατιώτην εἰς τὸν ὑπὲρ τῆς πατρίδος προϊόντα κίνδυνον, εἰ τύχοι, πρὸς δάνειον ὑπὸ τοῦ πιστεύσαντος ἀπάγεσθαι καὶ τῆς τῶν ἰδιωτῶν πλεονεξίας ἕνεκα κινδυνεύειν τὴν κοινὴν ἀπάντων σωτηρίαν. (Διόδωρ. Σικελ.).

Ἀρθ. 263. Εἴ τις ἐκπρο-
θεσμήσειε καὶ καταβάλοι τὰς
δίκας, ἐξεῖναι ἄπτεσθαι αὐ-
τοῦ τῶν κτημάτων.

Ἀρθ. 263. Ὅστις δὲν
πληρώσῃ εἰς τὴν προσδιορι-
σθεῖσαν παρὰ τοῦ δικαστηρί-
ου ἡμέραν, τὰ κτήματά του
κατέχονται.

Σ. τοῦ Μ. Σύμφωναν μὲ τὰς νεωτέρας νομοθεσίας.

= Λαβὼν δ' ὑπερήμερον, καὶ ἔχων, οὐδενὸς ἠψάμην πώπο-
τε τῶν τούτου· ἰδοὺ γοῦν τοῦ νόμου διδόντος εἴτις ἐκπροθεσ-
μήσειε καὶ καταβάλοι τὰς δίκας, ἐξεῖναι ἄπτεσθαι αὐτοῦ τῶν
κτημάτων· καὶ τοι ἐκέλευον οἱ νόμοι τῶν ἐνεχύρων λαμβάνε-
σθαι. (Οὐλπιανός).

Ἀρθ. 264. Τὸ τῆς ἐξού-
λης δίκης τίμημα εἶναι δη-
μόσιον.

Ἀρθ. 264. Τὸ προερχό-
μενον πρόστιμον ἀπὸ τὴν
ἐξούλης (ἐξώσεως) δίκην ἀνή-
κει εἰς τὸ δημόσιον.

= Ἡ περὶ ἐξούλης δίκη ἦτο, (ὄρα ἄρθρ. 254), ὅταν καταδικαζόμενός τις νὰ παραδώσῃ οἰκίαν ἢ ἀγρὸν δὲν ὑπῆκουεν εἰς τὸ δικαστήριον, καὶ διὰ τὴν ἀπείθειαν ταύτην τοῦ ἐπεβάλλετο πρόστιμον, τὸ ὅποῖον ἀνῆκεν εἰς τὸ δημόσιον. (*)

(*) Ἐξούλης, ὄνομα δίκης, ἣν ἐπάγουσιν οἱ φάσκοντες ἐξείργεσθαι τῶν ἰδίων κατὰ τῶν ἐξειργόντων· δικάζονται δὲ ἐξούλης καὶ πὶ τοῖς ἐπιτιμίαις, οἱ μὴ ἀπολαμβάνοντες ἐν τῇ προσηκούσῃ προθεσμίᾳ ὑπερημέρων γιγνομένων τῶν δικασθέντων, οἱ δὲ ἀλόντες ἐξούλης, καὶ τῷ ἐλόντι ἐδίδοσαν ἃ ἀφηροῦντο αὐτοῦ, καὶ τῷ δημοσίῳ κατετίθεσαν τὰ τιμηθέντα. (Ἀρποκρατίων).

Ἄρθ. 265. Ἐκατὸν δρα- | Ἄρθ. 265. Ἡ μναῖ ἀξί-
χμῶν τὴν μναῖν εἶναι. | ζει ἑκατὸν δραχμάς.

= Οἱ Ἀθηναῖοι εἶχον τριῶν εἰδῶν νομίσματα· ἀργυρᾶ, χρυσᾶ καὶ χάλκινα, ὀνομαζόμενα οὕτω· λεπτὸν χαλκοῦν, δίχαλκον, ἡμιώβολον, ὀβολός, δυώβολον, τετρώβολον, δραχμὴ, δίδραχμον, τετράδραχμον, πεντάδραχμον, μναῖ, καὶ τάλαντον. Τὰ ἀργυρᾶ νομίσματα ἦσαν περισσότερον ἐν χρήσει, ἀλλ' ἦσαν κακῶς κατεσκευασμένα· τὸ τάλαντον ἥξιζεν ἐξήκοντα μναῖς, (ἦγουν ἐξ χιλιάδας δραχμάς ἰδικάς μας)· ἡ μναῖ ἑκατὸν δραχμάς· ἡ δραχμὴ ἐξ ὀβολουῶν (ἦτο δὲ τῆς αὐτῆς ἀξίας μὲ τὴν ἰδικήν μας)· ὁ ὀβολός ὀκτὼ χαλκοῦς, ὁ χαλκοῦς 7 λεπτά· ἡ δραχμὴ 336 λεπτά (τὰ ὅποια δὲν ἦσαν τῆς αὐτῆς ἀξίας μὲ τὰ ἰδικά μας). Ἡ μναῖ ἥξιζε κατ' ἀρχὰς 75 δραχμάς· ἀλλ' ὁ Σόλων ἡύξησεν ἔπειτα τὴν ἀξίαν τῆς εἰς 100. (*)

(*) Καὶ τὴν ἅμα τούτῳ γενομένην τῶν τε μέτρων ἐπαύξησιν καὶ τοῦ νομίσματος τιμὴν· ἑκατὸν γὰρ ἐποίησε δραχμῶν τὴν μναῖν, πρότερον ἐβδομήκοντα καὶ πέντε οὔσαν». (Πλούταρχ. Σόλωνος).

Ἄρθ. 266. Ἐάν τις τὸ νόμισμα διαφθείρῃ, θάνατον τὴν ζημίαν εἶναι. | Ἄρθ. 266. Ὅστις παρα-
 | χαράξῃ νόμισμα τιμωρεῖται
 | μὲ θάνατον.

Σ. τοῦ Μ. Αἱ νεώτεραι νομοθεσίαι εἶναι συγκαταβατικώτεραι.

= Οἱ γὰρ Ἀθηναῖοι τῷ πρὸς τοὺς Χίους μίσει φερόμενοι, ἐν τοῖς ἀδοκίμοις ἑαυτῶν νομίσμασι τὸν τοῦ Χ. τύπον ἐγχαράττοντες ἀπέρριπτον βδελυσσόμενοι. (Ἐτυμολογικὸν Μέγα.)

Ἄρθ. 267. Ἀργύριον δὲ μὴ ἐξεῖναι ἐκδοῦναι Ἀθηναίων καὶ τῶν μετοίκων τῶν Ἀθήνησι μετοικούντων, μηδενὶ ὧν οὗτοι κύριοι εἰσὶν εἰς ναῦν, ἥτις ἂν μὴ μέλλῃ ἄξειν σῖτον Ἀθήναζε, καὶ τἄλλα τὰ γεγραμμένα περὶ ἐκάστου αὐτῶν. Ἐὰν δέ τις ἐκδῷ παρὰ ταῦτα, εἶναι τὴν φάσιν καὶ τὴν ἀπογραφὴν τοῦ ἀργυρίου πρὸς τοὺς Ἐπιμελητάς, καθὰ περὶ τῆς νεῶς καὶ τοῦ σίτου εἴρηται. Κατὰ ταῦτα καὶ δίκη αὐτῷ μὴ ἔστω περὶ τοῦ ἀργυρίου, ὃ ἂν ἐκδῷ ἄλλοσέπη ἢ Ἀθήναζε· μηδὲ ἀρχὴ εἰσαγέτω περὶ τούτου μηδεμία.

Ἄρθ. 267. Δὲν συγχωρεῖται εἰς Ἀθηναῖον, οὔτε μέτοικον τῶν Ἀθηναίων νὰ δανείσῃ χρήματα εἰς πλοῖον, τὸ ὁποῖον δὲν φέρει εἰς τὰς Ἀθήνας σῖτον καὶ ὅσα ἄλλα οἱ νόμοι ὑπαγορεύουσιν. Ὅστις παραβῇ τὸν νόμον τοῦτον, ἐγκαλεῖται ἐνώπιον τοῦ Ἐπιμελητηρίου (1) κατὰ τὰς περὶ σίτου καὶ πλοίου ἀγωγὰς ὀνομαζομένας φάσεις (2) καὶ ἀπογραφὴν (3). Ὁ δανείσας χρήματα δι' ἄλλον λιμένα παρὰ τὸν τῶν Ἀθηναίων δὲν δύναται νὰ τ' ἀπαιτήσῃ διὰ τοῦ δικαστηρίου· καὶ μῖα ἀρχὴ δὲν θέλει τοῦ παραχωρήσει δικαίωμα ἀγωγῆς.

(1) Ἐπιμεληταὶ ἢ ἐπιμελητήριον ὀνομάζοντο δέκα ἄνδρες ἐκλελεγμένοι ἀπὸ τὰς δέκα φυλάς, καθήκοντα τῶν ὁποίων ἦσαν νὰ φροντίζουν περὶ βελτιώσεως τοῦ ἐμπορίου.

(2) Φάσεις· ἀγωγὴ δημόσιος, ἥτις συμπαρελάμβανεν ὅλας τὰς πρὸς ἀνακάλυψιν κεκρυμμένης τινὸς βλάβης ἀγωγάς.

(3) Ἀπογραφὴ· ἀγωγὴ δημόσιος ἐφαρμοζομένη ἐναντίον τῶν μὴ πληρονόντων τὰ δημόσια χρέη μέχρι τῆς Ἐννάτης Πρυτανείας.

= Ἐπειδὴ αἱ Ἀθῆναι ἔπασχον ἀπὸ συχνὴν ἔλλειψιν σίτου, ὅλα τὰ Ἀττικὰ πλοῖα ἦσαν ὑπόχρεα νὰ φέρουν καὶ ἐν μέρος

τοῦ φορτίου των εἰς σῖτον εἰς τὰς Ἀθήνας· ἄλλως ἦτον ἀπηγορευμένον νὰ δανείζουν εἰς αὐτὰ χρήματα. Θέλοντες προσέτι οἱ Ἀθηναῖοι νὰ ἦναι θαλασσοκράτορες καὶ ἐμποροκράτορες ἀπηγόρευσαν νὰ δανείζη τις χρήματα εἰς πλοῖα μὴ ἀνήκοντα εἰς τὸ Ἀττικὸν ἐμπόριον (*)

(*) Ἴστε γὰρ δήπου, ὦ ἄνδρες δικασταί, τὸν νόμον, ὡς χαλεπὸς ἐστίν, ἐάν τις Ἀθηναίων χρήματα δανείσῃ, εἰς ἄλλο τι ἐμπόριον ἢ τὸ Ἀθηναίων, οἷαι ζημίαι περὶ τούτων εἰσὶν, ὡς μεγάλαι καὶ δειναί· μᾶλλον δ' αὐτὸν ἀνάγκωθι αὐτοῖς τὸν νόμον, ἵν' ἀκριβέστερον μάθωσι. (Δημοσθ. πρὸς Λάκριτον.)

(*) Ἐμπορίου δ' ἐπιμελητὰς δέκα κληροῦσι· τούτοις δὲ προστέτακται τῶν τε ἐμπορίων ἐπιμελεῖσθαι, καὶ τοῦ σίτου τοῦ καταπλέοντος εἰς τὸ Ἀττικὸν ἐμπόριον, τὰ δύο μέρη τοὺς ἐμπόρους ἀναγκάζειν εἰς τὸ ἄστυ κομίζειν. (Ἀριστοτέλης.)

Ἄρθ. 268. Τοὺς ναυκλή-
ρους καὶ τοὺς ἐπιβάτας πλεῖν
εἰς ὅ,τι ἂν συνθῶνται ἐμπό-
ριον· εἰδὲ μὴ, ζημιοῦσθαι.

Ἄρθ. 268. Οἱ πλοίαρχοι
δὲν δύνανται νὰ μεταφέρουν
τοὺς ἐπιβάτας των παρὰ εἰς
τὸ συμφωνηθὲν μέρος· ἄλλως
τιμωροῦνται.

= Οἱ νόμοι κελεύουσι τοὺς ναυκλήρους καὶ τοὺς ἐπιβάτας πλεῖν εἰς ὅ,τι ἂν συνθῶνται ἐμπόριον· εἰ δὲ μὴ, ταῖς μεγίσταις ζημίαις εἶναι ἐνόχους. (Δημοσθέν. κατὰ Διονυσοδώρου).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'.

ΠΕΡΙ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΕΞΑΓΩΓΗΣ ΕΜΠΟΡΙΩΝ.

Ἄρθ. 269. Ἐλαιονμόνον
ἐξάγειν, ἄλλα δὲ μὴ· καὶ
κατὰ τῶν ἐξαγόντων ἀρὰς
τὸν Ἀρχοντα ποιεῖσθαι, ἢ

Ἄρθ. 269. Ἐκεῖνον ὅ-
στις ἐξάγει ἄλλα προϊόντα
ἀπὸ τὰς Ἀθήνας, ἐκτὸς τοῦ
ἐλαίου, θέλει τὸν καταρᾶσθαι

ἐκτίνειν αὐτὸν ἑκατὸν δραχ-
μας εἰς τὸ δημόσιον.

ὁ Ἄρχων, ἢ θέλει πληρόνει
αὐτὸς ἑκατὸν δραχμάς πρό-
στιμον πρὸς τὸ δημόσιον.

= Τὸ ἐμπόριον εἰς τὰς Ἀθήνας ἀπετέλει μέρος τῆς πολι-
τικῆς ἐπιστήμης· ἐστάθριζον τὴν εἰσαγωγὴν καὶ ἐξαγωγὴν
τῶν προϊόντων κατὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ τόπου τῶν, κατὰ τὰς
συνθήκας τὰς ὁποίας εἶχον μὲ τὰ ἄλλα ἔθνη καὶ κατὰ τὴν
βλάβην, τὴν ὁποίαν ἠδύναντο νὰ προξενήσουν εἰς αὐτὰ συγ-
χωροῦντες ἢ ἀπαγορεύοντες τὴν εἰσαγωγὴν καὶ ἐξαγωγὴν
αὐτῶν. (*)

(*) Οὐκ ἔστι δὲ ἐξαγωγὴ ἐλαίου ἐξ Ἀθηνῶν, εἰμὴ τοῖς νικῶ-
σι· φασὶν οὖν τὴν ὑδρίαν πλήρη ἐλαίου κεκομικέναι ἐξ Ἀθηνῶν
εἰς Ἄργος τὸν Θειαῖον νικήσαντα· τοῖς γὰρ ἀθληταῖς τοῖς τὰ
Παναθήναια νενικηκόσι, δίδοται ὑδρία ἐλαίου πλήρης (Σχο-
λιαστῆς Πινδάρου, εἰς Νέμεα, ὠδὴ I.).

Ἄρθ. 270. Ἀθήνηθεν μὴ
ἐξάγειν ἄλλοσέπου σῦκα.

Ἄρθ. 270. Δὲν συγχω-
ρεῖται εἰς οὐδένα νὰ ἐξάξη
ἀπὸ τὰς Ἀθήνας σῦκα.

= Ἡ ἐξαγωγὴ τῶν σύκων ἀπηγορεύθη καθ' ἣν ἐποχὴν τὰ
τρόφιμα εἶχαν ὀλιγοστεύσει εἰς τὰς Ἀθήνας· ἀλλὰ μὴ ἀνακα-
λεσθέντος ἔπειτα τοῦ νόμου τούτου, τινὲς διεφθαρμένοι εὐρι-
σκον ἀφορμὴν καὶ κατεμήνυσαν τοὺς πολίτας καὶ διὰ τὴν μι-
κροτέραν ποσότητα σύκων, τὴν ὁποίαν ἤθελον ζητήσῃ νὰ
ἐξάξουν, ἐξ οὗ τὸ ὄνομα συκοφάνται. (*)

(*) Οὐκ ἂν οὖν τις ἠγήσατο παντελῶς ἀπιθάνους τοὺς λέ-
γοντας, ὅτι καὶ σύκων ἐξαγωγὴ τὸ παλαιὸν ἀπείρητο. (Πλούτ.).

(*) Οὐδ' ἐξάγεσθαι τῆς Ἀττικῆς τὰς ἀπ' αὐτῶν γιγνομένας
ισχάδας, ἵνα μόνοι ἀπολαύοιεν οἱ κατοικοῦντες τὰ γινόμενα.
(Σχόλια εἰς Ἀριστοφ. Πλούτον).

Ἄρθ. 271. Ἐάν τις Ἀ-
θηναίων ἐμπόρων ἢ ναυκλή-
ρων ἄλλοθίπου σιτηγῆσῃ ἢ

Ἄρθ. 271. Ὅστις τῶν
Ἀθηναίων ἐμπόρων ἢ πλοι-
άρχων μεταφέρῃ σῖτον εἰς

Ἀθήναζε, κατὰ τούτου φά- | ἄλλο μέρος παρὰ εἰς τὰς
σεις εἶναι. | Ἀθήνας, καταδιώκεται διὰ
τῆς ἀγωγῆς τῆς ὀνομαζομένης
φάσεις. (Ὅρα ἄρθ. 267.)

= Διὰ νὰ ἀναγκάζωνται νὰ φέρουν τοὺς σίτους των εἰς
τὴν Ἀττικὴν ἥτις ἔπασχε πάντοτε ἀπὸ ἑλλειψιν τροφίμων. (*)

(*) Ἐξηγοῦνται περὶ ἐμπόρων τινῶν Ἀθηναίων ὅτι ἤλωσαν
σιτηγοῦντες εἰς ἄλλον λιμένα παρὰ τὸν τῶν Ἀθηναίων νόμον·
νόμος δὲ ἦν παρὰ Ἀθηναίοις τιμωρεῖσθαι τὸν Ἀθηναῖον ναύ-
κληρον σιτηγοῦντα ἄλλαχοῦ, ἐπειδὴ λεπτόγειος ἦν ἡ Ἀττι-
κή. (Οὐλπιανός).

(*) Φάσεις δὲ ἦν, τὸ φαίνειν τοὺς περὶ τὸ ἐμπόριον κακουρ-
γοῦντας. (Πολυδεύκης).

Ἄρθ. 272. Τὸν φαίνοντα τινὰ ἐμπόρων ἢ ναυκληρῶν Ἀθηναίων, ὡς ἐτέρωσέ ποι καὶ μὴ Ἀθήναζε σεσιτηγηκό- τα, τὰ ἡμίσεα τῶν φανθέν- των λαβεῖν.	Ἄρθ. 272. Ὅστις κατα- μηνύσῃ ἔμπορον ἢ ναύκληρον Ἀθηναῖον ὡς μετακομίσαντα εἰς ἄλλο μέρος παρὰ εἰς τὰς Ἀθήνας σῖτον, λαμβάνει τὸ ἥμισυ τοῦ φωραθέντος σίτου.
--	---

(*) Ὡς ἐτέρωσέ ποι καὶ μὴ Ἀθήναζε σεσιτηγηκότα· τίς
γὰρ ἂν παρεῖς τὸ, δικαίως πράττοντα λαβεῖν τὸ μέρος τῶν
χρημάτων κατὰ τὸν νόμον, διαλυσάμενος ἐβουλήθη μικρὰ κερ-
δάναι, καὶ τούτοις ἔνοχον αὐτὸν καταστῆσαι τοῖς νόμοις, ἐξόν,
(ὅπερ ἀρτίως εἶπον) τὰ ἡμίσεα τῶν φανθέντων λαβεῖν ; (Δη-
μοσθένης κατὰ Θεοκρίνου).

Ἄρθ. 273. Μὴ φαίνειν, εἰ μὴ πιστεύει τις αὐτῷ δει- ξεν ἐν τοῖς δικασταῖς τὰ γεγεννημένα, περὶ ὧν ποιεῖ- ται τὴν φάσιν. Ἐὰν δέ τις παρ' αὐτὰ ποιῇ τῶν συκοφαν-	Ἄρθ. 273. Ὅστις κατη- γορήσας τινὰ ἔμπορον ἢ πλοίαρχον Ἀθηναῖον δὲν παρουσιάσῃ τὰς ἀπαιτουμέ- νας ἀποδείξεις, διὰ νὰ πείσῃ τοὺς δικαστάς, καταδιώκε-
--	---

τούντων, ἔνδειξιν αὐτῶν εἴ- | ται διὰ τῶν ἀγωγῶν (1) ἐν-
ναι καὶ ἀπαγωγὴν. | δείξεως καὶ ἀπαγωγῆς. (2)

(1) Ἐνδείξις, ἀγωγὴ δημόσιος.

(2) Ἀπαγωγὴ, ἀγωγὴ δημόσιος ἐφαρμοζομένη κατὰ τῶν
ἐπ' αὐτοφώρῳ συλλαμβανομένων ἐνόχων καὶ φερομένων ἐνώπιον
τῶν ἀρχῶν.

= Δύο εἶδη ἀγωγῶν ὑπῆρχον, δημόσιαι καὶ ἰδιωτικαί· ἐφηρ-
μόζοντο δὲ κατὰ τὴν ὑπόθεσιν, εἰς τὴν ὁποίαν ἀπέβλεπον. (*)

(*) Ὅτι δ' οὐ ταῖς χιλίαις μόνον ἔνοχος ἐστίν, ἀλλὰ καὶ
ἀπαγωγῇ, καὶ τοῖς ἄλλοις ὅσα κελεύει πᾶσχειν ὁ νόμος οὕτοσί,
συκοφαντοῦντα τοὺς ἐμπόρους καὶ τοὺς ναυκλήρους ῥαδίως
ἐξ αὐτοῦ τοῦ νόμου γνώσεσθε· βουλόμενος γὰρ ὁ τὸν νόμον
τιθεὶς, μήτε τοὺς ἀδικοῦντας τῶν ἐμπόρων ἀθώους εἶναι, μήτε
τιν' ἄλλως πράγματα ἔχειν, ἀπλῶς ἀπεῖπε τοῖς τοιούτοις τῶν
ἀνθρώπων, μὴ φαίνειν, εἰ μὴ πιστεύει τις αὐτῷ δείξειν ἐν ὑμῖν
τὰ γεγεννημένα περὶ ὧν ποιεῖται τὴν φάσιν· ἐὰν δέ τις παρ'
αὐτὰ ποιῇ τῶν συκοφαντούντων, ἔνδειξιν αὐτῶν εἶναι καὶ
ἀπαγωγὴν.

Ἄρθ. 274. Ἐάν τις τινὰ
φήνας ἢ γραψάμενος γραφάς,
μὴ ἐπεξίῃ, ἢ ἐπεξιών 'μὴ με-
ταλάβῃ τὸ πέμπτον μέρος
τῶν ψήφων, χιλίας ἀποτίνειν·
καὶ τὸ λοιπὸν, μὴ φαίνειν,
μηδὲ γράφεσθαι, μηδ' ἀπά-
γειν, μηδ' ἀφηγεῖσθαι.

Ἄρθ. 274. Ὅστις κατα-
μηνύσας τινὰ τῶν ἄνω ῥηθέν-
των παραιτηθῇ τῆς κατηγο-
ρίας, ἢ ἐξακολουθήσας αὐτὴν
δὲν λάβῃ τὸ πέμπτον μέρος
τῶν ψήφων ὑπὲρ αὐτοῦ, θέλει
καταδικάζεσθαι εἰς πρόστι-
μον χιλίων δραχμῶν, καὶ
ἀπαγορεύεσθαι ἀπὸ τοῦ νὰ
δύναται εἰς τὸ ἐξῆς νὰ κινῇ
δημοσίους ἀγωγὰς ἐναντίον
τινός.

= Μὲ ὅσην αὐστηρότητα ἐτιμωροῦντο αἱ παραβάσεις τῶν
νόμων, μὲ ἄλλην τόσην ἐτιμωροῦσαν καὶ τὰς παρανόμους
καταδιώξεις.

Διὰ ν' ἀπαλλαχθῇ τις τοῦ προστίμου ἐκ τῶν κινούντων δη-
μόσιον ἀγωγὴν ἐναντίον τινός, ἔπρεπε νὰ λάβῃ τοῦλάχιστον
τὸ πέμπτον μέρος τῶν ψήφων ὑπὲρ αὐτοῦ. (*)

(*) Ὁ νόμος οὗτος, ὃ ἄνδρες δικασταὶ, τοῖς προαιρουμέ-
νοις ἢ γράφεσθαι γραφάς, ἢ φαίνειν, ἢ ἄλλο τι ποιεῖν τῶν
ἐν τῷ νόμῳ τούτῳ γεγραμμένων, προλέγει διαρρήδην, ἐφ' οἷς
ἕκαστόν τι τούτῳ ποιητέον· ἔστι δὲ ταῦτα ὥσπερ ἠκούσατε
ἐξ αὐτοῦ τοῦ νόμου, ἐὰν ἐπεξιών τις μὴ μεταλάβῃ τὸ πέμπτον
μέρος τῶν ψήφων, χιλίας ἀποτίνειν· καὶ μὴ ἐπεξίῃ, ὃ Θεοκρί-
νη, χιλίας ἑτέρας, ἵνα μήτε συκοφαντῇ μηδεὶς, μήτε ἄδειαν
ἔχων ἐργολαβῇ καὶ καθυφείῃ τὰ τῆς πόλεως. (Δημοσθένης
κατὰ Θεοκρίνου).

Ἄρθ. 275. Μηδένα τῶν
ἐν τῇ πόλει πλείῳ σῖτον πεν-
τήκοντα φορμῶν συνωνεῖσθαι.

Ἄρθ. 275. Εἰς οὐδένα
τῶν κατοίκων τῶν Ἀθηναίων
συγχωρεῖται νὰ ἀγοράσῃ πε-
ρισσότερον τῶν πεντήκοντα
φορμῶν σίτου.

= Φορμὸς ἦτο πλέγμα τι ὡς κόφινος, τὸ ὁποῖον μετεχει-
ρίζοντο ὡς μέτρον τοῦ σίτου. Ἀπηγορεύετο δὲ νὰ ἀγοράσῃ τις
περισσότερον ἀπὸ αὐτὸ τὸ μέτρον διὰ νὰ εὕρισκουν νὰ ἀγορά-
ζωσιν ὅλοι οἱ πολῖται καὶ νὰ ἐμποδίζουν τοὺς κερδοσκόπους
ἀπὸ τὸ νὰ κάμωσι καταχρήσεις.

Ἐπὶ ἄρχῃ τις εἰς τὰς Ἀθήνας ὀνομαζομένη Σιτοφύλα-
κες, καὶ συγκειμένη ἀπὸ δεκαπέντε ἄνδρας, ἣτις ἐπεστάτει
εἰς τὴν ἀγορὰν τοῦ σίτου καὶ τοῦ ἄρτου. (*)

(*) Οὕτω δὲ πάλαι περὶ τῆς τούτων πανουργίας καὶ κα-
κονοίας ἡ πόλις ἔγνωκεν, ὥστ' ἐπὶ μὲν τοῖς ἄλλοις ὠνίοις ἅπα-
σι τοὺς Ἀγορανόμους φύλακας κατεστήσατε, ἐπὶ δὲ ταύτῃ
μόνῃ τῇ τέχνῃ χωρὶς Σιτοφύλακας ἀποκληροῦτε· καὶ πολλάκις
ἤδη παρ' ἐκείνων πολιτῶν ὄντων δίκην τὴν μεγίστην ἐλάβετε,
ὅτι οὐχ οἷοι τ' ἦσαν τῆς τούτων πονηρίας ἐπικρατῆσαι. Καί
τοι τί χρὴ αὐτοὺς τοὺς ἀδικοῦντας ὑφ' ὑμῶν πάσχειν, ὅποτε

καὶ τοὺς μὴ δυναμένους φυλάττειν ἀπεκτείνετε ; (Λυσίας κατὰ Σιτοπωλῶν).

(*) Σιτοφύλακες, ἀρχή τις ἦν Ἀθηνήσιν, ἣτις ἐπεμελεῖτο ὅπως ὁ σῖτος δικαίως πραθήσεται, καὶ τὰ ἄλφιστα, καὶ οἱ ἄρτοι ἦσαν δὲ τὸν ἀριθμὸν πεντεκαίδεκα ἐν ἄστει, πέντε δ' ἐν Πειραιεῖ. (Ἀριστοτέλ. ἐν Ἀθηναίων Πολιτείᾳ).

Ἄρθ. 276. Μὴ ἐξάγειν ξύλα καὶ πίτταν.

Ἄρθ. 276. Ἀπαγορεύεται ἡ ἐξαγωγή τῆς ξυλινῆς καὶ τῆς πίσσης.

= Ἀπαγορεύετο ἡ ἐξαγωγή ὅλης τῆς ναυπηγησίμου ὕλης διότι ἐχρησίμευε διὰ τὸ ναυτικόν των.

(*) Ἐνδεικνύναι ἔλεγον τὸ καταγγέλλειν τινὰ κακουργοῦντα περὶ τὰ κοινὰ ζωμεύματα τὰ τῶν νεῶν χρειώδη· λέγεται δὲ καὶ ξύλα καὶ κηρὸς καὶ πίσσα· ἄλλως τὰ λεγόμενα ὑποζώματα, εἶπεν ὡς πρὸς μάγειρον παίζων, ζωμεύματα, ὡς ἀρτύσεως ἔμπειρον καὶ ζωμευμάτων· ἀπείρητο δὲ ἀπὸ Ἀθηναίων ἐξάγειν ξύλα καὶ πίτταν (Σχολιαστῆς Ἀριστοφάνους).

Ἄρθ. 277. Τὰς δίκας εἶναι πρὸς τοὺς Θεσμοθέτας τοῖς ναυκλήροις καὶ τοῖς ἐμπόροις τῶν Ἀθήναζε, καὶ τῶν Ἀθήνηθεν συμβολαίων, περὶ ὧν ἂν ᾧσι συγγραφαί. Ἐὰν δέ τι ἀδικῶνται ἐν τῷ ἐμπορίῳ, ἐνθένδε ποι πλέοντες, ἢ ἐτέρωθεν δεῦρο, δεδέσθαι, ἕως ἂν ἐκτίσωσιν ὅ,τι ἂν αὐτῶν καταγνωσθῇ· ἂν δέ τις παρὰ ταῦτα δικάζεται, παραγράφεσθαι ἐξεῖναι.

Ἄρθ. 277. Ὅλαι αἱ ἐγειρόμεναι διαφοραὶ μεταξὺ ἐμπόρων καὶ ναυκλήρων περὶ συμβολαίων ἀφορώντων τὸ Ἀττικὸν ἐμπόριον θέλουν φέρεσθαι ἐνώπιον τῶν Θεσμοθετῶν, καὶ ἂν τις καταδικασθῇ, θέλει φυλακίζεσθαι ἕως οὗ πληρώσῃ τὸ πρόστιμον· ἂν δέ τις ἐγκαλεσθῇ παρὰ τοὺς νόμους, δύναται νὰ προτείνῃ εἰς τὸν ἀντίδικόν του τὴν παραγραφὴν.

= Οἱ Θεσμοθέται οἱ ἔξ τελευταῖοι τῶν ἐννέα ἀρχόντων εἶχον ἀρμοδιότητα Ἐμποροδικῶν καὶ Ναυτοδικῶν, καὶ ἐδίκα-

καζον τὰς μεταξὺ ἐμπόρων καὶ ναυκλήρων ἀναφυομένας διαφοράς.

(*) Ναυτοδίκα, Ἄρχοντες ἐπὶ τοῖς ναυκλήροις δικάζοντες καὶ τοῖς περὶ τὸ ἐμπόριον ἐργαζομένοις (Σουΐδας).

(*) Τοῖς μὲν ἐμπόροις, ὧς ἄνδρες δικασταί, καὶ τοῖς ναυκλήροις κελεύει ὁ νόμος εἶναι τὰς δίκας πρὸς τοὺς Θεσμοθέτας ἐὰν τι ἀδικῶνται ἐν τῷ ἐμπορίῳ, ἢ ἐνθένδε ποι πλείοντες, ἢ ἐτέρωθεν δεῦρο, καὶ τοῖς ἀδικοῦσι δεσμὸν ἔταξε τοῦπιτίμιον, ἕως ἂν ἐκτίσωσιν ὅ,τι ἂν αὐτῶν καταγνωσθῇ, ἵνα μηδεὶς ἀδικῇ μηδένα τῶν ἐμπόρων εἰκῇ· τοῖς δὲ περὶ τῶν μὴ γενομένων συμβολαίων εἰς κρίσιν καθισταμένοις, ἐπὶ τὴν παρχγραφὴν καταφεύγειν ἔδωκεν ὁ νόμος. ἵνα μὴ συκοφαντῶνται, ἀλλ' αὐτοῖς τοῖς τῇ ἀληθείᾳ ἀδικουμένοις τῶν ἐμπόρων καὶ τῶν ναυκλήρων αἱ δίκαι ὧσι. (Δημοσθ. πρὸς Ἀπατούριον).

Ἄρθ. 278. Ὁ ἀργὸς ὑπεύθυνος ἔστω παντὶ τῷ βουλομένῳ γράφεσθαι.

Ἄρθ. 278. Ἐκαστος πολίτης δύναται νὰ κατηγορήσῃ ἄλλον διάγοντα εἰς ἀργίαν.

= Ὁ ἀργὸς ὤφειλε νὰ δίδῃ λόγον τῶν πράξεών του εἰς ὅλον τὸν κόσμον. Ἐκαστος ἠδύνατο νὰ τὸν ἐγκαλέσῃ. Ἡ βουλὴ τοῦ Ἀρείου Πάγου ἦτον ἐπιφορτισμένη νὰ ἐρευνᾷ διὰ ποίου μέσου ἀπολαμβάνει ἕκαστος τὰ ἀναγκαῖά του. Τὸν νόμον τοῦτον ἔφερεν ὁ Σόλων ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον, διὰ τοῦ ὁποίου ἐτιμωροῦντο μὲ θάνατον οἱ μὴ δυνάμενοι ν' ἀποδείξωσι πόθεν τὰ ἐπορίζοντο. (*)

(*) Νόμον τε Αἰγυπτίοισι τὸν δε Ἀμασίς ἐστὶ ὁ καταστήσας· ἀποδεικνύναι ἕτερος ἑκάστου τῷ Νομάρχῃ πάντα τινὰ Αἰγυπτίων, ὅθεν βιοῦται· μηδὲν ποιοῦντα, μηδὲ ἀποφαίνοντα δικαίαν ζόην, ἰθύνεσθαι θανάτῳ. Σόλων δὲ ὁ Ἀθηναῖος λαβὼν ἐξ Αἰγύπτου τοῦτον τὸν νόμον Ἀθηναίοισι ἔθετο· τῷ ἐκεῖνοι ἐς αἰὶ χρέονται, ἐόντι ἀρώμῳ νόμῳ. (Ἡροδότου Εὐτέρπη).

(*) Καὶ τὴν ἐξ Ἀρείου πάγου βουλὴν ἔταξεν ἐπισκοπεῖν,

ὅθεν ἕκαστος ἔχει τὰ ἐπιτήδεια, καὶ τοὺς ἀργοὺς κολάζειν.
(Πλούταρχ. ἐν βίῳ Σόλωνος).

"Αρθ. 279. Μὴ δύο τέχνας μετιέναι.

"Αρθ. 279. Δὲν συγχωρεῖται νὰ μετέρχεται τις δύο τέχνας.

= Δὲν ἐσυγχωρεῖτο νὰ μετέρχεταιί τις δύο τέχνας ἢ ἐπιτηδεύματα· διότι ὁ νοῦς τοῦ ἀνθρώπου μεριζόμενος δὲν ἠδύνατο νὰ τελειοποιηθῇ εἰς οὐδέν. (*)

(*) Ἐάν τις διχόθεν μισθοφορῇ, ἐκ δύο τεχνῶν, δύο τέχνας μετιέναι πάλιν κωλύει, διὰ τὸ μηδεμίαν κατορθοῦν ἐν τῷ τὴν γνώμην μερίζεσθαι (Οὐλπιανός).

"Αρθ. 280. Τοὺς ἄνδρας μὴ μυροπωλεῖν.

"Αρθ. 280. Δὲν συγχωρεῖται εἰς τοὺς ἄνδρας νὰ πωλῶσιν ἀρώματα.

= Ὡς ἐπιτήδευμα ἐναντίον τῆς ἀνδρικῆς φύσεως. (*)

(*) Ἄνδρὸς τοῦ καὶ τὴν τοιαύτην χρῆσιν τῶν μύρων ἀποδοκιμάσαντος. Σόλωνος δὲ τοῦ νομοθέτου οὐδ' ἐπιτρέποντος ἀνδρὶ τοιαύτης προΐστασθαι τέχνης. (Ἀθήναιος, Βιβλ. ΙΓ.).

"Αρθ. 281. Τοὺς ξένους ἐν τῇ ἀγορᾷ μὴ ἐργάζεσθαι.

"Αρθ. 281. Δὲν συγχωρεῖται εἰς τοὺς ξένους νὰ πωλῶσιν ἐμπορίας εἰς τὴν ἀγορὰν, οὔτε νὰ μετέρχωνται τέχνην τινά.

= Ξένους ἐννοεῖ τοὺς προσωρινῶς ἐρχομένους εἰς τὰς Ἀθήνας, οἵτινες ἔχοντες σκοπὸν ν' ἀναχωρήσωσι τάχιστα ἠδύναντο νὰ βλάψωσι τοὺς πολίτας πωλοῦντες τὰς ἐμπορίας των εἰς τὴν ἀγορὰν εἰς ἐκπесμένας τιμὰς, ἢ ἐργαζόμενοι προσωρινῶς τέχνην τινά. Ἀλλ' ὅσοι ἐξ αὐτῶν ἤρχοντο μὲ σκοπὸν νὰ κατοικήσωσι καὶ νὰ μετέρχωνται ἐπιτήδευμά τι, εἰς τούτους ἦτο συγχωρημένον καὶ ὑπεδέχοντο αὐτοὺς μὲ μεγάλην φιλοξενίαν. (*)

(*) Ἡμεῖς δὲ ὁμολογοῦμεν καὶ ταινίας πωλεῖν, καὶ ζῆν οὐχ ὄντινα τρόπον βουλόμεθα· καὶ εἴσοι ἐστὶ τοῦτο σημεῖον,

ὦ Εὐβουλίδη, τοῦ μὴ Ἀθηναίους εἶναι ἡμᾶς, ἐγώ σοι τούτου ὅλως τὸναντίον ἐπιδείξω, ὅτι οὐκ ἐξέσται ξένῳ ἐν τῇ ἀγορᾷ ἐργάζεσθαι. Προσῆκει τοίνυν ὑμῖν βοηθοῦσι τοῖς νόμοις, μὴ τοὺς ἐργαζομένους, ξένους νομίζειν. Νομίζω γὰρ ἔγωγε τὸ ἐν τῇ ἀγορᾷ ὑμᾶς ἐργάζεσθαι, μέγιστον εἶναι σημεῖον τοῦ ψευδεῖς ἡμῖν αἰτίας τοῦτον ἐπιφέρειν. Ἦν γὰρ φησὶ ταινιόπωλιν εἶναι καὶ φανεράν πᾶσι. (Δημοσθ. ἐν τῇ πρὸς Εὐβουλίδην ἐφέσει).

Ἄρθ. 282. Ἐνοχον εἶναι τῇ κατηγορίᾳ τὸν τὴν ἐργασίαν τὴν ἐν τῇ ἀγορᾷ, ἢ τῶν πολιτῶν, ἢ τῶν πολιτίδων ὀνειδίζοντά τινι.	Ἄρθ. 282. Ὁ καταγε- λῶν ἢ ὀνειδίζων τινὰ τῶν ἐν τῇ ἀγορᾷ ἐργαζομένων πολι- τῶν ἢ πολιτίδων τιμωρεῖται.
---	---

= Ἐθεωρεῖτο ὡς ἐναντίον τῆς Ἠθικῆς νὰ ἐμπαίζη τις ἄνθρωπον ἐπαγγελλόμενον ἐπιτήδευμά τι ἐπὶ σκοπῷ νὰ πορίζεται τιμίως καὶ ἐλευθέρως τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαῖα. (*)

(*) Καί τοι, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, οὐ μόνον παρὰ τὰ ψηφίσματα τὰ περὶ τὴν ἀγορὰν διέβαλεν ἡμᾶς Εὐβουλίδης, ἀλλὰ καὶ παρὰ τοὺς νόμους, οἳ κελεύουσιν ἔνοχον εἶναι τῇ κατηγορίᾳ τὸν τὴν ἐργασίαν τὴν ἐν τῇ ἀγορᾷ ἢ τῶν πολιτῶν ἢ τῶν πολιτίδων ὀνειδίζοντά τινι. (Δημοσθένης ἐν τῇ πρὸς Εὐβουλίδ. ἐφέσει).

Ἄρθ. 283. Τὸν ἄριστον ὄντα τῶν ἑαυτοῦ συντέχνων σίτησιν ἐν Πρυτανεῖῳ λαμβάνειν, καὶ προεδρίαν.	Ἄρθ. 283. Ὁ ἀριστεύ- σας εἰς τὸ ἐπιτήδευμά του μεταξὺ τῶν συντεχνιτῶν του θέλει τιμᾶσθαι μὲ γεῦμα εἰς τὸ Πρυτανεῖον καὶ λαμβάνει καὶ τὴν πρώτην ἔδραν.
---	---

Σ. τοῦ Μ. Κατὰ τὰς νεωτέρας νομοθεσίας οἱ ἀριστεύοντες εἰς τὰ ἐπιτηδεύματά των βραβεύονται.

= Ἡ σίτησις εἰς τὸ Πρυτανεῖον ἦτο μία ἀπὸ τὰς μεγαλητέρας τιμᾶς, τὰς ὁποίας ἡδύνατο νὰ ἀπολαύσῃ ὁ πολίτης.

"Αρθ. 284. Ἐάν τις τῶν πορθμέων τῶν εἰς Σαλαμῖνα πορθμευόντων ἄκων ἐν τῷ πόρῳ πλοῖον ἀνατρέψῃ τούτῳ μὴ ἐξεῖναι πάλιν πορθμεῖ γενέσθαι.

"Αρθ. 284. Δὲν δύναται νὰ μετέλθῃ εἰς τὸ ἐξῆς τὴν τέχνην τοῦ πλοιάρχου ἐκεῖνος τοῦ ὁποίου τὸ πλοῖον ἤθελεν ἀνατραπῇ ταξειδεύοντος εἰς τὴν Σαλαμῖνα, καὶ ἂν ἤθελε συμβῇ ἀκουσίως του.

= Ὑπῆρχε σχέσις καθημερινὴ διὰ πλοιαρίων μεταξὺ τῶν κητοίκων τῶν Ἀθηνῶν καὶ τῆς Σαλαμῖνος. Διὰ νὰ κάμουν δὲ προσεκτικούς τοὺς πλοιάρχους ὡς πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐπιβατῶν, τὸν ὁποῖον ἐλάβανον, ὥρισαν ποινὴν νὰ μὴ δύναται εἰς τὸ ἐξῆς νὰ μετέρχεται τὸ ἐπιτήδευμά του ὁ πλοίαρχος ἐκεῖνος, τοῦ ὁποίου τὸ πλοῖον ἤθελεν ἀνατραπῇ. (*)

(*) Ἐπὶ μὲν τοὺς πορθμέας τοὺς εἰς Σαλαμῖνα πορθμεύοντας νόμον ἔθεσθε, ἐάν τις αὐτῶν ἄκων ἐν τῷ πόρῳ πλοῖον ἀνατρέψῃ, τούτῳ μὴ ἐξεῖναι πάλιν πορθμεῖ γενέσθαι ἵνα μηδεὶς αὐτοσχεδιάζῃ εἰς τὰ τῶν Ἑλλήνων σώματα. (Αἰσχίνης κητὰ Κτησιφῶντος).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'.

ΠΕΡΙ ΕΤΑΙΡΙΩΝ ΚΑΙ ΥΠΟΣΧΕΣΕΩΝ.

"Αρθ. 285. Ἐάν δὲ Δῆμος ἢ Φράτορες, ἢ ἱερῶν ὀργίων, ἢ ναῦται, ἢ Σύσσιτοι, ἢ ὁμόταφοι, ἢ Θιασῶται, ἢ ἐπὶ λίσαν οἰχόμενοι, ἢ εἰς ἐμπορίαν ὅ,τι ἂν τούτων διαθῶνται πρὸς ἀλλήλους κύριον

"Αρθ. 285. Οἱ συνδημόται, οἱ Φράτορες, οἱ Ὀργεῶνες (1), οἱ Θιασῶται (2), ἐπιφορτισμένοι τὴν αὐτὴν ἱερατικὴν ὑπηρεσίαν, οἱ ὁμοτράπεζοι, καὶ ὁμόταφοι, οἱ συνταξειδιῶται, οἱ συντεχνι-

εἶναι, ἐὰν μὴ ἀπαγορεύσῃται δύνανται νὰ συναλλάτ-
 δημόσια γράμματα.

τωνται μεταξύ των, καὶ τὰ
 συμβόλαιά των ἔχουν τὸ κῦ-
 ρός των. Ἀρκεῖ νὰ μὴν ἀντι-
 δαίνουν εἰς τοὺς καθεστῶτας
 νόμους.

(1) Ὅργεῶνες· ἄνδρες τόπον ἐπέχοντες ἱερέων, καὶ διω-
 ρισμένοι νὰ προσφέρωσι θυσίας τινὰς εἰς τοὺς θεούς.

(2) Θιασῶται ἐλέγοντο τὰ μέλη ἢ μέτοχοι ἢ κοινωνοὶ
 ἐταιρίας συνισταμένης πρὸς τιμὴν θεότητός τινος.

= Πρὸς εὐκολίαν ὅλων αὐτῶν τῶν ἐταιριῶν ἐπεκυρόνοντο
 τὰ συμβόλαιά των ἐκεῖνα ὅσα δὲν ἀντέβαινον εἰς τοὺς καθεστῶ-
 τας νόμους. (*)

(*) Γενῆται, οὐχ οἱ ἐκ γένους καὶ ἀφ' αἵματος προσήκον-
 τες, ἀλλ' οἱ ἐκ τῶν γενῶν τῶν συνγενεμημένων εἰς τὰς φρατρίας·
 οὗτοι δὲ εἰσὶ καθάπερ οἱ δημόται καὶ Φράτορες νόμῳ τινὶ ἔχον-
 τες κοινωνίαν· τὸ δὲ γένος ἔχει ἄνδρας τριάκοντα· καὶ γὰρ
 διήρηντο κατὰ μέρη οἱ τῶν Ἀθηναίων πολῖται· καὶ τὰ μὲν
 μέγιστα μέρη, φυλαὶ ὠνομάζοντο· ἐκάστη δὲ φυλὴ πάλιν εἰς
 τρία διήρηντο, ὧν ἕκαστον μέρος τριττὺς καὶ φρατρία ὠνομά-
 ζετο· πάλιν δὲ τῶν φρατριῶν ἐκάστη, εἰς γένη διήρηντο τριά-
 κοντα· ἐξ ὧν αἱ ἱερωσύναι ἐκάστοις προσήκουσαι ἐκληροῦντο,
 καὶ γενῆται οἱ ἐκ τοῦ αὐτοῦ καὶ πρώτου γένους τῶν τριάκον-
 τα γενῶν. (Γραμματικοί).

(*) Οἱ ὀργεῶνες· οἱ ἐπὶ τιμῇ θεῶν ἢ ἡρώων συνιόντες, οἱ
 τοῖς ἰδίᾳ ἀφιδρυμένοις θεοῖς ὀργιάζοντες κατὰ δήμους ἐν τα-
 κταῖς ἡμέραις θύοντες θυσίας τινὰς. (Γραμματικοί).

Ἄρθ. 286. Ἐάν τις ὑπο-
 σχόμενός τι, τὸν δῆμον ἐξα-
 πατήσῃ, εἰσαγγελίαν εἶναι
 περὶ αὐτοῦ· καὶ ἄλλῳ, θανάτῳ
 ζημιούῃ.

Ἄρθ. 286. Ὅστις ὑπο-
 σχεθεῖς τι εἰς τὸν λαὸν ἀπα-
 τήσῃ αὐτόν, ἐγκαλεῖται διὰ
 τῆς ἀγωγῆς εἰσαγγελίας καὶ
 καταδικασθεὶς τιμωρεῖται με-
 θάνατον.

Σ. τοῦ **Μ**. Καθὼς σήμερον οἱ θέλοντες νὰ γίνουν Πληρεξούσιοι ἢ Βουλευταὶ ὑπόσχονται ψευδῶς ὅτι θέλουν καταργήσαι τοὺς φόρους, τὸ χαρτόσημον ἢ ὅτι θέλουν κάμει ἐλεύθερον λιμένα τινά.

Ἄρθ. 287. Ἐάν τις ὑποσχόμενός τι, τὸν δῆμον ἢ τὴν βουλὴν, ἢ δικαστήριον ἐξαπατήσῃ, εἰσαγγελίαν εἶναι περὶ αὐτοῦ· καὶ ἄλλῳ, θανάτῳ ζημιούῃ.

Ἄρθ. 287. Ὅστις ὑποσχεθεὶς τι ἐνώπιον τοῦ λαοῦ, τῆς βουλῆς, ἢ δικαστηρίου τινὸς ἐξαπατήσῃ αὐτοὺς, καταδιώκεται διὰ τῆς ἀγωγῆς εἰσαγγελίας καὶ καταδικασθεὶς τιμωρεῖται μὲ θάνατον.

== Ἡ ἀγωγή Εἰσαγγελία συμπεριλάμβανε τρία εἶδη ἀγωγῶν· τὸ πρῶτον περὶ οὗ ὁ λόγος ἀνεφέρετο εἰς τὰ ἐγκλήματα, τὰ ὅποια ἔθετον εἰς κίνδυνον τὴν πολιτείαν καὶ τὰ ὅποια δὲν κατεδιώκοντο ἐνώπιον τῶν τακτικῶν δικαστηρίων, ἀλλ' οἱ θεσμοθέται ἦσαν διωρισμένοι νὰ τὰ εἰσάγωσιν ἐνώπιον τῆς Βουλῆς τῶν Πεντακοσίων, ἢ τῆς Συνελεύσεως τοῦ λαοῦ. Ὅταν ὑπέσχετό τις ἐνώπιον τοῦ λαοῦ πράξιν τινα, τὴν ὁποίαν δὲν ἐκτελοῦσε, καθὼς ὅτι θέλει δίδει τὸν ἀναδασμὸν (μερισμὸν) τῆς γῆς, ἢ τὴν σεισάχθειαν (ἄρεσιν χρεῶν) καὶ τὰ λοιπὰ, καὶ δὲν τὰ ἐκπληροῦσεν, ἐτιμωρεῖτο μὲ θάνατον.

(*) Τὸν Σόλωνα χρησάμενον ἀπάτῃ πρὸς ἀμφοτέρους ἐπὶ σωτηρίᾳ τῆς πόλεως, ὑποσχέσθαι κρύφα τοῖς μὲν ἀπόροις τὴν νέμεσιν, τοῖς δὲ χρηματικοῖς, βεβαίωσιν τῶν συμβολαίων (Φανίας Λέσβιος).

(*) Σοφίζονται πρὸς τὸν δῆμον περὶ ἐκκλησίαν, περὶ τὰς ἀρχάς, περὶ δικαστήρια, περὶ ὅπλισιν, περὶ γυμνασίαν, περὶ ἀναδασμὸν, περὶ σεισάχθειαν. (Ἀριστοτέλ. πολιτ. βιβλ. Δ'.)

(*) Οὐδὲ νομοθετήσω περὶ τῶν ἰδιωτικῶν χρημάτων, ὥστε μὴ ἀπολαμβάνειν τοὺς ἰδιώτας τὰ χρέη, ἅπερ ἐδάνεισαν· ἀναδασμὸς δὲ εἴωθε γίνεσθαι ἐν ταῖς ἀτακτούσαις δημοκρατίαις· οἱ γὰρ πένητες πολλάκις καθ' ἑαυτοὺς γινόμενοι στασιάζουσι πρὸς τοὺς πλουσίους, λέγοντες ὡς οὗ δίκαιόν ἐστι τούτους μὲν ἔχειν γῆν πολλήν, αὐτοὺς δὲ μὴ, ἀλλὰ δίκαιον εἶναι καὶ αὐτοῖς ἐξ ἴσου μερίσασθαι τὴν γῆν κατ' οἰκίας (Οὐλπιανός).

"Αρθ. 288. Ἐάν τις ἐναντίον τῶν πολιτῶν ὁμολογήσας τι παραβῇ, τοῦτον ἐνοχον εἶναι τῷ ἀδικεῖν.

"Αρθ. 289. Ἐάν τις Ἀθηναίων λαμβάνῃ παρά τινος, ἢ αὐτὸς διδῶ ἑτέρῳ, ἢ διαφθείρῃ τινὰς ἐπαγγελλόμενος ἐπὶ βλάβῃ τοῦ δήμου, καὶ τινος τῶν πολιτῶν τρόπῳ, ἢ μηχανῇ ἡτινιοῦν, ἄτιμος ἔστω, καὶ παῖδες καὶ τὰ ἐκείνου.

"Αρθ. 288. Ἐάν τις ὁμολογήσας τι ἐνώπιον τῶν πολιτῶν τὸ ἀρνηθῇ, τιμωρεῖται μὲ τὴν ποινὴν τῶν ἀδικούντων.

"Αρθ. 289. Ὅστις τῶν Ἀθηναίων διαφθαρεῖ μὲ δῶρα ἡζητήσῃ νὰ διαφθείρῃ ἄλλους, ἢ μεταχειρισθῇ τρόπους τινὰς πρὸς βλάβην τοῦ λαοῦ, τιμωρεῖται μὲ τὴν ποινὴν τῆς ἀτιμίας, αὐτὸς, τὰ τέκνα του καὶ ὅλη του ἡ περιουσία.

= Ὅταν π. χ. πρέσβυς τις διαφθαρεῖ ἢ ζητήσῃ νὰ τὸν διαφθείρῃ τις πρὸς βλάβην τῶν συμφερόντων τοῦ λαοῦ, τιμωρεῖται μὲ τὴν ποινὴν τῆς ἀτιμίας.

(*) Ὁ μὲν νόμος οὗτος ἐστὶ, μὴ ἐξεῖναι δῶρα διδόναι, μήτε λαμβάνειν ἐπὶ διαφθορᾷ· οὐκοῦν πρὸς ἀμφοτέρωθεν χρήσιμος ἢ ἀνάγκη τοῦ νόμου· διότι θανάτου τῆς ζημίας ὥρισμένης κατὰ τῶν διαφθειρόντων· (Οὐλπιανὸς εἰς τὸν κατὰ Μειδίου).

"Αρθ. 290. Τοὺς δωροδοκοῦντας ἢ θανάτῳ ζημιουθῆναι, ἢ δεκαπλοῦν τοῦ ἐξ ἀρχῆς λήμματος ἐκτίνειν.

"Αρθ. 290. Οἱ δωροδοκῆντες ἢ δωροδοκοῦντες δημόσιοι ὑπάλληλοι τιμωροῦνται μὲ τὴν ποινὴν τοῦ θανάτου, ἢ πληρόντες τὸ δεκαπλοῦν ἀφ' ὅσα ἔλαβον.

Σ. τοῦ Μ. κατὰ τὰς νεωτέρας νομοθεσίας οἱ δωροδοκοῦντες καὶ δωροδοκούμενοι ὑπάλληλοι τιμωροῦνται.

= Οἱ δωροδοκοῦντες καὶ οἱ δωροδοκούμενοι ἐτιμωροῦντο μὲ τὴν αὐτὴν ποινὴν.

(*) Ἀλλ' οἱ νόμοι περὶ μὲν τῶν ἄλλων ἀδικημάτων εἰς ἀρ-

γυρίου λόγον ἀνηκόντων διπλὴν τὴν βλάβην ὀφείλειν κελεύ-
οῦσι· περὶ δὲ τῶν δωροδοκούντων δύο μόνον τιμήματα πεποι-
ήκασιν, ἢ θάνατον, ἵνα ταύτης τυχὼν τῆς ζημίας ὁ λαβὼν,
παράδειγμα γένηται τοῖς ἄλλοις· ἢ δεκαπλοῦν τοῦ ἐξ ἀρχῆς
λήμματος τὸ τίμημα τῶν δώρων· ἵνα μὴ λυσιτελὲς ᾖ τοῖς
τοῦτο τολμῶσι ποιεῖν. (Δείναρχος κατὰ Δημοσθένους).

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΕΜΠΤΟΝ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

ΠΕΡΙ ΓΑΜΟΥ.

Ἄρθ. 291. Ἐνα ἄνδρα
μίας γυναικὸς τυχεῖν.

Ἄρθ. 291. Δὲν δύναται
νὰ νυμφευθῇ τις εἰμὴ μίαν
μόνον γυναῖκα.

Σ. τοῦ Μ. Σύμφωνον μὲ τὰς νεωτέρας νομοθεσίας κατὰ τὰς ὁποίας
ἀπαγορεύεται ἡ πολυγαμία.

= Ὁ γάμος παρὰ τοῖς Ἀθηναίοις καθὼς καὶ παρὰ πᾶσι
τοῖς Ἑλλησιν ἐν γένει ἦτο πολὺ ἐν ὑπολήψει. Δὲν ἠδύνατο
νὰ λάβῃ τις ἀρχὴν ὑψηλὴν, καθὼς νὰ διορισθῇ ἄρχων, ῥήτωρ,
στρατηγὸς κτλ. ἐὰν δὲν ἦτο νυμφευμένος. Εἰς τὴν Σπάρτην
οἱ ἄγαμοι περιεφρονοῦντο ὡς φθορεῖς τῆς κοινωνίας. Πρῶτος ὁ
Κέκρωψ ἔθεσε τὸν νόμον τοῦτον εἰς τὰς Ἀθήνας, καὶ πρῶτος
ἔδωκε τὸ παράδειγμα νυμφευθεὶς μίαν μόνον γυναῖκα.

Ἄλλ' ἔπειτα ἐσυγχωρήθη εἰς τοὺς Ἀθηναίους διὰ ψηφί-
ματος νὰ παιδοποιῶσι καὶ μὲ παλλακίδας βικσθέντες εἰς τοῦτο
ἀπὸ φθορὰν τὴν ὁποίαν εἶχον λάβει οἱ ἄνδρες εἰς τοὺς πολέμους.

(*) Ἐν Ἀθήναις πρῶτος Κέκρωψ μίαν ἐνὶ ἔξευξε. (Ἀθή-
ναιος, ΙΓ΄.)

(*) Τῶν ἀνδρῶν ὡς ἔτυχε μισγομένων ταῖς γυναῖξι, καὶ ἐκ
τούτου μὴ γινωσκομένου ἢ τοῦ πατρὸς παρὰ τοῦ παιδὸς, ἢ
τοῦ παιδὸς παρὰ τοῦ πατρὸς, Κέκρωψ νόμους θέμενος ὥστε

φανερῶς συγγίνεσθαι αὐταῖς, καὶ μιᾷς τυχεῖν, καὶ σχεδὸν εὐ-
ρων τὰς δύο φύσεις τοῦ τε πατρὸς καὶ τῆς μητρὸς, τούτου
χάριν διφυῆς ἐκλήθη. (Σχόλια εἰς τὸν Ἀριστοφάν. Πλούτον.)

(*) Βουλευθέντας Ἀθηναίους, διὰ τὸ λειπανδρεῖν, συναυξῆ-
σαι τὸ πλῆθος, ψηφίσασθαι, γαμεῖν μὲν ἀστὴν μίαν, παιδοποι-
εῖσθαι δὲ καὶ ἐξ ἐτέρας. (Ἱερώνυμος Ῥόδιος).

Ἄρθ. 292. Γαμεῖν ἀστὴν
μίαν.

Ἄρθ. 292. Ὁ πολίτης
δὲν δύναται νὰ νυμφευθῇ εἰ-
μὴ μίαν πολίτιδα.

= Ὁ βαθμὸς τοῦ πολίτου ἀποκατέσταινε πολὺ ὑπερηφά-
νους τοὺς Ἀθηναίους. Ὅχι μόνον δὲν ἐσυγχώρουν εἰς τοὺς
ξένους νὰ νυμφεύωνται πολίτιδας, ἀλλ' ἐὰν τοῦτο συνέβαινε,
τοὺς ἐτιμωροῦσαν αὐστηρῶς.

Ἡ ἡλικία κατὰ τὴν ὁποίαν ἔπρεπε νὰ νυμφεύωνται οἱ ἄν-
δρες κατὰ τὸν Ἀριστοτέλη ἦτο τὸ τριακοστὸν ἑβδομον ἔτος
καὶ αἱ γυναῖκες τὸ δέκατον ὀγδοον. Ἡ ἐποχὴ κατὰ τὴν ὁποίαν
ἐτελοῦσαν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τοὺς γάμους τῶν ἦτον ὁ μὲν
Ἰανουάριος.

(*) Γαμηλιῶν δὲ ἐλέγετο παρ' Ἀθηναίοις, διὰ τὸ κατ' ἐ-
κεῖνον τὸν καιρὸν γάμους ἐπιτελεῖσθαι· εὐλογον γὰρ ὦντο τότε
σπείρειν, ὅτε καὶ ἡ γῆ ἀρδεύεται· ἐπιτήδειος γὰρ ὁ καιρὸς
πρὸς κερποῦ γένεσιν. (Ὀλυμπιόδωρος εἰς τὰ Μετέωρα τοῦ
Ἀριστοτέλους.)

Ἄρθ. 293. Ἐπ' ἀρότρῳ
παίδων.

Ἄρθ. 293. Σκοπὸς τοῦ
γάμου εἶναι ἡ τεκνοποιΐα.

= Εἰς τὰ προικοσύμφωνά των ἐσυνείθιζαν νὰ μεταχειρί-
ζωνται τὴν ἀκόλουθον φράσιν. Ἐπ' ἀρότρῳ παίδων ἄγομαι
γαμετήν· ἡγουν νυμφεύομαι διὰ νὰ τεκνοποιήσω.

(*) Τὴν γὰρ παρθένον ὁ ἀνὴρ συναπτόμενος γυναῖκα, του-
τέστι γόνιμον ποιεῖ· διὸ καὶ παρ' Ἀθηναίοις ἡ συνάφεια ἡ κατὰ
νόμον, ἐπ' ἀρότρῳ παίδων, ἐλέγετο γίνεσθαι. (Ἰσίδωρος
Πηλουσιώτης).

Ἄρθ. 294. Ἦν ἂν ἐγγυήσῃ ἐπὶ δικαίοις δάμαρτα εἶναι, ἢ πατήρ, ἢ ἀδελφὸς ὁμοπάτωρ, ἢ πάππος ὁ πρὸς πατρός, ἐκ ταύτης εἶναι παῖδας γνησίους. Ἐὰν δὲ μηδεὶς ἢ τούτων, ἐὰν μὲν ἐπὶ κληρὸς τις ἢ, τὸν κύριον ἔχειν, ἐὰν δὲ μὴ ἢ, ὅτῳ ἂν ἐπιτρέψῃ, τοῦτον κύριον εἶναι.

Ἄρθ. 294. Τὰ γινόμενα τέκνα ἀπὸ τὴν νομίμως ὑπανδρευθεῖσαν γυναῖκα παρὰ τοῦ πατρὸς ἢ τοῦ ὁμοπατρὶς ἀδελφοῦ τῆς ἢ τοῦ ἐκ πατρὸς πάππου τῆς, εἶναι γνήσια. Ἐὰν τις ἐξ αὐτῶν τῶν συγγενῶν δὲν ὑπάρχῃ διὰ τὰ φροντίσῃ τὰ τὴν ὑπανδρεύσῃ, καὶ ἢ ὀρφανὴ εὐρίσκεται ὑπὸ κηδεμονίαν, ὁ κηδεμὼν συγγενῆς τῆς δύναται τὰ τὴν νυμφεuthῇ· ἐὰν δὲν ὑπάρχῃ οὐδεὶς τῶν συγγενῶν τῆς δύναται τὰ ἐκλέξῃ σύζυγόν τῆς ὅποιον θέλει.

= Οἱ Ἀθηναῖοι, καθὼς θέλομεν ἰδεῖ ἀκολούθως, δὲν ἀπηγόρευον σχεδὸν τοὺς γάμους εἰμὴ μεταξὺ προσώπων τοῦ πρώτου βαθμοῦ συγγενείας.

Ἄρθ. 295. Ἐὰν δέ τις ἐκιδῶ ξένην γυναῖκα ἀνδρὶ Ἀθηναίῳ ὥς ἑαυτῷ προσήκουσαν, ἄτιμος ἔστω, καὶ ἡ οὐσία αὐτοῦ δημοσία ἔστω καὶ τοῦ ἐλόντος τὸ τρίτον μέρος· γραφέσθω δὲ πρὸς τοὺς Θεσμοθέτας οἷς ἔξεστι, καθάπερ τῆς ξενίας.

Ἄρθ. 295. Ὅστις ὑπανδρεύσῃ ξένην τινὰ ὥς θυγατέρα τοῦ μὲ πολίτην τιμωρεῖται μὲ τὴν ποινὴν τῆς ἀτιμίας, τὰ κτήματά τοῦ δήμεύονται καὶ τὸ τρίτον μέρος αὐτῶν δίδεται εἰς τὸν κατηγορόν τοῦ. Ἐκαστος δύναται τὰ τὸν κατηγορήσῃ ἐνώπιον τῶν Θεσμοθετῶν δικαζόντων κατὰ τοὺς περὶ ξένων νόμους.

= Ὅστις ἀπατοῦσε τινὰ, ὅτι δίδει εἰς αὐτὸν εἰς γάμον

τὴν θυγατέρα του καὶ ἀντ' αὐτῆς τοῦ ἔδιδεν ξένην τινὰ ἐτι-
μωρεῖτο αὐστηρῶς.

(*) Γράφεται ὁ Φράστωρ Στέφανον τουτονὶ γραφὴν πρὸς
τοὺς Θεσμοθέτας, Ἀθηναῖον ὄντα ξένης θυγατέρα αὐτῷ ἐγγυ-
ῆσαι ὡς αὐτῷ προσήκουσαν, κατὰ τὸν νόμον τουτονί. (Δημο-
σθένης κατὰ Νεσίρας).

Ἄρθ. 296. Ἐὰν δὲ ξένος
ἀστὴ συνοικῇ τέχνη, ἢ μηχαν-
ῇ ἡτινιοῦν, γραφῆσθω πρὸς
τοὺς Θεσμοθέτας Ἀθηναίων,
ὁ βουλόμενος οἷς ἔξεστιν. Ἐὰν
δὲ ἄλλῳ, πεπράσθω καὶ αὐτὸς
καὶ ἡ οὐσία αὐτοῦ, καὶ τὸ
τρίτον μέρος ἔστω τοῦ ἐλόν-
τος. Ὡσαύτως δὲ καὶ ἐὰν ἡ
ξένη τῷ ἀστῷ συνοικῇ, κατὰ
ταῦτα καὶ ὁ συνοικῶν τῇ ξένῃ
ἀλούσῃ, ὀφειλέτω χιλίας δρα-
χμάς.

Ἄρθ. 296. Ὁ ξένος ὁ-
στις ἤθελε νυμφευθῇ πολίτιδα
δι' ὁποιοῦδήποτε τρόπου ἐγ-
καλεῖται ἐνώπιον τῶν Θεσμο-
θετῶν, καὶ καταδικασθεὶς
πωλεῖται ὡς δοῦλος· ἡ περι-
ουσία του δημεύεται, καὶ
λαμβάνει τὸ τρίτον μέρος
αὐτῆς ὁ κατήγορός του. Ἡ
αὕτη ποινὴ ἐφαρμόζεται καὶ
εἰς τὴν ξένην, ἥτις ἤθελεν ὑ-
πανδρευθῇ πολίτην· ὁ δὲ πο-
λίτης καταδικάζεται εἰς χι-
λίων δραχμῶν πρόστιμον.

(*) Τοῦ μὲν νόμου ἀκηκόατε, ὧ ἄνδρες δικασταί, ὅς οὐκ ἔᾶ
τὴν ξένην τῷ ἀστῷ συνοικεῖν οὐδὲ τὴν ἀστὴν τῷ ξένῳ, οὐδὲ
παιδοποιεῖσθαι τέχνη οὐδὲ μηχανῇ οὐδεμιᾶ. Ἐὰν δέ τις παρὰ
ταῦτα ποιῇ, γραφὴν πεποίηκε κατ' αὐτοῦ εἶναι πρὸς τοὺς Θε-
σμοθέτας, κατὰ τε τοῦ ξένου καὶ τῆς ξένης· καὶ ἄλλῳ πεπρά-
σθαι κελεύει (Δημοσθ. κατὰ Νεσίρας).

Ἄρθ. 297. Ἐπὶ ξένης
μὴ ἐκδίδοσθαι ἀστὴν οὔσαν.

Ἄρθ. 297. Οὐδεμία πο-
λίτις δύναται νὰ νυμφευθῇ
ξένον εἰς ξένον τόπον.

(*) Ἀλλὰ νῆ Δία τὴν ἀδελφὴν καλῶς διώκηκεν· ἀλλὰ εἰ
καὶ μηδὲν ἄλλο ἡδίκηει, κατὰ τοῦτο ἄξιός ἐστιν ἀπολωλέναι·
πέπρακε γὰρ αὐτὴν καὶ οὐκ ἐκδέδωκε· τῶν γὰρ ὑμετέρων

ἐχθρῶν ἐνὶ Κερκυραίῳ τινὶ τῶν νῦν ἐχόντων τὴν πόλιν, καταλύοντι παρ' αὐτῷ, ὅτε δεῦρο πρεσβεύοι, καὶ βουλευθέντι λαβεῖν αὐτήν, ἐξ οὗ δὲ τρόπου παραλείψω, λαβὼν ἀργύριον ἔδωκε, καὶ νῦν ἐστὶν ἐν Κερκύρα· ὃς οὖν τὴν μὲν ἀδελφὴν ἐπ' ἐξαγωγῇ φησὶ μὲν ἐκδοῦναι, πέπρακε δὲ τῷ ἔργῳ κτλ. (Δημοσθένης κατὰ Τιμοκράτους.)

(*) Καὶ οὐδέν ἐστι θαυμαστὸν οὕτω φροντίσαι τῶν ἐν ἄστει τὸν δῆμον, ὅπου θυγατριδὴν Ἀριστογείτονος ἐν Ἀθήνῃ, πυθόμενοι ταπεινὰ πράττειν, ἀνδρὸς ἀποροῦσαν διὰ πενίαν, κατήγαγον Ἀθήναζε, καὶ συνοικίσαντες ἀνδρὶ τῶν εὖ γεγονότων, τὸ Ποταμοῖ χωρίον εἰς φερνὴν ἐπέδωκαν. (Πλούταρχος Ἀριστείδου).

Ἄρθ. 298. Ἐξεῖναι γα- μεῖν τὰς ἐκ πατέρων ἀδελ- φάς.	Ἄρθ. 298. Συγχωρεῖται νὰ νυμφεύωνται τὰς ὁμοπα- τρίους ἀδελφάς των.
---	--

Σ. τοῦ Μ. Κατὰ τὴν σημερινὴν νομοθεσίαν μας ὁ γάμος ἀπαγορεύεται μέχρι τοῦ ἔκτου βαθμοῦ τῆς συγγενείας.

= Τὰς ὁμοπατρίους, ἀλλ' οὐχὶ τὰς ὁμομητρίους.

(*) Ὁ μὲν οὖν Ἀθηναῖος Σόλων ὁμοπατρίους ἐφείς ἄγεσθαι, τὰς ὁμομητρίους ἐκώλυσεν (Φίλων ὁ Ἰουδαῖος).

Ἄρθ. 299. Μὴ ἐξεῖναι ταῖς Ἐπικλήροις ἔξω τῆς ἀγχιστείας γαμεῖν, ἀλλὰ προσῆκον εἶναι αὐταῖς μετὰ τῶν χρημάτων τῷ ἐγγύτατα γένους συνοικεῖν.	Ἄρθ. 299. Ἡ ἐπὶ κληρος (κληρονόμος) περιουσίας τι- νὸς ὀφείλει νὰ ὑπανδρεύεται μέ τινα τῶν πλησιεστέρων συγγενῶν της, δίδουσα εἰς αὐ- τὸν ὡς προῖκα τὴν περιουσί- αν της.
---	--

= Ἐπὶ κληρος ὠνομάζετο πᾶσα γυνὴ τόσον παρθένος καθὼς καὶ χήρα ἥτις ἔμενεν ὀρφανὴ ἀπὸ τοῦ κατ' εὐθείαν γράμμην συγγενεῖς της, καὶ εἶχε περιουσίαν τινὰ· αὕτη ὥφειλε νὰ ὑπανδρευθῇ τὸν πλησιέστερον συγγενῇ της.

Τοὺς νόμους τούτους ἔφερεν ὁ Σόλων ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον,

ὅπου ἐσυγχωρεῖτο ὁ γάμος μεταξύ τῶν πλησιεστέρων συγγενῶν, ἐξαιρουμένων τῶν κατ' εὐθείαν γραμμὴν. Τοὺς παρεδέχθησαν δὲ καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐπὶ σκοπῷ νὰ διατηρήσωσι τὰ ὀνόματα τῶν οἰκογενειῶν, καὶ νὰ μὴ μεταβαίνουν αἱ καταστάσεις εἰς ξένας οἰκογενείας.

(*) Τούτου δὲ παιδὸς ἀποθανόντος, καὶ τῆς ἐτέρας ἀδελφῆς, ἡ μήτηρ ἢ ἐμὴ ἐν παντὶ τῷ οἴκῳ ἐπὶ κληρος ἐγένετο· καὶ οὕτω μὲν ἐξ ἀρχῆς ἅπαντα τῆς ἐμῆς μητρὸς ἐγένετο· προσῆκον δ' αὐτῇ μετὰ τῶν χρημάτων τῷ ἐγγύτατα γένους συνοικεῖν. (Ἰσαῖος πρὸς Ξεναίνετον).

(*) Εἴ τοι κρατοῦσι παῖδες Αἰγύπτου σέθεν
Νόμῳ πόλεως φάσκοντες ἐγγύτατα γένους,
Εἶναι τίς ἂν τοῖς δε ἀντιωθῆναι θέλοι;
Δεῖ τοι σὲ φεύγειν κατὰ νόμους τοὺς οἰκοθεν,
Ὡς οὐκ ἔχουσι κῦρος οὐδὲν ἀμφὶ σοῦ. (Αἰσχύλ.)

Ἄρθ. 300. Κληροῦν δὲ τὸν κληρὸν καὶ ἐπὶ κληρὸν, ὅσοι εἰσὶ μῆνες, πλὴν τοῦ Σκιρρόφοριῶνος, ἐπὶ δίκον δὲ κληρὸν μὴ ἔχειν.	Ἄρθ. 300. Δύνανται νὰ διεκδικοῦν ἐπὶ δικαστηρίου κληρονομίαν τινὰ ἢ κληρονόμον (ἐπὶ κληρὸν) εἰς πάντα καιρὸν, ἐξαιρουμένου τοῦ μηνὸς Σκιρρόφοριῶνος· ἀλλὰ δὲν δύνανται νὰ λάβουν οὔτε τὴν προῖκα, οὔτε τὴν κληρονόμον ὡς σύζυγον, ἔὰν δὲν λάβουν περὶ τούτου δικαστικὴν ἀδείαν.
--	--

= Σκιρρόφοριῶν ἦτον ὁ παρ' ἡμῖν Μὴν Αὐγούστος, ὅστις παρὰ τοῖς Ἀθηναίοις ἦτον ὁ τελευταῖος μὴν τοῦ ἔτους, κατὰ τὸν ὅποιον προετοιμάζοντο αἱ ἀλλαγὰς τῶν ἀρχῶν καὶ εὕρισκοντο εἰς τὴν μεγαλητέραν ἐνέργειαν καὶ ἀναβρασμόν· δὲν ἠδύναντο λοιπὸν νὰ καταγίνωνται εἰς ὑποθέσεις ἀφορώσας τὰ συνοικέσια καὶ τὰς κληρονομίας, τὰς ὁποίας ἔπρεπε νὰ διεξάγουν μὲ ἀκρίβειαν διὰ νὰ μὴ παραβαίνωνται αἱ περὶ συνοικεσι-

ων καὶ κληρονομιῶν νόμοι, οἱ ὅποιοι ὑπαγόρευον νὰ μὴ δύνανται τις οὔτε νὰ νυμφευθῇ οὔτε νὰ ζητήσῃ κληρονομίαν τινὰ ἄνευ δικαστικῆς ἀποφάσεως.

(*) Νόμος κελεύει ἐπιδικασίαν εἶναι τῶν ἐπικλήρων ἀπασῶν, καὶ ξένων καὶ ἀστῶν· καὶ περὶ μὲν τῶν πολιτῶν, τὸν ἄρχοντα εἰσάγειν καὶ ἐπιμελεῖσθαι, περὶ δὲ τῶν μετοίκων τὸν Πολεμαρχον (Δημοσθ. κατὰ Στεφάνου ψευδομαρτυριῶν β').

Ἄρθ. 301. Ἐὰν δὲ ἐπιδεδικασμένου ἀμφισβητῇ τοῦ κλήρου ἢ τῆς ἐπικλήρου, προκαλείσθω τὸν ἐπιδεδικασμένον πρὸς τὸν Ἄρχοντα, καθάπερ ἐπὶ τῶν ἄλλων δικῶν. Παρακαταβολὰς δ' εἶναι τῷ ἀμφισβητοῦντι. Ἐὰν δὲ μὴ προκαλεσάμενος ἐπιδικάσῃται, ἀτελής ἔσται ἡ ἐπιδικασία τοῦ κλήρου. Ἐὰν δὲ μὴ ζῇ ὁ ἐπιδικασάμενος τοῦ κλήρου, προκαλείσθω κατὰ ταῦτα ὃ προθεσμία μήπω ἐξήκει. Τὴν δ' ἀμφισβήτησιν εἶναι τῷ Ἄρχοντι, καθότι ἐπεδικάσατο οὗ ἂν ἔχη τὰ χρήματα.

Ἄρθ. 301. Ὅστις φιλονεικεῖ κληρονομίαν τινὰ ἢ κληρονόμον μὲ ἐκεῖνον ὑπὲρ τοῦ ὁποίου ἐπεδικάσθησαν δύναται νὰ τὸν ἐνάξῃ ἐνώπιον τοῦ Ἄρχοντος, καθὼς γίνεται καὶ εἰς τὰς λοιπὰς δίκας, προκαταβάλλων τὴν παρακαταβολὴν (1), ἄνευ τῆς ὁποίας ἡ διαδικασία εἶναι ἄκυρος. Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον δύναται νὰ ἐγκαλέσῃ τις καὶ τὸν κληρονόμον τοῦ ἐπιδικασμένου τὴν περιουσίαν· ἀρκεῖ νὰ ᾔῃ ἐντὸς τῆς προθεσμίας. Καὶ ὁ Ἄρχων θέλει δικάσῃ κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, τὸν ὅποιον ἠκολούθησεν εἰς τὸν πρῶτον ἐπιδικασθέντα τὴν κληρονομίαν.

(1) Παρακαταβολή, ποσότης παρακαταθετομένη ἀπὸ ἐκείνων οἱ ὅποιοι ἀπαιτοῦσαν κληρονομικὰ δικαιώματα· ὧφειλον δὲ νὰ παρακαταθέσουν τὸ δέκατον τῆς ἀξίας τοῦ ἀντικειμένου, τὸ ὅποιον ἀπαιτοῦσαν.

= Πέντε ἔτη ἐδίδετο προθεσμία εἰς τὸν θέλοντα νὰ διεκδικήσῃ κληρονομίαν τινὰ ἢ κληρονόμον γυναῖκα, ὡς ἀνήκουσαν εἰς αὐτὸν ὡς πλησιέστερον συγγενῇ. Μετὰ παρέλευσιν τῆς προθεσμίας ταύτης τὸ δικαίωμά του παρεγράφετο. (*)

(*) Ὁ δὲ νόμος πέντε ἐτῶν κελεύει δικάσασθαι τοῦ κλήρου, ἐπειδὴν τελευτήσῃ ὁ κληρονόμος. [(Ἰσαῖος ὑπὲρ τοῦ Πύρρου κλήρου).

(*) Παρακαταβολὴ δ' ἦν, ἐπὶ μὲν τῶν πρὸς τὸ δημόσιον ἀμφισβητημάτων τὸ πέμπτον· ἐπὶ δὲ τῶν ἰδιωτικῶν τὸ δέκατον. (Πολυδεύκης).

Ἄρθ. 302. Τὰς μὲν ὑπὲρ τῶν πατρώων ἐκδοθείσας καὶ συνοικούσας ἀνδράσι γυναῖκας, ἂν ὁ πατήρ αὐτῶν τελευτήσας μὴ καταλίπῃ αὐταῖς γνησίους ἀδελφούς, τοῖς ἐγγύτατα γένους ἐπιδίκους εἶναι.	Ἄρθ. 302. Ὁ πατήρ δὲ στερηθεὶς τῶν ἀρσενικῶν τέκνων του δύναται νὰ διαθέσῃ τὴν περιουσίαν του πρὸς ὄφελος τῶν παρ' αὐτοῦ ὑπανδρευθεισῶν καὶ προικισθεισῶν θυγατέρων του.
--	---

= Ὅταν τὰ θηλυκὰ τέκνα ὑπκνδρεύοντο καὶ ἐπροικίζοντο, δὲν εἶχον πλέον δικαίωμα κληρονομίας εἰς τὴν περιουσίαν τοῦ πατρός των, εἰμὴ ὅταν δὲν ὑπῆρχον ἀρσενικὰ τέκνα νὰ κληρονομήσωσιν. Ὁ πατήρ ὅμως ἠδύνατο, ἐὰν ᾔθελε, ν' ἀφήσῃ τὴν περιουσίαν του καὶ εἰς ἄλλον τινά. (*)

(*) Κὰν ἀποθνήσκων ὁ πατήρ τῷ δῶ καταλιπὼν παῖδ' ἐπίκληρον· κλαίειν ἡμεῖς μακρὰ τὴν κεφαλὴν εἰπόντες τῇ διαθήκῃ, καὶ τῇ κόγχῃ τῇ πάνυ σεμνῶς τοῖς σημείοις ἐπούσῃ· Ἔδομεν ταύτην ὅστις ἂν ἡμᾶς ἀντιβολήσας ἀναπείσῃ. (Ἀριστοφάν. Σφήκες).

Ἄρθ. 303. Τὴν ἐπίκληρον, ἂν ὁ κρατῶν καὶ κύριος γεγονὼς κατὰ τὸν νόμον, αὐτὸς, μὴ δυνατὸς ἢ πλησιάζειν,	Ἄρθ. 303. Τοῦ νυμφευθέντος κληρονόμον τινά καὶ μὴ δυναμένου νὰ τεκνοποιήσῃ μετ' αὐτῆς, ἢ σύζυγος
--	---

ὑπὸ τῶν ἐγγιστα τοῦ ἀνδρός δύναται νὰ συνευρίσκεται με-
 ὀπιείσθαι. | τὸν πλησιέστερον συγγενῇ τοῦ
 ἀνδρός της.

= Εἰς τὰς ὑπὸ προῖκα ὑπανδρευομένας γυναῖκας τῶν ὁποίων
 οἱ ἄνδρες δὲν ἠδύναντο νὰ τὰς πλησιάσωσιν ἐσυγχωρεῖτο νὰ
 συνευρίσκωνται μετὰ τοὺς πλησιεζέρους συγγενεῖς τῶν ἀνδρῶν
 των. (*)

(*) Ὅπως οἰκεῖον ἢ καὶ μετέχον τοῦ γένους τὸ τικτόμενον.
 (Πλουτάρχ. Σόλων).

Ἄρθ. 304. Τρεῖς ἐκάστου μηνὸς ἐντυγχάνειν πάντως τῇ ἐπικλήρῳ τὸν λαβόντα.	Ἄρθ. 304. Οἱ νυμφευθέν- τες γυναῖκας κληρονόμους (ἐπικλήρους) ὀφείλουν νὰ συνευρίσκωνται μετ' αὐτῶν τρεῖς τοῦ μηνός.
--	---

= Εἰς τὰς γυναῖκας ἐδίδετο δικαίωμα ἀγωγῆς ὀνομαζομέ-
 νης Καρπώσεως δίκη ἐναντίον τῶν συζύγων των ἐκείνων, οἵ-
 τινες δὲν ἐκπληροῦσαν τὰ γαμικὰ χρέη των τοῦλάχιστον τρεῖς
 τοῦ μηνός. Διὰ τὴν ἀγωγὴν ταύτην ὁ νόμος τοὺς ἀπήλαττεν
 ἀπὸ πᾶν εἶδος καταβολῆς ἢ προστίμου. (*)

(*) Καὶ γὰρ εἰ μὴ γίγνοιτο παῖδες, ἀλλὰ τιμὴ τις ἀνδρός
 αὕτη πρὸς σῶφρονα γυναῖκα καὶ φιλοφροσύνη, πολλὰ τῶν
 συλλεγομένων ἐκάστοτε δυσχερῶν ἀφαιροῦσα, καὶ ταῖς διαφο-
 ραῖς οὐκ ἐῴσα παντάπασιν ἀποστραφῆναι. (Πλούταρχος εἰς
 Σόλωνα).

(*) Ἄλλως τε καὶ μόνων τούτων τῶν δικῶν ἀκινδύνων τοῖς
 διώκουσιν οὐσῶν, καὶ ἐξὸν τῷ βουλομένῳ βῶθρῳ ἐπικλή-
 ροις· οὔτε γὰρ ἐπιτίμιον ταῖς πρὸς τὸν ἄρχοντα εἰσαγγελίαις
 ἔνεστιν, οὐδ' ἐὰν οὐδεμίαν τῶν ψήφων οἱ εἰσαγγεῖλαντες με-
 ταβάλλωσιν, οὔτε πρυτανεῖα, οὔτε παράστασις οὐδεμία τίθεται
 τῶν εἰσαγγελιῶν, ἀλλὰ τοῖς μὲν διώκουσιν ἀκινδύνως ἔξεστι
 τῷ βουλομένῳ. (Ἰσαῖος ὑπὲρ τοῦ Πύρρου κλήρου).

"Αρθ. 305. Ἐὰν ἀρπάσῃ τις ἐλευθέραν γυναῖκα, καὶ βιάσῃται, ζημίαν ἑκατὸν δραχμὰς διδόναι.	"Αρθ. 305. Ὅστις ἀρπάσῃ ἐλευθέραν γυναῖκα, καὶ τὴν βιάσῃ, τιμωρεῖται μὲ πρόστιμον ἑκατὸν δραχμῶν.
--	--

Σ. τοῦ Μ. Κατὰ τὰς νεωτέρας νομοθεσίας ὁ ἀρπάζων καὶ βιάζων γυναῖκα τιμωρεῖται.

= Μὴ σπανίζοντος τότε τοῦ νομίσματος ἐν τῇ πόλει, μεγάλας ἐποίει τὰς ἀργυρικὰς ζημίας τὸ δυσπόριστον. (Πλούταρχος εἰς Σόλωνα).

Βίνειν, παρὰ Σόλωνι τὸ βία μίγνυσθαι.

τὸ δὲ κατὰ νόμον ὀπύειν. (Ἡσύχιος).

"Αρθ. 406. Τὸν βιασάμενον κόρην χιλίας διδόναι.	"Αρθ. 306. Ὅστις βιάσῃ παρθένον τιμωρεῖται μὲ πρόστιμον χιλίων δραχμῶν.
--	--

Σ. τοῦ Μ. Κατὰ τὰς νεωτέρας νομοθεσίας ἡ βίαιος παρθενοφθορία τιμωρεῖται.

(*) Νόμος τὸν ἐξιόντα στρατηγὸν εἰς πόλεμον, εἰ ἔχει θυγατέρα, παρατίθεσθαι τῷ συστρατηγῷ τὴν θυγατέρα λαβὼν ἐκεῖνος ἐβιάσατο. Ἐπανελθὼν ὁ στρατηγὸς κρίνει αὐτὸν ὡς δημοσίων ἀδικημάτων, ὁ δὲ ὡς βιασάμενος τὰς χιλίας διδόναι. (Συριανὸς εἰς Ἑρμογένην).

"Αρθ. 307. Τὸν βιασάμενον κόρην αὐτὴν γαμεῖν.	"Αρθ. 307. Ὅστις βιάσῃ παρθένον ὀφείλει νὰ τὴν νυμφεύεται.
--	---

= Πολίτιδα παρθένον, καὶ ὄχι δούλην.

"Αρθ. 308. Τὸν ἐπίτροπον τῇ τῶν ὀρφανῶν μητρὶ μὴ συνοικεῖν.	"Αρθ. 308. Ὁ κηδεμὼν δὲν δύναται νὰ νυμφευθῇ τὴν μητέρα τῶν ὑπὸ τὴν κηδεμονίαν του εὗρισκομένων τέκνων.
--	--

Σ. τοῦ Μ. Σύμφωναν μὲ τὰς νεωτέρας νομοθεσίας.

= Οἱ νόμοι ἀπηγόρευον νὰ νυμφευθῇ τις τὴν μητέρα τῶν

παρ' αὐτοῦ ἐπιτροπευομένων τέκνων, ἕως οὗ παραδῶσῃ τοὺς λογαριασμοὺς τῆς περιουσίας· προβλέποντες μήπως ὁ κηδεμὼν συμφωνήσῃ μετὰ τῆς μητρὸς καὶ βλάβῃ τὰ συμφέροντα τῶν ὀρφανῶν ἀνηλίκων. (*)

(*) Δημοσθένης γὰρ ὁ ἐμὸς πατήρ, ὃ ἄνδρες δικασταί, κατέλιπεν οὐσίαν μὲν σχεδὸν, τεττάρων τε καὶ δέκα τάλάντων· ἐμὲ δὲ ἑπτὰ ἐτῶν ὄντα, καὶ τὴν ἀδελφὴν πέντε. Ἔτι δὲ τὴν ἡμετέραν μητέρα, πεντήκοντα μνᾶς εἰς τὸν οἶκον εἰσενηνεγμένην· βουλευσάμενος δὲ περὶ ἡμῶν, ὅτ' ἐμελλε τελευτᾶν, ἅπαντα ταῦτα ἐνεχείρισεν Ἀφόβῳ τε τούτῳ καὶ Δημοφῶντι τῷ Δήμωνος υἱεῖ. Δημοφῶντι δὲ τὴν ἐμὴν ἀδελφὴν, καὶ δύο τάλαντα εὐθὺς ἔδωκεν ἔχειν· αὐτῷ δὲ τούτῳ τὴν μητέρα, καὶ προῖκα ὀγδοήκοντα μνᾶς, καὶ τὴν οἰκίαν, καὶ σκεύεσι χρῆσθαι τοῖς ἐμοῖς. (Δημοσθ. κατὰ Ἀφόβου ψευδομαρτυριῶν α.).

Ἄρθ. 309. Χρῆσθαι δὲ δούλους συνουσίαις γυναικῶν.	Ἄρθ. 309. Οἱ δοῦλοι δύνανται νὰ μεταχειρίζονται γυναῖκας ἄνευ νομίμου γάμου.
--	---

= Οἱ δοῦλοι δὲν ἠδύναντο νὰ ἔχουν οὔτε οἰκογένειαν, οὔτε τέκνα· ἠδύναντο μολοντοῦτο νὰ συνάπτωνται μὲ γυναῖκας· ἀλλ' ὁ καρπὸς τῆς πράξεως ταύτης ἀνῆκεν εἰς τὸν κύριον τοῦ δούλου. (*)

(*) Ἐμοὶ δὲ οὔτε γένει προσῆκεν ἢ ἄνθρωπος οὐδὲν, εἰμὴ ὅσον τιτθὴ γενομένη, οὐδ' αὖ θεράπαινά γε· ἀφείτο γὰρ ὑπὸ τοῦ πατρὸς τοῦ ἐμοῦ ἐλευθέρα· καὶ χωρὶς ὧκει, καὶ ἄνδρα ἔχει. (Δημοσθ. κατὰ Εὐέργου καὶ Μνησιβούλου ψευδομαρτυριῶν).

Ἄρθ. 310. Τὰς Νύμφας ἰούσας ἐπὶ τὸν γάμον φρύγετρον φέρειν σημεῖον.	Ἄρθ. 310. Αἱ Νύμφαι πορευόμεναι εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ συζύγου των θέλουν φέρει μεθ' ἐαυτῶν φρύγετρον (1)
--	--

(1) Φρύγετρον ἦτον ἀγγεῖον εἰς τὸ ὅποῖον ἔφρυγον κριθὴν καὶ ἄλλα παρόμοια, ὁμοίᾳζε δὲ μὲ τὸ ἀγγεῖον, τὸ ὅποῖον με-

παχειρίζομεθα σήμερον διὰ νὰ φρύγωμεν τὸν κῆφον ἢ τὰ χάστανκ. Τὸ φρύγετρον τοῦτο τὸ εἶχον ὡς σημεῖον οἰκιακῶν γνώσεων ἢ οἰκιακῆς οἰκονομίας, καὶ ἐπ' αὐτῷ τούτῳ αἱ νύμφαι μετὰ τὴν τελετὴν τῶν γάμων πορευόμεναι εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ συζύγου των τὸ ἐκρχτοῦσαν εἰς τὰς χεῖράς των. (*)

(*) Σόλων δὲ καὶ τὰς Νύμφας ἰούσας ἐπὶ τὸν γάμον, ἐκέλευσε φρύγετρον φέρειν σημεῖον. (Πολυδεύκης Βιβλ. Α΄.)

(*) Φρύγετρον, ᾧ τὰς κέγχρους ἔφρυγον. (Πολυδεύκης Βλ. Α΄.)

Ἄρθ. 311. Τὴν νύμφην τῷ νυμφίῳ συγκαθεύγειν, ἀντὶ τὸ μήλου κυδωνίου συγκατατραγοῦσαν.	Ἄρθ. 311. Ἡ νύμφη φερόμενη εἰς τὸν νυμφικὸν θάλαμον θέλει τρώγει ροδάκινον.
--	--

= Ὁ Σόλων ἔθεσε τὸ ροδάκινον ὡς ἔμβλημα τῆς γλυκύτητος τῶν σχέσεων ἥτις ἐμελλε νὰ ὑπάρξῃ μεταξὺ τῶν συζύγων, (*)

(*) Ὁ Σόλων ἐκέλευε τὴν νύμφην τῷ νυμφίῳ συγκατακλίνεσθαι μήλου κυδωνίου κατατραγοῦσαν, αἰνιττόμενος (ὡς ἔοικεν) ὅτι δεῖ τὴν ἀπὸ στόματος καὶ φωνῆς χάριν εὐάρμοστον εἶναι πρῶτην καὶ ἡδεῖαν. (Πλοντάρχ. Γαμικὰ Παργγέλματα).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄.

ΠΕΡΙ ΠΡΟΙΚΟΣ.

Ἄρθ. 312. Ἱμάτια τρία, καὶ σκεύη μικροῦ νομίσματος ἄξια, ἕτερον δὲ μηδὲν ἐπιφέρεισθαι τὴν γαμουμένην τὰς φερνάς.	Ἄρθ. 312. Ἡ γυνὴ δὲν χρεωστεῖ νὰ φέρῃ ὡς προῖκα πρὸς τὸν ἄνδρα τῆς εἰμῆς τρία φορέματα, καὶ ἐπιπλα μικρᾶς ἀξίας.
---	---

= Ἡ ἔννοια τοῦ Σόλωνος εἰς τὸν νόμον τοῦτον ἦτον ν' ἀποδείξῃ ὅτι ὁ γάμος δὲν πρέπει νὰ γίνετα ἐπὶ σκοπῷ κέρδους, ἀλλὰ τεκνοποιίας, ἀγάπης καὶ χάριτος. Καὶ ὁ νόμος οὗτος ἦτο

μᾶλλον συμβουλευτικός παρά ἐπιταχτικός· διότι αἱ προῖκες ἦσαν ἀρκετὰ σημαντικαὶ καὶ ἀναγκαῖαι εἰς τὰς Ἀθήνας, καθὼς καὶ ὁ ἴδιος Σόλων διατάττει τὴν προικοδότησιν εἰς τὸν κατωτέρω νόμον. Ὁ μέγιστος ἀριθμὸς τῆς προικὸς ἀνέβαινεν εἰς τὰς Ἀθήνας μέχρι τῶν εἴκοσι ταλάντων ἤτοι ἑκατὸν εἴκοσι χιλιάδων δραχμῶν, τὰ ὅποια ἔλαβεν ἡ θυγάτηρ τοῦ Ἰππονίου κατὰ τὸν Ἰσαῖον. Ὁ λαμβάνων προῖκα ὤφειλε νὰ δίδῃ ἐγγύησιν ἢ κτήματα εἰς ὑποθήκην ἀξίας ἴσης μὲ τὴν προῖκα τὴν ὁποίαν ἔλαβεν. Ἡ ἐγγύησις αὕτη ὠνομάζετο ἀποτίμημα· ἐπλήρυνε δὲ συγχρόνως καὶ τὸν περὶ προικὸς φόρον τοῦ δημοσίου.

Συγγραφεὺς τις ὀνομαζόμενος Ἀρτεμίδωρος παρωμοίαζε τὰς θυγατέρας μὲ τοὺς δανειστάς· διότι αὗται ἀνατραφεῖσαι μετὰ πολλῶν κόπων, ἐξόδων καὶ φροντίδων λαμβάνουν ποσότητα χρημάτων ὡς προῖκα καὶ ἀναχωροῦν.

(*) Οὐ γὰρ ἐβούλετο μισθοφόρον οὐδ' ὄνιον εἶναι τὸν γάμον, ἀλλ' ἐπὶ τεκνώσει καὶ χάριτι καὶ φιλότητι γενέσθαι τὸν ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς συνοικισμόν. (Πλουτάρχ. Σόλων).

(*) Εἰώθεσαν δὲ καὶ οἱ τότε, εἰ γυναικὶ γαμουμένη προῖκα διδοῖεν οἱ προσήκοντες, αἰτεῖν παρὰ τοῦ ἀνδρὸς, ὥσπερ ἐνέχυρόν τι τῆς προικὸς ἄξιον, οἷον οἰκίαν ἢ χωρίον. Ἐλέγετο δὲ ὁ μὲν δοὺς τὸ ἀποτίμημα, ἐνεργητικῶς ἀποτιμᾶν· ὁ δὲ λαβὼν, ἀποτιμᾶσθαι. (Ἀρποκρατίων).

(*) Δανειστῆς καὶ θυγάτηρ τὸν αὐτὸν ἔχουσι λόγον, ἐπειδὴ περ καὶ ἡ θυγάτηρ μετὰ ἀνάγκης ἀπαιτεῖ, καὶ ὅταν μετὰ πολλῶν ἀνατραφῇ φροντίδων, ἀπαλλάσσεται λαβοῦσα προῖκα ὡς δανειστῆς. (Ἀρτεμίδωρος).

Ἄρθ. 313. Τῶν ἐπικλή-
ρων ὅσαι θητικὸν τελοῦσιν,
ἐὰν μὴ βούληται ἔχειν ὁ ἐγ-
γύτατα γένους, ἐκδιδότω
ἐπιδοὺς, ὁ μὲν πεντακοσιομέ-
διμος πεντακοσίας δραχμάς,

Ἄρθ. 313. Ὅστις τῶν
συγγενῶν μιᾶς ὀρφανῆς ἀνη-
κούσης εἰς τὴν τάξιν τῶν
Θητῶν δὲν θελήσῃ νὰ τὴν
νυμφευθῇ, ὀφείλει νὰ τῆς
δίδῃ διὰ προῖκα, (ἐξαιρου-

ὁ δ' ἱππεὺς τριακοσίας, ὁ δὲ ζευγίτης ἑκατὸν πεντήκοντα πρὸς τῆς αὐτῆς. Ἐὰν δὲ πλείους ὦσιν ἐν τῷ αὐτῷ γένει τῇ ἐπικλήρῳ, πρὸς μέρος ἐπιδιδόναι ἕκαστον. Ἐὰν δὲ αἱ γυναῖκες πλείους ὦσι, μὴ ἐπάναγκες εἶναι πλέον ἢ μίαν ἐκδοῦναι τῷ ἐν γένει, ἀλλὰ τὸν ἐγγύτατα δεῖ ἐκδιδόναι ἢ αὐτὸν ἔχειν. Ἐὰν δὲ μὴ ἔχη ὁ ἐγγυτάτῳ γένους ἢ μὴ ἐκδῷ, ὁ ἄρχων ἐπαναγκάζετω ἢ αὐτὸν ἔχειν, ἢ ἐκδοῦναι. Ἐὰν δὲ μὴ ἐπαναγκάσῃ ὁ ἄρχων, ὀφειλέτω χιλίας δραχμάς ἱεράς τῇ Ἡρᾷ, ἀπογραφέτω δὲ τὸν μὴ ποιῶντα ταῦτα ὁ βουλόμενος πρὸς τὸν ἄρχοντα.

μένων τῶν ἰδικῶν της πραγμάτων), εἰς οὗτος ἦναι ἀπὸ τὴν τάξιν τῶν πεντακοσιομένων, πεντακοσίας δραχμάς, εἰς ἀπὸ τὴν τῶν ἱππέων, τριακοσίας· εἰς ἀπὸ τὴν τῶν ζευγιτῶν ἑκατὸν πενήντα. Ἐὰν ἡ ὀρφανὴ ἔχη πολλοὺς συγγενεῖς, ἕκαστος ὀφείλει νὰ συνεισφέρει ἀναλόγως διὰ τὴν προῖκά της. Ἐὰν δὲ ὑπάρχουν πολλαὶ ὀρφαναὶ, ὁ πλησιέστερος συγγενῆς δὲν χρεωστεῖ εἰμὴ νὰ προικίσῃ ἢ νὰ νυμφευθῇ μίαν μόνον ἐξ αὐτῶν. Καὶ εἰς δὲν κάμῃ τὸ ἐν ἢ τὸ ἄλλο, ὁ ἄρχων ὑπὸ ποινὴν προστίμου χιλίων δραχμῶν πρὸς ὄφελος τῆς Ἡρας θέλει τὸν ἀναγκάζει νὰ τὴν ὑπανδρεύῃ ἢ νὰ τὴν νυμφεύεται. Ἐκαστος πολίτης δύναται νὰ ἐγκαλῇ ἐνώπιον τοῦ ἄρχοντος τὸν παραβάτην τοῦ νόμου τούτου.

= Οἱ συγγενεῖς ἦσαν ὑπόχρεοι νὰ ὑπανδρεύουν ἢ νὰ νυμφεύωνται οἱ ἴδιοι τὰς ὀρφανὰς καὶ πτωχὰς συγγενεῖς των. (*)

(*) Θῆσσα μὲν τοι παρ' Ἀριστοφάνει Γραμματικῷ καινότερον ἄλλο τι δηλοῖ. Θῆσσα γάρ φησιν ἦν πατὴρ καταλέλοιπε πένης ὢν· αὕτη δὲ, φησὶν, ἐπὶ τὸν πλησίον τοῦ γένους πορεύεται κατὰ νόμον ἀναγκάζοντα τοῦτο, καὶ ὁ μὴ αἰρούμενος γῆμαι, πέντε μναῖς ἀποτίνει, ὡς ἔταξε Σόλων, ἐν δὲ τοῖς ἐπικαι-

νισθεῖσι νόμοις, μετέδοξε τοῦτο ὡς μικρὸν, καὶ ἐγένοντο δέκα
μναῖ. (Εὐσταθ. Παρέκβολ. εἰς τὸ Φ. τῆς Ἰλιάδος).

Ἄρθ. 314. Μενούσης τῆς
μητρὸς ἐν τῷ οἴκῳ, καὶ ζώ-
σης, καὶ προῖκα ἐπενεγκαμέ-
νης οὐκ ἀπογράφειν τὴν προῖ-
κα χρέος αὐτῇ, ἀλλὰ μετέ-
χειν τῶν παίδων τὴν μητέρα.

Ἄρθ. 314. Ἡ μήτηρ
ἣτις ἔχουσα προῖκα μείνη
μετὰ τῶν τέκνων τῆς εἰς τὴν
οἰκίαν τοῦ ἀνδρός τῆς ἀπο-
θανόντος δὲν δύναται νὰ
ζητήσῃ τόκον δι' αὐτήν, ἀλλὰ
συμμερίζεται τὰς ὠφελείας
μετὰ τῶν τέκνων τῆς.

= Ἡ μήτηρ ἣτις εἶχε τέκνα δὲν ἦτο κυρία τῆς προικὸς
τῆς, ἀλλὰ ἐσυμμερίζετο τὰς ὠφελείας μετὰ τῶν τέκνων τῆς. (*)

(*) Αὕτη ἐστὶν, ὧ ἀνδρες δικασταί, ἡ Ἀριστονόη ἡ τοῦ
Φιλοστράτου θυγάτηρ, μήτηρ δὲ τουτουί. Ταύτη χρέος φησὶν
ὀφείλεσθαι Φαίνιππος τὴν προῖκα ἧς οἱ νόμοι κύριον τοῦτον
ποιοῦσι, ψευδόμενος καὶ οὐδικαίᾳ χρώμενος τῇ ἀποφάνσει. Διὰ
τί γὰρ ἐγὼ, Φαίνιππε, μενούσης μοι τῆς μητρὸς ἐν τῷ οἴκῳ,
καὶ ζώσης, καὶ προῖκα ἐπενεγκαμένης, οὐκ ἀπογράφω τὴν
προῖκα χρέος αὐτῇ, οὐδὲ παρακρούομαι δικαστάς, ἀλλ' ἐγὼ με-
τέχειν τῶν ἐμαυτοῦ τὴν μητέρα, ἂν τε Φαινίππου, ἂν τε τὴν
ἐμαυτοῦ ἔχω οὐσίαν; ὅτι οἱ νόμοι ταῦτα κελεύουσιν. (Δημο-
σθένης πρὸς Φαίνιππον).

Ἄρθ. 315. Καὶ ἐὰν ἐξ
ἐπικλήρου τις γένηται, καὶ
ἅμα ἡβήσῃ ἐπιδιετὲς, κρα-
τεῖν τῶν χρημάτων· τὸν δὲ
σῖτον μετρεῖν τῇ μητρί.

Ἄρθ. 315. Ὅταν ὁ υἱὸς
μιας ἐπικλήρου φθάσῃ εἰς τὸ
δέκατον ἕκτον ἔτος τῆς ἡλι-
κίας του (ἐπιδιετὲς ἡβήσῃ),
θέλει νέμεσθαι τὴν περιουσίαν
τῆς μητρὸς του, καὶ φροντίζει
συγχρόνως περὶ τῆς διατρο-
φῆς τῆς.

= Ἐπιδιετὲς ἡβῆσαι, ἔλεγον ὅταν ὁ νέος ἐφθχεν εἰς τὸ
δέκατον ἕκτον ἔτος τῆς ἡλικίας του· διότι τὸ ἡβῆσαι μόνον

ἦτον εἰς τὸ δέκατον τέταρτον ἔτος. Ὅταν ἔφθανεν εἰς τὸ δέκατον ὄγδοον ἐλέγετο ἔφηβος, καὶ εἰς τὸ εἰκοστὸν ἐγράφετο εἰς τὸν κατάλογον τῶν δημοτῶν. Ὅταν λοιπὸν ὁ νέος ἔφθανεν εἰς τὸ δέκατον ἕκτον ἔτος τῆς ἡλικίας του διεχειρίζετο τὴν μητρῶαν περιουσίαν, καὶ ἐφρόντιζε περὶ τῶν ἀναγκαίων τῆς μητρὸς του.

(*) Εἰ γὰρ ἔζη ἡ ἐμὴ μήτηρ, θυγάτηρ δὲ Κίμωνος, μηδὲν δὲ ἐκεῖνος διαθέμενος ἐτελεύτησεν, ἦν δ' ἀδελφός οὗτος αὐτῷ, μὴ ἀδελφιδούς, συνοικῆσαι μὲν ἂν τῇ γυναικὶ κύριος ἦν, τῶν δὲ χρημάτων οὐκ ἂν, ἀλλ' οἱ γενόμενοι παῖδες ἐκ τούτου καὶ ἐξ ἐκείνης, ὅποτε ἐπιδιετές ἦβησαν· οὕτω γὰρ οἱ νόμοι κελεύουσιν· εἰ τοίνυν καὶ ζώσης κύριος αὐτὸς μὴ ἐγένετο τῶν τῆς γυναικὸς, ἀλλ' οἱ παῖδες.

(*) Ἐπιδιετές ἦβῆσαι. Δίδυμος φησὶν ἀντὶ τοῦ, ἐὰν ἐκκαίδεκα ἐτῶν γενόμενοι. Τὸ γὰρ ἦβῆσαι μέχρι τεσσαρωνκαίδεκα ἐστίν· ἄλλοι Ἐφηβοὶ παρ' Ἀθηναίοις ὀκτωκαίδεκαετεῖς γίνονται, καὶ μένουσιν ἐν τοῖς Ἐφήβοις ἔτη δύο, ἔπειτα τῷ Ληξιαρχικῷ ἐγγράφονται γραμματείῳ, καθά φησιν Ὑπερίδης ἐν τῷ πρὸς Χάρητα ἐπιτροπικῷ. Ἐπειδὴ δὲ ἐνεγράφη ἐγὼ, καὶ ὁ νόμος ἀποδέδωκε τὴν κομιδὴν τῶν καταλειφθέντων τῇ μητρὶ, ὃς κελεύει κυρίους εἶναι τῆς Ἐπικλήρου, καὶ τῆς οὐσίας ἀπάσης τοὺς ἀπαιδας, ἐπειδὴν ἐπιδιετές ἦβῶσιν. (Ἀρποκρατίων).

Ἄρθ. 316. Τὴν ὁμολογηθεῖσαν προῖκα γίνεσθαι εἰς τὸν ἐγγυήσαντα, εἴ τι ἔπαθεν ἡ γυνὴ πρὶν γενέσθαι παῖδας αὐτῇ.	Ἄρθ. 316. Ἐὰν ἡ γυνὴ ἀποθάνῃ χωρὶς νὰ ἀφήσῃ τέκνα, ἡ προῖξ ἐπιστρέφει εἰς τὸν προικησάντα αὐτήν.
---	---

Σ. τοῦ Μ. Σύμφωναν μὲ τὰς νεωτέρας νομοθεσίας.

(*) Καὶ ταῦτα εἰδὼς τὸν ἅπαντα χρόνον ἄτοκον οὖσαν αὐτήν, καὶ τῆς ὁμολογηθείσης προικὸς ἐκ τῶν νόμων γινομένης εἰς αὐτὸν, εἴ τι ἔπαθεν ἡ γυνὴ πρὶν γενέσθαι παῖδας αὐτῇ. (Ἰσαῖος ὑπὲρ τοῦ Πύρρου κλήρου).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

ΠΕΡΙ ΔΙΑΖΕΥΞΕΩΣ.

Ἄρθ. 317. Ἐὰν ἀποπέμ-
πῃ τὴν γυναῖκα, ἀποδιδόναι
τὴν προῖκα· ἐὰν δὲ μὴ, ἐπ'
ἐννέα ὄβολοις τοκοφορεῖν, καὶ
σίτου εἰς ῥοδεῖον εἶναι δικά-
σασθαι ὑπὲρ τῆς γυναικὸς τῷ
κυρίῳ.

Ἄρθ. 317. Ὁ διαζευχθεὶς
τὴν σύζυγόν του ὀφείλει νὰ
ἀποδίδῃ τὴν προῖκα αὐτῆς·
εἰ δὲ μὴ, θέλει πληρόνει ἐννέα
ὄβολους διὰ τόκον τὸν μῆνα,
καὶ θέλει ἐνάγεσθαι εἰς τὸ (1)
ῥοδεῖον διὰ τῆς ἀγωγῆς, σίτου
δίκης.

Σ. τοῦ Μ. Σύμφωνον καὶ μὲ τὰς νεωτέρας νομοθεσίας κατὰ τὰς ὁποίας
ἡ προῖξ ἀποδίδεται] μετὰ τὴν διάζευξιν εἰς τὸν δόσαντα αὐτήν.

(1) Τὸ ῥοδεῖον ἦτο θέατρον μεγαλοπρεπὲς κτισθὲν ἀπὸ τὸν
Περικλέα καὶ προσδιωρισμένον διὰ μουσικοὺς ἀγῶνας· ἐχρησί-
μευε δὲ καὶ ὡς κατάστημα δικαστηρίου τοῦ πρώτου Ἀρχοντος,
τοῦ ὁποίου ἀρμοδιότης ἦτο νὰ δικάζῃ περὶ τῶν ἀνωτέρω ὑπο-
θέσεων.

= Τὸ διαζύγιον ἐδίδετο εἰς τὰς Ἀθήνας διὰ τὰς πλέον
ἐλαφρὰς περιστάσεις. Ἀρχοῦσε νὰ ἐπαρουσιάζοντο εἰς τὸν Ἀρ-
χοντα καὶ οἱ δύο σύζυγοι καὶ νὰ ἔκαμνον τὰ παράπονά των,
τὰ ὁποῖα ἔπρεπε νὰ ᾔῃναι ὅπως οὖν βάσιμα. Ὁ ἀνὴρ μετὰ ταῦτα
ἐχρεώσται νὰ ἀποδώσῃ τὴν προῖκα· εἰδὲ μὴ, ἐπλήρονεν ἐννέα
ὄβολους τόκον τὸν μῆνα, καὶ ἐνήγετο εἰς τὸ ῥοδεῖον.

Σίτου τροφή ἢ σίτου δίκη, ὠνομάζετο ἡ διδομένη ἀγωγή εἰς
τὴν γυναῖκα νὰ ζητήσῃ τὴν προῖκά της καὶ τὴν διατροφήν
της, ἀφ' ἧς ἡμέρας τὴν διεζεύχθη ὁ σύζυγός της μέχρι τῆς
παραδόσεως τῆς προικὸς. (*)

(*) Καὶ ἀφίσταται τῆς προικὸς, καὶ τὴν δίκην τοῦ σίτου
ἀνείλετο. (Δημοσθένης κατὰ Νεαίρας).

(*) Σίτου τροφῆς καὶ σίτου δίκη, ὅταν γυνὴ ἀποδικεῖν
ποιησαμένη πρὸς τὸν ἄνδρα διὰ τοῦ Ἀρχοντος, ἢ καὶ ὑπὸ τοῦ

ἄνδρὸς ἐκπεμφθεῖσα, μὴ ἀπολαμβάνη τὴν προῖκα, καὶ διαγένηται χρόνος, καὶ δίκην εἰσάγῃ πρὸς αὐτὸν, ἢ ἀπαιτῇ προῖκα καὶ τροφὰς ἀφ' ἧς ἀπηλλάγη ἡμέρας, αὕτη καλεῖται δίκη σίτου (Σουΐδας).

Ἄρθ. 318. Ἐὰν ἀπολή- πῃ ἡ γυνὴ τὸν ἄνδρα, ἢ ἔαν ὁ ἀνὴρ ἐκπέμψῃ τὴν γυναῖκα, μὴ ἐξεῖναι πράξασθαι τῷ δόντι ὁ μὴ προικὲ τιμήσας ἔδωκεν.	Ἄρθ. 318. Ἐὰν ἡ γυνὴ διαζευχθῇ τὸν ἄνδρα ἢ ὁ ἀνὴρ τὴν γυναῖκα, ὁ προικίσας αὐ- τὴν δὲν δύναται νὰ ζητήσῃ εἰμὴ τὴν προῖκα.
--	--

= Ἦτον ἀδιάφορον ἔαν ὁ εἷς ἢ ἄλλος ἐζήτει τὴν διάζευξιν. Ὁ προικίσας τὴν γυναῖκα δὲν εἶχεν ἄλλο δικαίωμα εἰμὴ νὰ ζητήσῃ τὴν ἀπόδοσιν τῆς προικός· ἡ δὲ γυνὴ ἠδύνατο νὰ ζητήσῃ τὴν διατροφὴν τῆς μέχρι τῆς παραδόσεως αὐτῆς. Ὅταν καὶ οἱ δύο συμφώνως ἐχωρίζοντο, διεφυλάττετο τὸ δικαίωμα νὰ ἐνωθοῦν πάλιν.

Ἄρθ. 319. Τὴν γυναῖκα τὴν ἀπολείπουσαν τὰ τῆς ἀ- πολείψεως γράμματα παρὰ τῷ Ἀρχοντι θέσθαι, μὴ δι' ἐτέρων, ἀλλ' αὐτὴν παροῦ- σαν.	Ἄρθ. 319. Ἡ γυνὴ ἣτις θέλει νὰ διαζευχθῇ τὸν ἄνδρα τῆς ὀφείλει νὰ παραδίδῃ ἢ ἰδίᾳ πρὸς τὸν Ἀρχοντα τὴν περὶ διαζεύξεως αἴτησιν.
--	--

= Ὅταν ἡ γυνὴ ἐζήτει τὴν διάζευξιν ἢ δίκη ὠνομάζετο ἀπολείψεως δίκη· ὅταν δὲ ὁ ἀνὴρ, ἀποπομπῆς δίκη. Ὁ νόμος ἀπαιτοῦσε νὰ τὴν ἐγχειρίζῃ ἢ ἰδίᾳ αὐτοπροσώπως διότι πολ-
λάκις ἡ γυνὴ ἀπὸ αἰδῶ κινουμένη ἐσυστέλλετο νὰ τὴν ζητήσῃ καὶ τὰ συνοικέσια δὲν διελύοντο εὐκόλως.

(*) Καὶ τὸ ἀποπέμψασθαι γυναῖκα, καὶ τὸ πρᾶγμα, ἀποπομπή, καὶ ἀπόπεμψις, καὶ ἀποπομπῆς δίκη. Καὶ τοῦναντίον, ἀπόλειψις, καὶ δίκη παρὰ τοῦ ἀνδρὸς ἀπολείψεως. (Πολυδεύχης Βιβλ. Γ'.)

(*) Εὐτακτος δ' οὔσα καὶ φίλανδρος Ἰπαρέτη, λυπούμενη

δ' ὑπὸ αὐτοῦ περὶ τὸν γάμον ἐτέραις ξέναις καὶ ἀσταῖς συνόν-
τος, ἐκ τῆς οἰκίας ἀπιοῦσα, πρὸς τὸν ἀδελφὸν ὤχετο. Τοῦ δ'
Ἀλκιβιάδου μὴ φροντίζοντος, ἀλλὰ τρυφῶντος, ἐδεῖτο τῆς
ἀπολείψεως γράμματα παρὰ τῷ Ἀρχοντι θέσθαι μὴ δι' ἐτέρων
ἀλλ' αὐτὴν παροῦσαν. Ὡς οὖν παρῆν τοῦτο πράξουσα κατὰ
τὸν νόμον, ἐπεξελθὼν ὁ Ἀλκιβιάδης, καὶ συναρπάσας αὐτὴν
ἀπῆλθε δι' ἀγορᾶς οἴκαδε κομίζων· αὕτη μὲν οὖν οὐ παντελῶς
ἔδοξεν ἡ βία παράνομος οὐδὲ ἀπάνθρωπος εἶναι· καὶ γὰρ ὁ νό-
μος δοκεῖ διὰ τοῦτο προάγειν τὴν ἀπολείπουσαν εἰς τὸ δημό-
σιον αὐτὴν, ὅπως ἐγγένηται τῷ ἀνδρὶ συμβῆναι καὶ κατα-
σχεῖν. (Πλούταρχ. Ἀλκιβιάδ.)

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

ΠΕΡΙ ΜΟΙΧΕΙΑΣ.

Ἀρθ. 320. Ἐάν τις μοι-
χὸν λάβῃ, ὅ,τι ἂν βούληται
χρῆσθαι.

Ἀρθ. 320. Ὅστις συλ-
λάβῃ μοιχὸν δύναται νὰ τὸν
κάμῃ ὅ,τι θέλει.

= Ὁ νόμος οὗτος ἦτο τοῦ Δράκοντος, διὰ τοῦ ὁποίου
ἔδιδε τὸ δικαίωμα εἰς τὸν περιῦβρισθέντα σύζυγον νὰ φονεύῃ
καὶ νὰ κάμνῃ ὅ,τι ἤθελε τὸν μοιχὸν, ὅπερ ἡδύνατο νὰ ἐπιφέρῃ
ἀπείρους καταχρήσεις· διότι ἡδύναντο νὰ φονεύωνται καὶ νὰ
πάσχωσι πολλάκις ἀθῶοι ἀντὶ ἐνόχων, ἀφινόμενοι οὕτω εἰς τὴν
διάκρισιν τοῦ νομιζομένου ὅτι περιῦβρίσθη.

(*) Μοιχὸν μὲν γὰρ ἀνελεῖν τῷ λαβόντι δέδωκεν. (Πλού-
ταρχος Σόλων.)

(*) Οὐκ ἐγὼ σε ἀποκτενῶ, ἀλλ' ὁ τῆς πόλεως νόμος (Λυσίας
κατὰ Ἐρατοσθένους).

(*) Γυναῖκας τοίνυν τῶν πολιτῶν τοιοῦτος ὢν μοιχεύειν
καὶ διαφθείρειν ἐλευθέρας ἐπεχείρησε, καὶ ἐλήφθη μοιχός· καὶ
τούτου θάνατος ἡ ζημία ἐστίν. (Λυσίας κατὰ Ἀγοράτου).

Ἄρθ. 321. Ἐάν τις μοι-
χὸν λάβῃ ἐν ἔργῳ ἄρθρα ἐν
ἄρθροις ἔχοντα, ὅ,τι ἂν βού-
ληται χρῆσθαι.

Ἄρθ. 321. Ὅστις συλ-
λάβῃ μοιχὸν ἐπ' αὐτοφώρῳ
δύναται νὰ τὸν κάμῃ ὅ,τι
θέλει.

Σ. τοῦ Μ. Αἱ νεώτεραι νομοθεσίαι χαρακτηρίζουν τὸ ἀδίκημα τοῦτο
ὡς πλημμέλημα καὶ τὸ τιμωροῦν μὲ ἀπλὴν φυλάκισιν, καὶ τοῦτο κατ'
ἔγκλησιν τοῦ παθόντος· δίδουν μόλα ταῦτα τὸ δικαίωμα εἰς τὸν παθόν-
τα νὰ τιμωρῇ μὲ τὴν ποινὴν τοῦ θανάτου τὸν ἐπ' αὐτοφώρῳ συλλαμ-
βανόμενον μοιχὸν, ἐὰν δὲν δύναται ἄλλως πῶς νὰ κρατήσῃ τὴν ὁρ-
μὴν του.

= Ὁ νόμος οὗτος εἶναι τοῦ Σόλωνος· ὅστις φαίνεται ὅτι
ἐπεδιόρθωσεν ὅπως οὖν τὸν προλαβόντα τοῦ Δράκοντος ὑποχρε-
ώσας τὸν περιῦβρισθέντα τότε μόνον νὰ κάμῃ χρῆσιν τοῦ δι-
καιώματος τῆς αὐτοδικίας, ὅταν τὸν ἐσυλλάμβανεν ἐπ' αὐτο-
φώρῳ ἐκτελοῦντα τὴν πράξιν, ὅπερ ἦτο πολὺ δύσκολον· ἀλλ' ἡ
ἐννοια τοῦ Σόλωνος ἦτο νὰ συστείλῃ ὅπως οὖν τὴν ὁρμὴν τοῦ
ἐξαγριωθέντος συζύγου καὶ νὰ τὸν ἀπαλλάξῃ ἀπὸ τὸ νὰ πράξῃ
ἔγκλημα· διότι ὁ εὐρεθεὶς εἰς τὴν οἰκίαν του ἠδύνατο νὰ ἦτο
φυσικῶς ἀνίκανος νὰ ἀμαρτήσῃ, καὶ τότε δὲν ὑπῆρχεν
ἔγκλημα.

Ἄλλ' ὅπως ἔαν ἦναι, μόνον ὅτι οἱ νόμοι ἐπέβαλλον ποινὴν
θανάτου εἰς τὸν μοιχὸν, καὶ ἔδιδον καὶ τὸ δικαίωμα εἰς τὸν
περιῦβρισθέντα νὰ ἱκανοποιῇται μόνος του, ἡ ποινὴ ὅμως τὴν
ὁποίαν ἐπέβαλλε τὸ πλεῖστον μέρος τῶν ἀδικουμένων εἰς τοὺς
μοιχοὺς ἦτο διὰ μὲν τοὺς πλουσίους χρηματικὴ· διὰ δὲ τοὺς
πτωχοὺς ἡ ἀποραφανίδωσις.

(*) Πῶς γὰρ ἂν Εὐνοῦχος μοιχεύσειεν ὁ μὴ χρῆσθαι δυνά-
μενος, μηδὲ τὸ γένος ἀμφίβολον τῇ συνουσίᾳ ποιῶν; (Ἑρμογ.)

(*) Ἔθος ἦν τὸν ἀλόντα μοιχείας παρατίλλεσθαι, ἵνα δοὺς
ἀργύριον ποινῆς λυθῇ. Παρατίλλεται οὖν, διασεύεται, τὰς
τρίχας τοῦ πρωκτοῦ τίλλεται· αὕτη γὰρ ὥριστο δίκη τοῖς
μοιχοῖς πένησιν, ἀποραφανίδωσις καὶ παρατιλμός. Οἱ γὰρ
πλούσιοι χρήματα παρέχοντες ἀπελύοντο. Παρατίλλεται οὖν
φησὶ διὰ τὸ μὴ δύνασθαι χρήμασι λυτροῦσθαι τὴν πυγὴν.

δημοσία γὰρ ταῦτα ἔπασχον. (Σχόλια εἰς Ἀριστοφάνους Πλουῦτον.)

(*) Μηδὲν διαφέρει πρὸς τὸ εἶναι αὐτὸν μοιχὸν, εἴτε δυνατόν χρήσασθαι, εἴτε μή· τὴν γὰρ προαίρεσιν ἐξετάζειν δεῖ. (Ἑρμογένης).

Ἄρθ. 322. Ἐάν τις ἀδίκως εἴρξῃ ὡς μοιχὸν, γράφεται πρὸς τοὺς Θεσμοθέτας ἀδίκως εἰρχθῆναι, καὶ μὲν ἔλῃ τὸν εἴρξαντα καὶ δόξῃ ἀδίκως ἐπιβεβουλευσθαι, ἀθῶον εἶναι αὐτὸν, καὶ τοὺς ἐγγυητὰς ἀπηλλάχθαι τῆς ἐγγύης. Ἐάν δὲ δόξῃ μοιχὸς εἶναι, παραδοῦναι αὐτὸν τοὺς ἐγγυητὰς τῷ ἀλόντι. Ἐπὶ δὲ τοῦ δικαστηρίου ἄνευ ἐγχειριδίου χρήσθαι, ὅ,τι ἂν βουληθῇ ὡς μοιχῷ ὄντι.

Ἄρθ. 322. Ὁ φυλακισθεὶς διὰ μοιχίαν δύναται ν' ἀναφερθῇ πρὸς τοὺς Θεσμοθέτας ὅτι ἀδίκως ἐπιβουλεύεται, καὶ δίδων ἐγγύησιν ν' ἀπαλλαγθῇ τῆς φυλακίσεως ἕως οὗ δικάσῃ· δικάσθεις δὲ, εἰάν ἀθωωθῇ, ἀπολύεται, καθὼς καὶ οἱ ἐγγυηταὶ τῆς ἐγγυήσεως. Καταδικασθεὶς δὲ, τιμωρεῖται μὲ τὴν ποινὴν ἣτις ἤθελεν ἐπιβληθῇ παρὰ τῶν δικαστῶν παρεκτὸς τῆς ποινῆς τοῦ θανάτου.

= Οἱ διὰ καταμηνύσεως συλλαμβανόμενοι μοιχοὶ ἐφυλακίζοντο καὶ ἐδικάζοντο τακτικῶς· δικαζόμενοι δὲ κατὰ τὰς περιστάσεις ἀπὸ πολιτικὰ δικαστήρια ἐτιμωροῦντο μὲ ποινὴν χρηματικὴν ἢ φυλάκισιν.

Ἄρθ. 323. Ἐάν τις γυναῖκα αἰσχύνῃ βία, διπλὴν τὴν βλάβην ὀφείλειν.

Ἄρθ. 323. Ὅστις βιάσῃ γυναῖκα ὑπανδρὸν τιμωρεῖται μὲ διπλὴν ποινὴν.

Σ. τοῦ Μ. Καὶ κατὰ τὰς νεωτέρας νομοθεσίας ὁ βιάσας γυναῖκα τιμωρεῖται.

= Ὁ μοιχὸς ἐτιμωρεῖτο μὲ θάνατον· ὁ δὲ βιάσας γυναῖκα, μὲ διπλὴν μόνον ποινὴν, ἥγουν φυλάκισιν καὶ πρόστιμον. Ὁ βιάζων λοιπὸν γυναῖκα εἰς ἀσέλγειαν ἐτιμωρεῖτο ἐλαφρότερα ἀπὸ τὸν πείσαντα αὐτὴν εἰς μοιχείαν· διότι ὁ μὲν βιάζων γυναῖκα μι-

σεῖται παρ' αὐτῆς διὰ τὴν πράξιν, καὶ αὕτη διατηρεῖ τὴν ἠθικὴν καὶ ἀρετὴν της. Ὁ δὲ πείθων αὐτὴν τὴν διαφθείρει διαπαντός, καὶ τὴν φέρει εἰς ἀπώλειαν.

(*) Οὕτως, ὦ ἄνδρες, τοὺς βιαζομένους ἐλάττονος ζημίας ἀξίους ἡγήσατο εἶναι ἢ τοὺς πείθοντας· τῶν μὲν γὰρ θάνατον κατέγνω, τοῖς δὲ διπλὴν ἐποίησε τὴν βλάβην· ἡγούμενος τοὺς μὲν διαπραττομένους βία, ὑπὸ τῶν βιασθέντων μισεῖσθαι· τοὺς δὲ πείσαντας, οὕτως αὐτῶν τὰς ψυχὰς διαφθείρειν, ὥστ' οἰκειοτέρας αὐτοῖς ποιεῖν τὰς ἀλλοτρίας γυναικάς, ἢ τοῖς ἀνδράσι, καὶ πᾶσαν ἐπ' ἐκείνοις τὴν οἰκίαν γεγονέναι· καὶ τοὺς παῖδας ἀδῆλους εἶναι ὁποτέρων τυγχάνουσιν ὄντες, τῶν ἀνδρῶν, ἢ τῶν μοιχῶν· ἀνθ' ὧν ὁ τὸν νόμον τιθεὶς, θάνατον αὐτοῖς ἐποίησε τὴν ζημίαν. (Λυσίας ἀπολογία ὑπὲρ τοῦ Ἐρατοσθένους φόνου.)

(*) Οὐ μὲν δὴ λέληθεν οὐδὲ τὰς πόλεις, ὅτι ἡ φιλία μέγιστον ἀγαθὸν καὶ ἡδιστον ἀνθρώποις ἐστί· μόνους γοῦν τοὺς μοιχοὺς νομίζουσι πολλὰ τῶν πόλεων νηποινεῖ ἀποκτείνειν, δηλονότι διὰ ταῦτα ὅτι λυμαντῆρας αὐτοὺς νομίζουσι τῆς τῶν γυναικῶν φιλίας πρὸς τοὺς ἀνδρας εἶναι. Ἐπεὶ ὅταν γε ἀφροδισιασθῇ κατὰ συμφοράν τινα γυνή, οὐδὲν ἥττον τούτου ἔνεκεν τιμῶσιν αὐτὰς οἱ ἄνδρες, ἐὰν περ ἡ φιλία δοκῇ αὐτοῖς ἀκήρατος διαμένειν. (Ξενοφ. Ἰέρων).

Ἄρθ. 324. Ἐπειδὴν δὲ ἔλῃ τὸν μοιχὸν, μὴ ἐξέστω τῷ ἐλόντι συνοικεῖν τῇ γυναικί· ἐὰν δὲ συνοικῇ ἄτιμος ἔστω, μηδὲ τῇ γυναικὶ ἐξέστω εἶσιν· εἶς τὰ ἱερὰ τὰ δημοτελῆ, ἐφ' ἣν ἂν μοιχὸς ἀλῶ· ἐὰν δὲ εἰσὶν νηποινεῖ πασχέτω ὅ,τι ἂν πάσχη, πλὴν θανάτου.	Ἄρθ. 324. [Οὐδεὶς ἀνὴρ δύναται νὰ συζῇ μὲ τὴν μοιχευθεῖσαν γυναῖκά του· ἐὰν δὲν τὴν διαζευχθῇ τιμωρεῖται μὲ τὴν ποινὴν τῆς ἀτιμίας. Ἡ γυνὴ δὲν δύναται νὰ εἰσέλθῃ εἰς τι δημόσιον μέρος· ἕκαστος δύναται νὰ τὴν τιμωρήσῃ χωρὶς νὰ τὴν φονεύσῃ.
---	---

= Ὁ σύζυγος ὥφειλε νὰ διαζευχθῇ ἀμέσως ὑπὸ ποινὴν ἀτιμίας τὴν μοιχευθεῖσαν γυναῖκά του.

Οἱ ἄνδρες ἐτιμωροῦντο αὐστηρότερα ἀπὸ τὰς γυναῖκας· διότι εἰς τοὺς μὲν κατελογίζετο ποινὴ θανάτου· εἰς τὰς δὲ ἀπαγορεύσεις εἰσόδου εἰς δημόσιον μέρος καὶ φορεμάτων.

(*) Ἄμα ἐκ τε οἰκίας τοῦ ἀνδρὸς ἐκβεβλημένη ἔσται ἡ γυνή, ἐφ' ἣ ἂν μοιχὸς ἀλῶ, καὶ ἐκ τῶν ἱερῶν τῶν τῆς πόλεως. (Δημοσθ. κατὰ Νεαίρας).

Ἄρθ. 325. Τὴν γυναῖκα ἐφ' ἣ ἂν ἀλῶ μοιχὸς, μὴ ἐξεῖναι κοσμεῖσθαι· ἐὰν δὲ κοσμηῇται, τὸν ἐντυχόντά καταρρήγνυναι τὰ ἱμάτια, καὶ τὸν κόσμον ἀφαιρεῖσθαι, καὶ τύπτειν, εἰργόμενον θανάτου, καὶ τοῦ ἀνάπνηρον ποιῆσαι.

Ἄρθ. 325. Ἡ κατηγορηθεῖσα ἐπὶ μοιχείᾳ γυνή δὲν δύναται νὰ στολισθῇ· ἐκ τοῦ ἐναντίου δὲ, ὁ ἀπαντῶν αὐτὴν δύναται νὰ σχίξῃ τὰ φορέματά της, νὰ ῥίπτῃ τὸν στολισμόν της, καὶ νὰ τὴν δέρῃ προσέχων μὴν ἤθελε τὴν φονεύσει ἢ ἀκρωτηριάσει.

= Ἡ γυνὴ ἣτις κατηγορεῖτο ἐπὶ μοιχείᾳ ἐθεωρεῖτο ὡς ἄτιμος, καὶ ἦτον ἀπηγορευμένον εἰς αὐτὴν νὰ στολίζεται καὶ νὰ εἰσέρχεται εἰς μέρη εἰς τὰ ὅποια παρευρίσκοντο αἱ ἄλλαι τίμιαι γυναῖκες διὰ νὰ μὴν ἤθελε τὰς διαφθείρει.

(*) Ὁ δὲ Σόλων ὁ τῶν νομοθετῶν ἐνδοξότατος γέγραφεν ἀρχαίως καὶ σεμνῶς περὶ τῆς τῶν γυναικῶν εὐκοσμίας· τὴν γὰρ γυναῖκα, ἐφ' ἣ ἂν ἀλῶ μοιχὸς, οὐκ ἐᾷ κοσμεῖσθαι, οὐδὲ εἰς τὰ δημοτελῆ ἱερὰ εἰσιέναι· ἵνα μὴ ταῖς ἀναμαρτήτοις τῶν γυναικῶν ἀναμιγνυμένη διαφθείρῃ. Ἐὰν δ' εἰσὶν ἡ κοσμηῇται, τὸν ἐντυχόντα κελεύει καταρρήγνυναι τὰ ἱμάτια, καὶ τὸν κόσμον ἀφαιρεῖσθαι, καὶ τύπτειν, εἰργόμενον θανάτου, καὶ τοῦ ἀνάπνηρον ποιῆσαι· ἄτιμῶν τὴν τοιαύτην γυναῖκα, καὶ τὸν βίον ἀβίωτον αὐτῇ παρασκευάζων. (Αἰσχίν. κατὰ Τιμάρχου.)

Ἄρθ. 326. Χιλίας ζημι-
οῦσθαι τὰς κατὰ τὰς ὁδοὺς
ἀκοσμούσας γυναῖκας.

Ἄρθ. 326. Ἡ γυνὴ ἣ πε-
ριφερομένη εἰς τὰς ὁδοὺς ἀμε-
λῶς ἐνδεδυμένη τιμωρεῖται
μὲ πρόστιμον χιλίων δραχ-
μῶν.

= Ὑπῆρχεν ἀρχὴ εἰς τὰς Ἀθήνας ὀνομαζομένη *Γυναικοκόσμοι* ἢ *Γυναικονόμοι*, ἣτις ἦτο διωρισμένη νὰ ἐπιτηρῇ τὰς ἐνδυμασίας τῶν γυναικῶν, καὶ ὅσας ἀπαντοῦσεν ἀναιδῶς ἢ ἀμελῶς ἐνδεδυμένας τὰς κατεμήνυεν εἰς τὰς ἀρμοδίους ἀρχάς.

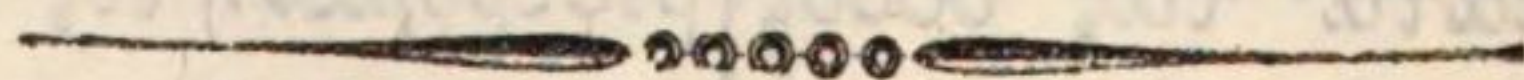
(*) *Γυναικοκόσμοι* δ' ἀρχὴ ἐπὶ τοῦ κόσμου τῶν γυναικῶν· τὰς δὲ ἀκοσμούσας ἐζημίουν, καὶ τὰς ζημίας αὐτῶν γράφοντες ἐξετίθεσαν ἐπὶ τῆς πλατάνου τῆς ἐν Κεραμικῷ (Πολυδ. βιβλ. ἡ.)

Ἄρθ. 327. Τὴν γυναῖκα ἐξιέναι μὲν ἱματίων τριῶν μὴ πλέον ἔχουσιν, μηδὲ βρωτὸν ἢ ποτὸν πλείονος ἢ ὀβολοῦ φερομένην, μηδὲ κάνητα πηχυαίου μείζονα· μηδὲ νύκτωρ πορεύεσθαι πλὴν ἀμάξης κομιζομένην λύχνου προφαίνοντος.

Ἄρθ. 327. Ἡ γυνὴ ἐξερχομένη τοῦ οἴκου τῆς δὲν δύναται νὰ φέρῃ μεθ' ἑαυτῆς περισσότερον ἀπὸ τρία φορέματα, οὔτε τροφὴν ἢ πόσιν ἀξίας περισσοτέρας τοῦ ἐνὸς ὀβολοῦ, οὔτε καλὰ θιον μεγέθους μεγαλητέρου τοῦ ἐνὸς πήχεως, οὔτε νὰ περιφέρεται τὴν νύκτα ἄνευ ἀμάξης καὶ λύχνου προπορευομένου.

= Ἦτον ἀπηγορευμένον νὰ ἐξέρχωνται αἱ γυναῖκες μόναι διὰ νὰ ἐμποδίζεται τὸ αἷτιον τῆς διαφθορᾶς.

(*) Ἐπέστησε δὲ καὶ ταῖς ἐξόδοις τῶν γυναικῶν νόμον, ἀπείργοντα τὸ ἄτακτον καὶ ἀκόλαστον· ἐξιέναι μὲν ἱματίων τριῶν μὴ πλέον ἔχουσιν κελεύσας, μηδὲ βρωτὸν ἢ ποτὸν πλείονος ἢ ὀβολοῦ φερομένην, μηδὲ κάνητα πηχυαίου μείζονα· μηδὲ νύκτωρ πορεύεσθαι πλὴν ἀμάξης κομιζομένην, λύχνου προφαίνοντος. (Πλούταρχ. Σόλων).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

ΠΕΡΙ ΠΡΟΑΓΩΓΕΙΑΣ.

"Αρθ. 328. Δοῦλον ἔλευ-
θέρου παιδὸς μὴ ἐρᾶν, μητ'
ἐπακολουθεῖν, ἢ τύπτεσθαι
τῇ δημοσίᾳ μάστιγι πεντή-
κοντα πληγᾶς.

"Αρθ. 328. Ὁ δοῦλος δὲν
δύναται νὰ ἀγαπᾷ κόρην
ἐλευθέρου ἀνδρὸς, οὔτε νὰ τὴν
παρακολουθῇ ἐπὶ κακοῦ, ἄλ-
λως, τιμωρεῖται μὲ πεντή-
κοντα ῥαβδισμοὺς δημοσίως.

= Διὰ νὰ προλαμβάνωνται καὶ ἐμποδίζωνται αἱ προαγω-
γεῖαι.

(*) Οἱ πατέρες ὑμῶν ὅθ' ὑπὲρ τῶν ἐπιτηδευμάτων καὶ τῶν
ἐκ φύσεως ἀναγκαίων κακῶν καὶ ἀγαθῶν ἐνομοθέτουν ἅ τοῖς
ἐλευθέροις ἡγοῦντο εἶναι πρακτέα, ταῦτα τοῖς δούλοις ἀπεῖπον
μὴ ποιεῖν. (Αἰσχίνης κατὰ Τιμάρχου).

"Αρθ. 329. Ἐάν τινα ἐκ-
μισθώσῃ ἐταιρεῖν πατὴρ, ἢ
ἀδελφός, ἢ θεῖος, ἢ ἐπίτροπος
ἢ ὅλως τῶν κυρίων τις, κατ'
αὐτοῦ μὲν τοῦ παιδὸς γραφὴν
ἐταιρήσεως οὐκ εἶναι, κατὰ
δὲ τοῦ μισθώσαντος καὶ τοῦ
μισθωσαμένου· τοῦ μὲν, ὅτι
ἐξεμίσθωσε, τοῦ δὲ, ὅτι ἐμι-
σθώσατο· καὶ ἴσα τὰ ἐπιτί-
μια ἑκατέρῳ εἶναι· καὶ μὴ
ἐπάναγκες εἶναι τῷ παιδί ἡ-
βήσαντι τρέφειν τὸν πατέρα,
μηδὲ οἴκησιν παρέχειν, ὅς ἂν
ἐκμισθωθῇ ἐταιρεῖν, ἀποθα-
νόντα δὲ θαπτέτω, καὶ τ' ἄλλα
ποιεῖτω τὰ νομιζόμενα.

"Αρθ. 329. Ἐὰν πατὴρ ἢ
ἀδελφός, θεῖος, κηδεμὼν ἢ
ἄλλος τις ἔχων ὑπὸ τὴν ἐξου-
σίαν παῖδα τινὰ λάβῃ χρή-
ματα διὰ νὰ τὸν προαγωγέυ-
σῃ, ὁ νόμος δὲν τιμωρεῖ τὸν
παῖδα, ἀλλ' ἐκεῖνον ὅστις τὸν
ἐμίσθωσε. Φθάσας εἰς ἡλικί-
αν ὁ παῖς δὲν εἶναι ὑπόχρεως
νὰ τρέφῃ οὔτε νὰ δίδῃ κα-
τοικίαν εἰς τὸν πατέρα ἐκεῖ-
νον, ὅστις τὸν διέφθειρε· δὲν
χρεωστεῖ δὲ παρὰ νὰ τὸν θά-
πτῃ μετὰ τὸν θάνατόν του
κατὰ τὴν συνήθειαν.

= Ὁ μισθοδότης καὶ ὁ μισθολήπτης ἐτιμωροῦντο μὲ τὴν αὐτὴν ποινὴν.

(*) Οὐ γὰρ οἶμαι ἔγωγε ὑμᾶς οὕτως ἐπιλήσμονας εἶναι, ὥστε ἀμνημονεῖν, ὀλίγῳ πρότερον ἀκούσαντας ἀναγινωσκομένων τῶν νόμων, ἐν οἷς γέγραπται, ἐάν τις μισθώσῃται τινὰ Ἀθηναίων ἐπὶ ταύτην τὴν πράξιν, ἢ ἐάν τις αὐτὸν μισθώσῃ, ἔνοχον εἶναι τοῖς μεγίστοις καὶ τοῖς ἴσοις ἐπιτιμίαις. Προκειμένης ἑκατέρῳ ζημίας, ἐκ τοῦ νόμου, θανάτου· ὥσπερ ἐνθάδε ἐάν τις μισθώσῃται τινὰ Ἀθηναίων ἐφ' ὕβρει, καὶ πάλιν, ἐάν τις Ἀθηναίων ἐπὶ τῇ τοῦ σώματος αἰσχύνῃ ἐκὼν μισθαρνῇ. (Αἰσχίνης κατὰ Τιμάρχου).

Ἄρθ. 330. Ἐάν τις ἐλεύθερον παῖδα ἢ γυναῖκα προαγάγῃ, τὸν προαγωγὸν γράφεσθαι· καὶ ἄλλῳ, θανάτῳ ζημιουῖσθαι.	Ἄρθ. 330. Ὅστις προαγωγέυσῃ παῖδα ἐλεύθερον ἢ γυναῖκα καταδιώκεται διὰ τῆς ἀγωγῆς γραφῇ, καὶ καταδικασθεὶς τιμωρεῖται μὲ θάνατον.
---	--

= Παῖδα ἐλεύθερον ἢ γυναῖκα. Ἐάν λοιπὸν τὰ πρόσωπα ᾗσαν δούλων δὲν κατεγινώσκετο ἡ αὐτὴ ποινὴ.

Κατ' ἀρχὰς ὁ Σόλων εἶχε προσδιορίσει διὰ τὴν προαγωγείαν ποινὴν εἴκοσι δραχμῶν· ἀλλ' ἔπειτα παρατηρήσας ὅτι συνέβαινον πολλαὶ καταχρήσεις μετερρύθμισε τὸν νόμον ἐκεῖνον, καὶ διέταξε ποινὴν θανάτου.

(*) Καί τινά ἕτερον νόμον ἔθηκε φύλακα τῶν ὑμετέρων παίδων, τῶν τῆς προαγωγείας, τὰ μέγιστα ἐπιτίμια ἐπιγράψας. Ἐάν τις ἐλεύθερον παῖδα ἢ γυναῖκα προαγωγέυσῃ κ.τ.λ. (Αἰσχίνης κατὰ Τιμάρχου).

(*) Καὶ τις προαγωγέυῃ, ζημίαν εἴκοσι δραχμῶν ἔταξε. (Πλούταρχ. Σόλων).

(*) Καὶ τοὺς προαγωγοὺς γράφεσθαι κελεύει· καὶ ἄλλῳ, θανάτῳ ζημιοῦν. (Αἰσχίνης κατὰ Τιμάρχου).

Ἄρθ. 331. Ἐάν τις ὑβρίζη τινὰ ἢ παῖδα, ἢ γυναῖκα, ἢ ἄνδρα τῶν ἐλευθέρων, ἢ τῶν δούλων, ἢ παράνομόν τι ποιήσῃ εἰς τούτων τινὰ, γραφείσθω πρὸς τοὺς Θεσμοθέτας ὁ βουλόμενος Ἀθηναίων οἷς ἕξεστιν· οἱ δὲ Θεσμοθέται εἰσαγόντων εἰς τὴν Ἡλιαίαν τριάκοντα ἡμερῶν, ἀφ' ἧς ἂν γραφῇ, ἐὰν μὴ τι δημόσιον κωλύῃ. Εἰ δὲ μὴ, ὅταν ᾖ πρῶτον οἶον τε· ὅτου δ' ἂν καταγνωσθῇ, ἡ Ἡλιαία τιμᾶτω περὶ αὐτοῦ παραχρῆμα, ὅ,τι ἂν δόξῃ ἄξιος εἶναι παθεῖν ἢ ἀποτίσαι. Ἐὰν δὲ θανάτου τιμηθῇ τῆς ὕβρεως, παραδοθεὶς τοῖς ἑνδεκα τεθνήτω αὐθημερόν. Ὅσοι δ' ἂν γράφωνται γραφὰς ἰδίας κατὰ τὸν νόμον, ἐὰν τις μὴ ἐπεξέλθῃ, ἢ ἐπεξιὼν μὴ μεταλάβῃ τὸ πέμπτον μέρος τῶν ψήφων, ἀποτισάτω χιλίας δραχμὰς τῷ δημοσίῳ. Ἐὰν δὲ ἀργυρίου τιμηθῇ τῆς ὕβρε-

Ἄρθ. 331. Ὅστις παρακινεῖ εἰς ἀκολασίαν παῖδα, γυναῖκα, ἢ ἄνδρα ἐκ τῶν ἐλευθέρων ἢ τῶν δούλων θέλει ἐνᾶγεσθαι ἐνώπιον τῶν Θεσμοθετῶν, καὶ κατηγορεῖσθαι ἀπὸ τὸν τυχόντα· οἱ δὲ Θεσμοθέται θέλουν εἰσάγει τὴν δίκην ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου τῆς Ἡλιαίας ἐντὸς τριάκοντα ἡμερῶν μετὰ τὴν καταμήνυσιν, ἐὰν αἱ δημόσιαι ἀσχολίαι τῶν ἡθελον τὸ ἐπιτρέψει. Δικασθεὶς δὲ πρῶτον παρὰ τοῦ δικαστηρίου τῆς Ἡλιαίας, ἐὰν κηρυχθῇ ἔνοχος, θέλει καταδικάζεσθαι εἰς φυλάκισιν ἢ εἰς πρόστιμον. Εἰς τὸ ἐναντίον δὲ, ἂν ᾖ ἔνοχος θανάτου, θέλει παραδίδεσθαι εἰς τοὺς ἑνδεκα, καὶ θανατῶνεσθαι αὐθημερόν. Ἐὰν ὁ ἔχων ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τουτὰ ἀποπλανώμενα ἄτομα δὲν ἐγκαλέσῃ αὐτὸν εἰς τὸ δικαστήριον, ἢ ἐγκαλέσας δὲν λάβῃ τὸ πέμπτον μέρος τῶν ψήφων θέλει πληρόνει πρόστιμον χιλίων δραχμῶν εἰς τὸ δημόσιον. Ἐὰν ὁ κατηγορούμενος καταδικασθῇ εἰς πρόστιμον, ὀφείλει γὰρ τὸ

ως, ἀποτισάτω ἐν ἑνδεκα | πληρόνῃ ἐντὸς τῶν ἑνδεκα
 ἡμέραις μετὰ τὴν δίκην· ἡμερῶν ἀφ' ἧς ἤθελεν ἀπαγ-
 εἶν μὴ παρὰ χρῆμα δύναται | γελθῇ ἢ ἀπόφασις. Καὶ εἰάν
 ἀποτίνειν· δεδέσθω δέ, εἰάν | τὸ ἀποπειρώμενον νὰ δια-
 ἐλεύθερον ὑβρίσῃ, μέχρις ἂν | φθαρῇ πρόσωπον ἦτο πολί-
 ἐκτίσῃ. | τῆς, θέλει προσέτι φυλακίζε-
 σθαι μέχρι τῆς πληρωμῆς τοῦ
 προστίμου.

= Ἡ ἀπόπειρα τῆς προαγωγείας ἐτιμωρεῖτο ὀλιγώτερον
 ἀπὸ τὴν πράξιν.

(*) Καὶ ποῖον ἄλλον; τὸν τῆς ὑβρεως, ὃς ἐνὶ κεφαλαίῳ
 πάντα τὰ τοιαῦτα συλλαβὼν ἔχει· ἐν ᾧ διαρρήδην γέγραπται,
 εἰάν τις ὑβρίσῃ εἰς παῖδα (ὑβρίζει δὴπου ὁ μισθούμενος) ἢ
 ἄνδρα, ἢ γυναῖκα, ἢ τῶν ἐλευθέρων τινὰ ἢ τῶν δούλων ἢ εἰάν
 παράνομόν τι ποιῇ εἰς τούτων τινὰ, γραφὰς ὑβρεως εἶναι πε-
 ποίηκε· καὶ τίμημα ἐπέθηκεν, ὅ,τι χρή παθεῖν ἢ ἀποτίσαι·
 λέγε τὸν νόμον. Ἄν τις Ἀθηναίων ἐλεύθερον παῖδα ὑβρίσῃ,
 γραφέσθω ὁ κύριος τοῦ παιδὸς πρὸς τοὺς Θεσμοθέτας, τίμημα
 ἐπιγραψάμενος ᾧ ἂν τὸ δικαστήριον καταψηφισθῇ. Παραδο-
 θεὶς τοῖς ἑνδεκα τεθνάτω αὐθημερόν. Ἐάν δὲ εἰς ἀργύριον
 καταψηφισθῇ, ἀποτισάτω ἐν ἑνδεκα ἡμέραις μετὰ τὴν δίκην,
 εἰάν μὴ παρὰ χρῆμα δύναται ἀποτίνειν· ἕως δὲ τοῦ ἀποτίσαι
 εἰρχθήτω. Ἐνοχοὶ δὲ ἔστωσαν ταῖς δε ταῖς αἰτίαις καὶ οἱ εἰς
 τὰ οἰκετικὰ σώματα ἐξαμαρτάνοντες. (Αἴσχ. κατὰ Τιμάρχου.)

(*) Διὰ τί μὲν κλοπῇ θάνατος ἢ ζημία· ἐπὶ δὲ ὑβρεὶ, μεί-
 ζονι οὕση ἀδικία, τίμησις· τί χρή παθεῖν, ἢ ἀποτίσαι, ἢ διότι
 τὸ μὲν ὑβρίζειν, ἀνθρώπινον ἐστὶ πάθος, καὶ πάντες πλέον ἢ
 ἔλαττον αὐτοῦ μετέχουσι. (Ἀριστοτέλης).

Ἄρθ. 332. Ἄν τις Ἀ- | Ἄρθ. 332. Ὅστις τῶν
 θηναῖος ἐταιρήσῃ, μὴ ἐξέστω | Ἀθηναίων παραδοθῇ πρὸς
 αὐτῷ τῶν ἐννέα Ἀρχόντων | ἡδονὴν ἄλλου δὲν δύναται νὰ
 γενέσθαι, μηδ' ἱερωσύνην ἱε- | ἐκλεχθῇ μέλος τῶν ἐννέα

ρῶσασθαι, μηδὲ συνδικῆσαι τῷ δήμῳ, μηδὲ ἀρχὴν ἀρχέτω μηδεμίαν, μήτε ἐνδημον, μήτε ὑπερόριον, μήτε κληρωτὴν μήτε χειροτονητὴν, μηδ' ἐπικηρυκείαν ἀποστελλέσθω, μηδὲ γνώμην λεγέτω, μηδ' εἰς τὰ δημοτελῆ ἱερὰ εἰσίτω, μηδ' ἐν ταῖς κοιναῖς στεφανηφορίαις στεφανούσθω, μηδ' ἐντὸς τῶν τῆς ἀγορᾶς περιρραντηρίων πορευέσθω. Ἐὰν δέ τις ταῦτα ποιῇ, καταγνωσθέντος αὐτοῦ ἑταιρεῖν, θανάτῳ ζημιούσθω.

Ἀρχόντων, μηδὲ νὰ λάβῃ ἱερωσύνην τινὰ, μηδὲ νὰ διορισθῇ σύνδικος τοῦ λαοῦ, μηδὲ νὰ λάβῃ ἀρχὴν ὅποιανδήποτε, ἐσωτερικὴν ἢ ἐξωτερικὴν, κληρωτὴν ἢ χειροτονητὴν, μηδὲ νὰ σταλῇ κήρυξ πολέμου, μηδὲ νὰ ὁμιλήσῃ ἐνώπιον τοῦ λαοῦ ἢ τῆς βουλῆς, μηδὲ νὰ εἰσέλθῃ εἰς τοὺς δημοσίους ναοὺς, μηδὲ εἰς τὰς πανηγύρεις τῶν δημοσίων ἑορτῶν, μήτε εἰς τοὺς δημοσίους στεφανηφορίας νὰ φορῇ στέφανον, μήτε νὰ περιδιαβάζῃ εἰς τοὺς κατὰ τὴν ἀγορὰν περιπάτους. Ὅστις καταδικασθεὶς διὰ τοιοῦτον ἔγκλημα παραβῇ τὰς διατάξεις τοῦ νόμου τούτου, τιμωρεῖται μὲ θάνατον.

Σ. τοῦ Μ. Ἀδίκως λοιπὸν οἱ ἐχθροὶ τοῦ σοφωτάτου τῶν Νομοθετῶν τῷ προσῆψαν ἰδέας ἐναντίας συκοφαντοῦντες αὐτόν. Ὁ νόμος εἶναι γραπτὸς καὶ ἠδύναντο νὰ τὸν ἀναγνώσῃ.

= Ὁ παραδιδόμενος εἰς ἡδονὴν ἄλλου ἐστερεῖτο ὅλων τῶν πολιτικῶν καὶ ἀστυκῶν δικαιωμάτων του, καὶ ἂν παρέβαινέ τι ἐκ τῆς γραμμῆς τὴν ὁποίαν ὁ νόμος τοῦ ἐχάραττεν, ἐτιμωρεῖτο μὲ θάνατον.

(*) Καὶ πῶς λέγει; Ἄν τις Ἀθηναίων φησὶν, ἑταιρήσῃ, μὴ ἐξέστω αὐτῷ τῶν ἐννέα ἀρχόντων γενέσθαι (ὅτι οἶμαι στεφανηφόρος ἢ ἀρχὴ) μηδ' ἱερωσύνην ἱερώσασθαι, ὅς οὐδὲ καθαρῶ διαλέγεται τῷ στόματι, μηδὲ συνδικησάτω (φησὶ) τῷ δημοσίῳ· μηδὲ ἀρξάτω ἀρχὴν μηδεμίαν μηδέποτε, μήτ' ἐνδημον, μήθ' ὑπερόριον, μήτε κληρωτὴν, μήτε χειροτονητὴν, μηδὲ κηρυκευσάτω· μηδὲ τοὺς πρεσβεύσαντας κρινέτω, μηδὲ συκο-

φρντεῖτω μισθωθείς, μηδὲ γνώμην εἰπάτω μηδέποτε, μήτ' ἐν τῷ δήμῳ μήτ' ἐν τῇ βουλῇ, μηδ' ἂν δεινότατος ᾖ λέγειν Ἀθηναίων. Ἐὰν δέ τις παρὰ ταῦτα πράττη γραφὰς ἐταιρήσεως πεποίηκε, καὶ τὰ μέγιστα ἐπιτίμια ἐπέθηκε· λέγε αὐτοῖς καὶ τοῦτον τὸν νόμον. Ἄν τις Ἀθηναῖος ἐταιρήσῃ, μὴ ἐξέστω αὐτῷ τῶν ἐννέα ἀρχόντων γενέσθαι, μηδὲ κ. τ. λ. (Αἰσχίνης κατὰ Τιμάρχου).

Ἄρθ. 333. Μὴ ἐπὶ ταύταις μοιχὸν λαβεῖν, ὅποσαι ἂν ἐπ' ἐργαστηρίου κάθωνται, ἢ ἐν τῇ ἀγορᾷ πωλῶσί τι ἀποπεφασμένως. Ὅσαι δὲ πεφασμένως πωλοῦνται καὶ οἰκῆος καὶ βλάβης τὴν δούλην εἶναι ὀφείλιν.

Ἄρθ. 333. Ὁ εὐρεθεὶς εἰς δημόσιον κατάστημα προαγωγείας ἢ λαβὼν γυναῖκα ἀπὸ τὰς προσφερομένας δημοσίως εἰς τὴν ἀγορὰν δὲν θεωρεῖται μοιχός.

Σ. τοῦ Μ. Σύμφωναν μὲ τὰς νεωτέρας νομοθεσίας.

= Αἱ πόρναι ἐσύγκειντο ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀπὸ ξένας δούλας ἢ αἰχμαλώτους, ἐκ τῶν ὁποίων ἄλλαι μὲν ἐπωλοῦντο ἢ ἐπροσφέροντο εἰς τὴν ἀγορὰν δι' αὐτὸ τὸ τέλος· ἄλλαι δὲ ἐδέχοντο εἰς τὰς οἰκίας των τοὺς ἐραστάς των χαρακτηριζόμεναι ὑπὸ διαφόρους ὀνομασίας. Αὗται ὅχι μόνον δὲν ᾔσαν ἀπηγορευμένοι εἰς τὰς Ἀθήνας, ἀλλ' ἐκ τοῦ ἐναντίου ἡ νεολαία παρεκινεῖτο νὰ τὰς συχνάζῃ διὰ ν' ἀπαλλάττουν δι' αὐτοῦ τοῦ μέσου τὰς ὑπάνδρους καὶ παρθένους πολίτιδας ἀπὸ τὴν διαφθορὰν καὶ ἀποπλάνησιν. Οἱ συχνάζοντες λοιπὸν εἰς αὐτάς δὲν ἐθεωροῦντο μοιχοί. Μόλα ταῦτα ἡ διαγωγὴ αὕτη τῶν γυναικῶν δὲν ἔχαιρεν οὐδεμίαν ὑπόληψιν εἰς τὰς Ἀθήνας· ἐπλήρουν δὲ καὶ φόρον ὑπέρογκον εἰς τὸ δημόσιον.

(*) Ἐπανάγνωθι τουτί τοῦ νόμου τὸ τελευταῖον. Ὅσαι δὲ πεφασμένως πωλοῦνται καὶ οἰκῆος καὶ βλάβης τὴν δούλην εἶναι ὀφείλιν· προσέχετε τὸν νοῦν. Τὸ μὲν πεφασμένως ἐστὶ φανερώς πωλεῖσθαι καὶ βαδίζειν, τὸ δὲ οἰκῆος θεράπωντος. (Λυσίας).

(*) Δίδυμος φησὶν ἀντὶ τοῦ, πορνεύουσι φανερώς· πωλεῖν γὰρ τὸ παρέχειν ἑαυτὴν τοῖς βουλομένοις, ὅθεν καὶ τὸ πορνεύειν, ὅπερ ἐστὶ περνάναι.

Ἀποθαυμάζει γὰρ εἰ μὴ πάντες μέμνησθ' ὅτι καθ' ἕκαστον ἐνιαυτὸν ἡ βουλὴ πωλεῖ τὸ πορνικὸν τέλος· καὶ τοὺς πριαμένους τὸ τέλος τοῦτο οὐκ εἰκάζειν, ἀλλ' ἀκριβῶς εἰδέναι τοὺς ταύτῃ χρωμένους τῇ ἐργασίᾳ (Αἰσχ. κατὰ Τιμάρχου).

Ἀρθ. 334. Τὰς ἐταίρας
ἄνθινα φορεῖν.

Ἀρθ. 334. Αἱ δημόσιαι
γυναῖκες ὀφείλουν νὰ φέρουν
ἄνθη ἐπὶ τῶν φορεμάτων των.

= Αἱ πολίτιδες γυναῖκες ὤφειλον νὰ ᾔναι ἐνδεδυμέναι σεμνοπρεπῶς καὶ ἀπλῶς. Μόνον τὰς δημοσίους ὑπεχρέοναν νὰ φοροῦν ἄνθινα φορέματα διὰ νὰ διακρίνωνται.

(*) Ὡς τὸν δραπετήν τὰ στίγματα, οὕτως τὴν μοιχαλίδά δείκνυσι τὰ ἀνθίσματα. (Κλήμης Ἀλεξανδρεὺς).

(*) Γυναικὶ δὲ ποικίλῃ καὶ ἀνθηρὰ ἐσθῆς συμφέρει· μάλιστα δὲ ἐταίραις· αἱ μὲν γὰρ, διὰ τὴν ἐργασίαν, ἀνθηραῖς ἐσθῆσι χρῶνται. (Ἀρτεμίδωρος βιβλ. β'. κεφ. γ'.)

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ'.

ΠΕΡΙ ΔΙΑΘΗΚΩΝ ΚΑΙ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΩΝ.

Ἀρθ. 335. Ἐν τῷ γένει
τοῦ τεθνηκότος δεῖν τὰ χρή-
ματα καὶ τὸν οἶκον διαμένειν.

Ἀρθ. 335. Ἡ περιουσία
τοῦ ἀποθανόντος πρέπει νὰ
μένῃ εἰς τοὺς συγγενεῖς του.

= Ὁ νόμος οὗτος ὑπῆρχε πρὶν τῆς νομοθεσίας τοῦ Σόλωνος, διὰ τοῦ ὁποίου οἱ ἀποθνήσκοντες δὲν ἠδύναντο νὰ διαθέσωσι τὴν περιουσίαν των παρὰ εἰς τοὺς πλησιεστέρους συγγενεῖς των ἀνιόντας ἢ κατιόντας. Ὁ δὲ Σόλων μετερῶύθμισε τὸν νόμον τοῦτον δώσας εἰς τὸν ἀποθνήσκοντα τὸ δικαίωμα νὰ διαθέτῃ ὅπως θέλει τὴν περιουσίαν του, ὅταν δὲν ἔχῃ ἀρσενικά

τέχνα, τὰ ὅποια μόνα εἶχον κατὰ νόμον τὸ δικαίωμα τοῦ κληρονομεῖν.

Δὲν ὑπῆρχε νόμος ὅστις νὰ κανονίζῃ τὰ εἶδη τῶν διαθηκῶν. Αὗται ἠδύναντο νὰ γίνουν ἑγγραφοὶ καὶ προφορικαί, εἰς τὴν σύνταξιν τῶν ὁποίων ἢ ἀπαγγελίαν ὤφειλε νὰ παρευρεθῇ ὁ Ἀστυνόμος ἢ εἰς τῶν ἐννέα Ἀρχόντων, νὰ ὑπογραφῶσι καὶ ἐνσφραγισθῶσιν ἀπὸ τοὺς μάρτυρας καὶ ἔπειτα νὰ παραδοθῶσιν εἰς τοὺς Ἐπιμελητὰς, ἀρχὴν διωρισμένην νὰ παρλαμβάνῃ καὶ διαφυλάττῃ τὰς διαθήκας, αἱ ὅποια ἐτελείοναν μὲ τὴν ἀκόλουθον φράσιν. "Εσται μὲν εὖ, ἐὰν δέ τι συμβῇ, ταῦτα διατίθῃμι.

(*) Εὐδοκίμησε δὲ καὶ τῷ περὶ διαθηκῶν νόμῳ πρότερον γὰρ οὐκ ἔξῃν, ἀλλ' ἐν τῷ γένει τοῦ τεθνηκότος ἔδει τὰ χρήματα καὶ τὸν οἶκον διαμένειν (Πλούτ. εἰς Σόλωνα).

(*) "Εγὼγ' οὖν, νομοθέτης ὢν, ὑμᾶς ὑμῶν αὐτῶν εἶναι τίθῃμι, οὔτε τὴν οὐσίαν ταύτην, ξύμπαντος δὲ τοῦ γένους ὑμῶν τοῦ τ' ἔμπροσθεν καὶ τοῦ ἔπειτα ἐσομένου.

"Αρθ. 336. Παιδὶ μὴ ἐξεῖναι συμβάλλειν μηδὲ γυναικὶ πέρα μεδίμνου κριθῶν.	"Αρθ. 336. Αἱ γυναῖκες καὶ τὰ παιδιά δὲν δύνανται νὰ διαθέσουν περὶ ἀντικειμένων ἀξίας μεγαλητέρας τοῦ ἐνὸς μεδίμνου κριθῆς.
--	---

= Ἀπηγόρευον τὰς γυναῖκας καὶ τὰ παιδιά ἀπὸ τὸ δικαίωμα τοῦ διαθέτειν ἀντικείμενα ἀξίας μεγαλητέρας τοῦ ἐνὸς μεδίμνου κριθῆς διὰ νὰ μὴν ἤθελον ἀπατηθῇ διὰ τῆς ἀδυναμίας τῆς φύσεως καὶ τοῦ λογικοῦ των.

Ὁ μέδιμνος τῆς κριθῆς ἥξιζε δραχμὰς δεκαοκτώ.

(*) Τοὺς νεωτέρους τοσοῦτων ἐτῶν, νόμος οὐκ ἔῃ συμβάλλειν ὡς ἀπίστοις οὖσιν, οὐδὲ γυναικὶ παρ' Ἀθηναίοις συναλλάσσειν, πλὴν ἄχρι μεδίμνου κριθῶν διὰ τὸ τῆς γνώμης ἀσθενές. (Δίων Χρυσόστομος περὶ ἀπιστίας).

(*) Σὺ δ' ἐκ τῆς ἐσχατιαῖς νῦν πωλῶν τὰς κριθὰς ὀκτωκαίδεκαδράχμους, καὶ τὸν οἶνον δωδεκάδραχμον, πλουτεῖς εἰκότως, ἐπειδὴν ποιῇ σίτου μὲν μεδίμνους πλεῖον ἢ χιλίους. (Δημοσθ. πρὸς Φαίνιππον.)

Ἄρθ. 337. Ὅσοι μὴ ἐπεποίηντο ὥστε μήτε ἀπειπεῖν, μήτ' ἐπιδικάσασθαι, ὅτε Σόλων εἰσῆει εἰς τὴν ἀρχὴν, τὰ ἑαυτοῦ διαθέσθαι εἶναι, ὅπως ἂν ἐθέλῃ, ἂν μὴ παῖδες ὥσι γνήσιοι ἄρρενες, ἂν μὴ μανιῶν, ἢ γήρως, ἢ φαρμάκων, ἢ νόσου ἕνεκεν, ἢ γυναικὶ πειθόμενος, ὑπὸ τούτων τοῦ παρανόμιον; ἢ ὑπὸ ἀνάγκης, ἢ ὑπὸ δεσμοῦ καταληφθεῖς.

Ἄρθ. 337. Οἱ γνήσιοι πολῖται καὶ οὐχὶ υἱοθετημένοι, κύριοι ὄντες τῆς περιουσίας των, ἀφ' ἧς ἡμέρας ἤρξεν ὁ Σόλων, δύνανται νὰ τὴν διαθέσουν ὅπως θέλουν ὑπὸ τοὺς ἀκολουθοῦς ὅρους. Ἐὰν δὲν ἔχουν ἄρρενα τέκνα, ἔὰν δὲν ᾖναι προκατειλημμένοι ἀπὸ φρενοληψίαν, βαθὺ γῆρας, δηλητήριο, ἢ ἀσθένειαν τινὰ, ἀπὸ ἐπιρροὴν γυναικὸς τινὸς, ἀπὸ βίαν ἢ ἀνάγκην.

Σ. τοῦ Μ. Σύμφωναν μὲ τὰς νεωτέρας νομοθεσίας κατὰ τὰς ὁποίας δύναται ἕκαστος νὰ διαθέτῃ ὅπως θέλει τὴν περιουσίαν του, ἐξαιρουμένου τοῦ πατρὸς, ὅστις ὀφείλει νὰ ἀφίνη ἐν προσδιωρισμένον μέρος εἰς τὰ τέκνα του.

= Ὁ Σόλων ἐσυγχώρησε νὰ διαθέτῃ ὅπως θέλει τις τὴν περιουσίαν του, ὅταν δὲν εἶχεν ἄρρενα τέκνα, ἢ δὲν ᾖτο προκατειλημμένος ἀπὸ ἀσθένειαν, ἀδυναμίαν, γυναικα ἢ βίαν τινα.

Οἱ ξένοι καὶ οἱ δοῦλοι δὲν ἠδύναντο νὰ διαθέσουν. Ἡ περιουσία των ἀνῆκεν εἰς τὸ δημόσιον.

(*) Εἰ γὰρ ὁ μὲν Σόλων ἔθηκε νόμον, ἐξεῖναι δοῦναι τὰ ἑαυτοῦ ὅτῳ ἂν τις βούληται, ἔὰν μὴ παῖδες ὥσι γνήσιοι, ἵνα εἰς τὸ μέσον καταθεῖς τὴν ὠφέλειαν, ἐφάμιλλον ποιήσῃ τὸ ποιεῖν ἄλλους εὔ. (Δημοσθ. πρὸς Λεπτίνην).

(*) Ἀξίον δὲ καὶ τοῦτο ἐνθυμηθῆναι, ὅτι ὅσοι μὴ ἐπεποίηντο, ἀλλ' ᾖσαν πεφυκότες γνήσιοι, τούτοις ὁ νόμος δίδωσιν,

ἐὰν ἄπαιδες ᾖσι, διαθέσθαι τὰ ἐαυτῶν· ὁ τοίνυν πατὴρ ἡμῶν ἐπεποιήτο ὑπὸ τοῦ δήμου πολίτης· ὥστε οὐδὲ κατὰ τοῦτο ἐξῆν αὐτῷ διαθέσθαι διαθήκην (Δημοσθένης ἐν τῷ κατὰ Στεφ. ψευδομαρτυριῶν).

(*) Πότερον, ὡς Σόλων γράψας τὰς δόσεις κυρίας εἶναι τῶν τελευτώντων, πλὴν εἰμὴ τις ἀνάγκη συνεχόμενος, καὶ γυναικὶ πειθόμενος, τὴν μὲν ἀνάγκην ὡς βιαζομένην ὑπεξείλατο, καὶ τὴν ἡδονὴν ὡς παραλογιζομένην (Πλούταρχος).

(*) Ἔτι δὲ, ὦ ἄνδρες, καὶ τῶν διατιθεμένων οἱ πολλοὶ οὐδὲ λέγουσι τοῖς παραγινομένοις ὅτι διατίθενται, ἀλλ' αὐτοῦ μόνου τοῦ καταλιπεῖν διαθήκας μάρτυρας παρίστανται. (Ἰσαῖος ἐν τῷ ὑπὲρ τοῦ Νεοστράτου κλήρου).

Ἄρθ. 338. Ὅ,τι ἂν, γνη-
σίῳν ὄντων υἱῶν, ὁ πατὴρ
διαθῇται, ἐὰν ἀποθάνωσιν οἱ
υἱεῖς πρὶν ἐπιδιετές ἢ ὅἃν
τὴν τοῦ πατρὸς διαθήκην
κυρίαν εἶναι.

Ἄρθ. 338. Ἡ διαθήκη
τὴν ὁποίαν ἤθελε κάμει ὁ
πατὴρ ἔχων ἄρρενα τέκνα
νόμιμα δὲν θέλει ἔχει τὸ κῦ-
ρός της, εἰμὴ ὅταν τὰ τέκνα
ταῦτα ἀποθάνωσι πρὶν τῆς
ἡλικίας τῶν δέκα ἔξ ἐτῶν.

Σ. τοῦ Μ. Σύμφωναν καὶ μὲ τὸ Ῥωμαϊκὸν δίκαιον (Supt Vulg.)

= Ὁ πατὴρ ἔχων ἄρρενα νόμιμα τέκνα δὲν δύναται νὰ διαθέσῃ πρὸς ὄφελος ἄλλου τὴν περιουσίαν του. Ἡ διαθήκη, τὴν ὁποίαν ἤθελε κάμει δὲν εἶχε τὸ κῦρός της, εἰμὴ ὅταν τὰ τέκνα ταῦτα ἀπέθνησκον πρὶν τῆς ἡλικίας τῶν δέκα ἔξ ἐτῶν· διότι τότε εἶχον τὸ δικαίωμα νὰ παραλαμβάνουν τὴν πατρικὴν τῶν περιουσίαν· ἀλλὰ δὲν ἐδύναντο νὰ διαθέσωσιν αὐτὴν εἰμὴ ὅταν ἔφθκναν εἰς τὸ εἰκοστὸν πρῶτον ἔτος τῆς ἡλικίας των ὁπότε ἐγίνοντο ἐνήλικες. Ὁ πατὴρ ὅμως ἠδύνατο νὰ διαθέσῃ τὴν περιουσίαν του πρὸς ὄφελος ἄλλου ὑπὸ ὅρον, ὅταν δὲν ὑπῆρχον ἄρρενα νόμιμα τέκνα.

Ἄρθ. 339. Ἐξεῖναι δια-
θέσθαι ὅπως ἂν ἐθέλῃ τις τὰ

Ἄρθ. 339. Ὁ ἔχων μόνον
θήλεα νόμιμα τέκνα δύναται

αὐτοῦ, ἂν θηλείας γνησίας | νὰ διαθέτῃ εἰς ὅποιους θέλει
καταλίπη, ἐπὶ ταύταις. | τὴν περιουσίαν του, ἐπὶ συμφ-
φωνίᾳ νὰ τὰς νυμφεύωνται.

= Τὰ θήλεα τέκνα δὲν ἠδύναντο νὰ κληρονομήσωσιν· ἀλλ' ὁ πατὴρ ἠδύνατο νὰ διαθέσῃ τὴν περιουσίαν του εἰς ἄλλον τινὰ συγγενῇ του ἐπὶ συμφωνίᾳ νὰ νυμφεύεται ἐν ἑξ αὐτῶν· ἄλλως, ἡ διαθήκη δὲν εἶχεν ἰσχὺν ὡς πρὸς τὴν ἀποκατάστασιν τοῦ κληρονόμου.

(*) Καὶ τῷ μὲν πατρὶ αὐτῆς, εἰ παῖδες ἄρρενες μὴ ἐγένοντο οὐκ ἂν ἐξῆν ἄνευ ταύτης διαθέσθαι· κελεύει γὰρ ὁ νόμος σὺν ταύταις κύριον εἶναι δοῦναι, ἐάν τῳ βούλοιτο, τὰ ἑαυτοῦ. (Ἰσαῖος ἐν τῷ περὶ τοῦ Ἀριστάρχου κλήρου.)

Ἄρθ. 340. Τοῖς ποιηθεῖσι· μὴ ἐξεῖναι διαθέσθαι· ἀλλὰ ζῶντας ἐγκαταλιπόντας υἱὸν γνήσιον ἐπανιέναι, ἢ τελευ- τήσαντας ἀποδιδόναι τὴν κληρονομίαν τοῖς ἐξ ἀρχῆς οἰκεῖοις οὓσι τοῦ ποιησαμένου.	Ἄρθ. 340. Οἱ υἱοθετη- θέντες δὲν δύνανται νὰ δια- θέσωσιν· ἀλλ' ἀφίνοντες υἱὸν γνήσιον εἰς τοὺς υἱοθετήσαν- τας αὐτοὺς δύνανται νὰ ἐπι- στρέψωσιν εἰς τὴν πρώτην αὐτῶν φυσικὴν οἰκογένειαν· ἀφοῦ δὲ ἀποθάνωσιν, ἡ περιου- σία των μένει εἰς τὰς οἰκογε- νείας τῶν υἱοθετησάντων αὐ- τούς.
---	--

Σ. τοῦ Μ. Σύμφωνον καὶ μὲ τὰς νεωτέρας νομοθεσίας.

= Οἱ υἱοθετηθέντες δὲν ἠδύναντο οὔτε ἄλλον νὰ υἱοθετήσωσιν, οὔτε νὰ διαθέσωσιν τι· τοὺς ἐσυγχωρεῖτο δὲ μόνον νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς τὴν φυσικὴν των οἰκογένειαν, ἀφοῦ ἄφιναν υἱοὺς γνησίους εἰς τοὺς υἱοθετήσαντας αὐτούς. (*)

(*) Ὁ γὰρ τοῦ Σόλωνος νόμος, οὐδὲ διαθέσθαι τὸν ποιη-
τὸν ἐᾶ τὰ ἐν τῷ οἴκῳ, ὅταν ποιηθῇ. Δικαίως γὰρ ὁ νομοθέτης,
οἶμαι, ὥσπερ καὶ τὰς κομιδὰς τῶν οἰκείων, καὶ τὰς ἐκδόσεις
τῶν γυναικῶν τοῖς ἐγγύτατα γένους προσέταττε ποιεῖσθαι,

οὕτω καὶ τὰς κληρονομίας, καὶ τὴν τῶν ἀγαθῶν μετουσίαν τοῖς αὐτοῖς ἀπέδωκεν. Ἐπειτα οὐ δίκαιον δῆπου τὸν ποιητὸν υἱὸν ποιητοῦς ἑτέρους εἰσάγειν, ἀλλ' ἐγκαταλιπεῖν μὲν γιγνομένους· ὅταν δὲ τοῦτο ἐπιλίπη τοῖς γένεσιν ἀποδιδόναι τὰς κληρονομίας. (Δημοσθ. πρὸς Λεωχάρην).

Ἄρθ. 341. Ἀπαντας τοὺς γνησίους υἱοὺς ἰσομοίρους εἶναι τῶν πατρῶων.	Ἄρθ. 341. Ὅλοι οἱ νόμιμοι υἱοὶ μερίζονται ἐξίσου τὴν κληρονομίαν τοῦ πατρός των.
--	---

Σ. τοῦ Μ. Κατὰ τὰς νεωτέρας νομοθεσίας ὅλα τὰ τέκνα μερίζονται ἐξίσου τὴν περιουσίαν τοῦ πατρός των.

= Οἱ νόμιμοι υἱοὶ· διότι τὰ θήλεα τέκνα δὲν εἶχον δικαίωμα κληρονομίας εἰς τὴν περιουσίαν τοῦ πατρός των, καθὼς θέλομεν ἰδεῖ ἀκολουθῶς· ἀλλ' οἱ ἀδελφοὶ ὤφειλον νὰ τὰς ὑπανδρεύουν ἢ νὰ τὰς νυμφεύωνται, ἐὰν ᾗσαν ὁμοπάτριοι.

Ἄρθ. 342. Ἐὰν ποιησαμένῳ παῖδες ἐπιγένωνται, τὸ μέρος ἑκάτερον ἔχειν τῆς οὐσίας, καὶ κληρονομεῖν ὁμοίως ἀμφοτέρους.	Ἄρθ. 342. Τὰ μετὰ τὴν υἰοθεσίαν γινόμενα νόμιμα τέκνα μερίζονται ἐξίσου μὲ τὸν υἰοθετηθέντα τὴν περιουσίαν τοῦ πατρός των.
--	---

Σ. τοῦ Μ. Σύμφωναν μὲ τὰς νεωτέρας νομοθεσίας.

= Οἱ υἰοθετούμενοι εἶχον τὰ αὐτὰ δικαιώματα μὲ τοὺς γνησίους υἱούς.

(*) Καὶ διαρρήδην ἐν τῷ νόμῳ γέγραπται. Ἐὰν ποιησαμένῳ παῖδες ἐπιγένωνται τὸ μέρος ἑκάτερον ἔχειν τῆς οὐσίας, καὶ κληρονομεῖν ὁμοίως ἀμφοτέρους, εἰ μὴ γένοιτο αὐτῷ παιδίον ἐκ τῆς γυναικὸς, τοῦτον κληρονομεῖν τῶν ἑαυτοῦ. (Ἰσαῖος περὶ Φιλοκτήμονος.)

Ἄρθ. 343. Ὅστις ἂν μὴ διαθέμενος ἀποθάνῃ, ἐὰν μὲν παῖδας καταλίπη θηλείας σὺν ταύτησι· ἐὰν δὲ μὴ, τοὺς	Ἄρθ. 343. Ὅστις ἀποθάνῃ ἀδιάθετος καὶ ἀφήσῃ θυγατέρας, οὐδεὶς δύναται νὰ ζητήσῃ κληρονομικὰ δικαιώ-
---	--

δε κυρίους εἶναι τῶν χρημάτων· ἐὰν δὲ ἀδελφοὶ ὣσιν ὁμοπάτορες, καὶ ἐὰν παῖδες ἑξ ἀδελφῶν γνήσιοι, τὴν τοῦ πατρὸς μοῖραν λαγχάνειν. Ἐὰν μὴ ἀδελφοὶ ὣσιν ἢ ἀδελφῶν παῖδες ἑξ αὐτῶν, κατὰ ταῦτα λαγχάνειν. Κρατεῖν δὲ τοὺς ἄρρενας, καὶ τοὺς ἐκ τῶν ἀρρένων, ἐὰν ἐκ τῶν αὐτῶν ὦσι, καὶ ἐὰν γένει ἀπωτέρῳ. Ἐὰν δὲ μὴ ὦσι πρὸς πατρὸς μέχρις ἀνεψιάδων παίδων, τοὺς πρὸς μητρὸς τοῦ ἀνδρὸς κατὰ ταῦτα κυρίους εἶναι. Ἐὰν δὲ μὴ ἐτέρωθεν ᾖ ἐντὸς τούτων, τὸν πρὸς πατρὸς ἐγγυτάτῳ κύριον εἶναι. Νόθῳ δὲ μηδὲ νόθῃ μὴ εἶναι ἀγχιστεῖαν μήτε ἱερῶν, μηθ' ὁσίων ἀπ' Εὐκλείδου ἄρχοντος.

ματα, εἰμὴ ὅταν ζητήσῃ συγγένως καὶ μίαν ἀπὸ αὐτῆς. Ἐὰν δὲν ἀφήσῃ θυγατέρας, κληρονομοῦν οἱ γνήσιοι ἀδελφοὶ τοῦ καὶ τὰ νόμιμα τέκνα αὐτῶν ἐξίσου τὸ μερίδιον τοῦ πατρὸς των. Ἐν ἐλλείψει τῶν ἀδελφῶν καὶ τῶν τέκνων αὐτῶν, κληρονομοῦν οἱ μικροὶ ἀνεψιοὶ τῶν ἀδελφῶν κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον. Τὰ ἄρρενα καὶ τὰ τέκνα τῶν ἀρρένων προτιμῶνται πάντοτε, ἐὰν δὲν ὑπάρχουν συγγενεῖς ἐκ πατρὸς μέχρι τῶν τέκνων τῶν ἐξαδελφῶν, οἱ ἐκ μητρὸς συγγενεῖς κληρονομοῦν κατὰ τὴν αὐτὴν τάξιν. Ἐὰν δὲν ὑπάρχουν συγγενεῖς οὔτε ἐκ τοῦ ἐνός, οὔτε ἐκ τοῦ ἄλλου μέρους, ὁ πλησιέστερος συγγενῆς ἐκ πατρὸς εἶναι ὁ νόμιμος κληρονόμος. Τὰ νόθα τέκνα δὲν ἔχουν δικαίωμα κληρονομίας, ἀλλ' οὔτε εἶναι συγγενεῖς ἀφ' ἧς ἡμέρας ἤρξεν ὁ Εὐκλείδης.

= Διὰ τοῦ νόμου τούτου κανονίζονται οἱ βαθμοὶ τῶν συγγενῶν ἐκεῖνων, οἵτινες ἔχουν δικαιώματα κληρονομίας εἰς τὴν περιουσίαν τοῦ ἀποθανόντος ἀδιαθέτου συγγενοῦς των. Οἱ ἄρρενες προτιμῶνται πάντοτε μέχρι τοῦ ἑκτοῦ βαθμοῦ· ἀλλ' ἐν ἐλλείψει τούτων τὰ θήλεα λαμβάνουν δικαίωμα κληρονομίας μέχρι τοῦ αὐτοῦ βαθμοῦ. Ἐν ἐλλείψει δὲ καὶ τούτων ὁ πλη-

σιέστερος συγγενῆς ἐκ πατρὸς λεγόμενος Χειρωστής λαμβάνει τὸ δικαίωμα τῆς κληρονομίας.

(*) Ὁ δὲ νόμος περὶ ἀδελφοῦ χρημάτων, πρῶτον ἀδελφοῖς τε καὶ ἀδελφιδοῖς πεποίηκε τὴν κληρονομίαν, ἂν ᾧσιν ὁμοπάτριοι. Τοῦτο γὰρ ἐγγυτάτω τοῦ τελευτήσαντος γένος ἐστίν. Ἐὰν δ' οὗτοι μὴ ᾧσι, δεύτερον ἀδελφὰς ὁμοπατρίας καλεῖ, καὶ παῖδας τοὺς ἐκ τούτων. Ἐὰν δὲ μὴ ᾧσι, τρίτῳ γένει δίδωσι τὴν ἀγχιστείαν ἀνεψιοῖς πρὸς πατρὸς, μέχρις ἀνεψιῶν παίδων. Ἐὰν δὲ καὶ τοῦτ' ἐκλίπῃ, εἰς τὸ γένος πάλιν ἐπανέρχεται καὶ ποιεῖ τοὺς πρὸς μητρὸς τοῦ τελευτήσαντος κυρίους αὐτῶν κατὰ ταῦτα, καθάπερ τοῖς πρὸς πατρὸς ἐξ ἀρχῆς ἐδίδου τὴν κληρονομίαν. (Ἰσαῖος ἐν τῷ περὶ τοῦ Ἀγνίου κλήρου).

(*) Χειρωσταὶ οἱ μακρόθεν κατὰ γένος, προσήκοντες δὲ, καὶ οἱ χηρεύοντες τοῦ οἴκου τῶν ἀγχιστέων κληρονομούντων. (Ἡσύχιος).

(*) Πάντες γὰρ οἱ τελευτήσειν μέλλοντες πρόνοιαν ποιοῦνται σφῶν αὐτῶν, ὅπως μὴ ἐξερημώσωσι τοὺς σφετέρους αὐτῶν οἴκους, ἀλλ' ἔσται τις, καὶ ὁ ἐναγιῶν καὶ πάντα τὰ νομιζόμενα αὐτοῖς ποιήσων· διὸ καὶ ἅπαιδες τελευτήσωσιν, ἀλλ' οὖν ποιησάμενοι καταλείπουσιν καὶ οὐ μόνον ἰδία ταῦτα γινώσκουσιν, ἀλλὰ καὶ δημοσίᾳ τὸ κοινὸν τῆς πόλεως οὕτω ταῦτ' ἔγνωκε. Νόμῳ γὰρ τῷ Ἀρχόντι τῶν οἴκων, ὅπως ἂν μὴ ἐξερημῶνται, προστάττει τὴν ἐπιμέλειαν. Ἐκεῖνο δὲ πρόδηλον ἦν, ὅτι εἰ καταλείψει τὸν κλῆρον ἐπὶ τούτοις, ἔρημον ποιήσει τὸν οἶκον. Διὰ τί; προορῶντι ταύτας τὰς ἀδελφὰς τὸν μὲν τοῦ Ἀπολλοδώρου τοῦ ἀδελφοῦ κλῆρον ἐχούσας, υἱὸν δ' οὐκ εἰσποιούσας, ὄντων αὐταῖς παίδων. (Ἰσαῖος ἐν τῷ ὑπὲρ τοῦ Ἀπολλοδώρου κλήρου).

Ἀρθ. 344. Γνησίας μὲν οὔσης θυγατρὸς, νόθου δὲ υἱοῦ μὴ κληρονομεῖν τὸν νόθον τὰ πατρῶα.	Ἀρθ. 344. Ὑπαρχούσης θυγατρὸς γνησίας, ὁ νόθος υἱὸς δὲν δύναται νὰ κληρονομήσῃ τὴν πατρικὴν περιουσίαν.
--	--

Σ. τοῦ Μ. Κατὰ τὰς νεωτέρας νομοθεσίας οἱ νόθοι δὲν ἔχουν δικαίωμα κληρονομίας.

= Οἱ νόθοι δὲν εἶχον δικαίωμα κληρονομίας, ἀλλ' οὔτε ἐθεωροῦντο ὡς συγγενεῖς.

(*) Τῶν γὰρ πατρῶων οὐδ' ἀκαρεῖ μέτεστί σοι
Κατὰ τοὺς νόμους· νόθος γὰρ εἶ κ' οὐ γνήσιος. (Ἀριςοφ.)

Ἄρθ. 345. Τοῖς νόθοις μέχρι πέντε μνῶν καταλιμ- πάνειν.	Ἄρθ. 345. Τὰ νόθα τέ- κνα δὲν δύνανται νὰ λάβωσι κληροδοσίαν περισσοτέραν τῶν πέντε μνῶν.
--	--

= Οἱ νόθοι μόλον ὅτι δὲν εἶχον δικαίωμα κληρονομίας, ἡδύναντο ὅμως νὰ λάβωσι κληροδοσίαν πεντακοσίων ἢ κατ' ἄλλους χιλίων δραχμῶν, τὰς ὁποίας ἦτο συνήθεια νὰ δί-
δωσιν εἰς τὰς χεῖράς των· ταῦτα δὲ τὰ χρήματα ὠνομάζοντο
Νοθεῖα.

(*) Τὸ ἀργύριον δὲ τοῖς νόθοις διὰ χειρὸς ἐδίδοσαν, ἐπειδὴ οὐκ ἐξῆν αὐτοῖς κληρονομεῖν (Σουΐδας).

(*) Νοθεῖα, τὰ τοῖς νόθοις διδόμενα ἐκ τῶν πατρῶων οὕτω καλεῖται· ἦν δὲ μέχρι χιλίων δραχμῶν (Σουΐδας)

Ἄρθ. 346. Τοῦ μέρους ἑκαστον λαγχάνειν.	Ἄρθ. 346. Ἐκαστος κλη- ρονόμος δὲν δύναται νὰ λάβῃ παρὰ τὸ μέρος τοῦ ἀπὸ τὴν κληρονομίαν.
--	--

Σ. τοῦ Μ. Σύμφωναν μὲ τὰς νεωτέρας νομοθεσίας.

= Οἱ ζητοῦντες κληρονομίαν ἀδιαθέτου τινὸς, εἴαν ἦσαν πολλοὶ τοῦ αὐτοῦ συγγενικοῦ βαθμοῦ, δὲν ἡδύνατο ἕκαστος νὰ ζητήσῃ παρὰ τὸ μέρος του.

Ἄρθ. 347. Κληροῦν δὲ τὸν κλῆρον ὅσοι εἰσὶ μῆνες πλὴν τοῦ Σκιρρόφοριῶνος, ἀ- νεπίδικον δὲ κλῆρον μὴ ἔχειν.	Ἄρθ. 347. Δύνανται νὰ διεκδικῶσι κληρονομικὰ δι- καιώματα εἰς πάντα ἄλλον καιρὸν, ἐξαιρουμένου τοῦ μη- νὸς Σκιρρόφοριῶνος (Αὐγού- στου.)
--	---

= Κατὰ τὸν μῆνα τοῦτον ἦσαν ἐνησχολημένοι κυρίως εἰς πολιτικὰς μεταρρυθμίσεις.

Οὐδεὶς ἠδύνατο ν' ἀποκτήσῃ κληρονομικὰ δικαιώματα περιουσίας τινὸς χωρὶς πρότερον νὰ διεκδικήσῃ ταῦτα ἐνώπιον τῶν ἀρμοδίων ἀρχῶν.

(*) Ἀμφισβήτησις μὲν, ὅστις ἀμφισβητεῖ, κλήρου κατέγγυος, ὡς οὐκ ὄντος υἱοῦ τῷ τεθνεῶτι. Παρακαταβολὴ δὲ, ὅστις ἀντιλέγει, ὡς αὐτὸς δικαιότερος ὢν ἔχειν τὸν κλῆρον ἐξ ἀγχιστείας ἢ διαθηκῶν. Παρακατέβαλε δὲ τῆς οὐσίας τὸ δέκατον, ὡς προσοίσων, ἂν ἡττηθῇ. (Πολυδεύκης).

(*) Ἀντιγραφὴ ἰδίως μὲν ἐπὶ ταῖς τῶν κλήρων διαδικασίαις, ἀντιγραφὴ καλεῖται, ὅταν τις ὡς ἄπαιδος ὄντος τοῦ τετελευτηκότος, ἑαυτῷ φάσκη προσήκειν τὸν κλῆρον κατὰ γένους δόσιν. (Ἀρποκρατίων).

"Αρθ. 348. Ἐὰν δ' ἐπιδεδικασμένου ἀμφισβητῇ τοῦ κλήρου, προσκαλείσθω τὸν ἐπιδεδικασμένον πρὸς τὸν ἄρχοντα, καθάπερ ἐπὶ τῶν ἄλλων δικῶν, παρακαταβολὰς δ' εἶναι τῷ ἀμφισβητοῦντι. Ἐὰν δὲ μὴ προσκαλεσάμενος ἐπιδικάσῃται, ἀτελής ἔσται ἡ ἐπιδικασία τοῦ κλήρου. Ἐὰν δὲ μὴ ζῇ ὁ ἐπιδικασάμενος τοῦ κλήρου, προσκαλείσθω κατὰ ταῦτα ὧς ἡ προθεσμία μήπω ἐξήκει, τὴν δ' ἀμφισβήτησιν εἶναι τῷ ἄρχοντι καθότι ἐπεδικάσατο, οὗ ἂν ἔχῃ τὰ χρήματα.

"Αρθ. 348. Ὁ φιλονεικῶν κληρονομίαν τινὰ μὲ ἐκεῖνον ὑπὲρ τοῦ ὁποίου ἐπεδικάσθη, δύναται νὰ τὸν ἐνάξῃ ἐνώπιον τοῦ ἄρχοντος προκαταβάλλων τὴν παρακαταβολήν, καθὼς γίνεται καὶ εἰς τὰς λοιπὰς δίκας. Ἄνευ αὐτῆς τῆς διατυπώσεως, ἡ λοιπὴ διαδικασία εἶναι ἄκυρος. Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον δύνανται νὰ ἐγκαλέσουν καὶ τὸν κληρονόμον τοῦ ἐπιδικασμένου τῆς περιουσίας· ἀρκεῖ νὰ μὴν ὑπάρχῃ παραγραφὴ, ὁ δὲ ἄρχων θέλει δικάσῃ κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον τὸν ὁποῖον ἡκολούθησεν εἰς τὸν πρότερον ἐπιδικασθέντα τῆς κληρονομίας.

"Αρθ. 349. Πέντε ἐτῶν | "Αρθ. 349. Ἐντὸς πέντε
δικάσασθαι τοῦ κλήρου, ἐπει- | ἐτῶν ἀφ' ὅτου ἀπέθανεν ὁ
δὰν τελευτήσῃ ὁ κληρονόμος. | κληρονόμος δύνανται νὰ διεκ-
δικήσουν τὴν κληρονομίαν.

= Ὁ ἔχων ἀπαιτήσεις κληρονομικῶν δικαιωμάτων ὤφειλε
νὰ τὰς κάμῃ ἐντὸς πέντε ἐτῶν μετὰ τὸν θάνατον τοῦ συγγε-
νοῦς ἢ τοῦ κληρονόμου. Μετὰ παρέλευσιν τῆς προθεσμίας
ταύτης ἡ περιουσία μετέβαινεν εἰς τοὺς λοιποὺς πλησιεστέ-
ρους συγγενεῖς.

(*) Προὔκαλέσαντο τὴν γυναῖκα πρὸς τὸν Ἄρχοντα εἰς
δικδικασίαν τοῦ κλήρου, τοῦ Ἀγνίου, φάσκοντες τὸν νόμον
κελεύειν παρὰ τοῦ ἐπιδεδικασμένου καὶ ἔχοντος τὸν κλῆρον
προσκαλεῖσθαι, ἐάν τις βούληται ἀμφισβητεῖν. (Δημοσθ. ἐν τῷ
πρὸς Μακάταρτον).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'.

ΠΕΡΙ ΚΗΔΕΜΟΝΩΝ.

"Αρθ. 350. Μὴ ἐπιτρο- | "Αρθ. 350. Δὲν συγχω-
πεύειν, εἰς ὃν ἡ οὐσία ἔρχε- | ρεῖται νὰ ὀνομασθῇ τις κη-
ται, τῶν ὀρφανῶν τελευτη- | δεμῶν ἐκείνου ἐπὶ τοῦ ὁποίου
σάντων. | ἔχει ἄμεσά κληρονομικὰ δι-
καιώματα.

= Τριῶν εἰδῶν κηδεμόνες ὑπῆρχον εἰς τὰς Ἀθήνας τοὺς
ὁποίους ὠνόμαζον ἐπιτρόπους, οἱ φυσικοὶ, οἱ ἐκ διαθήκης καὶ
οἱ δικαστικοί. Φυσικοὶ ἦσαν ὁ πατήρ, ὁ ἀδελφὸς, ὁ πάππος
κ. τ. λ. Ἐκ διαθήκης ἦτον ὅστις διωρίζετο παρὰ τοῦ ἀποθνή-
σκοντος πατρός. Καὶ δικαστικὸς ὁ παρὰ τοῦ Ἀρχοντος διορι-
ζόμενος ἐν ἐλλείψει τῶν δύο πρώτων.

Κηδεμόνες διωρίζοντο οἱ ἐξ ἀγχιστείας συγγενεῖς ἢ ὅχι ἐκεῖ-
νοι, οἱ ὅποιοι εἶχον δικαιώματα κληρονομικὰ ὡς πρὸς τὸν ἀνή-

λικὰ τὸν ὁποῖον ἔμελλον νὰ κηδεμονεύσωσι· διότι ἡ ἐλπίς τῆς ὠφελείας ἠδύνατο νὰ τοὺς κάμῃ ν' ἀμαρτήσωσι.

Οἱ διοριζόμενοι κηδεμόνες ὤφειλον νὰ δίδουν ἐγγύησιν.

(*) Προέσθαι δὲ τὴν προῖκα οὐκ ἐπίστευσεν, ὥσπερ τὰ τῶν ἐπιτροπευόντων χρήματα, ἀποτιμήματα τοῖς ἐπιτροπευομένοις καθεστάναι νομίζων. (Δημοσθ. κατὰ Ὀνήτορος α.)

(*) Χειρωσταὶ δὲ λέγονται οἱ μακρόθεν τοῦ γένους κληρονόμοι, οἷον Ἐπίτροποι, οἱ τοῦ χήρου καὶ ἐρήμου συγγενῶν οἴκου κληρονόμοι. (Ἑτυμολογικόν.)

(*) Ἐπιτροπεύεσθαι κατὰ τὴν διαθήκην- (Δημοσθ. ἐν τῷ κατὰ Στεφ. ψευδομαρτυριῶν).

(*) Ὁ δὲ Ἄρχων διατίθῃσι ἐπιτρόπων καταστάσεις (Πολυδεύκης βιβλ. Η΄.)

Ἄρθ. 351. Τὸν Ἐπίτροπον τὸν οἶκον μισθοῦν.

Ἄρθ. 351. Ὁ κηδεμὼν θέλει φροντίζει νὰ μισθόνῃ τοὺς οἴκους τῶν ὀρφανῶν ἀνηλίκων.

= Ὁ διοριζόμενος κηδεμὼν παρελάμβανεν εἰς τὴν οἰκίαν τὸ ὀρφανὸν καὶ ὤφειλε νὰ μισθόνῃ τὴν πατρικὴν τοῦ οἰκίαν, καὶ νὰ λάβῃ ἐγγύησιν περὶ τοῦ μισθώματος τούτου.

(*) Ἀπογράφουσι τὸ παῖδε τούτῳ πρὸς τὸν Ἄρχοντα, ὡς εἰσποιήτῳ τοῖς τοῦ Εὐκτῆμονος υἱέσι τοῖς τετελευτηκόσιν, ἐπιγράψαντες σφᾶς αὐτοὺς ἐπιτρόπους, καὶ μισθοῦν ἐκέλευον τὸν Ἄρχοντα τοὺς οἴκους, ὡς ὀρφανῶν ὄντων, καὶ ἐπειδὴ πρῶτον τὰ δικαστήρια ἐπληρώθη, ὁ μὲν Ἄρχων προεκήρυττεν, οἱ δ' ἐμισθοῦντο. (Ἰσαῖος περὶ τοῦ Φιλοκτῆμονος κλήρου).

(*) Οἱ μισθούμενοι τοὺς τῶν ὀρφανῶν οἴκους παρὰ τοῦ Ἄρχοντος, ἐνέχυρα τῆς μισθώσεως παρείχοντο. Ἔδει δὲ τὸν Ἄρχοντα πέμπειν τινὰς ἀποτιμησόμενους τὰ ἐνέχυρα· καὶ ἐλέγοντο τὰ μὲν ἐνέχυρα ἀποτιμήματα· οἱ δὲ ἀποτιμησάμενοι ἀποτιμηταί· τὸ δὲ ἔργον ἀποτιμᾶν. (Σουΐδας).

"Αρθ. 352. Ὁ ἄρχων ἐπιμελείσθω τῶν ὀρφανῶν καὶ τῶν ἐπικλήρων καὶ τῶν οἰκων τῶν ἐξερημουμένων καὶ τῶν γυναικῶν, ὅσαι μένουσιν ἐν τοῖς οἴκοις τῶν ἀνδρῶν τῶν τεθνηκότων φάσκουσαι κύειν, τούτων ἐπιμελείσθω, καὶ μὴ ἐάτω ὑβρίζειν ἢ ποιεῖν τι παράνομον, κύριος δ' ἐπιβάλλειν κατὰ τὸ τέλος. Ἐὰν δὲ μείζονος ζημίας δοκῇ ἄξιος εἶναι, προσκαλεσάμενος πρόπεμπτα καὶ τίμημα ἐπιγραφάμενος ὅ,τι ἂν δοκῇ αὐτῷ εἰσαγαγέτω εἰς τὴν Ἡλιαίαν. Ἐὰν δ' ἄλῳ, τιμάτω ἢ Ἡλιαία περὶ τοῦ ἀλόντος ὅ,τι χρὴ αὐτὸν παθεῖν ἢ ἀποτίσαι.

"Αρθ. 352. Ὁ ἄρχων θέλει ἐπιτηρεῖ τὰ ὀρφανὰ· θέλει λαμβάνει πρόνοιαν περὶ τῶν οἰκογενειῶν ἐκείνων, αἱ ὅποια ἐπαπειλοῦνται νὰ ἐξερημωθῶσι· θέλει φροντίζει περὶ τῶν γυναικῶν ἐκείνων αἱ ὅποιαι μένουσαι εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἀποθανόντος συζύγου των, κηρύττονται ἔγκυοι, καὶ δὲν θέλει συγχωρεῖ νὰ ὑβρίζη τις τινὰ ἐξ αὐτῶν ἢ νὰ παραδιάζη· ἔχει δὲ τὸ δικαίωμα νὰ ἐπιβάλλῃ ποινὴν προστίμου εἰς τὸν ὑβριστὴν, τὸν ὅποιον, ἂν εἶναι ἄξιος μεγαλητέρας ποινῆς, θέλει τὸν ἐνάγει ἐπὶ προθεσμίᾳ πέντε ἡμερῶν ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου τῆς Ἡλιαίας, γινόμενος ὁ ἴδιος κατήγορός του. Ἐὰν δὲ ᾔθελε καταδικασθῇ παρὰ τοῦ δικαστηρίου τούτου, τοῦ ἐπιβάλλεται ἀνάλογος ποινὴ σωματικὴ ἢ χρηματικὴ.

= Καθῆκον τοῦ Ἀρχοντος ἦτο νὰ φροντίζῃ περὶ τῶν ὀρφανῶν καὶ τῶν χηρευουσῶν ἐγκύων γυναικῶν.

(*) Ἐπιμελεῖται δὲ ὁ Ἀρχων καὶ τῶν γυναικῶν, αἱ ἂν φανῶσιν ὑπ' ἀνδρὸς τελευτῆς κύειν. (Πολυδεύκης βιβλ. Η'.)

"Αρθ. 353. Ἐὰν πέντε ἔτη παρέλθῃ, καὶ μὴ δικά-

"Αρθ. 353. Μετὰ παρέλευσιν πέντε ἐτῶν ἀφ' ἧς

σονται, μηκέτ' εἶναι τοῖς ἡμέρας ἀποκατασταθῇ τις ὀρφανοῖς δίκην περὶ τῶν ἐκ ἐνήλιξ, δὲν δύναται νὰ κατὰ τῆς ἐπιτροπῆς ἐγκλημάτων. ταδιώξῃ τὸν κηδεμόνα του διὰ κακὴν διαχείρησιν ἢ κατάχρησιν τῆς περιουσίας.

Σ. τοῦ Μ. Κατὰ τὰς νεωτέρας νομοθεσίας δίδεται προθεσμία δέκα ἐτῶν εἰς τὸν ἐνήλικον νὰ καταδιώξῃ τοὺς κηδεμόνας του διὰ κακὴν διαχείρησιν τῆς περιουσίας του.

= Πέντε ἐτῶν προθεσμία ἐδίδετο εἰς τὸν ὀρφανὸν μετὰ τὴν ἐνηλικίωσίν του νὰ ἐγκαλέσῃ τὸν κηδεμόνα τῆς πατρικῆς περιουσίας του διὰ κατάχρησιν ἢ παράλειψιν τινά. Παρελθούσης τῆς προθεσμίας ταύτης δὲν ἠδύνατο πλέον· ἀλλὰ πρὶν τῆς προθεσμίας ἕκαστος εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ ἐγκαλῇ τὸν κακῶς διαχειρίζοντα περιουσίαν τινὰ ὀρφανῶν.

(*) "Αμα δ' ἂν ἡβήσῃ τις τῶν ὀρφανῶν, ἐὰν ἡγῇται κακῶς ἐπιτροπευθῆναι, μέχρι πέντε ἐτῶν ἐξηκούσης τῆς ἐπιτροπῆς, ἔστω δίκην λαχεῖν ἐπιτροπίας. (Δημοσθ. πρὸς Ναυσίμαχον).

(*) 'Αλλ' αὐτὴ μὲν δημοσία, ὥσπερ καὶ τῆς ἐπιτροπῆς· ἐξῆν γὰρ τῷ βουλομένῳ γράφεσθαι τὸν ἐπίτροπον, ὑπὲρ τῶν ἀδικουμένων ὀρφανῶν. (Πολυδεύκης βιβλ. Η'.)

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η'.

ΠΕΡΙ ΤΑΦΗΣ ΚΑΙ ΜΝΗΜΕΙΩΝ.

"Αρθ. 354. Ἐπ' ἀλλότρια μνήματα μὲ βαδίζειν χωρὶς ἐκκομιδῆς.

"Αρθ. 354. Δὲν συγχωρεῖται νὰ πλησιάσῃ τις τὰ ξένα μνήματα πρὶν γίνῃ ἐκκομιδῇ.

= Κατ' ἀρχὰς ἐσυνείθιζον νὰ θάπτωσι τοὺς νεκροὺς εἰς κοιλώματα (λάγκους) τῆς γῆς, χωρὶς νὰ κάμνουν χρῆσιν ἐργαλείου τινὸς διὰ τὴν σκαφὴν, ἀλλ' ἔπειτα τὰ μνημεῖα κατήντησαν εἰς τὰς Ἀθήνας ἀντικείμενον πολυτελείας· ὥστε

ἐπιτιοῦντο ἔτη ὁλόκληρα διὰ τὴν κατασκευὴν των. Ἐσυνείθιζον γὰρ τὰ ἀνεγείρωσι κυρίως ἔξω τῆς πόλεως εἰς τὰ ἄκρα τῶν μεγάλων ὁδῶν, ἐξαιρουμένων τῶν πρὸς τιμὴν ἀνεγειρομένων μνημείων, τὰ ὅποια ἔστηνον ἐντὸς τῶν ἀγορῶν. Ὅλοι οἱ νεκροὶ ἔπρεπε γὰρ θάπτονται· ἀλλὰ κἀνεῖς δὲν ἠδύνατο γὰρ θάψῃ νεκρὸν εἰς μνήμα ἄλλου ἄνευ τῆς συγκαταθέσεώς του, καὶ χωρὶς πρότερον γὰρ ἀφαιρέσῃ τὴν ἐπιγραφὴν τοῦ πρώτου ταφέντος νεκροῦ εἰς τὴν ὁποίαν ἐσυνείθιζον γὰρ γράφουν τὸ ὄνομα, τὸ ἐπίθετον, τὸν δῆμον, καὶ τὴν καλὴν διαγωγὴν του. Ὁ Σόλων θέλων γὰρ περιορίσῃ τὴν πολυτέλειαν προσδιώρισε τὴν ἐργασίαν ἑνὸς μνημείου εἰς τριάκοντα ἡμερομίσθια· ἀπηγόρευσε δὲ συγχρόνως τὸ κυκλοειδὲς σχῆμα καὶ τὸ γὰρ θέτουν ἐπ' αὐτῶν ἀγάλματα ἢ ἄλλα τινὰ πολυτελείας εἶδη. Δημήτριος ὁ Φαληρεὺς προσδιώρισε προσέτι καὶ τὸ ὕψος τὸ ὅποιον ἔπρεπε γὰρ ἔχουν αἱ στῆλαι. Δὲν ἐσυγχωρεῖτο δὲ γὰρ πλησιάζῃ τις τὰ μνήματα πρὶν γένῃ ἐκκομιδῇ, διότι ἐνόμιζον ὅτι ἐταράττετο ἡ ἡσυχία τῶν νεκρῶν καὶ διὰ γὰρ μὴν ἤθελε κλέψῃ τις τὰ φορέματά των. Ὁ τάφος διέφερεν ἀπὸ τὸ μνημεῖον· διότι ὁ μὲν πρῶτος ἦτο χαμηλὸς, τὸ δὲ μνημεῖον ὑψηλόν. (*)

(*) Τὸ γὰρ παλαιὸν ἐν τοῖς κοιλώμασι τῆς γῆς ἔθαπτον μήτε σιδήρῳ μήτε χαλκῷ κεχρημένοι. (Ἑτυμολογικόν).

(*) Ἐν μνήμασι δὲ καὶ τάφοις καὶ ἐν ὁδῷ καθεύδειν, τοῖς μὲν νοσοῦσι, θάνατον προαγορεύει (ἡγουν μνήματα καὶ τάφοι κατὰ τὴν ὁδὸν κεῖνται) (Ἀρτεμίδωρος).

(*) Καὶ γυναικὸς δὲ τελευτησάσης, ἐπιγράψαι ἐπὶ τὸ μνήμα, τοῦ τε ἀνδρὸς αὐτῆς, καὶ τοῦ πατρὸς, καὶ τῆς μητρὸς, καὶ αὐτῆς τῆς γυναικὸς τοῦνομα, καὶ ποταπὴ ἐστὶ, καὶ προσεπιγράψαι ὅτι οὗτοι πάντες χρηστοὶ ἦσαν. (Θεόφραστος περὶ Περιεργείας).

(*) Ἡρία· οἱ τάφοι· φασὶ δὲ τινες κοινότερον μὲν πάντας τοὺς τάφους οὕτως ὀνομάζεσθαι· κατ' ἐξάρετον δὲ τοὺς μὴ ἐν ὕψει ὠκοδομημένους. (Σουΐδας).

(*) Ἡγοῦμαι δ' ἀσεβέστερον ἀποθανόντων λόγους κλέπτειν, ἢ τὰ ἱμάτια, ὃ καλεῖται τυμβωρυχεῖν. (Συνέσιος).

Ἄρθ. 355. Τὸν ἀποθανόντα προτίθεσθαι ἔνδον, ὅπως ἂν βούλωνται· ἐκφέρειν δὲ τὸν ἀποθανόντα τῇ ὕστεραίᾳ, ἢ ἂν προθῶνται πρὶν ἥλιον ἐξέχειν. Βαδίζειν δὲ τοὺς ἄνδρας πρόσθεν, ὅταν ἐκφέρονται, τὰς δὲ γυναῖκας ὀπίσθεν. Γυναῖκας δὲ μὴ ἐξεῖναι εἰσιέναι εἰς τὰ τοῦ ἀποθανόντος, μηδ' ἀκολουθεῖν ἀποθανόντι, ὅταν εἰς τὰ σημάτα ἄγεται ἐντὸς ἐξήκοντα ἔτῶν γεγονυῖαν, πλὴν ὅσαι ἐντὸς ἀνεψιαδῶν εἰσὶ, μηδ' εἰς τὰ τοῦ ἀποθανόντος εἰσιέναι, ἐπειδὴν ἐξενεχθῇ ὁ νέκυς γυναῖκα μηδεμίαν, πλὴν ὅσαι ἐντὸς ἀνεψιαδῶν εἰσὶ.

Ἄρθ. 355. Τὸν νεκρὸν δύνανται νὰ θέτουν ὅπως θέλουν ἐντὸς τῆς αὐλῆς τῆς οἰκίας του· θέλουν τὸν ἐκφέρειν τὴν ἀκόλουθον ἡμέραν πρὶν τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου, καὶ θέλουν τὸν ἐνταφιάζει. Εἰς τὴν συνοδίαν τῆς ἐκφορᾶς οἱ ἄνδρες θέλουν προηγεῖσθαι τῶν γυναικῶν. Δὲν συγχωρεῖται δὲ εἰς αὐτὰς νὰ εἰσέρχωνται εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἀποθανόντος, οὔτε νὰ συνοδεύουν τὴν ἐκφορὰν τοῦ λειψάνου, ἐξαιρουμένων τῶν πλησιεστέρων συγγενῶν καὶ ἐκείνων αἱ ὁποῖαι εἶναι [ὑπεράνω τῶν ἐξήκοντα ἔτῶν. Δὲν ἐπιτρέπεται προσέτι ἡ συρροή πολλῶν ἀτόμων εἰς τὰς ἐκφοράς.

= Μετὰ τὸν θάνατον τινὸς ἀτόμου, ἀφοῦ ἔκαμναν τινὰς θρησκευτικὰς καὶ συνήθεις προετοιμασίας, τὸν ἐξέθετον ἐντὸς τῆς αὐλῆς τῆς οἰκίας του ὅπου τὸν ἄφιναν μίαν ὁλόκληρον ἡμέραν κατὰ τὴν συνήθειαν, καὶ τρεῖς ἢ τέσσαρας ἡμέρας εἰς ἣτον ὑποκείμενον ἐπίσημον διὰ νὰ τὸ ἐπισκεφθοῦν οἱ φίλοι του καὶ νὰ παρατηρήσουν μήπως ἀπέθανεν ἀπὸ βίαιον τινὰ θάνατον. Μετὰ ταῦτα τὸν συνώδευαν εἰς τὸν τάφον ἀπαγορεύοντες τὴν πολυάριθμον συνοδίαν, διὰ νὰ ἀποφύγουν τὴν σύγχυσιν ἣτις ἦδύνατο νὰ συμβῇ ἐκ τῆς συσσωρεύσεως πολλῶν ἀτόμων.

"Αρθ. 356. Μὴ συντιθέ-
ναι πλέον ἱματίων τριῶν.

"Αρθ. [356. Δὲν συγχω-
ρεῖται νὰ ἐνταφιάζουν τοὺς
νεκροὺς φέροντας περισσότε-
ρον ἀπὸ τρία ἱμάτια.

= Εἰς τὰς ἀρχὰς ἐσυνείθιζον νὰ θάπτουν ἢ νὰ καίουν τοὺς
νεκροὺς ὁμοῦ μὲ ὅλα τὰ φορέματα, τὰ ὅποια εἶχον ζῶντες.
'Αλλ' ὁ Σόλων μετερρύθμισε τὴν συνήθειαν ταύτην προσδιορίσας
νὰ μὴ θάπτωνται οἱ νεκροὶ ἔχοντες περισσότερον τῶν τριῶν
φορεμάτων.

"Αρθ. 357. Τῇ τε ἱερείᾳ
τῇ τῆς Ἀθηνᾶς, τῆς ἐν Ἀ-
κροπόλει, ὑπὲρ τοῦ ἀποθα-
νόντος φέρειν χοῖνικα κριθῶν,
καὶ πυρῶν ἑτέραν, καὶ ὀβολόν.

"Αρθ. 357. Δι' ἑκαστον
νεκρὸν θέλουν φέρει εἰς τὴν ἐν
Ἀκροπόλει ἱέρειαν τῆς Ἀθη-
νᾶς μίαν χοῖνικα κριθῆς, μίαν
σίτου, καὶ ἓνα ὀβολόν.

= Ἡ προσφορὰ αὕτη ἐγένετο εἰς τὴν ἱέρειαν διὰ νὰ εὐχε-
ται ὑπὲρ τοῦ ἀποθανόντος. Οὗτος ὁ νόμος ἐτέθη πρὸ τοῦ τυ-
ράννου Ἰππίου. (*)

(*) Ἰππίας ὁ Ἀθηναῖος ἐκέλευσε τῇ τε ἱερείᾳ τῇ τῆς Ἀθη-
νᾶς, τῆς ἐν Ἀκροπόλει, ὑπὲρ τοῦ ἀποθανόντος, φέρειν χοῖνικα
κριθῶν, καὶ πυρῶν ἑτέραν, καὶ ὀβολόν. ('Αριστοτέλης Βιβλ.
Β. Οἰκονομ.).

"Αρθ. 358. Μὴ ἐναγίζειν
βοῦν.

"Αρθ. 358. Δὲν συγχω-
ρεῖται νὰ θυσιάζουν βοῦν.

= Μετὰ τὴν ἐκφορὰν τοῦ λειψάνου ἐσυνείθιζον νὰ θυσιά-
ζουν ζῶα καὶ πρὸ πάντων βόας ὑπὲρ τῆς ψυχῆς τοῦ ἀποθανόν-
τος. Ἡ θυσία αὕτη ἐξηκολούθει νὰ γίνεται εἰς τὰ τριήμερα,
ἐννεαήμερα, τριακοντὰήμερα, ἐτήσια κτλ. Ταῦτα δὲ ὠνόμαζαν
ἐναγίσματα, ἐκφορὰς, ἐννατα, τριακοντάδας, γεννήσια καὶ νε-
κύσια. Δὲν ἐσυγχωρεῖτο λοιπὸν νὰ προσφέρουν βοῦν εἰς αὐτὰς
τὰς θυσίας δι' οἰκονομίαν. (*)

(*) Ἐναγίσματα, ἐκφοραὶ, ἐννατα, τριακοντάδες, γεννήσια,
νεκύσια, ταῦτα γὰρ ἐπὶ θεραπείᾳ τῶν ἀπηλλαγμένων γενόμενοι
(Πολυδεύκης Βιβλ. Γ').

Ἄρθ. 359. Τοὺς παῖδας ἢ τοὺς κληρονόμους, ἐπειδὴν ἀποθάνωσιν οἱ γονεῖς, ὅπως τῶν νομιζομένων τύχῳσι, παρασκευάζειν.	Ἄρθ. 359. Τὰ τέκνα, καθὼς καὶ οἱ κληρονόμοι, ὅφειλουν, ὅταν ἀποθάνουν οἱ γονεῖς ἢ οἱ συγγενεῖς των, νὰ ἐκπληροῦν τὰ πρὸς αὐτοὺς χρεῖα των κατὰ τὴν συνήθειαν.
--	--

= Τὰ τέκνα, καθὼς καὶ οἱ κληρονόμοι, ὅφειλον μετὰ τὸν θάνατον τῶν γονέων των νὰ τοὺς θάπτουν, καὶ νὰ κάμνουν τὰ λεγόμενα ἐναγίσματα κατὰ τὴν συνήθειαν.

Τοὺς νεκροὺς τοὺς ἐσήκοναν εἰς τὰς ἀγκάλας των· δὲν μετεχειρίζοντο κἀνὲν εἶδος νεκροκραββάτου· ἐσυνείθιζον νὰ μοιρολογοῦν ἐπ' αὐτῶν, νὰ χτυποῦν τὰ στήθη, νὰ κλαίουں καὶ φωνάζουν. Ἀλλ' ὁ Σόλων ἀπηγόρευσε ὅλα ταῦτα διὰ τὸ ἄτοπον τῆς πράξεως. (*)

(*) Οἱ δὲ νόμοι καὶ ζῶντας ἀναγκάζουσι τοὺς παῖδας τοὺς γονεῖς τρέφειν, καὶ ἐπειδὴν ἀποθάνωσιν, ὅπως τῶν νομιζομένων τύχῳσι, παρασκευάζουσιν. (Δημοσθ. κατὰ Τιμοκράτους).

(*) Ἀμυχὰς δὲ κοπτομένων, καὶ τὸ θρηνεῖν πεποιημένα, καὶ τὸ κωκύειν ἄλλον ἐν ταφαῖς ἐτέρων, ἀφεῖλεν (Πλουτάρχου εἰς Σόλωνα).

(*) Καὶ νῆ Δία, εἴαν τις τῶν γονέων τελευτησάντων τοὺς τάφους μὴ κοσμήῃ, καὶ τοῦτο ἐξετάζει ἡ πόλις ἐν ταῖς τῶν ἀρχόντων δοκιμασίαις. (Ἀπομνημ. Ξενοφ, βιβλ. Β').

Ἄρθ. 360. Δημοσίᾳ ταφὰς ποιεῖσθαι τῶν ἐν τῷ πολέμῳ ἀποθανόντων.	Ἄρθ. 360. Οἱ ἐν πολέμῳ ἀποθανόντες θέλουν ἐνταφιάζεσθαι διὰ δαπάνης τοῦ δημοσίου.
--	--

= Οἱ ἐν πολέμῳ ὑπὲρ πατρίδος ἀποθανόντες ἐλάμβανον μεγάλας τιμὰς εἰς τὰς Ἀθήνας· ὅχι μόνον ἐθάπτοντο διὰ δαπάνης τοῦ κοινοῦ, ἀλλὰ καὶ ἡ οἰκογένειά των καὶ τὰ τέκνα των ἀνετρέφοντο καὶ περιεθάλποντο διὰ δαπάνης τῆς πολιτείας. (*)

(*) Ὅψέ γάρ ποτε Ἀθηναῖοι προσέθεσαν τὸν ἐπιτάφιον ἔπαινον τῷ νόμῳ, εἴτ' ἀπὸ τῶν ἐπ' Ἀρτεμισίῳ καὶ περὶ Σαλαμῖνα, καὶ ἐν Πλαταιαῖς ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἀποθανόντων ἀρξάμενοι, εἴτ' ἀπὸ τῶν περὶ Μαραθῶνα ἔργων. (Διονύσιος Ἀλικαρνασσεὺς βιβλ. Ε').

Ἄρθ. 361. Τὸν πατέρα τοῦ ἄριστα ἀποθανόντος ἐν πολέμῳ λέγειν τὸν ἐπιτάφιον.	Ἄρθ. 361. Ὁ πατὴρ τοῦ ἐν πολέμῳ ἐνδόξως ἀποθανόντος ὀφείλει νὰ ἐκφωνῇ τὸν ἐπιτάφιον.
--	---

= Ἐπὶ τοῦ τάφου ἐσυνείθιζον νὰ ἐκφωνοῦν τοὺς πανηγυρικοὺς ἐκείνων τῶν πολιτῶν οἵτινες ἀπέθανον ἐνδόξως μαχόμενοι ὑπὲρ πατρίδος. Αἱ ἀρχαὶ ἐφρόντιζον νὰ διορίζουν τινὰ τῶν δημοσίων ῥητόρων νὰ ἐκπληροῖ τὸ χρέος τοῦτο· ἀλλ' ὁ πατὴρ ὤφειλε κυρίως νὰ ἐκφωνῇ τὸν ἐπιτάφιον τοῦ υἱοῦ του. Εἰς τὰς κηδείας τῶν σημαντικῶν ὑποκειμένων ἐσυστήνοντο καὶ ἀγῶνες καὶ ἐπροσδιορίζοντο βραβεῖα. Τοὺς ἐπιταφίους τούτους ἐκφωνοῦσαν ἅπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ. (*)

(*) Αὐτοὺς δὲ τοὺς τελευτήσαντας τιμῶσα οὐδέποτε ἐκλείπει καθ' ἕκαστον ἐνιαυτὸν, αὕτη τὰ νομιζόμενα ποιοῦσα κοινῇ πᾶσιν ἅπερ ἰδίᾳ ἐκάστῳ γίγνεται. (Πλάτων Μενέξενος).

Ἄρθ. 362. Ὃς ἂν ἀτάφῳ περιτύχῃ σῶματι ἀνθρώπου, πάντως ἐπιβάλλειν αὐτῷ γῆν, θάπτειν δὲ πρὸς δυσμὰς βλέποντας.	Ἄρθ. 362. Ὁ ἀπαντῶν ἄταφον πτῶμα ἀνθρώπου ὀφείλει νὰ τὸ καλύπτῃ μὲ χῶμα, καὶ νὰ τὸ θάπτῃ σρέφῳ τὸ πρόσωπόν του πρὸς δυσμὰς.
--	--

= Οἱ Ἀθηναῖοι ὑπελήπτοντο πολὺ τὴν ταφήν. Ὅταν ᾔθελον νὰ καταρασθῶσι τινὰ, ἔλεγον πρὸς αὐτὸν νὰ στερηθῇ τῆς ταφῆς.

Κακὸς κακῶς ἄθαπτος ἐκπέσοι χθονός.

(Σοφοκλῆς Αἴαντ.)

"Αρθ. 363. Τὸν τεθνηκό-
τα μὴ κακῶς ἀγορεύειν.

"Αρθ. 363. Δὲν συγχω-
ρεῖται νὰ κακολογῇ τις τὸν
ἀποθαμμένον.

= Μετὰ τὴν τελετὴν τῆς κηδείας ἐσυνείθιζον νὰ δίδουν
γεῦμα εἰς τοὺς συγγενεῖς καὶ φίλους τοῦ ἀποθανόντος ὀνομαζό-
μενον περιδείπνον. Αἱ ὁμιλίαι τοῦ γεύματος τούτου ἐπεριζρέ-
φοντο εἰς ἐπαίνους, εἰς ἐκθείασιν τῶν ἀρετῶν καὶ καλῶν πρά-
ξεων τοῦ ἀποθανόντος, καὶ εἰς τὸ νὰ ἐξαλείφουν, ὅσον ἡδύναντο,
τὰς πρὸς αὐτὸν ἔχθρας, καὶ ἦτον ἀπηγορευμένον νὰ ὑβρίζῃ
τις αὐτόν. (*)

(*) Ἀλλὰ δεόν ποιεῖν αὐτὰς τὸ περιδείπνον, ὡς παρ' οἰκειο-
τάτῳ τῶν τετελευτηκότων, ὥσπερ τᾶλλα εἶωθε γίγνεσθαι, τοῦτ'
ἐποίησαν παρ' ἐμοί. (Δημοσθ. περὶ Στεφάνου).

(*) Ἐπαινεῖται δὲ τοῦ Σόλωνος καὶ ὁ κωλύων νόμος τὸν
τεθνηκότα κακῶς ἀγορεύειν· καὶ γὰρ ὅσιον τοὺς μεθεστῶτας
ιεροὺς νομίζειν, καὶ δίκαιον ἀπέχεσθαι τῶν οὐχ ὑπαρχόντων,
καὶ πολιτικὸν ἀφαιρεῖν τῆς ἔχθρας τὸ αἰδίδιον. (Πλουτ. εἰς Σόλωνα).

"Αρθ. 364. Μὴ λέγειν κα-
κῶς τὸν τεθνεῶτα, μηδ' ἂν
ὑπὸ τῶν ἐκείνου τις ἀκούῃ
παίδων αὐτός.

"Αρθ. 364. Δὲν συγχω-
ρεῖται νὰ ὁμιλῇ τις κακῶς
διὰ τὸν τεθνεῶτα, οὐδ' ἂν
ἤθελεν ἐρεθισθῇ περὶ τούτου
ἀπὸ τὰ ἴδια τέκνα του.

= Ἡ κακολογία πρὸς τοὺς τεθνεῶτας ἦτον ἀπηγορευμένη
δι' ὅποιονδήποτε λόγον καὶ ἂν ἐγίνετο. Ἐκαστος πολίτης ἡ-
δύνατο νὰ καταμηνύσῃ τὸν κακολογοῦντα. (*)

(*) Ὁ Σόλωνος νόμος ἀπηγόρευσε τοὺς τεθνεῶτας ἅπαντας
λέγειν κακῶς, καὶ ἐρεθίζεταιί τις ὑπὸ τῶν παίδων τοῦ τεθνη-
κότος ὑβριζόμενος. (Οὐλπιανός).

(*) Ἔτι τὸν κακῶς λέγοντα τοὺς τετελευτηκότας ἀδίκως
ἐνδείκνυσιν ὁ βουλόμενος τῶν πολιτῶν. (Σουΐδας).

ΒΙΒΛΙΟΝ ΕΚΤΟΝ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

ΠΕΡΙ ΦΟΝΟΥ.

"Αρθ. 365. Δικάζειν δὲ τὴν Βουλὴν τὴν ἐν Ἀρείῳ Πάγῳ φόνου, καὶ τραύματος ἐκ προνοίας, καὶ πυρκαϊᾶς, καὶ φαρμάκων, εἴαν τις ἀποκτείνῃ δούς.

"Αρθ. 365. Ἡ Βουλὴ τοῦ Ἀρείου Πάγου θέλει δικάζει τὰ ἐκ προμελέτης πραττόμενα ἐγκλήματα φόνου, τραύματος, πυρκαϊᾶς καὶ τοὺς ἐκ δηλητηρίων προελθόντας θανάτους.

= Τῆς ἀρμοδιότητος τῆς βουλῆς τοῦ Ἀρείου Πάγου ἦτον ἡ γνῶσις τῶν ἐκπρομελέτης πραττομένων ἐγκλημάτων. Ἐδίκαζον δὲ ταῦτα ἐν καιρῷ νυκτὸς φοβούμενοι μὴν ἤθελεν ἐπηρεασθῇ τις τῶν δικαστῶν θεωρῶν τὸ πρόσωπον τοῦ κατηγορουμένου.

(*) Ἀλλὰ κατὰ τοὺς Ἀρειοπαγίτας αὐτὸ ποιοῦντα οἱ ἐν νυκτὶ καὶ σκότῳ δικάζουσιν, ὥς μὴ ἐς τοὺς λέγοντας, ἀλλ' ἐς τὰ λεγόμενα ἀποβλέποιεν. (Λουκιανοῦ Ἑρμότιμος).

"Αρθ. 366. Μηδὲ προοιμιάζεσθαι, μηδὲ οἰκτίζεσθαι, μηδ' ἐξω τοῦ πράγματος λέγειν.

"Αρθ. 366. Δὲν συγχωρεῖται εἰς τὸν ῥήτορα νὰ μεταχειρίζεται προοίμια, οὔτε θρήνους, οὔτε νὰ ὁμιλῇ τι ἐκτὸς τοῦ προκειμένου.

= Οἱ ὁμιλοῦντες ῥήτορες ἐνώπιον τῆς βουλῆς τοῦ Ἀρείου Πάγου ὄφειλον νὰ μιμῶνται τοὺς δικαστὰς διατηροῦντες ἀξιόπρεπειαν, καὶ νὰ μὴ λέγουν οὐδὲν ἐκτὸς τοῦ προκειμένου, οὔτε νὰ μεταχειρίζωνται προοίμια καὶ φράσεις συνειθισμένας εἰς τὰ ἄλλα δικαστήρια· ἄλλως ὁ κήρυξ τοὺς ἐπέβαλλε σιωπὴν. (*)

(*) Ὅποτεν γὰρ ἀνελθοῦσα εἰς τὸν Ἀρειον πάγον ἡ βουλὴ

συγκαθέζεται φόνου, ἢ τραύματος ἐκπρονοίας, ἢ πυρκαϊᾶς διε-
κάζοντες, ἀποδίδονται λόγος ἑκατέρῳ τῶν κρινομένων· καὶ λέ-
γουσιν ἐν τῷ μέρει, ὁ μὲν διώκων, ὁ δὲ φεύγων, ἢ αὐτοὶ, ἢ
ῥήτορας ἀναβιβάζονται τοὺς ἐροῦντας ὑπὲρ αὐτῶν. Οἱ δὲ, ἐς
τ' ἂν μὲν περὶ τοῦ πράγματος λέγουσιν, ἀνέχεται ἡ βουλὴ,
καθ' ἡσυχίαν ἀκούουσα· ἣν δέ τις ἢ προοίμιον εἶπῃ πρὸ τοῦ
λόγου, ὥς εὐνουστέρους ἀπεργάσαιο αὐτοὺς, ἢ οἶκτον, ἢ δεί-
νωσιν ἔξωθεν ἐπάγοι τῷ πράγματι (οἷα πολλὰ ῥητόρων παῖδες
ἐπὶ τοὺς δικαστὰς μηχανῶνται), παρελθὼν ὁ κήρυξ κατεσιώ-
πησεν εὐθύς, οὐκ ἔων ληρεῖν πρὸς τὴν βουλήν, καὶ περιπέττειν
τὸ πρᾶγμα ἐν τοῖς λόγοις, ὥς γυμνὰ τὰ γεγενημένα οἱ Ἀρειο-
παγῖται βλέποιν. (Λουκιανοῦ Ἀνάχαρσις.)

Ἀρθ. 367. Τὸν ἐκ προ-
νοίας ἀποκτείναντα θανάτῳ
ζημιουῖσθαι.

Ἀρθ. 367. Ὁ ἐκ προμε-
λέτης φονεύων τιμωρεῖται μὲ
θάνατον.

Σ. τοῦ Μ. Σύμφωναν μὲ τὰς νεωτέρας νομοθεσίας.

= Ἐτιμωροῦντο δ' ἐνίοτε κατὰ τὰς περιστάσεις ἐκτὸς τῆς
ποινῆς τοῦ θανάτου καὶ μὲ μόνον τὴν ποινὴν τῆς ἀειφυγίας ἢ
δημεύσεως τῶν ὑπαρχόντων αὐτῶν. (*)

(*) Ἐπειτα τίμησίν μοι ἐποίησαν, τοῦ νόμου κειμένου, τὸν
ἀποκτείναντα ἀνταποθανεῖν. (Ἀντιφῶν περὶ τοῦ Ἡρώδου φόνου).

(*) Ἐπειθ' οἱ φονικοὶ νόμοι τοὺς ἐκπρονοίας ἀποκτείνοντας
θανάτῳ, καὶ ἀειφυγία, ἢ δημεύσει τῶν ὑπαρχόντων ζημιουῖσι
(Δημοσθένης κατὰ Μειδίου).

Ἀρθ. 368. Τοὺς Θεσμο-
θέτας τοὺς ἐπὶ φόνῳ φεύγον-
τας, θανάτῳ ζημιουῖν.

Ἀρθ. 368. Οἱ Θεσμοθέ-
ται δύνανται νὰ τιμωρῶσι
μὲ θάνατον τοὺς ἐπ' αὐτοφώ-
ρῳ συλλαμβανομένους φονεῖς.

(*) Οἱ Θεσμοθέται τοὺς ἐπὶ φόνῳ φεύγοντας κύριοι θανάτῳ
ζημιῶσαί εἰσι, καὶ τὸν ἐκ τῆς ἐκκλησίας πέρυσι πάντες ἑωρᾶ-
τε ὑπ' ἐκείνων ἀπαχθέντα ὥς τούτους οὖν ἀπάγειν λέγει. (Δη-
μοσθένης κατ' Ἀριστοκράτους).

Ἄρθ. 369. Τοὺς δ' ἄν-
δροφόνους ἐξεῖναι ἀποκτείνειν
ἐν τῇ ἡμεδαπῇ, καὶ ἀπάγειν,
ὥς ἐν τῷ ἄξονι ἀπαγορεύει·
λυμαίνεσθαι δὲ μὴ, μηδὲ ἀ-
ποινᾶν, ἢ διπλοῦν ὀφείλειν,
ὅσον ἂν καταβλάβῃ. Εἰσφέ-
ρειν δὲ τοὺς ἄρχοντας ὧν
ἕκαστοι δικασταὶ εἰσὶ τῷ
βουλομένῳ, τὴν δ' Ἡλιαίαν
διαγινώσκειν.

Ἄρθ. 369. Ὁ ἐπὶ ἀνθρω-
ποκτονίᾳ καταδικασθεὶς ξέ-
νος τιμωρεῖται μὲ θάνατον
εἰς τὴν ἡμεδαπὴν, συλλαμβά-
νεται δὲ καὶ φυλακίζεται
κατὰ τοὺς νόμους, καὶ δὲν
συγχωρεῖται οὐδεμία κακὴ
μεταχείρισις πρὸς αὐτόν,
οὐδὲ ἀπαίτησις χρημάτων,
ἐπὶ ποινῇ γὰρ ὑποφέρουν τὴν
διπλὴν βλάβην ἐκεῖνοι, οἵτι-
νες ἤθελον προξενήσει τι κα-
κὸν πρὸς αὐτόν· οἱ Ἄρχοντες
εἰς τῶν ὁποίων τὴν ἀρμοδιό-
τητα ὑπάγεται θέλουν δίδει
τὸ δικαίωμα τῆς κατηγορίας
εἰς ὃν τινὰ ἤθελε τὸ ζητήσῃ.
Ἡ δ' ὑπόθεσις θέλει φέρεσθαι
ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου τῶν
Ἡλιαστῶν.

= Ἡ ὑπόθεσις ἐφέρετο ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου τῶν Ἡ-
λιαστῶν καθ' ὅσον ἀπέβλεπε τὴν κακὴν μεταχείρισιν, τὴν ὁ-
ποίαν ἤθελον κάμει πρὸς αὐτόν.

(*) Ταῦτα δ' ἐστὶ τί; τὸ μὲν δὴ μὴ λυμαίνεσθαι, γνῶριμον
οἶδ' ὅτι πᾶσι μὴ μαστιγοῦν, μὴ δεῖν, μὴ τὰ τοιαῦτα ποιεῖν
λέγει· τὸ δὲ μὴδ' ἀποινᾶν, μὴ χρήματα πράττεσθαι· τὰ γὰρ
ἀποινα χρήματα ὠνόμαζον οἱ παλαιοί. (Δημοσθένης κατ' Ἀρι-
στοκράτους).

Ἄρθ. 370. Ἐὰν δέ τις
τὸν ἀνδροφόνον κτείνῃ, ἢ αἰ-
τιος ἢ φόνου ἀπεχόμενον
ἀγορᾶς ἐφορίας, καὶ ἄθλων,

Ἄρθ. 370. Ὅστις φο-
νεύσῃ ἀνθρωποκτόνον τινὰ, ἢ
γίνῃ αἷτιος τοῦ φόνου ἐνῶ
διαβαίνῃ ἀπὸ τὴν ἀγορὰν ἢ

καὶ ἱερῶν ἀμφικτυονικῶν, ἀπὸ τὰ σύνορα, ἢ ἀπὸ τοὺς
ὥσπερ τὸν Ἀθηναῖον κτεί- ἀγῶνας, ἢ ἀπὸ τοὺς ἀμφικτυ-
ναντα ἐν τοῖς αὐτοῖς ἐνέχε- ονικοὺς ναοὺς θέλει τιμωρεῖ-
σθαι, διαγινώσκειν δὲ τοὺς σθαι μὲ τὴν αὐτὴν ποινὴν,
Ἐφέτας. ὡς γὰ ἐφόνευσεν πολίτην, καὶ
θέλει σύρεσθαι ἐνώπιον τῶν
Ἐφετῶν.

= Ὁ νόμος οὗτος ἦτο τοῦ Δράκοντος, ὅστις ἐσυγχώρει
νὰ φονεύουν τὸν ἀνθρωποκτόνον ὅπου τὸν ἀπαντοῦσαν, ἐξαιρου-
μένου τοῦ μέρους τῆς ἀγορᾶς, τῶν συνόρων, τῶν ἀγῶνων ἢ
τῶν Ἀμφικτυονικῶν ναῶν. (*)

(*) Ἐκεῖνος ὥετο, τὸν πεφευγότα ἐπ' αἰτίᾳ φόνου, καὶ
ἐαλωκότα, ἐάν περ ἅπαξ ἐκφύγῃ, καὶ σωθῇ, εἴργειν μὲν τῆς
τοῦ παθόντος πατρίδος δίκαιον εἶναι, κτείνειν δ' οὐχ ὅσιον ἀ-
πανταχοῦ. Εἰ δὲ τοῦτ' ἐστίν, ἡ μόνη καὶ λοιπὴ τοῖς ἀτυχοῦ-
σιν ἅπασιν σωτηρία διαφθαρθήσεται. Ἔστι δὲ αὕτη τίς; ἐκ τῆς
τῶν πεπονθότων μεταστάντα εἰς τὴν τῶν μηδὲν ἡδίκημένων
ἀδεῶς μετοικεῖν. (Δημοσθ. κατ' Ἀριστοκράτους).

Ἀρθ. 371. Ἐπειδὴν τις
ἀπογραφῇ φόνου δίκην εἴργε-
σθαι τῶν νομίμων.

Ἀρθ. 371. Ὁ κατηγο-
ρούμενος ἐπὶ φόνῳ, ἀποκλεί-
εται τῶν πολιτικῶν δικαιο-
μάτων.

= Ὁ κατηγορούμενος διὰ φόνον ἐθεωρεῖτο ὡς ἀπηγορευ-
μένος ἕως οὗ δικασθῇ, καὶ δὲν ἡδύνατο νὰ φανῇ οὔτε εἰς τὴν
ἀγορὰν, οὔτε εἰς τὰς συνελεύσεις.

(*) Εἴργοντο δὲ ἱερῶν, καὶ ἀγορᾶς οἱ ἐν κατηγορίᾳ φόνου ἄχρι
κρίσεως, καὶ τοῦτο προαγόρευσις ἐκαλεῖτο. (Πολυδεύκης βιβλ. Η΄.)

Ἀρθ. 372. Ἐάν τις τινὰ
τῶν ἀνδροφόνων τῶν ἐξεληλυ-
θότων, ὧν τὰ χρήματα ἐπί-
τιμα, πέρα ὅρων ἐλαύνῃ, ἢ
φέρῃ ἢ ἄγῃ τὰ ἴσα ὀφείλῃν,

Ἀρθ. 372. Ὅστις ἤθελε
καταδιώξῃ πέραν τῶν ὁρίων,
ἢ συλλάβῃ καὶ φέρῃ κατη-
γορούμενον τινὰ ἐπ' ἀκουσίῳ
φόνῳ τοῦ ὁποίου ἢ περιουσία

ὅσα περ ἂν καὶ ἐν τῇ ἡμεδα-
πῇ δράσῃ.

δὲν ἐδημεύθῃ, τιμωρεῖται ὥς
νὰ ἤθελε [κακοποιήσῃ πολί-
την τινά.

Ἄρθ. 373. Τὸν ἐργασά-
μενον φόνον φεύγειν ὅλον ἐνι-
αυτὸν μὴ ψαύοντα τῆς πα-
τρίδος.

Ἄρθ. 373. Ὁ γινόμενος
ἀκουσίως αἵτιος φόνου ἐξορί-
ζεται δι' ἐν ἔτος ἀπὸ τὴν
πατρίδα του.

= Ὁ πράξας φόνον ἀκούσιον δι' ὁποιοῦδήποτε μέσου ἐξω-
ρίζετο δι' ἐν ἔτος ἕως οὗ ἤθελεν ἱκανοποιήσῃ τοὺς συγγενεῖς
τοῦ φονευθέντος μὲ λόγους ἢ χρήματα. Ἀλλὰ δὲν ἠδύνατό τις
νὰ τὸν ἐνοχλήσῃ πορευόμενον ἢ εὕρισκόμενον εἰς τὸν τόπον
τῆς ἐξορίας του. (*)

(*) Τῶν ἐπ' ἀκουσίῳ φόνῳ λέγει μεθεστηκότων τῷ τοῦτο
δῆλον; τῷ τε ἐξεληλυθότων εἰπεῖν, ἀλλὰ μὴ πεφευγότων, καὶ
τῷ διορίζειν, ὧν τὰ χρήματα ἐπίτιμα· τῶν γὰρ ἐκ προνοίας
δεδῆμευται. (Δημοσθ. κατ' Ἀριστοκράτους).

(*) Ἔθος ἦν παρὰ τοῖς παλαιοῖς τὸν ἀκούσιον φόνον ἐργα-
σάμενον φεύγειν ἐκ τῆς πατρίδος, καὶ παραγίνεσθαι εἰς τινος
οἰκίαν ἀνδρὸς πλουσίου, καὶ καθίζειν ἐπὶ τῆς ἐστίας συγκεκα-
λυμμένον καθαρσίῳν δεόμενον. (Δίδυμος Ἰλ. Ω.).

(*) Ἔθος γὰρ τοῖς ἐφ' αἵματι φεύγουσιν ἐνιαυτὸν ποιεῖν
ἐκτὸς τῆς πατρίδος. (Σχολ. εἰς Εὐριπ. Ἰππόλυτον).

Ἄρθ. 374. Τὸν ἀλόντα
ἐπ' ἀκουσίῳ φόνῳ ἐν ἐνιαυτῷ
ἀπελθεῖν τακτὴν ὁδόν, καὶ
φεύγειν ἕως ἂν αἰδέσῃται τινα
τῶν ἐν γένει τοῦ πεπονθότος·
ἢ κειν δὲ καὶ θῦσαι, καὶ κα-
θαρθῆναι.

Ἄρθ. 374. Ὁ κατηγορη-
θεὶς ἐπ' ἀκουσίῳ φόνῳ καὶ
καταδικασθεὶς εἰς ἐξορίαν
ἐνὸς ἔτους, ἀναχωρήσας διὰ
τῆς τακτικῆς ὁδοῦ δύναται
νὰ ἐπανέλθῃ ἀφοῦ λάβῃ τὴν
συγγνώμην τῶν συγγενῶν τοῦ
φονευθέντος· ἀλλ' ὀφείλει
πρότερον νὰ καθαρισθῇ καὶ
νὰ θυσιάσῃ.

(*) Ἐπειθ' οἱ φονικοὶ νόμοι τοὺς ἀκουσίως ἀποκτεινύντας αἰδέσεως καὶ φιλανθρωπίας πολλῆς ἠξίωσαν. (Δημοσθένης κατὰ Μειδίου).

Ἄρθ. 375. Φόνου δὲ δίκας μὴ εἶναι οὐδαμοῦ κατὰ τῶν τοὺς φεύγοντας ἐνδεικνυόντων, ἐάν τις κατ'ἡ ὅποι μὴ ἔξεστιν.	Ἄρθ. 375. Δὲν δύνανται νὰ ἐνάξουν ἐγκληματικῶς τὸν καταμνητὴν φονέως τινὸς εἰσερχομένου εἰς μέρος ἀπηγορευμένον.
--	---

= Δὲν ἐδύναντο νὰ φονεύσωσιν ἀνθρωποκτόνον εἰσερχόμενον εἰς μέρος τινὰ ἀπηγορευμένον (ὅρξ ἀρθ. 370), ἀλλ' ἠδύναντο νὰ τὸν καταμηνύσωσι. Καὶ τοῦτο πράττοντες, ἐὰν ἀθώνετο ὁ κατηγορούμενος, ἢ δὲν ἐλάβανον οἱ καταμνηνυταὶ τὸ πέμπτον μέρος τῶν ψήφων ὑπὲρ αὐτῶν, ἐτιμωροῦντο μὲ ἀπλοῦν πρόστιμον. (*)

(*) Ἐνδειξις δ' ἦν πρὸς τὸν ἄρχοντα, ὁμολογουμένου ἀδικήματος, οὐ κρίσεως ἀλλὰ τιμωρίας δεομένου· ὁ δ' ἐνδεικνύμενος ἐν γραμματείᾳ πρὸς τὸν ἄρχοντα τὴν ἐνδειξιν ἀπαγορεύει, ἵνα ὑπεύθυνος ᾖ τῆς ψευδοῦς ἐνδείξεως. (Πολυδεύκης βιβλ. Η'.)

(*) Καὶ ἡ μὲν ἐνδειξις γίγνεται περὶ τῶν οὐ παρόντων. Ἡ δ' ἀπαγωγή, ὅταν τις ὄν ἐστιν ἐνδείξασθαι μὴ παρόντα τοῦτον παρόντα ἐπ' αὐτοφώρῳ λαβὼν ἀπάγῃ· ὁ δὲ κίνδυνος ἐν χιλίαις. Μάλιστα δὲ τοὺς κατιόντας ὅποι μὴ ἔξεστιν, ἢ τοὺς ἀνδροφόνους ἐνεδείκνυσαν. Ἀφηγεῖσθαι δ' ἐστίν, ὅταν τις δι' ἀσθένειαν ἀπάγειν οὐ θάρρῳ, ἐπάγῃ τὸν ἄρχοντα ἐπ' οἰκίαν, οὗ τις τούτων ἀποκρύπτεται. (Πολυδεύκης βιβλ. Η'.).

Ἄρθ. 376. Ἐάν τις ἀποκτείνῃ ἐν ἄθλοις ἄκων, ἢ ἐν ὁδῷ καθελὼν, ἢ ἐν πολέμῳ ἀγνοήσας, ἢ ἐπὶ δάμαρτι, ἢ ἐπὶ μητρὶ, ἢ ἐπὶ ἀδελφῇ, ἢ ἐπὶ θυγατρὶ, ἢ ἐπὶ παλλακῇ ἢ ἢν ἂν ἐπὶ ἐλευθέροις παισὶν	Ἄρθ. 376. Ὅστις φονεύσῃ τινὰ ἀκουσίως εἰς τοὺς ἀγῶνας, ἢ εἰς ἐνεδραν ἢ εἰς τὸν πόλεμον κατὰ λάθος, ἢ συλλαμβάνων αὐτὸν ἐπ' αὐτοφώρῳ μὲ τὴν σύζυγόν του, μὲ τὴν μητέρα του, ἢ τὴν ἀδελφὴν
---	---

ἔχη, τούτων ἕνεκα μὴ φεύγειν | του ἢ τὴν θυγατέρα, ἢ μὲ τὴν
κτείνοντα. | παλλακίδα του ἢ μὲ τὴν
παιδαγωγὸν τῶν τέκνων του,
δὲν ἐξορίζεται διὰ τοῦτο.

= Ὅταν ἀγωνιζόμενός τις μετ' ἄλλου ἤθελε τὸν φονεύσει
ἀκουσίως, ἢ εἰς τὰς κατὰ τοῦ ἐχθροῦ συστηνομένας ἐνέδρας,
ἢ εἰς τὸν πόλεμον, ἢ ἀλλαχοῦ πάντοτε ἀκουσίως, δὲν ἐτιμω-
ρεῖτο ὡς φονεύς. (*)

(*) Ἐάν τις ἐν ἄθλοις ἀποκτείνῃ τινά, τοῦτον ὥρισεν οὐκ
ἀδικεῖν. Διὰ τί; οὐ τὸ συμβᾶν ἐσκέψατο, ἀλλὰ τὴν τοῦ δε-
δρακότος διάνοιαν. Ἔσται δ' αὕτη τίς; ζῶντα νικῆσαι καὶ
οὐκ ἀποκτεῖναι. Εἰ δ' ἐκεῖνος ἀσθενέστερος ἦν τὸν ὑπὲρ τῆς
νίκης ἐνεγκεῖν πόνον, αὐτὸν ἑαυτῷ τοῦ πάθους αἴτιον ἡγήσατο·
διὸ τιμωρίαν οὐκ ἔδωκεν ὑπὲρ αὐτοῦ. (Δημοσθένης κατ' Ἀρι-
στοκράτους).

(*) Ἔστι δὲ ὁδὸν μὲν ἐλθεῖν τὸ τοὺς ἀριστεῖς εἰς λόχον
ἀπελθεῖν, ὡς δοκεῖ τοῖς παλαιοῖς· οἱ καὶ ἀπὸ Δημοσθένους φέ-
ρουσι χρῆσιν, εἰπόντος ἐν τῷ κατ' Ἀριστοκράτους, τὸ, ἐν ὁδῷ
καθελὼν ἀντὶ τοῦ ἐν λόχῳ. (Εὐστάθ. Ἰλ. Α).

(*) Ὅδὸς Δημοσθένης ἐν τῷ κατ' Ἀριστοκράτους φησὶν,
ἢ ἐν ὁδῷ καθελὼν, ἀντὶ τοῦ, ἐν λόχῳ ἢ ἐνέδρᾳ. (Γραμματικοί).

Ἄρθ. 377. Καὶ ἐὰν φέ- | Ἄρθ. 377. Ὅστις εἰς
ροντα ἢ ἄγοντα βία ἀδίκως | ὅποιανδήποτε περίστασιν εὐ-
εὐθὺς ἀμυνόμενος κτείνῃ νη- | ρεθεὶς εἰς θέσιν ἀμύνης ἤθελε
ποινεὶ τεθνάναι. | φονεύσει τινά δὲν τιμωρεῖται.

Σ. τοῦ Μ. Σύμφωναν μὲ τὰς νεωτέρας νομοθεσίας.

= Ὁ νόμος οὗτος ἦτο τοῦ Ῥαδαμάνθυος ἀδελφοῦ τοῦ
Μίνως καὶ βασιλέως τινῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου, ὅστις ἀπῆλ-
λαττε τῆς ποινῆς ἐκεῖνον, ὃ ὁποῖος, βιαζόμενος ἀπὸ τινος καὶ
ἐπαπειλούμενος νὰ φονευθῇ ἤθελε τὸν φονεύσει διὰ νὰ σωθῇ.
Τὸν νόμον τοῦτον παρεδέχθησαν καὶ οἱ Ἀθηναῖοι. (*)

(*) Δίκην δ' ἐπαγόντων τινῶν αὐτῷ φόνου, παρηνέγνω νόμον Ῥαδαμάνθους λέγοντος· ὅς ἂν ἀμύνηται τῷ χειρῶν ἀδίκων ἄρξαντι, ἀθῶον εἶναι. (Ἀπολλόδωρος).

(*) Τῷ δὲ, ἀμυνόμενος, γράψας, δηλοῖ, τῷ πάσχοντι διδούς τὴν ἐξουσίαν, οὐκ ἄλλῳ τινί. Ὁ μὲν δὲ νόμος, διὰ ταῦτα εὐθὺς ἀμυνομένῳ δέδωκεν ἀποκτεῖναι. (Δημοσθένης).

Ἄρθ. 378. Ἐάν τις ἐπ' ἀκουσίῳ φόνῳ πεφευγῶς, μήπω τῶν ἐκβαλλόντων αὐτῶν ἠδεσμένων, αἰτίαν ἔχῃ ἑτέρου φόνου ἐκουσίου, τοῦτον ἐν πλοίῳ προσπλεύσαντα, ἐν Φρεαττοῖ λέγειν τῆς [γῆς οὐχ ἀπτόμενον· τοὺς δὲ δικαστὰς δικάζειν ἐν τῇ γῇ· καὶ μὲν ἀλῶ, τὴν ἐπὶ τοῖς ἐκουσίοις φόνοις δίκην διδόναι· ἐὰν δὲ ἀποφύγῃ, ταύτης μὲν ἀθῶον ἀφιέναι, τὴν δὲ ἐπὶ τῷ προτέρῳ φόνῳ φυγὴν ὑπέχειν.

Ἄρθ. 378. Ὅστις ἐξορίσθεις δι' ἀκούσιον φόνον, τὸν ὁποῖον ἔπραξεν, ἤθελε κατηγορηθῇ δι' ἕτερον φόνον ἐκούσιον, πρὶν συγχωρηθῇ ἀπὸ τοὺς πρώτους κατηγοροῦς του, θέλει παρουσιάζεσθαι ἐπὶ τινος πλοίου χωρὶς νὰ ἐγγίσῃ τὸ ἔδαφος, καὶ ἀπολογεῖσθαι ἐνώπιον τοῦ ἐν Φρεαττοῖ Δικαστηρίου ἀφ' ὅπου οἱ Δικασταὶ θέλουν τὸν ἀκούει καὶ δικάζει, καὶ ἂν ἤθελε καταδικασθῇ, θέλει τιμωρεῖσθαι κατὰ τοὺς περὶ ἐκουσίων φόνων νόμους. Ἀθωούμενος δὲ, θέλει ἐπιστρέφει εἰς τὴν ἐξορίαν μέχρις οὗ συγχωρηθῇ διὰ τὸν πρῶτον ἀκούσιον φόνον.

= Τὸ ἐγκληματικὸν δικαστήριον τοῦ Φρέατος ἦτο συνημένον εἰς τὸ παραθαλάσσιον τοῦ Πειραιῶς καὶ εἰς μέρος ἐσκαμμένον ὅθεν ἔλαβε τὴν ὀνομασίαν του. Ἡ ἀρμοδιότης του ἦτο νὰ δικάζῃ τοὺς πράττοντας ἐκούσιον φόνον, ἐνῷ ἦσαν καταδικασμένοι εἰς ἐξορίαν διὰ φόνον ἀκούσιον τὸν ὁποῖον ἤθελον ἔχει πεπραγμένον. Ὁ κατηγορούμενος παρουσιάζετο καὶ ἐδικάζετο ἐπὶ τοῦ πλοίου διὰ νὰ μὴ μολύνῃ τὴν γῆν πατῶν τὸ ἔδαφος

αὐτῆς. Τὸ δικαστήριον τοῦτο ἦτον ἐν ἐκ τῶν Ἐφετείων ἢ τεσσάρων ἐγκληματικῶν δικαστηρίων, τὰ ὅποια ὑπῆρχον· ἤγουν τοῦ Παλλαδίου, τοῦ Πρυτανείου, καὶ τοῦ Δελφίνου, ἐκτὸς τοῦ δικαστηρίου τοῦ Ἀρείου Πάγου. (*)

(*) Τὸ ἐν Φρεαττοῖ, ἐν τούτῳ ἐκρίνετο εἴ τις τῶν φευγόντων ἐπ' ἀκουσίου φόνου αἰτία, δευτέραν αἰτίαν ἐκουσίου προσλάβοι. Ἦν δ' ἐν θαλάττῃ τὸ δικαστήριον· καὶ τὸν ἐν αἰτίᾳ προσπλεύσαντα, τῆς γῆς οὐ προσαπτόμενον, ἀπὸ τῆς νεῶς ἐχρῆν ἀπολογεῖσθαι, μήτε ὑποβάθραν, μήτε ἄγκυραν εἰς τὴν γῆν βαλλόμενον. (Πολυδεύκης βιβλ. Η').

(*) Ἐφέται, οἱ δικάζοντες τὰς ἐφ' αἵματι κρίσεις ἐπὶ Παλλادίῳ, καὶ ἐπὶ Πρυτανείῳ, καὶ ἐπὶ Δελφίνῳ, καὶ ἐν Φρεαττοῖ, Ἐφέται ἐκαλοῦντο. (Ἀρποκρατίων).

Ἄρθ. 379. Ὅς ἂν ἄρχων ἢ ἰδιώτης αἴτιος ἢ τοῦ τὸν θεσμόν συγχυθῆναι τὸν δε, ἢ μεταποιήσῃ αὐτὸν, ἄτιμον εἶναι, καὶ παῖδας ἀτίμους καὶ τὰ ἐκείνου.	Ἄρθ. 379. Ὅστις τῶν ἀρχόντων ἢ τῶν ἰδιωτῶν γίνῃ αἴτιος παραβιάσεως ἢ καταργήσεως τοῦ νόμου τούτου τιμωρεῖται μὲ τὴν ποινὴν τῆς ἀτιμίας, αὐτὸς καὶ ὅλη ἡ οἰκογένειά του.
--	--

= Ὅστις ἐπιχειροῦσε νὰ παραβῇ ἢ καταργήσῃ τινὰ τῶν φονικῶν νόμων ἐτιμωρεῖτο μὲ τὴν ποινὴν τῆς ἀτιμίας.

Ἄρθ. 380. Τὸν ἀνδροφόνον περιόντα ἐν τοῖς ἱεροῖς καὶ κατὰ τὴν ἀγορὰν ἀπάγειν ἐξεῖναι εἰς τὸ δεσμωτήριον· καὶ ἐὰν μὲν ἄλῳ, θανάτῳ ζημιουῖσθαι· ἐὰν δὲ μὴ μεταλάβῃ τὸ πέμπτον μέρος τῶν ψήφων ὁ ἀπαγαγὼν χιλίας προσοφείλειν.	Ἄρθ. 380. Ὅστις τῶν ἀνθρωποκτόνων φανῇ εἰς τὴν ἀγορὰν ἢ εἰς ναὸν τινὰ δύνανται νὰ τὸν σύρουν εἰς τὴν φυλακὴν, καταδικασθεὶς δὲ τιμωρεῖται μὲ τὴν ποινὴν τοῦ θανάτου· ἀλλ' ἐὰν ἀθωωθῇ, ὁ φυλακίσας αὐτὸν, καὶ μὴ λαβὼν τὸ πέμπτον μέρος τῶν ψήφων ὑπὲρ αὐτοῦ, τιμωρεῖται μὲ πρόστιμον χιλίων δραχμῶν.
--	---

= Μετὰ παρέλευσιν καιροῦ ἡδύνατο νὰ φανῇ εἰς τὴν ἀγορὰν κατηγορούμενός τις ἐπὶ ἀνθρωποκτονία. Ὁ παρατηρῶν αὐτὸν ἡδύνατο νὰ τὸν φυλακίσῃ, καὶ νὰ ζητήσῃ τὴν καταδίκην του· ἀλλ' ἐὰν ἀθωόνετο, ὁ κατήγορός του κατεδικάζετο εἰς ποινὴν προστίμου χιλίων δραχμῶν. (*)

(*) Εἰ πάντα ταῦτα τις ἠγνόηκεν, ἢ παρεληλύθασιν οἱ χρόνοι, ἐν οἷς ἔδει τούτων ἕκαστα ποιεῖν, ἢ δι' ἄλλο τι οὐχὶ βούλεται τούτους τοὺς τρόπους ἐπεξιέναι, τὸν ἀνδροφόνον δ' ὅρᾳ περιϊόντα ἐν τοῖς ἱεροῖς, καὶ κατὰ τὴν ἀγορὰν, ἀπάγειν ἔξεστιν εἰς τὸ δεσμωτήριον, οὐκ οἴκαδε.

(*) Οὐδ' ὅπου βούλεταί τις, ὥσπερ σὺ δέδωκας. Κάνταυθ' ἀπαχθεῖς, οὐδ' ὅτιοῦν, πρὶν ἂν κριθῇ, σώσεται· ἀλλ' ἐὰν μὲν ἄλῳ, θανάτῳ ζημιωθήσεται ἐὰν δὲ μὴ μεταλάβῃ τὸ πέμπτον μέρος τῶν ψήφων, ὁ ἀπαγαγὼν χιλίας προσοφλήσει. (Δημοσθ. κατ' Ἀριστοκράτους).

Ἄρθ. 381. Ἐάν τις εἰ-
αίῳ θανάτῳ ἀποθάνῃ, ὑπὲρ
τούτου τοῖς προσήκουσιν εἶναι
τάς ἀνδροληψίας, ἕως ἂν ἡ
δίκας τοῦ φόνου ὑπόσχωσιν, ἢ
τοὺς ἀποκτείναντας εἰδῶσι·
τὴν δὲ ἀνδροληψίαν (1) εἶναι
μέχρι τριῶν, πλεον δὲ μή.

Ἄρθ. 381. Ἐάν τις ἀπο-
θάνῃ διὰ βιαίου θανάτου, οἱ
συγγενεῖς του δύνανται νὰ
μεταχειρισθῶσι τὴν ἀνδρολη-
ψίαν μέχρις οὗ δικασθῇ ἢ
περὶ φόνου δίκη, ἢ βιασθῶσι
νὰ παραδώσωσι τοὺς ἰδίους
φονεῖς· ἀλλὰ δὲν δύνανται νὰ
συλλάβωσι περισσοτέρους τῶν
τριῶν ἀνδρῶν.

(1) Ἀνδροληψία ἐλέγετο ὅταν Ἀθηναῖός τις εὕρισκόμενος εἰς τόπον ξένον ἐφονεύετο· οἱ συγγενεῖς του ἡδύναντο νὰ συλλάβωσι τρεῖς ἀνδρας ἐκ τῶν κατοίκων τῆς πόλεως ἐκείνης διὰ νὰ βιασθῶσιν οἱ λοιποὶ νὰ παραδώσωσι τὸν ἴδιον φονέα· ἄλλως οἱ συλληφθέντες ὑπέφερον τ' ἀποτελέσματα τῆς δίκης.

= Τὸ αὐτὸ ἐγίνετο καὶ ὅταν φονεὺς τις κατέφευγεν εἰς τόπον ξένον, τὸν ὁποῖον ἀφοῦ ἐζήτουν καὶ δὲν τοὺς ἐδίδετο, ἐσυλλάμβανον τρεῖς ἐκ τῶν κατοίκων τοῦ τόπου ἐκείνου, ὅπερ εἰς αὐτὴν τὴν περίστασιν ὠνομάζετο ἀνδρολήψιον. (*)

(*) Ἀνδροληψία, ἐγκλήματος εἶδος. Ἐὰν ἔξω τῆς Ἀττικῆς ἀνὴρ Ἀθηναῖος τελευτήσῃ, καὶ μὴ ἐκδιδῶσιν οἱ ἐν ἐκείνῃ τῇ πόλει ὄντες τὸν δοκοῦντα ἐν τῇ αἰτίᾳ εἶναι, ἐφεῖτο ἐκ τοῦ νόμου τρεῖς τῶν ἐκείνου πολιτῶν ἄγειν εἰς Ἀθήνας, δίκην ὑφέζοντας τοῦ φόνου. (Ἑτυμολογικόν).

(*) Ἀνδρολήψιον δὲ, ὅταν τις τοὺς ἀνδροφόνους καταφυγόντας ὥς τινὰς ἀπαιτῶν μὴ λαμβάνῃ, ἔξεστιν ἐκ τῶν οὐκ ἐκδιδόντων ἄχρι τῶν τριῶν ἀπαγαγεῖν· ὁ δὲ ἀδίκως ἀνδροληψία κεχρημένος, οὐκ ἀνεύθυνος ἦν. (Πολυδεύκης βιβλ. Η΄.).

Ἄρθ. 382. Προσειπεῖν τῷ κτείναντι ἐν ἀγορᾷ ἐντὸς ἀνεψιότητος καὶ ἀνεψιοῦ, συνδιώκειν δὲ καὶ ἀνεψιῶν παῖδας, καὶ γαμβροὺς, καὶ ἀνεψιοὺς, καὶ πενθεροὺς, καὶ ἀνεψιαδοὺς καὶ φράτορας. Ἐὰν δὲ αἰδέσασθαι δέῃ, ἐὰν μὲν πατὴρ ᾖ, ἢ ἀδελφός, ἢ υἱεῖς, πάντας, ἢ τὸν κωλύοντα κρατεῖν. Ἐὰν δὲ τούτων μηδεὶς ᾖ, κτείνῃ δ' ἄκων, γνῶσι δ' οἱ πεντήκοντα καὶ εἴπωσιν οἱ Ἐφέται ἄκοντα κτεῖναι, ἐσέσθων οἱ Φράτορες, ἐὰν θέλωσι δέκα, τούτοις δὲ οἱ Πεντήκοντα καὶ εἷς ἀριστίνδην αἰρείσθων. Καὶ οἱ πρότερον κτείναντες ἐν τῷ θεσμῷ ἐνεχέσθων. Τοὺς δ' ἀπογινομένους ἐν τοῖς δήμοις, οὓς ἂν μηδεὶς ἀναιρῇται,

Ἄρθ. 382. Ὁ φονεὺς θέλει ἐγκαλεῖσθαι ἀπὸ τὸν πατέρα, τὸν υἱόν, τὸν ἀδελφόν καὶ τὸν θεῖον τοῦ φονευθέντος. Μὲ αὐτοὺς ἐνόνονται οἱ γαμβροὶ, πενθεροὶ, οἱ ἐξαδελφοί, τὰ τέκνα τῶν ἐξαδέλφων καὶ οἱ συνδημόται του. Ἐὰν πρόκειται νὰ συγχωρήσουν τὸν φονέα, πρέπει ὁ πατὴρ, ὁ ἀδελφός καὶ τὰ τέκνα τοῦ φονευθέντος νὰ ᾖναι σύμφωνοι. Ἐὰν εἷς μόνος ἐξ αὐτῶν ᾖναι γνώμης ἐναντίας, ὑπερισχύει. Ἐὰν ὁ φονευθεὶς δὲν ἔχῃ πατέρα, οὔτε ἀδελφόν, οὔτε τέκνα, καὶ ὁ φόνος ἀποδειχθῇ δι' ἀποφάσεων τῶν Πεντήκοντα ἐνὸς Ἐφετῶν ἐκλεγόμενων ἐκ τῶν ἀρίστων ὅτι ἦτον ἀκούσιος, θέλουν ἐκλεχθῇ παρὰ τοῦ ἰδίου δικαστη-

ἐπαγγελλέτω ὁ Δήμαρχος τοῖς ῥίου δέκα πολῖται τῆς αὐτῆς
 προσήκουσιν ἀναιρεῖν, καὶ φατρίας, οἵτινες θέλουν συμ-
 θάπτειν καὶ καθαιρεῖν τὸν βίβασθῃ μὲ τὸν φονέα. Εἰς
 δῆμον τῇ ἡμέρᾳ, ἥ ἂν ἀπο- τὴν αὐτὴν κατηγορίαν ὑπά-
 γεύηται ἕκαστος αὐτῶν. γονται καὶ ὅσοι φόνοι ἐπράχ-
 Ἐπαγγέλλειν δὲ περὶ μὲν τῶν θησαν πρὶν τῆς δημοσιεύσεως
 δούλων τῷ δεσπότῃ, περὶ δὲ τοῦ νόμου τούτου. Ὅσοι δ'
 τῶν ἐλευθέρων τοῖς τὰ χρή- εὑρεθοῦν φονευμένοι εἰς δῆμον
 ματα ἔχουσιν. Ἐὰν δὲ μὴ ἡ τινα, καὶ τῶν ὁποίων τὰ
 χρήματα τῷ ἀποθανόντι, τοῖς πτώματα δὲν ἐσηκώθησαν, ὁ
 προσήκουσι τοῦ ἀποθανόντος Δήμαρχος θέλει εἰδοποιεῖ τοὺς
 ἐπαγγέλλειν. Ἐὰν δὲ τοῦ συγγενεῖς αὐτῶν νὰ τὰ σηκό-
 Δημάρχου ἐπαγγείλαντος, μὴ νουν, νὰ τὰ θάπτουν, καὶ νὰ
 ἀναιρῶνται οἱ προσήκοντες, καθαρίζουν τὸν δῆμον τὴν
 ὁ μὲν Δήμαρχος ἀπομισθωσά- αὐτὴν ἡμέραν κατὰ τὴν ὁ-
 τω ἀνελεῖν, καὶ καταθάψαι, ποίαν εὑρέθη ὁ φονευθεὶς.
 καὶ καθάραι τὸν δῆμον αὐθη- Ἐὰν τὸ πτῶμα ἦναι δούλου,
 μερὸν, ὅπως ἂν δύνωνται ὀλι- θέλουν τὸ γνωστοποιεῖ πρὸς
 γίστου. Ἐὰν δὲ μὴ ἀπομι- τὸν κύριόν του· εἰ δὲ πολίτου,
 σθώσῃ, ὀφειλέτω χιλίας δρα- πρὸς τοὺς διαχειριστάς τῆς
 χμάς τῷ δημοσίῳ. Ὅ,τι δ' περιουσίας του. Ἐὰν μετὰ
 ἂν ἀναλώσῃ, διπλάσιον πρα- τὴν εἰδοποιήσιν γινομένην εἰς
 ξάσθω παρὰ τῶν ὀφειλόντων. τοὺς συγγενεῖς, τοὺς διαχειρι-
 Ἐὰν δὲ μὴ πράξῃ, αὐτὸς στὰς ἢ εἰς τοὺς κυρίους, τὸ
 ὀφειλέτω τοῖς δημόταις. πτῶμα δὲν σηκωθῇ, ὁ Δήμαρ-
 χος θέλει πληρόνει τινὰ νὰ τὸ
 σηκόνῃ, θάπτῃ καὶ καθαρίζῃ
 τὸν δῆμον αὐθημερὸν μὲ τὴν
 μεγαλητέραν ὅσον τὸ δυνατὸν
 οἰκονομίαν τῶν ἐξόδων. Ἐὰν
 δὲ λείψῃ ἀπὸ τὸ νὰ πράξῃ
 τοῦτο, τιμωρεῖται μὲ πρόστι-
 μον χιλίων δραχμῶν· ἀπὸ δὲ
 τοὺς ὀφείλοντας αὐτὰ τὰ ἔξο-
 दा θέλει λαμβάνει τὸ διπλοῦν
 ἔὰν δὲ ἐκ τοῦ ἐναντίου δὲν τὰ
 λάβῃ, θέλει τὰ πληρόνει πρὸς
 τὸ δημόσιον αὐτός.

= Διὰ τοῦ νόμου τούτου ἐδίδετο εἰς μόνους τοὺς πλησιέστερους συγγενεῖς τοῦ φονευθέντος ἐὰν ὑπῆρχον τὸ δικαίωμα τοῦ καταδιώκειν τὸν φονέα καὶ συμβιβάζεσθαι μετ' αὐτοῦ διὰ χρημάτων, τὰ ὅποια ὠνομάζοντο ὑποφόνια ἢ ἄποινα κατὰ τὸν Σόλωνα. Ἄλλως τὸ δικαίωμα τοῦ καταδιώκειν ἦτο γενικόν.

(*) Κελεύει γὰρ ὁ νόμος, ὧ ἄνδρες δικασταί, τοὺς προσήκοντας ἐπεξιέναι μέχρῃς ἀνεψιαδῶν· καὶ ἐν τῷ ὅρκῳ διορίζεται ὅτι προσῆκόν ἐστι, καὶ οἰκέτης ἢ, τούτων τὰς ἐπισκήψεις εἶναι. (Δημοσθ. κατὰ Εὐεργ. καὶ Μνησιβ. ψευδομαρ.)

(*) Οὐκ ἠδύνατο Ἀνδροτίων φόνου κατηγορίαν κατὰ τοῦ Διοδώρου ποιήσασθαι μὴ ἐκ τοῦ πεφονευμένου συγγενῆς· αὐτοῖς γὰρ μόνοις ἐπιτρέπουσιν οἱ νόμοι. (Σχολ. εἰς Δημοσθένην κατὰ Ἀνδροτίωνος).

(*) Ὑποφόνια τὰ ἐπὶ φόνῳ διδόμενα χρήματα τοῖς οἰκείοις τοῦ φονευθέντος ὑπὸ τοῦ τὴν αἰτίαν ἔχοντος ὅτι ἀνήρηκεν, ἐπὶ τῷ μὴ ἐπεξέρχεσθαι μηδὲ γενέσθαι τὴν τοῦ φόνου δίκην. (Δείναρχος κατὰ Καλλισθένους, καὶ κατὰ Φαρμηπίου· Θεόφραστος νόμων ἑκτῷ καὶ δεκάτῳ).

(*) Ἀποινα, λύτρα, ἃ δίδωσί τις ὑπὲρ φόνου ἢ σώματος. Οὕτω Σόλων ἐν νόμοις. (Σουΐδας).

(*) Ἐφέται, τὸν μὲν ἀριθμὸν εἰς καὶ πεντήκοντα· Δράκων δ' αὐτοὺς κατέστησεν ἀριστίνδην αἵρεθέντας. (Πολυδεύκης βιβλ. Η'.)

Ἄρθ. 383. Ἐάν τις αὐτὸν διαχρήσῃται, τὴν χεῖρα τὴν τοῦτο πράξασαν ἀποκόπτειν, καὶ χωρὶς τοῦ σώματος θάπτειν.

Ἄρθ. 383. Ἐάν τις αὐτοχειριασθῇ, θέλουν τοῦ κόπτεαι τὴν χεῖρα ἣτις ἔπραξε τὸ ἔγκλημα, καὶ τὸν θάπτει ἰδιαιτέρως.

= Οἱ Ἀθηναῖοι δὲν ὑπελήπτοντο παντάπασιν τὴν αὐτοχειρίαν ἀλλὰ τὴν ἐθεώρουν ὡς πράξιν ἰδίαν ἀνάνδρου τινὸς καὶ πάσχοντος κατὰ τὰς φρένας.

(*) Τὸ δὲ ἀποθνήσκειν φεύγοντα πενίαν ἢ ἔρωτα, ἢ τι λυπηρὸν, οὐκ ἀνδρείου, ἀλλὰ μᾶλλον δειλοῦ. Μαλακία γὰρ τὸ φεύγειν τὰ ἐπίπονα, καὶ οὐχ ὅτι καλὸν ὑπομένει, ἀλλὰ φεύγων κακόν. (Ἀριστοτέλης).

(*) Φασὶ δὲ, ὅτι ἐν Θήβαις οἱ ἑαυτοὺς ἀναιροῦντες οὐδεμιᾶς τιμῆς μετεῖχον, καὶ Ἀριστοτέλης δὲ φασὶ περὶ Θηβαίων τὸ αὐτὸ τοῦτο, ὅτι τοὺς αὐτόχειρας ἑαυτῶν γενομένους οὐκ ἐτίμων. (Ζηνόβιος).

Ἄρθ. 384. Ἐκτὸς ἰώρου εἶναι τοὺς ἀνδροφόνους.

Ἄρθ. 384. Οἱ ἀνθρωποκτόνοι δὲν δύνανται νὰ μένουν ἐντὸς τῆς πόλεως.

= Ἰωρος ὠνομάζετο ὁ θυρωρὸς, ὁ φύλαξ τῆς πόλεως· καὶ ἐπειδὴ ἡ πόλις ἐφυλάττετο ἀπὸ φρουρᾶς ἢ ἰώρους, οἱ κατοικοῦντες εἰς αὐτὴν ἦσαν ἀσφαλεῖς· οἱ φονεῖς ὅθεν δὲν ἠδύναντο νὰ χαίρωσι τὰ πλεονεκτήματα ταῦτα τῆς εὐνομίας κατοικοῦντες εἰς μέρη πεφυλαγμένα.

(*) Ἰωρος· ὁ θυρωρὸς, ὁ φύλαξ. Καὶ παροιμία· οὐδ' ἐντὸς ἰώρου. Καὶ νόμος ὁ παρ' Ἀθηναίοις, ἐκτὸς ἰώρου ἐκέλευεν εἶναι τοὺς ἀνδροφόνους. (Σουΐδας).

Ἄρθ. 385. Τὰ ἄψυχα, εἰάν τινὰ ἐμπεσόντα ἀποκτείνῃ, ὑπερορίζειν.

Ἄρθ. 385. Τὰ ἄψυχα, τὰ ὅποια πίπτοντα ἐκ περιστάσεως ἤθελον φονεύσει τινὰ, μεταφέρονται ἐκτὸς τῶν ὁρίων.

= Ἐάν κατὰ περίστασιν ἐφονεύετό τις ἀπὸ ξύλον, λίθον, ἢ σίδηρον πίπτοντα κατ' αὐτοῦ, τὰ ἄψυχα ταῦτα τὰ μετέφερον ἔξω τῶν ὁρίων τῆς πόλεως, καὶ ἡ ὑπόθεσις ἐδικάζετο ἀρχήτερα παρὰ τοῦ ἐν Πρυτανείῳ ἐγκληματικοῦ δικαστηρίου ἥτις ἦτο τῆς ἀρμοδιότητός του.

(*) Καὶ γὰρ ἂν εἴη δεινόν, ὥς Ἀθηναῖοι, εἰ τὰ μὲν ξύλα καὶ τοὺς λίθους καὶ τὸν σίδηρον, τὰ ἄφωνα, καὶ ἀγνώμονα, εἰάν τινὰ ἐμπεσόντα ἀποκτείνῃ, ὑπερορίζομεν. (Αἰσχίνης κατὰ Κτησιφῶντος).

(*) Τὸ ἐπὶ Πρυτανείῳ δικάζει περὶ τῶν ἀψύχων τῶν ἐμπε-
σόντων καὶ ἀποκτεινάντων· προσειστήκεισαν δὲ τούτου τοῦ
δικαστηρίου Φυλοβασιλεῖς, οὓς ἔδει τὸ ἐμπεσὸν ἄψυχον ὑπερο-
ρίσαι. (Πολυδεύκης βιβλ. Η΄.)

"Αρθ. 386. "Αν τις τύ-
πτη τινὰ ἄρχων χειρῶν ἀδί-
κων αἰκίας δίκην εἶναι.

"Αρθ. 386. "Οστις πρῶ-
τος κτυπήσῃ ἄλλον κατηγο-
ρεῖται διὰ τῆς ἀγωγῆς αἰκί-
ας δίκη.

= Αἰκίας δίκη ὠνομάζετο ἡ ἰδιωτικὴ ἀγωγὴ κινουμένη
διὰ πρᾶξιν τινὰ κατ' ἄλλου. Ὁ νόμος δὲν ἐπρόβλεπεν οὐδε-
μίαν ποινὴν, ἀλλ' οἱ δικασταὶ ἐκτιμοῦσαν τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ
παθόντος καὶ τοῦ ἐπεδίκαζον δικαίαν τινὰ ἀποζημίωσιν.

(*) Ἡ δ' αἰκία, τοῦτ' ἐστίν, ὅς ἂν ἄρξῃ πρότερος χειρῶν
ἀδίκων (Δημοσθ. κατ' Εὐεργ. Μνησιβ.)

(*) Αἰκίας, εἶδος δίκης ἐστὶν ἰδιωτικῆς ἐπὶ πληγαῖς λαγ-
χανομένης, ἥς τὸ τίμημα ἐν τοῖς νόμοις οὐκ ἐστὶν ὠρισμένον·
ἀλλ' ὁ μὲν κατήγορος τίμημα ἐπιγράφεται, ὅπου δόκει
ἄξιον εἶναι τὸ ἀδίκημα, οἱ δὲ δικασταὶ ἐπικρίνουσιν. (Ἀρπο-
κρατίων.)

"Αρθ. 387. "Αν μὲν τις
ἄνδρὸς σῶμα τρώσῃ ἐκ προ-
νοίας, κεφαλὴν ἢ πρόσωπον,
ἢ χεῖρας ἢ πόδας, αὐτὸν μὲν
φεύγειν τὴν τοῦ ἀδικηθέντος
πόλιν, τὰ δὲ χρήματά αὐτοῦ
δημεύεσθαι. Καὶ ἐὰν μὲν κα-
τίῃ, ἐνδειχθέντα θανάτῳ ζη-
μιοῦσθαι.

"Αρθ. 387. "Οστις ἐκ
προμελέτης πληγώσῃ τινὸς
τὸ σῶμα, τὴν κεφαλὴν, τὸ
πρόσωπον, τὰς χεῖρας, ἢ τοὺς
πόδας, αὐτὸς μὲν διώκεται
ἀπὸ τὴν πόλιν εἰς τὴν ὁποίαν
κατοικεῖ ὁ πληγωθεὶς, ἢ δὲ
περιουσία του δημεύεται. Ἐὰν
δὲ ἐπανεέλθῃ καὶ κατηγορηθῇ,
τιμωρεῖται μὲ τὴν ποινὴν
τοῦ θανάτου.

= Ὁ πληγώσας ἐκ προμελέτης ἄλλον τινὰ ἐστερεῖτο ὅχι
μόνον τῆς πατρίδος του ἀλλὰ καὶ τῆς περιουσίας του καὶ αὐ-

τῆς ἀκόμῃ τῆς ζωῆς του, ἐὰν ἐπανήρχετο ἄνευ συγγνώμης τοῦ παθόντος. Ἡ ὑπόθεσις αὕτη ἦτο τῆς ἀρμοδιότητος τοῦ Ἀρείου Πάγου.

(*) Ἐγὼ εἰς τοιοῦτον ἀγῶνα καθέστηκα, ἐν ᾧ καὶ περὶ τῆς πατρίδος καὶ τῆς οὐσίας τῆς ἐμαυτοῦ ἀπάσης κινδυνεύω. (Λυσίας ἀπολογ. τραυμ. πρὸς Σίμωνα).

(*) Ἀλλὰ δῆλον ὅτι καὶ οἱ τοὺς νόμους ἐνθάδε θέντες οὐκ εἴ τινες μαχεσάμενοι ἔτυχον ἀλλήλων κατεάζαντες τὰς κεφαλὰς ἐπὶ τούτοις ἠξίωσαν τῆς πατρίδος φυγὴν ποιήσασθαι, (ἢ πολλοὺς γ' ἂν ἐξήλασαν) ἀλλ' ὅσοι ἐπιβουλεύσαντες ἀποκτεῖναι τινὰς ἔτρωσαν, ἀποκτεῖναι δὲ οὐκ ἠδυνήθησαν, περὶ τῶν τοιούτων τὰς τιμωρίας οὕτω μεγάλας κατεστήσαντο ἡγούμενοι ὑπὲρ ὧν ἐβούλευσαν καὶ προενοήθησαν ὑπὲρ τούτων προσήκειν αὐτοῖς δίκην δοῦναι· εἰ δὲ μὴ κατέσχον, οὐδὲν ἤττον τό γε ἐπ' ἐκείνων πεποιῆσθαι. (Λυσίας πρὸς Σίμωνα).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

ΠΕΡΙ ΚΑΤΗΓΟΡΟΥ.

Ἀρθ. 388. Παντὶ λαβεῖν δίκην ὑπὲρ τοῦ κακῶς πεπόνθους.

Ἀρθ. 388. Ἐκαστος πολίτης δύναται νὰ καταδιώξῃ εἰς τὰ δικαστήρια τὸν ἀδικοῦντα ἄλλον τινά.

= Ὁ Σόλων ἐθεώρει δημόσιον ὁποιονδήποτε ἀδίκημα, καὶ ἔδιδε τὸ δικαίωμα εἰς ἕκαστον πολίτην νὰ καταδιώκῃ τὸν ἀδικοῦντα ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων, γινόμενος ὁ παρὰ τῆς σημερινῆς νομοθεσίας μας λεγόμενος Εἰσαγγελεύς.

(*) Καὶ γὰρ πληγέντος ἑτέρου, καὶ βλαβέντος, καὶ βιασθέντος ἐξῆν τῷ δυναμένῳ καὶ βουλομένῳ γράφεσθαι τὸν ἀδικοῦντα καὶ διώκειν. (Πλούταρχ. Σόλων).

(*) Εἰ γὰρ πᾶσιν ἔξεστι κατηγορεῖν τοῦ ἀδικοῦντος, πρό-

δηλον ὅτι κοινὸν ἀπάντων ἔγκλημα καὶ δημόσιον ἀδίκημα.
(Οὐλπιανὸς εἰς Μειδίαν).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

ΠΕΡΙ ΒΛΑΒΗΣ.

Ἄρθ. 389. Ἄν μὲν τις ἐκὼν βλάβῃ διπλοῦν· ἂν δ' ἄκων ἀπλοῦν τὸ βλάβος ἐκτίνειν.	Ἄρθ. 389. Ὅστις βλάβῃ τινὰ ἐκ προμελέτης ὀφείλει διπλῆν ἀποζημίωσιν εἰς τὸν βλαφθέντα· ὅστις δὲ ἀκουσίως, ἀπλῆν ἀποζημίωσιν.
---	---

= Ἡ προξενουμένη βλάβη εἰς ἄλλον ἔπρεπε νὰ ἀποζημιώνεται· ἐὰν ἐκουσίως, μὲ διπλῆν ἀποζημίωσιν, εἰ δὲ ἀκουσίως, μὲ μόνον τὴν προξενηθεῖσαν ζημίαν.

(*) Ὁ μὲν γὰρ παθὼν πανταχοῦ βοηθείας δίκαιος ἐστὶ τυγχάνειν· τῷ δρᾶσαντι δ' οὐκ ἴσην τὴν ὀργὴν ἂν θ' ἐκὼν, ἂν τ' ἄκων, ἔταξεν ὁ νόμος. (Δημοσθ. κατὰ Μειδίου).

Ἄρθ. 390. Ἐὰν μὲν ἓνα ὀφθαλμὸν ἔχοντος ἐκκόψῃ τις ἀντεκκόπτειν τοὺς δύο.	Ἄρθ. 390. Ὅστις ἐκβάλλῃ τὸν ὀφθαλμὸν ἑνὸς μονοφθάλμου τιμωρεῖται μὲ στέρησιν καὶ τῶν δύο τοῦ ὀφθαλμῶν.
---	---

Σ. τοῦ Μ. Αὕτη εἶναι ἡ ποινὴ τοῦ ὁμοιοπεπονθότος (peine de talion.) ἐν χρήσει σήμερον παρὰ τοῖς Ἀγγλοῖς εἰς πολλὰς περιστάσεις, ἥτοι νὰ ὑποφέρῃ τις ὅ,τι ἔπραξεν ἐναντίον τοῦ ἄλλου.

(*) Καὶ τὸ ἀγαπητὸν τοῖς μὲν μόνον, τοῖς δὲ μετὰ ἄλλων· διὸ καὶ οὐκ ἴση ζημία ἂν τις τὸν ἑτερόφθαλμον τυφλώσῃ, καὶ τὸν δύο ἔχοντα· ἀγαπητὸν γὰρ ἀφήρηται. (Ἀριστοτέλης).

Ἄρθ. 391. Κύναι δακόντα παραδοῦναι κλοιῷ τετραπῆχει δεδεμένον.	Ἄρθ. 391. Τὸν δαγκάνοντα σκύλον θέλουν δένει μὲ τετράπηχυν κλοιόν.
---	---

= Πρὸς ἀσφάλειαν τῶν πολιτῶν οἱ κύριοι τῶν θαγκανόντων σκύλων ὤφειλον νὰ τοὺς δένωσι μὲ τετράπηχυν περιτραχήλιον δεσμόν.

(*) Τὸ μὲν ἐνθύμημα χαρίεν πρὸς ἀσφάλειαν. (Πλούταρχ. εἰς Σόλωνα).

(*) Ἔθος ἦν τὰς αὐλείους θύρας τηρεῖσθαι ὑπὸ κυνῶν. (Εὐστάθ. εἰς Ἰλ. Χ.)

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

ΠΕΡΙ ΑΡΠΑΓΗΣ ΚΑΙ ΚΛΟΠΗΣ.

Ἄρθ. 392. Τὸν βία ὅ,τι-
οὖν ἀφελόντα, διπλοῦν ἐκτί-
νειν τῷ ἰδιώτῃ, καὶ τὸ ἴσον
τῷ δημοσίῳ προστιμᾶν.

Ἄρθ. 392. Ὅστις ἀφαι-
ρέσῃ τι μὲ βίαν ἀπὸ ἄλλον
τινὰ θέλει πληρόνει πρὸς αὐ-
τὸν τὴν διπλὴν ἀξίαν τοῦ ἀ-
φαιρεθέντος, καὶ ἴσον πρόστι-
μον εἰς τὸ δημόσιον.

= Ἐὰν ἐλάβανέ τις ἀπὸ τινος ἐκουσίως πέντε ἢ δέκα
τάλαντα δὲν ἐτιμωρεῖτο. Ὁ δὲ ἀφαιρῶν τι μὲ βίαν ἐτιμωρεῖτο
μὲ ποινὴν πληρωμῆς τοῦ διπλασίου καὶ ἴσου προστίμου πρὸς
τὸ δημόσιον· διότι ἡ βία ἐθεωρεῖτο ἀδίκημα δημόσιον.

(*) Ὅτι πάνθ' ὅσα τις βιαζόμενος πράττει, κοινὰ ἀδική-
ματα, καὶ κατὰ τῶν ἔξω τοῦ πράγματος ὄντων ἡγεῖτο ὁ Νομο-
θέτης· τὴν μὲν γὰρ ἰσχὺν ὀλίγων· τοὺς δὲ νόμους, ἀπάντων
εἶναι· καὶ τὸν μὲν πεισθέντα, ἰδίας, τὸν δὲ βιασθέντα δημοσίας
δεῖσθαι βοηθείας. (Δημοσθ. κατὰ Μειδίου)

Ἄρθ. 393. Ὅ,τι ἂν τις
ἀπολέσῃ, εἰ μὲν αὐτὸ λάβῃ,
τὴν διπλασίαν καταδικάζειν.
Ἐὰν δὲ μὴ, τὴν δεκαπλασίαν
πρὸς τοῖς ἐπαιτίοις δεδέσθαι

Ἄρθ. 393. Ἐὰν κλέψας
τις ἐπιστρέψῃ τὸ κλαπέν,
καταδικάζεται νὰ πληρώσῃ
τὸ διπλάσιον μόνον· ἀλλ' εἰ μὴ
ἢ κλοπὴ ἐπράχθη διὰ προ-

δ' ἐν τῇ ποδοκάκῃ τὸν πόδα τροπῆς ἄλλου, ὁ προτρέψας πένθ' ἡμέρας καὶ νύκτας ἴσας, αὐτὸν θέλει πληρόνει τὸ δεκάπλάσιον τῆς ἀξίας καὶ θέλει δένεσθαι ἀπὸ τὸν πόδα εἰς τὴν ποδοκάκην διὰ πέντε ἡμέρας καὶ νύκτας, ἐὰν τοῦτο ἀποφασισθῇ ἀπὸ τοὺς δικαστάς. Ἐκαστος τῶν πολιτῶν δύναται, ἐὰν θελήσῃ, νὰ ζητήσῃ νὰ ἐπιβληθῇ εἰς αὐτὸν ἡ ποινὴ αὕτη.

= Τὸ πλεῖστον μέρος τῶν ποινικῶν νόμων πηγάζει ἀπὸ τοὺς νόμους τοῦ Δράκοντος νομοθέτου τῶν Ἀθηνῶν, οἵτινες ἦσαν τόσον αὐστηροὶ ὥστε καὶ διὰ τὰ μικρότερα ἀδικήματα ὥριζον ποινὴν θανάτου. Ἐρωτηθεὶς ποτὲ ἀπὸ τινος, ποίας ποινῆς ἀξία θεωρεῖ τὰ μεγαλύτερα ἀδικήματα, ἀφοῦ εἰς τὰ μικρὰ ὀρίζῃ ποινὴν θανάτου; « Δὲν εὐρίσκω, ἀπεκρίθη, ποινὴν ἀνάλογον δι' αὐτά. »

Ἀλλὰ τοὺς νόμους τούτους μεταρρυθμίσας ὁ Σόλων καὶ μετριάσας τὰς ποινὰς ἀφῆρεσεν ἀπὸ πολλὰ ἀδικήματα τὴν ποινὴν τοῦ θανάτου. Καὶ διὰ μὲν τὴν κλοπὴν, ὅταν ἀπεδίδετο τὸ κλοπιμαῖον, ἐτιμωρεῖτο μόνον πληρόνων τὸ διπλάσιον ἄνευ προστίμου. Ὁ δὲ προτρέψας αὐτὸν εἰς τὴν κλοπὴν ἐτιμωρεῖτο πληρόνων δεκαπλάσιαν ἀξίαν τοῦ κλαπέντος, καὶ ἐδένετο εἰς τὴν ποδοκάκην, ἐὰν τὸ κλαπὲν δὲν ἐπεστρέφετο, πρὸς παραδειγματισμὸν τῶν ἄλλων.

(*) Μία γὰρ ὀλίγου δεῖν ἅπασιν ὥριστο τοῖς ἀμαρτάνουσι ζημία, θάνατος ὥστε καὶ τοὺς λάχανα κλέψαντας ἢ ὀπώραν, ὁμοίως κολάζεσθαι τοῖς ἱεροσύλοις καὶ ἀνδροφόνοις. (Πλούταρχος. Σόλων.)

(*) Τὰ μὲν μικρὰ ἀδικήματα θανάτου ἀξία νομίζειν τοῖς δὲ μεγάλους οὐκ ἔχειν μείζονα ζημίαν. (Πλούτ. Σόλων.)

(*) Ὡς δὲ δεῖν τὸν δε τὰ αἰσχροῦ ἐργαζόμενον, μὴ ἂν ὦ-

φείλετο μόνον ἀποδιδόντα ἀπηλλάχθαι· πολλοὶ γὰρ ἂν αὐτῷ ἐδόκουν οὕτω γ' οἱ κλέπται ἔσεσθαι, εἰ μέλλοιεν λαθόντες μὲν ἔξειν, μὴ λαθόντες δὲ αὐτὰ μόνον καταθήσειν ἃ ὑφείλοντο· ἀλλὰ ταῦτα μὲν διπλάσια καταθεῖναι, δεθέντα δὲ πρὸς τούτῳ τῷ τιμῆματι ἐν αἰσχύνῃ ἤδη ζῆν τὸν ἄλλον βίον. (Δημοσθ.)

Ἄρθ. 394. Εἰ μὲν τις μεθ' ἡμέραν ὑπὲρ πεντήκοντα δραχμὰς κλέπτοι, ἀπαγωγὴν πρὸς τοὺς ἑνδεκα εἶναι. Εἰ δὲ τις νύκτωρ ὁτιοῦν κλέπτοι, τοῦτον ἐξεῖναι καὶ ἀποκτεῖναι, καὶ τρῶσαι διώκοντα, καὶ ἀπαγαγεῖν τοῖς ἑνδεκα, εἰ βούλοιτο, τῷ δ' ἀλόντι ὦν αἱ ἀπαγωγαὶ εἰσὶν, οὐκ ἐγγυητὰς καταστήσαντι ἕκτισιν εἶναι τῶν κλεμμάτων, ἀλλὰ θάνατον τὴν ζημίαν. Κ' εἰ τις γ' ἐκ Λυκείου, ἢ ἐξ Ἀκαδημίας, ἢ ἐκ Κυνοσάργους, ἱμάτιον, ἢ ληκύθιον, ἢ ἄλλο τι φαυλότατον, ἢ τῶν σκευῶν τι, τῶν ἐκ τῶν γυμνασίων ὑφέλοιτο, ἢ ἐκ τῶν βαλανίων, ἢ ἐκ τῶν λιμένων, ὑπὲρ δέκα δραχμὰς, καὶ τούτοις θάνατον εἶναι τὴν ζημίαν.

Ἄρθ. 394. Ἐάν τις κλέψῃ ἐν καιρῷ ἡμέρας πρᾶγμα ἀξίας ὑπεράνω τῶν πεντήκοντα δραχμῶν, θέλουν τὸν φέρει ἐνώπιον τῶν ἑνδεκα. Ἐάν δὲ κλέψῃ ἐν καιρῷ νυκτός, ἐκεῖνος κατὰ τοῦ ὁποίου ἐνεργεῖται ἢ κλοπὴ δύναται νὰ τὸν φονεύῃ, νὰ τὸν πληγόνῃ, ἢ νὰ τὸν φέρῃ ἐνώπιον τῶν ἑνδεκα· ὁ δὲ κατηγορούμενος δὲν δύναται νὰ δώσῃ ἐγγυητὰς πρὸς ἀπόδοσιν τῶν κλοπιμαίων, ἀλλὰ τιμωρεῖται μὲ θάνατον. Ἐάν δέ τις κλέψῃ ἀπὸ τὴν Ἀκαδημίαν (1), ἀπὸ τὸ Κυνόσαργες, ἢ ἀπὸ τὸ Λύκειον φόρεμα ἢ ληκύθιον (2), ἢ ἄλλο τι μικρότερας ἀξίας, ἢ κἀνὲν ἀπὸ τὰ εὑρεθέντα σκεύη εἰς τὰ λουτρά (3) ἢ εἰς τοὺς λιμένας ἀξίας ὑπεράνω τῶν δέκα δραχμῶν, τιμωρεῖται μὲ θάνατον.

(1) Ἀκαδημία, Κυνόσαργες, Λύκειον ἦσαν τρία ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα εἰς τὰς Ἀθήνας. Εἰς μὲν τὸ πρῶτον ἐδί-

δασκεν ὁ Πλάτων, εἰς δὲ τὸ δεύτερον ὁ Ἀντισθένης ὁ θεμελιωτῆς τῆς Κυνικῆς αἵρέσεως, εἰς δὲ τὸ τρίτον ὁ Ἀριστοτέλης.

(2) Ληκύθειον· ἀγγεῖον εἰς τὸ ὁποῖον ἐφύλαττον μύρα ἢ ἔλαιον· ἦτο δὲ τὸ κοινῶς λεγόμενον Λαδικόν.

(3) Βαλανεῖον· λουτρόν δημόσιον.

= Ἡ κλοπὴ πραττομένη τὴν νύκτα ἐτιμωρεῖτο αὐστηρότερα ἀπὸ τὴν τῆς ἡμέρας· διότι τὴν ἡμέραν ἡδύνατό τις νὰ προσκαλέσῃ βοήθειαν, τὴν δὲ νύκτα, οὐχί. Δὲν ἐσυγχωρεῖτο νὰ δώσῃ τις ἐγγυητὰς διὰ κλοπὴν τῆς νυκτός, οὔτε διὰ τὴν πραττομένην εἰς τὰ ἀνωτέρω δημόσια μέρη, ἀλλ' ἐτιμωρεῖτο μὲ θάνατον.

(*) Ἐν νυκτὶ δὲ μείζονα τὴν τιμωρίαν ἔδειξεν, ἐπειδὴ περ μείζον ἐστὶ τὸ ἔγκλημα τῆς νυκτός· ἐν γὰρ ἡμέρᾳ, δύναται τις καὶ βοηθοὺς καλέσαι ἑαυτῷ· ἐν δὲ νυκτὶ, οὐκέτι. (Οὐλπ.)

(*) Τῷ δ' ἀλόντι, ὧν αἱ ἀπαγωγαὶ εἰσὶν, οὐκ ἐγγυητὰς καταστήσαντι ἑκτίσιν εἶναι τῶν κλεμμάτων ἀλλὰ θάνατον εἶναι τὴν ζημίαν. (Οὐλπιανός.)

(*) Διὰ τί ποτε, ἐὰν μὲν τις ἐκ βαλανείου κλέψῃ ἢ ἐκ παλαίστρας, ἢ ἐξ ἀγορᾶς, ἢ τῶν τοιούτων τινός, θανάτῳ ζημιοῦται· ἐὰν δὲ τις ἐξ οἰκίας, διπλοῦν τῆς ἀξίας τοῦ κλέμματος ἀποτίνει. (Ἀριστοτέλης).

(*) Ἐν τῷ βαλανείῳ, καὶ ἐν τοῖς οὕτω κοινοῖς οὔσιν, ὥσπερ τὸ βαλανεῖον, ῥάδιον τῷ βουλομένῳ κακουργεῖν. Οὐδὲν γὰρ ἰσχυρὸν ἔχουσι πρὸς τὴν φυλακὴν οἱ τιθέντες, ἀλλ' ἢ τὸ αὐτῶν ὄμμα, ὥστε ἂν μόνον τις παραβλέψῃ, ἐπὶ τῷ κλέπτοντι ἤδη γίνεται. Διὸ ὁ νομοθέτης οὐχ ἱκανοὺς ὄντας ἡγησάμενος εἶναι φύλακας, τὸν νόμον αὐτοῖς ἐπέστησεν, ἀπειλοῦντα σφοδρῶς, ὡς οὐ βιωσομένοις, ἐὰν τι σφετερίζωνται τῶν ἀλλοτρίων (Ἀριστοτέλης).

Ἄρθ. 395. Τοὺς τὰ ἀπολλύμενα τοῖς κλέπταις συνειδότες τοῖς αὐτοῖς ἐνέχεσθαι.	Ἄρθ. 395. Οἱ κλεπταποδόχοι τιμωροῦνται μὲ τὴν αὐτὴν ποινὴν τοῦ κλέπτου.
---	--

Σ. τοῦ Μ. Δὲν ἐγίνετο καμμία διαστολὴ μεταξὺ αὐτουργοῦ καὶ συναιτίου.

(*) Ἐάν τις κλεμμίδιον ὁτιοῦν ὑποδέχεται γινώσκων τὴν αὐτὴν ὑπεχέτω δίκην τῷ κλέψαντι. (Πλάτων).

Ἄρθ. 396. Τοὺς ἀπάγον- τας εἰς τὸ δεσμωτήριον τινὰς ἐπὶ δίκη κλοπῆς, χιλίας δι- δόναι δραχμὰς τοὺς ἀλόντας.	Ἄρθ. 396. Ὁ κατηγο- ρήσας καὶ φυλακίσας τινὰ ἐπὶ κλοπῇ, μὴ δυνηθεὶς δὲ νὰ τὴν ἀποδείξῃ καταδικάζεται εἰς πρόστιμον χιλίων δρα- χμῶν.
--	---

= Μὲ ὅσῃν αὐστηρότητα ἐτιμωρεῖτο ἡ ἀδικία, μὲ ἄλλην τόσῃν ἐτιμωρεῖτο ἡ συκοφαντία καὶ ἡ ἔλλειψις τῶν ἀποδείξε-
ων. Εἰς τοὺς στερημένους τῶν τελευταίων ἐσύμφερε καλήτε-
ρα νὰ δικασθῶσιν ἐνώπιον τῶν διαιτητῶν.

(*) Ἐάν δὲ πολλάς ὁδοὺς δῶ διὰ τῶν νόμων ἐπὶ τοὺς ἡδι-
κηκότας, οἷον τῆς κλοπῆς, ἔρῶσαι καὶ σαυτῷ πιστεύεις;
ἄπαγε. Ἐν χιλίαις δὲ ὁ κίνδυνος ἀσθενέστερος εἶ; τοῖς ἄρχου-
σιν ἐφηγοῦ· τοῦτο ποιήσουσιν ἐκεῖνοι· φοβῇ καὶ τοῦτο; γρά-
φου καταμέμφου σεαυτὸν, καὶ πένης ὢν οὐκ ἂν ἔχοις χιλίας
ἐκτίσαι; δικάζου κλοπῆς πρὸς Διαιτητὴν, καὶ οὐ κινδυνευ-
σεις. (Δημοσθ. εἰς Ἀνδροτίωνα,)

Ἄρθ. 397. Ἐάν τις φα- νερὸς γίνηται βαλαντιοτομῶν, τούτῳ θάνατον εἶναι τὴν ζημίαν.	Ἄρθ. 397. Οἱ ἐπ' αὐτο- φώρῳ συλλαμβανόμενοι βα- λαντιοκλέπται τιμωροῦνται μὲ θάνατον.
---	--

= Βαλάντια ὠνομάζοντο τὰ μικρὰ σακκία, τὰ ὅποια οἱ
Ἀθηναῖοι ἐκρέμων εἰς τὴν ζώνην των ἐμπεριέχοντα χρήματα
καθημερινῶν ἐξόδων.

(*) Τὰ βαλάντια ταῖς ζώναις ἀπληρωμένα φέρουσιν ἄνθρω-
ποι. (Ἀριστοφ. βάτραχ.)

"Αρθ. 398. Ἐάν τις φανερός γένηται τοιχωρυχῶν, τούτῳ θάνατον εἶναι τὴν ζημίαν.

"Αρθ. 398. Ὁ ἐπ' αὐτοφώρῳ συλλαμβανόμενος τοιχωρυχῶν τιμωρεῖται μὲ θάνατον.

Σ. τοῦ Μ. Ἡ σημερινὴ νομοθεσία μας τιμωρεῖ τὸ ἐγκλημα τοῦτο μὲ εἰρκτὴν.

= Τοιχωρυχῶν ὠνομάζετο ὁ σκάπτων τοίχους ἢ ἄλλα τινὰ μέρη διὰ τὴν εἰσέλθην εἰς τὴν οἰκίαν καὶ κλέψῃ.

"Αρθ. 399. Ἐάν τις φανερός γένηται ἀνδραποδιζόμενος, τούτῳ θάνατον εἶναι τὴν ζημίαν.

"Αρθ. 399. Ὁ ἐπ' αὐτοφώρῳ συλλαμβανόμενος ἀνδραποδιζόμενος ἐτιμωρεῖτο μὲ θάνατον.

= Ἀνδραποδιζόμενος ἦτον ὁ πωλὼν τὸν ἑαυτὸν τοῦ ὡς δοῦλον εἰς ἄλλον· ἐτιμωρεῖτο μὲ θάνατον διὰ τὴν ἀτιμίαν, τὴν ὁποίαν ἐπροξένει εἰς τὴν ἐλευθερίαν.

(*) Ἀνδραποδιστὴς δὲ ἐστίν, ὁ τὸν ἐλεύθερον καταδουλωσάμενος, ἢ τὸν ἀλλότριον οἰκέτην ὑπαγόμενος· καὶ δίκη δὲ κατὰ τῶν ἀνδραποδιστῶν ἐλευθεροπρασίῳ (Πολυδ. βιβλ. Γ').

"Αρθ. 400. Φορέσαντα γυμνὸν χιτωνίσκον ἔχοντα ἄζωστον εἰσιέναι εἰς τὴν οἰκίαν, ἐπὶ τῷ ἐρευνῆσαι.

"Αρθ. 400. Ὁ θέλων εἰρευνῆσαι περὶ κλέπτου τινὸς εἰς τὴν οἰκίαν ἄλλου ὀφείλει εἶναι γυμνὸν χιτῶνα ἄζωστον.

= Φοβούμενοι μήπως, ἐπὶ προφάσει ὅτι ἐρευνοῦν περὶ κλέπτου τινὸς εἰς τὴν οἰκίαν ἄλλου, γίνουν αὐτοὶ οἱ ἴδιοι κλέπται, ἢ πράξουσιν ἄλλα τινὰ ἀτοπήματα, ἀπηγόρευον εἰσερχεταί τις ἐπ' αὐτῷ τῷ σκοπῷ εἰς τὴν οἰκίαν ἄλλου φορῶν περισσότερον ἀπὸ ἓν ὑποκάμισον.

(*) Ἔθος ἦν τοὺς εἰσιόντας εἰς οἰκίαν τινὸς ἐπὶ τῷ ἐρευνῆσαι, γυμνοὺς εἰσιέναι, ἵνα μή τι ὑπὸ τὰ ἱμάτια κρύψαντες λάθωσιν, ἢ ἵνα μή τι ὑπὸ ἔχθρας λάθωσιν ὑποβαλόντες τὸ ζητούμενον, καὶ ζημίας αἵτιοι τούτῳ γένωνται. (Σχολ. εἰς Ἀριστοφάνην.)

Ἄρθ. 401. Ὁ μὴ κατέ- θηκέ τις, μὴ ἀναιρεῖσθαι· εἰ δὲ μὴ, θάνατον εἶναι τὴν ζημίαν.	Ἄρθ. 401. Ὅστις ἀφαι- ρέσῃ πρᾶγμα τι ἀπὸ τὸν τό- πον του, τὸ ὁποῖον δὲν τοῦ ἀνήκει, τιμωρεῖται μὲ θά- νατον.
--	---

= Ὅστις ἔπερνε πρᾶγμα ἀπὸ μέρος, εἰς τὸ ὁποῖον δὲν τὸ
 εἶχε βάλει αὐτός, ἤγουν δὲν ἦτον ἰδικόν του, ἐτιμωρεῖτο μὲ
 θάνατον. (*)

(*) Ὁ μὴ κατέθηκε τις, οὐκ ἀναιρήσεται· καὶ ὁ μὴ κατέ-
 θεκεν, ἀνέληται, εἰςὶ κολάσεις οὐχ οἷαι παρ' ἑτέροις, ἀλλ' ἐπὶ
 τὸ μείζον. (Διογ. Λαερτ. εἰς Σόλωνα).

(*) Βίβλιος ἀνὴρ ἐν ὁδῷ περιτυχὼν οὐδὲν ὧν μὴ κατέθετο
 ἀναιρεῖται· οὐ γὰρ ἡγεῖται τὸ τοιοῦτον εὖρημα, ἀλλὰ ἀδίκη-
 μα. (Αἰλιανὸς ποικίλ. ἱστορ. Δ. α.)

Ἄρθ. 402. Κλέπτοντα σῦκα κολάζεσθαι.	Ἄρθ. 402. Ὅστις κλέψῃ σῦκα τιμωρεῖται.
--	--

= Τὰ σῦκα ἦσαν παρὰ τοῖς Ἀθηναίοις ἐν ὑπολήψει. (*)

(*) Τὸ γὰρ παλαιὸν τίμια παρὰ τοῖς Ἀθηναίοις ἦν τὰ σῦκα
 καὶ εἴ τις διεβλήθη κλέπτων σῦκα, ἐκολάζετο. (Σουῖδας).

Ἄρθ. 403. Τοὺς βόλιτον ὑφελομένους κολάζεσθαι.	Ἄρθ. 403. Ὁ κλέπτων κόπρους βοῶν τιμωρεῖται.
--	--

(*) Καὶ παροιμία βολίτου· δίκην πρὸς τοὺς ἐπὶ μικροῖς δί-
 κας ὑπέχοντας· ὁ γὰρ Σόλωνος νόμος καὶ τοὺς βόλιτον ὑφelo-
 μένους κολάζει. (Σχολ. εἰς Ἀριστοφάνην).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

ΠΕΡΙ ΥΒΡΕΩΣ.

Ἄρθ. 404. Ζῶντα μὴ κακῶς λέγειν πρὸς ἱεροῖς,	Ἄρθ. 404. Δὲν συγχω- ρεῖται νὰ ὑβρίζῃ τις τινὰ ἐν-
--	--

καὶ δεκαστηρίοις, καὶ ἀρχεί-
οις, καὶ θεωρίας οὔσης ἀγώ-
νων· ἢ τρεῖς δραχμας τῷ
ιδιώτῃ, δύο δ' ἄλλας ἀποτί-
νειν εἰς τὸ δημόσιον.

τὸς τῶν ναῶν, τῶν δικαστη-
ρίων, τῶν δημοσίων κατα-
στημάτων, ἢ τῶν θεάτρων·
εἰ δὲ μὴ ὁ παραβάτης τιμω-
ρεῖται πληρόνων πρόστιμον
τρεῖς δραχμας εἰς τὸν ὕβρι-
σθέντα, καὶ δύο εἰς τὸ δημό-
σιον.

= Ἐθεώρουν δύσκολον τὸ νὰ δυνηθῇ τις νὰ κρατήσῃ τὴν
ὀργὴν τοῦ εὐρισκόμενος εἰς τὰ ἀνωτέρω μέρη. Διὰ τοῦτο ἐτι-
μώρουν μετρίως τὴν γενομένην ὕβριν ἣτις ἔπρεπε νὰ ᾔηται ἀ-
πλῆ καὶ ἀσήμαντος.

(*) Τὸ γὰρ μηδαμοῦ κρατεῖν ὀργῆς, ἀπαίδευτον καὶ ἀκό-
λαστον· τὸ δὲ πανταχοῦ, χαλεπὸν, ἐνίοις δὲ ἀδύνατον· δεῖ δὲ
πρὸς τὸ δυνατόν γράφεσθαι τὸν νόμον, εἰ βούλεται χρησίμως
ὀλίγους, ἀλλὰ μὴ πολλοὺς ἀχρήστως κολάζειν. (Πλούταρχος
Σόλων.)

Ἄρθ. 405. Τὸν λέγοντα | Ἄρθ. 405. Ὅστις ὕβριση
κακῶς, ἐὰν μὴ ἀποφαίνῃ ὡς | τινὰ χωρὶς νὰ δυνηθῇ ν' ἀ-
ἔστιν ἀληθῆ τὰ εἰρημένα, | ποδείξῃ τὴν ἀλήθειαν τῶν
ζημιοῦσθαι. | λεγομένων του τιμωρεῖται.

Σ. τοῦ Μ. Πράξις ἣτις εἶναι σήμερον ἀπηγορευμένη ἀπὸ πολλὰς τῶν
νεωτέρων νομοθεσιῶν πρὸς ἀποφυγὴν σκανδάλων.

= Ὑπῆρχον ἱπεριστάσεις κατὰ τὰς ὁποίας ἡδύνατο νὰ
ὕβριση τις τινὰ, ἀλλὰ ὥφειλε ν' ἀποδείξῃ τὴν ἀλήθειαν τῶν
λεγομένων του.

(*) Ὅτι ὁ νομοθέτης οὐδεμιᾷ ὀργῇ συγγνώμην δίδωσιν,
ἀλλὰ ζημιοῖ τὸν λέγοντα, ἐὰν μὴ ἀποφαίνῃ ὡς ἔστιν ἀληθῆ
τὰ εἰρημένα. (Λυσίας κατὰ Θεομνήστου).

(*) Οὐκ οἶσθα, ἔφη, ὅτι κατηγορίας δίδωσιν ὁ νόμος γρά-
ψασθαι τοῦτον, ὃς ἂν βλασφημῇ τινὰ, οὐκ ἔχων ἀποδεῖξαι
περὶ ὧν λέγει σαφὲς οὐδέν; (Δίων Χρυσόστομος).

Ἄρθ. 406. Τοὺς λέγον-
τάς τι τῶν ἀπορρήτων πεν-
τακοσίας δραχμὰς ὀφείλειν.

Ἄρθ. 406. Τοὺς λέγον-
τάς τι τῶν ἀπορρήτων πεν-
τακοσίας δραχμὰς ὀφείλειν.

Ἄρθ. 406. Ὁ ὑβρίζων
τινὰ διὰ πράγματα ἀπηγο-
ρευμένα ἀπὸ τοὺς νόμους χρε-
ωστεῖ νὰ πληρόνη πρόστιμον
πεντακοσίων δραχμῶν.

= Δὲν ἠδύνατο νὰ ὑβρίσῃ τις τινὰ διὰ πράγματα αἰσχρὰ
καὶ ἀπηγορευμένα ἀπὸ τοὺς νόμους.

(*) Ὡστε περὶ τῆς κακῆγορίας νόμον ἔθεσαν, ὃς κελεύει
τοὺς λέγοντάς τι τῶν ἀπορρήτων πεντακοσίας δραχμὰς ὀφεί-
λειν. (Ἰσοκράτης κατὰ Λυχίτου).

Ἄρθ. 407. Ἀνδροφόνον
μὴ λέγειν.

Ἄρθ. 407. Ἀνδροφόνον
μὴ λέγειν.

Ἄρθ. 407. Δὲν δύναται
νὰ ὑβρίσῃ τις τινὰ ὡς ἀνθρω-
ποκτόνον.

= Δὲν ἠδύνατο νὰ ὀνομάσῃ τις τινὰ φονέα ὑβριστικῶς.

(*) Ὡς οὐκ ἔστι τῶν ἀπορρήτων, ἐάν τις εἶπῃ τὸν πατέρα
ἀπεκτονέναι· τὸν γὰρ νόμον οὐ ταῦτα ἀπαγορεύειν, ἀλλ' ἀν-
δροφόνον οὐκ εἶναι λέγειν. (Λυσίας κατὰ Θεομνήστου).

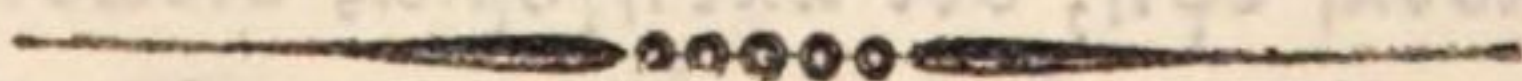
Ἄρθ. 408. Ἐὰν δέ τις
φάσκῃ ἀποβεβληκέναι τὴν ἀ-
σπίδα ὑπόδικον εἶναι.

Ἄρθ. 408. Ἐὰν δέ τις
φάσκῃ ἀποβεβληκέναι τὴν ἀ-
σπίδα ὑπόδικον εἶναι.

Ἄρθ. 408. Ὅστις εἶπῃ
πρὸς ἄλλον ὅτι ἀπέρριψε τὴν
ἀσπίδα του, τιμωρεῖται.

= Ὁ νόμος ἐτιμῶρει τὸν ρίψασπιν, ἥγουν ἐκεῖνον, ὅστις
ἀπέρριπτε τὴν ἀσπίδα του διὰ νὰ φύγῃ. Ὅστις λοιπὸν ὠνό-
μαζε τινὰ οὕτω ἐθεωρεῖτο ὡς ὑβριστὴς καὶ ἐτιμωρεῖτο.

(*) Οἱ δὲ τῶν Ἑλλήνων νομοθέται τὸν ρίψασπιν κολάζου-
σιν, οὐ τὸ ξίφος οὐδὲ λόγχην προέμενον (Πλούταρχος Πε-
λοπίδας).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ'.

ΠΕΡΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΕΩΣ ΞΕΝΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ.

"Αρθ. 409. Περί τῶν κα-
θυφῆκέ τις, αὐτὸν ὁμοίως
ὀφλισκάνειν, ὥσπερ ἂν αὐτὸς
ἔχῃ.

"Αρθ. 409. Οἱ ἀναδεχό-
μενοι διαχείρισιν ξένης περι-
ουσίας καὶ ἀμελοῦντες αὐτὴν
εἶναι ὑπεύθυνοι ἐνώπιον τῶν
νόμων.

Σ. τοῦ Μ. Σύμφωναν μέ τὰς νεωτέρας νομοθεσίας.

= Οἱ ἀναδεχόμενοι διαχείρισιν ξένων ὑποθέσεων ἐπὶ καλῇ
πίστει ὀφείλον νὰ καταβάλωσι τὴν αὐτὴν ἐπιμέλειαν, τὴν
ὁποίαν κατέβαλλον εἰς τὰς ἰδικὰς των· ἄλλως ἦσαν ὑπεύθυνοι
ἐνώπιον τῶν νόμων.

"Αρθ. 410. Τὴν γυναῖκα
μὴ συναλλάσσειν, πλὴν ἄχρι
μεδίσμου κριθῶν.

"Αρθ. 410. Δὲν συγχω-
ρεῖται εἰς τὰς γυναῖκας νὰ
συναλλάττωνται περὶ ἀντι-
κειμένου ἀξίας ὑπεράνω τοῦ
ἐνὸς μεδίσμου κριθῆς.

= Οἱ ἀνήλικοι καὶ αἱ γυναῖκες δὲν ἠδύναντο νὰ συναλλάτ-
τωνται περὶ πράγματος ἀξίας ὑπεράνω τῶν δέκα ὀκτὼ δραχμῶν
διὰ τὸ ἀδύνατον τοῦ λογικοῦ των.

Τὸ μέδιμον τῆς κριθῆς ἦξιζε δραχμὰς δέκα ὀκτώ.

(*) Τοῖς νεωτέροις τοσοῦτων ἐτῶν νόμος οὐκ ἔα συμβάλ-
λαιν ὡς ἀπίστοις οὖσιν, οὐδὲ γυναικὶ παρ' Ἀθηναίοις συναλλάσ-
σειν, πλὴν ἄχρι μεδίσμου κριθῶν, διὰ τὸ τῆς γνώμης ἀσθενές.
(Δίων Χρυσόστομος περὶ ἀπιστίας).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'.

ΠΕΡΙ ΑΧΑΡΙΣΤΩΝ.

"Αρθ. 411. Ἐξεῖναι ἀχα-
ριστίας δικάζεσθαι κατὰ τοὺς
εὐεργέτας μὴ ἀντευποιούν-
των.

"Αρθ. 411. Συγχωρεῖται
νὰ ἐνάγη τις τινὰ δι' ἀχαρι-
στίαν, ὅταν εὐεργετηθεὶς δὲν
ἀνταποδίδῃ τὴν εὐεργεσίαν.

= Ἐδίδετο δικαίωμα ἀγωγῆς ἐναντίον τῶν ἀχαρίστων,
αἵτινες εὐεργετούμενοι ἀπὸ τινος ὅχι μόνον δὲν ἀνταπέδιδον
τὴν εὐεργεσίαν, ἀλλ' ἐνίοτε ἐκακοποιοῦν τοὺς εὐεργέτας τῶν.

(*) Καὶ μὴν οἱ γε νόμοι καὶ ἀχαριστίας δικάζεσθαι διδόα-
σι κατὰ τοὺς εὐεργέτας μὴ ἀντευποιούντων.

(Λουκιανός.)

(*) Τὸν νόμον τοῦτον ἀναφέρει προσέτι καὶ Οὐαλέριος
Μάξιμος ἐν τῷ περὶ Ἀχαρίστων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η'.

ΠΕΡΙ ΥΠΟΓΡΑΦΗΣ.

"Αρθ. 412. Προσπαρα-
γράφειν τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ
δήμου τοῦνομα.

"Αρθ. 412. Ὑπογραφό-
μενός τις ὀφείλει νὰ προσυπο-
γράψῃ τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς
του καὶ τοῦ δήμου εἰς τὸν
ὁποῖον ἀνήκει.

(*) Προσπαραγράψουσι νῆ Δία τὸν ἐκ Πλαγῆγονος, ἐάν σε
ἐγγράφωσιν· ἐάν δὲ ἐμὲ, τῆς ἐμῆς μητρὸς τοῦνομα· καὶ τίς
ἤκουσε πώποτε, ἢ κατὰ ποῖον νόμον προσπαραγράφοιτο ἄν
τοῦτο τὸ παράγραμμα, ἢ ἄλλο τι, πλὴν ὁ πατήρ καὶ ὁ δῆμος.
(Δημοσθ. πρὸς Βοιωτόν.)

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'.

ΠΕΡΙ ΚΑΤΑΜΗΝΥΣΕΩΣ.

Ἀρθ. 413. Εἰ μὲν ἀλη- | Ἀρθ. 413. Ὁ καταμη-
θῇ μηνύσειέ τις εἶναι τὴν | νύων ψευδῇ πράγματα τιμω-
ᾶδειαν· εἰ δὲ τὰ ψευδῇ, τε- | ρεῖται μὲ θάνατον.
θάναι.

Σ. τοῦ Μ. Καὶ κατὰ τὰς νεωτέρας νομοθεσίας οἱ ψευδῶς κατα-
μηνύοντες τιμωροῦνται.

= Ἡδύνατο νὰ καταμηνύσῃ τις πράγματα ἀληθῇ ἀφορῶν-
τα τὸ δημόσιον καθὼς συνωμοσίαν τινὰ, ἐπιδρομὴν, ἐπανά-
στασιν, ἢ ἄλλο τι βλάπτον τὴν πατρίδα. Ἀλλ' ὁ καταμηνύ-
ων ταῦτα ψευδῶς ἐτιμωρεῖτο μὲ θάνατον, διότι ἔβαλλεν εἰς
ἀνησυχίαν τὴν πόλιν.

(*) Τεῦκρος ἦν ἐνθάδε μέτοικος· ὃς ὥχετο Μέγαρά δὲ ὑπε-
ξελθὼν· ἐκεῖθεν δὲ ἐπηγγέλλετο τῇ βουλῇ, εἰ οἱ ᾶδειαν δοῖεν,
μηνύσειν περὶ τῶν μυστηρίων, συνεργὸς ὢν, καὶ τοὺς ἄλλους
τοὺς ποιοῦντας μεθ' ἑαυτοῦ, καὶ περὶ τῶν ἐρμῶν τῆς περικο-
πῆς ἃ ἥδει. Ψηφισαμένης δὲ τῆς βουλῆς (ἦν γὰρ αὐτοκρά-
τωρ) ὥχοντο ἐπ' αὐτὸν Μέγαρά δὲ, καὶ κομισθεὶς ᾶδειαν εὐρό-
μενος ἀπογράφει τοὺς μεθ' ἑαυτοῦ. (Ἀνδοκίδης).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι'.

ΠΕΡΙ ΣΥΜΠΟΣΙΩΝ.

Ἀρθ. 414. Τοὺς κεκλη- | Ἀρθ. 414. Δὲν συγχω-
μένους μὴ εἶναι ἐπὶ τοῖς τρι- | ρεῖται νὰ προσκαλέσῃ τις
άκοντα. | περισσότερον ἀπὸ τριάκοντα
ἄτομα εἰς συμπόσιον.

= Τὰ συμπόσια ἦσαν πολὺ ἐν χρήσει εἰς τὰς Ἀθήνας,

καὶ ἦσαν διαφορῶν εἰδῶν καὶ ὀνομασιῶν, ἐξαιρουμένων ἐκεῖνων τὰ ὅποια ἐγίνοντο διὰ καταβολῆς ἐκάστου τῶν συντραπεζι-
τῶν πρὸς διατήρησιν τῶν φιλικῶν σχέσεων καὶ διακοίνωσιν
ἰδεῶν κ.τ.λ. Ἐγίνοντο καὶ ἄλλα ἰδιαίτερα εἰς τὰς γεννήσεις,
εἰς τοὺς γάμους, εἰς τοὺς θανάτους κ. τ. λ. Εἰς τὰ συμπό-
σια ταῦτα δὲν ἠδύνατό τις νὰ προσκαλέσῃ περισσότερον ἀπὸ
τριάκοντα ἄτομα πρὸς ἀποφυγὴν τῶν ἀτόπων, τὰ ὅποια ἠδύ-
ναντο νὰ συμβῶσιν ἀπὸ τὰς πολυαρίθμους συναθροίσεις ἀτό-
μων. Μία ἀρχὴ ὀνομαζομένη Γυναικονόμοι ἦτο διωρισμένη
νὰ περιέρχεται τὰ συμπόσια καὶ νὰ ἀριθμῇ τοὺς κεκλημένους·
ὅσους δ' εὗρισκε περισσοτέρους τοῦ προσδιωρισμένου ἀριθμοῦ
τοὺς ἀπέβαλλεν ἀρχίζουσα ἀπὸ τὸν τελευταῖον.

(*) Οἱ Γυναικονόμοι μετὰ τῶν Ἀρεοπαγιτῶν ἐσχόπουν τὰς
ἐν ταῖς οἰκίαις συνόδους, ἐν τε τοῖς γάμοις καὶ ταῖς ἄλλαις
θυσίαις. (Φιλόχωρος).

(*) Χαιρεφῶν ὁ παράσιτος εἰς γάμον ἄκλητος εἰσελθὼν, καὶ
κατακλιθεὶς ἔσχατος, ἢ τῶν Γυναικονόμων ἀριθμούντων τοὺς
κεκλημένους, καὶ κελευόντων αὐτὸν ἀποτρέχειν ὡς παρὰ τὸν
νόμον ἐπὶ τοῖς τριάκοντα ἐπόντος, ἀριθμεῖτε δὴ, ἔφη, πάλιν
ἀπ' ἐμοῦ ἀρξάμενοι. (Ἀθήναιος).

Ἄρθ. 415. Πάντας μα- γείρους τοὺς ἐν ταῖς συνόδοις διακονοῦντας παρὰ τοῖς γυ- ναικονόμοις ἀπογράφεσθαι.	Ἄρθ. 415. Οἱ μάγειροι, οἱ ὑπηρετοῦντες εἰς τὰ συμ- πόσια ὀφείλουν νὰ δίδουν τὸ ὄνομάτων πρότερον εἰς τοὺς Γυναικονόμους.
--	---

= Πρὶν ἀναλάβῃ ὁ μάγειρος τὴν ὑπηρεσίαν ἐνὸς συμποσίου
ὥφειλε νὰ ἐγγραφῇ παρὰ τῶν Γυναικονόμων διὰ νὰ τοὺς πλη-
ροφορῇ περὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν προσκληθέντων ἀτόμων κτλ.

(*) Παρὰ τοῖς Γυναικονόμοις δὲ τοὺς ἐν τοῖς γάμοις
Διακονοῦντας ἀπογεγράφθαι πυθόμενος
Πάντας μαγείρους κατὰ νόμον καινόν τινα,
Ἰνα πυκνάνωνται τοὺς κεκλημένους ἐὰν
Πλείους τις ὢν ἔξεστιν ἐστιῶν τύχη.
Ἐλθὼν. (Μένανδρος).

"Αρθ. 416. Ἐν τοῖς συμ-
ποσίοις μὴ πίνειν ἄκρατον.

"Αρθ. 416. Δὲν συγχω-
ρεῖται νὰ πίνουν ἄκρατον
οἶνον εἰς τὰ συμπόσια.

= Ὁ νόμος οὗτος ἦτο τοῦ Ἀμφικτύονος βασιλέως τῶν
Ἀθηνῶν· ὁ δὲ Σόλων τὸν ἐπεκύρωσεν διὰ νὰ ἐμποδίσῃ τὰ ἐκ
τῆς μέθης προερχόμενα ἄτοπα.

(*) Αἱ. Κομψόν γε τοῦτ' ἐστὶ παρ' ὑμῖν, ὦ Σόλων

Ἐν ταῖς Ἀθήναις, δεξιῶς θ' εὐρημένον.

ΣΟΛ. Τὸ ποῖον; Αἱ. Ἐν τοῖς συμποσίοις ἵν' οὐ πίνετε

Ἀκρατον. Σολ. οὐ γὰρ ῥάδιον· πωλοῦσι γὰρ

Ἐν ταῖς ἀμάξαις εὐθέως κεκραμένον.

(Ἀλεξίς παρ' Ἀθηναίῳ).

"Αρθ. 417. Προσφέρεσθαι
μετὰ τὰ σῖτα ἄκρατον μόνον
ὅσον γεύσασθαι, τὸ ἀγαθοῦ
Δαίμονος.

"Αρθ. 417. Μετὰ τὸ τέ-
λος τοῦ συμποσίου συγχωρεῖ-
ται νὰ πίνουν ἄκρατον οἶνον·
ἀλλὰ τόσον μόνον ὅσον νὰ τὸν
γευθοῦν πρὸς τιμὴν τοῦ ἀγα-
θοῦ Δαίμονος.

= Ἀγαθὸς Δαίμων ἦτον ὁ θεὸς Βάχχος.

(*) Καὶ θεσμὸν ἔθετο Ἀμφικτύων προσφέρεσθαι μετὰ τὰ
σῖτα ἄκρατον μόνον ὅσον γεύσασθαι, [δειγμα τῆς] δυνάμεως
τοῦ ἀγαθοῦ θεοῦ· τὸ δὲ λοιπὸν ἤδη κεκραμένον ὁπόσον ἕκαστος
βούλεται· προσεπιλέγειν δὲ τούτῳ, τὸ τοῦ Δίος σωτῆρος ὄνο-
μα· καὶ μνήμης ἕνεκα τῶν πινόντων, ὅτι οὕτω πίνοντες ἀσφα-
λῶς σωθήσονται. (Ἀθήναιος βιβλ. 5'.)

"Αρθ. 418. Τοὺς Ἀρεο-
παγίτας κολάζειν τοὺς ἀσώ-
τους.

"Αρθ. 418. Οἱ Ἀρεοπα-
γῖται ὀφείλουν νὰ τιμωροῦν
τοὺς ἀσώτους.

= Ὅταν τις κακοεξόδευε τὴν περιουσίαν του εἰς συμπό-
σια κτλ, ἐτιμωρεῖτο ἀπὸ τὸν Ἀρειον Πάγον.

(*) "Οτι δὲ τοὺς ἀσώτους τὸ παλαιὸν ἀνεκαλοῦντο οἱ Ἀρεο-
παῖται, καὶ ἐκόλαζον, ἱστόρησε Φανόδημος καὶ Φιλόχορος,
ἄλλοι τε πλείους. (Ἀθήναιος Βιβλ. Δ'.)

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ'.

ΠΕΡΙ ΜΕΤΑΛΛΙΚΩΝ ΑΓΩΓΩΝ

Ἀρθ. 419. Ἐάν τις ἐξείρ-
γη τινὰ τῆς ἐργασίας τῶν
μετάλλων, ἂν ὑφάψῃ τις, ἂν
ὅπλα ἐπιφέρῃ, ἂν ἐπικατατέ-
μνη τῶν μέτρων ἐκτὸς, με-
ταλλικὰς δίκας εἶναι.

Ἀρθ. 419. Ὅστις ἐμπο-
δίῃ τινὰ τῆς ἐργασίας τῶν
μετάλλων, ὅστις βάλῃ πῦρ
ὑποκάτω, ὅστις ἐπάρῃ τὰ
ἐργαλεῖα τοῦ ἄλλου, ὅστις
καλλιεργήσῃ περισσότερον
παρ' ὅ,τι τοῦ ἀνήκει, τιμω-
ρεῖται κατὰ τὰς περὶ μετάλ-
λων δίκας.

= Μεταλλεῖα ὑπῆρχον ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῶν Ἀθηνῶν. Τὸ
ἐτήσιόν των εἰσόδημα ἀνέβη εἰς τὴν ἐποχὴν τοῦ Θεμιστοκλέ-
ους μέχρι τεσσαράκοντα ταλάντων, κατὰ προτροπὴν τοῦ ὁποί-
ου ἀφιερώθησαν τὰ εἰσοδήματα ταῦτα πρὸς κατασκευὴν στό-
λου. Ὑπῆρχον δὲ καὶ νόμοι ἰδιαίτεροι περὶ αὐτῶν ὀνομαζόμε-
νοι μεταλλικοὶ νόμοι. Ὅστις λοιπὸν παρέβαινέ τι ἐκ τῶν δια-
τάξεων αὐτῶν ἐτιμωρεῖτο. Ἡ ἐργασία τούτων ἐδίδετο εἰς
μίσθωσιν παρὰ τοῦ δημοσίου.

(*) Ἀγράφου μετάλλου δίκη. Οἱ τὰ ἀργύρια μέταλλα ἐρ-
γαζόμενοι, ὅπου βούλονται καινοῦ ἔργου ἄρξασθαι, φανερόν
ἐποιοῦντο τοῖς ἐπ' ἐκείνοις τεταγμένοις ὑπὸ τοῦ δήμου, καὶ
ἀπεγράφοντο τοῦ τελεῖν ἔνεκα τῷ δήμῳ εἰκοστὴν τετάρτην
τοῦ καινοῦ μετάλλου. Εἴ τις οὖν ἐδόκει λάθρα ἐργάζεσθαι μέ-
ταλλον, τὸν μὴ ἀπογραφάμενον ἐξῆν τῷ βουλομένῳ γράφεσθαι
καὶ ἐλέγχειν. (Σουΐδας)-

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ'.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΙΣΑΓΓΕΛΙΑΣ (1).

"Αρθ. 420. Τιμοκράτης
εἶπεν. Ὅποσοι Ἀθηναίων
κατ' Εἰσαγγελίαν ἐκ τῆς
Βουλῆς, ἢ νῦν εἰσὶν ἐν τῷ δε-
σμωτηρίῳ, ἢ τὸ λοιπὸν κα-
τατεθῶσι, καὶ μὴ παραδοθῇ
ἢ κατάγνωσις αὐτῶν τοῖς
Θεσμοθέταις ὑπὸ τοῦ γραμ-
ματέως τοῦ κατὰ πρυτανεί-
αν, κατὰ τὸν Εἰσαγγελτικὸν
νόμον, δεδόχθαι τοῖς Θεσμο-
θέταις εἰσάγειν τοὺς ἑνδεκα
εἰς τὸ δικαστήριον ἐντὸς τρι-
άκονθ' ἡμερῶν, ἀφ' ἧς ἂν
παραλάβωσιν εἰ μὴ τι δη-
μοσία κωλύσῃ, εἰ μὴ δὲ μὴ,
ὅταν πρῶτον οἶόν τ' ᾖ. Κατη-
γορεῖν δὲ Ἀθηναίων τὸν βου-
λόμενον οἷς ἔξεστιν. Ἐὰν δ'
ἀλῶ, τιμάτω ἢ Ἡλιαία περὶ
αὐτῶν, ὅ,τι ἂν δοκῇ ἄξιός
εἶναι παθεῖν ἢ ἀποτίσαι.
Ἐὰν δὲ ἀργυρίου τιμηθῇ, δε-
δέσθω τέως, ἕως ἂν ἐκτίσῃ,
ὅ,τι ἂν αὐτοῦ καταγνωσθῇ.

"Αρθ. 420. Ὁ Τιμοκρά-
της εἶπεν. Ὅσοι τῶν Ἀθη-
ναίων κατεδικάσθησαν παρὰ
τῆς Βουλῆς καὶ εὐρίσκονται
ἤδη εἰς τὴν φυλακὴν, ἢ μέλ-
λουν νὰ φυλακισθῶσιν ἀκο-
λούθως χωρὶς νὰ φερθῶσι
πρότερον ἐνώπιον τῶν Θεσμο-
θετῶν διὰ τοῦ Γραμματέως
τῆς Πρυτανείας κατὰ τὸν νό-
μον, οἱ Θεσμοθέται ὀφείλουν
νὰ ἐνάξουν τοὺς ἑνδεκα εἰς τὸ
δικαστήριον ἐντὸς τριάκοντα
ἡμερῶν ἀφ' ἧς ἐξεδόθη ἡ κα-
ταδικαστικὴ ἀπόφασις, εἰ μὴ
δὲν ἐμποδίζωνται ἀπὸ τινος
δημόσιον ὑπηρεσίαν· εἰς τὸ
ἐναντίον ὅσον τὸ δυνατόν
ταχύτερα, καὶ θέλουν κατη-
γορεῖσθαι ἀπὸ τὸν θέλοντα
πολίτην. Ἀποδεικνυόμενοι δ'
ἐνοχοὶ θέλουν καταδικάζεσθαι
ἀπὸ τὸ δικαστήριον εἰς σω-
ματικὴν ἢ χρηματικὴν ποι-
νήν. Καταδικαζόμενοι δὲ εἰς
χρηματικὴν, θέλουν φυλακί-
ζεσθαι ἕως οὔ πληρώσωσι τὸ
ἀποφασισθὲν πρόστιμον.

Σ. τοῦ Μ. Αἱ Βουλαιὶ τῶν νεωτέρων Συνταγματικῶν ἐθνῶν, (ὡς ἡ Βουλὴ τῶν ὁμοτίμων τῆς Γαλλίας) ἔχουν τὴν αὐτὴν ἀρμοδιότητα τοῦ δικάζειν ὅλα τὰ θέτοντα εἰς κίνδυνον τὴν πολιτείαν ἐγκλήματα, ἀλλὰ συμμόρφως μὲ τοὺς ὑπάρχοντας νόμους, καθὼς καὶ πᾶν ὅ,τι ἀφορᾷ τὴν προσβολὴν τῶν μελῶν τῶν συγκροτούντων τὸ σῶμα τῆς Βουλῆς ταύτης.

= Ἡ βουλὴ ἐδίκαζε διὰ τῆς ἀγωγῆς ὀνομαζομένης Εἰσαγγελία. Ὅλα τὰ πολιτικὰ ἐγκλήματα, τὰ ὅποια ἔθετον εἰς κίνδυνον τὴν πολιτείαν, (Crimes contre l' état) καὶ περὶ τοῦ ὁποίου νόμος γραπτὸς δὲν ὑπῆρχε. Ἀλλὰ πρὶν εἰσαχθῶσιν εἰς τὴν βουλήν, ὅφειλον νὰ καθυποβληθῶσι πρότερον ὑπὸ ἀνάκρισιν παρὰ τῶν Θεσμοθετῶν· ἄλλως ἐάν τις ἐφυλακίζετο ἄνευ αὐτῆς τῆς διατυπώσεως, οἱ ἑνδεκα, ἤγουν οἱ δεσμοφύλακες εἰσήγοντο εἰς δίκην παρὰ τῶν Θεσμοθετῶν καὶ καταδικαζόμενοι ἐτιμωροῦντο μὲ φυλάκισιν ἢ πρόστιμον.

(1) Εἰσαγγελία, ἐμφανισμὸς, μήνυσις· ἔστι δὲ ἡ εἰσαγγελία δημοσίου δίκης ὄνομα. Εἰσαγγελία δὲ καὶ γραφὴ διαφέρει. Εἰσαγγελία μὲν γὰρ ἐπὶ τῶν μεγάλων καὶ δημοσίων ἀδικημάτων γίνεται· γραφὴ δὲ καὶ ἐπὶ τῶν μικρῶν. (Δημοσθένης).

(*) Ἡ δὲ Εἰσαγγελία, τέτακται ἐπὶ τῶν ἀγράφων δημοσίων ἀδικημάτων, κατὰ τὸν νόμον τὸν Εἰσαγγελτικόν· ἀμφοτέρως γὰρ λέγουσιν ὡς περὶ ὧν οὐκ εἰσὶν νόμοι· εἰ δ' ἀδικῶν τις ἀλίσκεται, ἢ ἄρχων, ἢ ῥήτωρ, εἰς τὴν βουλήν εἰσαγγελία δίδοται κατ' αὐτοῦ· καὶ μέτρια μὲν ἀδικεῖν δοκῇ, ἡ βουλὴ ποιεῖται ζημίας ἐπιβολὴν· ἂν δὲ μείζω, παραδίδωσι δικαστηρίῳ· τὸ δὲ τίμημα, ὅ,τι χρὴ παθεῖν ἢ ἀποτίσαι. Ἐγίγνοντο δὲ καὶ εἰσαγγελίαι κατὰ τῶν καταλυόντων τὸν δῆμον ῥητόρων, ἢ μὴ τὰ ἄριστα τῷ δήμῳ λεγόντων, ἢ πρὸς τοὺς πολεμίους ἄνευ τοῦ πεμφθῆναι ἀπελθόντων, ἢ προδόντων φρούριον, ἢ στρατιάν, ἢ ναῦς, ὡς Θεόφραστος ἐν τῷ περὶ νόμων. Ὅτι δὲ ὁ εἰσαγγείλας καὶ οὐχ ἐλὼν ἄζήμιος ἦν Ὑπερίδης ἐν τῷ περὶ Λυκόφρονος φησί. Καί τοι γε Θεόφραστος, τοὺς μὲν ἄλλας γραφὰς γραψαμένους, χιλίας τ' ὀφλισκάνειν, εἰ τοῦ πέμπτου τῶν ψήφων μὴ καταλάβοιεν, καὶ προσατιμοῦσθαι, τοὺς δὲ εἰσαγγέλλοντας μὴ ἀτιμοῦσθαι μὲν, ὅφλειν δὲ τὰς χιλίας. Ἔοικε δὲ τοῦτο διὰ τοὺς ῥαδίως εἰσαγγέλλοντας ὕστερον προσγεγράφθαι· χίλιοι δὲ κατὰ μὲν τὸν Σόλωνα τὰς Εἰσαγγελίας ἔκρινον, κατὰ δὲ τὸν Φαληρέα, καὶ πρὸς πεντακόσιοι. (Πολυδ. βιβλ. Η'.)

ΒΙΒΛΙΟΝ ΕΒΔΟΜΟΝ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

ΠΕΡΙ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ.

Ἄρθ. 421: Τοὺς Ἀθηναίους μέχρι τετταράκοντα ἐτῶν στρατεύεσθαι, ἀρξάμενους ἀπὸ ὀκτωκαίδεκα, καὶ μέχρι μὲν τοι εἴκοσι παῖδας ὄντας τέως περιπολεῖν τὰ περὶ τὴν πόλιν φρούρια· εἰς ὑπερρορίους δὲ πολέμους ἀπὸ εἴκοσιν.

Ἄρθ. 421. Οἱ Ἀθηναῖοι ὀφείλουν νὰ ὑπηρετῶσι στρατιωτικῶς ἀρχόμενοι ἀπὸ τὸ δέκατον ὀγδοὺν ἔτος τῆς ἡλικίας των μέχρι τοῦ τεσσαρακοστοῦ· ἀλλ' ἀπὸ τὸ δέκατον ὀγδοὺν ἔτος μέχρι τοῦ εἴκοστοῦ θέλουν φυλάττει τὴν πόλιν καὶ τὰ φρούρια· ἀπὸ δὲ τοῦ εἴκοστοῦ εἰς τοὺς ἐκτὸς τῆς Ἀττικῆς πολέμους.

Σ. τοῦ Μ. Καὶ κατὰ τὰς νεωτέρας νομοθεσίας ὅλοι οἱ πολῖται ὀφείλουν νὰ ὑπηρετῶσι στρατιωτικῶς τὴν πατρίδα των.

Εὐχῆς ἄξιον ἤθελεν εἶσθαι ἐὰν ὁ νόμος οὗτος ἐμβαινῃ καθ' ὁλοκληρίαν σήμερον εἰς ἐνέργειαν καὶ παρ' ἡμῖν.

== Ἡ στρατιωτικὴ ὑπηρεσία ἦτον ὥς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐμπιστευμένη εἰς τοὺς πολίτας ἀρχομένους ἀπὸ τὸ δέκατον ἕκτον ἔτος τῆς ἡλικίας των μέχρι τοῦ τεσσαρακοστοῦ, καὶ οἵτινες ὑπηρετοῦν ἀμισθὶ μέχρι τῆς ἐποχῆς τοῦ Περικλέους.

(*) Περίπολοι ἔφηβοι περιήεσαν τὴν χώραν περιφυλάττοντες, ὥσπερ ἤδη μελετῶντες τὰ στρατιωτικά, καὶ εἰς μὲν τοὺς ἐφήβους εἰσήεσαν ὀκτωκαίδεκα ἔτη γινόμενοι, δύο δὲ εἰς περιπόλους ἠριθμοῦντο. (Πολυδεύκης βιβλ. Η'.)

(*) Ἐκ παίδων μὲν γὰρ ἀπαλλαγείς, περίπολος τῆς χώρας ταύτης ἐγενόμην δύο ἔτη· πρώτην δ' ἐξελθὼν στρατεῖαν τὴν

ἐν τοῖς μέρεσι καλουμένην, οὕτως ἡγωνισάμενην, ὥστε ὑπὸ τῶν ἡγεμόνων ἐπαινεῖσθαι· καὶ τὰς ἄλλας τὰς ἐκ διαδοχῆς ἐξόδους τὰς ἐν τοῖς ἐπωνύμοις καὶ τοῖς μέρεσιν ἐξῆλθον. (Αἴσχ. περὶ παραπρεσβείας.)

Ἄρθ. 422. Ἐάν τις ἀδοκίμαστος ἱππεύῃ ἀτιμον εἶναι.

Ἄρθ. 422. Ὅστις καταταχθῇ εἰς τὸ ἱππικὸν ἄνευ προηγουμένης ἐξετάσεως, τιμωρεῖται μὲ ποινὴν τῆς ἀτιμίας.

= Πρὶν καταταχθῶσιν εἰς τὰ στρατιωτικὰ τάγματα οἱ νέοι ἐπρογυμνάζοντο ἀρχήτερα ἀπὸ τοὺς γέροντας. Δὲν ἡδύνατο νὰ καταταχθῇ τις εἰς τὸ ἱππικὸν ἄνευ προηγουμένης ἐξετάσεως ἀπὸ τὸν ἱππαρχον (ἀρχηγὸν τοῦ ἱππικοῦ) ἐπὶ παρουσίᾳ τῆς Βουλῆς τῶν Πεντακοσίων καὶ τῶν Φυλάρχων. Τὸ ἱππικὸν κατ' ἀρχὰς ἦτο πολὺ μικρὸν εἰς τὰς Ἀθήνας· δὲν ἐσύγκειτο παρὰ ἀπὸ μίαν μόνην τάξιν ἀνθρώπων πλουσίων δυνάμενων νὰ τρέφωσιν ἵππον, ἀλλ' ἔπειτα ὁ ἀριθμὸς τοῦ ἡϋξήθη.

(*) Ἐπεὶ δὲ ἡ πόλις, χαλεπὸν ἡγησαμένη ταῦτα πάντα τὸν ἱππαρχον μόνον ὄντα ἀπεργάζεσθαι προσαιρεῖται μὲν αὐτῷ συνέργους Φυλάρχους, προσέταξε δὲ τῇ βουλῇ συνεπιμελεῖσθαι τοῦ ἱππικοῦ. (Ξενοφῶν ἱππαρχικῷ.)

(*) Φημὶ δ' ἐγὼ ταῦτα σὺν θεοῖς καὶ τὸ πᾶν ἱππικὸν ὧ· δ' ἂν πολὺ θᾶσσον ἐκπληρωθῆναι εἰς τοὺς χιλίους ἱππέας, καὶ πολὺ ῥᾶον τοῖς πολίταις εἰ διακοσίους ἱππεῖς ξένους κατασῆσαιντο. Ἐπιτήδειον δὲ ὑπομιμνήσκειν ὅτι καὶ ἡ πόλις ἀνέχεται δαπανῶσα εἰς τὸ ἱππικὸν ἐγγὺς τετταράκοντα τάλαντα τοῦ ἐνιαυτοῦ. (Ξενοφῶν ἱππαρχικῷ.)

Ἄρθ. 423. Τοὺς ἱππέας καθιστάναι τοὺς δυνατωτάτους καὶ χρήμασι καὶ σώμασι.

Ἄρθ. 423. Εἰς τὸ ἱππικὸν θέλουν κατατάττεσθαι οἱ πλουσιώτεροι καὶ δυνατώτεροι κατὰ τὸ σῶμα.

= Ταῦτα ἦσαν τὰ χαρακτηριστικὰ τῶν ἱππέων κατ' ἀρχὰς ἀλλ' ἔπειτα ἐδέχοντο καὶ ξένους.

(*) Ἐν μόνον ἂν τις ἔχοι δεῖξαι τουτονὶ Φαίνιππον πεφίλοτι-
μημένον εἰς ὑμᾶς, ὃ ἄνδρες δικασταί, ὑπότροφος ἀγαθὸς ἐστὶ,
καὶ φιλότιμος, ἅτε νέος, καὶ πλούσιος καὶ ἰσχυρὸς ὢν. (Δημο-
σθένης.)

Ἄρθ. 424. Ἡ τῶν ἱππέ-
ων ὄπλισις.

Ἄρθ. 424. Οἱ ἱππεῖς ὀ-
φείλουν νὰ ᾔναι ἐφωδιασμένοι
μὲ τὰ ἀναγκαῖα ὄπλα.

= Οἱ ἱππεῖς ὀπλίζοντο ἐξ ἰδίων τῶν μὲ τὰ ἀκόλουθα ὄπλα.

(*) Τοῖς ἱππεῦσι μάχαιρα μὲν ἐκ δεξιῶν μακρὰ καὶ κόντος ἐπιμήκης ἐν χειρὶ· θυρεὸς δὲ παρὰ πλευρὰν ἵππου πλάγιος· καὶ κατὰ γωρυτοῦ παρήρτηνται τρεῖς ἢ πλείους ἄκοντες, πλατεῖς μὲν αἰχμᾶς, οὐκ ἀποδέοντες δὲ δοράτων μέγεθος· κράνη δὲ καὶ θώρακες, ὁμοίως τοῖς πεζοῖς, ἅπασιν. (Ἰώσηπος ἀλώσ. Γ, γ').

Ἄρθ. 425. Τοὺς νέους
μηκέτι ἀβροδιαίτους εἶναι,
μηδὲ κομᾶν.

Ἄρθ. 425. Οἱ στρατιῶ-
ται δὲν δύνανται νὰ διάγουν
βίον τρυφηλὸν καὶ ν' ἀφίνουν
κόμην μακράν.

= Οἱ στρατιῶται ὤφειλον νὰ διάγουν βίον σκληρὸν καὶ σώφρονα. Δὲν ἦτον εἰς αὐτοὺς συγχωρημένον οὔτε τὰ μαλλία τῶν ν' ἀφίνουν νὰ γίνωνται μακρά. Ἀλλ' ὅταν ὁμῶς ᾔσαν εἰς στρατόπεδον ἐκτὸς τῆς πόλεως ὁ βίος τῶν ἦτον ὀλίγον διαφο-
ρετικὸς. Πρὸς διάκρισιν τοῦ πεζικοῦ οἱ ἱππεῖς ἐνδύνοντο λαμ-
πρῶς καὶ εἶχον τὴν ἄδειαν ν' ἀφίνουν καὶ κόμην μακράν.

(*) Ποτὲ δὲ καὶ τοῖς νέοις τὰ σκληρότατα τῆς ἀγωγῆς ἐπανιέντες, οὐκ ἐκώλυον καλλωπίζεσθαι περὶ κόμην, καὶ κόσμον ὄπλων καὶ ἱματίων· διὸ κομῶντες, εὐθύς ἐκ τῆς τῶν ἐφήβων ἡλικίας μάλιστα περὶ τοὺς κινδύνους ἐθεράπευον τὴν κόμην, λιπαράν τε φαίνεσθαι καὶ διακεκριμένην. (Πλούταρχος εἰς Λυκούργον).

"Αρθ. 426. Μὴ θεῖναι τὰ ὅπλα ἐνέχυρα.

"Αρθ. 426. Οἱ στρατιῶται δὲν δύνανται νὰ βάλλουν τὰ ὅπλα των εἰς ἐνέχυρον.

Σ. τοῦ Μ. Καὶ κατὰ τὰς νεωτέρας νομοθεσίας οἱ στρατιῶται οἵτινες δίδουν τὰ ὅπλα των εἰς ἐνέχυρον τιμωροῦνται.

= Ἦτον ἐναντίον τῆς ἀξιοπρεπείας τοῦ στρατιώτου νὰ βάλλῃ τὰ ὅπλα του εἰς ἐνέχυρον. Τοῦτο ἐχαρακτήριζεν ἄνθρωπον ἄσωτον καὶ τρυφηλόν, καὶ διὰ τοῦτο ἐτιμωρεῖτο.

"Εκαστος στρατιώτης ἐλάμβανε διὰ μισθὸν δέκα δραχμὰς κατὰ μῆνα ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Περικλέους.

(*) Φαίνεται δὲ καὶ ἀπηγορευμένον εἶναι, μὴ θεῖναι τὰ ὅπλα ἐνέχυρα· λέγει οὖν ὅτι αὕτη (ἡ πενία) τῇ ἑαυτῆς βίᾳ ἀναγκάζει καὶ τοὺς νόμους παραβαίνειν τοὺς θεσπίσαντας, ὅπλα ἐνέχυρα μὴ τιθέναι. ('Αριστ. πλοῦτος).

(*) Ἴνα δέκα ἑκαστος τοῦ μηνὸς ὁ στρατιώτης δραχμὰς σιτηρέσιον λαμβάνῃ. (Δημοσθ. κατὰ Φιλίπ. Α΄.)

"Αρθ. 427. Στρατείαν μὴ ἐξάγειν πρὸ τῆς τοῦ μηνὸς ἐβδόμης.

"Αρθ. 427. Τὸ στράτευμα δὲν θέλει κινεῖ διὰ πόλεμον πρὶν τῆς ἐβδόμης τοῦ μηνός.

= Ἐὰν κατὰ περίστασιν ἐμέλλαν νὰ ἐκστρατεύσωσι κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ μηνός, ἐπερίμενον τὴν ἐβδόμην, διότι ἦτο πρόληψις καὶ ἐθεωρεῖτο ὡς κακὸς οἰωνὸς νὰ ἐκστρατεύῃ τις πρότερον.

(*) Ἀπείρητο Ἀθήνησιν στρατείαν ἐξάγειν πρὸ τῆς τοῦ μηνός ἐβδόμης. ('ΗΣύχιος).

"Αρθ. 428. Ἄρνα προβάλλειν τοὺς πόλεμον αἴρειν βουλομένους.

"Αρθ. 428. Ὁ πόλεμος θεωρεῖται κηρυγμένος ὅταν ἀφίνουν πρόβατον εἰς τὰ ἐχθρικά σύνορα.

= Ἀφοῦ ὁ κήρυξ ἐκήρυττε τὸν πόλεμον, ἄφινε καὶ ἐπήγχιεν ἐν πρόβατον εἰς τὰ ἐχθρικά σύνορα ὡς σημεῖον ὅτι ὁ

τόπος τῶν ἐχθρῶν θέλει λεηλατηθῇ καὶ γίνεαι ἄξιος διὰ κατοικίαν προβάτων. (Μηλόβοτος).

(*) Ἄρνα προβάλλει ἐπὶ τῶν πολεμεῖν αἵρουμένων· οἱ γὰρ πόλεμον αἵρειν βουλόμενοι, κήρυκα ἔπεμπον ἄρνα ἐπιφερόμενον, ὃν ἡφίει ἔνδον, ἐνδεικνύμενοι, μηλόβοτον αὐτῶν τὴν οὐσίαν ἔσεσθαι καὶ τὴν πόλιν. (Διογενιανὸς ἐν παροιμίαις).

Ἄρθ. 429. Τὸν πολέμαρχον ἔχειν κέρας τὸ δεξιόν.	Ἄρθ. 429. Ὁ πολέμαρχος διευθύνει τὴν δεξιὰν πτέρυγα.
--	---

= Πολέμαρχος ἦτον ὁ ἀντιστράτηγος διωρισμένος παρὰ τοῦ στρατηγοῦ διὰ νὰ τὸν ἀντικατασταίῃ ἐν καιρῷ ἀνάγκης.

(*) Τοῦ μὲν δεξιοῦ κέρως ἡγεῖτο ὁ Πολέμαρχος Καλλίμαχος· ὁ γὰρ νόμος εἶχεν οὕτω τοῖσι Ἀθηναίοισι τὸν Πολέμαρχον ἔχειν κέρας τὸ δεξιόν. (Ἡρόδοτος Ἐρατῷ).

(*) Τὸ παλαιὸν γὰρ Ἀθηναῖοι ὁμόψηφον τὸν Πολέμαρχον ἐποιεῦντο τοῖσι Στρατηγοῖσι. (Ἡροδότου Ἐρατῷ).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

ΠΕΡΙ ΕΞΑΙΡΕΣΕΩΝ ΤΗΣ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ.

Ἄρθ. 430. Ἀτέλειαν εἶναι τῆς στρατείας τοῖς τέλοσ πριαμένοις.	Ἄρθ. 430. Οἱ ἀγορασταὶ τῶν δημοσίων προσόδων ἐξαιροῦνται τῆς στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας.
--	---

= Οἱ ἀγορασταὶ τῶν δημοσίων προσόδων ἐξαιροῦντο, διὰ νὰ δύνανται νὰ πληρόνουν ἐν καιρῷ ἐκάστης Πρυτανείας τὰ χρέη των.

(*) Ἐωνημένος τὴν πεντηκοστὴν τοῦ σίτου ἐν εἰρήνῃ, καὶ θεὸν αὐτὸν καταβάλλειν τὰς καταβολὰς εἰς τὸ βουλευτήριον.

κατὰ Πρυτανείαν, καὶ οὐσης αὐτῷ ἀτελείας ἐκ τῶν νόμων, οὐκ ἐξελθὼν ἐκείνην τὴν στρατείαν. (Δημος. κατὰ Νεαίρας).

Ἄρθ. 431. Τοὺς τῷ Διονύσῳ χορεύοντας μὴ στρατεύεσθαι.	Ἄρθ. 431. Οἱ χορευταὶ τῶν Διονυσίων ἐξαιροῦνται τῆς στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας.
--	--

= Διονύσια, ἑορτὴ πρὸς τιμὴν τοῦ Βάκχου. Ἦσαν διαφορῶν εἰδῶν καὶ ἑωρτάζοντο κατὰ διαφόρους ἐποχάς.

(*) Ὅσα μὲν οὖν ἦ τοὺς χορευτάς, ἐναντιούμενος ἡμῖν, μὴ ἀφελθῆναι τῆς στρατείας ἠνώχλησεν. (Δημος. κατὰ Μειδίου).

(*) Ἔθος ἦν τοὺς τῷ Διονύσῳ χορεύοντας μὴ στρατεύεσθαι τοῦτον τὸν χρόνον. (Οὐλπιανός.)

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

ΠΕΡΙ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΩΝ ΠΟΙΝΩΝ ΚΑΙ ΒΡΑΒΕΙΩΝ.

Ἄρθ. 432. Πλεονεκτεῖν μὲν ποιεῖν τοὺς εὐτάκτους, μειονεκτεῖν δ' ἐν πᾶσι τοὺς ἀτακτοῦντας.	Ἄρθ. 432. Οἱ διακριθέντες ἐν καιρῷ πολέμου διὰ τῶν ἀνδραγαθιῶν τῶν θέλουν προβιάζεσθαι· οἱ δὲ τούναντίον θέλουν ὑποβιάζεσθαι.
--	--

Σ. τοῦ Μ. Καὶ κατὰ τὰς νεωτέρας νομοθεσίας οἱ ἐν πολέμῳ ἀριστεύοντες βραβεύονται καὶ προβιάζονται.

= Ὁ Ἱππαρχος ὤφειλε νὰ κρατῇ σημείωσιν ὅλων τῶν διατρεχόντων μεταξὺ τῶν στρατιωτῶν ἐν καιρῷ πολέμου.

(*) Εἷς γε μὴν τὸ εὐπαθεῖς εἶναι τοὺς ἀρχομένους, μέγα μὲν καὶ τῷ λόγῳ διδάσκειν ὅσα ἀγαθὰ ἂν ἦν τῷ πειθαρχεῖν, μέγα δὲ καὶ τῷ ἔργῳ κατὰ τὸν νόμον πλεονεκτεῖν μὴ ποιεῖν τοὺς εὐτάκτους, μειονεκτεῖν δ' ἐν πᾶσι τοὺς ἀτακτοῦντας. (Ξενοφῶν ἱππαρχικῷ).

(*) Ἰππαρχοὶ ἐν πίναξιν τὰ ὀνόματα τῶν ἀτακτούντων γράφοντες παρεσημειοῦντο. (Ἡσύχιος).

Ἄρθ. 433. Τὸν ἀστράτευτον, καὶ τὸν δειλὸν, καὶ τὸν λιπόντα τὴν τάξιν ἀπέχεσθαι ἀγορᾶς, μήτε στεφανοῦσθαι εἰς τὰ ἱερά τὰ δημοτελῆ· ἐὰν δέ τις ταῦτα ποιῇ, εἰσιὼν ὅπῃ μὴ χρή, δησάντων αὐτὸν οἱ ἑνδεκα, καὶ εἰσαγόντων αὐτὸν εἰς τὴν Ἡλιαίαν· κατηγορεῖτω δὲ ὁ βουλόμενος οἷς ἐξεστίν. Ἐὰν δ' ἄλλῳ, τιμᾶτω ἢ Ἡλιαία, ὅ,τι χρή παθεῖν αὐτὸν ἢ ἀποτίσαι. Ἐὰν δὲ ἀργυρίου τιμηθῇ, δεδέσθω ἕως ἂν ἐκτίσῃ.

Ἄρθ. 433. Ὁ ἀρνούμενος νὰ ὑπηρετήσῃ στρατιωτικῶς, ὁ δειλὸς, καὶ ὁ λειποτάκτης δὲν δύναται νὰ παρυσιασθῇ εἰς τὴν ἀγορὰν, οὔτε νὰ λάβῃ στέφανον, ἀλλ' οὔτε νὰ εἰσέλθῃ εἰς τοὺς δημοσίους ναοὺς. Ὅστις παρῇ τὸν νόμον τοῦτον εἰσερχόμενος ὅπου εἶναι ἀπηγορευμένον, οἱ ἑνδεκα θέλουν τὸν φυλακίζει, καὶ τὸν εἰσάγει ἔπειτα εἰς τὸ δικαστήριον· ὅστις τῶν πολιτῶν θέλει, δύναται νὰ τὸν κατηγορήσῃ. Ἐὰν δὲ καταδικασθῇ, τὸ δικαστήριον θέλει τοῦ ἐφαρμόζει σωματικὴν ἢ χρηματικὴν ποινὴν. Ἐὰν δὲ καταδικασθῇ εἰς πρόστιμον, θέλει φυλακίζεσθαι ἕως οὔ τοῦ πληρώσῃ.

Σ. τοῦ Μ. Καὶ κατὰ τὰς νεωτέρας νομοθεσίας τιμωρεῖται ἐκεῖνος ὅστις ἀρνεῖται νὰ ὑπηρετήσῃ τὴν πατρίδα του στρατιωτικῶς ἀφοῦ πέσῃ ὁ κληρὸς του.

= Καθὼς ἐβραβεύοντο οἱ εἰς τὸν πόλεμον ἀριστεύοντες, οὕτως ἐτιμωροῦντο καὶ οἱ ἀμελεῖς, οἱ δειλοὶ, καὶ οἱ λειποτάκται.

(*) Ὁ γὰρ Σόλων ὁ παλαιὸς νομοθέτης ἐν τοῖς αὐτοῖς ἐπιτιμίοις ᾤετο δεῖν ἐνέχεσθαι τὸν ἀστράτευτον, καὶ τὸν λελοιπό-

τα τὴν τάξιν, καὶ τὸν δειλὸν ὁμοίως (Αἰσχ. κατὰ Κτησιφῶντ. καὶ Δημοσθ. κατὰ Τιμοκράτους).

"Αρθ. 434. Τὸν τὰ ὅπλα ἀποβεβληκότα ἄτιμον εἶναι. | "Αρθ. 434. Ὅστις ρίψη τὰ ὅπλα τοῦ κηρύττεται ἄτιμος.

= Τὸ ρίπτειν τὰ ὅπλα ἐθεωρεῖτο σημεῖον ἀνανδρίας, καὶ ὁ τοιοῦτος ἐτιμωρεῖτο μὲ τὴν ποινὴν τῆς ἀτιμίας.

(*) Λυσίθεος Θεόμνηστον εἰσήγγειλε τὰ ὅπλα ἀποβεβληκότα, οὐκ ἐξὸν αὐτῷ δημηγορεῖν. (Λυσίας κατὰ Θεομνήστου α.)

"Αρθ. 435. Τοῦ λειποναυτίου καὶ ἀναυμαχίου τὴν ζημίαν εἶναι ἀτιμίαν. | "Αρθ. 435. Ὅστις ἀρνεῖται νὰ καταταχθῇ εἰς τὴν ναυτικὴν ὑπηρεσίαν, καὶ καταταττόμενος λειποτακτῆς, τιμωρεῖται μὲ τὴν ποινὴν τῆς ἀτιμίας.

= Ὅστις ἠρνεῖτο νὰ ὑπηρετήσῃ ὡς ναυτικός, ἢ καταταττόμενος ἐλειποτάκτει ὑπέκειτο εἰς τὰς αὐτὰς ποινὰς, καθὼς καὶ οἱ στρατιῶται τῆς Ξηρᾶς.

(*) Ὡς τοῦ μὴ στρατεύεσθαι, καὶ τοῦ λείπειν τὴν τάξιν, καὶ τοῦ τὰ ὅπλα ἀποβαλεῖν ζημίαι ἦσαν ὠρισμέναι ἐκ τῶν νόμων, οὕτω καὶ τοῦ μὴ ναυμαχῆσαι. Τοῦτο τὸ ὄφλημα ἀναυμαχίου ἐκαλεῖτο, ὡς Ἀνδοκίδης. Οὕτω δὲ δεῖ καὶ αὐτοὺς καὶ τοὺς ἐξ αὐτῶν ἀτίμους εἶναι. (Σουίδας).

"Αρθ. 436. Τοὺς πηρωθέντας ἐν πολέμῳ δημοσίᾳ τρέφεσθαι. | "Αρθ. 436. Οἱ ἐν πολέμῳ βλαφθέντες κατὰ τὸ σῶμα τρέφονται ἀπὸ τὸ δημόσιον.

Σ. τοῦ Μ. Ὅλα τὰ σήμερον εὐνομούμενα ἔθνη ἀκολουθοῦν τὸ παράδειγμα τοῦτο καὶ χορηγοῦν μισθὸν εἰς τοὺς ἀπομάχους.

= Οἱ πληγωθέντες εἰς τὸν πόλεμον ἢ οἱ ἀπόμαχοι ἐλάβανον δύο ὀβολοὺς τὴν ἡμέραν, κατ' ἄλλους δὲ πέντε ἀπὸ τὴν βουλὴν διὰ ζωοτροφίαν τῶν πρὸς εὐγνωμοσύνην ἀφοῦ πρότερον ἐξετάζοντο παρὰ τῆς ιδίας. (*)

(*) Καὶ νόμους αὐτὸς ἐτέρους ἔγραψεν, ὧν ἐστὶ καὶ ὁ τοὺς πηρωθέντας ἐν πολέμῳ, δημοσίᾳ τρέφεσθαι κελεύων· τοῦτο δὲ φησὶν Ἡρακλείδης καὶ πρότερον ἐπὶ Θερσίππῳ πηρωθέντι τοῦ Σόλωνος ψηφισαμένου, μιμήσασθαι τὸν Πεισίστρατον. (Πλουτάρχ. Σόλων).

(*) Ἀδύνατοι, οἱ ἐντὸς τριῶν μηνῶν κεκτημένοι τὸ σῶμα πεπηρωμένον· ἐλάβανον δ' οὗτοι δοκιμασθέντες ὑπὸ τῆς βουλῆς, δύο ὁβολοὺς τῆς ἡμέρας ἐκάστης. (Ἀρποκρατίων).

Ἄρθ. 437. Τοὺς τῶν ἐν τῷ πολέμῳ τελευτησάντων παῖδας τε καὶ γεννήτορας ἐπιμελεῖσθαι, ὅπως ἂν οἱ τούτων μὴ ἀδικῶνται πατέρες τε καὶ μητέρες· τοὺς δὲ παῖδας δημοσίᾳ τρέφεσθαι καὶ παιδεύεσθαι, καὶ πανοπλίᾳ κεκοσμημένους ἐκπέμπεσθαι ἐπὶ τὰ σφέτερ' αὐτῶν καὶ καλεῖσθαι εἰς προεδρίαν.

Ἄρθ. 437. Ἡ πόλις θέλει φροντίζει περὶ τῶν συγγενῶν καὶ τέκνων τῶν εἰς τὰς μάχας πεσόντων διὰ τὰ μὴν ἐξευτελίζωνται καθὸ συγγενεῖς τούτων· τὰ τέκνα τῶν θέλουν τρέφεσθαι καὶ ἐκπαιδεύεσθαι διὰ δαπάνης τοῦ δημοσίου, καὶ ἀφοῦ τὰ ὀπλίσουν μὲ πανοπλίαν θέλουν πέμπει ἕκαστον εἰς τὰ ἴδιά του· εἰς δὲ τὰς δημοσίους πανηγύρεις θέλουν κάθησθαι εἰς τὰ πρῶτα καθίσματα.

Σ. τοῦ Μ. Εἶναι δίκαιον τὰ ὁμολογῇ τις τὴν ἀλήθειαν. Ἡ σημερινὴ κυβέρνησίς μας μ' ὅλα τὰ ἀδύνατα αὐτῆς μέσα ἐξεπλήρωσε κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον τὰ χρέη τῆς πρὸς τοὺς συγγενεῖς τῶν εἰς τὸν ἱερὸν ἀγῶνα πεσόντων.

(*) Ὅτι ταύτῃ ποτὲ τῇ ἡμέρᾳ (Διονυσίοις) μελλόντων, ὥσπερ νυνὶ τῶν Τραγωδῶν γίνεσθαι (ὅτ' εὐνομεῖτο μᾶλλον ἢ πόλις καὶ βελτίοσι προστάταις ἐχρῆτο,) προσελθὼν ὁ κήρυξ, καὶ παραστησάμενος τοὺς ὀρφανούς, ὧν οἱ πατέρες ἦσαν ἐν τῷ πολέμῳ τετελευτηκότες, νεανίσκους πανοπλίᾳ κεκοσμημένους, ἐκήρυττε τὸ κάλλιστοι κήρυγμ, καὶ προτρεπτικώτατον πρὸς

ἀρετήν· ὅτι τοὺς δὲ τοὺς νεανίσκους ὧν οἱ πατέρες ἐτελεύτησαν ἐν τῷ πολέμῳ, ἄνδρες ἀγαθοὶ γενόμενοι, μέχρι μὲν ἥβης ὁ δῆμος ἔτρεφε· νυνὶ δὲ καθοπλίσας τῇδε τῇ πανοπλίᾳ, ἀφίησιν ἀγαθῇ τύχῃ τρέπεσθαι ἐπὶ τὰ ἑαυτῶν, καὶ καλεῖ εἰς προεδρίαν. (Δίσχ. κατὰ Κτησιφῶντος).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'.

ΝΟΜΟΙ ΔΙΑΦΟΡΟΙ.

Ἄρθ. 438. Ἀτιμος ἔστω ὁ ἐν στάσει μηδετέρας μερίδος γενόμενος.

Ἄρθ. 438. Ὅστις ἐν περικτῶσει ἐμφυλίου πολέμου δὲν λάβῃ τὸ ἐν ἡ τὸ ἄλλο μέρος τιμωρεῖται μὲ τὴν ποινὴν τῆς ἀτιμίας.

= Ὁ σκοπὸς τοῦ Σόλωνος εἰς τὸν νόμον τοῦτον ἦτο νὰ ἀναγκάσῃ τοὺς φρονίμους καὶ ἐναρέτους πολίτας εἰς τοιαύτας κρίσεις περιστάσεις νὰ λαμβάνουν μέρος διὰ νὰ δυνήθοῦν νὰ συμβιβάσουν τὰ πράγματα συνδιαλλάττοντες τὰ μαχόμενα μέρη· διότι ἄλλως μένοντες οἱ ἄφρονες καὶ διαφερόμενοι μόνοι ἠδύναντο νὰ κινδυνεύσωσι τὸ σκάφος τῆς πολιτείας. (*)

(*) Βούλεται δὲ ὡς ἔοικε μὴ ἀπαθῶς, μηδ' ἀναισθήτως ἔχειν πρὸς τὸ κοινόν, ἐν ἀσφαλεῖ θέμενον τὰ οἰκεῖα, καὶ τὸ μὴ συναλγεῖν μηδὲ συννοσεῖν τῇ πατρίδι καλλωπιζόμενον· ἀλλ' αὐτόθεν τοῖς τὰ βελτίω καὶ δικαιοτέρα πράττουσι προσθέμενον συγχινδυνεύειν καὶ βοηθεῖν μᾶλλον ἢ περιμένειν ἀκινδύνως τὰ τῶν κραινόντων. (Πλούταρχ. Σόλων).

Ἄρθ. 439. Τὸν ἀπὸ τοῦ ἄστεος ἐν Πειραιεῖ μέιναντα, τοῦτον τεθνάναι.

Ἄρθ. 439. Ὅστις μεταναστεύσῃ ἀπὸ τὴν πόλιν εἰς τὸν Πειραιᾶ τιμωρεῖται μὲ θάνατον.

= Οἱ κάτοικοι τοῦ Πειραιῶς ἦσαν στασιαστικώτεροι ἀπὸ τοὺς τῆς πόλεως, καὶ τὸ πλεῖστον μέρος τῶν ἐπαναστάσεων ἐκινεῖτο σχεδὸν ἀπὸ τὸν Πειραιᾶ. Ὁ δὲ Σόλων φοβούμενος μήπως οἱ δυσαρεστημένοι ἀπὸ τὰς Ἀθήνας καταβοῦν εἰς τὸν Πειραιᾶ καὶ ἐνούμενοι μὲ τοὺς κατοίκους εἰσβάλουν ἔπειτα εἰς τὴν πόλιν καὶ προξενήσουν τὸν ἀφανισμόν της, ἀπηγόρευσε τὴν μετανάστευσιν.

(*) Καὶ Ἀθήνησιν οὐχ ὁμοίως εἰσιν, ἀλλὰ μᾶλλον δημοτικοὶ οἱ τὸν Πειραιᾶ οἰκοῦντες τῶν τὸ ἄστυ. (Ἀριστοτέλης).

(*) Οὐ γὰρ ἔνεκεν ἑνὸς ἀνδρὸς, ἀλλ' ἔνεκεν ἡμῶν τῶν ἐξ ἄστεος καὶ ἐκ Πειραιέως, αἱ συνθῆκαι ἐγένοντο καὶ οἱ ὅρκοι. (Λυσίας ἀπολογ. ἱεροσυλ. ὑπὲρ Καλλίου).

Ἄρθ. 440. Ὅστις ἐν ἄ- στει σιδηροφοροίῃ μηδὲν δέον ἢ ὅπλα ἐξενέγκοι εἰς τὸ δημό- σιον, τιμᾶσθαι.	Ἄρθ. 440. Ὅστις ἄνευ ἀνάγκης ὀπλοφορεῖ ἐντὸς τῆς πόλεως δημοσίως τιμωρεῖται.
---	---

Σ. τοῦ Μ. Ἡ ὀπλοφορία εἶναι ἀπηγορευμένη καὶ κατὰ τὰς νεωτέρας νομοθεσίας μας.

= Κατ' ἀρχὰς ἐσυνείθιζον οἱ Ἀθηναῖοι νὰ ὀπλοφορῶσι παντοῦ, ἀκόμη καὶ εἰς τὰς συνελεύσεις των· ἀλλ' ὁ Σόλων ἀπηγόρευσε τοῦτο διὰ τὰ ἄτοπα τὰ ὅποια ἠδύναντο νὰ συμβῶσι.

(*) Καὶ ξυνήθη τὴν δίαιταν μεθ' ὅπλων ἐποιήσαντο, ὥσπερ οἱ βάρβαροι· ἐν τοῖς πρώτοι δὲ Ἀθηναῖοι τὸν τε σίδηρον κατέθεντο. (Θουκυδίδης Συγγ. Α.)

(*) Ὅρα δ' ἐν τοῖς κατὰ τὸν Ἀχιλλέα, ὅτι τε ὅπλα ἐφόρουν οἱ παλαιοὶ καὶ ἐν ταῖς ἀγοραῖς, καὶ ὅτι οὐκ ἀγαθὸν ἦν ἐν ὅπλους ὄντας βουλεύεσθαι· μικροῦ γὰρ ἂν μέγα συνέβη κακὸν, τοῦ Ἀχιλλέως χρησαμένου τῷ ξίφει διὸ καὶ ἐκωλύθη παρὰ τοῖς ὕστερον ἢ ἀπλῶς ὅπη τύχη ὀπλοφορία διὰ τὰ ἐξ αὐτῆς κακὰ. (Εὐσταθ. παρεκβ. εἰς Ἰλιάδ. Α.)

"Αρθ. 441. Ἐάν τις ἢ πόλιν προδιδῶ ἢ τὰ ἱερὰ κλέπτῃ, κριθέντα ἐν δικαστηρίῳ, ἂν καταγνωσθῇ, μὴ ταφῆναι ἐν τῇ Ἀττικῇ, τὰ δὲ χρήματα αὐτοῦ δημόσια εἶναι.

"Αρθ. 441. Ὁ δικασθεὶς καὶ καταδικασθεὶς ἀπὸ τὸ δικαστήριον ὡς προδότης τῆς πατρίδος τοῦ ἢ ἱερόσυλος δὲν ἐπιτρέπεται νὰ ἐνταφιασθῇ εἰς τὴν Ἀττικὴν, ἢ δὲ περιουσία τοῦ δημεύεται.

(*) Καὶ ψηφίζεται ὁ δῆμος, τὸν μὲν νεκρὸν κρίνειν προδοσίας, καὶ δόξῃ προδότης ὢν ἐν τῇ χώρᾳ μὴ τεθάφθαι, τὰ τε ὅστ' αὐτοῦ ἀγορεύξαι, καὶ ἐξορίσαι ἔξω τῆς Ἀττικῆς, ὅπως ἂν μὴ κέηται ἐν τῇ χώρᾳ μηδὲ τὰ ὅστ' αὐτοῦ τὴν χώραν καὶ τὴν πόλιν προδιδόντος. (Λυκοῦργος κατὰ Λεωκράτους).

"Αρθ. 442. Ἐάν τις φρούριόν τι προὔδωκεν ἢ ναῦν, ἢ στρατόπεδον, θανάτῳ ζημιουῖσθαι.

"Αρθ. 442. Ὅστις προδῶσῃ εἰς τὸν ἐχθρὸν φρούριον, πλοῖον ἢ στρατόπεδον τιμωρεῖται μὲ θάνατον.

Σ. τοῦ Μ. Σύμφωνον μὲ τὰς νεωτέρας νομοθεσίας.

= Δὲν ὑπῆρχε ποινὴ μεγαλητέρα τοῦ θανάτου, ἄλλως ἢ θελον τὴν ἐφαρμόσει.

(*) Εἰ μὲν τις φρούριόν τι προὔδωκε, ἢ ναῦν, ἢ στρατόπεδόν τι, ἐν ᾧ μέρος τι ἐτύγχανε τῶν πολιτῶν ὄν, ταῖς ἐσχάταις ἂν ζημίαις ἐζημιούτο. (Λυσίας ἐν τῷ κατὰ Φίλωνος δοκιμασίᾳ.)

"Αρθ. 443. Τὸν τῆς αὐτοῦ πατρίδος προδότην τῆς Ἀθηναίων χώρας μὴ ἐπιβαίνειν· εἰ δὲ μὴ, τοῖς αὐτοῖς ἔνοχον εἶναι, οἷς περ ἂν τις τῶν φευγόντων ἐξ Ἀρείου Πάγου κατῇ.

"Αρθ. 443. Ὁ προδότης τῆς πατρίδος τοῦ δὲν δύναται νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν Ἀττικὴν· ἄλλως τιμωρεῖται, καθὼς οἱ ἐπανερχόμενοι καταδικασμένοι ὄντες ἀπὸ τὸν Ἀρειὸν Πάγον.

(*) Ἡ τὸ γράψαι Ταυρομένην Ἀθηναῖον εἶναι, τοὺς μὲν αὐτῷ πολίτας καταδουλωσάμενον, τῆς δ' Εὐβοίας ὅλης μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ Καλλίου προδότην Φιλίππῳ γεγεννημένον; ὃν

οὐκ ἔωσιν οἱ νόμοι τῆς Ἀθηναίων χώρας ἐπιβαίνειν, εἰ δὲ μὴ, τοῖς αὐτοῖς ἔνοχον εἶναι κελεύουσιν, οἷς περ ἂν τις τῶν φευγόντων ἐξ Ἀρείου Πάγου κατῆ. (Δείναρχος κατὰ Δημοσθ.).

Ἄρθ. 444. Τοὺς αὐτο-
μολοῦντας θανάτῳ ζημιού-
σθαι.

Ἄρθ. 444. Οἱ αὐτομο-
λοῦντες τιμωροῦνται μὲ θά-
νατον.

Σ. τοῦ Μ. Σύμφωναν μὲ τὰς νεωτέρας νομοθεσίας.

= Αὐτόμολοι ὠνομάζοντο οἱ πρὸς τοὺς ἐχθροὺς μεταβαί-
νοντες στρατιῶται.

(*) Αὐτομόλοις, τοῖς πρὸς τοὺς πολεμίους ἀπελθοῦσι.
(Οὐλπιαν. ἐν τῷ Δημοσθ. κατὰ Τιμοκράτους).

(*) Ἀριστόδημος δὲ καὶ Νεοπτόλεμος ὑποκριταὶ τραγωδί-
ας ἐτύγγανον. Οὗτοι διὰ τὴν οἰκείαν τέχνην ἄδειαν εἶχον ἀ-
πιέναι ὅπου ἂν βούλωνται, ἀλλὰ δὴ καὶ πρὸς πολεμίους.
(Δημοσθ. περὶ παραπρεσβείας).

Ἄρθ. 445. Ἀτιμος ἔστω
καὶ πολέμιος τοῦ δήμου τῶν
Ἀθηναίων, καὶ τῶν συμμά-
χων αὐτὸς καὶ γένος.

Ἄρθ. 445. Τιμωρεῖται
μὲ τὴν ποινὴν τῆς ἀτιμίας
αὐτὸς καὶ ἡ γενεά του, καὶ
θεωρεῖται ἐχθρὸς τοῦ δήμου
τῶν Ἀθηναίων καὶ τῶν συμ-
μάχων καὶ φονεύεται ἀτι-
μωρητί.

= Τὸ τεμάχιον τοῦτο τοῦ νόμου ἐφηρμόζετο εἰς ὅσους
ἤθελον νὰ ἀποκηρύξωσιν ἢ νὰ καταρασθῶσι δημοσίως τόσον
πολίτας, καθὼς καὶ ξένους, προσθέτοντες τὸ ὄνομα τοῦ ἀτόμου
καὶ τὴν πρᾶξιν, καὶ ἔδιδον συγχρόνως τὸ δικαίωμα νὰ φονεύῃ
τις τὸν τοιοῦτον ἀτιμωρητί. (*)

(*) Ἀρθμιος φησὶν ὁ Πυθώνακτος, ὁ Ζελεΐτης ἀτιμος ἔστω,
καὶ πολέμιος τοῦ δήμου τῶν Ἀθηναίων, καὶ τῶν συμμάχων
αὐτὸς καὶ γένος. Ἐκεῖνοι ἐχθρὸν αὐτῶν ἀνέγραψαν καὶ τῶν
συμμάχων, αὐτὸν καὶ γένος, καὶ ἀτίμους εἶναι. Τοῦτο δ' ἐστὶν,
οὐκ ἦν ἂν οὕτωςί τις φήσειεν ἀτιμίαν (τί γὰρ τῷ Ζελεΐτῃ

τοῦτ' ἔμελεν, εἰ τῶν Ἀθήνησι κοινῶν μὴ μεθέξειν ἔμελλεν.)
 Ἄλλ' οὐ τοῦτο λέγει· ἀλλ' ἐν τοῖς φονικοῖς γέγραπται νόμοις,
 ὑπὲρ ὧν ἂν μὴ διδῶ δίκας, φόνου δικάσασθαι· ἀλλ' εὐαγὲς ἦν
 τὸ ἀποκτεῖναι· καὶ ἄτιμος φησὶ τεθνάτω. Τοῦτο δὲ λέγει,
 καθαρὸν τὸν τούτων τινὰ ἀποκτείναντα εἶναι. (Δημοσθένης
 κατὰ Φιλίππου Γ').

Ἄρθ. 446. Τὰ σύμβολα, Ἄρθ. 446. Τὰ ἐπὶ δικα-
 κύρια εἶναι, ἐπειδὴν ἐν τῷ στηρίου ἀναγνωριζόμενα συμ-
 δικαστηρίῳ κυρωθῇ. βόλαια ἔχουν τὸ κῦρὸς των.

Σ. τοῦ Μ. Σύμφωνον καὶ μετὰ τὰς νεωτέρας νομοθεσίας.

= Οἱ Θεσμοθέται ἐκπληροῦσαν καὶ χρῆναι συμβολαιογράφων.
 Ἄλλ' ἐν περιπτώσει καθ' ἣν δὲν ἐγένετο τοῦτο, τὰ ἐνώπιον τοῦ
 δικαστηρίου ἀναγνωριζόμενα καὶ ἐπικυρούμενα παρ' αὐτοῦ
 συμβόλαια εἶχον τὸ κῦρὸς των. (*)

(*) Οἱ Θεσμοθέται τὰ σύμβολα τὰ πρὸς τὰς πόλεις κυροῦ-
 σι. (Πολυδεύκης βιβλ. Η').

(*) Ἔτι περὶ συμβόλων φησὶ πεπομφέναι πρὸς ὑμᾶς τοὺς
 ποιησομένους· ταῦτα δὲ κύρια ἔσεσθαι, οὐκ ἐπειδὴν ἐν τῷ δι-
 καστηρίῳ τῷ παρ' ἡμῶν κυρωθῇ, ὡς ὁ νόμος κελεύει, ἀλλ'
 ἐπειδὴν ὡς ἐκυτὸν ἐπανενεχθῇ. (Δημοσθ. περὶ Ἀλονήσου).

Ἄρθ. 447. Μὴ μνησικα- Ἄρθ. 447. Δὲν συγχω-
 κεῖν, μήτε ἄδικον, μήτε δί- ρεῖται νὰ μνησικακῇ τις ἐ-
 καιον λέγειν. ναντίον τινός, οὔτε νὰ ὁμιλῇ
 περὶ πραγμάτων παρελθόν-
 των καὶ ἀπηγορευμένων.

= Ὁ νόμος οὗτος εἶχεν ἐκδοθῇ μετὰ τὴν κατάλυσιν τῶν
 τριάκοντα τυράννων, ὅποτε ὅλοι οἱ πολῖται παρεδέχθησαν διὰ
 ψηφίσματος τὴν λήθην τῶν παρελθόντων.

(*) Ὅτι μετὰ τὸ κατελθεῖν, τοὺς μετὰ Θρασυβούλου φυλὴν
 καταλαβόντας καὶ νικήσαντας ἐν Πειραιεῖ τοὺς τριάκοντα,
 ψηφίσασθαι ἔδοξε μὴ μνησικακῆσαι ἀλλήλοις καθάπαξ τοὺς
 πολίτας. (Σχολ. εἰς Πλοῦτον Ἀριστοφ.)

*Αρθ. 448. Ἄν τις δικά-
ζεται παρὰ τοὺς ὅρκους,
ἐξεῖναι τῷ φεύγοντι παρα-
γράψασθαι, τοὺς δὲ Ἄρχον-
τας περὶ τούτου πρῶτον εἰ-
σάγειν, λέγειν δὲ πρότερον
τὸν παραγραφάμενον· ὁπότε-
ρος δ' ἂν ἡττηθῇ τὴν ἐπωβε-
λίαν ὀφείλειν.

*Αρθ. 448. Ὅστις δικά-
ζεται ἐναντίον τῶν ὅρκων
δύναται νὰ προτείνῃ τὴν πα-
ραγραφὴν· ἡ δίκη αὕτη θέλει
φέρεσθαι πρότερον ἐνώπιον
τῶν ἀρχόντων, ὁ δὲ προτεί-
νων τὴν παραγραφὴν θέλει
ὀμιλεῖ πρῶτος· καὶ ὅστις τῶν
δύο ἡττηθῇ, θέλει πληρώνει
τὸ πρόστιμον.

Σ. τοῦ Μ. Σύμφωνον καὶ μὲ τὰς νεωτέρας νομοθεσίας κατὰ τὰς
ὁποίας δὲν δύναται νὰ ἐγκαλεσθῇ τις διὰ πράξεις περὶ τῶν ὁποίων ἐδό-
θη ἀμνηστία.

= Ὁ νόμος οὗτος εἶχεν ἐκδοθῇ μετὰ τὴν κατάλυσιν τῶν
τριάκοντα τυράννων, ὡς συνέπεια τῆς τότε δοθείσης γενικῆς
ἀμνηστείας. Ὅστις λοιπὸν ἤθελεν ἐγκαλεσθῇ ἐναντίον τῶν
δημοσίως δοθέντων ὅρκων διὰ πράξεις αἱ ὁποῖαι ἔγιναν πρὶν
τῆς ἀμνηστείας, ἡδύνατο νὰ προτείνῃ τὴν ἐνστάσιν τῆς πα-
ραγραφῆς.

(*) Ἐπειδὴ γὰρ ἐκ Πειραιέως κατελθόντες ἐνίους ἐωρᾶτε
τῶν πολιτῶν συκοφντεῖν ὠρμημένους, καὶ τὰς συνθήκας λύειν
ἐπιχειροῦντας, βουλόμενοι τούτους τε παῦσαι, καὶ τοῖς ἄλλοις
ἐπιδειῖξαι ὅτι οὐκ ἀναγκασθέντες ἐποιήσασθε αὐτάς, ἀλλ' ἡγού-
μενοι τῇ πόλει συμφέρειν, εἰπόντος Ἀρχίνου, νόμον ἔθεσθε,
ἂν τις δικάζεται παρὰ τοὺς ὅρκους, ἐξεῖναι τῷ φεύγοντι πα-
ραγράψασθαι, τοὺς δ' Ἄρχοντας περὶ τούτου πρῶτον εἰσάγειν
λέγειν δὲ πρότερον τὸν παραγραφάμενον· ὁπότερος δ' ἡττηθῇ,
τὴν ἐπωβελίαν ὀφείλειν. (Ἰσοκρ. παραγραφ. πρὸς Καλλίμαχ.)

*Αρθ. 449. Τοὺς ξένους
μὴ ἀδικεῖσθαι.

*Αρθ. 449. Δὲν συγχω-
ρεῖται νὰ προσβάλλῃ τις τοὺς
ξένους.

Σ. τοῦ Μ. Εἶναι ἐσφαλμένη ἡ ἰδέα, ὅτι εἰς τὴν Σπάρτην ὑπῆρχεν
ἐντελὴς ξενηλασία· διότι δὲν ἀπέδωλλον εἰμὴ τοὺς ξένους ἐκείνους, οἱ-

τινες ἐπήγαινον κινούμενοι ἀπὸ ἀπλὴν περιέργειαν νὰ κατασκοπεύσουσιν τὸν τόπον καὶ τὰ ἥθη των· καὶ τοῦτο διότι ἐφοβοῦντο μήπως οἱ τοιοῦτοι ἔχωσι σκοπὸν νὰ διαφθείρωσι τοὺς κατοίκους· τοὺς δὲ λοιποὺς, οἵτινες ἐπήγαινον μὲ σκοπὸν νὰ κατοικήσωσι διὰ παντὸς εἰς τὴν Σπάρτην ὅχι μόνον τοὺς ἐδέχοντο φιλοφρόνως, ἀλλὰ προσέτι τοὺς ἐχορηγοῦσαν καὶ γῆν καὶ τὰ μέσα διὰ νὰ τὴν καλλιεργοῦν κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Πλουτάρχου.

Κατὰ μίμησιν τῶν παλαιῶν Ἀθηνῶν, αἱ σήμερον νέαι Ἀθῆναι, (οἱ Παρίσιοι) ἀκολουθοῦν τὸ παράδειγμα τοῦτο. Ἐκεῖ εὕρισκε τις εἰς τὸν Κολοφῶνα τὸν πολιτισμὸν τὰ φῶτα, καὶ τὴν φιλοξενίαν.

= Εἰς τὰς Ἀθήνας ὑπῆρχε φιλοξενία περισσοτέρα ἀπὸ τὰ λοιπὰ μέρη τῆς Ἑλλάδος, καὶ τὸ λεγόμενον Ἐθνικὸν δίκαιον ἦτον εἰς πληρεστέραν ἐνέργειαν καὶ ὑπόληψιν.

(*) Τοὺς γὰρ ξένους ἐξ οὗ ὅ,τε Σίννης καὶ Σχεῖρων, καὶ ὁ Προκρούστης ἀπέθανον, οὐδεὶς ἔτι ἀδικεῖ· ἀλλὰ νῦν οἱ μὲν πολιτευόμενοι ἐν ταῖς πατρίσι καὶ νόμους τίθενται ἵνα μὴ ἀδικῶνται, καὶ φίλους πρὸς τοῖς ἀναγκαίοις καλουμένοις ἄλλους χτῶνται βοηθοὺς. (ἀπομνημ. Ξενοφῶντος β.)

(*) Διότι αἱ πόλεις ξένῳ κηρύττουσιν ἀσφάλειαν καὶ προσίόντι καὶ ἀπιόντι. (ἀπομνημ. Ξενοφῶντος).

(*) Ὁ τοιοῦτος νόμος (τῆς ξενηλασίας) τιμᾶται μὲν παρὰ Λακεδαιμονίοις. Ἀθηναῖοι δὲ τούτου καταφρονοῦσι, τοσοῦτον τῆς ξενηλασίας ἀφεστῶτες, ὅτι καὶ βωμὸς ἐλέου τιμᾶται παρ' αὐτοῖς· οὕτως ἐτοίμως τοὺς εἰς αὐτοὺς φοιτῶντας ὑποδεχόμενοι, ὅτι πολλάκις διὰ φιланθρωπίας ὑπερβολὴν καὶ πολεμεῖν ὑπὲρ αὐτῶν οὐκ ᾔκνησαν. (Θεόφιλος).

Ἄρθ. 450. Ὑποφαίνειν ὁδὸν πλανωμένοις καὶ κοινω-
νεῖν κατὰ τὸν βίον ὕδατος ἢ
πυρός.

Ἄρθ. 450. Οἱ κάτοικοι θέλουν δεικνύει τὴν ὁδὸν εἰς τοὺς ἀποπλανωμένους ξένους καὶ θέλουν τοὺς προσφέρει ὕδωρ καὶ πῦρ εἰς τὰς ἀνάγκας των.

= Ὅταν ξένος τις ἔχανε τὸν δρόμον, οἱ κάτοικοι ὤφειλον

νά τὸν ὁδηγήσωσιν εἰς αὐτὸν καὶ νά τοῦ προσφέρωσι τὴν ἀπει-
τουμένην φιλοξενίαν εἰς τὰς ἀνάγκας του.

(*) Βουζύγης· ἐπὶ τῶν πολλὰ ἀρωμένων. Ὁ γὰρ Βουζύγης Ἀθήνησιν οὗ τὸ ἱερὸν ἄροτρον, ἀλλὰ τε πολλὰ ἀρᾶται καὶ τοῖς μὴ κοινωνοῦσι κατὰ τὸν βίον ὕδατος ἢ πυρὸς, ἢ μὴ ὑποφαίνουσιν ὁδὸν πλανωμένοις.

Ἄρθ. 451. Δακτυλιογλύ-
φῳ μὴ ἐξεῖναι σφραγίδα φυ-
λάττειν τὴν πραθέντος δα-
κτυλίου.

Ἄρθ. 451. Ὁ δακτυλιο-
γλύφος δὲν δύναται νὰ φυλά-
ξῃ τὴν σφραγίδα τοῦ πωλη-
θέντος δακτυλιδίου.

== Ὅταν δακτυλιογλύφος τις ἐπώλει δακτυλίδιον, δὲν ἠδύνατο νὰ κρατήσῃ τὴν ὁμοίαν σφραγίδα· διότι ὅταν ἐπω-
λειτο ἔπειτα εἰς ἄλλον, ἠδύναντο νὰ συμβῶσι καταχρήσεις.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΟΓΔΟΟΝ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

ΠΕΡΙ ΘΕΙΑΣ ΛΑΤΡΕΙΑΣ, ΕΟΡΤΩΝ ΚΑΙ ΑΓΩΝΩΝ.

Ἀρθ. 452. Θεοὺς καρποῖς ἀγάλλειν.

Ἀρθ. 452. Αἱ πρὸς τοὺς θεοὺς προσφερόμεναι θυσίαι θέλουν εἶσθαι ἀπὸ καρπῶν.

= Ὁ νόμος οὗτος ἦτο τοῦ Τριπτολέμου βασιλέως τῶν Ἀθηνῶν. Αἱ θυσίαι κατ' ἀρχὰς ἐσύγκειντο ἀπὸ φυτὰ ἐκκριζόμενα ἀπὸ τῆν γῆν καὶ καιόμενα ὁμοῦ μὲ τοὺς καρποὺς καὶ τὰ φύλλα των. Ταῦτα διεδέχθησαν διάφορα ἀρώματα καὶ μετὰ ταῦτα τὰ ζῶα. Ὑπῆρχον διαφορῶν εἰδῶν θυσίαι καὶ διαφόρου ἀξίας κατὰ τὰς καταστάσεις τῶν προσφερόντων αὐτάς.

(*) Τῶν τοίνυν Ἀθήνησι νομοθετῶν Τριπτόλεμον παλαιότατον παρειλήφαμεν, περὶ οὗ Ἑρμιππος ἐν δευτέρῳ περὶ τῶν νομοθετῶν γράφει ταῦτα· φασὶ δὲ καὶ Τριπτόλεμον Ἀθηναίοις νομοθετῆσαι, καὶ τῶν νόμων αὐτοῦ τρεῖς ἔτι Ξενοκράτης ὁ φιλόσοφος λέγει διακρίνειν Ἐλευσῖνι· τοὺς δὲ γονεῖς τιμᾶν θεοὺς καρποῖς ἀγάλλειν· ζῶα μὴ σίνεσθαι. (Πορφύριος).

Ἀρθ. 453. Θεσμὸς αἰώνιος τοῖς Ἀτθίδα νεμομένοις κύριος τὸν ἅπαντα χρόνον θεοὺς τιμᾶν καὶ ἥρωας ἐγχωρίους ἐν κοινῷ, ἐμποινίμοις νόμοις πατρίοις, ἰδίᾳ, κατὰ δύναμιν σὺν εὐφημίᾳ καὶ ἀπαρχαῖς καρπῶν πελάγους ἐπαιτείους.

Ἀρθ. 453. Συμμόρφως μὲ τὸν ἀρχαῖον νόμον ἐν ἐνεργείᾳ πάντοτε εἰς τὰς Ἀθήνας θέλουν τιμᾶν τοὺς θεοὺς καὶ ἥρωας κατὰ τὰ πάτρια δόγματα δημοσίως, καὶ θέλουν προσφέρει διὰ θυσίαν κατ' ἔτος μετὰ τὰς τελετὰς ἀπαρχὰς καρπῶν καὶ ἀρωμάτων.

= Οἱ Ἀθηναῖοι κατ' ἀρχὰς ἦσαν πολλὰ προληπτικοὶ εἰς τὸ νὰ διατηροῦν ἀκριβῶς τὴν πατρικὴν των θρησκείαν καὶ τὰ προπατορικά των ἔθιμα καὶ ὀνόματα. Ὅστις ἐτόλμα νὰ εἰσάξη τι νέον ὡς πρὸς αὐτὰ ἐτιμωρεῖτο μὲ θάνατον. Ὁ ἀνωτέρω νόμος ἦτο τοῦ Δράκοντος.

(*) Ἐκεῖνο μόνον ἐτήρουν, ὅπως μηδὲν μήτε τῶν πατρίων καταλύσῃσι, μητ' ἔξω τῶν νομιζομένων προσθῶσι. (Ἰσοκρ. Ἀρειοπαγιτικ.)

(*) Ἐπιθέτους ἐορτάς· Ἰσοκράτης Ἀρειοπαγιτικῷ, τὰς μὴ πατρίους, ἄλλως δὲ ψηφισθείσας, ἐπιθέτους ἐκάλουν· ἐλέγετο δὲ παρ' αὐτοῖς καὶ ἐπίθετα τινὰ, ὅποσα μὴ πάτρια ὄντα ἢ ἐξ Ἀρείου Πάγου βουλή ἐδίκαζεν ὡς σαφὲς ποιεῖ Λυσίας ἐν τῇ πρὸς Μεξιδῆμου γραφῇ ἀπολογίᾳ. (Ἀρποκρατίων).

Ἄρθ. 454. Πρόβατον καὶ δραχμὴν ἀντὶ μεδίμνου.

Ἄρθ. 454. Τὸ προσφερόμενον πρόβατον διὰ θυσίαν θέλει εἶσθαι ἀξίας μιᾶς δραχμῆς.

Πρόβατον καὶ δραχμάς, ιη. ἀντὶ μεδίμνου.

Ὁ δὲ μέδιμνος τῆς κριθῆς ἀξίας δεκαοκτὼ δραχμῶν.

= Θέλων ὁ Σόλων νὰ κανονίσῃ τὰς θυσίας, πρὸς ἀποφυγὴν πάσης πολυτελείας, προσδιώρισε τὴν τιμὴν τοῦ θυσιαζομένου προβάτου εἰς μίαν δραχμὴν, τοῦ δὲ μεδίμνου τῆς κριθῆς εἰς δεκαοκτὼ δραχμάς. Τὰ προσφερόμενα διὰ θυσίαν ἔπρεπε νὰ ᾔναι ἀκέραια καὶ τῆς καλητέρας ποιότητος.

(*) Ἐλθὼν δὲ καὶ τῷ Σόλωνι χρησάμενος φίλῳ, πολλὰ προσυπειργάσατο, καὶ προωδοποίησεν αὐτῷ τῆς νομοθεσίας· καὶ γὰρ εὐτελεῖς ἐποίησε ταῖς λειτουργίαις. (Πλουτ. περὶ Ἐπιμενίδου).

(*) Τὰ δὲ προσακτέα θύματα, ἱερεῖα, ἄρτια, ἄτομα, ὀλόκληρα, ὑγιῆ, ἄπειρα, παμμελῆ, ἀρτιμελῆ, μὴ κολοβά, μηδὲ ἔμπηρα, μηδὲ ἠκρωτηριασμένα, μηδὲ διάστροφα. Σόλων δὲ τὰ ἔμπηρα καὶ ἀφελῆ ὠνόμασε. (Πολυδεύχ. βιβλ. Η').

"Αρθ. 455. Τὸς ἐκ θυσί-
ας ἰόντας, φέρειν ἐξ αὐτῆς
τῆς θυσίας τοῖς οἰκείας.

"Αρθ. 455. Ὁ προσφέρων
τὴν θυσίαν ἔχει δικαίωμα νὰ
φέρῃ εἰς τὴν οἰκογένειάν του
μέρος τῆς προσφορᾶς.

= Εἶχον τοῦτο ὡς καλὸν οἰωνόν.

(*) Ὁ ἔρχεται ἀπὸ τῆς θυσίας ἔχων τῶν Δελφῶν· οἱ γὰρ ἐκ
θυσίας ἰόντες, ἔφερον ἐξ αὐτῆς τῆς θυσίας τοῖς οἰκείοις κατὰ
νόμον τινά. (Σχολ. εἰς Πλοῦτον Ἀριστοφ.)

(*) Ὑγίεια, ἄλφιστα οἶνω καὶ ἐλαίῳ πεφυραμένα· καὶ πᾶν
τὸ ἐκ θεοῦ φερόμενον, εἴτε μύρον, εἴτε θκλλὸς, ἢ ὑγίεια.
(Ἡσύχιος).

"Αρθ. 456. Τὰ ὑπολειπό-
μενα τῆς θυσίας τοὺς ἱερέας
λαμβάνειν.

"Αρθ. 456. Οἱ ἱερεῖς λαμ-
βάνουν τὰ λείψανα τῶν
θυσιῶν.

= Οἱ ἱερεῖς ἐλάμβανον τὰ δέρματα καὶ ἓνα μηρὸν τῶν θυ-
μάτων.

(*) Νόμος δὲ ἦν τὰ ὑπολειπόμενα τῆς θυσίας τοὺς ἱερέας
λαμβάνειν· ἃ εἰσὶν, οἷον δέρματα καὶ κωλαῖ. (Ἀριστοφάνους
Σφήκες.)

"Αρθ. 457. Τὸν ἀλόντα
θακεύοντα ἐν τῷ τεμένει τοῦ
Ἀπόλλωνος ἑαυτὸν αἰτιάσα-
σθαι, καὶ θνήσκειν.

"Αρθ. 457. Ὅστις φωρα-
θῇ καθήμενος εἰς τὰ τεῖχη
τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀπολλωνος τι-
μωρεῖται μὲ θάνατον, καὶ
ἃς αἰτιᾶται τὸν ἑαυτόν του.

= Ὅταν ὁ Πεισίστρατος ὠκοδόμει τὸν ναὸν τοῦ Ἀπόλλω-
νος, οἱ Ἀθηναῖοι ἐπειδὴ ἐμίσουν καὶ ἐπεριφρόνουν αὐτὸν, ἤρ-
χοντο εἰς τὰ περιφράγματα τοῦ ναοῦ τούτου καὶ ἐκόπριζον·
οὗτος δὲ ἐδημοσίευσεν τὸν νόμον τοῦτον, δι' οὗ ἐτιμώρει μὲ
θάνατον τὸν ὅστις ἤθελε φωραθῇ κοπρίζων πλησίον τοῦ ναοῦ.

(*) Πεισίστρατος ὠκοδόμει τὸν ἐν Πυθίῳ ναόν· τῶν δὲ
Ἀθηναίων περιϊόντων, μισούντων αὐτὸν, οὐδὲν ἐχόντων ποιεῖν,
ἐνίους προσουρεῖν τῷ περιφράγματι, καὶ πλησίον ἀφροδεύειν

τῆς οἰκοδομῆς, ὥστε διοχλεῖσθαι τοὺς ἐργαζομένους. Ἐγραψεν οὖν ὁ Πεισίστρατος, ὥς ἂν τις ἄλῳ θακεύων ἐν τῷ τεμένει τοῦ Ἀπόλλωνος, ἑαυτὸν αἰτιάσεται. Τῶν δ' οὐ παυομένων, ἀλλὰ καταγελόντων τοῦ πράγματος, καὶ πλειόνων ταῦτα ποιούντων, φύλακας κατέστησε· ληφθέντος δέ τινος οὐ τῶν πολιτῶν ἀλλὰ τῶν μετοίκων, ἐκέλευσε δῆσαντας αὐτὸν μαστιγοῦν κηρύσσοντας· ἀποθανεῖται ὅς κατηγορεῖ τοῦ γράμματος. (Ἡσύχιος).

Ἄρθ. 458. Τοῖς ξένοις καὶ τοῖς δούλοις ἐλθεῖν ἐξεῖναι εἰς τὰ ἱερὰ τὰ δημοτελῆ, καὶ θεασομένους καὶ ἱκετεύοντας εἰσιέναι.	Ἄρθ. 458. Συγχωρεῖται εἰς τοὺς ξένους καὶ εἰς τοὺς δούλους νὰ εἰσέρχωνται εἰς τοὺς δημοσίους ναοὺς διὰ νὰ θεωροῦν καὶ ἱκετεύουν.
---	---

= Οἱ ξένοι καὶ οἱ δοῦλοι δὲν ἀπεκλείοντο τοῦ εἰσέρχεσθαι εἰς τοὺς ναοὺς καὶ προσεύχεσθαι. Εἰς τοὺς τελευταίους μάλιστα οἱ ναοὶ ἐθεωροῦντο ὡς ἄσυλον· διότι βασανιζόμενοι ἀπὸ τοὺς κυρίους των κατέφευγον εἰς αὐτοὺς ζητοῦντες ἔλεος.

(*) Οὐκέτ' ἔξεστιν αὐτῇ ἐλθεῖν εἰς οὐδὲν τῶν ἱερῶν τῶν δημοτελῶν, εἰς ὃ καὶ τὴν ξένην καὶ τὴν δούλην ἐλθεῖν ἐξουσίαν ἔδωσαν οἱ νόμοι, καὶ θεασομένην καὶ ἱκετεύουσάν εἰσιέναι. (Δημοσθένης κατὰ Νεαίρας).

(*) Εἰς τὸ Θησεῖον. Ἐνταῦθα οἱ καταφεύγοντες τῶν οἰκετῶν ἀσυλίαν εἶχον. Ἐπὶ τῶν Σεμνῶν θεῶν. Εἰς τὸ Ἐριννύων ἱερόν· καὶ ἐνταῦθα δὲ οἰκέται ἔφευγον. (Σχολ. εἰς Ἀριστοφ.)

Ἄρθ. 459. Τοῖς δευτεροπότμοις μὴ ἐξεῖναι εἰσιέναι εἰς τὸ ἱερόν τῶν σεμνῶν θεῶν.	Ἄρθ. 459. Δὲν συγχωρεῖται εἰς τοὺς δευτεροπότμοις (ἐπανερχομένους) νὰ εἰσέρχωνται εἰς τὸ ἱερόν τῶν σεμνῶν θεῶν.
--	--

= Δευτερόποτμος καὶ κατ' ἄλλους ὑστερόποτμος (postliminio) ὠνομάζετο ἐκεῖνος ὅστις ἐπανήρχετο εἰς τὴν πατρίδα τοῦ ἀφοῦ ἀναχωρήσαντος εἰς πόλεμον ἢ εἰς ἄλλο τι μέρος, οἱ

συγγενεῖς του ἢ ἡ πόλις πληροφορηθέντες τὸν θάνατόν του εἶχον χάμει ὅλα τὰ ἀπαιτούμενα θρησκευτικὰ καὶ πολιτικὰ διὰ τὸν ἐνταφιασμόν του. Οἱ τοιοῦτοι δὲν ἠδύναντο νὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὸν ναὸν τῶν Ἑριννύων, διότι ἐθεωροῦντο ὡς ἐξερχόμενοι ἐκ νέου γυναικείου τινὸς κόλπου.

(*) Δευτερόποτμος, ὁ ὑπὸ τινων ὑστερόποτμος· οὕτω δὲ ἔλεγον, ὅποτε τινὶ ὡς τεθνεῶτι τὰ νομιζόμενα ἐγένετο, καὶ ὕστερον ἀνεφάνη ζῶν. Οἱ δὲ πολέμοις καὶ ἀπειρῆσθαι τοῖς τοιούτοις εἰσιέναι εἰς τὸ ἱερὸν τῶν Σεμνῶν θεῶν, ἢ ὁ φημισθεὶς ἐπὶ ξένης τετελευτηκῶς, ἔπειτα ἐπανελθὼν, ἢ ὁ δεύτερον διὰ γυναικείου κόλπου διαδύς, ὡς ἔθος ἦν παρὰ Ἀθηναίοις ἐκ δευτέρου γεννᾶσθαι. (Ἡσύχιος).

Ἄρθ. 460. Τοὺς ἰκέτας εἶναι ἀσφαλεῖς.	Ἄρθ. 460. Οἱ εἰς τοὺς ναοὺς ἰκετεύοντες εἶναι ἀσφαλεῖς.
--	--

= Ὅσοι ἐκ τῶν δούλων ἢ ἄλλων τινῶν ἀποφεύγοντες κίνδυνον ἢ βάσανον τινὰ κατέφευγον εἰς τοὺς ναοὺς καὶ ἐπεκαλοῦντο βοήθειαν, οἱ τοιοῦτοι ἦσαν ἀσφαλεῖς. Ὁ νόμος οὗτος ἦτο παλαιὸς· καὶ τὸ συμβὰν τοῦ Κύλωνος μεταγενέστερον, περὶ τοῦ ὁποίου οἱ Ἀθηναῖοι ἔπειτα μετεμελήθησαν.

(*) Τὸ δὲ Κυλώνειον ἄγος ἤδη μὲν ἐκ πολλοῦ διετάραττε τὴν πόλιν, ἐξ οὗ τοὺς συνωμότας τοῦ Κύλωνος ἰκετεύοντας τὴν θεὸν Μεγακλῆς ὁ ἄρχων ἐπὶ δίκῃ κατελθεῖν ἔπεισε· ἐξάψαντας δὲ τοῦ ἔδους κρόκην κλωστήν, καὶ ταύτης ἐχομένους ὡς ἐγένοντο περὶ τὰς σεμνάς θεάς, καταβαίνοντες, αὐτομάτως τῆς κρόκης ῥαγείσης, ὥρμησε συλλαμβάνειν ὁ Μεγακλῆς καὶ οἱ συνάρχοντες, ὡς τῆς θεοῦ τὴν ἰκεσίαν ἀπολεγομένης· καὶ τοὺς μὲν ἔξω κατέλευσαν, οἱ δὲ τοῖς βωμοῖς προσφυγόντες ἀπесφάγησαν. (Πλουτ. Σόλων.)

(*) Τοὺς δὲ ἄλλους φονεύουσι· τινὰς δὲ καὶ ἰκέτας ἐκ τῶν βωμῶν ἀποσπάσαντες ἀπέκτειναν· τοὺς οὖν ἁμαρτάνοντας εἰς τοὺς ἰκέτας, ἀλιτηρίου ἔφασκον· οὗς καὶ ἐξέβαλλον τῆς πόλεως.

ες, ὅτι ἕκτον ἀρχαίων νόμων παρέβησαν, τοὺς οἰκέτας φονεύσαντες. (Ἀριστοφ. περὶ ἱστορ. Κυλωνείου).

Ἄρθ. 461. Ἀπάντων τῶν Ἀθηναίων ἀγόντων ἱερομηνίαν, μήτ' ἰδίᾳ, μήτε κοινῇ, μηδὲν ἀλλήλους ἀδικεῖν ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ, μηδὲ χρηματίζειν ὅ,τι ἂν μὴ περὶ τῆς ἐορτῆς ᾖ.

Ἄρθ. 460. Κατὰ τὴν ἐορτὴν τῶν Παναθηναίων (1) δὲν συγχωρεῖται νὰ ἀδικῇ τις τινὰ οὔτε δημοσίως, οὔτε μερικῶς· ἄλλ' οὔτε δύναται νὰ συγκροτηθῇ συνέλευσις περὶ ἄλλου ἀντικειμένου παρὰ διὰ πᾶν ὅ,τι ἀφορᾷ τὴν ἐορτὴν.

(1) Παναθήναια ἦσαν ἐορτὴ συστημένη πρὸς τιμὴν τῆς Ἀθηνᾶς ἀπὸ τὸν Ἐριχθόνιον βασιλέα τῶν Ἀθηνῶν καὶ ὀνομασθεῖσα πρὸ αὐτοῦ κατ' ἀρχὰς Ἀθήναια· ἄλλ' ὁ Θησεὺς ἐνώσας τοὺς δήμους τῆς Ἀττικῆς ἐνίσχυσεν τὴν ἐορτὴν ταύτην, καὶ τὴν ὠνόμασε Παναθήναια. Ἡ πανήγυρις τῆς ἐορτῆς ταύτης ἐτελεῖτο καὶ ἐδιαιρεῖτο εἰς δύο, μεγάλα καὶ μικρὰ Παναθήναια. Ἡ μὲν ἐορτὴ τῶν μεγάλων Παναθηναίων ἐτελεῖτο κατὰ πενταετίαν μετὰ μεγάλης πομπῆς, τῶν δὲ μικρῶν κατὰ τριετίαν, καὶ κατ' ἄλλους κατ' ἔτος.

= Κατὰ τὴν ἐορτὴν τῶν Παναθηναίων δὲν ἐσυγχωρεῖτο νὰ σκέπτονται παρὰ διὰ τὴν ἐορτὴν. (*)

(*) Ἀλλὰ τῆς ἐκκλησίας, ἐν ᾗ τοὺς νόμους ἐπεχειροτονήσατε, οὔσης ἐνδεκάτης τοῦ Ἑκατομβαιῶνος μηνός, δωδεκάτῃ τὸν νόμον εἰσήνεγκεν εὐθύς τῇ ὑστεραίᾳ, καὶ ταῦτα ὄντων Κρονίων· καὶ διὰ ταῦτα ἀφειμένης τῆς βουλῆς διαπραξάμενος μετὰ τῶν ὑμῖν ἐπιβουλευόντων, καθίζεσθαι νομοθέτας διὰ τοῦ ψηφίσματος, ἐπὶ τῇ τῶν Παναθηναίων προφάσει. (Δημοσθένης κατὰ Τιμοκράτους).

Ἄρθ. 462. Ἐν τῷ τῶν Παναθηναίων ἀγῶνι μὴ ἐξεῖναι τῷ βαπτὸν ἔχοντι ἱμάτιον θεωρεῖν.

Ἄρθ. 462. Δὲν συγχωρεῖται εἰς τοὺς θεατὰς τῶν Παναθηναϊκῶν ἀγώνων νὰ φοροῦν βαπτὰ φορέματα.

= Διὰ νὰ μὴν ἀμβλύνεται ἡ ὄρασις τῶν ἀγωνιζομένων.

(*) Ληφθέντα μὲν γὰρ τινα τῶν πολιτῶν ἐν τῷ ἀγῶνι τῶν Παναθηναϊκῶν ἄγεσθαι παρὰ τὸν Ἀγωνοθέτην, ὅτι βαπτὸν ἔχων ἱμάτιον ἐθεώρει· τοὺς δὲ ἰδόντας, ἔλεῃσαί τε καὶ παραιτεῖσθαι, καὶ τοῦ κήρυκος ἀνειπόντος ὅτι παρὰ τὸν νόμον ἐποίησε, τοιαύτη ἐσθῆτι θεώμενος. (Λουκιανοῦ Νιγρῖνος).

Ἄρθ. 463. Καθ' ἑκάστην πενταετηρίδα Παναθηναίων τὰ τοῦ Ὀμήρου ἔπη ῥαψωδεῖσθαι.

Ἄρθ. 463. Κατὰ τὴν ἑορτὴν τῶν Παναθηναίων εἰς ἑκάστην πενταετηρίδα θέλουν ψάλλει τὰς ῥαψωδίας τοῦ Ὀμήρου.

= Τὰς ῥαψωδίας τοῦ Ὀμήρου ἔφερε πρῶτον εἰς τὰς Ἀθήνας ὁ Ἰππαρχος υἱὸς τοῦ Πεισιστράτου, ἀνὴρ μὲ ἀρκετὴν παιδείαν, ὁ ὁποῖος τὰς εἶχεν εἰς τόσῃν ὑπόληψιν, ὥστε ὑπεχρέανε τοὺς ῥαψωδοὺς τῶν Παναθηναίων νὰ τὰς ψάλλουν εἰς ἑκάστην πενταετηρίδα.

(*) Βούλομαι δ' ὑμῖν καὶ τὸν Ὀμηρον παρασχέσθαι ἐπαινῶν. Οὕτω γὰρ ὑπέλαβον ὑμῶν οἱ πατέρες σπουδαῖον εἶναι ποιητὴν, ὥστε νόμον ἔθεντο καθ' ἑκάστην πενταετηρίδα τῶν Παναθηναίων μόνου τῶν ἄλλων ποιητῶν ῥαψωδεῖσθαι τὰ ἔπη. (Λυκοῦργος κατὰ Λεωκράτους).

(*) Ἰππαρχος, ὁ Πεισιστράτου παῖς, πρεσβύτατος ὢν τῶν Πεισιστράτου, καὶ σοφώτατος ἦν Ἀθηναίων οὗτος, καὶ τὰ Ὀμήρου ἔπη ἐκόμισε πρῶτος εἰς τὰς Ἀθήνας, καὶ ἠνάγκασε τοὺς ῥαψωδοὺς τοῖς Παναθηναίοις αὐτὰ ᾄδειν. (Αἰλιανός.)

Ἄρθ. 464. Τοὺς μετοίκους ἐν ταῖς πομπαῖς, αὐτοὺς μὲν σκάφας φέρειν· τὰς δὲ θυγατέρας αὐτῶν ὑδρεῖα καὶ σκιαδία.

Ἄρθ. 464. Οἱ μέτοικοι ὀφείλουν νὰ φέρουν εἰς τὴν τελετὴν τῶν Παναθηναίων σκάφας, αἱ δὲ θυγατέρες αὐτῶν ὑδρεῖα καὶ σκιαδία.

= Οἱ Ἀθηναῖοι, μ' ὅλον τὸν ἐξευγενισμόν των, δὲν ἠδύναντο ν' ἀποφύγωσι καὶ τινὰς παραλόγους πράξεις. Ὑπεχρέοναν

τοῦς μετοίκους νὰ φέρωσιν εἰς τὴν τελετὴν τῶν Παναθηναίων σκάφας εἰς εἶδος πλοιαρίου, ὡς ἔμβλημα τῆς ξένης καταγωγῆς των· τὰς δὲ θυγατέρας καὶ γυναῖκας αὐτῶν, ὑδρίας ἤγουν ἀγγεῖα δι' ὧν ἐξαντλοῦσαν ὕδωρ, καὶ σκιαδία (parasols). διὰ τῶν ὁποίων ἐσυνόδευαν τοὺς πολίτας, ὡς δεῖγμα τῶν πρὸς αὐτοὺς ὀφειλομένων ὑπηρεσιῶν.

(*) Ἀθηναῖοι εὐτυχίας λαβόμενοι, τὴν εὐπραγίαν σωφρόνως οὐκ ἤνεγκαν. τὰς γοῦν παρθένους τῶν μετοίκων σκιαδιοφορεῖν ἐν ταῖς πομπαῖς ἠνάγκαζον ταῖς ἑαυτῶν κόραις, τὰς δὲ γυναῖκας ταῖς γυναιξί, τοὺς δὲ ἄνδρας σκαφηφορεῖν (Αἰλιανός).

(*) Ἀστοφορεῖν· οἱ μὲν οὖν μέτοικοι χιτῶνας ἐνεδύοντο χρῶμα ἔχοντες φοινικοῦν, καὶ σκάφας ἔφερον. ὅθεν Σκαφηφόροι προσηγορεύοντο. οἱ δὲ ἄστοι ἐσθῆτα εἶχον, ἣν ἐβούλοντο (Σουΐδης).

Ἀρθ. 465. Μηδένα ξένον
μυεῖν.

Ἀρθ. 465. Δέν συγχω-
ρεῖται εἰς τοὺς ξένους νὰ μυ-
ῶνται τὰ μυστήρια.

= Κατὰ πενταετίαν ἐγίνετο τελετὴ τῶν μικρῶν καὶ μεγάλων μυστηρίων εἰς τὴν Ἐλευσίνα. εἰς τὴν τελετὴν ταύτην μόνον οἱ πολῖται εἶχον τὸ δικαίωμα νὰ εἰσέλθωσι καὶ νὰ μυηθῶσι τὰ μυστήρια, καὶ οὐχὶ οἱ ξένοι.

(*) Μέλλων οὖν ἐπὶ ταύτην ἀπιέναι, ἦλθε πρὸς Εὐμόλπον, εἰς Ἐλευσίνα, βουλόμενος μυηθῆναι· ἦν δὲ οὐκ ἔξον ξένοισι τότε μυεῖσθαι. ἐπειδὴ περ Θεσπιος Πυλίου γενόμενος παῖς, ἐμυεῖτο (Ἀπολλόδωρος).

Ἀρθ. 466. Τὸν ἐξειπόντα
τὰ Μυστήρια τεθνάναι.

Ἀρθ. 466. Ὅστις ἀνα-
καλύψῃ τὰ Μυστήρια εἰς ἄλ-
λον τιμωρεῖται μὲ θάνατον.

(*) Διαγόρας ὁ Μήλιος. ἐκήρυξαν κατ' αὐτοῦ Ἀθηναῖοι, καὶ ἐν χαλκῇ στήλῃ ἔγραψαν, τῷ μὲν ἀποκτείναντι, τάλαντον λαμβάνειν, τῷ δὲ ἄγοντι, δύο. ἐκηρύχθη δὲ τοῦτο διὰ τὸ ἀσε-

βες αὐτοῦ. ἐπεὶ τὰ μυστήρια πᾶσι διηγείτο, κοινοποιῶν αὐτὰ, καὶ μικρὰ ποιῶν, καὶ τοὺς βουλομένους μυεῖσθαι ἀποτρέπων (Σουίδας).

Ἄρθ. 467. Ἐν οἷς τις ἱματίοις μυηθείη εἰς ταῖν θεαῖν, ταῦτα ἀνατιθέναι.

Ἄρθ. 467. Οἱ μυηθέντες τὰ μυστήρια ὀφείλουν ν' ἀφιερόνουν τὰ φορέματά των εἰς τὰς θεάς.

= Ἡ ἑορτὴ τούτων τῶν μυστηρίων ἐγίνετο, τῶν μὲν μικρῶν πρὸς τιμὴν τῆς Περσεφόνης, τῶν δὲ μεγάλων πρὸς τιμὴν τῆς Δήμητρος. Ἀλλὰ πρὶν εἰσελθουν εἰς τὸ προσδιωρισμένον μέρος τῶν μυστηρίων, ὥφειλον νὰ καθαρισθῶσιν εἰς τὸ ὕδωρ καὶ νὰ ἐνδυθῶσι φορέματα νέα. τὰ δὲ παλαιὰ ἀφίεροναν εἰς τοὺς ναοὺς τῆς Περσεφόνης καὶ Δήμητρος.

(*) Παίζει παρὰ τὸν Ἐλευσίνιον νόμον· ἔθος γὰρ ἦν ἐν οἷς τις ἱματίοις μυηθείη, εἰς Θεοῦ τινὸς ἀνατιθέναι ταῦτα, ὥσπερ δηλοῖ καὶ Μελάνθιος ἐν τῷ περὶ Μυστηρίων. Πάτριόν ἐστι ταῖς θεαῖς ἀφιεροῦν καὶ τὰς στολὰς τοῖς μύσταις ἐν αἷς τύχοιεν μυηθέντες.

Ἄρθ. 468. Ἐπὶ ζεύγους μὴ ἀπεῖναι γυναῖκα Ἐλευσῖνά δε· εἰ δέ τις φωραθείη, ἀποτίνειν δραχμὰς ἑξακισχιλίας.

Ἄρθ. 468. Δὲν συγχωρεῖται εἰς τὰς γυναῖκας νὰ πηγαίνουν εἰς τὴν Ἐλευσῖνα ἐφ' ἀμάξης. Ἐάν τις ἀπὸ αὐτὰς συλληφθῇ παραβαίνουσα τὸν νόμον τοῦτον, τιμωρεῖται μὲ πρόστιμον ἑξ χιλιάδων δραχμῶν.

= Εἰς τὰ Ἐλευσίνια ἑορτὴν τῶν Μυστηρίων, ἦτον ἀπηγορευμένον εἰς τὰς γυναῖκας διὰ σέβας πρὸς τὴν ἑορτὴν νὰ πηγαίνουν ἐφ' ἀμάξης· καὶ διὰ νὰ μὴν φαίνωνται κατώτεροι οἱ πτωχοὶ τῶν πλουσίων.

(*) Εἰσήνεγκε δὲ νόμον, ἐπὶ ζεύγους μὴ ἀπεῖναι γυναῖκα Ἐλευσῖνά δε, ὅπως μὴ ἐλαττωῖνται ὑπὸ τῶν πλουσίων· εἰ δέ τις φωραθείη, ἀποτίνειν δραχμὰς ἑξακισχιλίας· τῆς δὲ

γυναικὸς αὐτοῦ μὴ πεισθείσης, τῶν συκοφαντῶν φωρασάντων, τάλαντον αὐτοῖς ἔδωκε (Πλουτ. Λυκοῦργ).

"Αρθ. 469. Μὴ τιθέναι
ἱκετηρίαν τοῖς Μυστηρίοις.

"Αρθ. 469. Οὐδεὶς δύνα-
ται νὰ παρουσιάσῃ ἱκετήριον
ἀναφορὰν κατὰ τὴν ἡμέραν
τῶν Μυστηρίων.

= Κατὰ τὴν ἡμέραν τῶν Μυστηρίων δὲν ἐσυγχωρεῖτο νὰ
δώσῃ τις ἱκετήριον ἀναφορὰν διὰ πολιτικὰς ὑποθέσεις. ὁ παρα-
βάτης ἐτιμωρεῖτο μὲ θάνατον.

(*) Ἱκετηρία μὲν ἐστίν, ἂν τις ποιῇ δεήσεις, εἰκόνα φέρων
ἐν χερσίν, ἢ κλάδον ἢ λαμπάδα, εἴτε καὶ χάρτην ἔγγραφον ἔ-
χοντα τὰς δεήσεις, (Ἰω. Χρυσόστομος).

(*) Ἀδραστος δὲ εἰς Ἀθήνας ἀφικόμενος ἐπὶ τὸν ἐλέου βω-
μὸν κατέφυγε, καὶ ἱκετηρίαν θεὸς ἡξίου θάπτειν τοὺς νεκρούς
(Ἀπολλόδωρος).

(*) Κατηγόρησον δέ μου καὶ περὶ τῆς ἱκετηρίας, ὡς κατα-
θείην ἐγὼ ἐν τῷ Ἐλευσινίῳ. νόμος δὲ ἦν πάτριος, ὃς ἂν θῇ ἱκε-
τηρίαν μυστηρίοις, τεθνάναι. Πάλιν ὁ Καλλίας στὰς ἔλεγεν,
ὅτι εἴη νόμος πάτριος, εἴ τις ἱκετηρίαν θεῖη ἐν τῷ Ἐλευσινίῳ,
ἄκριτον ἀποθανεῖν (Ἀνδοκίδ. ἐν τῷ περὶ Μυστηρίων).

"Αρθ. 470. Μηδενὸς τοῖς
μυστηρίοις ἐπιλαμβάνεσθαι.

"Αρθ. 470. Οὐδεὶς δύνα-
ται νὰ συλληφθῇ κατὰ τὴν
ἡμέραν τῶν μυστηρίων.

= Ἡ ἡμέρα αὕτη ἐθεωρεῖτο ἱερὰ, καὶ δὲν ἠδύνατο οὐδεὶς
καταδικασμένος διὰ πολιτικὰ χρέη νὰ συλληφθῇ.

(*) Πρῶτον μὲν τοίνυν, ἵνα πρώτης τῆς τελευταίας γεγο-
νυίας μνησθῶ καταγνώσεως, περὶ τὰ μυστήρια ἀδικεῖν, Εὐάν-
δρου κατεχειροτόνησεν ὁ δῆμος, τοῦ Θεσπιέως, προβαλλομένου
αὐτὸν Μενίππου, Καρός τινος ἀνθρώπου· ἐστὶ δὲ ὁ αὐτὸς νόμος,
τῷ δὲ τῷ περὶ τῶν Διονυσίων, ὁ περὶ τῶν μυστηρίων. χάκει-
νος ὕστερος τούτου ἐτέθη. τί οὖν ποιήσαντος, ὧ ἄνδρες Ἀθη-
ναῖοι, κατεχειροτονήσατε τοῦ Εὐάνδρου; τοῦτ' ἀκούσατε· ὅτι

δίκην ἐμπορικὴν καταδικασάμενος τοῦ Μενίππου, οὐκ ἔχων πρότερον λαβεῖν αὐτόν, ὡς ἔφη, τοῖς μυστηρίοις ἐπιδημοῦντος ἐπελάβετο. κατεχειροτονήσατε μὲν διὰ ταῦτα, καὶ οὐδοτιοῦν ἄλλο προσῆν. (Δημοσθ. κατὰ Μειδίου).

Ἄρθ. 471. Τὴν Βουλὴν τῇ ὑστεραίᾳ τῶν μυστηρίων ἔδραν ποιεῖν ἐν τῷ Ἐλευσινίῳ.	Ἄρθ. 471. Ἡ βουλὴ τῶν Πεντακοσίων θέλει συνεδριάξει εἰς τὸ Ἐλευσίνιον τὴν ἀκόλουθον ἡμέραν μετὰ τὴν τελετὴν τῶν μυστηρίων.
---	---

= Ἦτο συνήθεια μετὰ τὴν τελετὴν τῶν μυστηρίων νὰ συνεδριάξῃ ἡ βουλὴ εἰς τὸν ἐν Ἐλευσίνι ναόν.

(*) Ἐπειδὴ γὰρ ἤλθομεν Ἐλευσινόθεν, καὶ ἡ ἔνδειξις ἐγγένητο, προσῆει ὁ Βασιλεὺς περὶ τῶν γεγενημένων ἐν Ἐλευσίνι κατὰ τὴν τελετὴν, ὥσπερ ἔθος ἐστίν. οἱ δὲ Πρυτάνεις προσάξιεν ἔφασαν αὐτόν πρὸς τὴν βουλὴν, ἐπαγγεῖλαί τ' ἐκέλευον ἐμοί τε καὶ Κηφησίῳ παρεῖναι εἰς τὸ Ἐλευσίνιον· ἡ γὰρ βουλὴ ἐκεῖ καθεδεῖσθαι ἔμελλε, κατὰ τὸν Σόλωνος νόμον, ὃς κελεύει, τῇ ὑστεραίᾳ τῶν μυστηρίων ἔδραν ποιεῖν ἐν τῷ Ἐλευσινίῳ (Ἀνδοκίδης περὶ μυστηρίων).

Ἄρθ. 472. Κατ' ἔτος τελεῖν τὰ Θεσμοφόρια.	Ἄρθ. 472. Κατ' ἔτος θέλουν πανηγυρίζει τὴν ἑορτὴν τῶν Θεσμοφορίων.
--	---

= Ἡ ἑορτὴ τῶν Θεσμοφορίων ἐπανηγυρίζετο πρὸς τιμὴν τῆς Δήμητρος εἰς τὴν Ἐλευσῖνα. διότι αὕτη, ὡς ἔλεγον, ἦτον ἡ πρώτη νομοθέτρια, ἣτις ἐδίδαξε τὴν σύνταξιν καὶ παραδοχὴν τῶν νόμων εἰς τὰ ἔθνη.

(*) Νόμος ἦν Ἀθηναίοις, κατ' ἔτος τελεῖν τὰ Θεσμοφόρια, καὶ παρθένοι γυναῖκες, καὶ τὸν βίον σεμναί, κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς τελετῆς τὰς νομικὰς βίβλους καὶ ἱεράς, ὑπὲρ τῶν κορυφῶν αὐτῶν ἀνετίθεσαν, καὶ ὥσανεὶ λιτανεύουσαι ἐπήρχοντο εἰς Ἐλευσῖνα. (Σχολ. εἰς Θεοκρ. Εἰδύλ. κ').

"Αρθ. 473. Ἐν τοῖς Θεσμοφορίοις λύεσθαι τοὺς δεσμώτας.

"Αρθ. 473. Κατὰ τὴν ἑορτὴν τῶν Θεσμοφορίων θέλουν ἀπολύει τοὺς φυλακισμένους.

(*) Κατὰ πέντε ἔτη ἤγετο τὰ Παναθήναια. τότε δὲ ἐξῆν ἀφεῖσθαι τοῦ δεσμοῦ τοὺς δεσμώτας διὰ τὴν πανήγυριν (Οὐλπιανὸς εἰς Δημοσθ. κατὰ Τιμοκράτους).

(*) Νόμος· τοὺς δεσμώτας τοῖς Θεσμοφορίοις λύεσθαι· ὑποπτεύσας τις ἐπὶ τῇ ἑαυτοῦ γυναικί, τὸν οἰκέτην ἔδῃσε, καὶ δῆσας, ἀπεδήμησεν. ἐπιστάντων τῶν Θεσμοφορίων ἔλυσε τὸν οἰκέτην ἢ γυνή.

(*) Ἐξάγειν δεσμωτηρίου δίδωσιν, οὓς μετέχειν ἱερῶν, καὶ σπονδῶν, εὐαγέες, οὐ τοὺς ἀκαθάρτους, καὶ ἐναγεῖς, καὶ τῶν περιόραντηρίων ἀπελαυνομένους.

"Αρθ. 474. Εὐήγορος εἶπεν· ὅταν ἡ πομπὴ ᾗ τῷ Διονύσῳ ἐν Πειραιεῖ, καὶ οἱ Κωμῳδοὶ καὶ οἱ Τραγωδοὶ, καὶ ἐπὶ Ἀθηναίῳ Πομπῇ, καὶ οἱ Τραγωδοὶ καὶ Κωμῳδοὶ, τοῖς ἐν ἄστει Διονυσίοις ἡ πομπῇ, καὶ οἱ παῖδες, καὶ ὁ Κῶμος, καὶ οἱ Κωμῳδοὶ, καὶ οἱ Τραγωδοὶ, καὶ Θαρρηλίων τῇ πομπῇ, καὶ τῷ ἀγῶνι μὴ ἐξεῖναι, μήτε ἐνεχυράσαι, μήτε λαμβάνειν ἕτερον ἑτέρου, μηδὲ τῶν ὑπερημέρων ἐν ταύταις ταῖς ἡμέραις· ἐὰν δέ τι τούτων τις παραβαίνει ὑπόδικος ἔστω τῷ παθόντι, καὶ προβολαὶ κατ' αὐτοῦ ἔστωσαν

"Αρθ. 474. Ὁ Εὐήγορος εἶπε. Κατὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ Διονύσου εἰς τὸν Πειραιᾶ, καὶ τὴν τῶν Ἀθηναίων θέλουν παριστάνει διαφόρους ἀγῶνας Τραγωδιῶν καὶ Κωμωδιῶν· παρόμοιαι παραστάσεις καὶ χοροὶ τῶν νέων θέλουν γίνεσθαι τὴν αὐτὴν ἡμέραν τῆς ἑορτῆς εἰς τὴν ἀκρόπολιν. Εἰς ὅλον τὸ διάστημα, κατὰ τὸ ὅποιον θέλουν διαρκέσει αὐταὶ αἱ ἑορταὶ, καθὼς καὶ αἱ τῶν Θαρρηλίων, δὲν δύνανται νὰ ἐνάξουν τινὰ, οὔτε νὰ ζητήσουν ἐγγύησιν, οὔτε τὴν ἐκτέλεσιν ποινῆς τινός. Ὁ παραβάτης τοῦ νόμου τούτου

ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῇ ἐν Διονύ-
σου, ὡς ἀδικοῦντος καθ' ἃ
περὶ τῶν ἄλλων ἀδικούντων
γέγραπται.

σύρεται ἐνώπιον τῆς συνελεύ-
σεως τοῦ λαοῦ συγκροτουμέ-
νης εἰς τὸν ναὸν τοῦ Διονύ-
σου, καὶ τιμωρεῖται μὲ τὴν
ποινὴν, ἣτις ἐπιβάλλεται εἰς
τοὺς μιαίνοντας τὰς θρησκευ-
τικὰς τελετάς.

= Ληναίῳ· τὰ Λήναια ἦτον ἐορτὴ πανηγυριζομένη πρὸς τι-
μὴν τοῦ Διονύσου ἐπονομαζομένου ληναίου ἀπὸ τὸ ληνὸς (πα-
τητῆρι). ἐτελεῖτο μὲ μεγάλην πομπήν. ἐν ἀπὸ τὰ πλέον ἀξιο-
παρατήρητα τῆς ἐορτῆς ταύτης ἦτον οἱ ἀγῶνες τῶν Ποιητῶν,
οἵτινες ἐσυνάζοντο εἰς αὐτὴν, καὶ ἀπεμνημόνευον τὰς τραγω-
δίας των.

Θαργηλιῶν ὠνομάζετο ὁ ἐνδέκατος μὴν, ὅστις ἀντισοιχοῦσε
μὲ τὰ μέσα τοῦ ἰδικοῦ μας Μαΐου καὶ ἀρχὰς Ἰουνίου· ὠνομά-
σθη δὲ οὕτω ἀπὸ τὴν ἐορτὴν Θαργήλια, πανηγυριζομένην πρὸς
τιμὴν τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τῆς Ἀρτέμιδος· κατὰ τὴν ἡμέραν
ταύτην ἐγίνοντο αἱ υἱοθετήσεις.

(*) Διονύσια, ἐορτὴ Ἀθήνησιν ἢ Διονύσῳ ἤγετο, τὰ μὲν,
κατ' ἀγροὺς μηνὸς Ποσειδεῶνος, τὰ δὲ λήναια μηνὸς Ληναίῳ-
νος, τὰ δ' ἐν ἄστει Ἐλαφηβολιῶνος (Ἡσύχιος).

(*) Τὸ δὲ πρὸ τούτου, ἡ ἀκρόπολις ἢ νῦν οὔσα, πόλις ἦν,
καὶ τὸ ὑπ' αὐτὴν πρὸς νότον μάλιστα τετραμμένον. τεκμήριον
δέ. τὰ γὰρ ἱερὰ ἐν αὐτῇ τῇ ἀκροπόλει καὶ ἄλλων θεῶν ἐστι,
καὶ τὰ ἔξω πρὸς τοῦτο τῆς πόλεως μᾶλλον ἵδρυται, τὸ, τε τοῦ
Διὸς τοῦ Ὀλυμπίου, ὃ τὰ ἀρχαιότερα Διονύσια τῇ δωδεκάτῃ
ποιεῖται ἐν μηνὶ Ἀνθεστηριῶνι (Θουκυδίδης Βιβλ. Β').

Ἄρθ. 475. Τοὺς Πρυτά-
νεις ποιεῖν ἐκκλησίαν ἐν Διο-
νύσου τῇ ὑστεραίᾳ ἐν Πανδί-
οις, ἐν δὲ ταύτῃ χρηματίζειν

Ἄρθ. 475. Οἱ Πρυτάνεις
θέλουν συγκαλεῖ συνέλευσιν
τὴν ἀκόλουθον τῆς ἐορτῆς
ἡμέραν εἰς τὸν ναὸν τοῦ Διο-

πρῶτον μὲν περὶ ἱερῶν, ἔπει-
τα τὰς προβολὰς παραδιδό-
τωσαν τὰς γεγεννημένας ἕνεκα
τῆς πομπῆς ἢ τῶν ἀγώνων
τῶν ἐν τοῖς Διονυσίοις, ὅσαι
ἂν μὴ ἐκτετισμέναι ᾖσιν.

νύσου μετὰ τὰ Πάνδια, καὶ
πρῶτον θέλουν ἐνασχολεῖσθαι
περὶ τῶν θρησκευτικῶν τελε-
τῶν, δεύτερον θέλουν δικάζει
ἐκείνους, οἵτινες ἐτάραξαν
τὴν τελετὴν, ἢ τοὺς Διονυσι-
ακοὺς ἀγῶνας, οἱ ὅποιοι δὲν
ἦσαν τελειωμένοι.

= Τὰ Πάνδια ἦσαν ἑορτὴ πανηγυριζομένη πρὸς τιμὴν
τοῦ Διός.

(*) Ἐν δὲ τῇ ἐκκλησίᾳ ἐπειδὴν χρηματίσωσιν οἱ Πρόεδροι
περὶ ὧν διώκεκεν ὁ Ἄρχων, χρηματίζειν κελεύει καὶ περὶ ὧν
ἂν τις ἡδίκηκώς ἢ περὶ τὴν ἑορτὴν, ἢ παρανενομηκώς. (Δημο-
σθένης κατὰ Μειδίου).

Ἄρθ. 476. Μηδενὸς τοῖς
Διονυσίοις ἐπιλαμβάνεσθαι.

Ἄρθ. 476. Κατὰ τὴν
ἑορτὴν τῶν Διονυσίων δὲν
συγχωρεῖται νὰ συλληφθῇ τις.

= Καθὼς καὶ εἰς τὰς λοιπὰς μεγάλας ἑορτάς δὲν ἐσυγχω-
ρεῖτο νὰ συλλαμβάνεται καὶ φυλακίζεται τις.

(*) Πρῶτον μὲν τοίνυν, ἵνα πρώτης τῆς τελευταίας γεγο-
νυίας μνησθῶ καταγνώσεως, περὶ τὰ Μυστήρια ἀδικεῖν, Εὐ-
άνδρου κατεχειροτόνησεν ὁ δῆμος, τοῦ Θεσπιέως, προβαλλο-
μένου αὐτὸν Μενίππου, Καρὸς τινὸς ἀνθρώπου· ἔστι δὲ ὁ αὐτὸς
νόμος τῷ δὲ τῷ περὶ τῶν Διονυσίων, ὁ περὶ τῶν Μυστηρίων·
καὶ κεῖνος ὕστερον τούτου ἐτέθη. Τί οὖν ποιήσαντος, ὧ ἄνδρες
Ἀθηναῖοι, κατεχειροτονήσατε τοῦ Εὐάνδρου; τοῦτ' ἀκούσατε·
ὅτι δίκην ἐμπορικὴν καταδικασάμενος τοῦ Μενίππου, οὐκ ἔχων
πρότερον λαβεῖν αὐτὸν, ὡς ἔφη, τοῖς Μυστηρίοις ἐπιδημοῦντος
ἐπελάβετο· κατεχειροτονήσατε μὲν διὰ ταῦτα, καὶ οὐδοτιοῦν
ἕλλο προσῆν. (Δημοσθ. κατὰ Μειδίου).

"Αρθ. 477. Δημοσία μη-
δένα ἀποκτινύναι πρὶν ἂν
εἰς Δῆλον ἀφίκηται τὸ πλοῖον,
καὶ πάλιν δεῦρο.

"Αρθ. 477. Πᾶσα δικαστι-
κὴ ἀπόφασις καταδικάζουσα
εἰς τὴν ποινὴν τοῦ θανάτου δὲν
δύναται νὰ ἐκτελεσθῇ πρὶν τὸ
πλοῖον ἢ Θεωρὶς ὑπάγῃ καὶ ἐ-
πιστρέψῃ ἀπὸ τὴν Δῆλον.

= Τὸ θρησκευτικὸν τοῦτο ταξείδιον τῆς Δήλου ἐγένετο
κατ' ἔτος ἀπὸ τοὺς Ἀθηναίους μὲ τὸ πλοῖον ἢ Θεωρὶς, τὸ
ὁποῖον εἶχε φέρει τὸν Θησέα εἰς τὴν Κρήτην. Ὅσαι λοιπὸν
καταδίκαι συνέβαινον κατ' αὐτὴν τὴν ἐποχὴν ἀνεβάλλετο ἢ
ἐκτέλεσιν των δι' ἓνα μῆνα μέχρι τῆς ἐπιστροφῆς τοῦ πλοίου
ἀπὸ τὴν Δῆλον.

(*) Ἀνάγκη μὲν γὰρ ἐγένετο αὐτῷ μετὰ τὴν κρίσιν τριά-
κοντα ἡμέρας βιῶναι, διὰ τὸ Δήλια μὲν ἐκείνου τοῦ μηνὸς εἶ-
ναι, τὸν δὲ νόμον, μηδένα δημοσίᾳ ἀποθνήσκειν ἔαν, ἕως ἂν
ἡ θεωρία ἐκ Δήλου ἐπανέλθῃ (Ἀπομνην. Ξενοφ.)

(*) Ἐπειδὴν ἄρξωνται τῆς θεωρίας, νόμος ἐστὶν αὐτοῖς ἐν
τῷ χρόνῳ τούτῳ καθιερεύειν τὴν πόλιν, καὶ δημοσίᾳ μηδένα
ἀποκτινύναι πρὶν ἂν εἰς Δῆλον ἀφίκηται τὸ πλοῖον, καὶ πάλιν
δεῦρο· τοῦτο δὲ ἐνίοτε καὶ ἐν πολλῷ χρόνῳ γίνεται, ὅταν τύ-
χωσιν οἱ ἄνεμοι ἀπκλαβόντες αὐτούς (Πλάτων Φαίδων.).

"Αρθ. 478. Ἀλώοις ἱερεῖα
μὴ θύειν.

"Αρθ. 478. Εἰς τὴν ἑορ-
τὴν τῶν Ἀλώων δὲν συγχω-
ρεῖται νὰ θυσιάζωσι ζῶα.

= Ἡ ἑορτὴ τῶν Ἀλώων ἐπανηγυρίζετο εἰς τὰς Ἀθήνας
εἰς τὸ ὄρος Ποσειδίων πρὸς τιμὴν τῆς Δήμητρος καὶ τοῦ Διο-
νύσου. Αἱ θυσίαι ἐσύγκειντο ἀπὸ καρπὸς τῆς γῆς, διότι οἱ
θεοὶ οὗτοι ἦσαν προστάται τῆς γεωργίας.

(*) Ἀξίον δὲ κακεῖνο ἐνθυμηθῆναι, ὅτι ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅτι
Ἀρχίαν τὸν Ἱεροφάντην γενόμενον, ἐξελεγχθέντα ἐν τῷ δικα-
στηρίῳ ἀσεβεῖν, θύοντα παρὰ τὰ πάτρια τὰς θυσίας ἐκολάσατε
ὑμεῖς· καὶ ἄλλα τε κατηγορήθη αὐτοῦ, καὶ ὅτι Σινώπῃ τῇ ἐ-

ταίρα Ἀλώοις ἐπὶ τῆς ἐσχάρας τῆς ἐν τῇ αὐτῇ Ἐλευσίνι προσ-
αγούσῃ ἱερεῖον θύσειεν, οὐ νομίμου ὄντος ἐν ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ
ἱερεῖα θύειν, οὐδὲ ἐκείνου οὔσης τῆς θυσίας ἀλλὰ τῆς ἱερείας
(Δημοσθ. κατὰ Νεαίρας).

Ἄρθ. 479. Τῷ Ὀλύμπια
νικήσαντι δραχμὰς πεντακο-
σίας δίδοσθαι.

Τῷ Ἰσθμια νικήσαντι δρα-
χμὰς ἑκατὸν δίδοσθαι.

Ἄρθ. 479. Οἱ νικηταὶ
τῶν Ὀλυμπιακῶν ἀγώνων
θέλουν λαμβάνει δι' ἀμοιβὴν
δραχμὰς πεντακοσίας.

Οἱ δὲ τῶν Ἰσθμίων δραχ-
μὰς ἑκατόν.

= Οἱ Ὀλυμπιακοὶ ἀγῶνες ἐτελοῦντο κατὰ πενταετίαν εἰς
τὴν Ὀλυμπίαν πόλιν τῆς Πίσσης καὶ κατ' ἄλλους εἰς αὐτὴν τὴν
ἰδίαν Πίσαν.

(*) Κατ' ἀρχὰς οἱ ἀγῶνες οὗτοι ἀποκαθίσταντο πολυδάπανοι,
διότι οἱ νικηταὶ ἀντημεῖβοντο ἀδρῶς ἀπὸ τὸ δημόσιον·
ἀλλ' ὁ Σόλων ἐμετρίασε καὶ ταύτην τὴν πολυτέλειαν, προσδιο-
ρίσας διὰ μὲν τοὺς νικητὰς τῶν Ὀλυμπιακῶν ἀγώνων δραχμὰς
πεντακοσίας, διὰ δὲ τῶν Ἰσθμίων δραχμὰς ἑκατόν.

(*) Ἀθληταὶ δὲ καὶ ἀσκούμενοι, πολυδάπανοι, καὶ νικῶντες
ἐπιζήμιοι, καὶ στεφανοῦνται κατὰ τῆς πατρίδος μᾶλλον, ἢ
κατὰ τῶν ἀνταγωνιστῶν. γέροντές τε γενόμενοι κατὰ τὸν Εὐ-
ριπίδην

Τρίβονες ἐλλείποντες οἷχονται κρόκας

(Διογένης Λαέρτιος).

(*) Συνέστειλε δὲ ἡ τὰς τιμὰς τῶν ἐν ἀγῶνι ἀθλητῶν, Ὀλυμ-
πιονίκη μὲν τάξας πεντακοσίας δραχμὰς· ἰσθμιονίκη δὲ ἑκατόν,
καὶ ἀνάλογον ἐπὶ τῶν ἄλλων (Διογένης Λαέρτιος).

Ἄρθ. 480. Τὸν Τραγικὸν
χορὸν συνιστάναι ἐκ πεντε-
καίδεκα.

Ἄρθ. 480. Ὁ Τραγικὸς
χορὸς θέλει σύγκεισθαι ἐκ δε-
καπέντε ἀτόμων.

= Τραγικὸς χορὸς ἦτον ἐκεῖνος εἰς τὸν ὁποῖον ἔψαλλαν
θλιβερά ἄσματα, κατ' ἀρχὰς μὲν ἐσύγκειτο ἐκ πεντήκοντα ἀ-
τόμων· ἀλλ' ἔπειτα ὁ ἀριθμὸς ἡλαττώθη εἰς δεκαπέντε μόνον.

(*) Τὸ δὲ παλαιὸν ὁ τραγικὸς χορὸς πεντήκοντα ἦσαν, ἄχρι τῶν Εὐμενίδων Αἰσχύλου· πρὸς δὲ τὸν ὄχλον αὐτῶν, τοῦ πλήθους ἐκπτοηθέντος, συνέστειλεν ὁ νόμος εἰς ἐλάττω ἀριθμὸν τὸν χορόν (Πολυδεύκης).

Ἄρθ. 481. Τὰς τραγωδίας τῶν ποιητῶν, Αἰσχύλου, Σοφοκλέους, Εὐριπίδου, τὸν Γραμματέα τῆς πόλεως παραγινώσκειν, τοῖς ὑποκρινομένοις οὐκ ἐξεῖναι αὐτὰς ὑποκρίνεσθαι.

Ἄρθ. 481. Ὁ γραμματεὺς τῆς πόλεως θέλει ἀναγινώσκει τὰς τραγωδίας τῶν ποιητῶν Αἰσχύλου, Σοφοκλέους, καὶ Εὐριπίδου· εἰς δὲ τοὺς ὑποκριτὰς δὲν συγχωρεῖται νὰ ὑποκρίνωνται αὐτάς.

= Οἱ τρεῖς οὗτοι ποιηταὶ ἀπελάμβανον μεγαλητέραν ὑπόληψιν εἰς τὰς Ἀθήνας, καὶ δὲν ἐσυγχωρεῖτο εἰς τοὺς Τραγικούς χοροὺς νὰ τοὺς ὑποκρίνωνται οἱ ὑποκριταί.

(*) Εἰσὶ δὲ Ἀθηναίοις εἰκόνες ἐν τῷ θεάτρῳ καὶ Τραγωδίας καὶ Κωμωδίας ποιητῶν· Τραγωδίας δὲ κεῖνται τῶν φανερῶν, Εὐριπίδης καὶ Σοφοκλῆς. τὴν δὲ εἰκόνα τοῦ Αἰσχύλου, πολλῷ τε ὕστερον τῆς τελευτῆς δοκῶ ποιηθῆναι, καὶ τῆς γραφῆς, ἢ τὸ ἔργον ἔχει τὸ ἐν Μαραθῶνι (Παυσαν. Ἀττικ.).

(*) Ἀθηναῖοι δὲ τοσοῦτον ἠγάπησαν Αἰσχύλον, ὥς ψηφίσασθαι μετὰ θάνατον αὐτοῦ, τὸν βουλόμενον διδάσκειν τὰ Αἰσχύλου, χρυσὸν λαμβάνειν.

Ἄρθ. 482. Τὸν περὶ τῶν κωμωδῶν ἀγῶνα τοῖς Χύτροις ἐπιτελεῖν ἐφάμιλλον ἐν τῷ θεάτρῳ, καὶ τὸν νικήσαντα εἰς ἄστυ καταλέγεσθαι.

Ἄρθ. 482. Κατὰ τὴν ἐορτὴν Χῦτρα θέλουν συστηθῆ συναγωνισμοὶ Δραματικοὶ εἰς τὸ θέατρον, καὶ ὁ νικητὴς θέλει λαμβάνει δι' ἀμοιβὴν τὸ δικαίωμα τοῦ πολίτου.

= Χῦτρα ὠνομάζοντο ἡ τρίτη ἡμέρα τῆς ἐορτῆς τῶν Ἀνθεστηρίων πρὸς τιμὴν τοῦ Διονύσου. ἡ ἡμέρα αὕτη ἦτον ἀφιερωμένη εἰς γυμνάσματα τῶν Κωμωδῶν, εἰς τὰ ὅποια ἐλάμβανον

νον μέρος καὶ οἱ δοῦλοι. οἱ δὲ ἀριστεύοντες ἐξ αὐτῶν ἐλάμβανον δι' ἀμοιβὴν τὸ δικαίωμα τοῦ πολίτου.

(*) Εἰσήνεγκε δὲ καὶ τοὺς νόμους, τὸν περὶ τὸν Κωμῳδῶν ἀγῶνα τοῖς χύτροις ἐπιτελεῖν ἐφάμιλλον ἐν τῷ θεάτρῳ, καὶ τὸν νικήσαντα εἰς ἄστυ καταλέγεσθαι, πρότερον οὐκ ἔξον, ἀναλαμβάνων τὸν ἀγῶνα ἐκλελοιπότῃ (Πλουτ. Λυκοῦργος).

Ἄρθ. 483. Μὴ εἰσελθεῖν τινὰ εἰπεῖν, μήπω τριάκοντα ἔτη γεγονότα.	Ἄρθ. 483. Οὐδεὶς εἶναι δεκτὸς εἰς τὸν ἀγῶνα τοῦτον ἔχων ἡλικίαν ὀλιγωτέραν τῶν τριάκοντα ἐτῶν.
---	---

(*) Οὐπω ἐπέτρεπον ἑμαυτῷ τὸ λέγειν δημοσίᾳ διὰ τὸ νέον τῆς ἡλικίας. Οὐ γὰρ πρῶτον καθίει τὰ δράματα ὁ ποιητῆς εὐλαβούμενος. ἀπὸ δὲ τῶν Ἰππέων ἤρξατο εἰσιέναι. Νόμος δὲ ἦν μὴ εἰσελθεῖν τινὰ εἰπεῖν, μήπω τεσσαράκοντα ἔτη γεγονότα, ὥς δέ τινες τριάκοντα (Σχολ. εἰς Νεφ. Ἀριστοφ.)

Ἄρθ. 484. Τὸν ἄρχοντα μὴ φανερώς κωμῳδεῖν.	Ἄρθ. 484. Δὲν συγχωρεῖται νὰ κωμῳδοῦν φανερώς τὸν πρῶτον μεταξὺ τῶν ἐννέα ἀρχόντων.
---	--

= Ἡδύναντο μὲν νὰ στηλιτεύωσι τοὺς Ἀρχοντας καὶ τὰς λοιπὰς ἀρχὰς διὰ τὰς πράξεις των, ἀλλ' ὅχι τόσο φανερά.

(*) Βαβυλωνίοις δράματι πολλοὺς κακῶς εἶπεν. Ἐκωμώδησε γὰρ τὰς τε κληρωτὰς καὶ χειροτονητὰς ἀρχὰς, καὶ Κλέωνα, παρόντων τῶν ξένων. Καὶ διὰ τοῦτο ὀργισθεὶς ὁ Κλέων, ἐγράψατο αὐτὸν ἀδικίας εἰς τοὺς πολίτας, ὥς εἰς ὕβριν τοῦ δήμου ταῦτα πεποιηκότα (Σχολ. εἰς Ἀριστοφ.)

Ἄρθ. 485. Μὴ κωμῳδεῖν ἐξ ὀνόματος.	Ἄρθ. 485. Δὲν συγχωρεῖται νὰ κωμῳδοῦν τινὰ ὀνομαστί.
---	---

(*) Ψηφίσματος γενομένου, ὥστε μὴ ὀνομαστί κωμῳδεῖν τινὰ (Σχολ. εἰς Ἀριστοφ.)

Ἄρθ. 486. Τὴν μουσικὴν κατὰ εἶδη ἑαυτῆς διαιρεῖσθαι καὶ οὐκ ἐξεῖναι ἄλλω εἰς ἄλλο καταχρῆσθαι μέλους εἶδος.	Ἄρθ. 486. Δὲν δύνανται νὰ συγχέουν τὰ εἶδη τῆς μουσικῆς μεταχειριζόμενοι ἄλλο ἀντὶ ἄλλου μέλους προσδιωρισμένου δι' ἐορτὴν ἰδίαν αὐτοῦ.
--	--

= Ἡ λέξις μουσικὴ ἐφηρμόζετο ἀδιαφόρως εἰς τὴν μελωδίαν, εἰς τὸν ῥυθμὸν, εἰς τὴν στιχουργίαν, εἰς τὸν χορὸν, εἰς τὸ σύνολον ὅλων τῶν ἐπιστημῶν, καὶ εἰς τὴν πρακτικὴν ὅλων τῶν τεχνῶν. Αἱ κινήσεις τῶν οὐρανίων σωμάτων, καθὼς καὶ αἱ ἐνέργειαι τοῦ πνεύματος ὑπέκειντο κατ' αὐτοὺς εἰς τοὺς νόμους τῆς ἀρμονίας. δὲν ἠδύναντο λοιπὸν νὰ συγχέουν τὰ εἶδη τῆς μουσικῆς, ἀλλ' ἕκαστον εἰς τὸ ἴδιον αὐτοῦ μέρος.

(*) Οὐκ ἦν, ὦ φίλοι, ἡμῖν ἐπὶ τῶν παλαιῶν νόμων ὁ δῆμος τινῶν κύριος, ἀλλὰ τρόπον τινὰ ἐκὼν ἐδούλευε τοῖς νόμοις. Μεγ' ποίοις δὲ λέγεις; Ἀθην. τοῖς περὶ τὴν Μουσικὴν πρῶτον τὴν τότε· ἵνα ἐξ ἀρχῆς διέλθωμεν τὴν τοῦ ἐλευθέρου λίαν ἐπίδοσιν βίου· διηρημένη γὰρ τότε ἦν ἡμῖν ἡ Μουσικὴ κατὰ εἶδη τε ἑαυτῆς ἅττα καὶ σχήματα. Καὶ τί ἦν εἶδος ᾠδῆς; εὐχαὶ πρὸς Θεούς. ὄνομα δὲ ὕμνοι ἐπεκαλοῦντο. καὶ τούτῳ δὲ τὸ ἐναντίον ἦν ᾠδῆς ἕτερον εἶδος. Θρήνους δέ τις ἂν αὐτοὺς μάλιστα ἐκάλεσε. καὶ Παίωνες, ἕτερον· καὶ ἄλλο, Διονύσου γένεσις, οἶμαι, διθύραμβος λεγόμενος· νόμους τε αὐτὸ τοῦτο τοῦνομα ἐκάλουν, ᾠδὴν ὥς τινα ἐτέραν· ἐπέλεγον δὲ κιθαρῳδικούς. τούτων δὲ διατεταγμένων, καὶ ἄλλων τινῶν, οὐκ ἐξῆν ἄλλω εἰς ἄλλο καταχρᾶσθαι μέλους εἶδος. τὸ δὲ κῦρος τούτων γινῶναί τε καὶ ἅμα γνόντα δικάσαι, ζημιοῦν τε αὐτὸν μὴ πειθόμενον, οὐ σύριγξ ἦν, οὐδέ τινες ἄμουσοι βοαὶ πλήθους, καθάπερ τανῦν, οὐδ' αὖ κρότοι ἐπαίνους ἀποδιδόντες· ἀλλὰ τοῖς μὲν γεγονόσι περὶ παιδείουσι, δεδομένον ἀκούειν ἦν αὐτοῖς μετὰ σιγῆς διὰ τέλους· παισὶ δὲ καὶ παιδαγωγοῖς καὶ τῷ πλείστῳ ὄχλῳ, ῥάβδου κοσμούσης ἡ νουθέτησις ἐγίνετο. (Πλάτων. Γ'. περὶ νόμων.)

Ἄρθ. 487. Εὐκοσμίαν ἔχειν ἐν τοῖς θεάτροις· τὸν ἄρχοντα τοῖς ὑπηρέταις ἐξείργειν τὸν μὴ πείθοντα εἰπεῖν, εἰ δ' οὐδ' οὕτω ἐπείσθη, ἐπιβολὴν ἐπιβάλλειν.

Ἄρθ. 487. Οἱ ἐν τῷ θεάτρῳ εὐρισκόμενοι θεαταὶ ὁφείλουν νὰ φέρονται μὲ εὐκοσμίαν· ὁ ἄρχων θέλει ἀποβάλλει τοὺς ταραχοποιοὺς διὰ τῶν ὑπηρετῶν του, πρὸς δὲ τοὺς μὴ ὑπακούοντας θέλει ἐπιβάλλει πρόστιμον.

(*) Ἐκήρυττε γὰρ ὁ Ἄρχων διὰ τοῦ κήρυκος εὐκοσμίαν ἔχειν ἐν τοῖς θεάτροις. Τίνος ἐκ τῶν νόμων εἶ κύριος, (τουτέστιν, οὐ σοὶ παρέδρω δεδώκασιν οἱ νόμοι τὸν ἀκοσμοῦντα ἐξείργειν, ἀλλ' οὐδὲ αὐτῷ τῷ Ἀρχοντι τοῦτο ἔξεστιν αὐτοχείρως ποιεῖν, ἀλλ' ἐπιτάττειν τοῖς ὑπηρέταις. καὶ ὁ Ἄρχων αὐτός;) ἀλλὰ πατὴρ εἰς φησὶ, τοῦ Ἀρχοντος, οὐδ' αὐτός, οὗτος ὁ Ἄρχων τύπτειν κύριος, ἀλλὰ προστάττειν τοῖς ὑπηρέταις ἐπισχεῖν τὰ γινόμενα. οὐδ' οὕτω πείθομαι; ἐπιβολὴν ἐπιβάλλειν.) ἀλλ' ὑπομνήσαντι τῷ ὑπηρέτῃ οὐκ ἐπείσθη ἐξείργοντι. ἐχρῆν σοι ὥς μὴ πειθομένῳ ζημίαν ἐπιθεῖναι καὶ ὀρίσαι. (Οὐλπιανός.)

Ἄρθ. 488. Τοῦ Ποσειδῶνος ἀγῶνα ποιεῖν ἐν Πειραιῇ κυκλίων χορῶν οὐκ ἔλαττον τριῶν· δίδοσθαι μὲν τοῖς νικῶσιν οὐκ ἔλαττον δέκα μνῶν· τοῖς δὲ δευτέροις, ὀκτώ· ἔξ δὲ τοῖς τρίτοις κριθεῖσι.

Ἄρθ. 488. Θέλουν πανηγυρίζει εἰς τὸν Πειραιᾶ ἀγῶνας πρὸς τιμὴν τοῦ Ποσειδῶνος, συγκειμένους ἀπὸ τρεῖς χοροὺς κυκλοειδεῖς· ὁ πρῶτος νικητῆς θέλει λαμβάνει δι' ἀμοιβὴν δέκα μνᾶς· ὁ δεύτερος ὀκτὼ καὶ ὁ τρίτος ἕξ.

Ἄρθ. 489. Ἀλεκτρυόνας ἀγωνίζεσθαι δημοσίᾳ ἐν τῷ θεάτρῳ μιᾶς ἡμέρας τοῦ ἔτους.

Ἄρθ. 489. Κατ' ἔτος θέλει συγκροτεῖσθαι ἀλεκτρυονικὸς ἀγὼν εἰς τὸ θέατρον.

= Ἡ συνήθεια αὕτη τῶν ἀλεκτρυονικῶν ἀγώνων, ἥτις

ἔγινε μετὰ ταῦτα νόμος εἶχε καταγωγὴν βαρβαρικὴν. Ὁ Θεμιστοκλῆς τὴν εἰσήξεν εἰς τὰς Ἀθήνας μετὰ τὴν κατὰ τῶν Περσῶν νίκην.

(*) Καί τοι τί ἂν πάθοις, εἰ θεάσαιο καὶ ὀρτύγων καὶ ἀλεκτρυόνων ἀγῶνας παρ' ἡμῖν, καὶ σπουδὴν ἐπὶ τούτοις οὐ μικράν; ἢ γελάσῃ δηλονότι, καὶ μάλιστα ἦν μάθῃς ὥς ὑπὸ νόμῳ αὐτὸ δρῶμεν, καὶ προστέτακται πᾶσι τοῖς ἐν ἡλικίᾳ παρεῖναι, καὶ ὄραν τὰ ὄρνεα διαπυκτεύοντα μέχρι τῆς ἐσχάτης ἀπαγορεύσεως; (Λουκιανὸς περὶ γυμνασίων).

(*) Πόθεν δὲ τὴν ἀρχὴν ἔλαβεν ὁ νόμος ὃ δε, ἐρῶ. Ὅτε Θεμιστοκλῆς ἐπὶ τοὺς βαρβάρους ἐξῆγε τὴν πολιτικὴν δύναμιν, ἀλεκτρυόνας ἐθεάσατο μαχομένους· οὐδὲ ἀργῶς αὐτοὺς εἶδεν, ἐπέστησε δὲ τὴν στρατιάν. Τὸ τοίνυν γενόμενον αὐτοῖς σύνθημα τότε εἰς ἀρετὴν, ἐβουλήθη διαφυλάττειν καὶ εἰς τὰ ὅμοια ἔργα ὑπόμνησιν. (Αἰλιανός.)

Ἄρθ. 490. Ταῖς Νουμηνίαις θύειν.

Ἄρθ. 490. Τὴν πρώτην ἡμέραν ἐκάστου μηνὸς θέλουν προσφέρει θυσίας.

= Τὴν πρώτην ἡμέραν ἐκάστου μηνὸς ἐθεώρουν ὡς ἱερὰν καὶ ὡς ἀνήκουσαν εἰς τὸν Ἀπόλλωνα, καὶ διὰ τοῦτο ἐπρόσφερον τὰς θυσίας.

(*) Πῶς δὲ ταῖς νουμηνίαις εἰς τὴν ἀκρόπολιν ἀναβαίνοντες, τ' ἀγαθὰ τῇ πόλει διδόναι, καὶ ἕκαστος ἐστυῶ τοῖς θεοῖς εὐχεται. (Δημοσθ. κατ' Ἀριστογείτωνος.)

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

ΠΕΡΙ ΙΕΡΩΝ ΥΠΗΡΕΤΩΝ.

Ἄρθ. 491. Ἐπιμελεῖσθαι δὲ τὸν βασιλεύοντα τῶν τε ἀρχόντων, ὅπως ἂν καθίστῶνται, καὶ τοὺς Παρασί-

Ἄρθ. 491. Ὁ βασιλεὺς ἐκ τῶν ἐννέα Ἀρχόντων θέλει φροντίζειν νὰ ἐκλέγωνται οἱ Παράσιτοι ἐξ ὅλων τῶν

τους ἐκ τῶν δήμων αἰρῶνται, κατὰ τὰ γεγραμμένα· τοὺς δὲ Παρασίτους ἐκ τῆς βουκολίας ἐκλέγειν ἐκ τοῦ μέρους τοῦ ἑαυτῶν ἕκαστον ἐκτέα κριθῶν δαίνυσθαι τοὺς ὄντας Ἀθηναίους ἐν τῷ ἱερῷ κατὰ τὰ πάτρια. Τὸν δὲ ἐκτέα παρέχειν εἰς τὰ ἀρχεῖα τῷ Ἀπόλλωνι τοὺς Ἀχαρνέων παρασίτους ἀπὸ τῆς ἐκλογῆς τῶν κριθῶν.	δήμων κατὰ τοὺς νόμους. Ἐκαστος Παράσιτος θέλει φυλάττει τὸ ἕκτον τῆς κριθῆς, τὸ ὅποιον τοῦ εἶναι προσδιωρισμένον εἰς τὰς θυσίας διὰ νὰ χρησιμεύῃ διὰ τὸ συσσίτιον διδόμενον εἰς τὸν ναὸν κατὰ τὰ πάτρια ἔθιμα. Οἱ δὲ Παράσιτοι τῶν Ἀχαρνέων θέλουν δίδει τὸ ἕκτον ἀφ' ὅσα ἔλαβον ἀπὸ τὰς προσόδους τῆς κριθῆς τὴν ὁποίαν ἐσύναξαν διὰ τὴν ἀποθήκην τοῦ Ἀπόλλωνος.
--	---

= Παρασίτους ὠνόμαζαν ἐν τάγμα ἱερέων, τὸ ὅποιον ἀπελάμβανε μεγάλην ὑπόληψιν, καὶ ἦτο μία ἀπὸ τὰς σημαντικὰς ἀρχὰς εἰς τὰς Ἀθήνας. ὠνομάζοντο δὲ οὕτω διὰ τὸ μέρος, τὸ ὅποιον ἐλάμβανον ἀπὸ τὰς θυσίας, καὶ διὰ τὴν ἐπιστάσιν, τὴν ὁποίαν εἶχον νὰ συνάξουν τὸ προσδιωρισμένον μέρος τῶν προσόδων διὰ τοὺς θεοὺς ἀπὸ τοὺς γεωργοὺς, τὸ ὅποιον ὠνόμαζον Προσόδια μεγάλα.

Ἀχαρναὶ ὠνομάζοντο ἐν χωρίον ἐξήκοντα στάδια (δύο λεύγας) μακρὰν τῶν Ἀθηνῶν.

(*) Ἔστι δὲ καὶ παρὰ τοῖς παλαιοῖς τὸ ὄνομα Παράσιτος. Οὐ μὲν ἐφ' οἷς νῦν, ἀλλ' ἐφ' ἱεροῖς ὑπηρεσίαις τὸ ὄνομα ἐστίν. οἷον, ὁ ἐπὶ τὴν τοῦ ἱεροῦ σίτου ἐκλογὴν αἰρούμενος. (Πολυδεύκης Βιβλ. ΣΤ'.)

Ἄρθ. 492. Θύειν τῷ Ἀπόλλωνι τοὺς Ἀχαρνέων Παρασίτους.

Ἄρθ. 492. Οἱ Παράσιτοι τῶν Ἀχαρνέων θέλουν προσφέρει θυσίας εἰς τὸν Ἀπόλλωνα.

= Ἐκάστῃ φυλῇ ἐώρταζε καὶ ἐθυσίαζεν εἰς ἓνα ἀπὸ τοὺς

Θεούς. Οἱ Ἀχαρνεῖς λοιπὸν ἐπρόσφερον τὰς θυσίας των εἰς τὸν Ἀπόλλωνα.

(*) Ἔστι δὲ Ἀχαρναὶ ὄμηρος. Οὗτοι θεῶν Ἀπόλλωνα τιμῶσιν Ἀγυιέα. (Παυσαν. Ἀττικά).

Ἄρθ. 493. Ἐπιμελεῖσθαι δὲ τὸν βασιλέα τὸν αἰεὶ βασιλεύοντα καὶ τοὺς Παρασίτους, οὓς ἂν ἐκ τῶν δήμων προαιρῶνται, καὶ τοὺς γέροντας, καὶ τὰς γυναῖκας τὰς πρωτοπόσεις.

Ἄρθ. 493. Ὁ βασιλεὺς ἐκ τῶν ἐννέα Ἀρχόντων θέλει παρευρίσκεσθαι εἰς τὰς θυσίας μετὰ τῶν ἐκλεχθέντων Παρασίων, μετὰ τῶν γερόντων καὶ τῶν ἐξ ἑνὸς ἀνδρὸς χηρευουσῶν γυναικῶν.

= Ὁ Βασιλεὺς ὤφειλε νὰ παρευρίσκεται εἰς τὰς ἀνωτέρω θυσίας ὡς ὑπερτάτη ἐπὶ τῆς θρησκείας ἀρχή, συνωδευμένος μὲ τὰ ἄνω λεχθέντα ἄτομα ἐκλελεγμένα ἐξ ἐκάστης φυλῆς, ἧτις ἐπρόσφερε τὴν θυσίαν.

(*) Ὁ Βασιλεὺς προέστηκεν ἀγώνων τῶν ἐπὶ λαμπάδι (Πολυδεύκης Βιβλ. Γ'). Ἡ δ' ἐκ παρθενίας τινὶ γεγαμημένη, Πρωτόποσις ἐκαλεῖτο. γέγραπται δὲ τοῦνομα τῷ τοῦ Βασιλέως νόμῳ (Πολυδεύκης Βιβλ. Η').

Ἄρθ. 494. Τὰ δὲ ἐπιμήνια θυέτω ὁ Ἱερεὺς μετὰ τῶν Παρασίων. Οἱ δὲ Παράσιτοι ἕνα τῶν ἐκ τῶν νόθων καὶ τῶν τούτων παίδων κατὰ τὰ πάτρια. Ὅς δ' ἂν μὴ θέλῃ παρασιτεῖν, εἰσαγέτω καὶ περὶ τούτων εἰς τὸ Δικαστήριον.

Ἄρθ. 494. Ὁ Ἱερεὺς μετὰ τῶν Παρασίων θέλει ἐκτελεῖ τὰς ἐπιμηνίους θυσίας. Οἱ δὲ Παράσιτοι θέλουν ἐκλέγει ἕνα νόθον ἢ υἱὸν νόθου κατὰ τὰ ἔθιμα ὡς Παράσιτον. Καὶ ἂν οὗτος δέν θελήσῃ νὰ τὸ δεχθῇ, θέλουν τὸν ἐνάγει εἰς δίκην.

= Ἐπιμήνια ὠνομάζοντο αἱ προσφερόμεναι θυσίαι εἰς τὰς ἀρχὰς ἐκάστου μηνὸς οἱ νόθοι κατ' ἀρχὰς ἔχαιρον τινὰ δικαίωματα. ἠδύναντο γὰρ ἐκλεχθῶσι καὶ Παράσιτοι, ἀρχὴ εὐϋπόληπ-

τος ὡς εἶδομεν, ἀλλ' ἀπ' Εὐκλείδου ἄρχοντος ἀπεκλείσθησαν τοῦ δικαιώματος τούτου.

(*) Πολέμων γοῦν γράψας περὶ Παρασίτων, φησὶν οὕτως. τὸ τοῦ Παρασίτου ὄνομα νῦν μὲν ἄδοξόν ἐστι· παρὰ δὲ τοῖς ἀρχαίοις εὐρίσκομεν τὸν Παράσιτον ἱερόν τι χρῆμα, καὶ τῷ συνθοίνῳ παρόμοιον. ἐν Κυνοσάργει μὲν οὖν ἐν τῷ Ἡρακλείῳ στήλῃ τίς ἐστίν, ἐν ᾗ ψήφισμα μὲν Ἀλκιβιάδου, Γραμματεὺς δὲ Στέφανος Θουκυδίδου. λέγεται δ' ἐν αὐτῷ περὶ τῆς προσηγορίας οὕτως, α τὰ δὲ ἐπιμήνεια θυέτω ὁ ἱερεὺς μετὰ τῶν Παρασίτων κτλ. (Πολέμων Ἀθήναιος Βιβλ. ΣΤ'.)

Ἄρθ. 495. Καὶ τὼ κήρυκε ἐκ τοῦ γένους τῶν κηρύκων τοῦ τῆς μυστηριώτιδος, τούτους δὲ παρασιτεῖν ἐν τῷ Δηλίῳ ἐνιαυτόν.

Ἄρθ. 495. Δύο κήρυκες ἐκ τῆς γενεᾶς τῶν μεμνημένων τὰ μυστήρια κηρύκων, θέλουν ἐκπληροῖ τὰ καθήκοντα τοῦ παρασίτου δι' ἐν ἔτος εἰς τὸν ναὸν τοῦ Δηλίου Ἀπόλλωνος.

= Ἡ ὑπηρεσία τῶν Κηρύκων ἦτο διαφόρων εἰδῶν.

(*) Κήρυξ, ὁ μὲν τις τῶν Μυστικῶν, ἀπὸ Κήρυκος τοῦ Ἑρμοῦ, καὶ Πανδρόσου τῆς Κέκροπος. ὁ δὲ περὶ τοὺς ἀγῶνας, οἱ δὲ περὶ τὰς πομπάς, ἐκ τοῦ Εὐοινιδῶν γένους. οἱ δὲ, κατ' ἀγορὰν τὰ ὄνια προκηρύττοντες. (Πολυδεύκης).

Ἄρθ. 496. Τοῖν δὲ βοοῖν τοῖν ἡγεμόνοιν τοῖν ἐξαιρουμένοιν, τὸ μὲν τρίτον μέρος εἰς τὸν ἀγῶνα, τὰ δὲ δύο μέρη, τὸ μὲν ἕτερον τῷ ἱερεῖ, τὸ δὲ τοῖς Παρασίτοις.

Ἄρθ. 496. Τὸ τρίτον μέρος τῶν δύο βοῶν τῶν προσφερομένων διὰ θυσίαν θέλει διανέμεσθαι εἰς τοὺς νικητὰς τῶν ἀγώνων, τὰ δὲ δύο ἄλλα τρίτα εἰς τοὺς ἱερεῖς καὶ Παρασίτους.

= Εἰς τὴν ἐορτὴν τῶν Παναθηναίων ἦτο συνήθεια νὰ ζέλῳ αἱ Ἀττικαὶ πόλεις βόας διὰ θυσίαν, τὰ μέρη τῶν ὁποίων διενέμοντο ὡς ἀνωτέρω.

(*) Ἐν τοῖς Παναθηναίοις αἱ Ἀττικαὶ τοῖς Ἀθηναίοις πόλεις ἔπεμπον βοῦς. ὅθεν ἡ δαψίλεια τῶν κρεῶν. ἄλλως, ἐν τοῖς Παναθηναίοις πᾶσαι πόλεις, αἱ ἀπὸ τῶν Ἀθηνῶν ἀποικισθεῖσαι, βοῦν θυσόμενον ἔπεμπον. (Σχολ. εἰς Νεφ. Ἀριστοφ.)

Ἄρθ. 497. Εἰς τὴν ἐπισκευὴν τοῦ νεῶ τοῦ Ἀρχείου, καὶ τοῦ Παρασιτίου, καὶ τῆς οἰκίας τῆς ἱερᾶς διδόναι τὸ ἀργύριον, ὅποσον ἂν οἱ τῶν ἱερέων ἐπισκευασταὶ μισθώσωνται.

Ἄρθ. 497. Διὰ τὴν ἐπισκευὴν τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀρχείου, τοῦ Παρασιτίου, καὶ τῆς ἱερᾶς οἰκίας θέλουν ἐξοδεύει τόσα χρήματα, ὅσα ἤθελον συνάξει ἀπὸ τοὺς ἱερεῖς ἐκείνους, οἵτινος ἤθελον τὰ μισθώσεται.

(*) Οἱ Παράσιτοι εἶχον ἰδιαίτερον ναὸν, ταμεῖον καὶ οἰκίαν, ἡ δαπάνη τῆς ἐπισκευῆς τῶν ὁποίων ἐλαμβάνετο ἀπὸ τοὺς ἰδίους ἱερεῖς οἵτινες τὰ ἐμίσθοναν.

(*) Καὶ Ἀρχεῖόν τι Ἀθήνησι Παρασίτιον καλούμενον, ὡς ἐν τῷ νόμῳ τοῦ Βασιλέως ἔστιν εὔρεῖν. (Πολυδεύκης βιβλ. 5'.)

Ἄρθ. 498. Θαλλοφόρους τῇ Ἀθηνᾷ τοὺς καλοὺς γέροντας ἐκλέγεσθαι.

Ἄρθ. 498. Θέλουν ἐκλέγει τοὺς ὠραιότερους μεταξὺ τῶν γερόντων διὰ τὴν ὑπηρεσίαν τῶν Θαλλοφόρων εἰς τὴν ἑορτὴν τῶν Παναθηναίων.

= Θαλλοφόροι ὀνομάζοντο οἱ φέροντες εἰς τὰς χεῖρας κλάδους ἐλαίας, εἰς τὴν ἑορτὴν τῶν Παναθηναίων, καὶ ὡς τοιοῦτους ἐκλεγαν τοὺς ὠραιότερους Γέροντας.

(*) Ἀλλ' οὐδὲ μέντοι ταύτῃ γε ἀτιμαστέον τὸ κάλλος, ὡς ταχὺ παρακμάζον. Ἐπεὶ ὥσπερ παῖς γίνεται καλὸς, οὕτω καὶ μειράκιον, καὶ ἀνὴρ, καὶ πρεσβύτης· τεκμήριον δέ. Θαλλοφόρους δὲ τῇ Ἀθηνᾷ τοὺς καλοὺς γέροντας ἐκλέγονται. (Ξενοφ. Συμπόσιον).

"Αρθ. 499. Τὴν γυναῖκα τοῦ Βασιλέως ἀσπὴν εἶναι, καὶ μὴ μεμιγμένην ἑτέρῳ ἀνδρὶ, ἀλλὰ παρθένον γα-
 "Αρθ. 499. Ὁ Βασιλεὺς δὲν δύναται νὰ νυμφευθῇ εἰ-
 μὴ πολίτιδα (ἀσπὴν), γυναῖ-
 κά παρθένον καὶ οὐχὶ χή-
 μεῖν. ραν.

= Τὸ ἀνωτέρω "Αρθρον ἐπειδὴ εἶναι ὅμοιον μὲ τὸ ὁποῖον κατεχωρήσαμεν εἰς τὸ ἄρθρ. 104, μὲ κα'ποιαν διαφορὰν μιᾶς μόνης λέξεως, ὑποθέτομεν ὅτι κατεχωρήθη κατὰ λάθος ἀπὸ τὸν συγγραφέα, διότι καὶ κατὰ τὴν ἔννοιαν καὶ κατὰ τὸ σχό-
 λιον ὁμοιάζει μὲ τὸ προηγηθέν.

"Αρθ. 500. Τοὺς ἱερεῖς καὶ τὰς ἱερείας ὑπευθύνους εἶναι, οὐ μόνον ἰδίᾳ, ἀλλὰ καὶ κοινῇ τὰ γένη.
 "Αρθ. 500. Ἄπαντες οἱ ἱερεῖς καὶ αἱ ἱερεῖαι εἶναι, ὑ-
 πεύθυνοι διὰ τὰς πράξεις των, ὅχι μόνον ἐκεῖνοι, οἵτινες εἶ-
 ναι διωρισμένοι εἰς λατρείαν μερικῆς τινὸς θεότητος, ἀλλὰ καὶ ὅσοι ἰδίως προσφέρουν εὐχὰς ὑπὲρ τῆς πόλεως.

= Ἐξαιρουμένων τῶν τακτικῶν ἱερέων καὶ ἱερειῶν διωρι-
 σμένων διὰ λατρείαν θεότητος τινὸς, ὑπῆρχον καὶ τινες, οἱ ὁ-
 ποῖοι ἐπρόσφερον κυρίως εὐχὰς ὑπὲρ τῆς πόλεως. Ὅλοι λοιπὸν οὗτοι ἦσαν ὑπεύθυνοι τῶν πράξεων των καὶ τῆς διαγωγῆς των ἐνώπιον τινῶν ἀρχῶν.

(*) Τοὺς ἱερεῖς καὶ τὰς ἱερείας ὑπευθύνους εἶναι κελεύει ὁ νόμος, καὶ συλλήβδην ἅπαντας, καὶ χωρὶς ἐκάστους κατὰ σῶμα, τοὺς τὰ γέρα μόνον λαμβάνοντας, καὶ τὰς εὐχὰς ὑπὲρ ἡμῶν πρὸς τοὺς θεοὺς εὐχομένους, καὶ οὐ μόνον ἰδίᾳ, ἀλλὰ καὶ κοινῇ τὰ γένη, Εὐμολπί-
 δας, καὶ Κήρυκας, καὶ τοὺς ἄλλους ἅπαντας (Αἰσχίνης κατὰ Κτησιφῶντος).

Ἄρθ. 501. Μηδένα ἱερω-
σύνην οὐδενὸς θεῶν κληροῦ-
σθαι οὐκ ὄντα καθαρὸν τὸ
σῶμα.

Ἐπειδὴ ἀγνοῦντι θυσία
ἐστὶ τῷ Λεῶ.

Ἄρθ. 501. Δὲν συγχω-
ρεῖται νὰ λάβῃ τις ἱερωσύνην
οὐδεμιᾶς θεότητος, ἐὰν δὲν
ᾔῃναι καθαρὸς κατὰ τὸ σῶμα,
καὶ ἀγνὸς κατὰ τὴν ψυχὴν,
ἐπειδὴ τοιούτους ἀπαιτοῦσιν
οἱ θεοὶ τοὺς προσφέροντας τὰς
θυσίας ἱερεῖς.

= Οἱ μέλλοντες νὰ λάβωσιν ὑπηρεσίαν ἱερέως καθυπεβάλ-
λοντο πρότερον εἰς τὰς ἀκολουθούς ἐξετάσεις· πρῶτον ἐὰν ᾔσαν
ὑγιεῖς καὶ ἀκέραιοι κατὰ τὸ σῶμα, δεύτερον ἐὰν ᾔσαν ἀγνοὶ
ἀπὸ φόνον τινά, τόσον αὐτοί, καθὼς καὶ οἱ συγγενεῖς των.

(*) Δοκιμάζειν δὲ τὸν ἀεὶ λαγχάνοντα, πρῶτον μὲν, ὁλόκ-
ληρον καὶ γνήσιον· ἔπειτα ὥς ὅτι μάλιστα ἐκ καθαρευουσῶν οἰ-
κήσεων, φόνου δὲ ἀγνὸν καὶ πάντων τῶν περὶ τὰ τοιαῦτα εἰς
τὰ θεῖα ἀμαρτανομένων, αὐτόν τε καὶ πατέρα καὶ μητέρα κατὰ
ταῦτά βεβιωκότας (Πλάτων περὶ νόμων ζ').

Τ Ε Λ Ο Σ.

NARTIKOS.

NOMOS ΡΟΔΙΩΝ

ΝΑΥΤΙΚΟΣ.

Ὁν ἐθέσπισαν οἱ θειότατοι αὐτοκράτορες, Τιβέριος, Ἀδριανὸς, Ἀντωνῖνος, Περτίναξ, Λεύκιος, Σεπτίμιος, Σεβῆρος, αἰεσέβαστοι.

Τιβέριος Καῖσαρ σεβαστὸς, ἀρχιερεὺς μέγιστος, δημαρχικῆς ἐξουσίας τριακοστῷ δευτέρῳ.

Ἐντυχόντων μοι τῶν ναυτῶν, τῶν ναυκλήρων καὶ τῶν ἐμπόρων, (1) ἵνα τὰ ἐν τῇ θαλάσῃ συμβαίνοντα εἰς συμβολὴν ἔρχονται, ἀποκριθεὶς ὁ Νέρων εἶπε. Μέγιστε, σοφώτατε καὶ φαιδρότατε, Τιβέριε Καῖσαρ, τὰ ὑπὸ τοῦ σοῦ μεγέθους καθιστάμενα, ἀναγκαῖον οἶμαι ἐνδείξασθαι οὐδέν. Παραπέμψεις ἀκριβῶς ἐν Ῥόδῳ ἐπιζητήσας καὶ ἀναθέμενος τὰς πράξεις τῶν ἐμπλεόντων ναυκλήρων, καὶ ἐμπόρων, καὶ ἐπιβατῶν, καὶ ἐνθηκῶν, καὶ κοινωνιῶν καὶ πλοίων ἀγοράσεων καὶ πράσεων, καὶ ναυπηγικῶν ἐργασιῶν, παραθηκῶν τε χρυσίου καὶ ἀργυρίου, καὶ εἰδῶν διαφόρων.

(1) Καθ' ὅσον ἐξάγεται ἀπὸ τὸν πρόλογον τοῦτον, ἔμποροι καὶ πλοίαρχοι τινὲς παρεκάλεσαν τὸν Αὐτοκράτορα Τιβέριον Καίσαρα νὰ καιονίσῃ τὰ ναυάγια καὶ τοὺς ναυτικούς φόρους. Ὁ δὲ Νέρων λαβὼν τὸν λόγον ἀφοῦ ἀπέδωκε τινὰς ἐπαίνους εἰς τὴν φρόνησιν τοῦ Αὐτοκράτορος τὸν ἐσυμβούλευσε νὰ στείλῃ πρεσβείαν εἰς τὴν Ῥόδον διὰ νὰ συλλέξῃ τοὺς Ναυτικούς Νόμους ταύτης τῆς νήσου, οἵτινες κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν ἀπελάμβανον μεγίστην ὑπόληψιν, τοὺς ὁποίους τροποποιήσαντες οἱ μετὰ ταῦτα Αὐτοκράτορες ἐθέσπισαν ὡς ναυτικὸν δίκαιον ὑπὸ τὸν τίτλον « Ναυτικοὶ Νόμοι τῶν Ῥοδίων » τὴν ιδέαν ταύτην πολεμοῦν διάφοροι ἄλλοι συγγραφεῖς λέγοντες ὅτι τὸ λευτικὸν τῶν νόμων τούτων δὲν ὁμοιάζει μὲ ἐκεῖνο τὸ Ἑλληνικὸν τῶν Ῥοδίων, ἀλλ' ὅπως καὶ ἂν ἦναι καὶνὲν ἄλλο κείμενον ἐντελέστερον τοῦ ναυτικοῦ δικαίου τῶν Ῥοδίων δὲν ὑπάρχει.

Ταῦτα πάντα ψήφῳ θεματίσας Τιβέριος, καὶ σφραγίσας πα-
ρέδωκεν Ἀντωνίνῳ φαιδροτάτῳ ὑπάτῳ, καὶ ὑπατικῶς τοῦτον
προσαγορεύουσιν ἐν τῇ πανευδαίμονι καὶ κορυφαίᾳ τῶν πό-
λεων Ῥώμῃ, ἐπὶ ὑπάτων Λαύρου καὶ Ἀγριππίνου φαιδροτάτων.

Οὗτοι προσήνεγκαν τῷ μεγίστῳ αὐτοκράτορι Οὐεσπεσιανῷ,
οὗ καὶ αὐτὰ σφραγίσαντος ἐπὶ τῆς λαμπρᾶς συγκλήτου, Οὐλ-
πιος Τραϊανὸς ἀπέλυσεν εἶναι τὸν νόμον τῶν Ῥοδίων, ἅμα τῇ
φαιδροτάτῃ συγκλήτῳ Τιβέριος Καῖσαρ εἶπε. Μηδένα μείζονα
κίνδυνον εἶναι λέγω, τῆς καταρτίου αὐτομάτως ἐκβεβλημένης,
εἰς συμβολὴν ἔρχεσθαι· ἐὰν δὲ καὶ ἀνάγκη, ὁ πρωρεὺς καὶ ὁ
ναυπηγὸς τὰ σίδηρα προσφερέτωσαν, καὶ κοπτέτωσαν τὴν
κατάρτιον, ἵνα μὴ τὸ πλοῖον καταποντισθῇ, καὶ ταῦτα εἰς
συμβολὴν ἐρχέσθωσαν.

Ἀλλὰ μὲν καὶ Ἀντωνῖνος τῷ ἀξιοθέντι εἶπεν. Ἐγὼ μὲν
τοῦ κόσμου κύριος, ὁ δὲ νόμος τῆς θαλάσσης. Τῷ νόμῳ τῶν
Ῥοδίων κρινέσθω τῷ ναυτικῷ, ἐν οἷς μή τις τῶν ἡμετέρων αὐ-
τῷ νόμος ἐναντιοῦται. Τοῦτο δὲ αὐτὸ καὶ ὁ θειότατος Αὐ-
γουστος ἔκρινε.

ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΤΟΥ ΝΑΥΤ. ΝΟΜΟΥ.

Περὶ ναυκλήρου μισθοῦ.

Περὶ κυβερνήτου μισθοῦ.

Περὶ πρωρέως μισθοῦ.

Περὶ ναυπηγοῦ μισθοῦ.

Περὶ καρβίτου μισθοῦ.

Περὶ ἐπιβάτου, τὸν ἰχθὺν μὴ τηγανίζειν ἐν πλοίῳ.

Περὶ ἐπιβάτου, μὴ σχίζειν ἐν πλοίῳ ξύλα.

Περὶ ἐπιβάτου, ἐν πλοίῳ μέτρῳ λαμβάνειν ὕδωρ.

Περὶ γυναικὸς ἐν πλοίῳ.

Περὶ ἐπιβάτου παρακαταθήκης.

Περὶ ὅρκου ἀπαραιτήτου.

Περὶ τιμῆς πλοίου Ῥοδίου.

Περὶ ναυτῶν μισθοῦ.

Περὶ παρυσχαρίτου μισθοῦ.

Περὶ ἐμπορίου.

Περὶ ἐπιβατῶν.

Περὶ δανγίου ἐπὶ γῆς καὶ θαλάσσης.

Περὶ ἐπιβατῶν ἐμπόρων.

Περὶ ναυκλήρων καὶ ναυτῶν.

ΝΑΥΤΙΚΟΣ ΝΟΜΟΣ.

Ἄρθ. 1. Ναυκλήρου μισθός, μέρη δύο.

Ἄρθ. 2. Κυβερνήτου μισθός, μέρος ἐν ἡμισυ.

Ἄρθ. 3. Πρωρέως μισθός, μέρος ἐν ἡμισυ.

Ἄρθ. 4. Ναυπηγοῦ μισθός μέρος ἐν ἡμισυ.

Ἄρθ. 5. Καραβίτου μισθός μέρος ἐν ἡμισυ.

Ἄρθ. 6. Ναύτου μισθός μέρος ἐν.

Ἄρθ. 7. Παρεσχαρίτου μισθός μέρος ἡμισυ.

Ἄρθ. 8. Ἐμπόρῳ ἔχειν ἕξον ἐν πλοίῳ παῖδας δύο, τὸν δὲ ναῦλον διδότη.

Ἄρθ. 9. Ἐπιβάτου τόπος, μῆκος πήχεων τριῶν, πλάτος πήχεως ἐνός.

Ἄρθ. 10. Ὁ ἐπιβάτης ἐν πλοίῳ ἰχθὺν μὴ τηγανίζετω, καὶ ὁ ναύκληρος αὐτῷ μὴ συγχωρεῖτω.

Ἄρθ. 11. Ὁ ἐπιβάτης ἐν πλοίῳ ξύλα μὴ σχιζέτω, καὶ ὁ ναύκληρος αὐτῷ μὴ συγχωρεῖτω.

Ἄρθ. 12. Ὁ ἐπιβάτης ἐν πλοίῳ ὕδωρ μέτρῳ λαμβανέτω, οὔτε δύο.

Ἄρθ. 13. Ἡ γυνὴ ἐν πλοίῳ λαμβανέτω τόπον πήχεως ἐνός· τὸ δὲ παιδίον τὸ μὴ τέλειον, πήχεως τὸ ἡμισυ.

Ἄρθ. 14. Ναύκληρος, εἰάν ὑποδέξηται τι, ἐνέχεται ἵνα ἀποκαταστήσῃ καὶ ἀποδώσῃ αὐτό. Εἰ δὲ μὴ θέλει δέξασθαι κατ' ἀρχὴν, οὐδεὶς δύναται καταναγκάσαι τοῦτον ἵνα δέξηται τι. Ἐὰν εἰσέλθῃ ἐπιβάτης ἐν πλοίῳ, καὶ ἔχῃ χρυσίον, παρατιθέσθω αὐτὸ τῷ ναυκλήρῳ. Εἰ δὲ μὴ παραθέμενος εἶπῃ, ὅτι χρυσίον ἀπώλεσα ἢ ἀργύριον, ἄκυρα ἔστω τὰ παρ' αὐτοῦ λεγόμενα, ὅτι οὐ τῷ ναυκλήρῳ παρέθετο.

Ἄρθ. 15. Ὁ δὲ ναύκληρος, καὶ οἱ ναῦται, καὶ οἱ ἐπιβάται, ὁμοῦ ἐμπλέοντες, ὄρκον εὐαγγέλιον παρεχέτωσαν.

Ἄρθ. 16. Δεῖ εἶναι τὴν χιλιάδα τοῦ μοδισμού, χρυσίων ν'. μετὰ πάσης τῆς ἐξαρτίας αὐτοῦ, καὶ εἰς συμβολὴν ἐρχέσθω τοῦ δὲ πλοίου τοῦ παλαιοῦ, χρυσίων λ'. καὶ ἐν τῇ διατιμήσει αὐτοῦ, τὸ τρίτον μέρος κουφίζέσθω, καὶ οὕτως εἰς συμβολὴν ἐρχέσθω.

Ἄρθ. 17. Ὁ νόμος κελεύει. Τὰ ἐν τῇ θαλάσῃ δεδανεισμένα ἔγγραφα καὶ ἀκίνδυνα, μὴ γραφέσθωσαν, εἰ δὲ ἔπιγραφῶσιν, ἄκυρα ἔστω κατὰ τὸν Ῥόδιον Νόμον. Τὰ δὲ ἐν ἀγροῖς ἢ ἐν ὄρεσιν δανειζόμενα, ἔγγραφα καὶ ἀκίνδυνα, ἐπιγραφέσθωσαν.

Ἐὰν δανείσῃ τις ἐν τόκοις, καὶ ἔτη τελέσῃ τοὺς ἐννόμους τόκους, μετὰ δὲ ὀκτὼ ἔτη συμβῇ ἀπώλειαν γενέσθαι, ἢ πυρκαϊάν, ἢ διαρπαγὴν βαρβάρων, τῶν τόκων διάλυσις γενέσθω κατὰ τὸν Ῥόδιον Νόμον. Εἰ δὲ μὴ τελέσει τοὺς τόκους ἐκ τῶν νομίμων, τὰ ἔγγραφα κύρια ἔστι κατὰ τὰς προτέρας συνθήκας, καθὼς τὸ ἔγγραφον προφέρει.

Ἄρθ. 18. Οἱ ναύκληροι ναυκληροῦντες τὰ συμβαλλόμενα τοῦ πλοίου μὴ ἔλασσον τοῦ τριμερίτου, ὅπου ἐὰν ἀποστέλλωνται, καθὼς χρήματα χρεννύειν καὶ ἀποστέλλειν ἐπὶ πλοίου καθ' ἑτερόπλουν, καὶ κατ' ἀμφοτερόπλουν, καθὼς ἂν συνεγράψαντο, κύρια ἔστω. Ὁ δὲ χρήσας τὰ χρήματα, ἐπιπεμπέτω ἄνθρωπον, ὃς ἂν ἐπιχρήννυται.

Ἄρθ. 19. Οἱ ναύκληροι ἀπὸ τῶν συναλλαγμάτων τῶν ναυτῶν οὐκ ἐνέχονται, ἀπὸ δὲ τῶν ἀμαρτημάτων ἐνέχονται.

ΚΕΦΑΛΑΙΑ.

ΝΟΜΟΥ ΡΟΔΙΩΝ ΝΑΥΤΙΚΟΥ ΚΑΤ' ΕΚΛΟΓΗΝ.

α'. Περὶ ἀγκυρῶν πλοίου κλαπεισῶν.

β'. Περὶ ἀγκυρῶν καὶ λοιπῶν ἐξαρτίων κλαπέντων.

γ'. Περὶ ναύτου κλοπὴν ἐργασαμένου.

δ'. Περὶ πλοίου ἀπὸ κλεπτῶν ἢ πειρατῶν σύλα ὑπομείναντος.

ε'. Περὶ ναυτῶν ἐν μάχῃ κήλωμα ἐργασαμένων.

ς'. Περὶ ναυτῶν ἐν μάχῃ φόνον ἐργασαμένων.

ζ'. Περὶ ναυτῶν ἐν μάχῃ πήρωσιν ὀφθαλμῶν, ἢ αἰδοίων κήλωσιν ἐργασαμένων.

η'. Περὶ ναυκλήρου καὶ ναύτου ἀλλοτρίας λαβόντων ἐνθήκας, καὶ σὺν τῷ πλοίῳ ἀποδρασάντων.

θ'. Περὶ ναυκλήρου καὶ ἐπιβατῶν περὶ ἀποβολῆς βουλευομένων.

ί'. Περὶ πλοίου ζημίαν ἢ ναυάγιον ὑπομείναντος.

ια'. Περὶ ἐμπόρων πλοῖα ναυλουμένων.

ιβ'. Περὶ πάσης παραθήκης διδομένης ἐν πλοίῳ ἢ ἐν οἴκῳ.

ιγ'. Περὶ παραθήκης χρυσίου ἀντιλεγομένης.

ιδ'. Περὶ παραθηκαρίου τὴν παραθήκην ἀρνησαμένου.

ιε'. Περὶ ἐμπόρου ἢ ἐπιβάτου, ἢ δούλου παρατιθέντος καὶ ἐν ἀκτῇ ὑπομείναντος, τοῦ πλοίου ἀποφυγόντος διὰ πειρατείαν ἢ ληστῶν ἐπιδρομὴν.

ισ'. Περὶ χρημάτων ἐπιποντίως ἐκδανεισθέντων.

ιζ'. Περὶ χρυσίου καὶ ἀργυρίου ἐπὶ κέρδους κοινωνία χρησθέντων.

ιη'. Περὶ τοῦ χρήματα ἐκδανεισαμένου ἐπὶ προθεσμία, καὶ ἀποδημήσαντος.

ιθ'. Περὶ τοῦ ναυλωσαμένου πλοῖον καὶ ἀρράβωνα δεδωκότος.

κ'. Περὶ τῶν ναυλωσαμένων πλοῖον, καὶ ἐγγράφως συμφωνησάντων, ἢ καὶ ἀγράφως ὀρισάντων.

κά'. Περὶ δύο κοινωνῶν ναυκλήρων, ἀλλήλοις ἀντιλεγόντων.

κβ'. Περὶ ἐμπόρου τὸν γόμον ὅλον τοῦ πλοίου ναυλωσαμένου.

κγ'. Περὶ ναυκλήρου καὶ ἐμπόρου τοὺς γόμους συγγραψαμένων.

κδ'. Περὶ ναυκλήρου καὶ ἐμπόρου συγγραψαμένων καὶ μετὰ τὰ ἡμίναυλα δοθέντα, μεταμέλων γενομένων.

κε'. Περὶ ἐμπόρου εἰς τὰ ἔγγραφα ὑπερπροθεσμήσαντος.

κς'. Περὶ πλοίου κλασματισθέντος ἐξ αἰτίας ναυκλήρου ἢ ναυτῶν ἐκχοιτούντων.

κζ'. Περὶ πλοίου κλασματισθέντος εἰς γόμον ἀπερχομένου ἐμπορίου ἢ κοινωνίας.

κή. Περὶ πλοίου κλασματισθέντος ἐξ αἰτίας ἐμπορίου ἢ Κοινωνοῦ.

κθ'. Περὶ πλοίου κλασματισθέντος πρὸ τῆς προθεσμίας τῶν ἐγγράφων, ἢ μετὰ τὴν προθεσμίαν.

λ'. Περὶ πλοίου πεφορτωμένου διαλυθέντος, τοῦ ἐμπορίου παυθέντος χρυσίον ἐπιφερομένου.

λά. Περὶ πλοίου ζημίαν παθόντος, καὶ μέρους τοῦ φορτίου σωθέντος.

λβ'. Περὶ πλοίου ναυλωθέντος, ἢ κοινωνία πλέοντος, καὶ ἐν τῷ ἐκπορίζειν κλασματισθέντος.

λγ'. Περὶ πλοίου μετὰ τὴν ἐκβολὴν κλασματισθέντος.

λδ'. Περὶ πλοίου βέστην κομίζοντος, καὶ ἀπὸ ζάλης ἢ ἀντλίας βλάβης τῶν φορτίων γενομένης.

λέ. Περὶ πλοίου τῆς καταρτίας ἀποβολὴν ὑπομείναντος.

λς'. Περὶ πλοίου ἐν τῷ ἀρμενίζειν εἰς ἕτερον καταδιδόντος πλοῖον, καὶ ἀδικοῦντος αὐτό.

λζ'. Περὶ πλοίου κλασματισθέντος, τῶν δὲ ἐμπορίων καὶ ἐπιβατῶν σωθέντων.

λή. Περὶ πλοίου σίτῳ πεφορτωμένου, καὶ ἐν ζάλῃ καταληφθέντος.

λθ'. Περὶ πλοίου πεφορτωμένου, κλασματισθέντος ἐν τῷ ἀρμενίζειν, τῆς ἐνθήκης σωθείσης.

μ'. Περὶ πλοίου ναυαγήσαντος, καὶ μέρους τοῦ πλοίου καὶ τῆς ἐνθήκης σωθέντος.

μά. Περὶ πλοίου διαφθαρέντος, τῶν δὲ ἐπιβατῶν καὶ τῆς ἐνθήκης σωθέντων, ἢ συναπολεσθέντων.

μβ'. Περὶ πλοίου τρυπήσαντος, φορτία κομίζοντος.

μγ'. Περὶ πλοίου ἐκβολὴν ποιήσαντος τοῦ γόμου καὶ τῶν ἐξαρτίων.

μδ'. Περὶ πλοίου ἐκβολὴν τῆς καταρτίας ἢ τῶν ἀνχένων ἐν ζάλῃ ὑπομείναντος.

μέ. Περὶ τοῦ ἀποσώζοντος ἐκ τοῦ πελάγους εἰς γῆν τι, ἐκ τοῦ πλοίου τοῦ ναυαγήσαντος.

μς'. Περὶ τοῦ ἀποσώζοντος κάραβον ἐκ πλοίου ἀπορῥαγέντα.

μζ'. Περὶ τοῦ ἀποσώζοντός τι ἀπὸ βυθοῦ, ἐκ πλοίου ναυαγήσαντος.

μή. Περὶ τοῦ ἀρπάζοντός τι ἐκ ναυαγίου.

μθ'. Περὶ τοῦ ἀναγκάζοντος τὸν ναύκληρον πλεῦσαι.

ν'. Περὶ τῶν πραΐδας ποιούντων ἀπὸ ναυαγίου.

ΤΕΛΟΣ ΤΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ ΤΟΥ ΡΟΔΙΩΝ
ΝΑΥΤΙΚΟΥ ΝΟΜΟΥ.

ΝΟΜΟΣ ΡΟΔΙΩΝ ΝΑΥΤΙΚΟΣ
ΚΑΤ' ΕΚΛΟΓΗΝ.

Ἄρθ. 1. Ἐὰν πλοῖον ὁρμῇ ἐπὶ λιμένα ἢ ἐν ἀκτῇ, καὶ σύλα πάθῃ τῶν ἀγκυρῶν, καὶ κατασχεθεὶς ὁ κλέπτης ὁμολογήσῃ, τοῦτον κελεύει ὁ νόμος βασανίζεσθαι καὶ τὴν προσγενομένην ζημίαν ἀπολογεῖσθαι κατὰ τὸ διπλάσιον.

Ἄρθ. 2. Ἐὰν βουλήσῃ τοῦ ναυκλήρου οἱ ναῦται σύλα ποιήσωσι ἀγκυρῶν πλοίου ἐτέρου ὁρμοῦντος ἐν λιμένι ἢ ἐν ἀκτῇ, καὶ συμβῇ ἐντεῦθεν ἀπώλειαν γενέσθαι τοῦ πλοίου, τοῦ τὰς ἀγκύρας συληθέντος, καὶ τούτων οὕτως ἐν ἀκριβείᾳ ἀποδεικνυμένων, πᾶσαν τὴν προσγενομένην ζημίαν τῷ τε πλοίῳ καὶ τοῖς ἐν τῷ πλοίῳ σῶαν ἀποδιδότω ὁ ναύκληρος ὁ τὰ σύλα ἐπιτρέψας γενέσθαι. Ἐὰν δέ τις κλέψῃ σκεύη πλοίου, ἢ τι τῶν ἐν τῷ πλοίῳ χρηματιζόντων, τουτέστι σχοινίων τε καὶ καραβίων, ἢ ἀρμένων, ἢ διφθερῶν ἢ λοιπῶν, διπλᾶ ἀποδιδότω αὐτὰ ὁ τὰ σύλα ποιήσας τοῖς τὴν ζημίαν παθοῦσιν.

Ἄρθ. 3. Ἐὰν ναύτης κελεύσει τοῦ ναυκλήρου κλοπὴν ποιήσῃ ἐμπόρῳ ἢ ἐπιβάτῃ, καὶ κατασχεθῇ ληφθεὶς, ὁ ναύκληρος

διπλᾶ ἀποδιδότω τοῖς τὰ σύλα παθοῦσιν· ὁ δὲ ναύτης ὁ τὴν κλοπὴν ἐργασάμενος λαμβανέτω ξυλαγώγια ἑκατόν. Ἐὰν δὲ ὁ ναύτης αὐτοβούλως συλήσῃ μὲν, κατασχεθῇ δὲ, ἢ διὰ μαρτύρων ἐλεγχθῇ, σφοδρῶς βασανιζέσθω, ἐὰν καὶ μάλιστα τὰ σύλα χρυσίον ᾖ, καὶ τὴν ἀποκχτάστασιν τῷ συληθέντι ποιείτω.

Ἄρθ. 4. Ἐὰν ἐν τόπῳ συλουμένῳ ἢ ληστευομένῳ κατάξῃ πλοῖον, διαμαρτυρουμένων τῶν ἐπιβατῶν τῷ ναυκλήρῳ τὴν τοῦ τόπου αἰτίαν, καὶ συμβῇ σύλα γενέσθαι, ἀποδιδότω ὁ ναύκληρος τοῖς συληθεῖσιν. Ἐὰν δὲ, τοῦ ναυκλήρου προμαρτυρουμένου τὴν τοῦ τόπου αἰτίαν, καταγάγῃ οἱ ἐπιβάται τὸ πλοῖον, καὶ συμβῇ τι, ὑποκείσθωσαν τῇ ζημίᾳ οἱ ἐπιβάται.

Ἄρθ. 5. Ἐὰν ναῦται μάχην ποιήσωσι λόγοις ποιείτωσαν, καὶ μηδεὶς κρινέτω τὸν ἕτερον. Ἐὰν δὲ καὶ τις κρούσῃ εἰς κεφαλὴν, καὶ ἀνοίξῃ, ἢ ἑτέρως πως κηλώσῃ, παρεχέτω ὁ κρούσας τοὺς μισθοὺς τοῖς ἰατροῖς, καὶ τὰ ἀναλώματα τῷ ἀδικηθέντι, καὶ τὸν μισθὸν ὅλου τοῦ χρόνου τῆς ἀργίας καὶ ἐπιμελείας.

Ἄρθ. 6. Ἐὰν ναῦται μάχην ποιήσωσι, καὶ τις κρούσῃ λίθῳ ἢ ξύλῳ, πάλιν δὲ ὁ κρουσθεὶς πατάξῃ τὸν πρώτως κρούσαντα, ὡς βιασθεὶς ἐποίησεν. Εἰ δὲ καὶ θάνῃ ὁ κρουσθεὶς, καὶ μαρτυρηθῇ, ὅτι πρῶτος ἔκρουσεν ἢ λίθῳ ἢ σιδήρῳ, ὁ πατάξας αὐτὸν καὶ θανατώσας, ἀκίνδυνος ἔστω· ὁ γὰρ ἠθέλησε ποιῆσαι ἔπαθεν.

Ἄρθ. 7. Ἐὰν τις τῶν ναυκλήρων, ἢ ἐμπόρων, ἢ ναυτῶν κρούσῃ τινὰ γρόνθῳ, καὶ πηρώσῃ, ἢ λάξ δώσῃ καὶ συμβῇ κήλην ποιῆσαι, διδότω ὁ κρούσας τὰ ἰατρεῖα, ὑπὲρ μὲν τοῦ ὀφθαλμοῦ χρυσίνους, β'. ὑπὲρ δὲ τῆς κήλης χρυσίνους ι'. εἰ δὲ ὁ λάξ κρουσθεὶς ἀποθάνῃ, ἔνοχος ἔσται ὁ κρούσας τῆς δίκης τοῦ θανάτου.

Ἄρθ. 8. Ἐὰν πλεύσῃ ὁ ναύκληρος, πιστευθεὶς τὸ πλοῖον, καὶ εἰς ἄλλην χώραν ἀποδράσῃ βουλήσει τῶν ναυτῶν μετὰ χρυσίου, τὰ μὲν οἰκεῖα αὐτῶν ἅπαντα, κινητὰ, ἀκίνητα, καὶ αὐτοκίνητα, ὅσα ὑπάρχει αὐτοῖς κατασχεθήσονται· καὶ ἐὰν μὴ αἱ τούτων ἐκτιμήσεις τὸ ἱκανὸν ποιήσωσι τοῦ πλοίου, καὶ τῆς ἐργασίας καὶ τοῦ χρόνου, ἐν τῷ πιπράσχεσθαι αὐτὰ οἱ ναῦται

ἄμχ τῷ ναυκλήρῳ ἐκμισθούσθωσαν, καὶ τὴν ἀποπλήρωσιν τῆς ζημίας ποιείτωσαν.

Ἄρθ. 9. Ἐὰν περὶ ἐκβολῆς βουλευέσῃται ὁ ναύκληρος, ἐπερωτάτω τοὺς ἐπιβάτας, οἷς χρήματά ἐστὶν ἐν τῷ πλοίῳ. Ὅ,τι δὲ ἐὰν γένηται, ψῆφον ποιείτωσαν. Συμβαλλέσθωσαν δὲ εἰς συμβολὴν καὶ τὰ χρήματα· στρώματα, δὲ καὶ ἱμάτια, καὶ σκεύη πάντα ἐκτιμάσθω, (καὶ) ἐὰν γένηται ἐκβολή. Τῷ ναυκλήρῳ καὶ τοῖς ἐπιβάταις μὴ πλέον λίτρας μιᾶς, κυβερνήτῃ δὲ καὶ πρωρεῖ μὴ πλέον ἡμιλίτρου, ναύτῃ νομίσματα τρία. Παῖδες δὲ, καὶ εἴ τις ἄλλος συμπλέει, μὴ ἐπὶ πράσει ἀγόμενος, καὶ τρίμηνον· ἐὰν δὲ τις ἐπὶ πράσει ἄγεται, κατὰ δύο μνᾶς. Κατὰ τοῦτο δὲ καὶ ἐὰν χρήματα ἀφαρπαγῇ ἢ ὑπὸ πολεμίων, ἢ ληστῶν, ἢ πειρατῶν, σὺν τῷ κοινῇ διαφέροντι τοῖς ναύταις, καὶ ταῦτα εἰς τὸν συμψηφισμόν ἐρχέσθωσαν, καὶ κατὰ τὸ αὐτὸ συμβαλλέσθωσαν· εἰ δὲ σύμφωνον ἐπὶ κέρδει κοινωνίας ἐστὶ, μετὰ τὸ ἅπαντα συμψηφισθῆναι τὰ ἐν τῷ πλοίῳ, καὶ τὸ πλοῖον, κατὰ τὸ κέρδος ἕκαστος ἐπιγινωσκέτω καὶ τὴν προσγενομένην ζημίαν.

Ἄρθ. 10. Ἐὰν ναύκληρος ἅμα τοῖς ναύταις ἀμελήσῃ, καὶ συμβῇ ζημία ἢ ναυάγιον, ὁ ναύκληρος καὶ οἱ ναῦται ὑποκείσθωσαν τῷ ἐμπόρῳ εἰς τὴν ἀπόδοσιν τῆς ζημίας. Εἰ δὲ ἀπὸ ἀμελείας τοῦ ἐμπόρου συμβῇ ἀπώλειαν τοῦ πλοίου καὶ τοῦ γόμου γενέσθαι, ὑποκείσθω ὁ ἔμπορος τῇ ζημίᾳ τοῦ ναυαγίου. Εἰ δὲ τοῦ ναυκλήρου μὴ ἐμποδίσαντος, μηδὲ τῶν ναυτῶν, μηδὲ τῶν ἐμπόρων, συμβῇ ζημία, ἢ ναυάγιον, τὰ σωζόμενα μέρη τοῦ πλοίου καὶ τῶν φορτίων εἰς συμβολὴν ἐρχέσθωσαν.

Ἄρθ. 11. Φορτία μεγάλα καὶ πολύτιμα μὴ ἐμβαλλέτωσαν οἱ ἔμποροι καὶ οἱ ἐπιβάται εἰς πλοῖον παλαιόν. Εἰ δὲ βάλωσι, καὶ τοῦ πλοίου ἀρμενίζοντος πάθῃ ἢ διαφθαρῇ, ὁ φορτώσας τὸ παλαιὸν πλοῖον ἑαυτὸν ἀπὸ γῆς ἀπώλεσεν. Ὅταν δὲ οἱ ἔμποροι ναυλῶνται, ἐπερωτάτωσαν ἀκριβῶς παρὰ τῶν ἄλλων ἐμπόρων τῶν πρὸ αὐτῶν ἐπιπλεόντων, καὶ οὕτως ἐπιβαλλέτωσαν τὰς ἐνθήκας, ἐὰν ἔχῃ τὸ πλοῖον πᾶσαν τὴν ἐπιχειρίαν τελέως, ἰσὺν, κεραίαν ἰσχυράν, ἄρμενά τε καὶ διφθέρας, ἀγκύρας τε καὶ

σχοινία κηννάβινα διάφορα, καὶ καράβους ἐξηρτισμένους, καὶ αὐχένους ἐπιτηδεύουσ, ναυτικούς γοργούς καὶ ναύτας τοὺς ἀρκοῦντας, καὶ πλάγια μὴ παραλελυμένα, καὶ ἀπλῶς οἱ ἔμποροι τὰ πάντα ἐπιζητεῖτωςαν, καὶ οὕτως ἐπιβαλλέτωςαν.

Ἄρθ. 12. Ἐάν τις παράθῃται ἐν πλοίῳ ἢ ἐν οἴκῳ, γνωστῶ καὶ πιστικῶ παρατιθέσθω, ἐπὶ μαρτύρων τριῶν, ἐάν δὲ ἢ τὸ θέμα βαρὺ, ἐγγράφως τὴν παρακαταθήκην παραδιδότω. Ἐάν δὲ εἴπῃ ὁ δεξάμενος φυλάττειν ταῦτα, ὅτι ἀπώλετο, δεῖ δειχθῆναι τὴν διωρυγὴν, ἢ τὰ σύλα, πόθεν ὑπέστη, καὶ ὁμνύειν ὅτι αὐτὸς οὐκ ἐδολιεύσατο· ἐάν δὲ μὴ δείξῃ, καθὼς παρέλαβεν ἀποδιδότω σῶα.

Ἄρθ. 13. Ἐάν εἰσέλθῃ ἐπιβάτης εἰς πλοῖον, καὶ ἔχῃ χρυσίον ἢ ἕτερόν τι, παρατιθέσθω αὐτὸ τῷ ναυκλήρῳ. Εἰ δὲ μὴ παραθέμενος εἴπῃ, ὅτι χρυσίον ἀπώλεσα ἢ ἀργύριον, ἄκυρα ἔστω τὰ παρ' αὐτοῦ λεγόμενα· ὁ δὲ ναύκληρος καὶ οἱ ναῦται ὁμοῦ οἱ ἐμπλέοντες, ὅρκον παρεχέτωςαν.

Ἄρθ. 14. Ἐάν τις δεξάμενος παραθήκην, ἀρνήσῃται αὐτήν, καὶ μαρτυρηθῇ ἐν αὐτῇ, ἢ ἐάν ποτὲ εὔρεθῇ ἐν αὐτῷ ὁμόσαντι, ἢ ἐγγράφως ἀποταξαμένῳ, διπλὴν ταύτην ἀποδώσει, τῆς δὲ ἐπιτοκίας τὴν τιμωρίαν ὑπομενέτω.

Ἄρθ. 15. Ἐάν πλοῖον φέρῃ ἐπιβάτας, ἢ ἐμπόρους ἢ δούλους εἰς παραθήκην λαβὼν ὁ ναύκληρος ἔλθῃ ἐν πόλει τινὶ, ἢ ἐν λιμένι, ἢ ἐν ἀκτῇ, καὶ, ἐάν ἐξελθόντων τινῶν ἐκ τοῦ πλοίου, συμβῇ διωγμὸν ληστῶν, ἢ ἐπιδρομὴν πειρατῶν γενέσθαι, καὶ κελεύσας ὁ ναύκληρος ἐξειλήσῃ, σωθῇ δὲ τὸ πλοῖον καὶ τὰ τῶν ἐπιβατῶν καὶ ἐμπόρων κομιζόμενα, ἀπολαμβάνέτω ἕκαστος τῶν ἐξελθόντων τὰ ἴδια αὐτοῦ εἶδη καὶ σκεύη, εἰ δὲ θελήσῃ τις τῷ ναυκλήρῳ ἀμφισβητῆσαι, ὅτι ἐν ἀκτῇ εἶασεν αὐτὸν ἐν τόπῳ ληστρικῷ, ἄκυρα ἔστω τὰ παρ' αὐτοῦ λεγόμενα, ὅτι διωκόμενος ὁ ναύκληρος καὶ οἱ ναῦται ἔφυγον, εἰ δὲ ἐμπόρων ἢ ἐπιβατῶν τις δοῦλον ἐν παραθήκῃ ὄντα ἀλλότριον εἶασεν ἐν οἰωδῇ ποτε τόπῳ, τὴν ἀποκατάστασιν τῷ ἰδίῳ κυρίῳ αὐτοῦ ποιείτω.

Ἄρθ. 16. Οἱ ναύκληροι καὶ οἱ ἔμποροι, ὅσοι ἂν χρήτωνται

χρήματα ἐπὶ πλοίου, ἔγγυα μὴ χρήσθωσαν, καὶ ναῦλα, καὶ φορτία, σωθέντος τοῦ πλοίου καὶ τῶν χρημάτων, εἰ μὴ ἐγγένηται τοῖς χρήμασιν ἐκ τῶν θαλαττίων κινδύνων ἢ πειρατῶν ἐπιβουλῇ, ἐκ δὲ τῶν ἐγγύων χρημάτων ἀποδιδότωσαν χρῆσιν ναυτικήν.

Ἄρθ. 17. Ἐάν τις δώσῃ ἐπὶ χρεία κοινωνίας χρυσίον ἢ ἀργύριον, καὶ ταῦτα κατὰ πλοῦν, καὶ ἐγγράφωνται, καθὼς ἀρέσει, ἕως πόσου χρόνου ἢ ἡ χρεωκοινωνία· ἐάν ὁ λαμβάνων τὸ χρυσίον ἢ τὸ ἀργύριον πληρωθέντος τοῦ χρόνου μὴ ἐπιτρέψῃ αὐτὸ τῷ κυρίῳ αὐτοῦ, καὶ συμβῇ ἀπὸ πυρὸς, ἢ ληστῶν, ἢ ναυαγίου παραπесеῖν, ἀζήμιον μένειν τὸν κύριον τοῦ χρυσίου, καὶ τὰ ἴδια σῶα ἀπολαμβάνειν, ἐάν δὲ τοῦ χρόνου τῶν συνθηκῶν μὴ πληρωθέντος, συμβῇ τι τῶν κατὰ θάλασσαν κινδύνων ἢ ἀπώλειαν γενέσθαι, καθάπερ τοῦ κέρδους ἔδοξε ἃ τῆς ζημίας τὰ μέρη κατὰ τὰς συνθήκας ἐνέχεσθαι.

Ἄρθ. 18. Ἐάν τις χρήματα χρησάμενος ἀποδημήσῃ, ἐξελθόντος τοῦ χρόνου, οὗ ἂν συνθήσωνται, κομιζέσθωσαν ἐκ τῶν ἐγγυῶν κατὰ τὸν νόμον. Ἐάν δὲ μὴ ἔχωσι πῶς κομίσωνται, ἔσται αὐτοῖς τὰ μὲν χρήματα ἔγγυα· οἱ δὲ τόκοι ναυτικοὶ παντὸς τοῦ χρόνου, ὅσον ἀποδημήσει, καταβάλλονται.

Ἄρθ. 19. Ἐάν πλοῖον ναυλώσηταί τις, δώσῃ δὲ ἀρράβωνα, καὶ μετέπειτα εἶπῃ, χρείαν οὐκ ἔχω, ἀπώλεσεν αὐτὸν τὸν ἀρράβωνα. Ἐάν δὲ ὁ ναύκληρος ἄλλως ποιήσῃ, ἀποδιδότω τῷ ἐμπόρῳ διπλοῦν τὸν ἀρράβωνα.

Ἄρθ. 20. Ἐάν πλοῖον ναυλώσηταί τις, ἔγγραφα συνεσφραγισμένα κύρια ἔστω· εἰ δὲ μὴ, ἄκυρα· γραφέτωσαν δὲ καὶ ἐπιτίμια, ἐάν θέλωσιν· ἐάν δὲ μὴ συγγράφωνται, καὶ ψεύσῃται ὁ ναύκληρος, ἢ ὁ ναυλούμενος· ἐάν μὴ ὁ ναυλούμενος παράσχῃ τὰ χρήματα ἐπὶ τῷ φόρτῳ, ἀποδιδότω τὰ ἡμίσεα τοῦ ναύλου τῷ ναυκλήρῳ· ἐάν δὲ ὁ ναύκληρος ψεύσῃται, ἀποδιδότω τὸ ἡμισυ ναῦλον τῷ ἐμπόρῳ. Ἐάν δὲ θελήσῃ ὁ ἔμπορος τὰ φορτία ἐξελέσθαι, ἀποδώσει τὸ πᾶν ναῦλον τῷ ναυκλήρῳ· ἢ δὲ πρᾶξις ἔστω τούτων τῶν ἐπιτιμιῶν, καθάπερ ἐκδικήσει τινί.

Ἄρθ. 21. Ἐὰν κοινωνίαν ποιήσωσιν ἀγράφως δύο, καὶ ἀμφοτέρω τὰ μέρη καθομολογήσωσιν, ὅτι κοινωνίαν καὶ ἄλλου καιροῦ ἐποιήσαμεν ἀγράφως, καὶ πίστιν ἑαυτοῖς ἐφυλάξαμεν, καὶ τὸ τέλος πάντοτε περὶ μιᾶς ἐνθήκης ἐτελέσαμεν· ἐὰν τὸ ἐν πλοῖον συμβῇ τι παθεῖν ἢ σαβουράτον ἢ πεφορτωμένον, τὸ σωθὲν τῷ παθόντι τὸ τέταρτον μέρος ἐπιφερέτω, ἐπειδὴ ἔγγραφα οὐ προφέρουσιν, ἀλλὰ λόγῳ μόνῳ κοινωνίαν συνετάξαντο. Τὰ δὲ ἐγγράφως σφραγιζόμενα, βέβαια καὶ ἰσχυρὰ ἔστωσαν· καὶ τὰ σωζόμενα τοῖς ἀπολλυμένοις συνερχέσθωσαν.

Ἄρθ. 22. Ὁ ναύκληρος μὴ ἀγέτω πλήν ὕδατος, καὶ ἐφοδίων, καὶ ἀφ' ὧν χρῶνται σχοινίων τὰ πλοῖα, καὶ τὰ λοιπὰ τῷ πλοίῳ ἀνήκοντα, ἐὰν ὁ ἔμπορος ἐμβάληται τὸν γόμον ὅλον κατὰ τὰς συνθήκας τῶν ἐγγράφων· καὶ ἐὰν θελήσῃ ὁ ναύκληρος φορτία ἄλλα ἐπιφέρειν μετὰ ταῦτα, εἰ μὲν χωρεῖ τὸ πλοῖον, ἐμβαλλέτω· εἰ δὲ μὴ χωρεῖ, ὁ ἔμπορος ἐπὶ μαρτύρων τριῶν ἀντιτασσέτω τῷ ναυκλήρῳ καὶ τοῖς ναύταις, καὶ ἐὰν ἐκβολὴ γένηται, τῷ ναυκλήρῳ ἔσται· ἐὰν δὲ μὴ κωλύσῃ ὁ ἔμπορος, εἰς συμβολὴν ἐρχέσθωσαν.

Ἄρθ. 23. Ἐὰν συγγράψωνται ὁ ναύκληρος καὶ ὁ ἔμπορος, κύρια ἔστω· ἐὰν δὲ ὁ ἔμπορος μὴ παρέχῃ τὸν γόμον πλήρη, τῶν λοιπαζομένων παρεχέτω τὰ ναῦλα, καθὼς συνεγράψατο.

Ἄρθ. 24. Ἐὰν ὁ ναύκληρος λαβὼν τὰ ἡμίναυλα πλεύσῃ, καὶ βουληθῇ ὁ ἔμπορος ὑποστρέψαι, ἔγγραφα δὲ συνεσφραγίσαντο, διὰ τὸ ἐμπόδιον ἀπώλεσεν ὁ ἔμπορος τὰ ἡμίναυλα· ἐὰν δὲ ὁ ναύκληρος τῶν ἐγγράφων γενομένων ἄλλως ποιήσῃ, ἀποδιδότω διπλᾶ τὰ ἡμίναυλα.

Ἄρθ. 25. Ἐὰν ἡ προθεσμία τῶν ἡμερῶν τῶν ἐγγεγραμμένων παρέλθῃ ἕως ἡμερῶν δέκα, παρεχέτω ὁ ἔμπορος τὰς σιταρκείας τῶν ναυτῶν, ἐὰν δὲ παρέλθῃ καὶ ἡ δευτέρα προθεσμία, πρὸ πάντων πληρώσας τὸν ναῦλον ὁ ἔμπορος κατερχέσθω· εἰ δὲ θελήσῃ ὁ ἔμπορος προσθεῖναι ποσότητα τῷ ναύλῳ, διδότω καὶ ἐμπλεέτω, καθὼς ἂν δόξῃ.

Ἄρθ. 26. Ἐὰν, τινὸς τῶν ναυτῶν ἢ ναυκλήρων ἐκχοιτοῦν-

τος ἐκ τοῦ πλοίου, συμβῇ ἀπώλειαν γενέσθαι τοῦ πλοίου νυκτὸς ἢ ἡμέρας, πᾶσαν τὴν ζημίαν ἐφορᾷ τοὺς ἔξω κοιτοῦντας ναύτας ἢ ναυκλήρους, τοὺς δὲ εἰς τὸ πλοῖον μέιναντας ἀζημίους μένειν, τοὺς δὲ ἀμελήσαντας, προσφέρειν τῷ δεσπότῃ τοῦ πλοίου τὴν διὰ τῆς αὐτῶν ἀμελείας προσγενομένην ζημίαν.

Ἄρθ. 27. Ἐὰν πλοῖον ἀπέρχηται εἰς γόμον ἐμπορίου ἢ κοινωνίας, συμβῇ δὲ τὸ πλοῖον παθεῖν τι, ἢ διαφθαρῆναι, κατὰ ἀμέλειαν τῶν ναυτῶν ἢ τοῦ ναυκλήρου, ἀκίνδυνα ἔστω τὰ φορτία τὰ ἐν ἐνορίᾳ κείμενα. Εἰ δὲ μαρτυρηθῇ ὅτι ζάλης γενομένης ἀπώλετο, εἰς συμβολὴν ἐρχέσθωσαν τὰ σωζόμενα τοῦ πλοίου ἅμᾳ καὶ τοῖς φορτίοις· τὰ δὲ ἡμίναυλα κατεχέτω ὁ ναύκληρος· ἐὰν δέ τις ἀρνήσῃται τὴν κοινωνίαν, καὶ ἐλεγχθῇ ὑπὸ μαρτύρων τριῶν, τὴν μὲν κοινωνίαν ἀποδιδότω, τῆς δὲ ἀρνήσεως τὴν τιμωρίαν ὑπομενέτω.

Ἄρθ. 28. Ἐὰν πλοῖον ἐν τῇ ἐκβολῇ ἐμποδισθῇ ὑπὸ τοῦ ἐμπορίου, ἢ κοινωνοῦ, πληρωθείσης τῆς προθεσμίας, καὶ συμβῇ ἀπὸ πειρατείας, ἢ πυρκαϊᾶς, ἢ ναυαγίου, ἀπώλειαν γενέσθαι τοῦ πλοίου, ὁ τὸ ἐμπόδιον ποιήσας εἰσφέρειτω τὰς ζημίας.

Ἄρθ. 29. Ἐὰν ὁ ἔμπορος, ἐν τῷ τόπῳ ὅθεν συγγράψωνται, μὴ παράσχη τὰ φορτία πληρωθείσης τῆς προθεσμίας, καὶ συμβῇ ἀπὸ πειρατείας, ἢ πυρκαϊᾶς, ἢ ναυαγίου, ἀπώλειαν γενέσθαι, ἐφορᾷ πᾶσαν τὴν ζημίαν τοῦ πλοίου τὸν ἔμπορον· εἰ δὲ, μὴ πληρωθειῶν τῶν ἡμερῶν τῆς προθεσμίας, συμβῇ τι τῶν εἰρημένων. εἰς συμβολὴν ἐρχέσθωσαν.

Ἄρθ. 30. Ἐὰν ὁ ἔμπορος φορτώσῃ τὸ πλοῖον, ἔχῃ δὲ χρυσίον μετ' αὐτοῦ, καὶ τι τῶν κατὰ θάλασσαν κινδύνων συμβῇ παθεῖν τὸ πλοῖον, καὶ ὁ φόρτος ἀπόλλυται, καὶ τὸ πλοῖον διαλυθῇ, τὰ ἐκ τοῦ πλοίου σωζόμενα καὶ τοῦ φόρτου, εἰς συμβολὴν ἐρχέσθωσαν· τὸ δὲ χρυσίον τοῦ ἐμπορίου ὁ αὐτὸς ἐκκομιζέτω μεθ' ἑαυτοῦ, δεκάτας δὲ ἀποδιδότω· ἐὰν δὲ μή τι τῶν σκευῶν τοῦ πλοίου κατασχὼν ἐσώθῃ, τὰ ἡμίναυλα ἀπὸ τῶν ἐγγράφων παρεχέτω· εἰ δὲ τι τῶν σκευῶν τοῦ πλοίου κατασχὼν ἐσώθῃ, πέμπτας ἐπιφέρειτω.

Ἄρθ. 31. Ἐάν ὁ ἔμπορος φορτώσῃ τὸ πλοῖον, καί τι συμβῇ τῷ πλοίῳ, τὰ σωζόμενα πάντα εἰς συμβολὴν ἐρχέσθωσαν ἑκατέρωθεν. Τὸ δὲ ἀργύριον ἔάν σώζηται πέμπτας ἀποδιδότω· ὁ δὲ ναύκληρος καὶ οἱ ναῦται βοηθείας παρεχέτωσαν εἰς τὸ σῶσαι.

Ἄρθ. 32. Ἐάν πλοῖον ἐπὶ γόμον ὑπάγῃ ἐμπορίου ναύλῳ ἢ κοινωνίᾳ, καί τι τῶν κατὰ θάλασσαν συμβῇ, τὰ μὲν ἡμίναυλα μὴ ἀπαιτεῖν τὸν ἔμπορον, τὰ δὲ τοῦ πλοίου καὶ τῆς ἐνθήκης εἰς συμβολὴν ἐρχέσθωσαν· ἔάν δὲ καὶ προχρεῖαν δώσῃ ὁ ἔμπορος, ἢ ὁ τὴν κοινωνίαν ποιήσας, καθὼς συνεγράψαντο κύρια ἔστω.

Ἄρθ. 33. Ἐάν ὁ ναύκληρος θῇ τὰ φορτία ἐπὶ τῷ τόπῳ τῶν συνθηκῶν, καί τι πάθῃ τὸ πλοῖον, τὸ μὲν ναῦλον πλῆρες εἰσχομιζέσθω ὁ ναύκληρος ὑπὸ τοῦ ἐμπορίου, τὰ δ' ἐμπορία ἐκβεβλημένα ἀκίνδυνα εἶναι ὑπὸ τῶν συμπλεόντων τῷ πλοίῳ μετὰ τοῦ πλοίου· τὰ δ' εὐρισκόμενα ἐν τῷ πλοίῳ ἅμα τῷ πλοίῳ εἰς συμβολὴν ἐρχέσθωσαν.

Ἄρθ. 34. Ἐάν πλοῖον ὀθόνῃ ἢ βέστην κομίζῃ, ὁ ναύκληρος διφθέρας καλὰς παρεχέτω, ἵνα μὴ ὑπὸ χειμῶνος τῇ ἐπικλύσει τῶν κυμάτων τὰ φορτία ἀδικηθῇ· ἔάν δὲ τὸ πλοῖον ὑπεραντλήσῃ, ὁ ναύκληρος εὐθύς λεγέτω τοῖς τὰ φορτία ἔχουσιν ἐν τῷ πλοίῳ, ἵνα ἔκθεσις γένηται τῶν φορτίων· ἔάν δὲ οἱ ναῦται μὴ φανερόν ποιήσωσι τῷ ναυκλήρῳ, καὶ εἴθ' οὕτω βλαβῇ τὰ φορτία, ὑπεύθυνον εἶναι τὸν ναύκληρον ἅμα τοῖς ναύταις· εἰ δὲ προδιαμαρτύρηται ὁ ναύκληρος ἅμα τοῖς ναύταις, ὅτι τὸ πλοῖον ὑπερήντησε, καὶ δεῖ ἐκθέσθαι, οἱ δὲ ἐμβαλόντες τὰ φορτία ἀμελήσωσι τοῦ ἐκθέσθαι, ἀζήμιοι ἔστωσαν ὅτε ναύκληρος καὶ οἱ ναῦται.

Ἄρθ. 35. Ἐάν πλοῖον ἐκβολὴν ποιήσῃται, τῆς καταρτίας αὐτομάτως ἀποβαλλομένης ἢ κοπτομένης, πάντες οἱ ναῦται, καὶ οἱ ἔμποροι, καὶ τὰ φορτία, καὶ τὸ πλοῖον σωθέντα εἰς συμβολὴν ἐρχέσθωσαν.

Ἄρθ. 36. Ἐάν πλοῖον ἀρμενίζον ἔλθῃ ἐπάνω ἐτέρου πλοίου ὀρμουῖντος, ἢ χαλάσαντος τὰ ἄρμενα, ἡμέρας οὔσης, πᾶσαν τὴν συντριβὴν καὶ τὴν ἀπώλειαν ἐφορᾷν τὸν τε ναύκληρον καὶ αὐτοὺς τοὺς ἐμπλέοντας· λοιπὸν δὲ καὶ τὸ φορτίον εἰς συμβολὴν ἐρχέσθω· εἰ δὲ ταῦτα νυκτὸς οὔσης συμβῇ, ὃ τὰ ἄρμενα χαλάσας πῦρ ἀπτέτω· εἰ δὲ πῦρ οὐκ ἔχει, κραυγὰς παρεχέτω· εἰ δὲ ἀμελήσῃ ταῦτα ποιῆσαι, καὶ συμβῇ ἀπώλειαν γενέσθαι, ἑαυτὸν ἀπώλεσεν, εἰ ταῦτα οὕτως μαρτυρηθῇ· εἰ δὲ καὶ ὁ ἀρμενιστὴς ἀμελήσας, καὶ ὁ βιγλίων φρουρὸς ἀποκοιμηθῇ, ὥς εἰς βράχην ἀπώλετο ὁ ἀρμενίζων, καὶ ὃν κρούσῃ ἀζήμιον φυλαττέτω.

Ἄρθ. 37. Ἐάν τι πάθῃ τὸ πλοῖον, καὶ σωθῇ τὰ τῶν ἐμπόρων ἢ τῶν ἐπιβατῶν, τὸ δὲ πλοῖον ἀπόληται, τὰ μὲν σωζόμενα πράγματα πεντεκαίδεκάτας παρεχέτωσαν· ὁ δὲ ἔμπορος καὶ οἱ ἐπιβάται μὴ δότωσαν τῷ ναυκλήρῳ τὸ πλοῖον.

Ἄρθ. 38. Ἐάν πλοῖον πεφορτωμένον σίτῳ ἐν ζάλῃ καταληφθῇ, ὁ ναύκληρος διφθέρας παρεχέτω, καὶ οἱ ναῦται ἀντλείωσαν· εἰ δὲ ἀμελήσωσι, καὶ βραχὴ ὁ φόρτος ἐκ τῆς ἀντλείας, οἱ ναῦται ζημιούσθωσαν· εἰ δὲ ἀπὸ τῆς ζάλης ὁ φόρτος ἀδικηθῇ, ἐπιγινωσκέτωσαν τὴν ζημίαν ὅ,τε ναύκληρος καὶ οἱ ναῦται ἅμα τῷ ἐμπόρῳ, τὰς δὲ ἑκατοστὰς τῶν σωζομένων κομιζέσθω ὁ ναύκληρος, ἅμα τῷ πλοίῳ καὶ τοῖς ναύταις. Ἀποβολῆς δὲ εἰς τὴν θάλασσαν γινομένης, ὁ ἔμπορος πρῶτος ῥιπτέτω, καὶ οὕτως οἱ ναῦται ἐπιχειρήτωσαν. Μετὰ δὲ τοῦτο μηδεὶς τῶν ναυτῶν σῦλα ποιείτω· εἰ δὲ ποιήσῃ, διπλᾶ ἀποδιδότω ὁ ἐπιβαλλόμενος, καὶ τοῦ κέρδους παντὸς ἐκπιπτέτω.

Ἄρθ. 39. Ἐάν πλοῖον μεστὸν σίτου, ἢ οἴνου, ἢ ἐλαίου ἀρμενίζον βουλήσῃ τοῦ ναυκλήρου, καὶ τῶν ναυτῶν χαλασάντων τὰ ἄρμενα, εἰσέλθῃ εἰς τόπον ἢ ἐν ἀκτῇ, μὴ βουλομένου τοῦ ἐμπόρου, καὶ συμβῇ ἀπώλειαν γενέσθαι τοῦ πλοίου, τὸν δὲ γόμον ἢ τὰ φορτία σωθῆναι, ἀκίνδυνον εἶναι τὸν ἔμπορον ἐκ τῆς ζημίας τοῦ πλοίου, ἐπειδὴ οὐκ ἐβούλετο εἰσελθεῖν εἰς τὸν τόπον ἐκεῖνον· εἰ δὲ, ἀρμενίζοντος τοῦ πλοίου, εἴπῃ ὁ ἔμπορος τῷ ναυκλήρῳ, ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ χρήζω εἰσελθεῖν, τοῦ τόπου

μὴ ἐγκειμένου ἐν τοῖς ἐγγράφοις, καὶ συμβῇ ἀπώλειαν γενέσθαι τοῦ πλοίου, τὰ δὲ φορτία σωθῆναι, ἀπολαμβάνετω ὁ ναύκληρος τὸ πλοῖον σῶον ἀπὸ τοῦ ἐμπορίου· εἰ δὲ βουλήσῃ τῶν ἀμφοτέρων ἀπόληται τὸ πλοῖον, πάντα εἰς συμβολὴν ἐρχέσθωσαν.

Ἄρθ. 40. Ἐὰν πλοῖον συμβῇ ναυάγιον παθεῖν καὶ σωθῇ μέρος τοῦ γόμου καὶ πλοίου, ἐὰν οἱ ἐπιβάται βαστάζωσι μεθ' ἑαυτῶν χρυσίον, ἢ ἀργύριον, ἢ ὀλοσηρικὰ, ἢ μαργαρίτας, ἢ τι τῶν λίθων τῶν πολυτίμων, τοῦ μὲν χρυσοῦ τὸ σωζόμενον δεκάτας πηρεχέτω, τὸ δὲ ἀργύριον πέμπτας ἐπιφερέτω· τὰ δὲ ὀλοσηρικὰ, ἐὰν ἄβροχα σωθῶσι, δεκάτας ἐπιφερέτωσαν ὡς ὅμοια ὄντα τῷ χρυσίῳ· εἰ δὲ βραχῶσι, κουφιζέσθωσαν τὴν ὑποτριβὴν καὶ τὴν ὑποβροχὴν, καὶ οὕτως εἰς συμβολὴν ἐρχέσθωσαν. Οἱ δὲ μαργαρίται, καθὼς ἐκτιμηθῶσιν, χρυσοῦ φόρτον τελείτωσαν τὴν ἀπώλειαν.

Ἄρθ. 41. Ἐὰν πλέωσιν ἐν πλοίῳ ἐπιβάται, καὶ διαφθαρῇ ἢ ἀπόληται τὸ πλοῖον, τὰ δὲ τῶν ἐπιβατῶν σωθῇ, ἐπιφερέτωσαν οἱ ἐπιβάται εἰς τὴν ἀπώλειαν τοῦ πλοίου· ἐὰν δὲ ἐπιβάται δύο ἢ καὶ τρεῖς ἀπολέσωσι τὸ χρυσίον αὐτῶν, ἢ τὰ εἶδη ἀπὸ πάντων λαμβανέτωσαν κατὰ δύναμιν πρὸς τὴν ἀπώλειαν, ἅμα τῇ συμβολῇ τοῦ πλοίου.

Ἄρθ. 42. Ἐὰν πλοῖον τρυπήσῃ φορτία κομίζον, τὰ δὲ φορτία ἐξαιρεθῇ, ἐπὶ τῷ ναυκλήρῳ ἔστω, ἐὰν θέλῃ ἐν τῷ πλοίῳ κομίζειν ἢ ἐν τῷ συγκειμένῳ ἐμπορείῳ, ἐὰν πλοῖον ἐξηρτημένον ᾖ· εἰ δὲ μὴ ἐξηρτημένον ᾖ, ἄλλο δὲ πλοῖον ἐπιφέρει ὁ ναύκληρος εἰς τὸ συγκείμενον ἐμπορεῖον ὁ ναύκληρος διδότης τὸ ναῦλον ἅπαν.

Ἄρθ. 43. Ἐὰν πλοῖον ἐπὶ χειμῶνι καταληφθῇ, καὶ ἐκβολὴν ποιήσῃ τοῦ γόμου, καὶ κεράτων κλάσιν, καὶ καταρτίας, καὶ αὐχένων, καὶ ἀγκυρῶν, καὶ ἐφολκίων, ταῦτα πάντα εἰς συμβολὴν ἐρχέσθωσαν ἅμα τῇ τιμῇ τοῦ πλοίου, καὶ τῶν σωζομένων φορτίων.

Ἄρθ. 44. Ἐὰν πλοῖον ἔχῃ γόμον, καὶ ἐν ζάλῃ ἐκβολὴ τῆς

καταρτίας γένηται, ἢ τῶν αὐχένων κλάσις, ἢ ἀπώλεια τῶν ἐφολκίων, εἴαν μὲν ἐκ τῆς ζάλης συμβῇ τὸν γόμον βραχῆναι, ἀνάγκη ταῦτα πάντα εἰς συμβολὴν ἔρχεσθαι· εἰ δὲ ὁ γόμος ἐκ τῆς ἀντλίας πλέον βλαβῇ, καὶ οὐχὶ ἐκ τῆς ζάλης, τὰ ναῦ-
λα λαμβανέτω ὁ ναύκληρος, καὶ τὰ εἶδη παραδιδότω ξηρὰ μέ-
τρω, καθὼς καὶ παρέλαβεν.

Ἄρθ. 45. Ἐάν ἐν τῷ πελάγει πλοῖον τραπῇ, ἢ διαφθαρῇ ὁ ἀποσώζων τι ἐξ αὐτοῦ ἐπὶ τὴν γῆν, λαμβανέτω, ἀντὶ μισθοῦ, οὗ ἀποσώζει τὸ πέμπτον μέρος.

Ἄρθ. 46. Ἐάν κάραβος, ἀπὸ ἰδίου πλοίου τὰ σχοινία διαρ-
ρήξας, ἀπόλλυται ἅμα τοῖς ἐμπλέουσιν ἐν αὐτῷ, εἴαν οἱ ἐμ-
πλέοντες ἀπόλωνται ἢ ἀποθάνωσι, τὸν μισθὸν τὸν ἐνιαυσιαῖον ἀποδιδότω ὁ ναύκληρος εἰς πλήρες τοῦ ἐνιαυτοῦ τοῖς τῶν ναυ-
τῶν κληρονόμοις· ὁ δὲ τὸν κάραβον ἀποσώζων, σὺν τοῖς ἐφολκίοις, καθὼς ἐν ἀληθείᾳ εὐρήσει πάντα διαδώσει, λαμβάνων ὁ ἀπο-
σώσας τὸ πέμπτον μέρος ἀντὶ μισθοῦ.

Ἄρθ. 47. Ἐάν χρυσίον ἢ ἀργύριον ἢ ἕτερόν τι ἐκ τοῦ βυθοῦ ἐπαρθῇ ἀπὸ ὀργυιῶν ὀκτὼ, λαμβανέτω ὁ ἀποσώζων τὸ τρίτον μέρος, ἀπὸ δὲ ὀργυιῶν δεκαπέντε, λαμβανέτω ὁ ἀπο-
σώζων τὸ ἥμισυ, διὰ τὸν κίνδυνον τοῦ βυθοῦ. Τῶν δὲ ἐκρι-
πτομένων ἀπὸ θαλάσσης εἰς γῆν, καὶ εὐρισκομένων ἐπὶ πῆχυν ἕνα, λαμβανέτω ὁ ἀποσώζων δέκατον μέρος τῶν ἀποσωζομένων.

Ἄρθ. 48. Ὁ ἀρπάζων τι ἐκ τῶν ναυαγίων, τὸ τετραπλά-
σιον ἀποδιδότω.

Ἄρθ. 49. Ὁ ἰδιωτικὸν φορτίον ἐπιτιθεὶς τῷ δημοσίῳ, καὶ ἀναγκάζων ἐπὶ τοῦτο τὸν ναύκληρον, μὴ μόνον ζημιούσθω καὶ ἐπὶ τῷ ναυαγίῳ κινδυνεύετω, ἀλλὰ καὶ αὐστηρῶς τιμωρείσθω.

Ἄρθ. 50. Οἱ ἐκ τῆς ἐλεεινοτάτης τῶν ναυαγησάντων ὑπο-
στάσεως ἀρπάζοντες ὅτιοῦν, ἢ κερδαίνοντες κατὰ δόλον πονη-
ρὸν, τὸ τετραπλάσιον τοῖς ἀδικηθεῖσι παρεχέτωσαν.

Ἄρθ. 51. Ὁ βαρυτέρᾳ πραιδᾷ καὶ βίᾳ ἀφελόμενος πράγ-
ματα ἀπὸ τοῦ ναυαγίου, μετὰ τὴν τούτων ἀποκατάστασιν, εἰ
μὲν ἐλεύθερός ἐστιν, ἐξοριζέσθω, ἐπὶ τριετῇ χρόνον· εἰ δὲ ρυ-

παροὶ τινὲς εἰσὶ, εἰς ἔργον δημόσιον ἐμβάλλονται τὴν αὐτὴν ἐγχρονίαν· εἰ δὲ δοῦλοί εἰσιν, εἰς βαρύτερον ἔργον τοῦ φύσκου ὁμοίως ἐκπέμπονται.

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΡΟΔΙΩΝ
ΝΑΥΤΙΚΟΥ.

Ἐὰν ναύτης ἀποτακτάρης ἢ μερίτης δεξάμενος μετὰ συνθηκῶν μέρος ἢ πᾶσαν ἐπιταγὴν τοῦ πλοίου ποιεῖν, τοῦ καιροῦ πληρωμένου ἔξεστι κατέρχεσθαι· ἐὰν δὲ θελήσῃ τοῦ καιροῦ μὴ πληρωθέντος ἐξελθεῖν, λαμβανέτω ξυλαγώγια ὁ. καὶ οὕτως αὐτὸν πλέειν εἰ δὲ εὗρεθῇ κλέπτων, λαμβάνειν αὐτὸν ξυλαγώγια ρ'. καὶ τὸ μέρος ἀπολλύτω.

Ἐὰν ναύτης πεμφθῇ παρὰ τοῦ ναυκλήρου ἐπὶ ξύλα ἢ ἀλλαχοῦ ὅπῃ ἂν, συνερχέσθω· καὶν παρελήφθῃ, ὁ ναύκληρος διαλυέσθω, ἐὰν μὴ συνέρχεται· ἐὰν τε ἕτερον γένηται κατὰ τοῦ πεμφθέντος, ὁ ναύκληρος διαλυέσθω.

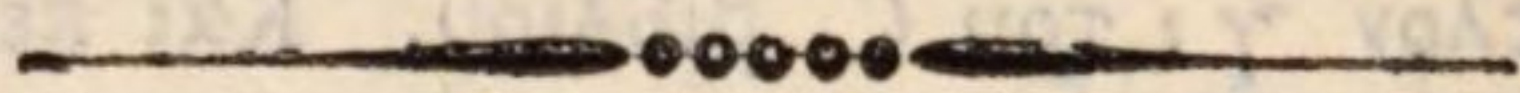
Ἐὰν ναύτης αὐτομίσθωτος γένηται, γινωσκέτω ἑαυτὸν δοῦλον εἶναι, καὶ ἑαυτὸν πεπραχέναι. Πᾶσαν δὲ ἐπιταγὴν αὐτὸν ποιεῖν, καὶ πιστῶς ἐκπεμπόμενος ἐκτελείτω, ἀκλόπως, ἀκακουργήτως, καὶ πάσῃ σπουδῇ εὐνοῶν, ἀξίας εἰς πλήρες τὰς ἐπιμισθίας κομιζόμενος· ἐὰν δὲ σύλα ποιήσῃ χρυσίον ἢ ἀργύριον ἀπολέσας, ἀντὶ τῆς ἐλευθέρας μισθώσεως, δοῦλος γενέσθω, ἑαυτὸν παραδῶσας εἰς τιμωρίαν.

Ἐὰν δοῦλος ὑπὸ τοῦ ἰδίου δεσπότου μισθωθῇ εἰς ἐργαστήριον λεγέτω ὁ κύριος αὐτοῦ τὰ τῆς πίστεως αὐτῷ· ἐὰν δὲ μὴ εἴπῃ, καὶ ὁ δοῦλος σύλα ποιήσῃ καὶ ἀποδράσῃ, τῷ ἰδίῳ δεσπότῃ, καὶ αὐτὰ τὰ σύλα, καὶ ἡ φυγὴ, καὶ ὁ θάνατος, διὰ τοῦ αὐτοῦ μισθῷ ἐκδιδόςθω.

ΠΕΡΙ ΡΟΔΙΟΥ ΝΟΜΟΥ.

Καὶ εἰ σύλα πλοῖον πάθῃ, οἱ ναῦται ποιήσωσι. — Καὶ εἰ κατάγωσιν οἱ ἐπιβάται τὸ πλοῖον τοῦ ναυκλήρου διαμαρτυρουμένου καί τι πάθῃ τὸ πλοῖον. — Καὶ περὶ δαρμοῦ ναυτῶν, καὶ πληγῶν, καὶ φόνου, καὶ κηλῶν, καὶ ὀφθαλμῶν ἐκτυφλώσεως. Ἡ δὲ Νεαρχὰ τοῦ κυροῦ Λέοντος τοῦ βασιλέως φησὶν· εἴ τις ζημιώσῃ τινὰ ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς, εἰ μὲν τὸν ἕνα, καὶ αὐτὸς ζημιωθείτω τῷ ἐνὶ, τὴν ἴσην δίκην ὑπέχων· εἰ δὲ τοὺς δύο, ἵνα ζημιωθῇ τῶν ὀφθαλμῶν μὲν τὸν ἕνα, ἀφαιρεθῇ δὲ τὸ δίμοιρον τῆς οὐσίας διδόμενον εἰς παραμύθιον τῷ ἐκτυφλωθέντι. Ζήτει τίτλον γ' τοῦ ζ'. βιβλίου. Καὶ περὶ τοῦ πιστευθέντος πλοῖον, καὶ εἰς ἄλλην χώραν ἀποδημήσαντος καὶ μὴ εἰς ἣν ὁ δεσπότης ἐνετείλατο, καὶ περὶ ποινῆς αὐτοῦ. Καὶ περὶ τοῦ τι δεῖ γενέσθαι ἐπὶ τῇ ἐκβολῇ. — Καὶ περὶ τοῦ εἰ ἐξ ἀμελείας τοῦ ναυκλήρου καὶ τῶν ναυτῶν τοῖς ἐμπόροις, ἢ ἐκ τῶν ἐμπόρων γένηται ἀμφοτέροις ζημία. Καὶ περὶ παραθήκης τοῖς ἐν πλοίῳ ἢ ἐν οἴκῳ. — Καὶ περὶ ἐπιβάτου χρυσίου ἔχοντος. — Καὶ περὶ τοῦ ἀρνούμενου τὴν παραθήκην, καὶ τοῦ ὁμόσαντος καὶ ἐλεγχόμενου, ἵνα ὑφίσταται τὴν τῆς ἐπηρείας ποινὴν. — Καὶ περὶ τοῦ ἀρνησαμένου τὴν κοινωνίαν. — Καὶ περὶ πλοίου ἐμποδισθέντος ἐν τῇ ἐμβολῇ παρὰ τοῦ ἐμπόρου ἢ κοινοῦ, καὶ ἀπολεσθέντος. — Καὶ περὶ ἐμπόρου μὴ παρασχόντος τὰ φορτία ἐν τῷ τόπῳ ὅθεν ἐτύπωσαν, καὶ συμβῇ τῆς προθεσμίας πληρωθείσης ἀπολεσθῆναι τὸ πλοῖον. — Καὶ περὶ λοιπῶν διαποντίων παρατηρημάτων, καὶ γόμων, καὶ ἀποβολῶν, καὶ ὑπεραντλημάτων πλοίου, καὶ βραχέντος γόμου, καὶ ἐκβολῆς. — Καὶ (πλοίου) καταβαλόντος ἐν τῷ ἀρμενίζειν ἕτερον πλοῖον, καὶ κινδυνεύσαντος. — Καὶ πότε τῶν φορτίων σωζομένων οὐκ

ἀφαιρεῖταί τι ὁ ἐπιβάτης, ἢ ἀφαιρεῖται. — Καὶ εἰ χρυσίον ἐστὶν ὁ γόμος, ἢ ἀργύριον, ἢ μαργαρίται. — Καὶ ἐὰν οἱ μὲν τῶν ἐπιβατῶν ἀπόλωνται, οἱ δὲ οὐ, τί γίνεται. — Καὶ εἰ πλοῖον τρυπήσῃ, καὶ εἰ κεράτων κλάσις γένηται, καὶ καταρτίου, καὶ αὐχένων, καὶ ἀγκυρῶν καὶ λοιπῶν. Καὶ εἰ οἱ πλείοντες ἀπόλωνται, καὶ ἀποθάνωσι ναῦται, πῶς δίδωσιν ὁ ναύκληρος τὸν ἐνιαυσιαῖον μισθὸν τοῖς κληρονόμοις αὐτῶν. Καὶ εἰ τὸ πλοῖον, τὰς ἀγκύρας ἀποκόψαν, παρὰ τινος σωθῇ, πῶς ἵνα δίδωται αὐτῷ τὸ πέμπτον μέρος. — Καὶ περὶ τοῦ εἰ χρυσὸς ἢ ἄργυρος ἢ ἕτερόν τι ἐκβυθοῦ ἐπαρθῇ, τί ὀφείλει λαμβάνειν ὁ ἀπασώζων.

ΝΑΥΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΙΟΝ

ΕΠΙ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΩΝ ΤΗΣ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ.

ΠΕΡΙ ΝΟΜΩΝ ΝΑΥΤΙΚΩΝ. (4)

ΝΑΥΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΙΟΝ

ΕΠΙ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΩΝ ΤΗΣ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ.

(4) Σ. τοῦ Χ. Καὶ δὲν ἔχεται ἀπὸ τὸ ἀρχαῖον τοιοῦτον ἀπομνημονεύμα-
τος τῆς Κωνσταντινουπόλεως παρατηρούμενος ὁμοίωμα αὐτοῦ καὶ τῶν
κατασκευῶν αὐτοῦ τῶν Τούρκων ἀπὸ τῆς ἀρχαίας ἀπομνημονεύσεως
μεταφρασθεὶς αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ κατὰ τὴν Κωνσταντινουπόλιν ἀρχαιο-
γράφου τοῦ Τούρκου κατὰ τὴν ἀρχαίαν τοῦ παλαιῦ ἀπομνημονεύματος
μεταφρασθεὶς ἀπὸ τοῦ ἀρχαιογράφου ἀπὸ τοῦ ἀρχαιογράφου καὶ ὁ
κατὰ τὴν ἀρχαίαν τοῦ παλαιῦ ἀπομνημονεύματος ἀπὸ τοῦ ἀρχαιογράφου.

ἡμετέρας τῆς ἀντιθέσεως, ἡ ἀντιθέσις. — Καὶ εἰ χρυσίου ἔστιν
 ἡ ἀντιθέσις, ἡ ἀντιθέσις, ἡ ἀντιθέσις. — Καὶ ἡ ἀντιθέσις τῶν
 ἀντιθέσεων ἀντιθέσις, ἡ ἀντιθέσις, ἡ ἀντιθέσις. — Καὶ εἰ πλείον
 ἀντιθέσις, καὶ εἰ ἀντιθέσις ἀντιθέσις γίνεσθαι, καὶ ἀντιθέσις, καὶ
 ἀντιθέσις, καὶ ἀντιθέσις ἀντιθέσις. Καὶ εἰ οἱ πλείοντες ἀντιθέσις
 ἀντιθέσις, καὶ ἀντιθέσις ἀντιθέσις, καὶ ἀντιθέσις ὁ νυνὶς ἀντιθέσις τῶν
 ἀντιθέσεων ἀντιθέσις τῶν ἀντιθέσεων αὐτῶν. Καὶ εἰ τὸ πλείον
 ἀντιθέσις ἀντιθέσις ἀντιθέσις, καὶ ἀντιθέσις ἀντιθέσις, καὶ ἀντιθέσις
 ἀντιθέσις τὸ πλείον ἀντιθέσις. — Καὶ περὶ τοῦ εἰ χρυσίου ἡ ἀντιθέσις
 ἡ ἀντιθέσις τῶν ἀντιθέσεων ἀντιθέσις, ἡ ἀντιθέσις ἀντιθέσις ὁ ἀντιθέσις
 ἀντιθέσις.

ΝΑΥΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΙΟΝ

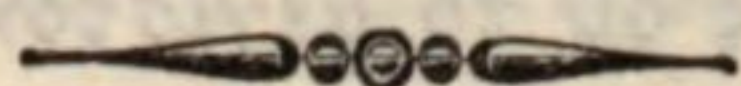
ΕΠΙ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΩΝ ΤΗΣ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ

ΝΑΥΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΙΟΝ

ΕΠΙ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΩΝ ΤΗΣ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ.

ΠΕΡΙ ΝΟΜΩΝ ΝΑΥΤΙΚΩΝ. (ά)

Τὰ ναυτικά πάντα, καὶ ὅσα κατὰ θάλασσαν κρίνεται, Ῥοδῖω τέμνονται νόμῳ, καὶ κατὰ τοὺς Ῥοδίους δικάζονται νόμους, ὅταν μὴ ἄλλος νόμος ἐναντιούμενος τοῖς τῶν Ῥοδίων νόμοις εὐρίσκεται. Εἰσὶ γὰρ οἱ τῶν Ῥοδίων τῶν ἄλλων ναυτικῶν νόμων παλαιγενέστεροι, καὶ ἔχουσιν εἰς τὰ πλείω καλῶς, καὶ ἐν τοῖς περισσοτέροις τυγχάνουσι ἀνεπίληπτοι. Ἐπεὶ δ' ὕστερον τινὲς τῶν ἀνθρώπων τισὶ Ῥοδίοις νόμοις πρὸς κακουργίαν ἐχρήσαντο, καὶ αὕτῃ δὲ ἡ τῶν πραγμάτων μεταβολὴ ἀπήτησεν ἐξ ἀνάγκης νέους νόμους τεθῆναι, καὶ ἀναπληροῦντας τὸ λεῖπον τοῖς νόμοις τοῖς παλαιοῖς, καὶ μεταποιοῦντας ἐκείνους πρὸς τὸ κοσμιώτερον καὶ σεμνότερον καὶ μὲν τοι καὶ τοιοῦτοι νόμοι παρὰ βασιλέων ἀγαπώντων τὸ δίκαιον ἐξετέθησαν. Ὅπου οὖν οὐχ εὐρίσκεται νέος νόμος παλαιῷ νόμῳ τῶν Ῥοδίων ἀντιτατόμενος, κατὰ τοὺς Ῥοδίων νόμους τὰ ναυτικά ζητήματα κρίνεται. Ὅπου δὲ ἕτεροι νόμοι ἐναντιοῦνται αὐτοῖς, ἀργοῦσιν οἱ τῶν Ῥοδίων νόμοι, καὶ οἱ ἄλλοι τὸ κράτος ἔχουσιν.

(ά) Σ. τοῦ Ε. Καθ' ὅσον ἐξάγεται ἀπὸ τὸ ἄρθρον τοῦτο οἱ Αὐτοκράτορες τῆς Κωνσταντινουπόλεως παρατηρήσαντες ἐλλείψεις τινὰς εἰς τοὺς ναυτικοὺς νόμους τῶν Ῥοδίων διὰ τὰς ὁποίας συνέδαινον καταχρήσεις μετερρύθμισαν αὐτοὺς διὰ τῶν νέων τούτων Νόμων βάσιν ἔχοντες πάντοτε τοὺς τῶν Ῥοδίων κατὰ τὰς ἀρχὰς τῶν ὁποίων ἐδίκάζον καὶ μετεχειρίζοντο μάλιστα καθ' ὁλοκληρίαν εἰς περιστάσεις καθ' ἃς νόμος γραπτὸς νεώτερος δὲν ἐπρόβλεψε.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΝΘ'.

Λιμὴν ἐστὶ τόπος περικεκλεισμένος εἰς ὃν εἰσάγονται τὰ φορτία καὶ ἐξ οὗ ἐξάγονται, τὸ αὐτὸ δὲ καὶ στατίων λέγεται περικεκλεισμένος καὶ ὠχυρωμένος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ης'.

Αἰγιαλὸς ἐστὶ μέχρις οὗ τὸ μέγιστον τῆς θαλάσσης ἐκτρέχει κύμα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ιγ'.

Ὁ ἐξαρτισμὸς τοῦ πλοίου ἢ ἡ σκάφη ἰδιαζόντως ἐκδικεῖται.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ λς'.

Ἀμέλεια ἐστὶ πλοῖον ἐν ἀνεπιτηδείῳ καιρῷ πλωῖσαι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ε'.

Ἐὰν ἐξ ἀλλοτρίας ὕλης πλοῖον ἴδιον ἀνακτίσῃ, αὐτοῦ μὲν ἐστὶ τὸ πλοῖον· ὅλη γὰρ τοῦ πλοίου ἡ δεσποτεία τῇ τροπῇ ἔπεται.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ εα'.

Ὁ κακῇ πίστει νομεὺς τοὺς καρποὺς, οὓς ἡδύνατο λαβεῖν ὁ ἐνάγων, δίδωσι, τοῦ πλοίου, καὶ τοῦ ἐργαστηρίου καὶ τοῦ μεσαύλου, τῶν εἰωθότων μισθοῦσθαι· καί τοι τοῦ κληρονόμου μὴ διδόντος τόκους τῶν εὐρεθέντων χρημάτων, ἐὰν μὴ ἤφατο αὐτῶν, διότι τὸ πλοῖον οὐκ ἐκκινδυνεύεται τῷ νομεῖ, ὥς τὰ χρήματα τῷ δανείζοντι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ கட'.

Ἐὰν παρὰ γυναικὸς προβληθῇ προνοητῆς τῶν πραγμάτων αὐτῆς, ἐκ τῶν πρὸς αὐτὸν συναλλαγμάτων κατέχεται ἡ γυνὴ τῇ κατὰ τοῦ προεστῶτος ἀγωγῇ. Κὰν γὰρ προεστῶτα προβάληται ἡ γυνή, τῇ κατὰ τοῦ προεστῶτος ἀγωγῇ κατέχεται.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ λβ'.

Οἴκου ἢ πλοίου πραθέντος, οὐ δοκεῖ τὰ καθέκαστα, οἷον λίθοι ἢ σκνίδες, πιπράσχεσθαι. Διὸ οὔτε περὶ ἐκνικήσεως αὐτῶν ὁ πρᾶτης ἐνέχεται εἰς τὸ διπλάσιον, ὥτανεὶ μέρους ἐκ νικηθέντος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΑ΄.

Εἰ καὶ κόμμισσον γένηται τὸ φορτίον, ὅμως τὸ συμφωνηθὲν ναῦλον ὁ ναύκληρος ἀπαιτεῖ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

Ἐν ἀπορίᾳ ἰδικῆς ἀγωγῆς ἀρμόζει ἰν φάκτουμ πολιτικῇ· ὥς ὅταν ἡγνόηται πότερον ὁ ναύκληρος τὸ πλοῖον ἐμίσθωσεν ἢ τὰ φορτία ἐμισθώσατο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ΄.

Ἐάν, διὰ τὸ σῶσαι τὰ φορτία σου, ρίψῃς τὰ ἐμὰ εἰς τὴν θάλασσαν, οὐκ ἐνέχῃ. Εἰ δὲ χωρὶς αἰτίας ρίψῃς, χώρα τῇ ἰν-φάκτουμ· ἐάν δὲ κατὰ δόλον, τῇ περὶ δόλου ἀγωγῇ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΖ΄.

Τοῦτο δὲ καὶ ἐπὶ τῶν διαποντίων φυλάττεσθαι χρὴ, ἵνα μετὰ τὴν προσαγωγὴν ὁ τόκος ἴσταται.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΟΔ΄.

Ἐπὶ δὲ ναυτικῶν δανείων, καὶ ἐπὶ τῶν δανειζομένων εἰδῶν, ἢ καρπῶν, ἐφ' ὧν τὸ παλαιὸν ἐξῆν πλείονα τόκον ἐπερωτᾶν ἐπιτρέπει καὶ σήμερον πλείονα τόκον ἐπερωτᾶν, μόνον μὲν τοι ἕως ἑκατοστῆς, καὶ μὴ περαιτέρω.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄.

. . . . Πάντων εἰσὶν ὁ ἀήρ, τὸ ῥέον ὕδωρ, ἡ θάλασσα, καὶ ὁ αἰγιαλὸς τῆς θαλάσσης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ΄.

Οἱ αἰγιαλοὶ ἐν τῇ πάντων ἐξουσίᾳ εἰσὶ· διὸ καὶ δεσπόζω τῶν ἐν αὐτοῖς παρ' ἐμοῦ κτιζομένων Εἰ δὲ καταπέσῃ τὸ κτισθὲν, πάλιν κοινὸς ὁ αἰγιαλὸς γίνεται.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΕ΄.

Εἰ ἀπὸ σῶν σανίδων πλοῖον, ἢ ἐρέας ἱμάτιον ποιήσω, ἐμὸν ἔσται· οὐ γὰρ ὑποστρέφει εἰς τὴν ἀρχαίαν ὕλην.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΘ΄. Θεμ. Δ΄.

Εἰ πῖλαν ρίψας εἰς θάλασσαν ἐπικτίσω, ἢ ἐν νήσῳ θαλάσσης οἰκοδομήσω, ἑκάτερά ἐμὰ ἔσται· τὸ γὰρ μηδενὸς ὄν τοῦ προ-κχταλαμβάνοντος ἔστι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΜΘ'.

Εἰ καὶ ὁ κτίζω ἐν αἰγιαλῷ ἢ ἐν θαλάσῃ, ἐμὸν ἐστίν, ὅμως χρὴ τὸν ἄρχοντα ψηφίζεσθαι· ἐπεὶ καὶ κωλύομαι ὑπὸ τῶν βλαπτομένων, οὐδὲ γὰρ ἔχω ἀγωγὴν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΗ'.

Ὁ οἶκον ἢ πλοῖον ἢ ἄρμάριον νεμόμενος τὰς κατὰ μέρος ὕλας οὐ νέμεται.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'.

Καὶ ὁ προεστὼς πλοίου ἢ ἐργαστηρίου ἢ πανδοχείου, ἐκ τῶν ἁμαρτημάτων τῶν ὑπουργούντων ὥσανεὶ ἀπὸ ἁμαρτήματος, ἐνέχεται, ἐν οἷς αὐτὸς μηδὲν ἥμαρτεν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΒ'.

Ἐάν τις δανεισάμενος διχπόντιον, ὁμολογήσῃ, ὡς εἰ μὴ ἐμπροθέσμως καταβάλῃ, δίδωσι ποινὴν, εἰ καὶ μὴ ὀχληθεὶς μέρος μόνον τοῦ δανείου ἐμπροθέσμως καταβάλῃ· δίδωσι μετὰ τὴν προθεσμίαν ὁλόκληρον τὴν ποινὴν· οὔτε γὰρ ἄλλως τῆς ποινῆς ἐλευθεροῦται, εἰ μὴ αὐτὸς οὐκ ἐνεπόδισεν ἐμπροθέσμως καταβαλεῖν.

ΤΙΤΛΟΣ Α'.

Περὶ ναυκλήρων, καὶ πιστικῶν, καὶ ναυτῶν καὶ πανδοχέων, καὶ τῆς κατ' αὐτῶν ἢ ὑπὲρ αὐτῶν ἀγωγῆς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

Διαλαμβάνεται ἐν οἷς ἐνέχονται οἷτε ναύκληροι, καὶ οἱ πιστικοὶ, καὶ οἱ προστήσαντες αὐτοὺς, ἀπωλείας ἢ ναυαγίου γενομένου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

Ναύκληρος ἐστὶ, πρὸς ὃν ἀνήκει ὁ πόρος τοῦ πλοίου καὶ τὰ συμβαίνοντα· εἴτε ὁ δεσπότης ἐστίν, εἴτε παρὰ δεσπότου τὸ πλοῖον ἐμισθώσατο ἐν ὁμάδι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

Πιστικὸς ἐστὶν ὁ πᾶσαν ἐπιμέλειαν τοῦ πλοίου ἐπιτραπείς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ'.

Ὁ περ ἂν λάβωσιν ἐπὶ τῷ φυλάξει οἱ ναύκληροι, καὶ οἱ πανδοχεῖς, εἰ μὴ ἀποκαθιστῶσιν, ἐνάγονται ἐν αὐτοῖς δ' ἐστὶ μηδὲνα ὑποδέξασθαι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'.

Ἐνέχονται δὲ καὶ διὰ τῶν προβεβλημένων εἰς παραφυλακὴν, οἷον ναυφυλάκων καὶ διαιταρίων, εἰς ὅπερ καὶ ὑποδέχονται, καὶ αὐτὸς ποιήσῃ τὸ χειρέμβολον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΕ'.

Ἀπὸ τῶν συναλλαγμάτων τῶν ναυτῶν ὁ ναύκληρος οὐκ ἐνάγεται, ἀπὸ δὲ τῶν ἁμαρτημάτων αὐτῶν ἐνάγεται. Προνοεῖν γὰρ ὀφείλει τοῦ χηρεῦειν αὐτοὺς δόλου καὶ βραθυμίας, ἥτοι κακίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΣΤ'.

Ὁ προστησάμενος τὸν πισικὸν τοῦ πλοίου ἐνάγεται, ὥπερ ὁ προστήσας πρωτεύοντα ἐργαστηρίου ἢ πραγματείας. Ἀπὸ μόνων τῶν προσφόρων συναλλαγμάτων τῇ προστασίᾳ τοῦ πιστικοῦ ἐνέχεται ὁ ναύκληρος. Εἰ δὲ δανεισάμενος εἰς ἀνάνεωσιν τοῦ πλοίου, ἢ δαπάνην τῶν ναυτῶν, στρέψῃ τὰ χρήματα εἰς ἰδίας χρείας, ἐνέχεται ὁ ναύκληρος. Οὐ μὲν εἰ ἐξ ἀρχῆς ἀπατηλὴν ἔσχε γνώμην καὶ οὐκ ἐξεφώνησε προφάσει τοῦ πλοίου λαμβάνειν, εἰ δὲ καὶ εἰς τὰ τιμήματα τῶν ἀγορασθέντων πραγμάτων ἀπατήσῃ, ζημιοῖ τὸν ναύκληρον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΖ'.

Προβάλλεται ὁ πιστικὸς ἐπὶ τὸ ναυλοῦν τὸ πλοῖον καὶ ἀγοράζειν τὰ ἐξάρτια αὐτοῦ· εἰ δὲ καὶ πρὸς τὸ ἀγοράζειν, καὶ πωλεῖν φορτία προβληθῇ, ἐνέχεται καὶ ἐκ τούτου ὁ ναύκληρος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΕ'. ΘΕΜ. Γ'.

Ὁ ἐνταλθεὶς οὐκ ἀπαιτεῖ ἅπερ ἐληστεύθη, ἢ ναυαγίῳ ἀπώλεσεν, ἢ περὶ τὴν ἰδίαν καὶ τὴν τῶν ἰδίων νόσον ἐδαπάνησε· ταῦτα γὰρ κατὰ τύχην, οὐ μὲν ἐκ τῆς ἐντολῆς, συνέβη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΑ'.

Ἐὰν κληπῇ τι ἐν πλοίῳ ἢ καπηλείῳ, ἢ πανδοχείῳ, παρὰ

τῶν ὄντων ἐν αὐτοῖς, εἴτε συμβουλῇ καὶ συνεργείᾳ τοῦ ναυκλήρου, εἴτε τῶν ναυτῶν, ἐξουσίαν ἔχει ὁ κλαπεῖς, τὴν περὶ κλοπῆς εἰς τὸ διπλάσιον ἀπαιτοῦσαν ἀγωγὴν κινῆσαι κατὰ τοῦ κλέπτου, ἢ κατὰ τοῦ προεστῶτος τοῦ πλοίου ἢ τοῦ καπηλείου (ἢ τοῦ πανδοχείου) εἰ μὲν τοι τὴν φυλακὴν τοῦ πράγματος ὁ ναύκληρος ἢ ὁ κάπηλος ἀνεδέξατο, αὐτὸς ἔχει τὴν ἀγωγὴν, καὶ οὐχ ὁ δεσπότης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΘ΄.

Εἰ καὶ παρὰ γυναικὸς προβληθῇ ναύκληρος, ἐκ τῶν πρὸς αὐτὸν συναλλαγμάτων κατέχεται ἡ γυνὴ τῇ περὶ αὐτοῦ ἀγωγῇ· καὶ γὰρ προεστῶτα ἐργαστηρίου προβάλλεται ἡ γυνή, τῇ περὶ αὐτοῦ ἀγωγῇ κατέχεται. Οὐδὲ γὰρ ἀλλότρια ταῦτά εἰσι τὰ συναλλάγματα, ἀλλ' αὐτῆς τῆς γυναικός. Ἐπειδὴ ἄλλον ἐγγυησαμένη γυνὴ οὐ κατέχεται· οὔτε γὰρ (δεῖ) τὰς γυναῖκας ὑπὲρ ἀλλοτρίων συναλλαγμάτων ἐνέχεσθαι.

ΠΕΡΙ ΠΛΟΙΟΥ ΕΚΔΙΚΟΥΜΕΝΟΥ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ΄.

Ἀμέλεια καὶ δόλος ἐστὶ τὸ πλοῖον ἐν ἀνεπιτηδείῳ καιρῷ πλωῖσαι. Ὁ πλοῖον τρυπήσας ὑπόκειται τῇ ἀγωγῇ τῇ ἀπαιτούσῃ ἐξ ὁμολογίας μὲν τὸ ἀπλοῦν, ἐξ ἁρνήσεως δὲ τὸ διπλάσιον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

Ἐὰν πλοῖόν σου, ἐμπεσὼν εἰς ἐμὸν, ζημιώσῃ με, εἰ μὲν ἠδύναντο οἱ ναύκληροι τοῦτο κωλύσαι γενέσθαι, ἐνάγονται τῇ προειρημένη ἀγωγῇ, ὥσπερ ἐν χειρὶ ἢ κόντῳ ζημιώσαντες, εἰ δὲ, τοῦ σχοίνου ῥαγέντος, ἢ μηδενὸς ἰθύνοντος, ἐνέπεσεν, οὐχ ὑπόκειται ὁ δεσπότης. Εἰ δὲ καὶ τῇ βίᾳ τῶν ἀνέμων ἐμπέσῃ τὸ πλοῖον εἰς ἀλλοτρίας ἀγκύρας, καὶ κόψουσιν αὐτὰς οἱ ναῦται, οὐκ ἐνέχονται, εἴγε ἄλλως ἐαυτοὺς εὐλυτῶσαι οὐκ ἠδύναντο, τὸ αὐτὸ καὶ ἐπὶ τῶν ἐμπεσόντων εἰς δίκτυα· εἰ δὲ ῥαθυμία καὶ ἀμελεία τῶν ναυτῶν συνέβῃ, χώρα τῇ προειρημένη ἀγωγῇ διὰ τὴν ζημίαν τῶν δικτύων, οὐ μὴν τῶν ἀλιευθέντων ἰχθύων. Τὸ αὐτὸ καὶ ἐπὶ κυνηγῶν καὶ ἰξευτῶν.

Ἐὰν ναῦς ναῦν βυθίσῃ, ὁ κυβερνήτης ἢ ὁ πρωρεὺς ἐνάγεται, ἢ οἱ ναῦται, ἐξ ἀμελείας, εἰ μὴ πολλὴ ἦν ἡ βία τοῦ ἀνέμου.

(Ἐὰν πλοῖον καταποντίσῃ ἕτερον ἐρχόμενον κατ' αὐτοῦ, ἐνάγεται ὁ πρωρεὺς, ἢ ὁ κυβερνήτης· εἰ δὲ ἐξ ὑπερβολῆς χειμῶνος τοῦτο γέγονεν, οὐκ ἐνέχεται ὁ δεσπότης· εἰ δὲ δι' ἀμέλειαν τῶν ναυτῶν συνέβη, ἀρκεῖ ὁ Ἀκουΐλιος.) ἔαν τὸν σχοῖνον, εἰς ὃν ἐδέδετο τὸ πλοῖον, κόψῃ τις, καὶ ἀπόληται, εἰς τὸ διπλάσιον καταδικάζεται.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ'.

Ἐὰν ἀγοράσω πλοῖον μετὰ τῆς ἐξαρτίας, τὴν σκάφην οὐ λαμβάνω· οὔτε γάρ ἐστιν αὐτοῦ ἐξαρτία· ἐκάτερον γὰρ τοῦ αὐτοῦ γένους ἐστὶ, τῷ δὲ μεγέθει διαλλάττουσιν. Ἄλλου δὲ δεῖ γένους εἶναι τὴν ἐξαρτίαν, καὶ ἄλλου τὸ πρωτότυπον.

ΤΙΤΛΟΣ Γ'.

Περὶ ναυαγίου (καὶ ἀρπαγῆς), καὶ ἀποβολῆς καὶ συνεισφορᾶς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

Ἐὰν διὰ τὸ κουφισθῆναι (τὸ) πλοῖον ἀποβληθῶσι φορτία πάντων συνεισαγόντων, ἀποθεραπεύεται τὸ ριφέν. Πάντα τὰ πράγματα καὶ τὰ μὴ βαροῦντα τὸ πλοῖον, καὶ αὐτὸ γεμὴν τὸ πλοῖον, πρὸς τὴν ἀποτίμησιν αὐτῶν, ὑπόκεινται τῇ συνεισφορᾷ, ἐξηρημένων τῶν ἐλευθέρων κεφαλῶν καὶ τῆς σιταρχίας· συνεισάγεται γὰρ αὕτη τοῖς ἐν τῷ πλοίῳ μὴ ἔχουσι δαπάνην. Ἀρμόζει δὲ κατὰ τοῦ πιστικοῦ τοῖς δεσπόταις τῶν ἀποβληθέντων ἡ ἀγωγή.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Ἐν τῇ συνεισφορᾷ τὰ μὲν ἀποβληθέντα, πρὸς ὅπερ ἡγοράσθησαν ἀποτιμῶνται, οὐ μὲν πρὸς ὃ πραθῆναι ἠδύναντο οὐ γὰρ κέρδους, ἀλλὰ ζημίας γίνεται λόγος. Τὰ δὲ σωθέντα πρὸς ὃ δύνανται πραθῆναι, ἀποτιμῶνται.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ'.

Ἀπολλυμένου τῷ πλοίου, οἱ σώσαντες ἐκ τοῦ ναυαγίου τὰ ἴδια, οὐ συνεισάγουσι· τότε γὰρ γίνεται συνεισφορὰ, ὅτε, διὰ

τὸ σωθῆναι, τὰ λοιπὰ, σώου τοῦ πλοίου ὄντος, ἀποβληθῶσι. Τοῦ ἱστοῦ τμηθέντος διὰ τὴν σωτηρίαν τοῦ πλοίου καὶ τῶν φορτίων, ἡ συνεισφορὰ γίνεται, τῆς ἐξαρτίας ὑπὸ τοῦ χειμῶνος ἀπολλυμένης, ἑτέραν ὁ ναύκληρος ὠνήσατο, καὶ οὕτω πλεύσας ἔσωσε τὰ φορτία οὐ χρεωστοῦσιν οἱ δεσπόται αὐτῷ συνεισάγειν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ΄.

Ναυαγήσαντος τοῦ πλοίου, ὅπερ ἂν τις ἐκ τῶν ἰδίων σώσῃ ἑαυτῷ ἔχει, ὥσανεὶ ἐξ ἐμπροσμοῦ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΘ΄.

Ὁ τὰ ἐκ τῆς ἀποβολῆς τῶν πλοίων ἐπαίρων διὰ κέρδος κλοπὴν ἀμαρτάνει.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΒ΄.

Τὸ ἀπὸ ναυαγίου ἢ ἀποβολῆς διὰ χρονίας χρήσεως οὐ δεσπόζεται· οὐ δὲ γὰρ ἐστὶν ἀδέσποτον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΕ΄.

Ὁ ἀπὸ ναυαγίου ἢ πλοίου πορθηθέντος ἀρπάζων, ἢ κατὰ δόλον ὑποδεχόμενος, ἢ ζημιῶν εἰσῶμεν ἐνιαυτοῦ εἰς τὸ τετραπλοῦν, μετὰ δὲ τὸν ἐνιαυτὸν εἰς τὸ ἀπλοῦν ἐνέχεται· ἀρμόζει δὲ ἡ ἀγωγὴ κατὰ δούλου καὶ φαμιλίας. Ἀρμόζει δὲ καὶ ἐγκληματικὴ ἐπεξέλευσις. Χώρα δὲ τῷ νόμῳ, ἐὰν κατὰ τὸν χρόνον, καὶ ἐν τόπῳ, ἐν ᾧ τι ναυάγιον γέγονεν, ἀφέληται. Κατέχεται (δὲ) τῷ δε σικάρει καὶ ὁ λαβὼν ἀπὸ ναυαγίου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΘ΄.

Ὁ τὸ ἐκριφὲν ἀπὸ ναυαγίου λαμβάνων, εἰ μὲν τινὸς παρεντιθέντος χρόνου, κλέπτῃς ἐστίν· εἰ δὲ κατὰ τὸν τοῦ ναυαγίου καιρὸν, ἀδιὰφορόν ἐστιν, εἴτε ἀπὸ θαλάσσης, εἴτε ἀπὸ τοῦ αἰγιαλοῦ, λάβῃ αὐτό.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΜΒ΄.

Ἐάν τις ἀπὸ ναυαγίου ἀφέληται τι ἢ μειώσῃ, ἐντὸς ἐνιαυτοῦ εἰς τὸ τετραπλάσιον κατέχεται, μετὰ δὲ τὸν ἐνιαυτὸν εἰς τὸ ἀπλοῦν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΜΓ΄.

Ὁ ἀρπάζων τι ἀπὸ ναυαγίου, καὶ οἱ βιάζοντες αὐτὰς,

ἢ (ὁ) λαβὼν ἀπὸ ναυαγίου καὶ κρύψας, εἰς τὸ τρίτον τῆς οὐσίας δημεύεται· καὶ οὔτε συγκλητικὸς ἢ ἄρχων γίνεται, ἢ ἄλλην μετέρχεται τιμὴν, ἀλλὰ καὶ σφοδρῶς τιμωρεῖται.

ΤΙΤΛΟΣ Δ'.

Περὶ πλοίου ληγατευομένου, ἢ ἐν χρήσει διδομένου
ἢ ὁμολογουμένου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

Ἐὰν εἰδικῶς ναῦν ληγατεύσω, καὶ κατὰ μέρος ἀνανεώσω πᾶσαν, τῆς αὐτῆς τρόπεως μενούσης, κεχρεώσθηται τῷ ληγαταρίῳ.

ΠΕΡΙ ΔΑΝΕΙΣΜΑΤΩΝ ΔΙΑΠΟΝΤΙΩΝ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

Διαπόντια χρήματά ἐστι τὰ πέραν θαλάσσης ἀπιόντα, οὐ μὴν τὰ ἐπὶ τόπου δαπανώμενα· καὶ τὰ ἐξ αὐτῶν ἀγοραζόμενα, εἰάν κινδύνῳ τοῦ δανειστοῦ πλέωσιν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ'. ἔ. ΙΔ'.

Τότε προτιμᾶται ὁ μεταγενέστερος δανειστῆς, ὅταν δανείσῃ εἰς τὸ ἐξαρτισθῆναι τὸ ὑποτεθεὶν αὐτῷ πλοῖον, ἢ ἀνανεωθῆναι, ἢ εἰς τροφήν τῶν ναυτῶν, ἢ σωθῆναι τὰ ὑποτεθέντα αὐτῷ φορτία, ἢ δοθῆναι τὸ ναῦλον· καὶ αὐτὸ γὰρ τὸ ναῦλον ἐπικρατέστερόν ἐστιν· ἢ ὑπὲρ μισθοῦ τῶν ὥρείων, ἢ τοῦ μεσαύλου, ἢ ὑπὲρ κτηνομισθίων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΕ'.

Ὁ διαπόντια ἢ καρποὺς δανείζων τελείαν ἑκατοστὴν δύναται λαβεῖν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΗ'.

Ὁ μὴ κινδυνεύων δανειστῆς ἐπὶ τοῦ πλωϊσμοῦ τῆς θαλάσσης, μείζονα τόκον οὐ λαμβάνει.

Δανείζων δύναμαι συμφωνεῖν λαβεῖν ὃ δέδωκα σὺν ἑτέρᾳ ποσότητι ὥσανεὶ τίμημα τοῦ κινδύνου, μόνον μὲν τοι μὴ ἐπὶ κόττῳ, ἀλλ' ἐξ ὧν ἀρμόζει τυχόν, ἵνα μὴ ἐλευθερώσης, ἵνα μὴ τόδε ποιήσης, εἰάν μὴ ὑγιανῶ, καὶ τὰ λοιπά· ἢ εἰάν χορηγήσω

ἀλιεῖ εἰς παρασκευήν, ἵνα, ἐὰν ἀλιεύσῃ, παράσχη, ἢ ἀθλητῇ ἐπὶ τῷ αὐτὸν θρέψαι, καὶ γυμνάσαι, καὶ ἐὰν νικήσῃ, ἀποδῶ, ἐπὶ τούτων γὰρ τὸ πάκτον, καὶ χωρὶς ἐπερωτήσεως, πλατύνει τὴν ἐνοχλήν.

ΤΙΤΛΟΣ ΣΤ'.

Περὶ ἀλιέων καὶ ἀλιείας, ἐν ᾧ καὶ περὶ δικαίου θαλάσσης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'.

Εἰ καὶ σύνηθές ἐστι παρὰ νόμῳ τινὰς κωλύειν ἑτέρους ἀλιεύειν πρὸ τῶν ἰδίων οἰκῶν; ὅμως ὁ κωλύσας ἐνέχεται τῇ περὶ ὕβρεως ἀγωγῇ. Καλῶς δὲ κωλύω τινὰ ἐν τῇ διαφερούσῃ μοι λίμνῃ ἀλιεῦσαι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΖ'.

ὑπόκειται τῷ Ἀκουιλίῳ . . . καὶ ὁ πλοῖον τρυπήσας.

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Ὁ γὰρ τρυπήσας πλοῖον γέμον φορτίων, κατέχεται τῷ δεσπότῃ τῶν φορτίων, ὡς διαφθείρας αὐτά.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΕ'.

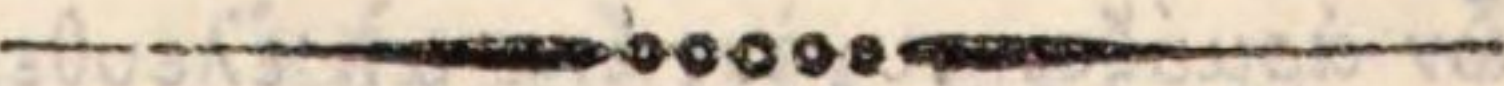
Ἐάν τις ἀπὸ ἐμπρησμοῦ ἢ ναυαγίου ἀφέληται τι ἢ μειώσῃ, ἐντὸς ἐνιαυτοῦ ὠρισμένου εἰς τὸ τετραπλάσιον κατέχεται, μετὰ δὲ τὸν ἐνιαυτὸν, εἰς τὸ ἀπλοῦν, πρὸς τῇ ἤδη ὠρισμένῃ ποινῇ.

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Ὁ ἀφελόμενός τι ἀπὸ ναυαγίου ἢ ἐμπρησμοῦ, ἢ χειρόν ποιήσας, τὸ τετραπλοῦν ἀπαιτεῖται ἐντὸς ἐνιαυτοῦ· μετὰ δὲ τὸν ἐνιαυτὸν τὸ ἀπλοῦν μεθοδεύεται πρὸς τῇ ποινῇ τοῦ ἐδίκτου, τουτέστι πρὸς τὸ δοῦναι καὶ τοσοῦτον τῷ φίσκῳ . . . Ὅσα δὲ μὴ ἀπὸ ναυαγίου, ἀλλ' ἐξ ἀποβολῆς τῶν ναυτῶν, λάβῃ τις, κλέπτει. Καὶ ζήτηι βιβλ. ιγ'. τιτλ. γ'. κεφ. ιθ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΣΤ'.

Ὁ τοὺς βαρβάρους ναῦς κατασκευάζειν διδάσκων, κεφαλικῇ τιμωρίᾳ ὑπόκειται.

ΠΕΡΙ ΤΟΚΟΥ.

. . . Ὅταν δὲ καρποὶ δανείζωνται, ἢ ναυτικὸν συνίσταται δάνειον, τοῦ δανειστοῦ τὸν κίνδυνον ἀναδεχομένου τῆς θαλάσσης, τότε ἔξεστι καὶ μέχρι ἑβ'. ἐπερωτᾶν εἰς τὴν λίτρην τόχον· Κεφάλαιον Ἀνεπίγραφον.

Α'. Ἐὰν ναῦς ναῦν βυθίσῃ, ὁ κυβερνήτης ἢ ὁ πρωρεὺς ἐνάγεται, ἢ οἱ ναῦται ἐξ ἀμελείας, εἰ μὴ πολλὴ ἦν ἡ βία τοῦ ἀνέμου.

Β'. Ἐὰν πλοῖον ναυαγήσῃ διὰ τὸ μὴ ἔχειν κυβερνήτην ἐνέχεται τοῖς ἐπιβάταις ὁ ναύκληρος.

Γ'. Τοῦ πλοίου ναυαγήσαντος, ὁ ναύκληρος ἀποδίδωσι τὰ ναῦλα ἅπερ ἔλαβεν ἐν προχρείᾳ, ὥς μὴ μετακομίσας.

Δ'. Ἐὰν πλοῖον καταποντίσῃ ἕτερον ἐρχόμενον κατ' αὐτοῦ, ἐνάγεται ὁ πρωρεὺς ἢ ὁ κυβερνήτης· εἰ δὲ ἐξ ὑπερβολῆς χειμῶνος τοῦτο γέγονεν, οὐκ ἐνέχεται ὁ δεσπότης· εἰ δὲ δι' ἀμέλειαν τῶν ναυτῶν συνέβη, ἀρκεῖ ὁ Ἀκουίλιος.

Ε'. Ἐὰν τὸν σχοῖνον εἰς ὃν ἐδέδετο τὸ πλοῖον, κόψῃ τις, ἢ ἀπόληται, εἰς τὸ διπλοῦν καταδικάζεται.

Σ'. Ἐὰν ἀγοράσωσι πλοῖον μετὰ τῆς ἐξαρτίας, τὴν σκάφην οὐ λαμβάνουσιν· οὔτε γὰρ ἐστὶν αὐτὸ ἐξαρτία· ἐκάτερον γὰρ τοῦ αὐτοῦ γένους ἐστὶ, τὰ δὲ μεγέθη διαλλάττουσι. Ἄλλου δὲ δεῖ γένος εἶναι τὴν ἐξάρτησιν, καὶ ἄλλου τὸ πρωτότυπον.

Ζ'. Ἐν τῇ συνεισφορᾷ, τὰ μὲν ἀποβληθέντα πρὸς ὅπερ ἡγοράσθησαν ἀποτιμῶνται, οὐ μὲν πρὸς ὃ προθῆναι ἠδύναντο· οὐ γὰρ κέρδους, ἀλλὰ ζημίας, γίνεται λόγος. Τὰ δὲ σωθέντα, πρὸς ὃ δύνανται προθῆναι, ἀποτιμῶνται.

Η'. Ἀπολλυμένου τοῦ πλοίου, οἱ ἀποσώσαντες ναυαγίου τὰ ἴδια οὐ συνεισάγουσι· τότε γὰρ γίνεται συνεισφορὰ, ὅτι διὰ τὸ σωθῆναι τὰ λοιπὰ, σώου τοῦ πλοίου ὄντος ἀποβληθῶσι.

Θ'. Τοῦ ἱστοῦ τμηθέντος διὰ τὴν σωτηρίαν τοῦ πλοίου καὶ τῶν φορτίων, ἡ συνεισφορὰ γίνεται. Εἰ δὲ, τῆς ἐξαρτίας ὑπὸ τοῦ χειμῶνος ἀπολλυμένης, ἑτέραν ὁ ναύκληρος ὠνήσατο, καὶ οὕτω πλεύσας ἔσωσε τὰ φορτία, οὐ χρεωστοῦσιν οἱ δεσπότες αὐτῷ συνεισθαγεῖν.

Ι'. Τὰ ἀπὸ νευαγίου καὶ ἀποβολῆς διὰ χρονίας χρήσεως οὐ δεσπόζονται· οὐδὲ γὰρ εἰσὶν ἀδέσποτα.

ΙΑ'. Νευαγήσαντος τοῦ πλοίου, ὅπερ ἂν τις ἐκ τῶν ἰδίων σώσῃ, ἐαυτῷ ἔχει ὡσανεὶ ἐξ ἐμπρησμοῦ. Ὁ δὲ τὰ ἐκ τῆς ἀποβολῆς τῶν πλοίων ἐπαίρων διὰ κέρδος, κλοπὴν ἀμαρτάνει.

ΙΒ'. Ἐάν τις ἀπὸ νευαγίου ἀφέληταί τι, ἢ μειώσῃ, ἐντὸς ἐνιαυτοῦ, εἰς τὸ τετραπλάσιον ἐνέχεται, μετὰ δὲ τὸν ἐνιαυτὸν εἰς τὸ ἀπλοῦν.

ΤΙΤΛΟΣ ΜΗ'.

Περὶ νευκλήρων, καὶ πιστικῶν, καὶ ναυτῶν καὶ πανδοχέων, καὶ τῆς κατ' αὐτῶν καὶ ὑπὲρ αὐτῶν ἀγωγῆς.

Ζήτει βιβλίον Βασιλικῶν ΝΓ'.

Τὰ ναυτικά, ἢ γοῦν τὰ κατὰ θάλασσαν, τῷ Ῥοδίῳ νόμῳ κρίνονται, ἐν οἷς αὐτῷ μὴ ἕτερος ἐναντιοῦται νόμος.

Ἐάν πλοῖον νευαγήσῃ διὰ τὸ μὴ σχεῖν κυβερνήτην, ἐνέχεται τοῖς ἐπιβάταις ὁ ναύκληρος.

Ὁ τοὺς βαρβάρους ναῦς κατασκευάζειν διδάσκων κεφαλικῇ τιμωρίᾳ ὑπόκειται.

Ἀκόντην σιδήρου, καὶ σίδηρον, καὶ ἄλας, καὶ σῖτον, ἄνευ κεφαλικῆς τιμωρίας τοῖς βαρβάροις πωλεῖν οὐκ ἔξεστι.

Ἐάν πλοῖόν σου ἐμπεσὼν εἰς ἐμὸν ζημιώσῃ με, εἰ μὲν ἐδύναντο οἱ ναῦται τοῦτο κωλύσαι γενέσθαι, ἐνάγονται τῇ περὶ τῆς ζημίας ἀγωγῇ· εἰ δὲ τοῦ σχοίνου ῥαγέντος, ἢ μηδενὸς ἰθύνοντος, ἐνέπεσεν, οὐχ ὑπόκειται ὁ δεσπότης.

Ἐάν ναῦς ναῦν βυθίσῃ, ὁ κυβερνήτης καὶ ὁ πρωρεὺς ἐνάγεται, ἢ οἱ ναῦται ἐξ ἀμελείας, εἰ μὴ πολλὴ ἦν ἡ βία τοῦ ἀνέμου.

Ἐάν τὸν σχοῖνον εἰς ὃν ἐδέδετο τὸ πλοῖον κόψῃ τις, καὶ ἀποληται, εἰς τὸ διπλοῦν καταδικάζεται.

Πλοῖόν ἐστι καὶ τὸ θαλάσσιον καὶ τὸ ποτάμιον, καὶ τὸ ἐν ὑδροστασίῳ πλέον, καὶ ἡ σχεδίᾳ.

Ἐάν διὰ τὸ κουφισθῆναι πλοῖον, ἀποβληθῶσι φορτία τινῶν ἐπιβατῶν, πάντων συνεισαγόντων, ἀποθεραπεύεται τὸ ῥιφέν.

Τὸ ῥιφέν οὐ γίνεται ἀδέσποτον, ἀλλὰ τοῦ δεσπότου μένει, ὥς ἂν ἐκβρασθῇ παρὰ τὴν θάλασσαν.

Ἐὰν διὰ τὴν κοινὴν σωτηρίαν ἀποβληθῇ ὁ ἰστός ἢ ἕτερον ἐξάρτιον τοῦ πλοίου, χώρα τῇ συνεισφορᾷ.

Ὁ ἀρπάζων ἀπὸ ναυαγίου, ἢ συμπτώσεως, ἢ ἐμπρησμοῦ, εἰσω μὲν ἐνιαυτοῦ εἰς τὸ τετραπλοῦν ἐνέχεται, μετὰ δὲ τὸν ἐνιαυτὸν εἰς τὸ ἀπλοῦν, ἀρμόζει δὲ καὶ ἐγκληματικὴ ἀγωγή.

ΣΧΟΛΙΟΝ ΤΟΥ ΨΕΛΛΟΥ.

Διπλοῦν δὲ τετραπλάσιον ὁ ἀπὸ ναυαγίου ἀρπάσας πρᾶγμα, δέσποτα, εἰσπράττεται δικαίως, καὶ τὸ μὲν τετραπλάσιον τῷ φύσκῳ προσκυροῦται, τὸ δ' ἄλλο τετραπλάσιον ὁ ναυαγήςας ἔχει.

Οἱ αἰγιαλοὶ τῷ δημοσίῳ δικαίῳ προσήκουσι καὶ παρὰ μόνου τοῦ δημοσίου δεσπόζονται· εἰς δὲ τοὺς ἄλλους πάντας εἰσὶ κοινοὶ, καὶ διὰ τοῦτο ὁ ἐπὶ αἰγιαλῷ κτίζων δεσπότης τῶν κτιζομένων ἐστίν. Ἐὰν δὲ πολλάκις καταβληθῇ καὶ χαλασθῇ τὸ κτισθὲν, ὁ αἰγιαλὸς πάλιν γίνεται κοινός, ὥσπερ καὶ πρότερον ἦν.

Οἱ αἰγιαλοὶ παρὰ τοῖς παλαιοῖς οὐδέποτε ἐκ τοῦ μέρους τοῦ δημοσίου ἐδίδοντο πρὸς τινα, ἢ ἐπὶ δεσποτείᾳ τελείᾳ, ἢ ἐπὶ τῷ ἐτησίῳ τέλος τι ὑπὲρ αὐτῶν καταβάλλεσθαι, ἀλλ' ἀκυρίευτοι ἐφυλάττοντο καὶ ἀδέσποτοι.

Ἐπάφηκέ τις εἰς ληγάτον τινὶ ναῦν· εἴτα ταύτην κατὰ μέρος καινίζων ἀνενεώσατο πᾶσαν, μόνην τὴν τρόπιν καταλείψας τὴν παλαιάν. Ἡ τοιχύτη ναῦς, κατὰ τὴν τῶν νόμων διάταξιν, ἥτοι ἢ ἀνακαινισθεῖσα, ἐκείνῳ δίδοσθαι εἰς ληγάτον ἐξ ἀνάγκης ὀφείλει, ὥς τινι κατελείφθη ληγάτον οὔσα παλαιά.

ΠΕΡΙ ΝΑΥΤΩΝ ΠΛΕΟΝΤΩΝ ΧΩΡΙΣ ΚΥΒΕΡΝΗΤΟΥ.

Ναῦται χωρὶς κυβερνήτου πλέειν τολμήσαντες, καὶ οἱ μετ' αὐτῶν ἐπιβάται τοῖς ναύταις ὁμοίως δίχα κυβερνήτου κατὰ θάλασσαν πλέοντες, ἐὰν τὸ πλοῖον ναυαγήσῃ, τουτέστι κινδύνῳ περιπέσῃ τινὶ, ἢ καὶ εἰς τελείαν καταντήσῃ ἀπώλειαν καὶ οἱ ἐπιβάται καὶ οἱ ναῦται ἐνάγονται· οἱ μὲν ἐπιβάται, ὥς τῆς σωτηρίας αὐτῶν ἀμελήσαντες· οἱ δὲ ναῦται, ὥς καὶ τῆς ἑαυ-

τῶν καὶ τῶν ἐπιβατῶν προμηθείας καταφρονήσαντες, καὶ μὴ κυβερνήτην μεθ' ἑαυτῶν ἐπαγόμενοι. Τινὲς δὲ τοὺς ναύτας ἐν τούτοις ὡς ἀθώους τῆς ἐνοχῆς ἀπολύοντες, λέγουσι μόνους τοὺς ἐπιβάτας ἐνέχεσθαι.

ΙΓ'. Περὶ ναυκλήρου κατασκευάζοντος νῆας τοῖς βαρβάροις.

Ναύκληρος ὁ βαρβάρους κατασκευάζειν διδάσκων ναῦς, ἥτοι ὁ πλοῖα ποιεῖν ἔθνεσιν ἀλλογενέσι ὑποδεικνύς, κεφαλικάις τιμωρίαις ὑπόκειται, ὡς τοῖς τῶν Ῥωμαίων ἐχθροῖς διδούς ὅπλα, καὶ ἰσχυροὺς ἐκείνους κατὰ τούτων ἀπεργαζόμενος.

ΙΖ'. Περὶ νηὸς ἐτέρα νηὶ προσκρουσάσης.

Ναῦς τουτέστι καράβιον ἢ ἕτερον πλοῖον, ἐὰν προσκρούσῃ ἐτέρα νηὶ καὶ βυθίσῃ αὐτήν, εἰ μὲν πολλὴ βία τοῦ ἀνέμου ἐστὶ, καὶ φαίνεται ἀπὸ τούτου ὅτι οὔτε ἀπὸ κακίας, οὔτε ἀπὸ ἀμελείας τοῦ κυβερνήτου καὶ τῶν ναυτῶν τῶν ἐν τῇ σωζομένῃ νηὶ, ἢ ἀπολλυμένη ναῦς ἐβυθίσθη, οὔτε οἱ ναῦται, οὔτε οἱ κυβερνῆται ἐνάγονται. Ἐὰν δὲ ἡ τοῦ ἀνέμου βία μὴ ᾖ πολλή, καὶ δυναμένη εἰς αἰτίαν λογισθῆναι τῆς ἀπωλείας τῆς ἐτέρας νηὸς, καὶ ὁ κυβερνήτης καὶ ὁ πρωρεὺς καὶ οἱ ναῦται ἐνάγονται.

ΙΗ' Περὶ τοῦ ἀρπάζοντος ἐκ νηὸς ναυαγίῳ περιπεσούσης.

Τὸ ἐκ νηὸς ναυαγίῳ περιπεσούσης ἀρπάζειν, ὅμοιον ἐστὶ τῷ ἐξ οἰκίας ἐμπρησθείσης ἀρπάζειν, ἥτοι ὀσπητίου καυθέντος, ἢ τῷ ἀφαιρεῖσθαι τι ἐξ οἰκίας ἐκ σεισμῶν συμπεσούσης. Καὶ ὁ τοιοῦτόν τι πράττειν τολμῶν, ἐντὸς μὲν ἐνιαυτοῦ, ἥτοι συμπληρώσεως χρόνου ἐνὸς, ἐνέχεται ἀποδοῦναι ὃ ἥρπασεν εἰς τὸ τετραπλοῦν. μετὰ δὲ τὴν τοῦ χρόνου συμπλήρωσιν, ἀπλοῦν τὸ ἥρπασθὲν ἀποδίδωσιν.

ΙΘ'. Περὶ τοῦ κόψαντος σχοινίον ἐκ νηὸς.

Ὁ κόψας σχοινίον εἰς ὃ ἐδέδετο ναῦς, ἐὰν ἐκ τούτου κινδυνεύσῃ ἡ ναῦς, ἢ τι τῶν ὄντων ἐν τῇ νηὶ πραγμάτων ἀπόλλυται, ἀναγκάζεται δίδόναι εἰς τὸ διπλάσιον ἢ ὅλην τὴν ναῦν

καὶ τὰ ἐν αὐτῇ, ἢ τὸ πρᾶγμα ὅπερ ἐκ τῆς τοιαύτης νηὸς ἀπώλετο.

Κ'. Περὶ πολλῶν ὁμοῦ ὄντων ἐν πλοίῳ καὶ ναυαγησάντων, καὶ τινὰ τοῦ φόρτου ἐν τῇ θαλάσῃ ῥιψάντων.

Πολλῶν ἐν ταύτῳ καιρῷ εἰς ἐν πλοῖον εὐρισκομένων, καὶ ἐκάστου πρᾶγμα ἔχοντος ἴδιον, ἐὰν γένηται κίνδυνος, καὶ ἐκβληθῶσι καὶ ῥιφῶσιν ἔξω ἐν τῇ θαλάσῃ τῶν ἐν τῇ νηϊ πραγμάτων τινὰ, εἴτα περισωθῇ ἐκ τοῦ κινδύνου ἡ ναῦς, καὶ ὁ μὲν τῶν ἐν αὐτῇ πλεόντων εὐρεθῇ σῶον ἔχων ὅπερ εἰσῆγαγεν εἰς τὴν ναῦν, ὁ δὲ ζημιωθείς καὶ ἀπολέσας ὁ ἐπεφέρετο, διὰ τὸ, ὡς εἴρηται, ἀπορρίφῃναι τοῦτο ἐν τῇ θαλάττῃ, γίνεται συνεισφορά παρὰ τῶν ἐχόντων τὰ οἰκεῖα πράγματα, καὶ ἀναπληροῦται τοῖς ζημιωθείσιν ὅποσον ἐζημιώθησαν· ἐπεὶ τὴν τοιαύτην ζημίαν διὰ τὴν κοινὴν ἀπάντων τῶν ἐν τῷ πλοίῳ σωτηρίαν ὑπέμειναν. Καὶ πᾶν ἀπλῶς εἴτι διὰ τὴν κοινὴν σωτηρίαν ἐκβληθῇ ἐκ τῆς νηὸς καὶ ἀπολεσθῇ, συνεισφέρουσι πάντες οἱ ἐν τῷ πλοίῳ καὶ ἀποπληροῦσιν αὐτό.

ΚΑ' Περὶ τοῦ ἐκβληθέντος πράγματος τῆς ναυαγησάσης νηὸς.

Ἐναυάγησέ τις ἐν τῇ θαλάττῃ, [ἐξέβαλεν ὅπερ εἶχε καὶ ῥίψεν εἰς τὴν θάλασσαν. Οὐ γίνεται τὸ τοιοῦτον πρᾶγμα, διὰ τὸ ῥιφῇναι ἐν τῇ θαλάττῃ, ἀδέσποτον· ἀλλὰ μένει καὶ πάλιν ὑπὸ τὴν δεσποτείαν τοῦ πρότερον αὐτὸ ἔχοντος καὶ, ἐὰν δὲ ἐκβληθῇ ἐκ τῆς θαλάττης εἰς τὴν ξηράν, δύναται ὁ δεσπότης ἀνακαλεῖσθαι αὐτό· εἰ δὲ πολλάκις τις φθάσας πρὸ τοῦ δεσπότης τὸ τοιοῦτον πρᾶγμα ἐκτίησατο εἰ μὲν χωρὶς κινδύνου ἔλαβε τοῦτο, ἄδεια τῷ δεσπότη ἐστὶν ἀνακαλεῖσθαι τὸ πρᾶγμα, ἀποδιδόντι τὸ ἀνῆκον τῷ ὑπὲρ αὐτοῦ κοπιάσαντι, ἢ καὶ τὸ τῆς δοθείσης ὑπὲρ τῆς τοῦ πράγματος ἀγορᾶς τίμημα καταβάλλοντι· εἰ δ' ἵνα κτήσῃται τὸ πρᾶγμα ἐαυτὸν εἰς κίνδυνον ἔβαλον ὁ κτησάμενος, τότε δεσπότης τούτου κυρίως γίνεται, ὡς τῆς ἐαυτοῦ σωτηρίας τὴν τοῦ πράγματος δεσποτείαν ἀνταλλαξάμενος· καὶ ὁ πρότερον τοῦ πράγματος δεσπότης τῆς δεσποτείας ἐκβάλλεται.

ΝΓ'. Περὶ ναυκλήρου ὑποδεξαμένου τι.

Ναύκληρος εἰάν ὑποδέξηται τι, ἐνέχεται ἵνα ἀποκαταστήσῃ καὶ ἀποδώσῃ αὐτό· εἰ δὲ θέλει μὴ δέξασθαι κατ' ἀρχάς, οὐδεὶς δύναται καταναγκάσαι τοῦτον ἵνα δέξηται τι.

ΝΔ'. Τί ἐστὶ ναυφύλαξ.

Ναυφύλακας ὁ νόμος φησὶ τοὺς τεταγμένους ἐπὶ τῷ φυλάσσειν τὰς ναῦς, ἡγουν τὰ καράβια.

ΝΕ'. Περὶ συναλλαγμάτων τῶν ναυτῶν.

Οἱ ναύκληροι ἀπὸ τῶν συναλλαγμάτων τῶν ναυτῶν οὐκ ἐνέχονται, ἀπὸ δὲ τῶν ἀμαρτημάτων αὐτῶν ἐνέχονται.

ΝΣ'. Περὶ προστησαμένου πιστικὸν πλοίου.

Ὁ προστησάμενος τὸ πιστικὸν τοῦ πλοίου, ἥτοι ὁ προβαλλόμενος καὶ ποιήσας αὐτὸ πιστικόν, ἐνέχεται εἰς αἰπταίσις ὁ πιστικός. Ὅταν ναύκληρος γένηται παρὰ γυναικὸς, εἰς πάντα ὅσα πταίσις, αὐτὸς ἐνέχεται καὶ οὐχ ἡ γυνή.

ΝΖ'. Περὶ ἀγορᾶς πλοίου μετὰ τῆς ἐξαρτήσεως.

Ἡγόρασέ τις πλοῖον μετὰ τῆς αὐτοῦ ἐξαρτήσεως, ἣν καὶ ἐξαρτίαν ὁ νόμος φησὶν, οὐ δικαιοῦται ἐκ τῆς τοιαύτης συμβιβάσεως, καὶ τὴν ἐν τῷ πλοίῳ σκάφην, ἥτοι τὴν κοινῶς λεγομένην βάλκαν καὶ κουντελάδα, λαβεῖν· οὐ γὰρ συναριθμεῖται καὶ αὕτη εἰς τὴν τοῦ πλοίου ἐξάρτησιν.

ΝΗ'. Περὶ τῶν τεμόντων ἀγκύρας νηὸς.

Ἐξεστι ναύταις, κυνηγοῖς, στρατιώταις εἰς βίαν ἐμπεσοῦσι καὶ μὴ δυναμένοις ἄλλως ἀπολυθῆναι, ἐτέρας νηὸς ἀγκύρας ἐκτεμεῖν διὰ τὴν οἰκείαν σωτηρίαν, ἢ ἄλλων κυνηγῶν ἔργα καταλῦσαι· χωρὶς δὲ βίας ὁ τοιόνδε τι ποιήσας ἐνέχεται, καὶ ἀναγκάζεται τὴν ζημίαν ἐξ ὁμολογίας μὲν εἰς ἀπλοῦν ἀποδιδόναι· ἐξ ἀρνήσεως δὲ, εἰς τὸ διπλοῦν.

ΝΘ'. Περὶ συνεισφορᾶς πλοίου κινδυνεύσαντος.

Κινδύνου ἐν πλοίῳ τινὶ γενομένου, καὶ συνεισφορᾶς τελουμένης, τὰ μὲν ἀπολεσθέντα πράγματα ἀποτιμῶνται πρὸς ὃ ἡγοράσθησαν τὰ δὲ σωθέντα, πρὸς ὃ δύνανται δοθῆναι. Τοῦτο

δὲ γίνεται ἵνα ἡ ζημία ἐπ' ὀλίγον συσταλῇ, τὸ δὲ κέρδος ἐπὶ πλεον ἐπεκτανθῇ· καὶ οὕτω λυσιτελήσῃ καὶ τοῖς ἀποβαλοῦσι καὶ τοῖς ἔχουσι τὰ οἰκεῖα πράγματα.

Ξ'. Περὶ συνεισφορᾶς ὅπως γίνεται.

Ἰστέον δὲ ὅτι συνεισφορὰ ἐν τῷ πλοίῳ οὕτω γίνεται. Ἐπλεῖ ναῦς· ἦσαν ἐν ταύτῃ ἄνθρωποι πολλοὶ, οἰκεῖα ἔχοντες πράγματα· ἐπῆλθε κλύδων· ἐκινδύνευσεν ἡ ναῦς· ἀπώλοντο ἂ ἐρρίφησάν τινα ἀπὸ τῶν ἐν τῇ νηὶ πραγμάτων, τινὰ διεσώθησαν. Μετὰ ταῦτα διορίζεται ὁ νόμος ἵνα τὰ σωθέντα πράγματα πάντες οἱ ὄντες ἐν τῇ νηὶ κατ' ἀναλογίαν ὧν εἶχον διαμερίσωνται· καὶ καλεῖται τὸ τοιοῦτον συνεισφορά.

ΞΑ'. Περὶ ἄλλης συνεισφορᾶς.

Ἔστι δὲ καὶ ἄλλη συνεισφορὰ ἐπὶ προικὶ γινομένη, καὶ εἵπομεν ἄλλαχοῦ περὶ ταύτης· εἰς δὲ τὴν ἐν τῷ πλοίῳ συνεισφορὰν, καὶ αὐτὸ τὸ πλοῖον εἰσάγεται. Ἐκβάλλεται δὲ ἐάν τις ἐλευθέρα κεφαλὴ εὐρεθῇ ἐν τῇ νηὶ· ἐλευθέρα δὲ κεφαλὴ λέγεται πᾶς ἄνθρωπος μηδεμίαν πραγματείαν ἐπαγόμενος. Ἐκβάλλεται δὲ καὶ ἡ σιταρχία· σιταρχίαν δὲ ἐνταῦθα τὴν ἐκάστου διατροφὴν φησὶ, καὶ ὅσα ἐπὶ τῷ οὐ πραγματεύεσθαι, ἀλλ' εἰς οἰκεῖαν ζωὴν ἔχει τις. Ταῦτα γὰρ μόνα οὐκ εἰσάγονται εἰς τὴν συνεισφορὰν· τὰ δὲ ἄλλα πάντα, καὶ αὐτὸ τὸ πλοῖον, ὡς προεῖρήθη, εἰσάγεται εἰς τὴν συνεισφορὰν· ὅταν τοίνυν ἐν πλοίῳ συνεισφορὰ γίνεσθαι μέλλῃ, τὰ μὲν ἀπολεσθέντα πράγματα τιμῶνται πρὸς ὃ ἡγοράσθησαν, τὰ δὲ σωθέντα πρὸς ὃ δύνανται δοθῆναι.

ΞΒ'. Ὅτι εἰ σωθῇ τὸ πλοῖον.

Δεῖ εἰδέναι ὅτι, εἰ μὲν ἐστὶ σωζόμενον τὸ πλοῖον, καὶ οὐκ ἀπόλλυται ἀπὸ τοῦ κινδύνου, συνεισφορὰ γίνεται. Ἐάν δὲ ἀπόλλυται τὸ πλοῖον, οὐ γίνεται συνεισφορά· ἀλλ' ἔχει ἕκαστος εἴτι ἐδυνήθη σῶσαι ἐκ τοῦ οἰκείου πράγματος.

ΞΓ'. Περὶ ἱστοῦ κοπέντος.

Διὰ τὴν τοῦ πλοίου σωτηρίαν, τμηθέντος ἥτοι κοπέντος τοῦ ἱστοῦ, τουτέστι τοῦ καταρτίου, συνεισφορὰ τῶν ἐν τῷ πλοίῳ φόρτων γίνεται.

ΞΔ'. Περὶ νέας ἐξαρτίας.

Νέας ἐξαρτίας παρὰ τοῦ ναυκλήρου ἀγορασθείσης, συνεισφορά οὐ γίνεται.

ΞΕ'. Περὶ τοῦ πλήξαντος τινὰ καὶ ἐκ τούτου κήλην αὐτῷ ποιήσαντος.

Ναύτης πλήξας τινὰ καὶ κήλην αὐτῷ ποιήσας, ἢ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ ἐκβάλων, ἀποδίδωσι τὰ τῆς ἰατρείας δαπάνηματα καὶ ἀντὶ μὲν τοῦ ὀφθαλμοῦ χρυσοῦς ιβ'. ἀντὶ δὲ τῆς κήλης χρυσοῦς ι'.

ΞΣΤ'. Περὶ τῆς συμβάσης ζημίας ἐν πλοίῳ.

Ἐάν τις ἐμπέσῃ πλοίῳ, καὶ συμβῇ ζημίαν τινὰ παθεῖν τοὺς ἐν τῷ πλοίῳ, ἢ πειραταῖς, τοὔτέστι ληστεία, καὶ τῷ κοινῶς λεγομένῳ κούρῳ, περιπεσεῖν, ἢ ἐμπρησμῷ, ἢ ἄλλῳ τοιούτῳ τινὶ, τὰς ζημίας ἀποδίδωσιν ὁ ποιήσας τὸν ἐμποδισμόν.

ΞΖ'. Περὶ τῶν ῥιπτόντων πράγματα ἐκ πλοίου.

Ὅταν διὰ βίαν ῥίπτωνται ἐκ πλοίου πράγματα, καὶ ἄλλοι τινὲς διασώζωσι ταῦτα, εἰ μὲν ἀπὸ τῆς θαλάσσης καὶ ὅσον ἀπὸ ἡ. ὀργυιῶν ἐκβάλῃ καὶ διασώσῃ ταῦτα, τὸ ἥμισυ λαμβάνει· ἐὰν δὲ ἀπὸ τῆς ξηρᾶς ἢ ἀπὸ τῆς θαλάσσης ὅσον πῆχυν, τὸ δέκατον λαμβάνει ὁ διασώζων.

ΤΙΤΛΟΣ ΙΑ'. ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΝΑΥΤΙΚΩΝ.

Τὰ ναυτικὰ πάντα, ἃ ὅσα κατὰ θάλασσαν κρίνεται, Ῥοδίῳ τέμνεται νόμῳ, ἃ κατὰ τοὺς Ῥοδίους δικάζεται νόμους, ὅταν μὴ ἄλλος νόμος ἐναντιούμενος τοῖς τῶν Ῥοδίων νόμοις εὕρισκεται· εἰσὶ γὰρ οἱ τῶν Ῥοδίων νόμοι τῶν ἄλλων ναυτικῶν νόμων παλαιγενέστεροι. Ναῦται χωρὶς κυβερνήτου πλέειν τολμήσαντες καὶ οἱ μετ' αὐτῶν ἐπιβάται τοῖς ναύταις ὁμοίως δίχα κυβερνήτου τὴν θάλασσαν πλέοντες· ἐὰν τὸ πλοῖον ναυαγήσῃ, ἢ εἰς τελείαν καταντήσῃ ἀπώλειαν, καὶ οἱ ἐπιβάται καὶ οἱ ναῦται ἐνάγονται· οἱ μὲν ἐπιβάται, ὡς τῆς σωτηρίας αὐτῶν ἀμελήσαντες· οἱ δὲ ναῦται ὡς καὶ τῆς ἐκυτῶν καὶ τῆς τῶν ἐπιβα-

τῶν προμηθείας καταφρονήσαντες, μὴ κυβερνήτην μεθ' ἑαυτῶν ἐπαγόμενοι. Τινὲς δὲ τοὺς ναύτας ἐν τούτοις, ὡς ἀθώους, τῆς ἐνοχῆς ἀπολύοντες, λέγουσι μόνους τοὺς ἐπιβάτας ἐνέχεσθαι.

Ναῦς ἡ ἑτερόν τι πλοῖον ἐὰν προσκρούσῃ ἑτέραν νηὶ καὶ βυθίσῃ αὐτήν, εἰ μὲν πολλὴ βία τοῦ ἀνέμου ἐστὶ, καὶ φαίνεται ἀπὸ τούτου, ὅτι οὔτε ἀπὸ κακίας, οὔτε ἀπὸ ἀμελείας τοῦ κυβερνήτου καὶ τῶν ναυτῶν τῶν ἐν τῇ σωζομένῃ νηϊ, ἡ ἀπολλυμένη ναῦς ἐβυθίσθη, οὔτε οἱ ναῦται, οὔτε οἱ κυβερνήται ἐνάγονται· εἰ δὲ ἡ τοῦ ἀνέμου βία εἴη πολλή, καὶ δυναμένη εἰς αἰτίαν λογισθῆναι τῆς ἀπωλείας τῆς ἑτέρας νηὸς, καὶ ὁ κυβερνήτης, καὶ ὁ πρῶρεὺς, καὶ οἱ ναῦται ἐνάγονται.

Ναύκληρος ἐὰν ὑποδέξηται τι, ἐνέχεται ἵνα ἀποκαταστήσῃ καὶ ἀποδώσῃ αὐτὸ, εἰ δὲ θέλει μὴ δέξασθαι κατ' ἀρχάς, οὐδεὶς δύναται καταναγκάσαι τοῦτον ἵνα δέξηται τι.

Οἱ ναύκληροι ἀπὸ τῶν συναλλαγμάτων τῶν ναυτῶν οὐκ ἐνέχονται· ἀπὸ δὲ τῶν ἀμαρτημάτων ἐνέχονται.

Ὁ προστησάμενος τὸν πιστικὸν τοῦ πλοίου, ἤγουν ὁ προβαλόμενος καὶ ποιήσας αὐτὸν πιστικὸν ἐνέχεται εἰς αὐτὴν πταίση ὁ πιστικός.

Πιστικὸς λέγεται, ὃ ἐμπιστεύονται τινὰ πράγματα, καὶ διὰ τοῦτο καὶ τὸν κριθέντα ἀξιόπιστον εἰς φυλακὴν πλοίου πιστικὸν λέγουσι τοῦ πλοίου.

Ὅταν ναύκληρος γένηται παρὰ γυναικὸς εἰς πάντα ὅσα πταίση, αὐτὸς ἐνέχεται καὶ οὐχ ἡ γυνή.

Ἡγόρασέ τις πλοῖον μετὰ τῆς ἐξαρτίσεως, ἣν καὶ ἐξαρτίαν ὁ Νόμος καλεῖ, οὐ δικαιοῦται ἐκ τῆς τοιαύτης συμβιβάσεως καὶ τὴν ἐν τῷ πλοίῳ σκάφην, ἤγουν τὴν κοινῶς λεγομένην βάλκαν καὶ κουντελάδα, λαβεῖν· οὐ γὰρ συναριθμεῖται καὶ αὕτη εἰς τὴν τοῦ πλοίου ἐξάρτησιν.

Ἐξεστὶ ναύταις, κυνηγοῖς, στρατιώταις, εἰς βίαν ἐμπεσοῦσι, καὶ μὴ δυναμένοις ἄλλως ἀπολυθῆναι, ἑτέρας νηὸς ἀγκύρας ἐκτεμεῖν διὰ τὴν οἰκείαν σωτηρίαν, ἢ ἄλλων κυνηγῶν ἔργα

καταλύσαι· χωρίς δὲ βίας ὁ τοιοῦτόν τι ποιήσας ἐνέχεται καὶ ἀναγκάζεται τὴν ζημίαν ἐξ ὁμολογίας μὲν εἰς τὸ ἀπλοῦν ἀποδιδόναι, ἐξ ἀρνήσεως δὲ εἰς τὸ διπλοῦν.

Κινδύνου ἐν πλοίῳ τινὶ γενομένου, καὶ συνεισφορᾶς τελουμένης τὰ μὲν ἀπολεσθέντα πράγματα ἀποτιμῶνται πρὸς ὃ ἡγοράσθησαν, τὰ δὲ σωθέντα πρὸς ὃ δύνανταιπραθῆναι. Τοῦτο δὲ γίνεται ἵνα καὶ ἡ ζημία ἐπ' ὀλίγον συσταλῇ, καὶ τὸ κέρδος ἐπὶ πλεον ἐκτανθῇ, καὶ οὕτω λυσιτελήσῃ καὶ τοῖς ἀποβαλοῦσι καὶ τοῖς ἔχουσι τὰ οἰκεῖα πράγματα.

Διὰ τὴν σωτηρίαν τοῦ πλοίου τμηθέντος τοῦ ἱστοῦ συνεισφορὰ τῶν ἐν τῷ πλοίῳ φορτίων γίνεται.

Νέας ἐξαρτίας παρὰ τοῦ ναυκλήρου ἀγορασθείσης συνεισφορὰ οὐ γίνεται.

Ναύτης πλήξας τινὰ καὶ κήλην αὐτῷ ποιήσας, ἢ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ ἐκβαλὼν, ἀποδίδωσι τὰ τῆς ἱατρείας δαπάνηματα, καὶ ἀντὶ μὲν τοῦ ὀφθαλμοῦ ζημιοῦται 11, 16'. ἀντὶ δὲ τῆς κήλης 11. ί.

Ἐάν τις ἐμποδίσῃ πλοίῳ, καὶ συμβῇ ζημίαν τινὰ παθεῖν τοὺς ἐν τῷ πλοίῳ ἢ ἐμπρησμῷ ἢ ἄλλῳ τοιούτῳ τινὶ περιπεσεῖν, τὰς ζημίας ἀποδίδωσιν ὁ ποιήσας τὸν ἐμποδισμόν.

Ἐάν διὰ τὸ κουφισθῆναι τὸ πλοῖον ἀποβληθῶσι φορτία, πάντων συνεισαγόντων ἀποφέρονται τὰ ριφέντα πράγματα· καὶ αὐτό γε μὴν τὸ πλοῖον πρὸς τὴν ἀποτίμησιν αὐτοῦ ὑπόκειται τῇ συνεισφορᾷ, ἐξηρημένων τῶν ἐλευθέρων κεφαλῶν καὶ τῆς σιταρκίας. Ἐν τῇ συνεισφορᾷ τὰ μὲν ἀποβληθέντα, πρὸς ὅπερ ἡγοράσθησαν, ἀποτιμῶνται, οὐ μὴν πρὸς ὅπερπραθῆναι ἠδύναντο· τὰ δὲ σωθέντα, πρὸς ὃ δύνανταιπραθῆναι, ἀποτιμῶνται.

Ὅταν διὰ βίαν ρίπτωνται ἐκ τοῦ πλοίου πράγματα, καὶ ἄλλοι τινὲς διασώζωσι ταῦτα· εἰ μὲν ἀπὸ τῆς θαλάττης καὶ ὅσον ὀκτὼ ὀργυῶν ἐκβάλλει καὶ διασώζει ταῦτα, τὸ ἥμισυ λαμβάνει· ἐάν δὲ ἀπὸ ξηρᾶς, ἢ ἀπὸ τῆς θαλάσσης ὅσον πῆχυν, τὸ δέκατον λαμβάνει ὁ διασώζων.

Ἐναυάγησέ τις ἐν τῇ θαλάττῃ, ἐξέβαλεν ὅπερ, εἶχε, καὶ ἔρριψεν

Ἐναυάγησέ τις ἐν τῇ θαλάττῃ, ἐξέβαλεν ὅπερ εἶχε, καὶ ἔρριψεν εἰς τὴν θάλασσαν, οὐ γίνεται τὸ τοιοῦτον πρᾶγμα διὰ τὸ ῥιφῆναι ἐν τῇ θαλάττῃ ἀδέσποτον, ἀλλὰ μένει καὶ πάλιν ὑπὸ τὴν δεσποτείαν τοῦ πρότερον αὐτὸ ἔχοντος· καὶ ἐὰν ἐκβληθῇ ἀπὸ τῆς θαλάσσης εἰς τὴν ξηράν, δύναται ὁ δεσπότης ἀνακαλεῖσθαι αὐτό. εἰ δὲ πολλάκις τις φθάσας πρὸ τοῦ δεσπότη τοιοῦτον πρᾶγμα ἐκτήσατο, εἰ μὲν χωρὶς κινδύνου ἔλαβε τοῦτο, ἄδεια τῷ δεσπότη ἐστὶν ἀνακαλεῖσθαι τὸ πρᾶγμα, ἀποδιδόντι τὸ ἀνῆκον τῷ ὑπὲρ αὐτοῦ κοπιάσαντι, ἢ καὶ τῷ τῆς δοθείσης ὑπὲρ τῆς τοῦ πράγματος ἀγορᾶς τίμημα καταβάλλοντι· εἰδὲ ἵνα κτήσῃται τι πρᾶγμα, ἑαυτὸν εἰς κίνδυνον ἔβαλεν ὁ κτησάμενος, τότε δεσπότης τούτου κυρίως γίνεται, ὥς τῆς ἑαυτοῦ σωτηρίας τὴν τοῦ πράγματος σωτηρίαν ἀνταλλάξάμενος, καὶ ὁ πρότερον τοῦ πράγματος δεσπότης τῆς δεσποτείας ἐκβάλλεται.

Ἐὰν ναυαγήσῃ τὸ πλοῖον διὰ τὸ μὴ ἔχειν κυβερνήτην, ἐνέχεται τοῖς ἐπιβάταις ὁ ναύκληρος.

Τοῦ πλοίου ναυαγήσαντος, ὁ ναύκληρος ἀποδίδωσι τὰ ναῦλα ἅπερ ἔλαβεν ἐν προχειρίᾳ, ὥς μὴ μετακομίσας. Ἐὰν ὁ ναύκληρος μὴ δυνάμενος εἰσελθεῖν ἐν τῷ λιμένι, μεταγάγῃ φορτία εἰς πλοῖόν σου, καὶ ναυαγήσῃ τὸ σὸν, ἐνέχεται ὁ πρῶτος ναύκληρος· καὶ ἐὰν παρὰ γνώμην τῶν δεσποτῶν τὰ φορτία μετήγαγεν, ἢ παρὰ καιρὸν, ἢ εἰς ἀνεπιτήδειον πλοῖον· εἰ δὲ μὴ ἐποίησε ῥαθυμίαν, οὐκ ἐνέχεται.

ΤΙΤΛ: Ζ'. ΠΕΡΙ ΤΟΚΟΥ.

Ὁ διαπόντια χρήματα καὶ καρποὺς δανείζων τελείαν ἑκατοστὴν λαβεῖν δύναται.

Ὁ μὴ κινδυνεύων δανειστῆς ἐπὶ τῷ πλοῖσμῳ τῆς θαλάσσης μείζονα τόκον οὐ λαμβάνει.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ

ΤΩΝ ΦΙΛΟΜΟΥΣΩΝ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΩΝ.

ΕΡΜΟΥΠΟΛΕΩΣ.

N. Πονηρόπουλος. σωμ.	1	Α. Ἀποστολίδης.	1
Ἡ Δημαρχία Ἑρμουπόλ.	1	Κ. Ἀγγελίδης.	1
Γ. Π. Τριανταφύλλης.	1	Χριστόφ. Κουτσοδόντης.	1
Δ. Παπᾶγος.	1	Κυρ. Χαραλαμπίδης.	1
Δ. Νούλλας.	1	Κ. Πηλείδης.	1
Χριστόδουλος Ἰωάννου.	1	Α. Δαβίδ.	1
Χ. Β. Ῥοϊλός.	1	Ι. Θ. Πάλαιολόγος.	1
Στέφανος Κονδύλης	1	Π. Βασιλόπουλος.	1
Ἰω. Περίδης.	1	Ἰω. Γ. Καράλης.	1
Κ. Παπασπυρίδης.	1	Ἰωσήφ Ἡσαΐας.	1
Α. Καντακίτης.	1	Ι. Βεάκης.	1
Λ. Γ. Κουρουκαφᾶς.	1	Κορέσης.	1
Α. Ι. Ῥικάκης.	1	Γεώργιος. Λ. Μεταξᾶς.	1
N. Π. Ῥάλλης.	1	N. Κ. Νάζος.	1
Α. Ναύτης.	1	Κωνστ. Ι. Βολονάκης.	1
Π. Παππαρηγόπουλος.	2	Ἐλπιδοφόρος Λαδόπουλος	1
Γ. Α. Νικητάδης.	1	Π. Κανισκέρης.	1
Α. Ν. Ἀποστολόπουλος	1	Στ. Κοντός.	1
Α. Σαλάχας.	1	Ἰω. Γ. Καραγιαννάκης.	1
Ἰωάν. Κασσαβέτης.	1	Ἀντ. Νικολαΐδης.	1
Στ. Λεβίδης.	1	Εὐάγγελος Ἑμμανουήλ.	1
Ἰωάν. ΣΤ. Κουζοβίκ	1	Ἀντώνιος Μικρουλάκης.	1
Α. Δ. Δενδρινός.	1	Α. Καππούδας.	1
Ι. Σ. Σπεράντσας.	1	Λάζαρος Ἰωάννου.	1
Φρ. Α. Κριεζῆς.	1	Ἑμμ. Ψύχας.	1

Κ. Χαρίλαος.	1	N. Φλογαίτης.	1
Ελ. Ριγιάδης.	1	N. Βρυώνης.	1
Κωνσταντ. Δημητρίου.	1	N. Στούπης.	1
Γ. Ήλιάδης.	1	Ἀργύριος Μαρσέλος.	1
Ἐμμ. Εὐστρατίου.	1	Κωνστ. Γαλάτης.	1
Ἀθ. Δ. Κρίνος.	1	Δημήτριος Τσατσόνης.	1
Ἰωάννης Γεραλόπουλος	1	Δημήτριος Καΐρη	1
M. Μαλκότσης.	1	Δ. Κ. Κυπαρίσσης.	1
Μιχ. Α. Ἰωαννόπουλος.	1	Ἀντωνοῦσα Ἰω. Καμπου-	
Χ. Γ. Παππαγιαννόπουλος	1	ροπούλα.	1
Χρι. Ἐμμανουήλ.	1	Ἰωάννης Ἀσλάνης.	1
Α. Γεωργιάδης.	1	M. Α. Κονδυλάκης.	1
Γ. Πάϊκος.	1	Ἰωάννης Γιωργιλᾶς.	1
Π. Εὐφραιμίδης.	1	Γ. Α. Καλούτσης.	1
Ι. Δοξαρᾶς.	1	Νικόλαος Φ. Καμπάνης.	1
Α. Ῥοδοκανάκης.	1	Γ. Ν. Γρηγοριάδης.	1
		Ἐμμανουήλ Κρητικίδης.	1

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ.

Ἀδελφοὶ Παππαδούκα.	10	Κ. Π. Βοῦρος.	1
Ἀδελφοὶ Μπαλτατσῆ.	5	Ἀθαν. Ῥοσέτος.	1
Θ. καὶ Π. Κεσσίσογλους.	2	Δ. Κούππας.	1
N. Μπαλῆς.	1	Ἐμμανουήλ Φραγκιάδης.	1
Παντιᾶς Τζιτζίνια.	2	Δ. Δημητρακόπουλος.	1
Γ. Δ. Παππαδόπουλος.	2	Χριστόδ. Τζιμάρας.	1
Δ. Δαμασκηνός.	2	Σκαρλάτος Ε. Σεβαστόπ.	1
Στέφ. Δ. Μαυρογορδάτος.	2	Ἀναστ. Π. Μελᾶς.	1
Κ. Πολυχρονιάδης.	2	Ἰάκ. Χρ. Μπάρταλης.	1
Michele Turcinovich	2	Α. Ἰγγλέσης.	1
Βασίλειος Ἀσκληπιάδης.	1	N. Σπάρταλης.	1
Ἐμμανουήλ Λομπάρδος	1	Ἰωάννης Θεοδωρίδης.	1

N. Δαμιανός.	1	— ΑΠΟΛΛΩΝ. —	1
Πρόδρομος Χ. Χρήστου.	1	Εὐστάθιος Σουγδουρῆς.	1
Ἰωάννης Καστρινός.	1	Παναγιώτης Δήμου.	1
Πέτρος Σκυλίτζης.	1	Πέτρος Ἰωάννου.	1
Τουμαζῆς Ῥάλλης.	1	Ματθαῖος Ι. Γλαράκης.	1
Στέφανος Μ. Μαλαΐας.	1	Λεωνίδης Ι. Κοσμέτου.	1
Ἀλέξ. Φ. Μαυρογορδάτος	1	N. Α. Κολονέλλος.	1
N. Κωνσταντουλάκης.	1	Γεώρ. Α. Παππαδόπουλος.	1
Μαν. Σκυλίτζης.	1	N. Παππαδάκης.	1
Α. Κατινάκης.	1	Ἰωάν. Π. Ἰατρόπουλος.	1
Γ. Καλόγνωμος.	1	Ἐμμ. Γρυμανέλης.	1
Z. Ζαχάροφ.	1	Γεράσιμος Ῥαζῆς.	1
Ι. Δαλαπόρτας.	1	Κυριάκος Κουμπάρης.	1
Υἱοὶ Χ. Θεολόγου.	1	Ῥάλλης Χ. ΙΙ. Μαυρίδης.	1
Ἀλέξ. Καραθεοδωρῆ.	1	Θεόδωρος Φάχρης.	1
Ἐμμανουὴλ Μεταξᾶς.	1	Α. Δουκιάδης.	1
Νικόλαος Ἀλφιεράκης.	1	Γεώργιος Καπαματζῆ.	1
Π. Πέρογλους.	1	Ῥαφαὴλ Ἀντωνίου.	1
Π. Λαδόπουλος.	1	Γρηγ. Ῥάλλης.	1
Ἰωάννης Σταματιάδης.	1	N. Φάχρης.	1
Ἀλέξ. Α. Μυταράκης.	1	Π. Πεινιατέλης.	1
Μ. Κωνσταντινίδης.	1	Ἰωάν. Δεκόζη.	1
N. Ι. Βαλσαμάκης.	1	N. Ψυχάρης.	1
Γ: Χ: Ἰγγλέσης.	1	Νικ. Χ. Κωνδωνής.	1
Ἀσφαλιστικὴ Ἑταιρία		Ἰωακεῖμ Ἀναστασιάδης.	1
— ΕΠΤΑΝΗΣΟΣ —	1	Χρηστ. Μιχαήλ.	1
Ἀσφαλιστικὴ Ἑταιρία		Ἰωάν. Ζαβοῦ.	1

Σ Μ Υ Ρ Ν Η Σ.

Χρ. Πεστιλματζόγλους.	1	Δ. Ἰωαννόπουλος.	1
Ἰωάννης Β. Σέχας.	1		

ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ.

Ἰ. Δ. Ἀναστάσης.	5	N. Εὐστρατιάδης.	1
M. Τοσίτζας.	1	M. Καλογιάννης.	1
N. Στουρνάρης.	1	Γ. Κορωνάιος.	1
Κυριακ. Στ. Τζαπέκου.	1	N. Τζάκαλης.	1
Ιωάν. Γ. Ἰβος.	1	Ι. Μπαχαδάρης.	1
Α. Σωτήρη.	1	Ἐμμ. Σωμμαρίπας.	1
Γ. Καστέλης.	1	Κωνσταντ. Τζίκνης.	1
Αὐγ. Συναδινός.	1	Π. Χαρίτωνος.	1
Γεώρ. Πεστελματζόγλου.	1	Π. Γούσιος.	1
Γ. Πυλάδης.	1	Γ. Στερίου.	1
B. Τσουρίδης.	1	Ἰωάν. Σκαμπάλης.	1
Ἰωάν. Ἰδομενεύς.	1	E. Α. Σεβαστόπουλος.	1
Ὁδ. Μπενεδούτζης.	1	Μαργαρίτης Δημητρίου.	1
Μεταξᾶς Ἀνδρέας.	1	Κωνσταντ. Καλογιάννης.	1
Κωνσταντ. Ἀλπανάκης.	1	Εὐστάθιος Κιούρκας.	1
Στέφ. Σκλάβος.	1	M. Μαῦρος.	1
Μεταξᾶς Στέφανος.	1	Κομνινὸς Καλογιάννης.	1
A. B. Τζηρός.	1	Γεώργ. Μαυροδής.	1
Ἐμμ. Φιλιππίδης.	1	Σταμάτης Πρώιος.	1
Γεώργιος Ἀμπέτ.	1	Θεόδωρ. Τούλης.	1
Δημ. Κουβαρᾶς.	1	Γ. Ἀντίπ.	1
Γεώργ. Κοκκιλάνης.	1	M. Π. Πετροκόκκινος.	1
N. Κιτριλάκης.	1	Ἰωάν. Ἀντωνιάδης.	1
Δ. Κάσδαγλης.	1	Γεώργ. Μινῶτος.	2

ΛΙΒΟΡΝΟΥ.

Δημήτριος M. Βασιλείου.	1	Ἰωάννης Παππούδος.	1
Ἡλίας Πανᾶς.	1	Κωνσταντ. Μαργαρίτης.	1
Ἀντώνιος Ῥίζος.	1		

ΠΑΡΙΣΙΩΝ.

Π. Α. Ζάνος.	2
Γεώργιος Σουγδουλᾶς.	1
Κ. Δ. Τύμπας.	1
Ιωάν. Γ. Παππαδάκης.	1
Ν. Θ. Λεόπουλος.	1
Λεωνίδας Α. Ἐμπειρικός.	1
Π. Πανταζῆς.	1
Γ. Μητάκης.	1
Στέφανος Κουμανούδης.	1
Ζανῆς Δ. Καμπάνης.	1
Δ. Γ. Καραγιαννάκης.	1
Γ. Τροχάνης.	1

ΜΑΣΣΑΛΙΑΣ.

Ν. Δρομοκαΐτης.	1
Σ. Δ. Δάρας.	1
Ἰωάν. Ἰσιδ. Σκυλλίτσης.	1

ΠΙΣΗΣ.

Εὐάγ. Αραβαντῖνος Κεφαλ.	1
Παναγῆς Λυκούδης.	» 1

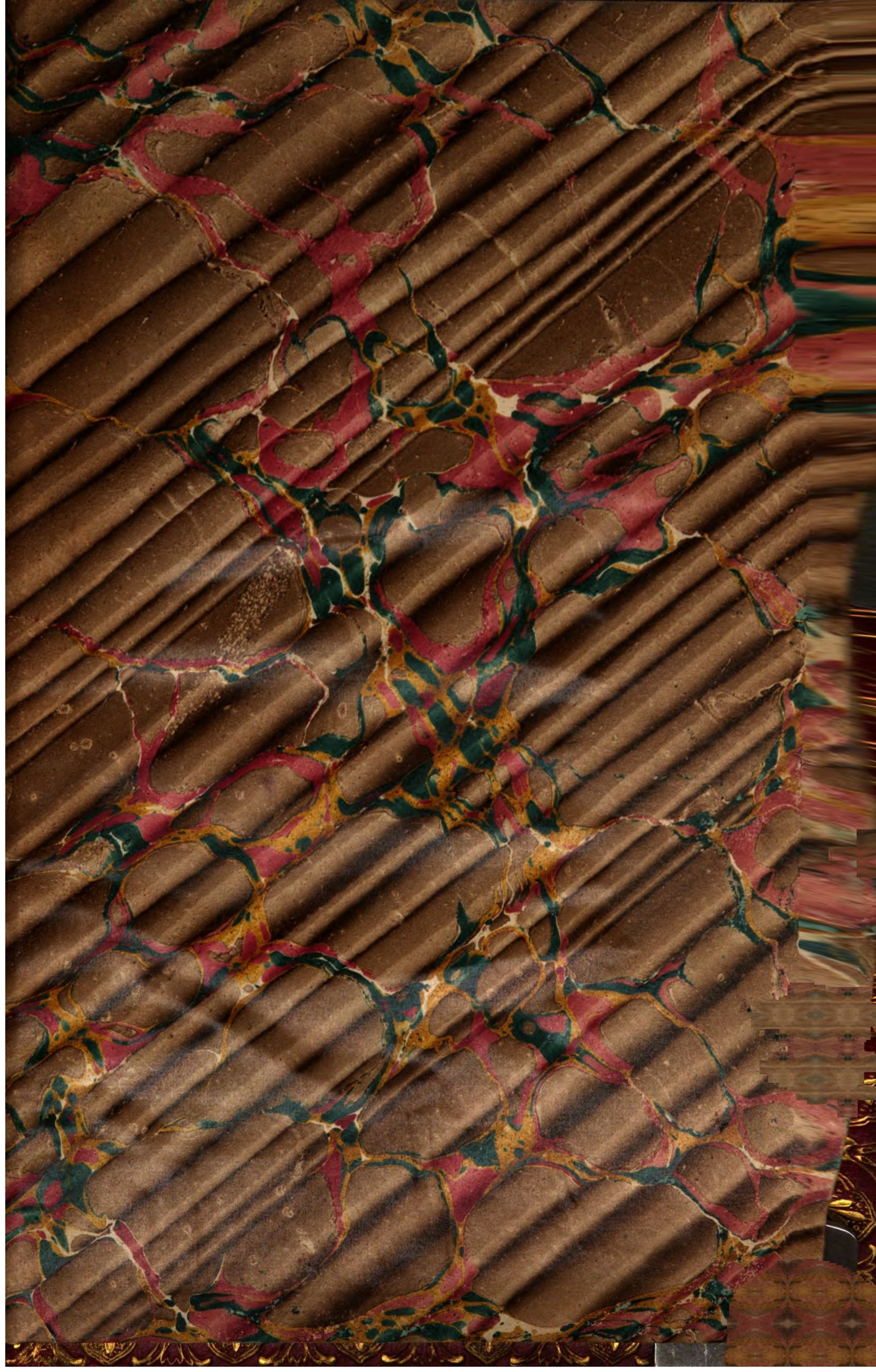
Παναγῆς Ξυδιᾶς.	» 1
Ἰωάν. Ν. Φωκᾶς.	» 1
Δημ. Π. Κυπριώτης.	» 1

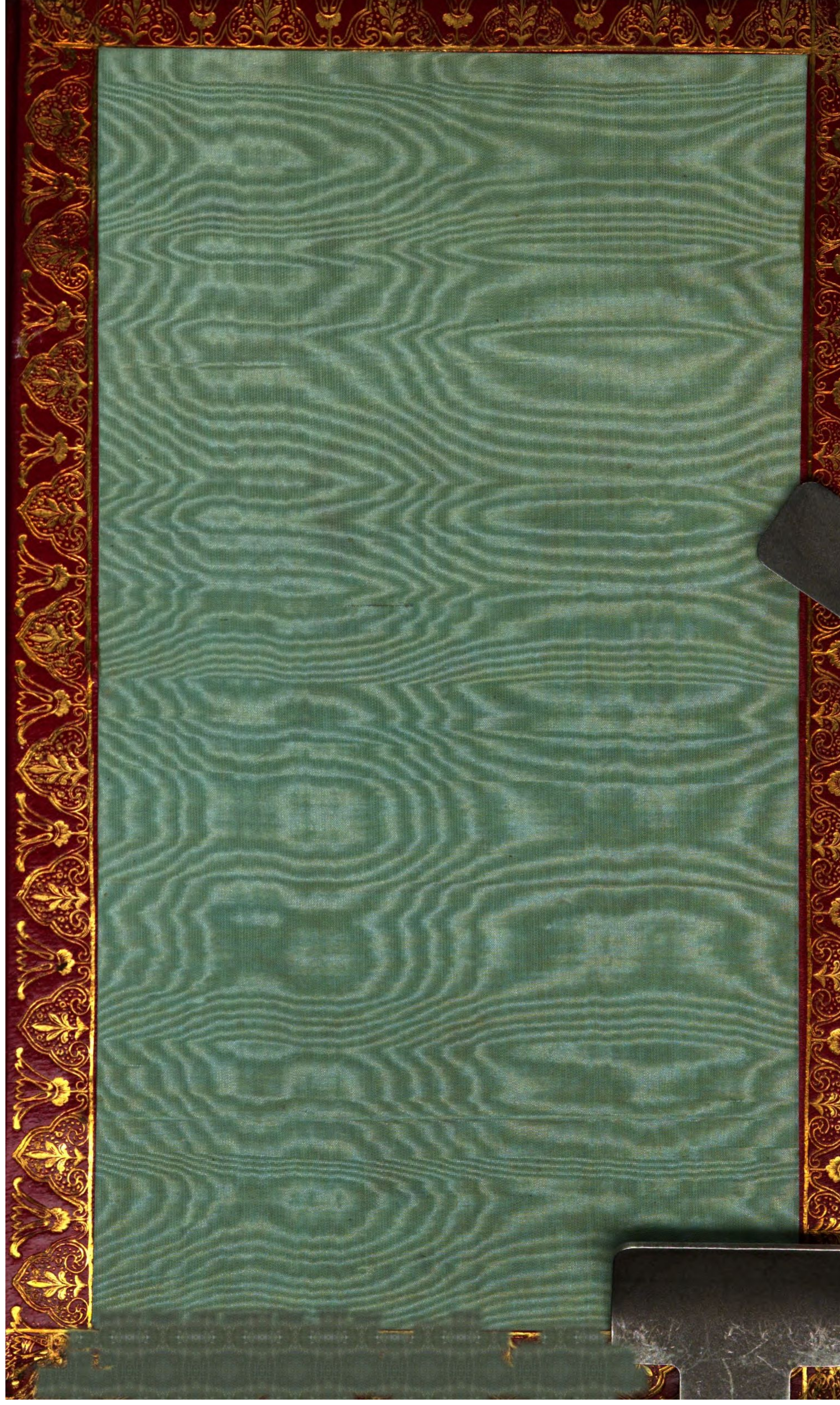
ΙΜΠΡΑΙΛΑΣ.

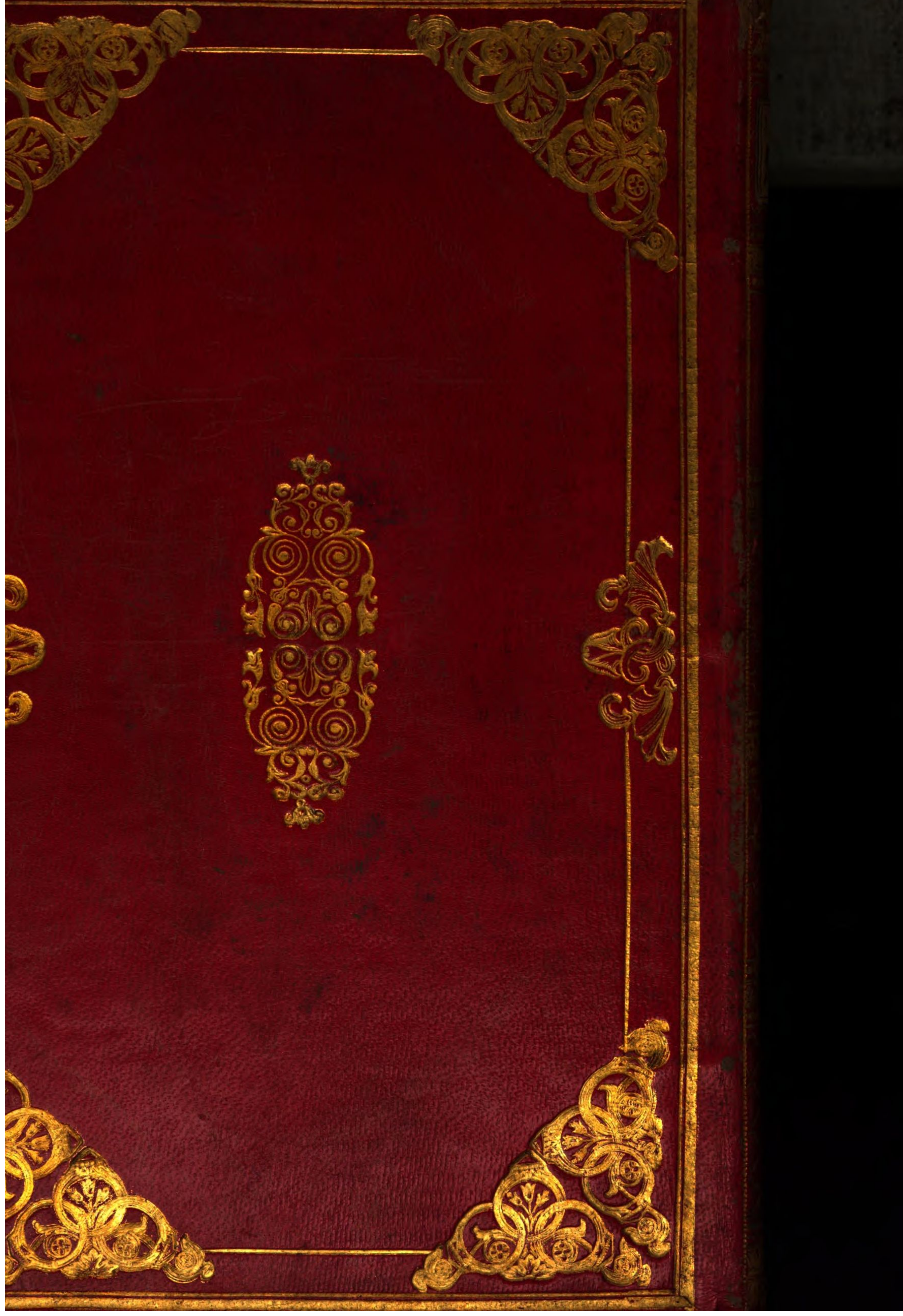
Π. Μηνοβίτζ.	1
Β. Μπεϊλῆς.	1
Π. Κουτρομπᾶς.	1
Ζῆσος Σοφῆ.	1
Χ. Πολυχρονιάδης.	1
Α. Ν. Μαστραπᾶς.	1
Γ. Α. Δήμου.	1
Ἰωάν. Φάραγκας.	1
Α. Μιχαλόπουλος.	2
Ἀδελφοὶ Διαμαντίδη.	1
Ἰωάν. Α. Χρυσόφα.	1
Χριστόδ. Κάλφουγλους.	1
Ἰωάν. Μπαστάκης.	1
Ἀπόστολος Βλασόπουλος.	1
Δ. Δενδρινός.	1
Ἡλ. Περδικίδης.	1
Κυρίτζης Ἀβράμογλου.	1

Οἱ λοιποὶ κατάλογοι τῶν Συνδρομητῶν δὲν μᾶς ἔφθασαν εἰσέτι.

Pappadukas, Nikolaos

Ho Solōn archaion hellēnikon dikaion

En Hermupolei 1844

J.rom.f. 136 cn

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10566367-7